

ПРИКАЗКИ
ОТ ХИЛЯДА
И ЕДНА НОЩ

Издателство Народна младеж

Световна класика за деца и юноши

ПРИКАЗКИ ОТ ХИЛЯДА И ЕДНА НОЩ

Превод: Павлина Кюльовска-Мура, Цветана Узунова-Калудиева,
Светослав Минков

chitanka.info

ЙОРДАН МИЛЕВ

ЗЛАТНИТЕ ПРИКАЗКИ НА ОРИЕНТА

В световната литературна съкровищница арабското фолклорно огнище „Хиляда и една нощ“ пламти с вечна светлина. Искрите от тези приказни нощи приличат на звезди, под които се чува мекото шумолене на Ефрат. Има и други реки, край чиито брегове се извисяват удивителни литературни паметници, но Ефрат е реката, приютила върху кораба на народната фантазия и мъдрост деспотични халифи и мъдри дервиши, крадци и бедни рибари, съдии и занаятчии, факири и магьосници, има кон от абаносово дърво, летят вълшебни килими, и всичко като че ли е огряно от вълшебната лампа на Аладин. Тези брегове са населени от хора, жадни за приключения и пътешествия, бедният иска да стане богат, и това е напълно възможно, ако съдбата се намеси в полза на доброто, защото всичко е просто и ясно: в света съществува ден и нощ, добро и зло, черно и бяло, и не се знае на коя страна ще те отнесе птицата Рух. Или още по-точно — птицата на съдбата, на предопределеното. В този приказан свят на чудеса и обикновени човешки страсти, на митология и земен живот се възправя до кормилото на кораба един неповторим мореплавател Синдбад, неустрашим пред бури и катастрофи, спокоен и мъдър от своята жажда за живот. Птици и зверове говорят с човешки глас, духовете оживяват, природата е одухотворена и прелестна. Всичко диша, живее и пламти под слънцето, вплетено във вълшебното слово на приказната Шехеразада.

Преди години посетих Багдад. Стоях дълго пред паметника на Али Баба и четиридесетте разбойници, от чиито делви изтичаше не съкровища, а прохладна вода. Мъчех се да дочуя ехо от вековете. В покрайнините на града, пред купчините съборетини от тухли и камък, екскурзоводът много искаше да ме убеди, че „ей тука е бил дворецът на великия халиф Харун ар-Рашид, ей върху този каменен трон той е слушал сладостните приказки на Шехеразада...“ Не вярвах дали точно на това място е бил поменатият дворец, и че тук е рожденото място на

златните приказки на Ориента. И досега помня колко много ме убеждаваха в Самарканд, че в него се е родила източната красавица, която с магията на словото и с любовта си е успяла да се спаси от смърт. След това ми казаха, че се е родила в Бухара, показваха ми прах от нейните стъпки в Кайро.

Влязох при майстор на седефени миниатюри в персийския град Исфahan. Върху малките звезди на бяло-зеления седеф, върху синьо-жълтата повърхност на гривни, медальони, копчета и огърлици се беше побрала почти цялата приказна история на древен Иран и на „Приказките от хиляда и една нощ“ — на арабски „Алфу Лейла ау Лейла“. Знаех вече, че тази книга се предхожда от персийския сборник „Хазар Афсане“ — „Хиляда приказки“. И аз се вглеждах как красавицата Тахмине се явява пред шах Бахрам. Кей-Кавус, окован в плен. Бахрам с една стрела убива лъв и магаре — на персийски онагра. Оттам идва и звучното му име — Бахрам Дивото магаре. Рустам убива своя син Сухраб. А Низами учи сина си: Само знанието е истински приятел. Получи добро име, дружи само с мъдри, отбягвай лошите хора — те могат да те опорочат.

Поет и чернооката Шехеразада край зелен кипарис и нежно разцъфнали цветя. Тя е в червена, дълга до земята рокля, загърнатата е с небесносин шал. Веждите ѝ приличат на леко притворени лястовичи криле. Той — с тъмносиня власеница и раирана чалма. Две чаши — синя и червена — чакат да завърши техния сладостен разговор.

Поетът: Умният човек се утешава с това, че съзнава неизбежността на случилото се. Глупакът се утешава с мисълта, че и с други е станало същото, каквото с него.

Шехеразада: За разлика от шаха, който е роб на своите страсти, философът е техен господар.

Поетът: Човекът е удивително същество — той се огорчава, когато губи богатството си, а му е все едно, че животът му си отива безвъзвратно.

Шехеразада: Завистниците се измъчват не само от собствените си несполуки, но и от успехите на другите...

Търсех златното момиче на Ориента. Шехеразада, повтарях аз. Иран — изгряваха табелите край пътя. Персия, шепнеха екскурзоводите. Държавата на Кир, основана някъде към 540 година пр.н.е. се издигаше пред мен, за да покаже своето величие. И тогава

разбирах за първи или втори път, или за трети, че макар приказките от „Хиляда и една нощ“ да са с арабско съдържание, тяхната прелест се състои в това, че Шехеразада и Шахрияр са персийци. Така поне твърди легендата. А кой щеше да ги разказва и на кого, ако ги нямаше тях двамата? В това е и цялата магия на персийското изкуство. То е в кълна на много култури след него, уханието му се усеща в много други цветове и багри.

Но нека да се върнем малко във времето до прелестната Шехеразада. Както вече споменах, до това време иранците са имали своя „Хазар Афсане“. И докато могъщият арабски халифат завзема огромните предели на персийската империя, арабският народ прибавя към тези приказки „една нощ“ и те се превръщат в „Хиляда и една нощ“. Историята разказва, че по това време — десети век — арабинът Мухамед ибн-Абас съставя сборник от приказки, като черпи с пълни шепи бисери от арабския, персийския и гръцкия фолклор. Нещо повече — сам е издирвал народни разказвачи и е записвал техните вълшебни предания.

И така: удивителния фолклор вече е събран в „Хиляда и една нощ“. Той има такава художествена сила, че наред с халифи, походи, победни битки и поражения сам започва победното си шествие по света и завладява с вековечните си драгоценности много други народи. В Монголия арабските приказки стават „Хиляда и една вечер“. Явно е, че монголските ханове, заети с постоянна подготовка за битки и завоевания, нямали време да слушат приказки и през нощта. Не се знае дали Христофор Колумб или Америго Веспучи ги е донесъл на американска земя, но в Перу те станали „Хиляда и един час“. Там били още по-нетърпеливи. Много се сторили тези приказки и на сирийците, затова ги съкратили на „Петстотин и половин утро“. В Дамаск обичали приказките само призори, когато утрото е все още наполовина.

Не закъсняла в това фолклорно надбягване и Франция. Нека първо споменем, че тези приказки се откриват за Европа от французина Жан Антоан Галан — някъде през 1700 година, — който обаче твърди, че приказките нямат никакъв друг корен, освен арабски. Всъщност Галан е един изкусен бижутер — той не само пресътворява, но и шлифова самородните бисери на Ориента. И те започват да блестят с още по-ярка светлина. И е го че в Париж се появява книгата „Хиляда и една глупости“. Това се сторило малко остро за

благовъзпитаното ухо. Наложило се да издадат друга книга. Тя се наричала „Хиляда и едно безумие“. Известният Теофил Готие държал в ръката си ритона с лъва — персийския символ на Джамшид, — и преоблечен като този знаменит шах, владетел на вълшебното огледало, слушал в своя дом „Хиляда и втора нощ“. Наливали му само ширазко вино, каквото са пиели Шахрияр и брат му Шахмазан.

Това е само част от литературния отблясък на знаменития арабски фолклор. Несъмнено е неговото влияние върху народи и страни, култури и епохи, вдъхновение от него са черпели такива световни знаменитости като Дидро и Волтер, Монтескьо и Равел, Римски-Корсаков, очевидно е творческото му присъствие в чудесните творения на Вилхелм Хауф. И ако човек в детските си години, през юношеството и вече възрастен може да има книгите на Шарл Перо, Андерсен и Братя Грим, такива съкровища като „Приключенията на Гъливер“, „Вълшебникът от Оз“, книгите за Алиса и други, то „Приказките от хиляда и една нощ“ са неговият удивителен свят на чудесата — толкова далечни и толкова възможни в деня на радостите и в нощта на скръбта, след която винаги идва светла зора. И Шехеразада оживява, за да започне през другата нощ своята нова вълшебна приказка, вплетена като разказ в разказ, безкрайни като самия живот, и много кратки, за да се изживеят сладостно. Прелестта на тези творения е в светлия човешки оптимизъм, в победата на доброто над злото, в щастливия завършек при всяка беда, във вярата, че утре приказката да се живее ще бъде още по-красива и неочаквана.

Шуртеше водата от делвите на четиридесетте разбойници, и под лъчите на огнения юли ми се искаше да се потопя в това течащо време от предания и легенди, и да си припомня още един път легендата, разказвана и преразказвана от много пътешественици и литератури, за раждането на вълшебните приказки от „Хиляда и една нощ“. И си представях как Шахземан — персийският владетел на славния град Самарканд, убежище за красавици и поети, — получава покана от своя брат Шахрияр, цар на Индия и Китай, притежател на несметни богатства. Свитата е готова за път, тръбят карнаи и рогове и той тръгва на път, но още не преминал градските порти край Заревшан — златната река, — си спомня, че е забравил даровете за брат си. И ето — Шахземан се връща в къщи и заварва любимата си жена с друг мъж. В яда си той я убива и отново тръгва. Но как да се спаси от тази мъка-

планина, легнала на сърцето му? Не може да я забрави нито за миг. И веднъж, както се разхожда из двореца на брат си, за свой ужас той случайно зърва през един прозорец на двореца как жената на брат му се отдава на разврат в компанията на робини и царски слуги.

Втора голяма мъка потиска сърцето му. С насълзени очи той разказва всичко на Шахрияр и двамата братя, загубили вяра в света, решават да се откажат от него, да се откажат от власт и богатство, от наслади и радости, когато самите те — царе на света — са толкова нещастни в своя ограбен живот. Какво им остава — да се удавят в морето. И те тръгват към неговия бряг, но чудо — там ги среща един дух, който се хвали и ги омайва със своята прекрасна млада жена, скрита в стъкло ковчеже. Идва нощта, духът заспива и прелестната красавица дарява с любовта си двамата братя и взема техните пръстени. Когато се разсъмва, те с огорчение виждат, че тя ги е прибавила към огърлицата си от петстотин и седемдесетте пръстени, взети от предишните ѝ любовници. Няма спасение! Възмутен до дън душа, Шахрияр решава да се върне в своя град и там да отмъсти на всички жени.

Легендата продължава. Тече водата на времето и не свършват приказките... Всяка нощ той извиква в двореца си по едно младо момиче... и след това го убива. Градът потъва в скръб. Като река се лее кръвта на неговите дъщери. Идва ред на дъщерята на везира. Това е прелестната Шехеразада. Тя е не само приказна красавица, но и много смела. И в гърдите ѝ пламва дръзко решение — да спаси хората от несправедливото възмездие. Шехеразада влиза доброволно, със стъпки на сърна, в позлатения дворец, явява се пред коравосърдечния и жесток деспот и го моли да остави сестра ѝ в двореца. Нощта минава и... през една от вратите на царската стая влиза сестра ѝ Диназада и казва: „Разкажи ни, сестрице, нещо, за да убием дългите часове!“

Приказките на Шехеразада така увеличат Шахрияр, че вместо да я убие, той ѝ заповядва — да остане и следващата нощ. Но всеки път тя прекъсва разказа си на най-интересното място и той продължава живота ѝ с още една нощ.

Така минават хиляда нощи. Настъпва хиляда и първата. Шехеразада довежда пред Шахрияр тримата си сина, добити от него. И казва: „Царю на времето, това са твоите синове и аз те моля да не ме

убиваш заради тях. Те ще останат без майка и без жена, която да ги възпитава.“

Жестокият владетел отстъпва пред тези сърдечни думи. И не само ѝ дарява живота. Той плаче и казва: „Кълна се в аллаха, че в сърцето си съм те помилвал, защото разбрах, че си целомъдрена, чиста и благородна!“

И така, казах си тогава в Багдад, пък и сега повтарям — Шехеразада остава жива за Шахрияр, за нас и за вековете. Навярно щяхме да бъдем много бедни, ако ги нямаше нейните приказки, пълни от страница до страница с приказни съкровища и неповторими герои. Беден би бил и светът, ако на неговата книжна лавица липсваха десетината тома на „Хиляда и една нощ“ с такова песенно име „Алфу Лейла ау Лейла“.

Окончателния си вид фолклорният епос „Хиляда и една нощ“ придобива някъде през шестнадесети век. Това е времето на мамелюците в Сирия и на Селим I в Египет. Така завършва дългото пътешествие на приказките през вековете и народите, което се потвърждава и от различния характер на приказките. Разгледани по съдържание, те могат да се съберат в четири групи: приказки с индийски произход, приказки за Багдад от времето на Харун ар-Рашид, морски приказки за смелия мореплавател Синдбад и приказки, сътворени в Кайро, където Шехеразада — прелестна и сладкодумна — намира своя последен дом. В него — или в това място на действие — битовите истории, обогатени от духа на исляма, наред с вълшебните си чудеса, поднесени в стила на народния арабски разказвач, съдържат и елементи на завършени литературни произведения, понякога чиста сатира, а друг път наподобяващи началните литературни форми на така наречения „разбойнически роман“, между които се откроява „Али баба и четиридесетте разбойници“. Това говори, че приказките от тази четвърта група са били завършени някъде към шестнадесети век, когато феодалните отношения имат определени черти, разслоението на обществените слоеве е още по-ясно, и може би единственият път да се спечели богатство е чрез грабеж. Докато към първата група — тези, чиято основа е от индийски произход — спадат онези приказки, в които дървета и камъни говорят с човешки гласове — следи от древноиндийските вярвания за възможността хората да се превръщат в образи от природата. В тези причудливи битоописания главни

действащи лица са духовете, а преселението на душата е нещо обикновено и видимо. Фантастичното, митологичното и древните предания отстъпват на заден план в приказките от втората група, родени в Багдад, и разцъфнали в най-пищни цветове по време на Халифата и най-вече по времето на халифа Харун ар-Рашид. Романтичните истории водят действието и определят постъпките на хората — обикновени и придворни, като почти всяка приказка от това време завършва с мъдра нравоучителна сентенция. Същата романтика и нравоучителни мъдрости се срещат и в приказките от третата група — за Синдбад Мореплавателя, но в тях жаждата за пътешествията и откриване на нови светове доминира над всичко. Арабският свят, заобиколен почти отвсякъде от морета и океани, изгаря от желание да надзърне към „другата страна на земята“, където има тибетски ламии и бели китове, непознати морски чудовища, над които човешкият дух излиза почти винаги победител. Това е, защото Синдбад е олицетворение на проникването на арабската култура от онова време в други краища на света.

Да се разказва за „Приказките от хиляда и една нощ“ е все едно да усещаш уханието на меда, без да си го вкусил. Каквито и възторзи да поражда този неповторим литературен паметник на една древна и средновековна култура, те са съвсем незначителни пред живия възторг при самото четене. Ако в приказките се усещат времето и човешките нрави на древна Индия и Багдадския халифат, инкрустирани в безброй легенди, битови истории и животоописания, с окраска от Авестата и Исляма, то истински живот им дава красивата и сладкодумна дъщеря на Персия Шехеразада, която със силата на словото си успява да облече в омайна одежда — литературна форма — две световни култури: персийската и арабската, подплатени с хималайски фолклорни постижения. Сменят се халифи и везири, чудовища и духове, съдии и разбойници, принцеси и скитници, търговци и крадци, магьосници и факири, пътешественици и бедуини, обуцари и занаятчии, но в морето от образи и митове, предания и легенди остава една и съща с целомъдрената си прелест Шехеразада. Тя няма друго оръжие за борба срещу неправдата освен сладостта на своите думи, родени от многовековен народен гений, достоен за мъдростта на източния свят. И всяко докосване до тези думи събужда нови светове — удивителни от мисли и сияйни от чувства, пълни с фантазия и

красота. „Приказките от хиляда и една ноц“ приличат на космос, в който може да се лети сладостно и с трепетно очакване цял живот.

**АБДУЛЛАХ ЗЕМНИЯТ И АБДУЛЛАХ
МОРСКИЯТ**

1. АБДУЛЛАХ РИБАРЯТ

Абдуллах рибарят бил много беден човек. Децата му били десет и по цели дни се трудел да изкара прехраната им. А имал само една мрежа. С нея ловял риба в морето, продавал я и купувал храна за себе си, за десетте си деца и бедната си жена.

Това продължило до смъртта на жена му. Абдуллах скърбял много за жена си, но разбрал, че мъката не помага, оставил се на волята на аллаха, примирил се безропотно със съдбата.

Рано на другия ден Абдуллах рибарят се запътил към морето, а на дъщеря си Амина поръчал да гледа братята си. Амина била възпитано и умно момиче. Грижела се добре за своите братя.

След смъртта на майката Амина станала втора майка на децата, обсипвала ги с нежност и ласка, утешавала ги, притичвала им се на помощ, правела всичко необходимо за тях.

2. НА БРЕГА НА МОРЕТО

Когато стигнал на брега на морето, Абдуллах рибарят хвърлил мрежата във водата и я измъкнал, но не намерил в нея риба. Той я хвърлил в морето повторно и я извадил, но риба пак нямало.

После я хвърлил трети път, изчакал малко и когато взел да я тегли, видял, че тежи. Абдуллах рибарят се зарадвал, мислейки, че е пълна с риба, но радостта му не била за дълго. Къто извадил мрежата от морето, открил, че е пълна с пясък, водорасли и тиня. Изхвърлил съдържанието ѝ, изчистил я и я изпрал, после заметнал още веднъж с надежда да улови риба. Абдуллах рибарят изчакал доста време и взел да изтегля мрежата, но видял, че тежи много. Това го зарадвало и си рекъл: „Не ще и дума — мрежата този път е пълна с риба“. После я дръпнал с всички сили и с голям труд я измъкнал. Ала намерил едно гърне, пълно с тиня и камъчета. Абдуллах рибарят се натъжил много заради лошия си късмет. „Радостта идва след камъка — рекъл си той. — Ако упорствувам, няма да оставя децата си без храна в такъв ден, какъвто не съм имал през целия си живот.“ После хвърлил гърнето, изчистил мрежата, изпрал я и отишъл на друго място. Заметнал мрежата в морето, но все нищо.

Така Абдуллах рибарят се местил от място на място, хвърлял, но без полза. До вечерта не уловил нито една риба. Тръгнал си Абдуллах рибарят бавно за в къщи, натъжен от несполуката си в този нещастен ден.

3. АБДУЛЛАХ ХЛЕБАРЯТ

Абдуллах рибарят вървял по пътя печален. Мислел си за десетте си деца, които от сутринта оставил в къщи без храна. Така стигнал до дюкяна на хлебаря — известен богаташ на име Абдуллах хлебарят. Пред дюкяна се трупали хора, за да купят хляб. Абдуллах хлебарят бил зает с продажбата. Абдуллах рибарят бил гладен, не бил вкусил нищо през деня. Като видял пред себе си хляб, току-що изваден от фурната, прияло му се, спомнил си за десетте си гладни деца и го заболяло, че е беден и не може да купи нищо за хапване. Ала се примирил и решил, че непременно ще му излезе късметът.

Абдуллах хлебарят, собственикът на фурната, бил човек милостив и щедър, обичал да прави добрини. Видял, че Абдуллах рибарят стои пред дюкяна му тъжен, угрижен и гледа хляба с въздишка и скръб, разбрал, че е гладен бедняк, досетил се, че му се яде, но срамът и скромността му пречат да си поиска хляб.

— Добре ми дошъл, рибарю — казал ласкаво усмихнат той, — ела, скъпи приятелю, и вземи колкото хляб ти трябва.

Абдуллах рибарят замълчал, объркан и смутен. Не се осмелил да поиска хляб, защото въпреки бедността си бил горд и не бил свикнал никога в живота си да проси. Абдуллах хлебарят разбрал какво става в душата му и казал:

— Не се срамувай, приятелю мой, аз не искам да ми платиш сега за хляба, който ще вземеш.

Абдуллах рибарят се претрашил и казал:

— Истина е, о, господарю, че ми е неудобно пред теб. Нямам пари да купя колкото хляб ми трябва днес. Ако искаш, да ти дам мрежата като залог за хляба, който ще взема за десетте си малки деца, останали от сутринта без храна. И когато небето ми дари богатство, ще ти платя за хляба.

Състраданието на хлебаря се усилило и той казал:

— Та откъде ще получиш пари, ако ти взема мрежата, с която ловиш? Не, не се безпокой за това, о, приятелю мой, ела и вземи

колкото хляб искаш. А за цената му ми донеси риба, когато уловиш.

Като видял колебанието, смущението и скромността на рибаря, хлебарят му дал достатъчно хляб за него и за десетте му деца и казал:

— Вземи тези пари, о, приятелю мой, и купи с тях за десетте си деца малко месо, плодове и сладкиши.

Абдуллах рибарят му благодарил за щедростта и великодушието и ги взел. Тръгнал си радостен и купил за децата най-вкусните ястия. После се върнал в къщи, заменил отчаянието си с надежда, тъгата с радост.

4. ДНИ НА НЕСПОЛУКА

На другия ден Абдуллах рибарят отишъл край морето. Продължил да хвърля мрежата във водата и да я изважда, без да улови нито една риба. И така — докато мръкнало. Тогава си тръгнал обратно за в къщи. А когато приближил дюкяна на Абдуллах хлебаря, ускорил ход, за да не го види. Ала хлебарят го забелязал, че бърза, и разбрал, че срамът и скромността му пречат да поиска нужния му хляб и пари този път.

— Ела, о, приятелю мой, рибарю — повикал хлебарят, — нима си забравил да вземеш хляб тази вечер?

Рибарят се върнал смутен и срамежливо продумал:

— Не, не съм забравил, о, господарю. Срамът ми пречи да направя това, защото не съм уловил нито една риба и не мога да ти върна нито заетите пари, нито стойността на хляба.

— Не се безпокой, о, братко. Аз няма да взема от теб нито пари, нито риба, докато нуждата не се смени с богатство. Кълна ти се в името на аллах да не се срамуваш да искаш всичко, което ти трябва от мен — отвърнал ласкаво и с усмивка хлебарят.

После му дал хляб и пари, както и предишната вечер. Рибарят ги взел, благодарил му и купил на децата си храна, сладкиши и плодове. Така рибарят продължил всеки ден да ходи край морето и да хвърля по цели дни мрежата, без да може да улови нещо. А вечер отивал в дюкяна на хлебаря, вземал колкото хляб и пари му трябвали и купувал на децата си всичко, от което се нуждаели. Това продължило четиридесет дни.

5. РИБАРЯТ И ДЪЩЕРЯ МУ

На четиридесет и първия ден рибарят седнал да размисли за този застои в работата. Натъжил се и заплакал. Разтревожена от скръбта на баща си, дъщеря му Амина го попитала:

— Защо плачеш, татко?

Той ѝ разказал всичко.

— Показа ли хлебарят ненавист и недоволство? Обидил ли те е с някоя дума, татко? — попитала тя.

— Не, момичето ми, точно обратно. Той се радва, като ме види, и ласкаво ми се усмихва. Ала много ме е срам, защото не съм му върнал нищо от заема. Вече четиридесет дни изминаха, без да уловя нито една риба, за да я подаря на този благороден хлебар, който ни обгради с щедростта си. Искал съм много пъти да скъсам мрежата си и да я хвърля, за да не се мъча с нея всеки ден без полза.

— Човек трябва да се труди, дори и да не постигне успех — казала дъщеря му. — Упоритият непременно ще успее, татко.

След нищетата непременно идва богатството, а след трудността — радостта. И кой знае? Може би днес е краят на трудните дни и началото на дните на благоденствие и радост.

6. ТРУПЪТ НА МАГАРЕТО

Абдуллах рибарят излязъл от къщи радостен от думите на дъщеря си. И щом стигнал морето, хвърлил мрежата. Изчакал малко, после я задърпал, но видял, че е много тежка. „Без съмнение нещастните дни свършиха — казал си той — и идва радостно време.“

След малко усилия и голяма умора извадил мрежата, но намерил в нея трупа на умряло магаре. Радостта и надеждата му се сменили с горест и мъка. Абдуллах рибарят си казал: „Писано ми е страдание и печал. Не мога да разчитам, че след този ден ще улова нещо. А си мислех, че е последният нещастен ден и първият радостен ден. Излезе най-печалният ден. Никога досега не съм улавял подобно на това мъртво магаре, което едва не ме уби с противната си миризма.“ Той решил да разкъса и да хвърли мрежата, после да се върне в къщи, загубил надежда в доброто. Ала си спомнил съвета на дъщеря си и съзнал, че след силния мраз на зимата идва веселата пролет, след жегата на лятото идва красивата есен, след мъките на отчаянието следва радостта. Абдуллах се примирил с отреденото му, изхвърлил от мрежата трупа на мъртвото магаре и я изчистил. След това отишъл на друго място край морето да си търси късмета.

7. АБДУЛЛАХ МОРСКИЯТ

След като се помолил на аллаха да му помогне, той хвърлил мрежата в морето и изчакал доста време, после я задърпал, но видял, че много тежи. Абдуллах взел да я дърпа с всички сили. Когато я изтеглил, намерил в нея един мъж със странна външност. Той имал човешко тяло и дълга опашка, като на риба. Рибарят се уплашил, помислил, че е някой дух, даже извикал от ужас и страх и поискал да избяга. Но човекът го извикал любезно и му заговорил на чист арабски език.

— О, приятелю, не се страхувай от мен. Аз съм човек като теб, не съм дух, както предполагаш. И аз като теб съм роб на аллаха. Само че ти си земен човек, живееш на земята, а аз съм морски човек и живея в морето.

Като чул думите му, рибарят се успокоил и страхът му изчезнал.

8. СЛЕД НИЩЕТАТА — РАДОСТ

Абдуллах рибарят го попитал за името му.

— Казвам се Абдуллах морският — отвърнал той. — А как се казваш ти?

— Казвам се Абдуллах рибарят — казал рибарят.

— Ти живееш на земята, аз те преименувам Абдуллах земният. От днес ще станем приятели. И нека се закълнем да си бъдем верни във всичко и да се срещаме всяка сутрин. Ти ще ми носиш каквото избереш от земните плодове, а аз ще ти давам каквото ти хареса от морските съкровища.

Абдуллах земният се зарадвал и го върнал в морето. Абдуллах морският се скрил уж за малко в морето и не се върнал.

— Този човек ме измами — казал си Абдуллах земният. — Да бях го взел със себе си, за да го показвам на пазара, да се чудят на странния му вид, щях да събера много пари.

Както съжалявал за загубата на тази рядка възможност, изведнъж Абдуллах морският се показал с ръце, пълни със скъпоценни камъни — рубини, смарагди, сапфири и корали. Абдуллах земният се зарадвал много и повярвал на думите му. След като обещал да му приготви на другия ден кошница, пълна с плодове, те се сбогували.

— Ако не ме намериш — казал Абдуллах морският, — повикай ме по име, аз начаса ще изляза при тебе.

Абдуллах земният си тръгнал, зарадван от това огромно богатство, каквото и насън никога не бил виждал.

9. ВРЪЩАНЕ НА ДЪЛГА

Абдуллах земният не забравил милостта на приятеля си хлебаря, забързал към дюкяна му и го повикал. Разделил по равно за себе си и за него всички скъпоценности. Хлебарят много се зарадвал на това огромно богатство, благодарил му за верността. Понесъл към къщата на рибаря всичкия хляб от фурната и му дал всичките си пари. Абдуллах земният отишъл на пазара, купил от най-вкусните ястия, плодове и сладкиши и се върнал при децата си радостен. Амина и братята ѝ се зарадвали на богатството и сполуката.

10. В РЪЦЕТЕ НА ЦАРЯ

На другата сутрин Абдуллах земният отишъл при приятеля си Абдуллах морския. На главата си носел кошница, пълна с най-вкусни плодове. Като стигнал морето, той извикал:

— Абдуллах морски!

Абдуллах морският излязъл, поздравил го и взел приготвените плодове. Кошницата му напълнил със скъпоценности от морското съкровище. Абдуллах земният се върнал в къщи. Взел няколко перли да продаде на пазара. Когато златарите видели какво носи, помислили, че е крадец, и повикали стражата да го арестува. След като го оскърбили и били, завели го при царя. Царят го попитал учудено:

— Откъде си взел тези скъпоценности?

Абдуллах земният му разказал цялата си история. Царят го утешил, укорил златарите и стражата и ги наказал за постъпката им. Царят харесал рибаря за добрите обноски и големия ум и му казал:

— Парите, синко мой, се нуждаят от висок сан, за да ги покровителствува от обидите на неразумните и злобните. Аз ще те ожена за дъщеря си, ще те направя мой везир и никой от днес няма да се осмели да ти причини страдание.

11. ВЕРНОСТТА НА ДВАМАТА ПРИЯТЕЛИ

От този ден Абдуллах земният станал царски везир и зет. Той довел децата си в двореца, дето били обкръжени с почит и уважение.

Не забравил и приятеля си Абдуллах хлебаря, който го утешавал в дните на голямата беда. Абдуллах земният отишъл до фурната, но я намерил затворена. Попитал хората за къщата му, за да го намери. Разбрал, че хлебарят е болен. Той го повикал. Като чул вика, хлебарят дошъл бързо и го прегърнал, зарадван от посещението му.

— Защо си затворил дюкяна? — попитал Абдуллах земният.

— Узнах за униженията, които те били постигнали, много се наскърбих и поради мъката си по теб заболях — отговорил хлебарят.

Абдуллах земният му благодарил за верността и му разказал какво се случило с него. Той го оженил за дъщеря си Амина и го представил на царя, след като напомним за верността и благородството му към него.

Царят много се зачудил на предаността им и направил Абдуллах хлебаря везир заедно със зет си Абдуллах земния.

12. ЧУДЕСАТА НА МОРЕТО

Всяка сутрин Абдуллах земният отивал при приятеля си, морския, с кошница, пълна с плодове, и я връщал пълна със скъпоценни камъни. Един ден седнали да си поговорят и морският поканил земния си приятел да разгледа морските чудеса. Той съблякъл дрехите си и намазал тялото си с чуден мехлем, приготвен за него, за да не му навреди водата. После слезли на дъното на морето. Абдуллах земният видял какви съкровища съдържа морето, какви разнообразни по вид и цвят риби има — някои от тях приличали на биволи и крави, други — на кучета, трети можели да погълнат камила или слон. Но всички те се страхували от човека и бягали, като го видели. Така той всеки ден се любувал на чудеса и великолепии, които не могат да се опишат.

13. ЛЪЖАТА НА ЗЕМНИЯ

Абдуллах земният се хранел, както и приятелят му Абдуллах морският, със сурова риба. Душата му се отвратила от тази храна. Приискало му се да се върне на земята. Той отишъл с приятеля си в дома му — това била една пещера на дъното на морето — и видял децата му, които приличали на баща си. Почудил се на опашките им, както и те, като го видели без опашка.

— Защо този няма опашка? — попитали те баща си.

— Жителите на земята нямат опашки — отвърнал баща им.

Това ги учудило. Докато си говорели, дошъл пратеник от един съсед на Абдуллах морския. Той предложил на госта да посети дома му. Земният казал на морския:

— Дотегна ми да живея в морето, не искам да отида при съседа ти. Затова кажете на пратеника, че съм се върнал от вчера на земята.

Абдуллах морският извикал гневно:

— Ти лъжеш и искаш от мене да лъжа? Човек, който лъже, не е верен. Аз не съм ти от днес приятел.

Децата му също извикали:

— Това е чудно! Този човек лъже, ние цял живот не сме чули човек да лъже.

Абдуллах земният се засрамил много, Абдуллах морският го върнал на земята и от този ден не се показал.

14. КРАЙ НА ПРИКАЗКАТА

Абдуллах земният се върнал у дома си. Царят го запитал за причината на изчезването му. Той разказал всичко, което се случило. Това зачудило много царя.

Абдуллах земният живял с жена си и децата си щастливо, но не забравял лъжата. И всеки път, когато си спомнел за нея, срам изпълвал душата му.

ЦАР АДЖИБ

1. БУРЯТА

Чудният цар Аджиб обичал от дете морето. Когато се качил на престола, той зачестил пътуванията си по море, забравил задълженията към поданиците си, изоставил грижите за царството и за възцаряването на справедливостта между хората. Едва завърнал се от пътуване, той се стремял към друго. Веднаж цар Аджиб подготвил за пътуване голям кораб и взел със себе си многобройна свита. Корабът излязъл в открито море. Вятърът бил благоприятен и морето било спокойно. На четиридесет и първия ден завилняла силна буря, смрачило се, морето се развълнувало, вълните заиграли с кораба, заплашвайки да го потопят всеки миг. Така в страшно безпокойство от морското вълнение минали десет дни. После бурята стихнала.

Капитанът на кораба не знаел къде се намират. Като разбрал, взел да вика, да плаче и да се удря по лицето от силна скръб.

— Какво се е случило? — попитал го цар Аджиб.

— Загинахме, загинахме, о, повелителю! — отвърнал, плачейки, капитанът.

2. МАГНИТНАТА ПЛАНИНА

— Как така загинахме — казал царят, — бурята стихна, опасността изчезна.

— Погледни това черно петно пред нас — казал капитанът. — Това е магнитна планина. Вълните до утре ще ни изтласкат до нея. Магнитът ще измъкне всички гвоздеи от кораба ни, дъските ще се разглобят и всички ще потънем на морското дъно.

3. ТАЛИСМАНЪТ НА ПЛАНИНАТА

— Имаш ли възможност да ни отдалечиш от планината? — попитал царят.

— Не, повелителю — отвърнал капитанът, — защото магнитът привлича кораба към себе си. И нито един от корабите, стигнали до това място, не се е спасил. Зная, че на тази планина има висок купол, на него конник на меден кон, а в гърдите му оловна плоча, на която са изрязани тайнствени знаци. Възможност да се отърват корабите от гибел няма, освен ако конникът падне в морето.

4. ГИБЕЛТА НА КОРАБА

Цар Аджиб и приятелите му се натъжили много и цяла нощ не спали. На другия ден думите на капитана се потвърдили. Като видели невероятната скорост, с която корабът лети към планината, те разбрали, че несъмнено ще загинат.

Щом корабът доближил планината, магнитът изтеглил всички гвоздеи, дъските се разглобили, пътниците потънали.

Цар Аджиб зърнал наблизко едно дъска и се хванал за нея. След някое време морските вълни го изхвърлили в подножието на планината. За щастие цар Аджиб видял равен път, тръгнал по него и без да усети умора, стигнал върха на планината. Тогава разбрал, че се е спасил от смърт.

5. СЪНЯТ НА ЦАР АДЖИБ

Немощ и умора надвили цар Аджиб и той веднага заспал. Насън му се явил един старец с благороден лик. Старецът му казал:

— Стани, о, Аджиб, събуди се и изкопай малко под краката си: ще намериш меден лък и три оловни стрели, на които са гравирани тайнствени знаци. С тези стрели стреляй в морския конник. Щом конникът падне в морето, магията ще се развали, хората ще си отдъхнат от злината и вредата му. Когато всичко стане, както ти казах, закопай лъка на мястото на талисмана. Тогава морето ще се възвиси и ще изравни планината. От морето за теб ще се появи лодка. В нея има омагьосана медна статуя. Тя ще те отведе до родината за десет дни. Предупреждавам те обаче да не споменаваш аллах, докато си в тази омагьосана лодка, за да не се стопи статуята, да се развали магията и лодката да потъне начаса.

6. В ЛОДКАТА

Царят се събудил, зарадван от съня си, който запалил надеждата му да се завърне в родината, след като се бил отчаял. Той разровил под краката си и намерил лъка и трите стрели. С тях се прицелил в талисмана на планината. Тогава конникът и конят паднали в морето. Цар Аджиб закопал лъка на мястото на талисмана. Морската вода забушувала и изравнила планината. От морето се показала лодка, а в нея имало медна статуя. Цар Аджиб, без да промълви нито дума, се качил в лодката. Статуята размърдала веслата и лодката потеглила. Тя се движела бързо, сушата била вече близо. Цар Аджиб се зарадвал много, че скоро ще се върне в родината, забравил съвета на стареца и прославил аллах за спасението си. Мигом лодката и статуята потънали, брегът бил далеч от него. Цар Аджиб плувал цял ден в морето, докато силите му отмалели и той съзнал, че смъртта му приближава. Предал се на волята на аллах и се помолил да го избави от мъките. Вълните го изхвърлили на брега на голям остров. Цар Аджиб бил много благодарен, че се спасил от удавяне. След това спал цяла нощ на едно високо дърво.

7. НА ОСТРОВА

На другата сутрин цар Аджиб съгледал някакъв голям кораб да приближава острова. Той се качил на едно високо дърво, за да не го види никой. От кораба слезли десет души мъже, един юноша и един старец. Те поразкопали земята и влезли в недрата ѝ. След това излезли и пренесли от кораба хляб, брашно, масло, плодове и сладкиши. Когато се върнали обратно, юношата не бил с тях.

Корабът потеглил натам, откъдето дошъл. Царят останал изумен от постъпката им.

8. ПОД ЗЕМЯТА

Когато корабът се скрил от погледа му, царят забързал към мястото, където влезли. Там намерил кръгъл камък с желязна халка в средата. Вдигнал камъка и открил под него стълбище. Цар Аджиб заслизал, смаян от това, и се намерил в просторна стая, покрита със скъпи килими. Сред стаята имало диван, на който седял юношата. Това учудило царя още повече. Когато го видял пред себе си, юношата се изплашил, но цар Аджиб го успокоил. Взели да си говорят, страхът изчезнал. Подозрението му се сменило с радост и доволство от идването на царя.

9. РАЗКАЗЪТ НА ЮНОШАТА

— Как достигна този див остров и защо си избрал да живееш под земята? — попитал цар Аджиб юношата.

— Моят баща е един от големите търговци на перли — отвърнал юношата. — Той е на преклонна възраст. В живота си се е сдобил само с един единствен син. В деня на моето раждане той видял страшен сън. Събрал мъдреци и тълкуватели на сънища. Те му казали, че моят край е близък, че цар Аджиб ще ме убие, след като хвърли талисмана на планината в морето. Това ще стане, когато навърша петнадесет години. Ако след това минат четиридесет дни, аз съм спасен от гибел. И ето баща ми приготви това място на този остров. Когато научи за падането на талисмана в морето, доведе ме тук, за да не ме открие цар Аджиб на това място и да ме убие.

10. СМЪРТТА НА ЮНОШАТА

Цар Аджиб много се удивил на разказа на юношата. Присмял се в себе си на думите му, но все пак не му казал името си, за да не го изплаши.

Дните минавали, двамата живеели щастливо и доволно. Цар Аджиб разказвал на юношата най-хубави приказки, разправял му най-увлекателни разкази.

Като дошъл четиридесетият ден, юношата станал, изкъпал се и спал до вечерта. После отворил очи и поискал от цар Аджиб да му разреже диня. Цар Аджиб потърсил нож, но не намерил. Юношата му посочил къде има — ножът бил закачен над главата му. Цар Аджиб се запътил към него. Обаче щом взел ножа, кракът му се плъзнал и за нещастие той паднал върху юношата с нож в ръка. Ножът пронизал сърцето на юношата и начаса го убил.

11. БАЩАТА НА ЮНОШАТА

Когато видял какво му се е случило, цар Аджиб се разтревожил и натъжил, но се подчинил на съдбата. Той се уплашил да не дойде бащата на юношата и да го убие, затова забързал към изхода и поставил камъка на мястото му.

Едва направил това, съгледал кораба да се приближава, запътил се към дървото и се потулил между клоните му.

Като видял какво постигнало сина му, старецът припаднал от силна скръб. Щом се свестил, той заповядал да го погребат, после си тръгнал с плач. След като лодката се скрила от погледа на нар Аджиб, той взел да търси възможност да напусне този злополучен остров, но не могъл да намери изход.

12. ДВОРЕЦЪТ НА ОСТРОВА

Девет дни цар Аджиб обикалял острова да намери на него поне един човек. На десетия ден видял огън в далечината. Запътил се към него и когато го приближил, видял великолепен леден дворец. Цар Аджиб разбрал, че слънчевите лъчи се отразяват в него и създават илюзията на силно горящ огън. Пред двореца видял десет еднооки мъже без дясно око. Това го удивило. Той ги поздравил. Те му отвърнали мило и го приветствували любезно. След това го попитали откъде идва. Цар Аджиб им разказал патилата си. Те се зачудили. Той искал да си попита защо са еднооки и защо са в този самотен дворец на този див остров. Но прочел на вратата на двореца: „Не се бъркай в това, което не те засяга, за да не получиш това, което не желаш!“ И не попитал.

Когато дошла нощта, яли и пили заедно, после седнали да си поприказват. Щом станало полунощ, един от тях казал на приятелите си: „Време е да изпълним задълженията си“. Всички отишли в една обширна стая, облекли черни дрехи, нацапали лицата си с черно и започнали да плачат и да се вайкат, повтаряйки: „Това е възмездие за любопитството. Това е възмездие за този, който се бърка в чужди работи.“

След час те престанали да плачат, измили си лицата, облекли предишните си дрехи, легнали в постелите и спали до сутринта.

Ала цар Аджиб прекарал нощта без сън, мислейки за това, което видял. Изненада и удивление го овладели и не му дали да заспи.

13. В НОКТИТЕ НА ПТИЦАТА РУХ

Като настъпило утрото, цар Аджиб не можал да се стърпи и попитал:

— Защо сте еднооки, о, приятели? И защо мацате лицата си с чернило?

Еднооките го посъветвали:

— За теб е по-добре да не се бъркаш в каквото не те засяга, за да не получиш, каквото не желаш.

Но цар Аджиб не склонил и настоял на въпроса.

— Ако искаш, ние ще те изпратим на това място, където бяхме, за да видиш защо сме еднооки. Но за това ще заплатиш с цената на дясното си око и ще се върнеш едноок като нас. Съгласен ли си? — казали еднооките.

— Да — отвърнал цар Аджиб.

Тогава еднооките заклали един голям овен, одрали кожата му и я зашили около тялото на цар Аджиб. Подир това му казали:

— Ще дойде птицата Рух, ще те вземе и ще те занесе до двореца на чудесата. Щом стигне там, ти се изправи и смъкни овнешката кожа. Тогава птицата Рух ще се уплаши и ще избяга от теб.

След някое време птицата Рух дошла, взела го за овен и го пренесла до двореца на чудесата. Когато цар Аджиб станал и разкъсал овнешката кожа, птицата Рух избягала. Цар Аджиб се спрял пред двореца на чудесата и видял, че камъните там са златни, а вратите украсени с елмази.

14. В ДВОРЕЦА НА ЧУДЕСАТА

Цар Аджиб влязъл в двореца. Вътре видял четиридесет робини, облечени в разкошни дрехи, които не можеш да намериш даже в дворците на царете. Робините го приветствували радостно, щастливи, че е пристигнал, и му оказали почит и уважение. Подир това те му казали:

— Ние сме твои робини, ти си господар на двореца. Ще ти служим в продължение на цял месец, след това ще те оставим четиридесет дена, подир които ще се върнем да ти служим и никога няма да се разделим. Този дворец и съкровищата му ще станат твоя собственост.

Когато изминал един месец, робините се простили с него, дали му четиридесет ключа и му казали тъжни, че го оставят:

— Влез в която от тези стаи искаш, но внимавай да не влезеш в последната от стаите, за да не се изложиш на това, което мразиш...

15. ВЪЗМЕЗДИЕ ЗА ЛЮБОПИТСТВОТО

Цар Аджиб отворил първата стая и видял градина, подобна на която цял живот не бил виждал. На втория ден отворил втората стая. В нея намерил невидени дотогава по вид и краска пойни птички. Цар Аджиб прекарал деня щастлив от вълшебните им песни. На третия ден видял златно съкровище, на четвъртия — купища бисери, на петия — несметни съкровища от корали и скъпоценни камъни: рубини, сапфири, хиацинти^[1], смарагди. И така, докато дошъл четиридесетият ден. Останала само последната стая, в която робините го предупреждавали да не влиза.

Цар Аджиб се спрял пред нея и дълго се колебал. Любопитството му го подтиквало да влезе в тази стая. Не се задоволил с всичките чудеса и редки съкровища, които видял в двореца на чудесата. Забравил съвета на робините, напътствието на еднооките. Като влязъл в стаята, намерил красив кон, готов за езда. Любопитството го накарало да пояди коня. Още щом се качил на него, конят литнал в простора. Този кон бил зъл дух. Той летял така някое време, после се спуснал на земята и хвърлил цар Аджиб по гръб. След това го ударил с опашката си в дясното око и го оставил едноок. Като се свестил, цар Аджиб се намерил в двореца на острова между еднооките си приятели. Те го утешили, приели го и казали:

— И теб любопитството подтикна като нас, и ти получи същото възмездие. Това е наказание за всеки, който се бърка в това, което не го засяга!

[1] Хиацинт — лат.гр. — минерал, скъпоценен прозрачен камък с червенолилав, жълт или оранжев цвят разновидност на циркон. Б.р. ↑

16. КРАЙ НА ПРИКАЗКАТА

Цар Аджиб погостувал няколко дена на десетте еднооки, докато намерил удобен случай да замине за родината си с един кораб, който минал край този остров. Еднооките му приятели го изпратили. Щом стигнал своята родина, везирите, близките и народът му устроили най-хубаво посрещане, радостни от завръщането му в царството. Когато роднините му го запитали за причината на продължителното му отсъствие, цар Аджиб им разказал всичко, което препатил по време на пътешествието. После заповядал на везирите да запишат този разказ за назидание на всеки, който, тласкан от любопитство, се бърка в неща, които не го засягат.

А на вратата на двореца написал мъдрото изречение: „Който се бърка в това, което не го засяга, намира това, което не желае“.

Цар Аджиб управлявал справедливо поданиците си и през целия си живот не забравил докъде го докарало любопитството му.

ХУСРАУШАХ

1. ХУСРАУШАХ

Царят на Персия имал син на име Хусраушах. Когато Хусраушах пораснал, баща му се загрижил за възпитанието и образованието на сина си. Избрал най-големите учени и преподаватели за времето си, за да го обучат на науки и изкуства. Те му дали добро възпитание. А и Хусраушах бил много умен, обичал учението. Той изучил история, география и богословие, станал опитен във военното дело и ездата, овладял геометрията, декламирал най-нежните стихове, казани от красноречиви поети. Най-много обаче Хусраушах се пристрастил към краснописа. Едва достигнал юношеска възраст, той надминал хората на своето време и даже учителите си. Славата му се разнесла и достигнала до Индия.

2. РАЗБОЙНИЦИТЕ

Индийският цар узнал за дарбата на Хусраушах и му се приискало да го види. Изпратил пратеник със скъпи подаръци за близките на Хусраушах. Баща му се стремил да укрепи връзките си с индийския цар. Той намирал, че подобни пътешествия ще бъдат полезни уроци за сина му. Царят изпратил Хусраушах с пратеник. Дал им и десет камили, натоварени със скъпи подаръци за царя, и двадесет конници да ги охраняват. Така те вървели в продължение на един цял месец. След това ги нападнали петдесет разбойници. Един от конниците се провикнал: „Ние сме пратеници на персийския цар до индийския цар“. Разбойниците се присмели на думите му. Хусраушах видял, че трябва да се отбранява, и се бил заедно с хората си. Били се, докато всички паднали убити или ранени. Тази битка отчаяла Хусраушах. Той дръпнал юздите, конят му се впуснал и бягал, докато паднал мъртъв на земята. Хусраушах се огледал наоколо, но не видял никой да го преследва. Разбрал, че разбойниците са заети с плячката, и бил много благодарен за спасението си.

3. НА ГОСТИ ПРИ ШИВАЧА

Няколко дни Хусраушах се лутал без посока. Хранел се с треви, които намирал по пътя си, и спял на земята, докато съгледал някакъв голям град. Хусраушах тръгнал към него, влязъл и се зарадвал, че след толкова време отново вижда хора. Спрял при дюкяна на един шивач, поздравил го и попитал:

— Как се нарича този град, о, господарю мой?

Шивачът разбрал, че събеседникът му е чужденец. Разпитал за името му и как е попаднал в тази страна. Хусраушах му разказал какво бил препатил. Шивачът се натъжил и го посъветвал:

— Пази се, о, синко мой, да не разбере някой кой си. Царят на тази страна е голям враг на баща ти. Ако узнае за теб, ще те убие.

Хусраушах му благодарил и останал няколко дни на гости при шивача.

4. В ГОРАТА

Един ден, след като Хусраушах възвърнал силите си, шивачът му казал:

— Прието е принцовете да изучават от малки занаят, за да им бъде полезен в трудност. Какъв занаят си учил ти?

— Изучих много науки и изкуства, станах изкусен краснописец — отвърнал Хусраушах.

— Това сега не може да ти помогне — рекъл шивачът. — Аз ще ти купя брадва и въжета. Ще ходиш в гората да сечеш дърва и ще ги продаваш. Та ти си силен момък, способен да работиш и ла си изкарваш прехраната.

Хусраушах се зарадвал на това и взел да ходи всеки ден в гората. Той сечал много дърва и ги продавал. Успял да върне дълга си на шивача и да спести доста пари.

5. ПОД ЗЕМЯТА

Един ден Хусраушах взел да сече дънера на едно дърво навътре в гората. Видял на земята желязна халка, прикрепена за дървена врата. Напрегнал всички сили да вдигне вратата и намерил под нея стълба. Слязъл по нея и се намерил в обширна местност, огромна градина и дворец, подобен на който не бил виждал на земята. Забелязал, че местността е осветена, въпреки че слънчевите лъчи не я докосвали. Това го учудило.

6. ПЛЕННИЦАТА НА ЗЛИЯ ДУХ

Хусраушах съгледал красива девойка, седнала на един диван, близо до него. Почудата му се усилила. Щом го видяла, девойката пребледняла и от силен страх се разтреперала.

— Кой си ти? — попитала го тя. — Как попадна на това място?

Хусраушах ѝ разказал историята си. Девойката се успокоила, страхът и изчезнал. Той я попитал коя е тя.

— Моят разказ е по-удивителен от твоя — отвърнала тя. — Моят баща е цар като твоя. Злият дух ме отвлече от двореца на баща ми в нощта на моята сватба. Той ме остави тук, затвори ме под земята и ме посещава всеки петък. Тук, на това място, аз прекарах няколко години.

7. ТАЛИСМАНЪТ НА ЗЛИЯ ДУХ

Хусраушах продължил да разговаря със затворената девойка за различни неща и да я утешава. А като дошло време за обед, двамата влезли в столовата. Хусраушах видял в нея всевъзможни ястия, плодове и напитки, за каквито никога даже не бил си и помислял. Девойката му казала:

— Идвай всеки ден да ядеш и да пиеш с мен каквото си харесаш от гозбите и напитките. Но внимавай да не се доближиш до тази бутилка. Ако сръбнеш от нея, ще съжаляваш.

Хусраушах ял и пил от каквото искал. После дяволът му внушил да сръбне от тази бутилка. Девойката му забранила и го предупредила за последствията. Но това още повече усилило желанието и упорството му и той се заинатил. Щом сръбнал малко от това питие. Хусраушах загубил разум и на лицето му се изписали признаци на лудост. Като вървели в градината, той рекъл на девойката:

— Не би ли могла да избягаш от този зъл дух и да отидем заедно в двореца на баща ти, или да се скриеш на някакво друго място?

Девойката отвърнала учудено:

— Не, няма възможност, защото той лесно ще ме открие, където и да отида. Ако избягам, ще ме убие. А той не ми прави нищо лошо. Напротив, прави всичко, което е по силите му, за да ме зарадва, и се покорява на всяко мое искане. Защо тогава аз да го мамя?

— Каква е тази стъклена топка, която виждам наблизко до шадравана? — попитал Хусраушах.

— Това е талисманът на злия дух, който го повиква винаги, щом ми трябва. Ако се докоснеш до тази топка, злият дух начаса ще се яви — отвърнала девойката.

8. ДЪРЗОСТТА НА ХУСРАУШАХ

Хусраушах си въобразил, че е способен да убие злия дух и да освободи девойката от него. Той рекъл на девойката:

— Въпреки всичко аз ще призова този зъл дух и ще го убия пред тебе с тази моя брадва. Ти ще видиш смелост, която не би могла да си представиш.

Девойката разбрала, че питието го кара да забрави за последствията. Тя паднала на колене и взела да го моли да се въздържи от тази глупост, защото злият дух ще убие и двамата. Но Хусраушах не обърнал внимание на съвета ѝ и забързал към талисмана, ритнал го с крак и го счупил.

9. БЯГСТВОТО НА ХУСРАУШАХ

Щом Хусраушах счупил талисмана, смрачило се, гъст дим обгърнал всичко, земята затреперала и дворецът се разтърсил. Тогава той се осъзнал и разбрал ужасната си грешка, но късно. Побягнал към стълбището, обхванат от силен страх, и захвърлил обувките и брадвата си. Бързал така, докато стигнал у дома си. Но не успял да се съвземе от ужаса и уплахата.

10. ХУСРАУШАХ И ЗЛИЯТ ДУХ

Тъкмо Хусраушах влязъл в къщи, ето че довтасал шивачът и му рекъл:

— Един старец дойде в моя дюкян с твоята брадва и обувки и ме попита: „Познаваш ли стопанина на тази брадва и тези обувки?“ Аз му отвърнах: „Да“. Показах му и къщата и той сега те чака на вратата.

Хусраушах много се уплашил и поискал да се скрие от стареца. Но изневиделица таванът се разпукал и старецът се спуснал при тях. В ръката си държал брадвата и обувките. Той се обърнал към Хусраушах:

— Твоя ли е тази брадва? Твои ли са тези обувки?

Лицето на юношата пребледняло, страх сковал сърцето му. Старецът го хванал за ръката и се издигнал в простора. Той летял някое време, подире се спуснал в двореца. Тук си възвърнал противния образ на дух.

11. ПОСЛЕДСТВИЕ ОТ НЕРАЗУМИЕТО

След това злият дух попитал Хусраушах:

— Познаваш ли тази девойка?

— Не, не я познавам, нито съм я виждал някога през живота си — отвърнал Хусраушах.

Тогава злият дух рекъл на девойката:

— Познаваш ли този момък?

— Не — отвърнала тя, — не го познавам, нито съм го виждала някога в живота си.

Злият дух ѝ казал сърдито:

— Нима не той е забравил при теб тези обувки и тази брадва?

Девойката замълчала и не отвърнала. Злият дух се обърнал към нея и ѝ рекъл:

— Щом не познаваш този момък, вземи тази сабя и го убий!

— Какво престъпление е извършил, та да го убия? Не, не мога да убия невинен — отвърнала тя.

Злият дух се обърнал към момъка и му рекъл:

— Щом не познаваш тази девойка, вземи тази сабя и я убий!

— Как така ще убия човек, без да има за какво? — отвърнал той.

Тогава злият дух се обърнал гневно към двамата и рекъл:

— Ако не бяхте ме лъгали, щях да ви простя вината. Но вие излъгахте и аз непременно ще ви накажа. Нея ще я затворя в дълбока пещера, където не може да достигне нито човек, нито дух, и ще я оставя без хляб и вода, да умре.

Изведнъж в стаята се смрачило, подир някое време светлината се върнала, но момичето го нямало.

12. ХУСРАУШАХ СЕ ПРЕВРЪЩА В МАЙМУНА

Тогава злият дух рекъл на Хусраушах:

— Аз можех да направя с теб същото, но ще се задоволя да те превърна в маймуна или в куче, или в магаре, или в лъв, или в каквото искаш животно.

Хусраушах паднал на колене, заплакал и взел да го моли да му прости грешката. Той посочил на злия дух много случаи на снизхождение, на милост към слабия от силния.

Но злият дух не се вслушвал в думите му, той полетял с него на върха на висока планина, подир това взел малко пръст, изрекъл вълшебни думи, после хвърлил пръстта в лицето на Хусраушах с думите: „Излез от човешкия си образ и стани маймуна“.

После злият дух отлетял и оставил преобразования в маймуна Хусраушах.

13. КОРАБЪТ НА СПАСЕНИЕТО

Маймуната тръгнала, накъдето ѝ видят очите. Тя се спуснала в подножието на една планина и спряла на брега на морето, недалеч от нея. Видяла голям кораб да приближава брега.

Проблеснала надежда за спасение. Маймуната откъснала от едно дърво голям клон и го хвърлила в морето. После отскубнала две малки вейки и взела да гребе. Гребала с тях, докато я видели от кораба. Хората се почудили на ума ѝ и хвърлили едно дълго въже. Маймуната се хванала за него и се покатерила при тях. Щом стигнала кораба, един пътник рекъл:

— Каква е ползата ни от тази маймуна?

— По-добре е да я хвърлим в морето — продумал втори.

— Не, да я убием — допълнил трети.

Другите се присъединили към него.

Маймуната паднала на колене пред капитана. Той се смилил над нея и я взел под своя закрила.

14. КРАСНОПИСЕЦЪТ НА ЦАРЯ

Корабът плувал петдесет дни. После стигнал брега на голям град. При капитана дошъл пратеник на царя и рекъл:

— Краснописецът на царя умря преди месец. Сега търсим във всички кораби, достигнали страната ни, краснописец да го замести. Ако сред пътниците ти има умели краснописци, нека напишат на тази хартия по един ред, за да го покажем на царя и да чуем мнението му.

Петима пътници се приближили, показали няколко образци на красив почерк. Щом свършили, маймуната се втурнала към листа, грабнала го и хванала молива в ръка. Присъстващите се разтревожили и се уплашили да не разкъса листа. Но като я видели да пише красиво отбрани премъдрости с всички видове красиви почерци, те се успокоили.

Когато царят видял почерка на маймуната, зачудил се и го харесал най-много от всички видени през живота му почерци. Той заповядал да я доведат при него с тържествено шествие. Хората му казали: „Този превъзходен почерк е на една маймуна“. Удивлението на царя се усилило и много му се приискало да я види.

Облекли тогава маймуната в разкошни дрехи. Хората се спрели край пътя и учудени я приветствували.

15. ПРИ ЦАРЯ

Като се явила пред царя, маймуната го приветствувала вежливо и почтително. Присъстващите се учудили на съобразителността, с която открила царя между другите. Царят посочил на маймуната да седне до него. Тя седнала почтително. Щом дошло време за ядене, царят поканил и маймуната на масата. Тя яла с него, после си измила ръцете. Наблизо съзряла мастилница и писалка и написала с великолепен почерк красноречиви думи, с които благодарила на царя. Царят много се зачудил на дарованието ѝ, поканил я да играят шах и установил, че е от най-умните играчи.

16. ЦАРСКАТА ДЪЩЕРЯ

Царят повикал дъщеря си, да види тая чудна маймуна. Дъщеря му била изкусна вълшебница. Още щом видяла маймуната, тя се усмихнала и казала на баща си:

— Това не е маймуна, о, татко, това е принц.

Думите ѝ учудили царя и той попитал за историята му.

— Това е той, принцът Хусраушах, син на персийския цар. Опърничавият зъл дух на име Ел-Хаитаур му се ядоса, защото Хусраушах го излъга, и го превърна в маймуна — отвърнала дъщеря му усмихнато.

После тя разказала на царя всичко, което се случило с този принц от напущането на двореца до пристигането му в този град. Царят се обърнал към маймуната и видял, че тя потвърждава думите на дъщеря му.

17. ЦАРСКАТА ДЪЩЕРЯ И ЗЛИЯТ ДУХ

Царят казал на дъщеря си:

— О, ако би могла, дъще моя, да го преобразиш в човек, както е бил преди!

— Ще му възвърна първоначалния образ — отвърнала тя.

После отишла с тях в двора на двореца. Царската дъщеря начертала голям кръг. В него седнали царят, везирът и маймуната. Царската дъщеря ги предупредила да не напуцат кръга, за да не ги убие злият дух. Взела малко вода, пръснала я в лицето на маймуната и изрекла:

— Излез от образа на маймуна и възвърни първоначалния, си вид.

И маймуната станала човек. Тогава се стъмнило, гъст дим обвил всичко. Явил се злият дух. Той бил висок като палмово дърво.

— Как се осмели, о, коварна, да възвърнеш на маймуната човешкия образ?

18. БИТКАТА НА МАГЪОСНИЦИТЕ

Щом казал това, злият дух се превърнал в лъв и поискал да разкъса девойката. Царската дъщеря измъкнала един косъм от главата си и се превърнала в остър меч. Лъвът бил разсечен. Злият дух скрил главата си и се превърнал в скорпион. Принцесата станала змия и се хвърлила да убие скорпиона. Тогава двамата се превърнали в орли. Някое време никой не ги видял.

Подир това земята се разцепила и от нея се показала една котка. Котката бягала, а след нея тичал вълк и се опитвал да я разкъса. Тогава котката станала на нар, който взел да се издига нависоко, после паднал на земята и зърната му се разпръснали. Вълкът се превърнал в петел и взел да събира зърната с удивителна скорост.

19. КРАЯТ НА БИТКАТА

Едно от зърната на нара се изплъзнало от погледа на петела, търкулнало се с голяма скорост, паднало в езерото и се превърнало на риба. Петелът се превърнал в кит. Рибата и китът станали отново дух и девойка както преди. Те взели да бълват огън един срещу друг. От огъня се разлетели искри и изгорили везира, осакатили окото на царя и крака на Хусраушах. След някое време злият дух и принцесата изгорели. От тях останали само две купчини пепел.

20. КРАЙ НА ПРИКАЗКАТА

Хусраушах съзнал, че той е причина за цялата тази несре-та. След като посетил гробницата на принцесата, той се завърнал в родината си. И през целия си живот не забравил, че една негова грешка, до която го докарала глупостта, е станала причина да умрат две принцеси, злият дух и везирът, да ослепее царят и да се осакати самият той.

БАГДАДСКИЯТ ТЪРГОВЕЦ

ВЪВЕДЕНИЕ

1. АЛИ КУДЖИА

По времето на халифа Харун ар-Рашид в град Багдад живял търговец — нито много богат, нито много беден, на име Али Куджиа. Той нямал ни жена, ни дете, но бил доволен от живота. Живеел в дом, наследен от баща му, и скътвавал излишъка от парите, които му носела търговията.

2. СЪНЯТ НА АЛИ КУДЖИА

Една нощ търговецът Али Куджиа видял чуден сън. Явил му се почтен на вид старец. Той гледал сърдито, с мрачно лице към Али Куджиа. После му казал:

— Отпътувай, о, Али Куджиа, от тази страна. Тръгни, човече, веднага. Замини в Мека с хаджиите^[1]. Пази се да не нарушиш заповедта ми.

На следващата нощ Али Куджиа отново видял същия сън. След това, на третата нощ, пак му се присънил този стар, почтен на вид човек, и отново му казал същите думи, както през двете предишни нощи.

[1] Хаджия — човек, който е бил на хаджилък. — Б.пр. ↑

3. РЕШЕНИЕТО НА АЛИ КУДЖИА ДА ОТИДЕ НА ХАДЖИЛЪК^[1]

Когато се разсъмнало, Али Куджиа се уплашил и усетил вълнение и тревога от съня си. До този момент Али Куджиа се задоволявал само да дава милостиня, подаяния на нещастни и бедни, без да има желание да напусне страната, в която се е родил. Но като видял този сън да се повтаря в продължение на три нощи, вече не бил в състояние да наруши заповедта на стареца, който му се присънил.

Уплашен за себе си, Али Куджиа решил да замине с хаджиите за Хаджаз. Той продал дюкяна си и всички стоки, които нямало да са му нужни из пътя. Оставил си само това, което знаел, че ще може да продаде в Мека скъпо.

Дома си дал под наем на добра цена.

[1] Хаджилък — отиване на поклонение в свети места. За мохамеданите Мека и Медина — Б.пр. ↑

4. ЖЪЛТИЦИТЕ НА АЛИ КУДЖИА

Али Куджиа приготвил всичко необходимо за пътуване. Останало му само едно нещо. Той имал хиляда жълтици повече от потребните му за пътуване пари.

Озадачил се Али Куджиа. Не знаел къде да ги остави, за да не ги открадне някой разбойник. После намислил да ги остави на съхранение при един приятел търговец, на име Хасан.

* * *

Али Куджиа приготвил огромна делва. Там турил парите и я допълнил с маслини. След това затворил делвата и я понесъл към приятеля си — търговеца Хасан.

— Ти си ми приятел — рекъл му Али Куджиа. — Зная, че си честен и предан. Реших да замина след няколко дни на хаджилък в Мека, както повелява вярата ни. Донесох ти една делва с маслини, да ми я пазиш, докато се върна от хаджилък. Тогава ще ми я върнеш.

Усмихнал се приятелят му, търговецът Хасан, и рекъл:

— Ще ти пазя тази делва, докато се завърнеш от път. Тогава ще ти я върна. Щастлив съм, че ми я доверяваш.

След това той му дал ключа на дюкяна и казал:

— Ето това е ключът. Влез в магазина и остави делвата на което си искаш място. До завръщането ти нито един човек не ще я докосне. Ти ще си я вземеш от мястото, където си я оставил.

Али Куджиа му благодарил за това, взел ключа на дюкяна и оставил делвата. После върнал ключа и си тръгнал.

ПЪРВА ГЛАВА
ПЪТУВАНИЯТА НА АЛИ КУДЖИА

1. С КЕРВАНА

Когато дошло време за път, Али Куджиа се простил с приятеля си, търговеца Хасан, и отпътувал с керван от Багдад. Взел със себе си стоките, които отделил за продан в Мека.

* * *

Керванът, към който се присъединил Али Куджиа, пътувал, докато стигнал Мека.

Али Куджиа и спътниците му изпълнили изискванията на вярата си за хаджилък. Като сторил това, Али Куджиа решил да продаде стоката, която взел със себе си от Багдад, и да купи друга от Мека. Край него минали двама търговци и се спрели, загледани в стоката. Те се възхитили от красотата и доброто ѝ качество. После единият от тях рекъл:

— Ако този търговец отпътува с тези ценни стоки в Кайро, ще успее да ги продаде по-скъпо.

2. АЛИ КУДЖИА НА ПЪТ ЗА КАЙРО

Като чул тези думи, Али Куджиа решил да замине за Кайро, за да продаде стоките си по-скъпо. Още в родината си бил слушал много хора да разправят за красотите на Кайро и да изразяват възторга си от такива древни паметници, като пирамидите в Гиза, сфинкса и други. Али Куджиа решил да се възползува от този случай да продаде стоките си в Кайро и да се наслади на красивите старини.

И когато керванът му потеглил обратно за родината, той не заминал с него за Багдад, а се присъединил към кервана на пътниците за Кайро.

3. ПРИСТИГАНЕ В КАЙРО

Кайро очаровал Али Куджиа. В скоро време той разпродад всички свои стоки на най-висока цена. Това потвърдило думите на двамата мъже, които били минали покрай него в Мека.

* * *

Али Куджиа решил да замине за Сирия, за да търгува. Накупил от Кайро множество стоки за продажба в Дамаск. След това разпитал кога ще отпътува керванът от Кайро за Дамаск и узнал, че ще потегли след десет седмици.

Али Куджиа решил да не пропуска тази възможност и се заел да разгледа древните паметници, за които бил чувал от пътешественици още в Багдад. Всеки ден обикалял някои от прочутите паметници и им се наслаждавал. Понякога потеглял с лодка по Нил, за да посети близките до Кайро селища и да се запознае с красивите старини.

Веднъж Али Куджиа посетил пирамидите в Гиза. Те го очаровали. Той останал доволен от пътуването си до Кайро, защото извлякъл полза, която не би получил без странствването си.

4. В ЕРУСАЛИМ

Като дошло време керванът за Дамаск да тръгне, Али Куджиа отпътувал с него. Керванът вървял, вървял, докато стигнал Ерусалим. Тук Али Куджиа се възползувал от случая и споходил това свято място, както посетил Мека преди това.

5. В ДАМАСК

После керванът потеглил за Дамаск. Като навлезли в него, Али Куджиа видял, че е красив град с много вода, градини и вкусни плодове. Той разпродал стоката, накупил друга и спечелил много пари.

След това Али Куджиа потеглил за друга страна. Така пътувал от една страна в друга, за да търгува и за да се разхожда, докато стигнал до Персия.

ВТОРА ГЛАВА

ДЕЛВАТА С МАСЛИНИ

1. РАЗГОВОРЪТ НА ТЪРГОВЕЦА С ЖЕНА МУ

Веднъж търговецът, при който Али Куджиа оставил делвата с маслините, бил седнал с жена си да вечеря.

— Ииска ми се да си хапна маслини, а сме ги свършили отдавна — казала жена му.

— Твоите думи ми напомниха за приятеля ми Али Куджиа, който остави при мен делва с маслини, преди да замине за Мека — отвърнал ѝ търговецът. — Оттогава изминаха седем години. А той още не се е върнал. Пък и аз не можах да узная защо го няма толкова дълго време и защо не се завръща в страната. Един от търговците, които бяха с него на хаджилък, ми беше казал, че заминал за Египет. И изчезна. И досега не се е завърнал. Какво ли му се е случило? Струва ми се, че е умрял. Затова ще ти донеса делвата с маслини, която Али Куджиа остави при мен, да изядем маслините, ако не са се развалили.

Търговецът поискал от жена си да му донесе лампа и съд, за да го напълни с маслини от делвата на Али Куджиа, която била в дюкяна му.

* * *

— Не искам да ям от маслините на Али Куджиа — отвърнала жена му. — И на тебе не давам да се докосваш до тях. Та той ги е оставил на съхранение при теб. Ако вземеш от тях, ще бъдеш изменник. А аз съвсем не желая това. И ако Али Куджиа го няма седем години, това не значи, че е умрял. Та нали един хаджия ти е обадил, че е заминал за Египет. И след това никой не ти е известил какво е правил в Египет. Откъде да знаеш, може пък оттам да е заминал в друга посока, за да търгува. Нали нищо не знаеш за него и не си чул от никого вест за смъртта му. Затова не пипай делвата, която той ти е поверил да съхраняваш. Твой дълг е да я пазиш до завръщането му. Ами откъде знаеш, може и да се върне утре или в други ден. Какво ще му кажеш, ако се отнесеш нехайно към делвата, която ти е предал. И

какво ще кажат за тебе хората, ако научат, че си измамил приятеля си? Ще посрамиш и себе си, и роднините си. Защото, който губи верността, си навлича гнева на хората, опозорява се сред тях и се zlepоставя. Не се решавай на това гнусно дело. Пък и аз ти казвам да не си правиш труд да ми носиш от маслините на Али Куджиа, защото няма да ги ям. А и те сигурно са се развалили. Толкова време е минало оттогава. И въпреки че първа, заприказвах за маслини, вече не ми се ядат. Знай, о, мъжо, че маслините несъмнено са се развалили. Заклевам те да оставиш тази зла мисъл и те предупреждавам за последствията.

2. В ДЮКЯНА НА ТЪРГОВЕЦА

Търговецът не се вслушал в съвета на жена си. Намислил да отиде в дюкяна и да отвори делвата с маслини.

Като влязъл в дюкяна, търговецът я напипал с ръце и повдигнал капака ѝ. След това опитал маслините и видял, че не са за ядене, защото за толкова дълго време се били развалили. Той поискал да разбере дали всички маслини в делвата са се развалили, или част от тях са се запазили. Рекъл си:

— Нима маслините отдолу са се развалили като горните?

После наклонил делвата, за да се увери в това. В съдината, която носел, изпаднали маслините и с тях паднали част от жълтиците. От удара им в съдината се разнесъл звън.

Търговецът се чудом почудил, като видял жълтиците и чул дрънкането им по съда. Той надзърнал в гърлото на делвата и съгледал останалите жълтици, които Али Куджиа бил турил. Тогава разбрал, че приятелят му Али Куджиа сложил на дъното на делвата жълтици, а отгоре ги покрил с малко маслини. Търговецът върнал маслините и жълтиците в делвата, после я захлупил и се върнал в къщи.

— Ти беше права, жено моя — рекъл той на жена си. — Намерих маслините развалени и затворих делвата, както си беше, та ако си дойде Али Куджиа, въпреки че не вярвам да се върне, да не разбере, че съм я отварял, или че съм гледал какво има в нея.

— О, ако беше повярвал на думите ми и не беше отварял делвата. Дано ти бъде простено това, което извърши, без да мислиш.

3. ИЗМЯНАТА НА ТЪРГОВЕЦА

Търговецът не обърнал внимание на думите на жена си. Мисълта му била заета с жълтиците, които намерил в делвата на Али Куджиа. Радостта му го накарала да забрави позора на престъплението, което се готвел да извърши.

* * *

Търговецът прекарал нощите в размисъл за начина, по който може да присвои жълтиците, без Али Куджиа да се досети, че делвата е отваряна, ако се върне и я вземе.

А като настъпило утрото, той се отправил бързо от къщи за пазара. Там купил маслини, за да запълни с тях делвата на Али Куджиа.

После се върнал в дюкяна, отворил делвата, взел всички жълтици и ги скрил на сигурно място. Изхвърлил маслините от делвата, и я напълнил с маслините, които купил от пазара. Като свършил това, я затворил, както преди, и я върнал на мястото, на което я бил поставил Али Куджиа.

Търговецът не мислел за последствието на тази отвратителна измяна, но се побоял от гнева на приятеля си, от ненавистта на хората и позора си пред тях.

4. ЗАВРЪЩАНЕТО НА АЛИ КУДЖИА

От деня на това престъпление изминал цял месец. След продължителното си пътуване в Багдад се завърнал Али Куджиа. Той, както ви казах, когато решил да тръгне за Мека, дал къщата си под наем. И като си дошъл от път, Али Куджиа не могъл да се прибере у дома си, а се настанил в една от багдадските странноприемници. И решил да остане там, докато се уговори с наемателите да освободят къщата.

На следващия ден Али Куджиа отишъл да посети приятеля си — търговеца. Щом го видял, търговецът се престорил, че се радва на завръщането му. Побързал да го прегърне и приветствува, че се е прибрал жив и здрав от това продължително пътуване, което го обезпокоило и уплашило да не му се е случило нещо лошо.

— Бях изгубил надежда, че ще се завърнеш след това продължително отсъствие — рекъл търговецът.

5. РАЗГОВОРЪТ НА АЛИ КУДЖИА И ТЪРГОВЕЦА

Като се срещнал с приятеля си — търговеца, Али Куджиа му благодарил за хубавото посрещане. След това му казал:

— Може би си спомняш, о, приятелю мой, за делвата с маслини, която оставих при теб, преди да отпътувам.

— Да, спомням си я добре — отвърнал усмихнато търговецът.

— Ще бъдеш ли тъй добър да ми я върнеш? — попитал Али Куджиа. — Цял живот не ще забравя това добро. Дано не съм те притеснил, като оставих толкова дълго време делвата при теб.

— Не, никак не си ме притеснил — отвърнал търговецът. — Ти ще намериш делвата на мястото, на което сам я остави, преди да заминеш. И никой не я е докоснал. Ето ключа, о, приятелю. Вземи я ти сам, както я остави самичък.

Али Куджиа му благодарил още веднъж за това. Взел делвата, простил се с благодарности с приятеля си търговеца и се завърнал в странноприемницата.

6. АЛИ КУДЖИА И ДЕЛВАТА С МАСЛИНИ

Щом влязъл в странноприемницата, Али Куджиа отворил делвата и извадил от нея малко маслини. След това надникнал вътре, но не намерил жълтиците. Извадил много маслини, но пак не открил нито една жълтица. Зачудил се Али Куджиа и тъй като не бил в състояние да търпи повече, обърнал делвата. Всички маслини се разсипали, но сред тях нямало нито една жълтица.

* * *

На Али Куджиа му станало много мъчно. Подлостта на приятеля му го изненадала и той си казал:

— Излъгах се в този човек. Мислех го за честен, а той бил коварен разбойник, без чувство за дълг и вярност.

7. АЛИ КУДЖИА СЕ ВРЪЩА ПРИ ТЪРГОВЕЦА

После Али Куджиа побързал да се върне при приятеля си — търговеца. Той изживял тежко постъпката му. Страх за спестените жълтици изпълвал сърцето на Али Куджиа. Той казал на търговеца:

— Не се чуди, братко мой, че тъй бързо се връщам при теб. Но забелязах нещо, което не съм очаквал. Делвата с маслините, която взех от теб, е същата, която аз собственоръчно поставих в дюкяна ти. Тя не се е променила. Но аз не бях я напълнил с маслини, както ти бях казал преди пътуването ми, а сложих в нея хиляда жълтици. След това я допълних с маслини. Като си я прибрах от тебе, потърсих жълтиците, но не ги открих. Тогава си рекох: „Може пък преди време приятелят ми да е бил в нужда и да ги е взел от делвата.“ В това няма нищо лошо. Напротив, ще бъда щастлив, ако съм ти предоставил някаква помощ. От теб сега искам само да ми обадиш истината, та да се успокоя и да прогоня съмнението, което обхвана душата ми. Сега не ти искам жълтиците. Дай ми ги, когато можеш.

8. ТЪРГОВЕЦЪТ ОТРИЧА ПРЕСТЪПЛЕНИЕТО

Търговецът Хасан знаел добре, че приятелят му ще се върне при него, след като отвори делвата и не намери в нея жълтиците. Седнал да обмисли как да се държи с Али Куджиа, какво да му каже, за да го убеди, че извършената подлост не е негово дело. Търговецът Хасан си мислел, че хитрината му ще мине пред приятеля му, като смятал, че е защитен от позор и наказание.

Когато Али Куджиа дошъл да си иска жълтиците от него, търговецът Хасан се обърнал и му рекъл:

— Аз те питам, о, Али Куджиа, видя ли ме да се докосна до делвата ти, когато ми я донесе? Нима не ти дадох, о, приятелю мой, ключа на дюкяна си, за да оставиш там делвата си на което място искаш. Питам те още, къде я намери, след като се върна от пътуване. Нима не я завари, както си беше на мястото, където я тури, без да я е докосвала човешка ръка. Кажи ми, о, приятелю, беше ли отместена, беше ли заменен капакът ѝ? Тогава в какво се съмняваш? Ако си поставил в нея злато, както казваш, щеше без съмнение да си го намериш. Но преди да заминеш, ти ми каза, че в делвата има маслини. Аз ти повярвах. И не съм я отварял, за да видя какво съдържа. Ръката ми не я е докосвала, откакто ти я остави. Повярвай ми, о, братко мой, аз не зная какво има в делвата ти, не съм дори помислял да я отворя нито преди да заминеш, нито след това.

ТРЕТА ГЛАВА ПРЕД КАДИЯТА

1. АЛИ КУДЖИА СЪВЕТВА ТЪРГОВЕЦА

Али Куджиа се опитал да убеди приятеля си — търговеца Хасан, да признае истината. Той опитал с вежливи думи всички пътища за помирение. Но не сполучил. Търговецът Хасан настоял на лъжата си. И когато Али Куджиа видял, че не взема от дума и не е склонен да се помирят, след като излезли найава измяната и упоритостта, той казал:

— Предпочитам да се сдобрим, о, приятелю мой, не бих искал да прибягна до насилие и грубост, защото се боя за теб и за твоето име. Но ще се разгневя, ако видя, че продължаваш да упорствуваш. Ядът ми ще ме тласне да разглася работата. Не се подхвърляй на позор и наказание. И знай, че ти си търговец, известен с верността и честността си. Затова пази името си. То е основа на успеха ти. А като узнаят хората за подлостта ти, народът ще се оттегли от търговията ти и тя ще западне. Не бих ти пожелал това. Но ще бъда принуден да прибягна до него, ако не успея да те убедя, и ще отида при кадията, за да ми върне правдата. Ти знаеш, че съм ти приятел, че ти вярвах, но се разочаровах от теб. Предпочитам да взема нещо от парите, вместо да се оплаквам на съдията и да бъда причина да се опозориш сред хората.

2. ТЪРГОВЕЦЪТ НЕ ПРИЕМА СЪВЕТА

Търговецът Хасан не приел този съвет, а го пренебрегнал, както преди това не взел под внимание съвета на жена си. Продължил да бъде упорит и подъл и рекъл на приятеля си Али Куджиа:

— Ти казваш, че си сложил сам делвата с маслини в дюкяна ми. След това сам си я взел, после ти сам я отнесе от дюкяна ми. Тогава с какво право се връщаш при мен и ми искаш хиляда жълтици. Какво искаш от мене, о, приятелю? Аз не знам какво има в нея, защото изобщо не съм я отварял. И не зная дали в нея е имало маслини, или нещо друго освен тях, тъй като въобще не съм гледал. Не съм я отварял нито преди пътуването ти, нито след него. А и ти не я отвори пред мен нито преди да отпътуваш, нито след това. Как тогава да зная какво има! И откъде да съм сигурен дали говориш истината, или лъжеш. Изненадан съм от теб. Тъй както твърдиш, че в нея е имало хиляда жълтици, би могъл да кажеш, че е била пълна с елмази и бисери, щом си способен да лъжеш и обвиняваш хората несправедливо. Казах ти и съм уверен в думите си, че не съм отварял делвата ти и не зная какво съдържа. Пък ти си свободен да ми вярваш или да ме обвиняваш в лъжа. Сега те моля да си идеш по работата, защото ми омръзна и пред дюкяна ми се събраха хора.

3. КАВГАТА НА АЛИ КУДЖИА И ТЪРГОВЕЦА

Али Куджиа и търговецът се карали на висок глас. Препирнята им се усилила. Няколко минувачи се спрели пред дюкяна. Дошли и съседите на търговеца Хасан в дюкяна, за да узнаят причината на кавгата. Те имали доброто желание да го сдобрят с Али Куджиа.

* * *

Али Куджиа им разправил историята си. След като го изслушали, те се обърнали към търговеца Хасан и го запитали за истината. Той им рекъл:

— Този мъж казва вярно, че приех да остави делвата в дюкяна ми. Но за останалото лъже. Аз не съм отварял делвата и не зная какво е имало в нея.

След това търговецът се заклел в името на аллах, че научил, че в делвата има маслини, от самия Али Куджиа. После продължил:

— И вие сте свидетели за обидата, която ми нанесе Али Куджиа.

Хората му повярвали, защото не мислели, че ще има смелост да се закълне, ако лъже.

* * *

Али Куджиа се разгневил силно и рекъл на търговеца Хасан:

— Като се оплача на кадията, ти наистина ще изпиташ унижението. Тогава няма да имаш полза, дето се отричаш. Ще видиш резултата на подлостта и ще съжالياваш за стореното, но разкаянието не ще ти помогне. Ела с мен, о, изменнико, при кадията, за да ни отсъди, за да те накаже, злодейо, за обидата и за да върне правото на господаря му.

4. АЛИ КУДЖИА И ТЪРГОВЕЦЪТ ПРЕД КАДИЯТА

Али Куджиа и търговецът Хасан вървели, докато стигнали съда. Като се изправили пред кадията, Али Куджиа му рекъл:

— Този търговец ми открадна хиляда жълтици.

Кадията го попитал:

— Как ти ги открадна?

Али Куджиа му разправил цялата си история.

— Имаш ли свидетели за това, което казваш? — попитал кадията.

— Не — отвърнал Али Куджиа, — нямам свидетели, защото не съм мислел, че приятелят ми ще ме измами. Аз го смятах за честен човек, докато не излезе наяве подлостта му. И останах излъган в него.

Кадията се обърнал към търговеца Хасан и го запитал какво има да каже по обвинението.

Търговецът Хасан се защитил по същия начин, както пред съседите си. Подир това рекъл на съдията:

— Този човек лъже. Аз не зная какво има в делвата, защото въобще не съм я отварял. И едва ли щях да науча какво съдържа, ако той самият не беше ми казал, че е пълна с маслини. И аз му повярвах.

След това търговецът Хасан продължил:

— Това, което казвам, е истина. Ако желаете, ще се закълна.

Кадията му наредил да се закълне в аллах, че не лъже. Търговецът Хасан се закълел в аллах пред кадията, че не е отварял делвата и не е виждал какво има в нея.

5. КАДИЯТА ОПРАВДАЛ ТЪРГОВЕЦА

Като чул клетвите на търговеца Хасан, кадията го оправдал от обвинението. После се обърна към Али Куджиа и рекъл:

— Нямах право да го обвиняваш. Той се закле в аллах! Значи е невинен. А и ти нямаш нито една улика, нито свидетел да потвърди думите ти.

Али Куджиа изслушал кадията, силно се разгневил и казал:

— Как ще е невинен, като открадна парите ми? Аз на всяка цена ще отправя жалбата си до самия халиф Харун ар-Рашид, за да ми върне правото и да осъди справедливо този подлец.

* * *

Кадията бил кротък човек и не се ядосал на думите на Али Куджиа. Той разбрал, че гневът му от загубеното дело го подтиква да изрече тези думи. Затова не го наказал, а само го изгонил от съда. Кадията бил убеден, че е изпълнил дълга си, защото не видял улики и не намерил нито един свидетел, който да потвърди думите на Али Куджиа.

Търговецът Хасан си тръгнал доволен, че го оправдали, радостен от крадените жълтици на Али Куджиа, уверен, че е защитен от позор и наказание.

6. АЛИ КУДЖИА СЕ ОПЛАКВА ОТ ТЪРГОВЕЦА НА ХАЛИФА

Али Куджиа си тръгнал ядосан от съдилището. Но не се предал на отчаянието. Той бил уверен, че с постоянство ще си върне правото.

Написал молба до халифа Харун ар-Рашид да преразгледа делото. Така постъпвали по онова време онеправданите, в случай, че кадията не отсъждал справедливо. В молбата си той изложил всичко, което му се случило с подлия му приятел търговеца. Като дошъл петък, Али Куджиа отишъл на молитва в джамията, в която се молел халифът. След молитвата побързал да застане на пътя, по който минавал халифът. Тук зачакал шествието. Като наближила процесията на халифа, Али Куджиа вдигнал ръката си с молбата. До него се приближил началникът на полицията и взел листа, на който, била написана жалбата. Началникът на полицията имал навик да поднася жалбите на халифа, след като се върне в двореца, за да присъди спорещите той самият.

Али Куджиа знаел, че халифът Харун ар-Рашид имал обичай да преглежда жалбите на онеправданите, щом стигне в двореца. После определял деня, в който ще ги съди.

Али Куджиа се приближил до двореца на халифа Харун ар-Рашид. Спрял пред вратите му и зачакал да излезе началникът на полицията.

— Халифът ти заповяда да се явиш утре в двореца, за да те присъди с противника ти — казал началникът.

После го запитал за адреса на противника му — търговеца. Али Куджиа му го съобщил и си тръгнал, а началникът на полицията пратил известие на търговеца Хасан да се яви на другия ден в двореца на халифа.

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

ДЕТЕТО СЪДИЯ

1. ХАЛИФЪТ ОБХОЖДА ГРАДА

Халифът Харун ар-Рашид имал навик понякога да излиза през нощта с някои от приближените си. Те се преобличали в дрехи на търговци, та да не ги познаят хората, и обикаляли града, за да види халифът с очите си положението на поданиците си.

Вечерта на този ден халифът Харун ар-Рашид излязъл с везира си Джафар и главния слуга Масрур облечени като търговци и тръгнали из града. От улица в улица, стигнали до пътя, откъдето се разнасяли глъч, врява, крясък. Халифът побързал да види причината на врявата. Той дочул деца да говорят високо. Децата играели в просторния двор на една къща. Халифът погледнал през отвора на вратата. В тази нощ луната светела ярко. И той видял децата, които играели, и ги чул да си говорят високо. Халифът се послушал, за да чуе думите им.

2. ДЕЦАТА ПРЕДСТАВЯТ ИСТОРИЯТА НА АЛИ КУДЖИА И ТЪРГОВЕЦА ХАСАН

Халифът Харун ар-Рашид чул едно от децата да казва радостно на другарите си:

— Съгласни ли сте с играта, която ви предлагам?

— Каква игра? — попитали го те.

Детето отвърнало разпалено:

— Хайде да представим историята на Али Куджиа и търговеца Хасан, който му откраднал жълтиците. Но аз ще бъда кадията.

Децата се зарадвали много на хрумването му. Историята на Али Куджиа и приятеля му, търговеца Хасан, се разнесла из Багдад. Всички хора — мъже, жени, деца — я узнали.

Като чул думите им, халифът си спомнил за молбата, която му пратил Али Куджиа. Той останал да види как ще представят тази история. Превърнал се в слух, за да чуе присъдата, която ще издаде детето, след като само си било избрало да играе кадия.

3. ПРИСЪДАТА НА ДЕТЕТО КАДИЯ

Детето кадия избрало за всеки свой другар какво да играе. Приятелите му останали доволни и радостни от избора.

След това детето кадия седнало между тях и обявило, че съдът започва да гледа делото. То играело спокойно и уверено. Поискало от вратаря да доведе търговеца Хасан и Али Куджиа. Вратарят ги извикал и те се явили. Когато застанали пред кадията, той се обърнал към Али Куджиа и му рекъл:

— Какво е оплакването ти, о, Али Куджиа, от приятеля ти?

Али Куджиа се поклонил пред кадията с уважение и го благословил. Подир това му разправил цялата история и му припомнил всичко, което му се случило с търговеца Хасан, без да пропусне нещо. След това казал:

— Моля кадията да отсъди справедливо и да ми върне това, което ограби този търговец, който наруши верността.

4. КАК ПРИСЪДИЛ КАДИЯТА

След като изслушало Али Куджиа, детето кадия се обърнало към търговеца Хасан и го запитало:

— Защо не върнеш на Али Куджиа жълтиците, които е оставил при теб на съхранение?

— Не съм видял жълтиците му и не зная какво е имало в делвата, защото не съм я отварял. Ако желаете, мога да се закълна в аллаха — отвърнал търговецът Хасан.

— Не се кълни в аллах, о, човече, няма нужда от клетвата — рекъл кадията.

После се обърнал към Али Куджиа и продумал:

— Искам да видя делвата с маслини. Носиш ли я със себе си?

— Не, не я нося — отвърнал Али Куджиа.

— Иди веднага и я донеси — наредил кадията.

Детето се отдалечило за момент, после се върнало и се направило, че мъкне делвата с маслини.

Кадията се обърнал към търговеца Хасан и го запитал:

— Тази ли е делвата с маслини, която Али Куджиа е оставил при тебе?

— Да, същата — отвърнал търговецът Хасан. Кадията наредил да отворят делвата. След това уж надникнал в нея. Той казал:

— Какви хубави маслини!

Престорил се, че взема от делвата маслина и си дал вид, че я опитва.

— Тази маслина е много хубава. Как така не се е развалила за седем години? — рекъл той.

Кадията заповядал на вратаря да доведе някой от търговците на маслини. Вратарят се отдалечил за малко, след това се върнал с две деца, които играели ролята на двамата търговци на маслини.

Кадията се обърнал към тях и ги запитал:

— Вие ли сте търговците на маслини?

— Да, справедливи кадия, ние сме търговците на маслини — отвърнали те.

— Кажете ми, о, търговци, колко години могат да се запазят маслините, без да се развалят? — попитал ги той.

— Каквото и да правим, повече от три години не можем да ги запазим. Тогава те се развалят и изгубват цвят и вкус, и стават негодни за ядене — казали те.

— Погледнете тези маслини — рекъл кадията — и ми кажете колко време са престояли в тази делва.

Търговците се направили, че уж оглеждат маслините и ги опитват. Подир това заявили:

— Те са сложени в делвата наскоро.

— Сигурно грешите — казал кадията. — Та Али Куджиа твърди, че е оставил маслините в делвата преди седем години.

— Ние сме сигурни в това. Ако искаш, повикай всички търговци на маслини в Багдад и ги попитай. Те ще ти кажат, че тези маслини са сложени в делвата тази година.

* * *

Търговецът Хасан поискал да говори, без да има право, но кадията не му дал дума и му казал:

— Млъкни, лъжецо!

После присъдил да го разпънат за назидание за подлостта му.

Децата побързали към търговеца Хасан, грубо го хванали и се направили, че ще го разпъват, както кадията заповядал.

5. ВЪЗТОРГЪТ НА ХАЛИФА ОТ УМА НА ДЕТЕТО КАДИЯ

Халифът Харун ар-Рашид се възхитил от ума на това дете. То изпълнило ролята на кадията с голямо майсторство, проявило удивително спокойствие и твърдост по време на играта и присъдило мъдро двете страни.

Халифът се обърнал към везира Джафар и му рекъл:

— Какво ще кажеш за ума на това дете?

Везирът добре чул цялото представление. Той отвърнал:

— Поразен съм, о, повелителю, от мъдростта му. И съм възхитен от майсторската му игра. Досега не съм срещал сред децата такава умно дете.

— Знаеш ли, везире, че самият Али Куджиа ми е пратил за преразглеждане днес молбата си? Ще ги съдя утре. Това дете ме наведе на мисълта как да съдя търговеца Хасан и Али Куджиа.

После халифът продължил:

— Добре запомни тази къща, Джафаре, и ми доведи този малък кадия утре, за да съди търговеца Хасан и Али Куджиа пред мен. Извикай и истинския кадия, който ги е съдил и е оправдал търговеца Хасан, за да се поучи от присъдата на това дете. И не забравяй да наредиш на Али Куджиа да вземе със себе си делвата с маслини утре. Също покани и двама търговци на маслини да присъствуват на делото.

6. ВЕЗИРЪТ КАНИ ДЕТЕТО КАДИЯ

На другата сутрин везирът Джафар отишъл, както му заповядал халифът, в къщата, в двора на която предишната нощ играли децата. Той почукал на вратата. От къщата се обадила възрастна жена:

— Кой е?

— Аз съм Джафар, везирът на халифа — отвърнал той.

Жената се уплашила много и побързала да го посрещне.

После го запитала какво желае от нея.

— Бих искал да зная колко деца има в този дом — казал той.

— Има само три деца. Това са всички мои синове.

Везирът наредил да се явят пред него.

* * *

Жената отишла да ги повика. Те се приближили. Везирът Джафар ги погледнал и рекъл:

— Кой от вас, деца, игра ролята на кадията снощи?

Най-голямото пристъпило уплашено. То не знаело причината на въпроса. И казало на везира:

— Аз съм този, когото търсите.

— Ела с мен, синко — продумал Джафар, — халифът те вика.

Жената се разтревожила за сина си, а детето се смутило. Те взели да се молят на везира и да му искат прошка.

Джафар се усмихнал. Той се обърнал към майката на детето и рекъл:

— Не се плаши за сина си. Няма да му се случи нищо лошо. Успокой се, уважаема госпожо, той ще намери само добро и ще се върне при теб скоро. Халифът не иска да го накаже, а да го награди за постъпка, която му хареса.

— Моля да ми позволиш да облека детето в най-хубавите му дрехи, за да посети повелителя — промълвила жената.

Джафар ѝ разрешил.

7. ПРЕД ХАЛИФА

Като облякло най-хубавите си дрехи, детето отишло с везира при халифа Харун ар-Рашид. То застанало уплашено пред халифа. Харун ар-Рашид се усмихнал, успокоил го и страхът на детето изчезнал. След това халифът казал:

— Ела, синко, приближи се и не се плаши.

Детето пристъпило и рекло:

— Слушам и изпълнявам, о, повелителю!

— Аз съм във възторг от снощната ти присъда, когато представяхте историята на Али Куджиа и приятеля му търговеца Хасан, който откраднал жълтиците. Кажете ми, синко, ти ли си този, който игра кадията? — попитал Халифът.

— Да, повелителю — вежливо отвърнало детето.

— Възхитен съм от ума ти. Бих искал ти да съдиш днес в процеса, както съди вчера. Тогава ти съдеше децата, които изпълняваха ролите — едното на Али Куджиа и другото на приятеля му търговеца Хасан. Днес обаче ще съдиш истинския Али Куджиа и приятеля му, самия търговец Хасан. Ела, синко, седни до мен, за да издадеш мъдрата си присъда.

8. ДЕТЕТО КАДИЯ СЪДИ ПРЕД ХАЛИФА

Детето кадия седнало до халифа. След това Харун ар-Рашид заповядал да се явят кадията, който оправдал търговеца Хасан, Али Куджиа, приятелят му — търговецът Хасан, и двамата търговци на маслини.

Когато се явили всички, халифът казал:

— Нека всеки от вас каже жалбата си пред това дете. То е този, който ще ви съди. Ако не е в състояние да присъди, ще отсъдя аз.

Али Куджиа съобщил тъжбата си. Търговецът Хасан напомнил защитата си. А като поискал и да се закълне в аллах, че е невинен, както се бил закълел пред съдията, който го оправдал преди това, детето се обърнало към него и казало:

— Не искам да се кълнеш в аллах, о, човече. Не ни трябва клетвата ти.

След това детето запитало:

— Къде е делвата с маслини? Искам да я видя.

Али Куджиа му я подал. Детето се обърнало към търговеца Хасан и попитало:

— Тази ли е истинската делва с маслини, която приятелят ти Али Куджиа остави при теб, преди да замине?

— Да, тя е същата! — отвърнал му търговецът Хасан.

Детето заповядало да я отворят. Тогава халифът погледнал маслините, които били в нея, взел маслина и я изял. Той разбрал, че маслините са сложени в делвата отскоро. Детето повикало двамата търговци на маслини да разгледат маслините в делвата. След като ги опитали, те му рекли:

— Тези маслини са сложени в делвата едва тази година.

9. ИСТИННОСТТА НА ОБВИНЕНИЕТО

Детето казало на търговеца на маслини:

— Вашето твърдение ме учудва.

Двамата търговци отвърнали:

— Ние не се съмняваме в това.

— Али Куджиа казва, че е сложил маслините в тази делва преди седем години. Как тогава ни уверявате, че маслините са оставени тази година? — попитало детето.

— Сигурно старите маслини са заменени с нови — отвърнали двамата търговци.

Като чул това, търговецът Хасан видял, че обвинението се насочва към него и се вдига покривалото на измяната му. Той взел да се моли на халифа да му прости престъплението, което извършил.

Детето не изрекло присъдата, която издало предишната нощ. То рекло на халифа:

— Вчера вечерта се шегувах с другарите си, когато издадох присъдата си. Днес обаче не е шега, а делото е сериозно. Аз нямам право да изричам присъда и да съдя човек на живот или смърт. Твоя е заповедта, о, повелителю. Присъди, както искаш. Ако настояваш, заповядай да го разпънат, а ако намериш за добре, прости му престъплението.

ПЕТА ГЛАВА
ПОСЛЕДИЦАТА ОТ ИЗМЯНАТА

1. РАЗПЪВАНЕ НА ТЪРГОВЕЦА

Халифът Харун ар-Рашид установил престъплението, което извършил подлият търговец, низките му намерения, упорството в подлостта и лъжата през цялото това време.

— Къде си скрил жълтиците на Али Куджиа? — попитал халифът.

Търговецът Хасан посочил мястото, където ги бил укривил.

Халифът наредил на един от приближените си да ги донесе. После предал жълтиците на Али Куджиа. Той много им се зарадвал.

След това халифът заповядал да разпънат подлия търговец за измяната и лъжата.

Търговецът Хасан се разкажал за подлостта си. Но разкаянието вече не му помогнало. Той си спомнил съвета на жена си, сетил се за гнева на хората, позора си сред хората и горчиво заплакал. Помолил милост, но халифът не го помилвал.

Тогава разпънали по заповед на халифа търговеца Хасан. Подлостта и лъжата намерили наказанието си. Историята на търговеца станала поука за всеки, който я чул.

2. НАГРАДАТА НА ДЕТЕТО

Халифът похвалил това дете за ума, който то проявило по време на съда. Той показал възторга и задоволството си от него, от досетливостта му и твърдостта му по време на процеса. Халифът го дарил с кесия със сто жълтици — награда за мъдростта му. Детето поело с радост този дар и благодарило на халифа Харун ар-Рашид. То възхвалило халифа и си тръгнало към къщи весело, за да разкаже на роднини и приятели тази хубава вест.

Когато детето се отдалечило, халифът се обърнал към кадията, който оправдал търговеца Хасан преди това, и казал:

— Видя ли как това дете с ума и досетливостта си долови престъплението на подлия търговец, когото ти оправда?

Кадията се извинил и споделил с халифа възторга си от ума и досетливостта на детето.

3. КРАЙ НА ПРИКАЗКАТА

Историята на този търговец и Али Куджиа се разчула в Багдад и съседните градове. Хората я предавали от уста на уста. Бащи я разказвали на синове. Така тя достигна до теб, читателю.

Оттогава изминаха повече от хиляда години, а позорът на подлия търговец не се е заличил.

* * *

В лунните нощи децата се събирали по всички места на Багдад и други градове, за да представят историята на Али Куджиа и търговеца Хасан, както я играли детето кадия и другарите му.

МЕДНИЯТ ГРАД

ПЪРВА ГЛАВА

1. БУРЯТА

Развихрила се силна буря, морските вълни се извисявали с шум и трясък и заплашвали всеки миг да потопят кораба. Страх овладял пътниците, моряците и капитана. Силите ги напуснали. Отчаянието вече ги побеждавало. Но храбрият принц Икбал вдъхнал надежда в душите им благодарение на мъжеството си, решителността и сръчността си. А смелостта заразява, както заразява страхът, и се предава от човек на човек, както се разнася болестта.

Икбал бил един от тези изключителни люде, които в беда стават по-мъжествени и крепки. Той започнал да издава последователни команди с вещина, жизнен опит и мъдрост, докато успели да се спасят, след като били лице в лице със смъртта цели два дни, в течение на които бурята грозяла всеки миг да ги потопи.

На третия ден бурята утихнала, стихнали яростните вълни и корабът на принца се спасил.

2. РАЗГОВОРЪТ НА ПРИНЦА И КАПИТАНА

Щом капитанът установил местоположението на кораба в морето, печално проплакал и казал:

— Спасихме се, о, принце, от удавяне, но не избягнахме смъртта.

— Какво искаш да кажеш? — попитал го принцът.

— Загубихме пътя — рекъл капитанът. — Не зная на кое място на света ни е захвърлила бурята. А и никой не знае дали корабите ни ще могат да хвърлят котва на суша, или ни е съдено да изкараме останалите дни от живота си в блуждаене по морската повърхност, докато привършим храната и водата и загинем от глад и жажда, след като се спасихме от бурята.

Смелият принц отвърнал:

— Не се безпокой и не губи смелост. Нека бъдем достойни да срещнем смъртта, както посрещнахме живота, усмихнати, без боязън и страх. Това не е първата буря, с която се сблъскваме в пътешествията си, и не мисля, че е последната, от ужасите на която ни е писано, ако не сме благословени, да се избавим.

3. СЛЕД УМОРАТА — ПОКОЙ

Така храбрият принц върнал вярата в сърцата на другарите си. Още пет дни корабите на принца със свитата и войската му се лутали без посока в морето. После, на шестия ден, спрели на брега. Принцът и другарите му стъпили на суша невредими. Те приседнали да починат след тревогите на пътуването, след трудностите, претърпени през продължителното пътешествие, след изживените ужаси.

Щом се разположили, забелязали признаци на голямо плодородие. Душите им се изпълнили с радост и възторг и те си представили, че се намират в райска градина, богата с реки, дървета и овощни градини, изпълнени с най-вкусни плодове и дивни цветя.

Цял ден чакали да видят човек, та да го разпитат каква е тази местност, в която са отседнали, но не намерили никого.

4. ЗАКЛЮЧЕНИЯТ ГРАД

Една сутрин принцът тръгнал да огледа околността, та да разбере нещо за нея. Наближил висока планина и се запътил към нея. Взел да я изкачва, докато достигнал върха ѝ.

Там съгледал стената на висок град и съзнал, че радостта е близка. Върнал се бързо при другарите си и им съобщил какво бил видял. Ноцта се била спуснала вече. Пренощували на същото място, а сутринта потеглили и вървели, докато стигнали върха на планината. После се спуснали на другия склон и спрели да си починат. На другата сутрин продължили пътя си. Наблизо видели висок град, издигнат на колони, обграден от всички страни с висока стена. Забелязали, че медните му врати са заключени и укрепления с резета и катинари. Невъзможно било да се проникне в града. На високата стена имало крепостна кула. Медните ѝ врати били украсени с надписи и орнаменти, изпълнени с удивително майсторство. Целия ден мислили как да проникнат в града. Но не открили възможност за осъществяване на желанията си.

5. ОГРОМНАТА СТЬЛБА

Принцът посъветвал хората си да построят огромна стълба, която да стига до върха на високата стена, за да могат да отворят вратите на града, да го разгледат и видят чудесата му и да разпитат жителите за наименованието и мястото му в света.

— Чудесно предложение! — отвърнали хората на принца. И веднага се заели да построят огромна стълба. После си помогнали да я издигнат, укрепят и изправят до високата стена. Стълбата излязла висока колкото нея, като да била правена по размерите и височината ѝ.

6. НАДПРЕВАРВАНЕ КЪМ СМЪРТТА

Принцът благодарил на хората си за усилията и помощта и рекъл:

— Нека бъдем благословени и възнаградени за усърдието с успех. Като че сте мерили стълбата по височината на градската стена.

После ги запитал:

— Кой от вас е в състояние да изкачи тази висока стълба и да достигне върха на стената? След това да се изхитри и да стъпи на земята на града, за да ни отключи тези порти?

Един от хората му в стремежа си да осъществи желанието на принца, отвърнал:

— Аз ще я изкача, о, принце. Наемам се, да отворя вратите на града.

— Качи се — рекъл принц Икбал. — Благословен да си.

Храбрецът изкачил стълбите и достигнал върха. Но едва се покатерил на градската стена и стъпил на крака, той устремил взор към града и се провикнал високо:

— Пред теб съм! Пред теб съм! Пред теб съм! На твое разположение съм! Явих се пред теб!

После се хвърлил във вътрешността на града от тази огромна височина и се пребил. Принц Икбал продумал:

— Ако това е дело на здравомислещ, то какво би направил безумният? Последваме ли постъпката на този безумец, ще погубим всички свои другари. Върнете се! Не е нужно да влизаме в този омагьосан град. Полза от престоя ни тук няма, да не рискуваме другарите си и да не ги излагаме на смъртна опасност.

— О, повелителю — рекъл един храбрец, — дай ми тази славна възможност. Може би съм с по-решително сърце и по-голям ум от другаря си. Душата ми шепне, че мога да отворя портите на този град, ако ми позволи принцът.

— Страх ме е — казал принц Икбал — да не те постигне участта на приятеля ти.

След това му разрешил. Но щом храбрецът стъпил на стената, обхванала го лудост, както станало с другаря му. Той запляскал с ръце и се провикнал, както предшествувания:

— Пред теб съм! Пред теб съм! Пред теб съм! На твое разположение съм! Явих се пред теб!

След това се хвърлил от върха на стената, тупнал на земята на медния град и се пребил.

Трагичната смърт на двамата не възпряла волята на техните братя да ги последват. Един след друг те се втурвали, като искали да извършат това, което другите не могли да направят. Всички те твърдели, че са по-изкусни от предшествуващите и по-достойни за победа от другарите си. Така загинали много хора. Нито един не се задържал на стената повече от другите, а веднага срещал смъртта.

7. ВОЕНАЧАЛНИКЪТ

Тогава пристъпил военачалникът и казал:

— Тази работа е само за мен, о принце. Ако е речено, ще ти доставя радост.

Обзет от мъка, принц Икбал му отвърнал:

— Не чакай да ти дам съгласието си за това! Това дръзко желание не може да се осъществи. Та ти си военачалник и наставник на армията. Сърце ми не дава да те изложам на смърт. Нали и ти стана свидетел на гибелта на тринадесет от най-смелите опитни наши люде.

Принцът и военачалникът дълго разговаряли и спорили. Най-подир Икбал дал съгласието си. Той се уверил в решителността, здравомислието и издръжливостта на военачалника.

Военачалникът изкачил стълбата. Сърцето му било изпълнено с вяра в успеха на усилията. Той достигнал върха на стената. Но едва стъпил на нея, военачалникът устремил взор и обхванат от вълнение, извикал както и другарите му преди това.

— Пред теб съм! Пред теб съм! Пред теб съм! На твое разположение съм! Явих се пред теб!

След това се хвърлил от върха на стената и се сгромолясал на земята, както и другарите му преди това.

ВТОРА ГЛАВА

1. ОТВАРЯНЕТО НА ГРАДА

Като видял страшната смърт на последователите си и гибелта на военачалника, принц Икбал заповядал на приятелите си да се откажат от намеренията си.

— Тази работа е само за мен — рекъл им той. Думите му ужасили, разтревожили и смутили другарите му. Те го замолили смирено да се откаже от тази опасност:

— Смили се над нас, принце. Животът ни зависи от твоя. Как ще преживеем без теб? Ти си наш предводител, наставник и вожд.

— Реших: или ще постигна целта си, или ще загина. Нищо не ще ме спре да я осъществя — отвърнал принцът.

Всички видели, че той твърдо е решил и че са безсилни да му попречат.

Принцът изкачил стъпалата на високата стълба и достигнал върха ѝ. Но щом стъпил на стената на града, почувствувал радостно вълнение, запляскал с ръце възторжено и вперил взор, съзерцавайки простора. Другарите му се изплашили от вида му и помислили, че гибел, както и предшествениците му, ще сполети принца. Те предположили, че той ще се хвърли от върха на огромната стена. Затова надигнали глас и взели да ридаят тревожно.

— Смили се, смили се, аллах! Пожали ни, о, принце! Не се хвърляй! Та след теб ще погинем и ние!

Мъдростта надвила безумието, умът възтържествувал над магията. Принцът останал неподвижно един дълъг час, после се надигнал и казал силно, уверено и решително на приятелите си:

— Не се бойте за мен и не падайте духом, другари! Ако съм благословен, ще ви донеса радост. Осуетено е лукавството на дявола.

Принцът приседнал малко, за да обмисли как да отвори вратите на града. Подир това той се изправил.

2. ДЕСЕТТЕ РОБИНИ

Малък приятелю, знаеш ли какво видял принцът, като се спрял пред стените на града?

Той станал очевиден на нещо невиждано от хората, съгледал чудеса, пред които се спира погледът, и чул най-удивителното, слушано от ушите. Принцът видял десет робини, красиви като луната. Те протягали ръце и го викали:

— Ела при нас, о, велики принце!

Той си въобразил, че под него плиска море. То го докосвало. Принцът решил да направи, каквото сторили предшествениците му, но съзрял мъртвите си другари и се вразумил. Разбрал, че гледката е измама на магьосник, спрял се, въоръжил се с търпение и не се хвърлил. Пред очите му се вдигнала завесата и се разкрил ужасът, който го очаквал. Коварството изчезнало. Принцът бил благодарен, задето се просветлил пътят му и се успокоил умът му, задето успял да узнае опасното място и да извлече поука от гибелта на другарите си.

Блажен е, който от другите се поучава, но горко на тоз, що от съвет не взема.

3. ТАЛИСМАНЪТ

Принцът направил няколко крачки по стените. Той видял висока медна кула с врата от чисто злато. Вратата била широко разтворена. Ненадейно принцът съгледал в средата изображение на меден конник с протегната ръка, която като че ли сочела към изписана дъска. Той прочел: „Добре дошъл, о, велики принце! Добре дошъл, о, спасителю на медния град, и дарителю на свободата на хората в него! Вгледай се в пружината в гърдите на рицаря. Превърти я дванадесет пъти, после потъркай страничния ѝ винт дванадесет пъти.“

4. КЛЮЧОВЕТЕ НА ГРАДА

Това зачудило принца. Едва дочел завета на талисмана, ето че пред него с глухо скърцане се разтворила малка вратичка. Принцът влязъл свободно в дълъг коридор, който водел към медно стълбище с малки стъпала. Той слязъл няколко стъпала и съгледал зала, подредена с дивани. На тях седели пазачи, яки, силни, въоръжени. В ръцете си имали остри мечове и обтегнати лъкове с превъзходни стрели. Принцът ги приветствувал, но никой не му отвърнал. Той решил, че са заспали, и си рекъл: „Навярно ключовете на града са в тези хора“.

След това принцът се огледал и видял мъж с почтен вид, който разкривал доблест, огромна сила и воля. Той седял на висок диван. Принцът си рекъл: „Този трябва да е владетелят на ключовете на града“. Поздравил го, но човекът не му отвърнал.

Ненадейно принцът съзрял на няколко крачки от него диван, на който седял мъж. В ръката си държал жълт меден синджир, на който висели четиридесет ключа. Принцът разбрал, че това е вратарят на града. Той се приближил до него и го поздравил. Но мъжът не отвърнал на поздрава. Принцът поздравил втори, трети път, но човекът не продумал нищо. Тогава той сложил ръка на рамото му и учудено продумал:

— Не съм очаквал да не чуя ответ на поздрава ми! И ти ли спиш като другарите си, или пък си оглушал?

Човекът не отвърнал нищо и даже не се помръднал. Принцът внимателно се вгледал: това било неподвижна медна статуя. „Чудно нещо! Превъзходно направена статуя, като човек, в който има живот. Трябва му само дар слово. Вярвам, че и другарите му са като него“ — рекъл си принцът.

Взел ключовете, отправил се към вратата на града, отключил катинарите и вдигнал резетата. Тогава дръпнал силно портата. Тя се разтворила с шум и трясък.

Войската му се зарадвала на успеха. Разнесли се възторжени възгласи на прослава, радост и веселие за спечелената от принца огромна победа.

ΤΡΕΤΑ ΓΛΑΒΑ

1. ПРИНЦЪТ И ВОЙСКАТА МУ

Принцът се страхувал да изложи на опасност войската си, ако проникне с нея в този омагьосан град, без предварително да се е запознал с него. Затова заповядал на войската да остане извън града, докато той разгледа пазарите му и узнае потайностите и загадките му. Ако се уверял, че няма опасност за войската, той щял да ѝ позволи да влезе в града. Другарите му се разтревожили за него. Страхът им се удвоил от гибелта на част от хората, на която били свидетели. Те взели да молят принца да се откаже от намеренията си и да им разреши на самите тях или на когото си избере измежду тях да проучи града преди него, за да отстрани опасността. Но принцът настоял на своето, не искал и да чуе нищо и отхвърлил искането им. Решил сам да се пожертвува за войската си и хората трябвало да се подчинят на волята му.

2. ПО ПЪТИЩАТА НА ГРАДА

Принцът повървял малко по градските улици и видял един мъж да го гледа и да протяга ръка за поздрав с усмивка и радост. Той побързал да го приветствува и протегнал към него ръка. Но открил, че мъжът е безжизнен, неподвижен. Принцът се вгледал — това било медна статуя. Направил още няколко крачки и съгледал неколцина люде, които спорели. Били хванали за яката един мъж. Принцът забързал към тях, за да освободи човека, но видял, че всички са вкаменени статуи.

След това тръгнал из града. Тук срещнал един човек, спрял край пътя. Принцът наближил, за да го огледа. Това било неподвижна статуя. Той се чудом чудел и продължил пътя си по градските улици. Нищо, на което спирали очите му, не приказвало и не се движело. Принцът срещнал една бабичка с вързоп дрехи, купени от дюкяна, който носела на главата си. Като я доближил и се вгледал, видял, че пред него стои статуя. Натъкнал се на тълпа жени, момчета, деца, младежи, възрастни, девойки, старици. Но всички били неподвижни и неми. Това били статуи с безжизнен поглед и няма уста.

3. ПАЗАРИТЕ НА ГРАДА

Принцът продължил пътя си. Видял четири пазара. Обиколил ги един след друг и открил, че всички животни и хора в тях са отлети от мед статуи.

Огледал дюкяните на занаятчии и търговци. Вратите им били разтворени, стоките изложени и подредени, кантарите неподвижни. Стопаните и посетителите им били статуи без слух и без движение.

Един бил ковач — висок на ръст, мускулест. Пълен със сила и енергия, той вдигал чука, за да го спусне върху наковалнята, но останал с протегнатата ръка и застинал във въздуха чук. А пред него слугата му, скован като майстора си, надувал ковашки мех.

Друг бил дърводелец — режел с трион огромна дъска. Той бил прерязал половината и спрял там неподвижно.

Някакъв бакалин бил нагласил кантара, а пред него стоката му — сирене, маслини и т.н. Но и той бил неподвижен, без живот.

Един продавал смокини, друг — фурми, а недалеч от тях имало продавач на плодове. Зад него пък друг търгувал с брашно.

Принцът повървял малко и видял птицепродавец да предлага птици, месар, да продава месо, друг пък — глави. Бакалинът търгувал с масло, а до него предлагали лой. Яйчарят изложил яйца, до него друг — сирене, пчеларят — мед, хлебарят — хляб.

После принцът влязъл във втория пазар. Тук той видял дюкяни за платове и дрехи, богаташи с най-различни видове облекла от памук, лен, изкуствена и естествена коприна и брокат, изтъкан с чисто червено злато и бяло сребро, и много други разноцветни одежди.

Принцът видял кожухари да продават кожи, майстори на вземто да бродират, кърпачи да кърпят дрехи, предачи да предат прежда, тапицери да шият дюшеци и възглавници, гладачи да гладят дрехи, иглари да правят игли, тъкачи да тъкат платове, обуцари да майсторят обувки, а до тях множество бояджии и шивачи на кожи.

След това принцът навлязъл в третия пазар. Тук той видял група златари и търговци на бисери. Пред тях била изложена стоката им — скъпоценни камъни: рубини, сапфири, хиацинти, смарагди, изумруди и

дребен бисер. Търговците били прави или седнали, но без движение и слово.

Принцът видял стъклари да обработват стъкларии, керамици да предлагат керамика, грънчари да правят глинени съдове, калайджии да калайдисват, търговци да търгуват с украшения от слонова кост, ножари да предлагат ножове, майстори да поправят счупени съдини.

Той повървял малко и се намерил пред аптекар, който продавал лекарства. В съседство с него имало човек, който намествал счупени кости.

Обиколката на принца завършила на четвъртия пазар. Там видял джамбази да продават добитък. Там козар водел козите си, тук пък имало кучкар, съпровождан от кучетата си. Зад тях овчар карал овце и овни.

Така принцът се местил от един пазар на друг, от улица на улица, но срещал само медни статуи на животни и хора.

4. УДИВЛЕНИЕТО НА ПРИНЦА

Колко силно се удивил и смаял принцът! Та в целия град той не видял нито един жив човек! Нима нямало в него хора, които говорят или ходят! Даже всички кучета, котета, птици и животни били неподвижни медни статуи, без живот. Какъв ужас виждали очите! Всички ли в града били статуи без движение, без чувство, без дихание в гърдите? Кой ли магьосник се бил разгневил на този град и дал воля на мъстта си върху населението му. Той преобразил жителите и превърнал всички животни и хора в превъзходни медни статуи. Всеки, който ги видел, се лъжел, че в тях трепти живот. Но стопаните на града не трепвали и не продумвали. Питаш ги — не се обаждат, говориш им — не отвързват.

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

1. В ЦАРСКИЯ ДВОРЕЦ

Принцът се движел от едно място на друго, докато стигнал до високата сграда на блестящ дворец. Като проникнал в него, той видял група войници и пазачи, застанали на вратите му. Зад тях друга група хора, облечени в богати одежди, била разположена на великолепни дивани с подредени по тях копринени възглавници, извезани с изящни рисунки. Отдалеч изглеждало, че кръвта струи във вените им, но отблизо личало, че са замръзнали статуи.

Принцът се запътил към двореца. Той видял просторна зала. Тук седали везирите и държавниците. В центъра на съвета имало трон от чисто злато, украсен с най-редки скъпоценни камъни. На него се бил разположил царят. Той бил облечен в пищни одежди. Главата му била увенчана с корона, украсена с редки бисери и безценни перли. Те сияели и превръщали мрака в светлина.

След това принцът влязъл в съседната зала. Там намерил царицата, обградена с множество слугини и робини. Те очаквали заповедите ѝ, готови да изпълнят желанието ѝ.

Принцът останал възхитен от майсторството на строителите, от красотата на двореца, от реда на мебелите и обстановката, от необикновената красота на картините, от великолепието на кристалните светилници, от блестящите със скъпоценни редки бисери полилеи.

2. РАЗГОВОРЪТ НА ПРИНЦА И ПРИНЦЕСАТА

Принцът продължил пътя си от едно чудо на друго. Намерил се в разкошна зала. Там срещнал девойка с красиво лице и блестяща външност. Тя четяла книга. Щом го зърнала, девойката скочила да го посрещне и побързала да го приветствува вежливо и почтително, назовавайки го по име, радостна от пристигането му. Принцът се почудил на това, което видял и чул. Той попитал озадачено:

— Откъде ме познаваш и знаеш името ми?

Девойката му отвърнала усмихнато:

— Не се учудвай от това, което видя и чу. Аз очаквам идването ти от дълго време.

— Очакваш идването ми?! Как? Кой ти предсказа за мен? И какво се е случило, че в този град с преобразени жители, с превърнати в медни статуи обитатели си останала ти единствена невредима, спасена от превръщането, което сполетяло населението на града? В какво се крие загадката? — казал принцът учудено.

Девойката му отвърнала учтиво:

— Ще ти съобщя всичко. Но заповядай да седнеш и ме изслушай.

— О, как ми се иска да узная тайната на загадките, които видях — възкликнал принцът.

3. РАЗКАЗЪТ НА РАИА

Девојката подхванала разказа си.

— Питаш ме која съм. Откъде зная името ти и защо очаквам пристигането ти. Каква е тайната на града. Защо жителите са преобразени, а само аз единствена се спасих от магията. Знай, велики принце, че аз съм Раиа, дъщерята на царя на този град. Ти сигурно си видял баща ми, като си вървял към мен. Той седи сред дивана^[1] си. Баща ми беше прочут сред индийските царе.

Ние имахме съсед — идолопоклонник на име Мармуш. Веднъж през столицата на царството му преминал един от най-великите отшелници, известен с въздържанието и благочестието си, с мъдростта и широтата на познанията си. Той непрестанно напътствувал хората и ги просвещавал. Отшелникът не жалел сили да ги призовава да служат на създателя на живите същества и да се откажат от идолопоклонството, което не им носи нито добро, нито зло. Хората се стълпили около него. Отшелникът ги запознал с делото си. Славата му се разнесла и достигнала до царя. Мармуш заповядал да му доведат отшелника. Когато той се явил, царят го запитал вярно ли е това, което бил узнал за него. Отшелникът не скрил нищо от дейността си и любезно предложил на Мармуш да призовава към служене на аллах и да отхвърли идолопоклонничеството.

Царят се разгневил от това, което чул, учудил се на дързостта на отшелника и го заплашил с наказание, ако не престане да празнодумствува и не се откаже от упоритостта. Отшелникът не се вслушал в заплахите, не обърнал внимание на заканите.

Това още по-силно разсърдило Мармуш. Той заповядал да затворят отшелника и да се подготвят да го изгорят жив.

В средата на големия площад запалили буен огън, за назидание на хората. Мълвата се разнесла по всички краища на града. Събрали се хората да видят трагичната смърт на отшелника. А когато огънят се разпалил, войската се приготвила да го хвърли в огнището. Внезапно небето се заоблачило, блеснала светкавица, прокъртяла гръмотевица, после се излял проливен дъжд. Той загасил огъня, създаде се суматоха

и хората побягнали към къщите си, за да не ги удавят плисналите се потоци. Така отшелникът получил благоприятна възможност да избяга.

След няколко часа времето се оправило, дъждът спрял. Войниците потърсили отшелника, но не открили ни следа от него.

А той вървял по пътя към страната Тибет, вървял без отдих нощ и ден, докато достигнал града ни.

Баща ми бил слушал за благочестието му. И когато отшелникът съобщил на татко историята си, той му устроил хубав прием, приветствувал го радушно и го настанил при себе си. Отшелникът останал при нас няколко дни. После помолил татко да продължи пътя си обратно за родината. Но баща ми се възпротивил и настоял да остане отшелникът при него. Той любезно се извинил и не отстъпил от молбата си, докато баща ми, против волята си, му дал позволение да тръгне.

Изглежда, че отшелникът се е страхувал да не го открият шпионите на цар Мармуш и да стане причина за въвличане на двамата царе в унищожителна война. Опасенията му се оправдали. Скоро след като заминал, при баща ми се вестил пратеник на Мармуш — идолопоклонника. Той заплашвал татко с война, ако не му предаде отшелника, който спрял като гост в града му. Баща ми се разгневил на дързостта на съседа си и грубо прогонил пратеника. Заповядал му да събщи на царя си, че отшелникът е заминал преди няколко дни, но даже и да бил останал при него, не би се съгласил да му го предаде.

Баща ми знаел добре силите и огромната мощ на Мармуш. Той се подготвил да го срещне, укрепил града ни, заключил високите му порти и се приготвил да отблъсне враговете завоеватели.

В едно утро аз дочух да кънти в простора силен звук на рог, проглушаващ ушите.

* * *

От ужас ми се стори, че е настъпил краят на света. Излязох и тръгнах, лутайки се по посока на двореца. Видях, че всички придворни, жени и девойки, на които попадах, са глухи медни статуи. Забързах към дивана на баща ми, за да узная какво става. Намерих го седнал сред свитата си и знатните люде от царството. Всички се бяха

превърнали в медни статуи. Отправих се към града и пазарите му. Но очите ми се натъкваха само на медни статуи. Ти навярно си се убедил в истинността на думите ми, видял си с очите си, доловил си с погледа как кучета, котки, мишки и птици са се преобразили в твърди статуи, без слух, без движение.

* * *

Прекарах деня в страх, а нощта — без сън от ужаса, който видях. После от умора и безсъние ме обори дрямка. Видях, че отшелникът ме посети в съня, нежно ме потупа по рамото и ми каза с усмивка:

— Не се плаши, о Раиа, не се тревожи. Твоето и на всички люде в града спасение ще дойде от ръката на човек правдив и смел, на име принц Икбал. Той ще се свърже с брат ти, принц Фадел, за да облекчи мъката и разруши магията над града и жителите му. Не се страхувай от гладна смърт. Измежду дърветата на градината останаха смокини и ябълка, назасегнати от злото. Яж от тях, щом огладнееш. Пий от чистия извор, който ги полива. Бъди благодарна за спасението си и благополучието, което ти е отредено.

В двореца ни имаше библиотека, пълна с най-ценни ръкописи. Затичах се към тях от страх да не я е сполетяла бедата. Намерих я, както си беше. Четенето ми бе най-добра утеха.

Когато изслушал разказа на принцесата, принц Икбал силно се почудил и запитал удивено:

— И как така само ти се спаси от магията на вълшебника и не се преобрази в медна статуя, както са се превърнали всички птици, животни и хора в града?

[1] Държавен съвет. — Б.пр. ↑

4. ФЕЯТА

Девојката казала:

— Това е неверојатна историја. Аз ќе ја раскажа на свој господар. Веднџ мајка ми се разхождала на една ливада край един од дворците ни. Внезапно видјала, че недалеку од неа некаква бела змија се мѝчи да избяга, а зад неа црна усойница бърза по следите ѝ, за да ја хване. Тя ја настигнала, сграбчила ја за главата, обвила опашка околу неа и се готвела да ја убие. Мајка ми побързала да помогне на белата змија. Тя запратила во усойницата голем камък и начаса ја убила. И колку силна била почудата ѝ, кога забележала, че црната усойница се превърнала за миг во купчина пепел. А белата змија се разтресла и се превърнала во девојка со невиждана хубост во разцвета на младостта. Тя продумала благодарно на мајка ми:

— Няма да оставам без одговор, о, царице на хората, помощта и добрината, която ми оказа. И никога не ќе забравя, че ти ме спаси од заклетия ми враг, който се готвеше да ме убие. Дано да имам сили да ти отворна на доброто некој ден.

След това фејата направила знак со ръка. Земята се разцепила и тя веднага потънала во неа и се скрила од погледа ѝ. А земята се затвори, както си била преди това.

5. ПОДАРЪКЪТ НА ФЕЯТА

От този случай изминали години. Когато се родил брат ми Фадел, феята се явила при мама. Подарила ѝ малка бутилка, напълнена от река Акбар, и ѝ заръчала да капва в млякото от речната вода и да храни детето си с тази кашлица. А когато се изпразнела бутилката, детето щяло да бъде защитено от магиите на всички вълшебници и козните на злосторници.

Мама ѝ благодарила за подаръка и изпълнила съвета ѝ.

След това в деня на моето рождение феята дошла и подарила малка бутилка като тази, която донесла, когато се родил брат ми. И ѝ поръчала да ми дава от нея, както хранила брат ми преди това.

Думите на феята се оправдаха. Всички хора, птици и животни в града се преобразиха, аз единствена се спасих благодарение на това, че съм пила вода от Акбар.

Едва принцесата завършила разказа си, ето че се явил снажен юноша. Щом го видял, принц Икбар се досетил, че това е родният брат на девойката.

ΠΕΤΑ ΓΛΑΒΑ

1. РОДНИЯТ БРАТ НА ПРИНЦЕСАТА

Юношата ги поздравил с усмивка на лицето, вежливо и почтително. Той приветствувал принц Икбар, честитил на сестра си посещението на великия гост. Принцът и принцесата се зачудили на това, което видели и чули, и го запитали:

— Откъде знаеш името на принца? Кой ти предсказа идването му?

— Узнах вече много от новините. Остана вие да научите моите вести — отвърнал им той.

— Много ми се иска да чуя разказа ти! — възкликнали принцът и принцесата.

Принц Фадел подхванал:

— Както знаеш, мила сестро, аз, отзовавайки се на любезната покана на моя чичо, отплавах с най-добрите си другари, за да участвувам в сватбеното тържество на дъщеря му. Пътуването ни беше благополучно. Останахме на гости при чичо. Всеки път, щом искахме да тръгнем, той настояваше да останем. Прекарахме повече от година на гости. След това чичо неохотно ни разреши да заминем, напълни кораба ни с подаръци и прати поздрав на теб, татко и на гостолюбивия му народ. После си тръгнахме обратно. Няколко дни времето беше хубаво, вятърът — тих. На тринадесетия ден вятърът изведнъж се промени. Завилия грозна буря. Тя заплашваше да ни потопи всеки миг. Тогава в душите ни се промъкна отчаяние. Оставихме кораба си на милостта на силния вятър и яростните вълни. Не ме питайте, скъпи мои, за удивлението ни, когато корабът ни се спаси. Не зная по какво чудо се избавихме от гибел и стъпихме на суша невредими.

2. СЪВЕТЪТ НА МОРЯКА

Като стъпихме на брега, ние видяхме, че островът е необитаем, че на него няма жива душа. Тръгнахме да го разгледаме. Стигнахме до гъста гора. С нас беше един много стар моряк, който от младини пътуваше до индийските брегове. Той ни предупреди да не оставаме и ни посъветва да се оттеглим от този див остров. Разказа ни, че жителите му са варвари, които са поклонници на змия с огромни размери. Те имали обичай да ѝ поднасят всеки чужденец, когото злата съдба хвърли в ръцете им. И змията бързо и лакомо го поглъщала.

* * *

Опитният моряк ни посъветва да побързаме да напуснем ужасния остров, преди обитателите му да ни принесат в жертва на змията идол.

Тъй като Кашиф, капитанът на кораба, повярва на този моряк, без колебание прие съвета му да продължим пътя си на другата сутрин. За нас беше по-добре да потеглим веднага, без да отлагаме пътуването до сутринта, за да се запази корабът ни и да се спасят пътниците. Но никой не може да се противопостави на превратностите на съдбата.

3. СУЛТАНЪТ НА ВАРВАРИТЕ

Призори на другия ден аз излязох да разгледам острова и срещнах една от обитателките му. Щом ме зърна, тя побягна. Не ѝ обърнах внимание. Върнах се при другарите си и се заприказвахме. Вече беше пладне, когато се приготвихме да тръгнем. И може би всичко щеше да стане, както го искахме, но неочаквано ни нападнаха обитателите на острова, обградиха ни от всички страни и ни оковаха във вериги. Те завладяха кораба с насилие и заграбиха всички подаръци и драгоценности.

Варварите ни поведоха към султана на острова. Ние видяхме жилищата им. Те приличаха повече на колиби, отколкото на къщи. Запознахме се и със султана им. Името му бе Химладжа. Той се беше разположил на трон, направен от камъни, украсен с миди. Султанът им беше огромен великан с грубо туловище, грамадна глава, грозен на вид, с уродливо лице. Приличаше повече на дявол, отколкото на човек. Дъщеря му, принцесата Хуснара, беше с още по-грозно лице от баща си и още по-дебела. Тя седеше до него. Беше на около тридесет години. Като се явихме пред султана, везирът на варварите ни застави да му отдадем ред почести. После той разказа на него и дъщеря му как робинята ни е забелязала и ги е довела при нас.

4. ХРАНАТА НА ЗМИЯТА

Султанът се усмихна и благодари на везира, робинята и помощниците си за успешния ценен лов. След това заповяда да ни затворят в пещерата на пленниците, за да принасят всеки ден по един от нас в жертва на великия идол — змията.

Везирът се подчини на заповедта на султана. Той ни отведе до пещерата. Там според обичая им ни поднесоха най-различни ястия, приготвени да охранят жертвите, преди да ги поднесат на змията идол.

Измина доста време. Всеки ден извеждаха по някой от другарите ми. С всеки изминат ден броят ни намаляваше. Загинаха пътниците на кораба и моряците. Останахме само аз и Кашиф, капитанът на кораба. Прекарахме безсънна нощ, като очаквахме трагичната смърт на един от нас на другата сутрин, както бяха погубени другарите ни преди това. Очаквахме да дойдат двамата великани и да ни разделят завинаги.

5. ПРОЩАВАНЕ С КАПИТАНА

Щом наближи времето, Кашиф ме погледна тъжно и каза: „Уви! Каква мъка! Всяка надежда за спасение пропадна! Остават ни да живеем още само два дена. Имам само едно желание — денят на смъртта ми да е преди гибелта на владетеля ми, принца. Нямам сили да гледам как водят повелителя ми на смърт, без да съм в състояние да му помогна.“

— Не тъжи, скъпи приятелю! — отвърнах на Кашиф. — Та аз направих всичко възможно да те разубедея да не идваш с мен в това пътешествие. Но за твое нещастие ти настоя да ме придружиш. Ако не беше упорствувал, щеше да се спасиш от тази ужасна смърт!

Едва изрекох това, ето че дойдоха двамата великани и ми заповядаха да ги последвам. Не се смутих, крайт не ме плашеше, защото го очаквах и се бях приготвил за него. Обърнах се към капитана и се простих с него завинаги.

6. ПРИНЦЕСАТА НА ВАРВАРИТЕ

Великаните ме съпроводиха до огромна палатка. Помислих, че там ще срещна змията идол. Но се случи нещо, което не бях предполагал. Посрещна ме една варварка. Тя се приближи към мен с усмивка и кротко ми рече: „Не се бой, момко! Не се тревожи! Няма да те сполети съдбата на другарите ти! За твой късмет моята повелителка, принцесата Хуснара, те хареса и те спаси. Поздравявам те с победата! Нищо друго няма да ти кажа. Ще оставя тя да те изненада. Не забравяй, че аз съм съветница на принцесата и нейна избрана слугиня. Тя благоволи да ми позволи да те удостоя с честта да се явиш пред нея. Бъди щастлив! Тържествувай! Ти ще се срещнеш само след миг с нея!“

Двамата великани се оттеглиха. Слугинята на Хуснара ме хвана за ръка и ме поведе към покоите на принцесата. Видях я седнала сама на един диван, покрит с кожи от тигър, лъв и пантера. На жълто-зеленото ѝ лице блестяха две малки очи, разделени от огромен сплескан нос, провесен над две дебели устни, които се притваряха в широка уста, с грамадни зъби, восъчни на цвят. Главата ѝ беше покрита с къси къдриви коси с цвят на абаносово дърво или още по-черни от него, а над тях имаше жълта шапка, извезана с червени конци. На шията ѝ висеше огърлица с грамадни синци. Между тях за украса бяха нанизани разноцветни пера, част от тях сини, други — жълти. Принцесата беше облечена в широка дреха от тигрова кожа. Тя прикриваше тялото ѝ от раменете до петите.

Щом ме видя, Хуснара побърза да каже: „Не се безпокой, момко! Бъди щастлив! Радвай се! При мен ще намериш само добро. Ела, седни до мене, да ти разправа радостните вести. Чака те щастие. То облекчава пътя на спасението ти от гибел и те избавя от злополучната смърт, която сполетя хората ти.“

Хуснара помълча малко и след това продължи: „Вярвам, че ще се радваш, като разбереш, че ми хареса смелостта ти, хладнокръвието и пренебрежението ти към смъртта. Реших да те наградя за твоето благородство и достойнство. Удвоих наградата ти, щедро те дарявам. Не се ограничавам само със спасението ти от смърт, но те и избрах за

съпруг, мъж на наследницата на трона — Хуснара, морската принцеса. Разбра ли сега каква радостна изненада ти приготвих, честит щастливецо? След смъртта на баща ми ти ще бъдеш султан на този остров. Виждаш ли как те предпочетох пред знатните и благородниците на царството ми.“

7. ОТПЛАТАТА НА КОТКАТА

Тази ужасна вест ме порази. Та смъртта за мен би била по-лека от този страшен край! Тръпки ме побиват винаги, щом в главата ми се промъкне споменът за това злочесто утро. И винаги си припомням остроумната приказка, която в детството ни разправяше нашият учител.

— За коя приказка говориш? Та учителят ни е разправял много остроумни приказки и интересни разкази! — попитала сестра му.

— Спомняш ли си приказката за котката? — отвърнал Фадел. — Господарят ѝ я обичал много, угаждал ѝ и се грижел за нея. Хранел я с пилета, гъски, гълъби и други такива вкусени ястия. Котката не намерила друг начин да му се отблагодари за доброто, с което я обграждал, освен да го възнагради с мишките, които хващала. Искала и господарят да се наслади на гостоприемството ѝ, както и тя благоденствувала при него. Каква прилика между постъпката на котката и тази на Хуснара! И двете не знаеха, че мишето месо не е подходяща храна за човека.

8. СЪМНЕНИЕТО НА ХУСНАРА

Страх от гнева на тази ужасна жена ми пречеше да разкрия отвращението, презрението, омразата и погнусата, които изпълваха сърцето ми. Затова избрах мълчанието.

— Не мислех, че си мълчалив, че не ще промълвиш нито дума — рече Хуснара. — Без съмнение неочакваното щастие, което и през ум не ти е минавало, те заслепи. Огромната радост скова езика ти. Прав си. Та нима си мислил, че дъщерята на султана на острова ще избере пленник като теб, че ще ти бъде писано да се спасиш от страшна смърт, че бедата ти ще се замени с голямо щастие. Мълчанието ти е признак на преданост и признателност за оказаната милост.

Като каза това, тя ми протегна ръката си да я целуна. Целунах я със свито сърце. Увереността ѝ в красотата си, вярата ѝ, че всеки, когото я види, ще я предпочете пред всички жени в света, приличаше на убеждението на тази котка, че мишето месо е най-вкусна храна.

Самолюбието ѝ беше внушило, че чувството на смут, гняв и отвращение, което беше видяла на лицето ми, са красноречив израз на огромната възхита от хубостта ѝ и очарование пред съвършенството ѝ.

Скоро след това се появиха двете слугини и постлаха на земята най-скъпи кожи от тигър, лъв и пантера. После три слугини донесоха трапеза. Тя беше наредена със съдини, пълни с парчета месо, залято с мед, и други такива привични за тях странни разнообразни ястия. Принцесата ми посочи да седна до нея на тигровата кожа, за да ѝ правя компания в яденето. Подчиних се на заповедта ѝ с отвращение. Преглътнах няколко хапки. Принцесата ме окуражаваше да ям още от храната. От време на време тя ми казваше:

— Какво ти е, момко? Защо не се храниш? Без съмнение радостната изненада те замая. Иска ти се само да побързам с осъществяване на обещанието. Имаш право, о, момко. Хубостта на доброто е в бързото му осъществяване. Ето, аз бързам да се срещна с татко, за да го помоля да запази живота ти и живота на твоя приятел, който моята вярна слугиня Махравия избра за мъж.

Като каза това, принцесата ми разреши да изляза. На прощаване рече:

— Върни се в палатката си, момко. Съобщи на приятеля си, че щастието ще се сбъдне. Женитбата му за моята избрана слугиня Махравиа ще се състои заедно с моята женитба. Побързай при него с тази радостна вест и благодари на щастието, което ви отбра измежду братята ви, спаси ви от гибел и предостави на двама ви благоденствие. Радвай се! Тържествувай! Ще бъдете в безопасност и ще вечеряте с мен тази нощ, когато дневната светлина угасне над щастливия остров, когато великата змия-бог ни благослови за дълъг живот.

Благодарих на Хуснара, принцесата на варварите, за направеното голямо добро, а в душата си я проклинах и предпочитах смъртта пред женитбата с този дявол.

След това принцесата повика няколко слугини, за да ме отведат до палатката.

9. ТЪЖНИТЕ РАЗМИСЛИ

Не ме питайте за радостта на Кашиф, когато ме видя, че се връщам при него. След преживяното отчаяние отново проблесна надежда за спасение. Той каза:

— О, каква изненада! О, радост! Та ти си тук, скъпи ми принце! Ти си още жив и здрав! Как ми се иска да се спасиш от змията и да се върнеш в царството си!

Аз тъжно заговорих:

— Наистина ми било писано да се отърва от гибел и да се избавя от трагичния край, прекратил живота на милите ми другари, обаче...

Но Кашиф ме прекъсна:

— Какво неочаквано щастие! Но кажи. Вярно ли говориш? Наистина ли си се избавил от змията? Колко е хубаво, ако се сбъднат желанията и осъществят мечтите!

Отвърнах му намусено, с мрачно лице:

— О, ако би изслушал разказа ми докрай! Казах ти, че се спасих от змията, но това ще ми струва непосилна цена. Ще видиш, че радостта ти ще се замени с тъга, като узнаеш, че да те лишат от живот е по-леко, отколкото да платиш такава цена.

Кашиф учудено отвърна:

— Не преувеличавай, принце, не отивай далеч! Та нима в света има нещо по-скъпо от живота!

— Не бързай да отсъждаш — отвърнах му аз.

После му разправих как ме стресна принцесата с желанието си да се оженя за нея. Той ми отвърна с горест:

— Безспорно ти си прав. Но въпреки всичко животът е хубав. Мъчително е човек да умре в разцвета на младостта си. Напрегни сили да победиш себе си и да се подчиниш на неизбежната заповед. Не забравяй, че здравият разум — това е, което съпоставя двете беди и избира по-малкото зло.

— Какъв съвет ми предлагаш? — изревах аз. — Нима мислиш, че мога да го последвам и изпълня? Ще те видя какво ще правиш ти! Ще следваш ли напътствието, което ми даваш, когато разбереш, че

Махравиа, слугинята на Хуснара, те е избрала за мъж. Това ще бъде цената на спасението ти от гибел. Какво ще кажеш сега? Тя те е харесала, но не е по-красива от господарката си. Готов ли си да се възползуваш от тази златна възможност?

Кашиф тутакси се разтрепера от уплаха, побледня от ужас и ме прекъсна:

— Уви! Какво нещастие! Каква убийствена вест! Изключено е моят господар да говори сериозно. Срещата със змията е по-лека, отколкото женитбата с тази вещица. Бих искал да имам хиляда души и змията да ги смуче една след друга, но да не понеса тази беда.

Отвърнах му насмешливо и подигравателно:

— Чудна работа! Колко бързо забрави съвета си и се отказа от мнението си. Нима ти не ме уверяваше, че въпреки всичко животът е хубав, че едни от злините са по-леки от други, че благоразумието е, което знае кое да предпочета от тях. А щом тебе смъртта не те плаши, как искаш аз да се страхувам? Нима си забравил какво е казал великият мъдрец Бузурджамихр на царя си, когато веднъж го запитал: „Какво е по-хубаво от живота? Какво е по-зло от смъртта?“ И знаеш ли какво му отвърнал мъдрецът?

— По-лошо от смърт е женитбата за такъв дявол. Та какво е казал мъдрецът? — пошепна Кашиф.

— Половината от отговора била приблизително като този, който чух от теб. Мъдрецът казал за царя: „По-хубаво от живота е това, без което дните ни не са сладки. По-лошо от смъртта е това, което ни кара да предпочетем смъртта пред него.“

— Колко вярно е казано! — отвърна Кашиф.

10. БЯГСТВОТО ОТ ОСТРОВА

Започнахме с Кашиф да обмисляме положението си. Така съставихме план за бягство от ужасния остров. Беше ни предоставена и щастлива възможност да осъществим това желание.

След като ни се довериха, принцесата и съветницата й ни освободиха от плен и ни разрешиха да се разходим и обходим острова от край до край, както си искаме. Щастие то ни помогна. След един час намерихме малка рибарска лодка, привързана здраво с въже за кол. Развързахме я и бързо се спуснахме с нея в открито море. Когато се отдалечихме от брега, някои от варварите забелязаха бягството ни. Те се устремиха към брега, яростно ревяха и ни заплашваха. Дочухме, че везирът на варварите, побеснял от гняв, крещи нещо. Но не ни беше до закани, не обръцахме внимание на угрозите. Бяхме надалеч в морето, спасени от варварите. Като настъпи нощта, островът се скри от погледа ни.

* * *

Благодарни бяхме за спасението и почувствувахме голяма радост. Насладата от избавлението ни накара да забравим липсата на провизии, угрозите на морето, грохота на вълните и заплахите им да потопят лодката ни всеки миг.

Нищо чудно няма в това. Смъртта в морето беше по-лека и сладка за сърцата ни от допира с челюстите на змията или сродяването с този султан.

ШЕСТА ГЛАВА

1. МОРСКАТА ФЕЯ

Нашата лодка се отдалечаваше в открито море без посока, докато проблясна утрото. Тогава се спряхме на остров с много реки, пищни дървета, натежали до земята с плод. Който го видеше, си въобразяваше, че е земната райска градина.

Глад и жажда ни бяха уморили и изтощили. Хапнахме от вкусните плодове, напихме се с прясна вода. После седнахме да си припомним какви приключения и ужаси ни сполетяха. Посмяхме се, пошегувахме се. Бяхме се спасили от заплахите, бяхме в безопасност. Чудехме се как тази цветуща градина е останала без хора.

— По една или друга причина този остров е опустял, нито един човек не се е заселил на него — казах аз на другаря си. — Не мисля, че ние сме първите, стъпили на земята му, че ние единствени сме очаровани от умерения му климат и вкусните плодове.

Кашиф отвърна:

— Имаш право. Ако не беше така, то не би останал без хора, необитаем.

Като че ли съдбата избра тези думи за моя приятел, без той дори да знае какво нещастие го чака. Деня и нощта прекарахме много радостни. Седнахме да поприказваме под светлината на пълнолунието. След това заспахме на зелената, изпъстрена с благоуханни, ароматични цветя трева. Умората надви. Събудих се едва към пладне и не намерих приятеля си. Повиках го няколко пъти. Но ми отвърна само ехото. Търсих другаря си две седмици по всички краища на острова, но не открих следите му. Стана ми ясно, че му се е случила беда. Загубих надежда, че ще се върне. Имах горещото желание да го спася от злото. Само да можех да намеря жертвата! Затъгувах за него. Загубих приятел верен, искрен, който отдавна вече делеше с мен грижи и тревоги, помагаше ми навсякъде, мъкнеше заради мен бремето, с което ни товареше животът. Каква беда ни раздели един от друг, след като се спасихме от всички злини и премеждия?

На петнадесетия ден пред очите ми се мярна гъста гора. Отправих се към нея и взех да се скитам между дърветата. Пред мен се

изпречи дворец, подобен на който не бях виждал сред царските дворци. Той беше обкръжен с дълбок и широк ров, пълен с вода. Съзрях подвижен мост. Той водеше до просторен, застлан с бял мрамор площад, пред вратата на двореца. Сред него на великолепно ложе спеше очарователна девойка. Тя беше облечена в копринени дрехи, извезани с редки бисери. На главата си имаше корона от злато, украсена със скъпоценни камъни, изумруди и елмази. На шията ѝ висеше наниз от блестящи скъпоценни камъни. Между тях имаше безценна перла и два бисера, които излъчваха ярка светлина.

Когато съзрях девойката, стори ми се, че ме гледа втрещено. Даже и през ум не ми мина, че е няма, неподвижна, безжизнена статуя. Чудно! Сияйната ѝ хубост, съвършенството ѝ, алените ѝ бузи убеждаваха всеки, който я видеше, че кръвта струи във вените ѝ. Блясъкът на очите ѝ внушаваше на всеки, който я видеше, че ресниците ѝ трепкат, мигат и той не можеше да се сдържи да не я приветствува.

О, чудеса! Нима това е лишена от живот статуя! Интересно кой скулптор я е сътворил?

Ложето, на което лежеше девойката, имаше стъпала. На тях стояха двама слуги: бял и черен. Единият държеше стоманено копие, а другият остра сабя, блясъкът на която ослепяваше. Те държаха още дъска със скачен за нея златен ключ.

Приближих дъската. Видях, че е гравирана превъзходно, а в средата ѝ пишеше: „Всеки, който дойде на този остров и аллах му помогне да навлезе в тази гора, и му е писано да достигне на това място, и поиска да получи двореца на щастието, нека вземе този ключ, без да ни докосне или да пипне украшенията и бисерите. Ако ли пък дяволът му нашепне да не се вслуша в този съвет, ще се изложи на гибел и ще загуби щастието и живота си.“

2. СКРОМНОСТТА НА ПРИНЦА

За щастие, аз бях привикнал още от детство на послушание и скромност. Затова изпълних съвета, който прочетох, изкачих стълбите, взех ключа на двореца от шията на девойката, без да ме овладее алчност да взема нещо друго освен него. След това се доближих до вратата на двореца. Тя беше направена от кипарисово дърво. На нея беше гравирани релеф, който изобразяваше ято различни птици и висеше огромен златен катинар във вид на лъвска глава. Щом пяхнах ключа в катинара, той се отключи, преди да съм го превъртял. Това ме учуди.

Погледът ми падна на стълбище от черен мрамор. Изкачих го и влязох в огромна зала, украсена с кристални полилеи, сърмени, копринени килими, дивани, тапицирани с позлатен брокат. Оттук пътят ме отведе до друга стая със скъпа мебел. Надникнах в нея и видях господарката ѝ. Тя беше в разцвета на младостта си. Спеше на един от диваните, положила глава на копринена възглавница. Беше облечена в най-скъпи дрехи. А до нея имаше мраморно ложе.

Доближих я. Видях, че е притворила очи. Долових тихото ѝ дихание и се убедих, че е жива. Учудих се, че я намирам сама в този самотен дворец на този безлюден остров. Хрумна ми да я събудя, но се сдържах, за да не тревожа невинния ѝ покой и да не смутя безгрижния ѝ сън. Напуснах двореца с намерение да се върна след няколко часа.

3. ЧУДЕСАТА НА ОСТРОВА

След това продължих да бродя из острова. Тук срещнах удивителни птици, животни и насекоми, подобни на които не бях виждал другаде. Видях чудновати същества, които не зная как да назова. Те имаха вид на мравки, а размери на тигър. От пръв поглед помислих, че са кръвожадни. Приготвих се да се отбранявам. Но те побързаха да избягат още щом ме видяха. Намерих и други видове различни животни, видът на които внушаваше страх и ужас. Като ме погледнеха, те се плашеха от мен и се оттегляха от пътя ми, без да ми причиняват вреда.

В двореца се върнах след един час. Видях, че девойката продължава да спи дълбоко.

4. ПРОБУЖДАНЕТО НА ПРИНЦЕСАТА

Имах голямо желание да поговоря с принцесата и да узная нещо за живота ѝ. Вдигнах малко шум, изкашлях се, но тя не се събуди. Приблжих се до нея и я докоснах с ръка, но тя не усети и не се помръдна. Зачудих се още повече. Обзе ме съмнение и аз си рекох:

— Навярно е омагьосана. По какъв начин би се събудила от дълбокия си сън?

Изгубих надежда, че ще се събуди, и мислех вече да се върна. Случайно спрях поглед на една мраморна маса и прочетох следните слова: „Добре дошъл, о достойни. Аллах те пречисти от алчност и ти извоюва двореца на щастието. Нашепни на ухото на девойката името си, името на баща си и дядо си и тя начаса ще се събуди от дълбокия сън.“

Подчиних се на повелята. Едва промълвих името си, името на баща ми и дядо ми, ето че девойката въздъхна дълбоко, след това отвори очи и се пробуди. Удивлението ѝ, че ме вижда, не беше по-малко от почудата ми пред нея. Тя побърза да ме поздрави:

— О сърцат, доблестен храбрецо. Ако не притежаваше тези качества, не би преодолял препятствията и съблазните, взели живота на другите, които се опитаха да проникнат в двореца. Това са свръхчовешки възможности. Чудно ми е кой си ти: дух или ангел.

— Не, о, господарке, не съм нито дух, нито ангел. Аз съм обикновен човек, дошъл на този остров по една случайност. Краката ме доведоха неволно до двореца, който обитаваш. Имах щастието да взема ключа без трудност и мъка — отвърнах аз.

— Това може да постигне само достоен, благороден принц. В душата му не живее алчност, той не се поддава на съблазни. Та кой си ти? — запита девойката.

Разказах ѝ какви чудесии видях през пътешествието си и какво ме сполетя. Споделих с нея голямата си мъка по загубата на другаря си Кашиф.

5. РАЗКАЗЪТ НА ПАПАГАЛА

Тогава дочух възглас:

— Не съжالياвай за приятеля си — казваше гласът — и не тъжи за него. Алчността му го погуби. Ако беше отърсил душата си от алчност, както бе отхвърлил страха, и той като теб би бил достоен да проникне в двореца на щастието.

Огледах се. Видях сладкодумен папагал да разправя това. Запитах го учудено:

— Каж ми как алчността погуби другаря ми Кашиф?

Папагалът отвърна:

— Бъди сигурен, че алчността и пренебрегването на съвета — това е, което погуби другаря ти. Той, както и ти, видя статуята на девойката. Алчността му го подучи да отмъкне бисерната огърлица от шията ѝ. Но едва докоснал се до нея, един от пазачите го удари със сабята, а другият го прободде с копие и начаса го уби. След това дойдоха насекомите и животните на острова и го изядоха. От него не остана нищо. Така бяха изядени и другите алчни посетители на този остров. И ако ти беше алчен като тях и беше направил същото, щеше да загинеш по същия начин. Защото създателят на тази статуя е искал да изпита тези, които посетят двореца. Той разпръснал бисери и скъпоценни камъни край статуята, за да узнае нрава им, след като гравирал дъската, която ти видя до статуята — предупреждение за алчните, повеля на авантюристите. Но ако скъпоценностите отвлекат вниманието на посетителя от ключа на двореца, това означава, че той не е достоен за щастие. Бъди благодарен, че отърси душата си от жажда за чуждото и пречисти сърцето си от това, което изложи другаря ти на гибел. Злото му прошепна и той си рече: „Да оставя тези скъпоценности заради това глупаво предупреждение? И на кого да ги отстъпя? А и кой ли може да ми ги отнеме? Та няма тази неподвижна статуя има сила да накаже някого?!“

6. В ПРОСТОРА

Папагалът завърши разказа си. Останах смаян от това, което чух, и покрусен от трагичната смърт на приятеля си Кашиф.

Разпитах девойката да ми разкаже историята си и как е попаднала в този дворец.

— Моята история е необикновена — отвърна девойката. — Това е една изненада, за която не съм мислила. И на никого от моите роднини не е идвало наум, че...

Тогава почувствувах, че приятелска ръка ме издига към небето, понесе ме и полетя с мен в простора. Много скоро дворецът и девойката се скриха от погледа ми. Не след дълго видях, че се спускам на земята пред портата на града, без да узная коя скрита сила ме премести от двореца на щастieto в родната земя само за един миг.

Тук видях войската на нашия скъп гост, разположена около града. Запитах ги какво се е случило. Те не скриха от мен нищо.

7. НОВА ИЗНЕНАДА

Принцът поискал да продължи разказа си. Но нова изненада го накарала да онемее. О, чудеса! Та това била тя, девойката от двореца на щастието! Тя била тук! Щом я видял, принц Икбал побързал да я посрещне с жар и плам, без да може да сдържи радостния вик.

— Добре дошла, о Уадиа! О, радост! Откъде идваш, сестро? Как се спаси?

— Какво виждам и чувам! — казал принц Фадил. — Колко ми е драго, че се срещнаха брат и сестра, че се събраха разделените.

Раиа побързала да прегърне гостенката си Уадиа, да я приветствува и поздрави за спасението ѝ и за срещата и с брат ѝ.

8. РАЗКАЗЪТ НА ПРИНЦЕСАТА

Желанието ми да узная историята ѝ се усили. Но тук брат ѝ я превари:

— Твоите вести секнаха, о Уадиа. Отчаяние, че няма вече да се завърнеш, проникна в душата ми, след като се уморихме да те търсим навсякъде. Не ме питай какво сполетя баща ти, цар Асим, от мъка. Скръбта го съсипа, горестта не го оставяше и му навлече болест. След това насън ми се яви старец с благороден вид и красив лик. Той побърза да ме поздрави, после ми заповяда да тръгна на път с най-добрата си войска, защото след време ме чака щастлива изненада. Като се събудих, реших, че съм видял безсмислени сънища. Но и следващите два дни се повтори същото. И когато разправих на татко, той ми отвърна, че е видял този сън в предишните три нощи. Той също чул, че старецът му заповядал да приготви корабите, за да пътува с тях синът му в колкото е възможно по-скоро време. Старецът му предвещал, че в края на това пътуване го чака щастлива изненада. Това ме успокои, сърцето ми се отпусна от думите на баща ми. На следващото утро отплувах с най-добрите си другари. Бурното ни пътешествие завърши с тази радостна развръзка. Разкажи ми ти, сестро, къде се кри от нас през цялото това време?

Сестра му отвърнала:

— Бях заспала в стаята си, която гледаше към морето, в градината на пролетния дворец. Беше лунна нощ. Пробудих се от сън едва в здрача на другия ден. Не питай за почудата ми, като видях, че съм обградена от чужденци. Те се показаха любезни, за да усмирят гнева ми. Правеха всичко възможно да ме успокоят. След това началникът им рече благо: „Не се плаши, о, принцесо, и не се предавай на отчаянието. Няма да ти причиним нито вреда, нито злина. Чака те щастие. Нашият повелител Мармуш, великият индийски цар, те избра за невеста. Но на баща ти му досвидя да изпълни мечтата на царя. Тогавя владетелят ни предостави работата на везира си Унбуш и той го посъветва да те отвлече. При царя ни ще намериш само щастие и доволство.“

Замолих ги да ме върнат при баща ми, но никой не се вслуша в желанието ми. Взех да хитрувам, за да се отърва от тях. Кой можеше да ми вдъхне благоразумие и да ме спаси от плена на тези похитители? Корабът ни пътува два дни в морето. В утрото на третия ден спряхме на брега на далечен остров. Един от хората предложи да починем малко на него, а на другата сутрин да продължим пътя си. Измина цял час от деня. Хората, които ме придружаваха, един по един обикаляха острова надлъж и нашир. До вечерта никой не се върна от тях. Останах сама. Покачих се на едно близко дърво и спях до сутринта сред клоните му. Търсех средство за бягство от острова. Останах тук няколко дни. Ядох от плодовете, пих от водата, спях на дърветата и обикалях наляво и надясно острова. Един ден краката ми ме отведоха до огромна гора, която завършваше до двореца на щастието.

9. ПРИВЕТСТВИЕТО НА ПАПАГАЛА

Тук принцесата разправила за статуята на девойката. Разказът ѝ не се различавал от този на принц Фадил. Тя обяснила как взела ключа на двореца на щастieto, без да се съблзани да отнеме украшението и да задигне бисерите, как вратата на двореца се разтворила широко и как, радостен от пристигането ѝ, я посрещнал папагалът Сабиха, пазачът на двореца; как ѝ разправил какво справедливо наказание получили похитителите ѝ.

Папагалът казал:

— За твое щастие, помощниците на Мармуш, след като насипаха в спалнята ти приспивателни благоухания и те отвлякоха от пролетния дворец, без някой да се досети за хитростта им, за да те поднесат подарък на царя си Мармуш, се отбиха на този остров.

— Каква беше съдбата на похитителите ми? — запитах папагала.

— Те се разделиха, за да се разходят из острова — отвърна Сабиха. — Хубавият въздух, красотата и вкусните плодове ги отклониха от родината им. За зла врага, те един след друг се насочиха към статуята на девойката. Украшенията и скъпоценностите отвлякоха вниманието им от ключа на двореца. Забравиха предупреждението, което бяха прочели. Двамата пазачи ги убиха. Скоро дойдоха диви зверове и насекоми и за миг ги погълнаха. Така един след друг те загинаха. И нито един от тях не се досети за участва на предишните алчни люде.

— Как ще се измъкна от този остров? — попитах папагала.

— Всяко нещо има своето време. Всяко растение има свой сезон. Ще те освободи от мъката и ще те пробуди от сън ръката на достоен принц, човек решителен, благороден и умен. Потърпи, о, девойко, аллах ще ти помогне! — отвърнал папалът.

10. СЪН И ПРОБУЖДАНЕ

Почувствувах нужда от сън. Отпуснах морното си тяло на близката постеля и притворих клепки. После поспах, докато този благороден принц ме събуди.

След това девойката разказала какъв разговор водила с принц Фадил, как той се скрил от очите ѝ и как я обзел сън. А като се пробудила, видяла, че дворецът на щастието се мести в този град в съседство с царския дворец и чула папагалът Сабиха да я вика, да я моли да побърза за среща с брат си и да го покани заедно с войската и приятелите му да посети двореца на щастието, за да довършат започнатите хубави дела.

СЕДМА ГЛАВА

1. ИМЕНАТА НА ПРИНЦОВЕТЕ

Дворецът на щастието — по мнението на тези, които го посетили, бил сътворен с божествено изкуство и изключителен вкус. Затова нищо чудно, че принцовете и воините останали очаровани, когато обходили градините и красотите му и видели блясъка и великолепието. Не питайте за радостта от красивите картини и изкусната изработка. Принцовете и принцесите прекарвали вечер, изпълнена с шумно веселие и тържествуваща радост. Трапезите им били пълни с най-вкусни и хубави ястия и питиета. Продължили да празнуват до късна нощ.

Ще попитате какво се разговаряли в среднощните си беседи. Зная, че сте отгатнали отговора на въпроса. Не е трудно да се разбере, че се е говорело само за срещнатите при пътуването чудеса; за бедите и нещастията, сполетели ги в пътешествията; за срещата на разделените, след като съдбата ги беше подхвърляла в различни краища на земята. След това взели да говорят за премеждията в медния град, за нещастieto, което сполетяло обитателите му: птици, животни и хора. Откъдето и да обсъждали бедата, не намерили причини, нито пък обяснение, което да успокои умовете им.

2. РАЗБУЛВАНЕ НА ТАЙНАТА

Тогава папагалът Сабиха казал:

— Зная отговора на въпроса ви. Но ще ме изслушате ли?

— Целите сме слух да чуем разказа ти и мисълта ни е съсредоточена в думите ти — отвърнали принцовете и принцесите, изгарящи от нетърпение.

Папагалът подхванал:

— Може би принц Фадил и принцеса Раиа не знаят много за цар Фурхуд, дядо им по баща, нито пък за братовчед му, принц Саудал, дядо им по майка. Днес те ще узнаят какви велики дела творил и какви големи заслуги имал дядо им Фурхуд. Славата му се носеше из страните. Знаеха го като справедлив, решителен и благоразумен. Той беше предмет на уважение сред всички царе на времето си и доживя до дълбока старост.

3. СЪНЯТ НА ФУРХУД

Малко преди смъртта си Фурхуд видял насън странно на вид животно. То имало опашка на змия, тяло на риба, криле на орел, лице на бухал. Летяло в простора и достигнало върха на планината. После животното се върнало стремително към града и се спряло в градината на двореца му. Тук то изкрещяло три пъти. Царят чул противния му крясък, който проглушавал ушите. След това открил, че цветята в градината вяхнат, растенията линеят, птиците падат. И смъртта пълзи навсякъде.

Цар Фурхуд се събудил уплашен. Повикал братовчед си, принц Саудал, и му разправил съня си.

— Непременно трябва да се посъветваме с мъдреца Сафсафа. При него ще намерим тълкуване на този сън. Той единствен би могъл да ни го разгадае най-вярно — казал Саудал.

Сафсафа бил най-големият магьосник на времето си. Цар Фурхуд дружил с него от детинство до дълбока старост. Когато му разказал съня си, Сафсафа свел мрачно поглед и отвърнал на царя си:

— Какъв мрачен сън! Той крие в себе си страшни бедствия. Ще трябва да ги изстрадаме и изтърпим. Препятствията не ще попречат на усилията ми да смекча мъчителното му действие и да намаля огромната му вреда. Ще вложa всички сили и знания, но дай ми отсрочка два месеца. Дано усилията ми се увенчат с успех.

* * *

Сафсафа изчезнал за два месеца. След това се явил пред царя и му рекъл със спокоен и уверен тон:

— Всяко нещо, което завършва добре, е хубаво. Разбрах, че бедствието, което ще сполети този град, не ще трае повече от година и половина. И след като трима благородни принца бъдат застрашени със смърт, мир и покой ще зацарува сред населението му. Направих всичко възможно, за да предпазя града по време на това изпитание от всички

неприятели, алчни да го нападнат, ограбят или завземат. Не се предавай на мъката, не се тревожи.

— Скоро ли ще дойде това бедствие, или не? — попитал Фурхуд.

— Това изпитание не ще се случи в твое време, а по времето на син ти Усаме — отвърнал Сафсафа.

4. ЗАСЛУГАТА НА САФСАФА

— Думите на Сафсафа се оправдаха, а и той съдържа обещанието си. Благодарение на неговото изкуство се осъществи тази щастлива среща. Негова беше заслугата около този висок град да се издигне стена с гравирани талисмани и амулети, които да отблъснат завоеватели и изследователи. Той измисли и очарователните робини, които се явяват на всеки, който се реши да покори стената. Човекът се хвърлял към тях и си счупвал врата, преди да ги достигне. Така Сафсафа осигурил спасяването на града да стане от някой доблестен, благороден човек, достоен да го избави от мъката и бедата.

Но това майсторско дело не го задоволило. Той построил на този отдалечен остров дворец на щастието. Там остави мен и райските ми братя за пазачи. Дворецът стана надеждно убежище, непристъпна крепост на принца и принцесата. До него Сафсафа сътвори статуята на красивата девойка, която принцът и принцесата видяха, и разпръсна край нея редки перли и бисери, за да съблазни алчните и да пропусне в двореца само безкористни и честни.

Когато Сабиха свършил разказа си, двамата принцове и двете принцеси запитали нетърпеливо:

— И как се случи всичко това? Кой ли магьосник е предизвикал злощатието?

— Не ще съмнение, това е злобният цар Мармуш и везирът му Унбери — казал принц Фадил. — Те двамата са наши заклетни врагове. Способни са на подобни козни, умеят да кроят пакости и са способни да ги изпълнят.

— Ако беше по силите на Мармуш да направи това, той не би пропуснал такава възможност, не би се колебал и не би се бавил — отвърнал папагалът Сабиха. — Но той е безсилен, братя мои, Мармуш не е замесен в това нещастие. А и не е в състояние нито да го замисли, нито пък да го доближи. Това е неволна беда. И ако не е милостта на аллах, щяха да пропаднат всички надежди да свърши затруднението и да отлети скръбта.

Двамата принцове и двете принцеси го запитали учудено:

— Какво говориш? Какво имаш пред вид? Говори без загадка и ни разтълкувай това, което е неясно.

5. МАГЪОСНИКЪТ АУСАДЖА

Сабиха подхванал:

— Както ви бях казал, Сафсафа беше най-големият магьосник на Индия в своето време. Но след смъртта му се появи друг магьосник, не по-малко силен и умен от Сафсафа. Той беше опитен в магиите, вещ гадател на бъдещето, истински вълшебник. Баща му бил везир на цар Салдам. Този цар, както знаете, бил негодник, измамник, жесток деспот. Той не се посвенил да убие верния си съветник — везира, след засвидетелствуваната от него искреност и любов. Аусаджа бил в разцвета на младостта, когато с очите си видял как коварният Салдам убил баща му. Той избягал в страната Тибет и решил да отмъсти за убийството на баща си. Аусаджа работел дни и ноци, докато постигнал вещина във вълшебното изкуство; надминал своите наставници и учители и след смъртта на Сафсафа станал пръв индийски вълшебник.

6. РОГЪТ НА АУСАДЖА

Като достигнал този успех, Аусаджа се заел усърдно да отмъсти на убиеца на баща си. Цели двадесет години работил упорито да направи малък златен рог. Когато успял, Аусаджа се приготвил да отиде в града на Салдам, убиеца на баща му. Вървял денонощно, докато достигнал средата на пътя. Тук, по волята на съдбата, се спрял на брега на този град и се вслушал в разговора на група търговци, на път от страната на врага му. От тях узнал за трагичната гибел на Салдам, който се плъзнал, като гонел една сърна, паднал от върха на планината и се пребил. Гневът на Аусаджа се усмирил и той се отказал от отмъщението си. Побоял се да не би вълшебният златен рог да попадне в ръцете на друг и неволно да навреди на невинни хора. Затова го хвърлил в морето и потеглил обратно за родината си. Но по пътя умрял.

7. ЧУДОТВОРНИТЕ КАЧЕСТВА НА РОГА

Принцовете и принцесите запитали:

— Каква тайна е вложил вълшебникът в този рог, приготвен за отмъщение на врага му?

Сабиха отвърнал:

— Той му вдъхнал такъв вид магия, който и през ум не ви минава. Аусаджа скрил за този, който го надуе, такъв вид отмъщение, каквото даже не сте и помисляли, и му предоставил сила за наех, маех, фасх и расх.

Принцовете и принцесите го запитали учудено:

— Разтълкувай ни думите си, защото не е по силите ни да разберем загадката. Какво означава наех, маех, фасх и расх?

— Първата степен е превръщането на човек в по-висш и по-благороден вид. Втората — превръщането му в някое животно, третата — в някое насекомо, и четвъртата — в растение или минерал — казал Сабиха.

Принцовете и принцесите възкликнали учудени:

— И как ще стане това с този, който надуе рога?

Сабиха рекъл:

— Стига мислено да си е представил образа, в който иска да превърне предмета, или пък да си припомни името на животното, растението или метала, колкото низш и жалък да е той. И мигом, след като надуе рога три пъти, той ще постигне желанието си.

— Ти казваш, че Аусаджа хвърлил рога в морето — рекъл Икбал. — Какво се случи след това?

— Погълнала го една риба — отвърнал Сабиха. — Скоро дошъл рибар и я уловил. Но край него прелетял орел. Той се възползувал от залисията на рибаря и сграбил рибата. После литнал с нея на върха на планината. Наблизо до гнездото си съзрял група хора. Затова се върнал обратно и кацнал на едно високо дърво в царската градина. Тук орелът изял рибата и оставил рога. Той веднага паднал на земята.

На другия ден дошло детето на градинаря. То видяло малкия златен рог, харесало го и го надуло, без зла умисъл, три пъти. Начаса

всички в града се превърнали в медни статуи.

— Защо се превърнали в мед, а не в нещо друго? — запитала Раиа.

— Детето на градинаря си мислело, че златният рог е меден, и мисълта му се обърнала към този метал — отвърнал Сабиха.

— Сега стана ясно, че Мармуш не е замесен в това нещастие — казал Фадил.

— Не — отвърнал Сабиха. — Той имал дял в опазването на града.

— Как така! — попитала Уадиа.

— Ако не беше се явил с многобройната си войска да нападне града, никой не би помислил да заключи вратите му, за да отклони враговете, които мислели да го атакуват и да ограбят съкровищата му — отвърнал Сабиха. — Защото Мармуш се опитал да проникне в града, но не успял и се върнал разочарован, разбит. А и никой освен принц Икбал не бил в състояние да превземе високата стена и да отвори яките порти на града.

— Всяко зло за добро — продумала Раиа.

— Нима няма средство да се спаси градът от бедата и да се избави от нещастieto? — попитал Икбал.

Сабиха отвърнал:

— Има. Вече настъпи удобен момент да се осъществи това важно дело.

— Как ще стане това? — запитал Икбал.

— Не след много мъката ще изчезне. После пред очите ви ще излезе наяве истината и ще се уверите в това, което чухте — отвърнал Сабиха.

Принцовете и принцесите щели да продължат с въпросите си, но ги оборила дрямка и притворила клепките им. Те се предали на съня.

Като се зазорило, принц Икбал се събудил и тръгнал към двореца. Мисълта за спасението на града — отвлякла вниманието му от всички скъпоценности и ценни вещи. Насочил се към дворцовата градина. Икбал видял, че тя се свързва с градината на царския дворец. Той повървял малко. Погледът му внезапно се спрял. Съзрял малкия златен рог, взел го и се върнал обратно, за да разкаже на другарите си какво бил видял.

8. КРАЙ НА ПРИКАЗКАТА

Когато се приближил до стаята, принц Икбал видял, че рогът на Аусаджа се привлича към устните му. Той не можел да се сдържи да не го надуе. Икбал се бил замислил как да върне живота на безжизнените статуи. И щом го надул три пъти, мечтата му се осъществила. Медните статуи се раздвижили. Всички животни, птици и хора в града се върнали към живота.

Принц Фадил и двете принцеси се пробудили зачудени от сън. Принцеса Раиа казала на принц Икбал и принцеса Уадиа:

— Колко е сходен този звук с този, който чух преди година и половина!

Вярно казала Раиа. Но и колко различен бил този звук от другия, каква огромна разлика имало между тях. Единият носел щастие, другият — злополука, този връщал живота, а онзи тласкал към гроба.

Раиа искала по-бързо да види баща си. Но той сам се появил пред нея, преди тя да направи дори крачка. Сабиха го преместил в двореца на щастията минута преди принцът да надуе рога. И когато се върнал към живота и дочул гласа на дъщеря си в съседната стая, той се спуснал към нея. Всички занемели от радостната изненада. Поплакали си малко от радост. Пред този щастлив час целият им предишен живот изглеждал незначителен.

Двамата принцове се приближили, за да разправят на царя подробно какво се било случило. А когато стигнали края на разказа си, съзрели пред себе си цар Асим, бащата на принцеса Уадиа и принц Икбал. Щом го видели, децата му се хвърлили към него с прегръдки и приветствия. После го попитали как е узнал къде са.

Тогава Сабиха побързал да отвърне:

— Видях, че радостта ви не ще бъде пълна без двамата царе, за да станат и те свидетели на сватбата на двамата принца за двете принцеси.

Така вдигнали тържество. Целият народ се веселил.

Два огромни коня потеглили царската колесница. Те нямали подобни на себе си сред конете. Били необикновено красиви, изящни,

гиздави, напети. Довел ги папагалът, за да бъде пълна радостта и пищно шествието.

Не питайте за почудата на двамата царе, принцовете и принцесите, когато Сабиха им казал, че двата коня, които докарал, за да теглят сватбената колесница, са цар Мармуш и везирът му Унбуш — тези, които престъпвали границата на злото и отивали до крайност в насието, които умеели изкусно да причиняват беди на съседите си и не пропускали да навредят на хората, след като поробили три четвърти от индийските царства.

АЛАДИН И ВЪЛШЕБНАТА ЛАМПА

Отдавна, много отдавна в далечната китайска земя живял беден шивач на име Мустафа. Той бил честен и работлив човек, но едва можел да изхрани жена си и невръстното си дете, с което аллах ги надарил след дългогодишен бездетен живот. Погълнат от сутрин до вечер в работа, бащата нямал време да се грижи за сина си Аладин и той расъл на улицата между лоши другари.

Когато Аладин поотраснал, баща му решил да го научи на занаят и го взел при себе си в шивачницата. Но шивашкият занаят не бил по волята на момчето, свикнало на свободен и разпуснат живот, и то само дебнело сгодния случай да захвърли иглата и да избяга при другарите си. След дълги и напразни усилия да вразуми сина си и да го вкара в правия път Мустафа най-сетне се отчаял, заболял от тежка болест и скоро починал.

Като останала без подкрепа, майката се заловила да преде прежда и да я продава на пазара, за да спечели някоя и друга пара за насъщния хляб.

Един ден, когато Аладин си играел на улицата, до него неочаквано се приближил някакъв скитник и го запитал дали случайно не познава шивача Мустафа.

— Да, шивачът Мустафа беше мой баща, но той почина неотдавна — рекло момчето.

— Тъй ли? — извикал изненадан непознатият и започнал да се вайка: — Ех, братко, братко, рано е отлетяла душата ти при аллага! По-добре аз да бях умрял, защото си нямам нийде никого на света!

И от дума на дума Аладин разбрал, че чужденецът е брат на баща му и че цели четиридесет години той се скитал немил-недраг по света, докато най-сетне се намерил отново в родния край.

Като разправил накъсо историята си, скитникът извадил от една голяма торба шепя жълтици и ги дал на момчето да ги занесе на майка си. И Аладин изтичал веднага вкъщи и разказал какво се е случило.

Замислила се майката и си спомнила, че някога Мустафа ѝ говорил за своя брат, който бил отдавна умрял.

— Тук има някаква грешка — рекла старата жена и поклатила недоверчиво глава.

Но на другия ден синът ѝ отново донесъл жълтици и казал, че чичо му обещал да дойде у тях вечерта.

И наистина, привечер тайнственият чичо дошъл с голяма кошница, пълна с най-различни закуски и напитки. Домакинята го посрещнала любезно и цяла вечер гостът разправял надълго и нашироко за своите необикновени пътешествия по Индия, Арабия, Персия, Египет и Африка. По време на разговора той полюбопитствувал да узнае как живее братовото му семейство и изявил желание да вземе Аладин под своя закрила и да го направи търговец.

Зарадвала се бедната майка и с просълзени от благодарност очи уверила госта, че синът ѝ ще оправдае положените за него грижи.

След няколко дни добрият чичо пременил Аладин в нови дрехи и излязъл с него на разходка извън града, дето се издигали прекрасни палати сред цъфтящи градини и многоструйни водоскоци. Дълго вървели двамата, почивали си край водоскоците и пак продължавали пътя си. Унесени в разговор, Аладин и чичо му стигнали неусетно до една долина, оградена с високи скали.

— Сега ще ти покажа такива чудеса, каквито никой човек не е виждал — рекъл чичото. — Ти само събери сухи съчки да накладем огън.

Спуснало се момчето и донесло цял наръч съчки и когато огънят пламнал, чичото хвърлил в него шепа благовонни билки и изрекъл някакво тайнствено заклинание.

Тук трябва да кажем, че чужденецът не бил никакъв брат на шивача Мустафа и никакъв чичо на Аладин, а прочут африкански магьосник, който обикалял света да прави злини на хората.

Щом той изрекъл заклинанието, земята мигом се разтворила и под огъня се показала голяма каменна плоча с желязна халка.

Изплашил се Аладин и хукнал да бяга, но магьосникът го хванал и го ударил тъй силно, че от устата на момчето рукнала кръв.

— Защо бягаш от късмета си? — извикал ядосан чародеят. — Под тая плоча се крият грамадни съкровища. Ако ти я дигнеш и

влезеш в подземието, ще станеш господар на несметни богатства, но за това ще трябва да бъдеш смел и да не отстъпваш пред никакви опасности.

Аладин останал смаян от думите на магьосника и посегнал да дигне плочата, която се оказала съвсем лека. Той я отместил настрана и съзрял пред себе си една стълба. Тая стълба водела към дълбоко подземие.

— Когато слезеш долу — рекъл африканският магьосник, — ще видиш една отворена врата, през която се влиза в полутъмна пещера. Самата пещера е разделена на три просторни зали, пълни с големи златни съдове. Щом стигнеш края на третата зала, ще се озовеш пред една градина с вековни дървета, по чиито клони са нависнали пъстроцветни плодове. Като вървиш още по-нататък, ще съгледаш една запалена лампа, която ще изгасиш и ще вземеш със себе си. Но тук трябва да помниш едно: на отиване не бива да се докосваш до скъпоценните съдове и да късаш плодове от градината — това ще можеш да сториш само на връщане.

При тия думи магьосникът снел златния пръстен от ръката си и го дал на момъка, като казал, че тоя пръстен ще му помогне, ако го сполети беда.

Без да се бави, Аладин се спуснал в подземието, минал през трите зали със златни съдове и влязъл в чудната градина. Между дърветата лъкатушела дълга пътека, посипана със ситни камъчета, и момъкът тръгнал по нея. Вървял, вървял и най-сетне стигнал до края на пътеката, дето пламтяла като слънце една запалена лампа. Аладин се приближил до лампата, поогледал я оттук-оттам, после я угасил, излял горивото ѝ и я пъхнал в пазвата си.

На връщане той съгледал по клоните на дърветата най-различни плодове — кристално светли, червени, сини, зелени, — които искрели с чуден блясък. Без да се досеща, че това не са плодове, а скъпоценни камъни, Аладин започнал да ги къса от клоните. Като напълнил дрехите и пазвата си с необикновените плодове, той се върнал при входа на подземието и извикал високо:

— Чичо, помогни ми да изляза.

— Ей сега — обадил се магьосникът, — но преди това дай ми лампата, да не ти пречи!

Опитал се Аладин да извади лампата, но тя била затисната от скъпоценните камъни в пазвата му.

— Ще ти я дам, като изляза! — рекъл момъкът.[10]

— Не, по-напред дай лампата! — заповядал магьосникът.

И двамата дълго се разправяли и препирали, докато най-сетне чародеят се разгневил, хвърлил в огъня няколко билки и пак изрекъл няколко заклинания. Плочата закрила входа на подземиеото, димът от огъня се пръснал и цялата долина приела предишния си вид. Африканският магьосник помислил, че Аладин иска да остане единствен господар на съкровищата в подземната пещера, затова решил да го погуби.

Така нещастният момък потънал в студената мрачина на подземиеото и дълго викал за помощ, но никой не му се обадил. По едно време, както бил изгубил вече всяка надежда за спасение, той скръстил ръце да се помоли на аллаха и неусетно натиснал пръстена, който му бил дал магьосникът.

Изведнъж дълбоко изпод земята се чул глас:

— Аз съм роб на пръстена, който е на ръката ти, и съм готов да изпълня всяко твое желание!

— О, непознати благодетелю извикал зарадван Аладин, — помогни ми да изляза от тая пещера!

В същия миг земята се разтворила и той се намерил отново в познатата долина. В далечината се виждали къщите на родния му град и Аладин тръгнал нататък. Но изтощен от глад и умора, клетият момък едва се довякъл до къщи и се строполил в безсъзнание пред нозете на майка си.

Като се съвзел и отворил очи, той промълвил с отпаднал глас:

— Майко, дай ми да хапна нещо, че умирам от глад. — И майка му донесла каквото имало за ядене, и като похапнал, Аладин разправил патилата си от край до край; как африканският магьосник го завлякъл в долината, как наклал там огън и земята се разтворила, как Аладин се уплашил и побягнал, но магьосникът го ударил и го подмамил да влезе в подземната пещера. До късна нощ момъкът разказвал своето необикновено приключение и на края извадил из пазвата си вълшебната лампа и чудните плодове. Сиромашката стаичка мигом се озарила от блясъка на пъстроцветните камъни, но майката на Аладин

не им обърнала внимание, защото никога не била виждала такива скъпоценности.

— Слава на аллаха, който те е закрилял и не е позволил на страшния магьосник да те погуби! — извикала тя със сълзи на очи.

На следната утрин Аладин се събудил радостен и щастлив, че се е избавил от всички мъки, и отново помолил майка си да му даде нещо за ядене.

— Ей сега ще продам малко прежда и ще купя хляб — отвърнала майката.

Но Аладин зърнал лампата, която бил донесъл предишния ден, и рекъл:

— Я по-добре да продадем тая лампа, че тя едва ли ще ни върши някаква работа.

И майката се заловила да почисти лампата, но щом започнала да я трие, стаята се изпълнила с бели кълбета дим, из които се появил един грозен дух.

— Аз съм роб на тая лампа — извикал духът — и изпълнявам всяко желание на нейния притежател! Кажете; какво искате?

— Донесете нещо за ядене! — заповядал Аладин и тутакси духът сложил пред него една грамадна табла с най-вкусни ястия и напитки в сребърни съдове.

Майката и синът се смаяли от щедростта на незнайния дух и веднага се разположили край богатата трапеза. Като се нахранили до насита, майката прибрала останалите ястия, а Аладин взел един от сребърните съдове и го занесъл на пазара. Там той предложил съда на един търговец.

— Колко искате за него? — попитал търговецът.

— Ти по-добре знаеш колко струва — отвърнал продавачът.

Хитрият търговец разбрал, че момъкът не знае цената на стоката си, и затова му дал една жълтица.

Аладин пък помислил, че е продал сребърния съд на добра цена, и си отишъл доволен в къщи.

След няколко дни, когато от жълтицата не останало нищо, Аладин занесъл на същия търговец още един съд. Така постепенно той продал всички сребърни съдове и голямата табла, за която получил десет жълтици, защото тя тежала колкото десет съда.

Веднъж, като взел пак за продан един съд, Аладин минал край дюкяна на друг стар търговец, който бил известен[12] като честен и добър човек. Щом търговецът съгледал момъка, повикал го в дюкяна си и му казал:

— Ти, момко, често се вестяваш из пазара, а не се отбиваш при мене. Я да видим каква стока носиш!

Аладин извадил загънатия в кърпа съд и го показал на търговеца, като признал, че досега бил продал много такива съдове на еди-кой си търговец.

— По колко си ги продал? попитал го старият златар, който от пръв поглед оценил тънката и скъпа изработка.

— По една жълтица парчето — отвърнал момъкът.

— Добре те е ограбил проклетият измамник! — възнегодувал старецът и обяснил на госта си, че такъв един съд струва петдесет жълтици.

И той веднага наброил на Аладин петдесет жълтици и му заръчал занапред да не продава другиму съдовете, а да ги носи само нему.

От тоя ден Аладин наистина започнал да продава сребърните съдове само на стария златар и скоро спечелил толкова пари, че той и майка му можели да преживеят охолно няколко години. Но двамата не изменили предишния си скромнен живот и майката продължавала да се труди и да преде прежда, както по-рано.

По това време Аладин прехвърлил вече юношеската си възраст и станал снажен и красив левент. Той се сприятелил с най-почитаните и богати търговци и скоро овладял всички тънкости на търговския занаят. Научил се да разпознава коя стока е хубава и коя — лоша, можел да познае колко струва тая или оная скъпоценност. Аладин разбрал, че плодовете, които донесъл от подземната градина, не били прости стъклени топки, а истински брилянти, смарагди, рубини и сапфири. Разбрал той цената на това съкровище, но никому не казал нито дума за него.

Един ден, когато той минавал из града, насреща му се задал султанският вестител, който разгласявал из улиците да се затварят всички врати и прозорци и хората да се прибират в къщи, защото царкинята Бадрулбудура щяла да отиде на баня.

Но това предупреждение, вместо да накара Аладин да се прибере веднага в къщи, събудило у него силното желание да види царкинята без було. И без да мисли много,[13] момъкът решил да се скрие зад вратата на банята и да почака там идването на султанската дъщеря.

Скоро по близката улица се задало дълго шествие от робини и евнуси начело със самата царкиня. Като наближила вратата на банята, царкинята Бадрулбудура отметнала булото и открила лицето си.

Много приказки за невиждани хубавици бил слушал Аладин, но такава красива девойка като султанската дъщеря той никога не можел да си представи. Бадрулбудура била висока и стройна, с големи черни очи и мургаво лице, а усмивката ѝ откривала бели като бисер зъби.

Царкинята влязла в банята, но Аладин не се помръдвал от мястото си, поразен от нейната хубост. Най-сетне, като се опомнил, той се върнал в къщи и цялата вечер останал мълчалив и замислен, без да се докосне до храната, която майка му сложила на трапезата.

Така прекарал той нощта с отворени очи, омагьосан от сияйния образ на прекрасната Бадрулбудура. И щом се зазорило, момъкът не можал да се стърпи и разправил на майка си за неочакваната среща с царкинята и за нейната омайна красота.

— Цяла нощ, майко, съм мислил и премислял и най-после реших ти да се явиш при султана и да поискаш дъщеря му за моя жена — рекъл синът.

— Какво приказваш! — извикала изумена майка му. — Та ти си син на беден шивач, а тя е султанска дъщеря!

— Ако не се ожения за нея, ще умра — настоявал синът. — Иди, майко, при султана и не ме оставяй да погина от мъка!

Нямало що да прави, отстъпила майката пред молбите и увещанията на едничкото си чедо и се съгласила да отиде в палата. Но как ще се яви при султана с празни ръце? Щом иска дъщеря му за снаха, ще трябва да поднесе по обичая и някои скъпи дарове.

— Все ще се отсрамим някак — успокоил я синът. — Аз ще подаря на султана такива съкровища, каквито той никога не е виждал.

И Аладин донесъл един златен съд, който бил получен по-рано от духа на вълшебната лампа, и го напълнил със скъпоценни камъни от подземната градина. Засвяткали[14] брилянтите, затрептели с разноцветни блясъци рубините, смарагдите и сапфирите.

Пременила се майката в нови дрехи, взела златния съд, обвила го в бяло платно и се запътила към султанския палат. А по това време султанът, великият везир и придворните съветници били събрани на съвещание, та майката на Аладин трябвало да почака в едно широко преддверие. Когато съвещанието свършило, султанът излязъл в преддверието, но докато старата жена успее да му се представи, той се оттеглил в покоите си и повече не се явил.

За голямо огорчение на сина майката се прибрала в къщи, без да изпълни поръката. Тя едва дочакала сутринта и пак се запътила към палата със златния съд в ръце. Ала и тоя път тя нямала късмет, защото отишла в неприемен ден и вратите били заключени. Още шест пъти майката се явявала напразно в палата и най-сетне султанът погладил брадата си и рекъл на великия везир:

— От няколко дни една жена седи смилено в преддверието и държи в ръцете си нещо, увито в кърпа. Какво ли я носи насам?

— Навярно е някоя просякиня, която е дошла да се оплаква и да безпокои с молбите си ваше величество — обяснил великият везир.

— Не ми прилича на просякиня — възразил султанът. — Доведи я утре при мен, да разберем каква е работата.

На другия ден, като съгледал непознатата гостенка, великият везир се приближил до нея и я поканил да влезе в заседателната зала.

Старата жена пристъпила плахо до златния престол и паднала ничком пред всемогъщия падишах.

— Бъди озарена от милостта на аллаха! — благословил я султанът и я накарал да стане. — Каж ми, благочестива сестро, защо си дошла при мене и с какво мога да ти помогна?

— О, всеблаг господарю — казала жената и смилено се поклонила, — страхувам се да не те разгневя, ако ти изповядам нескромното си желание!

Султанът помислил, че гостенката иска да му повери някаква тайна, и затова заповядал на съветниците си да излязат, като оставил само везира.[15]

— Готов съм да те слушам — рекъл той, когато в залата останали само тримата.

Тогава със смутен и разтреперан глас майката открила на султана горещото желание на своя син, който искал да се ожени за дъщеря му Бадрулбудура. Старата жена обяснила, че клетият момък ще умре от

мъка, ако желанието му не бъде изпълнено, и че тя, като майка, решила да се яви пред всеблагия и милостив господар и да го помоли да спаси едничкото ѝ чедо.

Вместо да се разсърди от това дръзко предложение — султанът поклатил благосклонно глава и попитал жената какво държи в ръцете си. А тя, без да продума, отвила златния съд и го сложила пред нозете му.

Заслепен от искрометния блясък на скъпоценните камъни, беловласият падишах се обърнал към великия везир и пошепнал на ухото му:

— Аз мисля, че момъкът, който праща тоя дар, може да ми стане зет.

Но великият везир отдавна искал да ожени сина си за царкинята Бадрулбудура и затова също тъй шепнешком посъветвал султана да не бърза с решението си и да не обещава дъщеря си на незнайния момък.

— Може да се явят по-достойни кандидати, които ще поднесат още по-скъпи дарове — рекъл той.

И султанът послушал съвета на везира и казал на старата жена:

— Твоят син ще трябва да почака три месеца, докато стъкмя чеиза на дъщеря си. А дотогава нека аллах бди над добрите ни намерения.

Доволна и щастлива от думите на султана, майката побързала да си отиде в къщи и да зарадва сина си с хубавата новина. И Аладин наистина се почувствувал най-честитият човек на света и с нетърпение започнал да брои дните до сватбата му с прекрасната Бадрулбудура.

Един следобед към края на втория месец майката на Аладин излязла из пазара и останала много изненадана, като видяла, че дюкянните са затворени и къщите са украсени с цветя и знамена, а по улиците се разхождат конници с нагиздени коне.

— Какъв празник е днес? — попитала тя един познат търговец, който минавал случайно край нея.[16]

— Мигар ти не знаеш, че тая вечер султанът жени дъщеря си Бадрулбудура за сина на великия везир? — отвърнал търговецът. — Царкинята отиде на баня и сега стражата я чака да излезе, за да я отведе тържествено в палата.

Старата жена веднага изтичала у дома си и още от прага извикала запъхтяна:

— Султанът ни измами! Довечера целият град се готви да празнува сватбата на дъщеря му със сина на великия везир!

Като остър нож прорязала тая новина сърцето на бедния Аладин, но той бързо се овладял, отишъл в стаята си и като взел вълшебната лампа, отново я потъркал. И духът изскочил от белите кълбета дим и извикал:

— Аз съм роб на тая лампа и изпълнявам всяко желание на нейния господар!

— Ето каква е молбата ми — рекъл Аладин. — Тая вечер султанът жени дъщеря си Бадрулбудура за сина на великия везир. Когато младоженците се приберат в стаята си и заспят, дигни ги заедно с леглото и ги пренеси тук.

Духът се изгубил и Аладин се притаил и зачакал да види какво ще стане.

А сватбарската веселба продължила до късна нощ и по едно време гостите започнали да се разотиват. Оттеглили се и младоженците в приготвената за тях спалня и тъкмо когато се унасяли в сън, духът ги грабнал заедно с леглото и ги пренесъл в сиромашката къща на Аладин.

— Вземи младоженеца и го затвори в кошарата на двора, а утре рано го върни в леглото и пак го отнеси с жена му в палата! — заповядал Аладин.

И духът дигнал везирския син и го затворил в кошарата.

Щом останал насаме с царкинята, момъкът ѝ признал голямата си обич и започнал да я уверява, че е готов да умре за нея, но султанската дъщеря не разбирала нищо и мислела, че сънува. Цяла нощ тя не мигнала от страх и все очаквала да се случи нещо лошо.

Не по-добре прекарал нощта и везирският син, който, премръзнал и изплашен, се намерил призори в постелята при жена си. Като се развиделило съвсем, духът отнесъл отново младоженците в султанския палат. Те не разбрали какво става, защото не виждали духа и не чували гласа му, а само с ужас забелязали как леглото се движи и ги люлее като люлка.

Когато слънцето озарило с лъчите си палата, султанът отишъл да навести младите съпрузи и да им каже „добро утро“. Но везирският син го усетил още преди той да влезе в спалнята, и избягал посрамен и измръзнал в съседната стая.

Както винаги, бащата целунал дъщеря си по челото и я попитал как е прекарала нощта. Ала Бадрулбудура не казала нищо и от натъжените ѝ очи закапали сълзи. Без да я разпитва повече, старият султан си излязъл озадачен и побързал да сподели с жена си лошото настроение на царкинята.

Разтревожената майка веднага изтичала в спалнята и наистина видяла Бадрулбудура с пребледняло лице и разплакани очи.

— Какво ти е, мила дъще? Да не си болна? — извикала уплашено султанката.

— Ах, майко! — въздъхнала дъщерята. — Ако знаеш само какво ми се случи тая нощ, косите ти ще настръхнат от ужас!

И Бадрулбудура разправила на майка си как през нощта някаква невидима сила отнесла брачното им легло в една бедна стаичка, дето я отделили от съпруга ѝ, а на негово място довели някакъв непознат момък, който ѝ казал, че я обича повече от всичко на света и че е готов да умре за нея. На разсъмване същата невидима сила върнала младоженеца в леглото и ги пренесла пак в палата.

Като чула тая невероятна история, майката помислила, че Бадрулбудура е загубила ума си, и рекла:

— Добре си сторила, че не си казала нищо на баща си. Моля те, недей говори и на другите за това, защото ще те помислят за луда.

— Ако не вярваш на мен, попитай тогава мъжа ми — настояла царкинята.

— Ще го попитам — казала майката. — А сега се пригответи да се явиш пред народа, който те очаква на градския площад и още няколко дни ще празнува твоята сватба.

И султанката разпоредила на робините да пременят дъщеря ѝ в най-скъпите дрехи и да я изведат на площада. И когато Бадрулбудура се явила, насъбраният народ я[18] посрещнал с радостни викове, сред думкане на тъпани и свирня на зурни.

На връщане към палата майката на невестата се приближила до младоженеца и го попитала дали е вярно това, което бълнува дъщеря ѝ.

Везирският син се престорил, че не я разбира, и я помолил да му обясни какво иска да каже.

— Бъбря си тъй, да се намеря на приказка — отвърнала весело султанката, като разбрала, че зет ѝ не знае нищо.

И докато веселбата продължавала под игривите звуци на тъпаните и зурните и нощният мрак се озарявал от пъстроцветни огньове и ракети, Аладин повикал духа на вълшебната лампа и му заповядал да доведе двамата знатни съпрузи веднага щом те заспят.

И чудото се повторило: прибрали се младоженците в спалнята и едва затворили очи — духът ги дигнал и ги пренесъл в стаята на Аладин. И везирският син пак трябвало да зъзне в студената кошара, а пред султанската дъщеря отново се явил чудният момък от предишната нощ.

Призори съпрузите се озовали все тъй изплашени в палата. Но тоя път вече султанът решил непременно да узнае тайната и заплашил дъщеря си, че ще ѝ отреже главата, ако тя не му каже какво се е случило.

Тогава Бадрулбудура със сълзи на очи разказала на баща си своите необикновени преживелици през последните две нощи.

Като узнал какво е преживяла клетата му дъщеря, султанът започнал да я милва и дълго се мъчил да я успокои. След това се прибрал в стаята си и повикал великия везир.

— Попитай сина си какво му се е случило тая и оная нощ, за да разберем дали е вярно това, което разправя дъщеря ми — рекъл султанът, когато везирът влязъл при него.

И великият везир намерил сина си и му предал желанието на падишаха.

— Да, тия две нощи се случиха чудни неща — признал смутено синът. — Царкинята е открила на баща си самата истина, но нейните мъки не могат да се сравнят с моите, защото аз изтърпях невиджани унижения.

И като описал най-подробно преживените страдания и обиди, везирският син казал на баща си да помоли султана[19] да разтрогне брака му с Бадрулбудура, тъй като занаят нищо добро не очаквало и двамата.

За да избави сина си от по-нататъшни огорчения и теглила, великият везир отишъл при султана и откровено му разправил каква е работата, като го помолил да разтрогне брака заради доброто и спокойствието на самата царкиня.

Това предложение се понравило на падишаха и той наредил незабавно да се прекъснат всички сватбарски веселби.

Зачудили се хората и започнали да се питат какво се е случило и всякакви слухове се понесли из града. Само Аладин знаел истинската причина и тайно благославял вълшебната лампа.

А по това време ето че настъпил последният ден на третия месец и нетърпеливият момък изпратил майка си в палата, за да напомни на султана даденото от него обещание.

Като съгледал майката на Аладин, старият владетел се приближил до нея и я попитал защо е дошла толкова рано.

— Милостиви господарю — отвърнала старицата, позволи ми да ти напомня обещанието, с което ти зарадва преди три месеца моя син Аладин. Днес е последният ден на третия месец.

И султанът си спомнил за златния съд със скъпоценните камъни и за обещанието, което бил дал. И понеже не знаел как да се избави от неудобното положение, обърнал се към великия везир и го попитал какво да прави.

— Поискай от сина й такива дарове, каквито той не ще може да ти даде — посъветвал го везирът.

Тогава повелителят на правоверните навъсил чело в дълбок размисъл и рекъл:

— Моята дума надве не става и каквото съм обещал, туй ще бъде. Но дъщеря ми е свикнала на богат и охолен живот. За да спечели нейната обич и да я направи щастлива, Аладин ще трябва да й изпрати четиридесет златни съда със също такива скъпоценни камъни, каквито ти донесе неотдавна. Тия дарове ще трябва да се поднесат от четиридесет черни роби, съпроводени от четиридесет бели красиви левенти. Предай на сина си моите условия и ми обади дали ги приема.
[20]

Натъжила се майката от тая алчност на султана, защото знаела, че Аладин не ще слезе отново в омагьосаната градина и не ще може да изпрати желаните съкровища.

Но Аладин не се смутил от искането на падишаха и изпратил майка си да купи нещо от пазара. Когато тя излязла, той повикал духа на вълшебната лампа и го помолил за помощ.

— Султанът е съгласен да ожени дъщеря си за мен — казал момъкът — само ако аз му изпратя четиридесет златни съда със скъпоценни камъни, които трябва да бъдат занесени в палата от четиридесет черни роби, а самите роби да се съпровождат от

четиридесет бели красиви юнаци! Моля те, помогни ми да се оженя за султанската дъщеря!

И още Аладин неизрекъл желанието си, дворът на тяхната къща се изпълнил с черни роби, всеки от които носел на главата си грамаден златен съд с елмази, рубини, смарагди и сапфири, А покрай черните роби сновели млади хубавци, облечени в най-разкошни дрехи.

В това време майката на Аладин се върнала от пазара и останала смаяна, като видяла пъстрата навалица в техния двор.

Но синът ѝ не я оставил дълго да се чуди и я помолил да заведе събраните роби в палата.

Наредили се робите в дълга върволица и до всеки черен роб се изправил бял момък.

И така, наредени в две редици, пратениците потеглили към султанския палат за почуда и за приказ на минувачите, които прииждали от всички страни и се трупали да гледат това необикновено шествие.

Когато робите и техните придружници стигнали в палата, майката на Аладин се приближила до султана, поклонила му се доземи и казала:

— Всемогъщи господарю, даровете, които ти праща моят син, не могат да се сравнят с добродетелите на прекрасната Бадрулбудура, но все пак Аладин се надява на твоето милосърдие и вярва, че ти ще изпълниш обещанието си.

Дълго стоял султанът като омагьосан пред златните съдове със скъпоценните камъни и после, като се опомнил, попитал великия везир:

— Виждал ли си някога такова богатство и смяташ[21] ли, че момъкът, който ми го изпраща, заслужава да се ожени за дъщеря ми?

— Да — отвърнал везирът, — тоя момък е достоен да стане твой зет, щом притежава такива неоценими съкровища.

При тия думи на великия везир всички съветници и царедворци поклатили одобрително глави и султанът рекъл на майката на Аладин:

— Кажу ми сина си да дойде още днес в палата, за да извършим венчалния обред.

И с преизпълнено от щастие сърце старата жена си отишла бързо в къщи и съобщила на сина си, че султанът го очаква в палата.

Пламнал Аладин от радостна възбуда и тутакси повикал духа на вълшебната лампа.

— Работата е наред — казал весело момъкът. — Пригответи ми сега най-блестящите царски дрехи, но преди това ме заведи на баня, за да се окъпя, както подобава на султански зет.

И духът грабнал Аладин и го пренесъл в една разкошна баня с мраморни басейни. Из устата на златни дракони бликали бистри струи гюлова вода, а от тавана безброй лампи пръскали обилна светлина.

Щом Аладин се намерил в банята, изведнъж го окръжили невидими слуги, съблекли го и започнали да го къпят. Като го окъпали хубаво и намазали тялото му с благовонни масла, слугите го пременили в златоткани дрехи и духът го върнал в къщи и го попитал дали желае още нещо.

— Доведи ми един бял кон, натъкмен със скъпоценни накити, и четиридесет богато облечени слуги, от които десет да вървят пред мене, десет — след мене, десет — от едната ми страна и десет — от другата. Ще трябва и толкова робини, които ще пременят майка ми като царица и ще я придружават до палата. Пригответи и четиридесет торби с жълтици, за да ги раздадем на народа.

Само след миг в двора на Аладиновата къща се появили изневиделица повиканите слуги и робини и когато всички приготовления били завършени, сватовниците се запътили към дома на султанската дъщеря. Начело вървял на бял кон самият Аладин, напет и прекрасен като княз от далечна земя, а робините, които придружавали[22] майка му, хвърляли наляво и надясно шепи жълтици. И народът събирал парите и поздравявал с радостни викове щастливия годеник.

Когато Аладин пристигнал в палата, отвътре излезли да го посрещнат с най-големи почести всички царедворци и сановници. А старият султан, особено очарован от царствената осанка на младоженеца, слязъл три стъпала по стълбата и го прегърнал бащински. После той завел Аладин при престола си и го поканил да седне между него и великия везир.

— Всеблаг господарю — казал Аладин, — прости ми дързостта, че се осмелих да поискам за жена сияйната Бадрулбудура, но ако ти не ме удостоиш с благоволенieto да ме приемеш за свой зет, аз ще умра от мъка.

Развълнуван от това сърдечно излияние, султанът прегърнал още веднъж Аладин и рекъл:

— Твоят живот, синко, е много скъп за мене и аз ще направя всичко възможно да го запазя.

При тия думи беловласият владетел махнал с ръка и наоколо се разнесли звуците на тържествена музика. И в същото време той станал от престола и завел момъка в празничната зала, дето била сложена богата трапеза. Като се нахранили и пийнали по царски, султанът повикал кадията и го накарал да състави брачния договор на дъщеря му Бадрулбудура с Аладин. После той попитал зетя си веднага ли желае да отпразнуват сватбата.

— Аз не бих чакал нито минута, но преди да се ожения, искам да изградя достоен за Бадрулбудура палат, който да бъде близо до жилището на нейните мили родители — казал Аладин.

— Така да бъде — съгласил се бащата. — Тук има много свободни места — избери си, което ти хареса, и колкото по-скоро направим сватбата, толкова по-добре.

Окрилен от неудържимия копнеж час по-скоро да се ожени за султанската дъщеря, Аладин се прибрал в бедната си къщурка, потъркал чудната лампа и щом духът се явил, казал му:

— Досега ти изпълни всички мои желания и аз съм ти много благодарен. Вярвам, че и тоя път не ще откажеш да построиш за бъдещата ми жена Бадрулбудура такъв палат, какъвто никой не е виждал.[23]

И като казал това и посочил през прозореца мястото за строежа, Аладин си легнал и заспал.

На сутринта още в зори духът го събудил и му рекъл:

— Господарю, палатът е готов. Ела да видиш дали ще ти хареса.

. И духът издигнал момъка и отлетял с него в новия палат.

Гледа Аладин и не може да се начуди. Накъдето се обърнел — блясък и невиджана хубост заслепявали очите му. Той обходил целия палат, минал из прохладните градини с бистроструйни водоскоци, надникнал в конюшната, дето потраквали копита тънконоги игриви жребци. Съкровищницата била натъпкана с пълни торби жълтици и безброй слуги сновели из разкошните зали и дотъкмявали наредбата. Ала най-смаян останал Аладин от просторната зала на горния кат на

палата, която гледала на четири страни с два̀йсет и четири прозореца, украсени със скъпоценни камъни.

— Такова чудо няма никъде по света! — извикал възхитен Аладин. — Само едно нещо липсва: от султанския палат дотук ще трябва да се постеле килим, по който да мине царкинята Бадрулбудура.

И изведнъж между двата палата се опънал дълъг мек килим, извезан с пъстроцветни рисунки.

Когато слънцето изгряло, Аладин се върнал у дома си, а край новия палат започнал да се трупа хиляден народ и да оглежда прехласнат това невиджано чудо. Скоро новината за неочаквано изникналата постройка стигнала и до ушите на самия султан, но той не се изненадал никак, защото знаел, че бъдещият му зет разполага с несметни богатства и може да изгради за една нощ, какъвто палат пожелае.

И тъй, след като извършил всички останали приготовления за сватбата, Аладин проводил майка си да доведе невестата, както повелявал обичаят, а сам той се изправил в очакване пред вратите на новия палат, заобиколен от телопазители и слуги.

Не минало много време, и в далечината се задала процесия, начело на която вървели султанската дъщеря и Аладиновата майка. Щом шествието минало по мекия килим, и наближило палата, Аладин се отделил от свитата си и посрещнал невестата с дълбок поклон, като й казал:

— Царкиньо, да бъде благословена твоята лъчезарна хубост, която заплени сърцето ми и го озари с неугасима светлина! Добре дошла като дългоочаквана стопанка на моя дом!

— Господарю мой — отвърнала царкинята, — аз изпълнявам волята на баща си и безкрайна е радостта ми да бъда твоя вярна съпруга, защото ти ми приличаш на оня момък, който ми се яви насън и ми се закле във вечна обич!

След това Аладин целунал нежно по челото Бадрулбудура, хванал я подръка и я завел в празнично наредената трапезария.

Щастливите младоженци седнали край богатата трапеза, която била потънала в цветя и блестяла от златни съдове, кристални чаши и белоснежни покривки. Когато и майката на Аладин заела отреденото й място на трапезата, чевръсти слуги и робини се спуснали да поднасят

най-вкусни ястия, сладкиши и напитки и в същото време вълшебна музика огласила тържествената тишина на залата.

Гощавката продължила до късно, сред веселби и забави, в които участвували ловки фокусници и кръшни танцовачки със змийска снага. Едва към полунощ младоженците напуснали залата и се прибрали в приготвената за тях спалня.

На сутринта Аладин се измъкнал тихичко от леглото, за да не събуди Бадрулбудура, облякъл се в още по-хубави дрехи и като яхнал най-игривия жребец, отишъл при султана да го покани на угощение заедно с великия везир и най-знатните царедворци.

Султанът приел с удоволствие поканата и потеглил със свитата си за Аладиновия дом. И понеже новият палат се намирал наблизо, султанският кортеж скоро стигнал там.

Старият падишах оглеждал учудено постройката, спирал се на всяка крачка и се любувал на най-малката дреболия. Като разгледал всички кътчета на палата, той забелязал, че един от двадесетте и четири прозореца в залата на горния кат не бил довършен.

— Защо тоя прозорец е останал недоправен? — попитал той озадачено зетя си.

— Нарочно го оставих недовършен, за да те помоля[25] за помощ, та по тоя начин и ти да имаш заслуга в изграждането на палата — отвърнал Аладин.

— Благодаря ти за честта, която ми правиш — казал султанът и заповядал на великия везир да намери най-изкусните златари, за да довършат прозореца.

После всички влезли в голямата зала за угощения и се разположили край разкошната трапеза. Дошли и младоженците с грейнали от щастие лица. Засвирила вълшебна музика, притекли се слугите и започнали да носят в надпревара едно от друго по-вкусни ястия. Звъннали кристалните чаши за наздравица, закипяло неவிжданo пиршество.

На другия ден повиканите златари се явили при султана и той ги завел да видят недовършения прозорец в новия палат.

Дълго разглеждали майсторите чудните прозорци, обсипани със скъпоценни камъни, измервали ги и се съвещавали и най-сетне главният придворен златар заявил на падишаха, че отникъде не могат

да се намерят такива скъпи камъни и материали за довършване на прозореца.

— Елате в моята съкровищница и си изберете, каквото ви трябва — рекъл султанът на златарите, като си мислел, че неговите скъпоценни камъни ще бъдат достатъчни.

Но работата тръгна бавно и тежко и камъните все не стигали, та трябвало да се събират скъпоценности от везира и от останалите царедворци.

Аладин, който знаел от по-рано, че султанът се е заловил с непосилна за него работа, най-последно събрал майсторите и ги накарал да разтурят всичко, що са направили, а скъпоценностите — да върнат на техните притежатели.

И за няколко минути златарите унищожили това, което било постигнато с дълъг и упорит труд, и отишли наскърбени при падишаха, комуто разправили всичко.

Слисан от тая необяснима прищявка на своя зет, султанът заповядал веднага да му приготвят коня, за да отиде и да види с очите си какво е станало. А в това време по молба на Аладин духът на вълшебната лампа довършил прозореца и го украсил като другите прозорци с най-блестящи и редки елмази, смарагди, рубини, аметисти, тюркоази, сапфири.[26]

— Кой направи това чудо? — извикал изумен старият владетел, като съгледал блесналия в многоцветно сияние прозорец.

И когато Аладин му обяснил, че туй е дело на собствените му майстори, султанът останал много доволен и възхвалил аллаха, задето го е надарил с такъв славен зет.

Минали няколко години. Аладин живеел спокойно и щастливо, почитан и обичан от целия народ заради великодушието и щедростта си. И той щял да се радва и занапред на тоя честит живот, ако африканският магьосник не си спомнил за него.

Отначало магьосникът мислел, че Аладин е загинал в подземията, но после се усъмнил да не би момъкът да е открил тайната на вълшебната лампа и чрез нейната сила да е достигнал голямо благополучие. Обзет от това съмнение, злият чародей се заловил да врачува и да гадае и най-сетне отгатнал, че Аладин е жив и здрав и че се е оженил за султанската дъщеря.

Като разбрал това, магьосникът побеснял от завист и извикал разгневен:

— Как е възможно синът на някакъв беден шивач да стане зет на султана благодарение на вълшебната лампа, която трябва да принадлежи на мен! Чакай, ще го науча аз!...

И африканският магьосник яхнал един силен кон и тръгнал да търси Аладин по градове и села. Ден и нощ пътувал той и най-сетне стигнал в Китай. Настанил се в една странноприемница и легнал да си почине от дългия път.

На следния ден магьосникът станал рано и отишъл в близкото кафене, дано научи нещо за Аладин. Поръчал си той чаша студен шербет и наострил уши да чуе какво приказват хората около него. И както си пиел шербета, някой заговорил за палата на Аладин и всички, които го слушали, започнали да ахкат и да превъзнасят необикновената постройка.

— Какъв е тоя палат, за който се носят такива хвалби? — попитал магьосникът, като се обърнал към разговарящите.

— Ти трябва да не си тъдявашен, щом не знаеш нищо за палата на княз Аладин — отвърнал един от събеседниците.[27]

— Да, аз ида чак от далечна Африка, дето още не е стигнала тая новина.

И от дума на дума африканският магьосник узнал къде се намира палатът и как може да се отиде до него. И като се престорил, че уж не се интересува повече от жилището на княза, чародеят излязъл от кафенето и веднага се запътил към чудната сграда. Щом стигнал там, той огледал внимателно палата и още веднъж се уверил, че тая постройка може да се изгради само с помощта на вълшебната лампа.

Но къде е сега лампата — ето кое смущавало и вълнувало магьосника. И той отново потънал в гадание и открил, че вълшебната лампа се намира в палата.

— Да, тя трябва да бъде моя — извикал африканският магьосник и решил да задигне с хитрост лампата.

А по това време Аладин бил заминал на лов и щял да отсъства няколко дни. Като научил, че той не е в града, магьосникът отишъл на пазара, купил цяла дузина нови и хубави лампи, сложил ги в една голяма кошница и тръгнал из улиците да ги продава.

— Давам нови лампи за стари! Давам нови лампи за стари! — завикал той, а хората го гледали учудено и го мислели за луд, защото не можели да допуснат, че човек със здрав разум ще предлага нови неща срещу вехтории.

И както обикалял той града и се провиквал, сподирян от закачките на уличните хлапета, ето че виковете му стигнали до ушите на царкинята Бадрулбудура и тя изпратила една робиня да узнае каква е тая връва.

— Един луд човек разнася пълна кошница с нови лампи, които разменя за стари, и всички му се смеят — съобщила робинята, като се върнала.

— Тъй ли? — обадила се друга робиня. — Ами че и ние имаме една стара лампа, която се търкаля на тавана и не ни служи за нищо. Я да вземем и да я сменим снова!

А тая лампа била същата вълшебна лампа, която правела чудеса. Когато заминавал надалеч, Аладин я пъхвал в таванския прахоляк, като смятал, че там ще бъде на сигурно място и никой не ще я намери.

И сега, без да знае каква сила крие в себе си вълшебната лампа и колко скъпа е тя за Аладин, Бадрулбудура послушала робинята и поръчала на един евнух да я снесе от тавана и да я замени с нова.[28]

Светнали алчно очите на африканския магьосник, когато насреща му се показало търсеното с години съкровище. Той грабнал тутакси лампата и я скрил в пазвата си, а евнухът избрал от кошницата най-лъскавата лампа и я занесъл доволен в палата.

Като задигнал вълшебната лампа, злият чародей се измъкнал незабелязано от града и привечер стигнал до някакъв хресталак. Той приседнал на земята, извадил лампата от пазвата си и я потъркал с разтреперана ръка.

И изведнъж духът се появил сред бели кълбета дим и извикал:

— Аз съм роб на тая лампа и изпълнявам всяко желание на нейния господар!

— Заповядвам ти още сега да дигнеш палата на Аладин и да го пренесеш в Африка! — извикал магьосникът.

И духът изчезнал и само след няколко минути Аладиновият палат заедно с всички обитатели бил пренесен в Африка, дето се озовал и самият магьосник.

Но нека се върнем при стария султан и да видим какво станало с него, когато на сутринта се събудил и погледнал през прозореца на спалнята си.

— Какво е това? — извикал учудено той, като хвърлил поглед към палата на Аладин, но вместо него съзрял само празно място. — Вай, вай, вай! — завайкал се султанът и започнал да зове на помощ всички светци и пророци.

Притеклият се на виковете му велик везир напразно се мъчел да го успокои.

— Палата! Палата! — повтарял уплашено падишахът и сочел с ръка през отворения прозорец.

Великият везир, който мразел Аладин, задето изместил сина му и станал султански зет, решил да си отмъсти и казал:

— Господарю, за всичко е виновен Аладин. Той е пленник на злите сили и се занимава с чародейство.

— Ах, измамникът! Ах, злодеят проклети! Доведете го да му отрежа главата! — викал обезумял от ярост султанът и заповядал веднага да намерят зет му и да го доведат окован във вериги.

Спуснали се въоръжени конници да дирят султанския зет и скоро го намерили в една гора.

— Млади господарю — казал с поклон началникът[29] на стражата, — негово величество е натъжен от твоето отсъствие и ни праща да те заведем веднага в палата.

Без да подозира нищо, Аладин се присъединил към очакващите го конници и потеглил към престолния град. Но когато стигнали пред градските порти, началникът на стражата се приближил и рекъл:

— Княже, позволи ни да те оковем във вериги, защото такава е волята на негово величество.

И докато Аладин се опомни, неколцина войници преметнали през рамото му тежки вериги и оковали в тях единия му крак и едната му ръка.

Така, опозорен и унижен, влязъл султанският зет в града и от всички страни започнал да се стича към него многоброен народ. Хората разбрали, че техният любимец е обречен на смърт, чули се заплашителни виковете, настъпило всеобщо вълнение. Някои се спуснали да търсят оръжие, други взели да замерят войниците с камъни. Изплашена от тоя всенароден бунт, стражата побързала да

закара Аладин в палата, дето султанът и всички царедворци очаквали изпълнението на смъртната присъда.

Но тъкмо когато палачът извадил меча си от ножницата и се приготвил да обезглави нещастния момък, великият везир съгледал през прозореца разбунтувания народ, който напирал да нахлуе в палата и разбивал вече вратите.

— Почакай! Спри! — извикал той на палача и като се обърнал към султана, добавил: — Господарю, пощади злодея, защото народът нахлува в палата и ей сега ще избие всички ни!

— Кой се осмелява да влиза без позволение в палата ми? — възпротивил се всемогъщият падишах, но като видял прииждащите тълпи народ, веднага се укротил и заповядал да освободят окования княз.

И народът се успокоил и почнал да се разотива. А Аладин се приближил до султана и го попитал:

— Господарю, какво зло съм ти сторил, та искаше да ме погубиш?

Повелителят на правоверните посочил към отворения прозорец и отвърнал сърдите:

— Погледни навън и ми кажи: къде е новият ти палат?

И Аладин погледнал през прозореца и се вцепенил, като видял, че палатът е изчезнал.[30]

— Защо мълчиш? — укорил го султанът. — Говори: какво е станало с палата ти и къде е дъщеря ми Бадрулбудура?

— Кълна се в аллаха, че аз нямам никаква вина за изчезването на палата и на Бадрулбудура! — оправдавал се Аладин. — Но позволи ми да те уверя, че ако в продължение на четиридесет дни не ти доведе царкинята, сам ще се явя при палача и ще го накарам да ми отсеке главата!

— Добре — съгласил се султанът. — Но помни, че ако ме измамиш, нищо не ще може да те спаси!

И Аладин се стегнал за път и тръгнал да дири изчезналата Бадрулбудура, но дните минавали, а от царкинята нямало нито следа.

Една вечер, като стигнал отчаян до някаква голяма река, момъкът решил да се хвърли в буйните ѝ води и да тури край на многострадалния си живот. Ала преди да умре, той се приготвил да поиска от всемилостивия аллах опрощение на греховете си и скръстил

ръце за молитва. И в тоя миг, както някога в подземието, натиснал случайно златния пръстен, който му бил даден от магьосника, и пред него се явил духът на пръстена.

— Какво искаш? — попитал го духът.

Аладин веднага познал предишния си спасител и разтреперан от вълнение, извикал:

— Моля те, помогни ми и пренеси изчезналия ми палат на старото му място!

— Безсилен съм да сторя това — отвърнал духът. — Аз съм роб само на пръстена, а палатът ти е във властта на друга сила, която е роб на вълшебната лампа.

— Тогава отнеси ме там, дето се намира сега палатът, и ме остави под прозореца на жена ми Бадрулбудура!

И духът на пръстена дигнал Аладин и го пренесъл чак в Африка. Спуснал го пред собствения му палат и го оставил под разлистените дървета, дето момъкът заспал и прекарал в дълбок сън цялата нощ.

Рано сутринта Аладин се събудил от чуруликането на птичките с необикновена лекота в гърдите си. Той предугадил, че скоро ще види прекрасната Бадрулбудура, и наистина след малко една от робините на царкинята съгледала княза през прозореца и мигом изтичала да обади на господарката си радостната новина.[31]

За да не бъде усетен от магьосника, Аладин бил въведен в палата през една тайна врата и след няколко минути се намерил в прегръдките на любимата си жена.

Предоволни и щастливи, че providението отново ги е събрало заедно, двамата съпрузи с нетърпение искали да узнаят какво се е случило, докато били разделени. Аладин бил уверен, че палатът е пренесен с помощта на вълшебната лампа, и затова попитал жена си:

— Къде е оная лампа, която оставих на тавана, когато тръгнах на лов?

С присъщата си наивност Бадрулбудура му разправила как един скитник се явил в техния град и предлагал нови лампи за стари, как тя си спомнила за старата и непотребна лампа на тавана и поръчала да я дадат на непознатия, за да получат срещу нея нова. След размяната скитникът се изгубил от очите на царкинята, но тя го видяла пак, след като палатът бил пренесен в Африка, и продължавала да го вижда всеки ден.

— Мигар ние се намираме в Африка? — изненадал се Аладин. — Сега всичко ми е ясно. Ние сме жертва на африканския магьосник и за нещастиято, което ни сполетя, виновен съм само аз, защото трябваше да пазя като зеницата на окото си вълшебната лампа. — И като помислил малко, Аладин попитал: — Ти не знаеш ли къде е сега тая лампа?

— Магьосникът я крие в пазвата си и не се разделя с нея — рекла царкинята.

— А как се отнася той към тебе?

— По цял ден ме увещава да му стана жена, защото ти си бил загинал. Но аз знаех, че ти си жив и че ще дойдеш да ме спасиш.

— Да, аз ще те избавя от тоя звяр, но за туй ще ми е потребна и твоята помощ. А сега поръчай на някоя от твоите робини да се навърта около тайната врата, за да ми отвори, когато похлопам.

И като казал това, Аладин отишъл на пазарището и тръгнал по дюкяните да търси някакъв прах, който бил много силна отрова. Дълго обикалял той от дюкян на дюкян и най-сетне намерил у един търговец търсения прах, като дал за него цяла шепа жълтици.

Към пладне Аладин се отбил в една гостилница да[32] похапне нещо, понеже бил много изгладнял, и след това се промъкнал отново в палата и похлопал на тайната врата. Робинята го пустила да влезе и го завела при Бадрулбудура.

— Ето какво съм намислил — рекъл Аладин. — Когато африканският магьосник дойде при тебе и започне да те придумва да му станеш жена, ти ще се престориш, че приемаш предложението му, и ще го поканиш да обядвате заедно. Щом седнете на трапезата, ще подхвърлиш, че уж много обичаш африканско вино. Магьосникът ще излезе да донесе пожеланото от тебе питие и в това време ти ще сложиш в твоята чаша ей от тоя прах. Като се върне той в стаята, ти ще поемеш съда от ръцете му и сама ще налееш вино първо в твоята, а после в неговата чаша. След туй ще кажеш, че по обичая на твоята страна искаш да си размените чашите. Можеш да бъдеш сигурна, че щом изпие виното, магьосникът ще бъде покосен от смъртта и ние ще бъдем спасени.

Колкото и да ненавиждала злия чародей, Бадрулбудура се съгласила да изпълни Аладиновия съвет, нагиздила се в най-блестящата си премяна и седнала на дивана да чака омразния гост.

В обичайния час магьосникът наистина се явил и останал изненадан от странното държане на царкинята, която го посрещнала любезно и дори прелюбезно и го поканила да седне.

— Не се учудвай на моята промяна — каза тя. — След дълъг размисъл аз се убедих, че мъжът ми наистина е загинал и че няма вече от кого да очаквам подкрепа в живота.

— Е, съгласна ли си да се ожениш за мен? — попитал нетърпеливо магьосникът.

— Да — отвърнала царкинята. — И в знак на моето съгласие аз те каня да ми бъдеш гост на трапезата.

И когато робините натъкмили разкошна трапеза с най-отбрани ястия и напитки и сложили до всеки прибор по една златна чаша, африканският магьосник и Бадрулбудура седнали един срещу друг и царкинята каза:

— Някога в палата на баща ми някой беше донесъл африканско вино. И досега още не съм забравила благоухания му дъх. Дали не може да се намери малко от това вино?

— Как да не може! — извикал магьосникът и скочил от трапезата. — Аз имам пет бъчви от същото вино и ей сега ще ти донеса да го опиташ.

И чародеят излязъл бързо от стаята и в същия миг царкинята изсипала в своята чаша всичкия прах, който Аладин ѝ бил дал.

Скоро магьосникът се върнал с пълна кана кърваво-червено вино и пресегнал да я сложи на трапезата. Ала Бадрулбудура поела каната от ръката му, напълнила двете чаши с искрящата течност и рече:

— В моята родина съществува обичай да се разменят чашите, когато двамина си пожелават щастие един на друг.

И при тия думи тя му подаде своята чаша, а взела неговата и я поднесла към устните си.

На един дъх магьосникът пресушил подадената му чаша и тутакси се строполил мъртъв на мекия килим.

Тогава робините изтичали и повикали Аладин, който чакал при тайната врата. Той се озовал завчас в стаята на жена си и като съгледал умрелия магьосник, помолил царкинята да излезе за малко навън.

Щом останал насаме с мъртвеца, Аладин измъкнал от пазвата му вълшебната лампа и призовал, както по-рано, духа.

— Веднага дигни палата ми и го пренеси на старото му място в Китай! — заповядал той, когато духът се явил пред него.

И палатът се издигнал неусетно над облаците и след няколко минути се намерил на старото си място в Китай.

— Ето ни пак в нашата скъпа родина! — въздъхнал с облекчение Аладин и завел жена си в спалнята, за да си починат след преживените мъки и премеждия.

На сутринта, когато старият султан надникнал през прозореца на стаята си и видял, че Аладиновият палат се издига все тъй величествено на предишното си място, той едва не припаднал от уплаха и радост. С разтупкано от вълнение сърце султанът се явил при любимата си дъщеря, която смятал за загубена, притиснал я в обятията си и заплакал от умиление.

— Кажи ми, мила дъще, какво означават всички тия чудеса? — промълвил през сълзи той.

И царкинята му разказала от начало до край всичките си патила, като не забравила да спомене, че дължи живота[34] си само на своя мил съпруг, който я изтръгнал из лапите на жестокия магьосник.

Като изслушал с напрегнато внимание нейната чудна история, потресеният баща се обърнал към Аладин и казал виновно:

— Прости ми, синко, че се отнесох така сурово към теб и ти причиних незаслужени огорчения!

— Но ти не можеше да постъпиш другояче, защото и за тебе Бадрулбудура е по-скъпа от всичко на света! — успокоил го великодушният му зет.

След това Аладин завел султана на горния кат на палата и му показал мъртвия магьосник, който все още лежал на пода с изкривено от злоба лице.

— Тъй му се пада на тоя злодей! — рекъл назидателно старият падишах, а зет му заповядал на слугите си да изхвърлят трупа на магьосника извън града, за да бъде разкъсан там от дивите хищници.

Тук приказката би могла да свърши, ако Аладин и сияйната Бадрулбудура не били обречени от провидението да преживеят още едно, последно изпитание.

И тъй, африканският магьосник имал по-малък брат на име Меджнун, с когото рядко се виждал. Двамата братя живеели разделено, на различни краища на света, но това не им пречело да си помагат един

на друг, когато станело нужда. От време на време те узнавали чрез гадание кой къде се намира и какво прави.

Един ден, като гадаел да научи нещо за брата си, Меджнун с ужас открил, че той е умрял и че виновник за смъртта му е султанският зет Аладин, който живеел в Китай.

Преизпълнен от неукротима ярост, Меджнун решил да си отмъсти на убиеца и без да се бави, потеглил на път. След някой и друг ден той пристигнал в града на Аладин, и намислил да проникне с хитрост в палата му. А ето как станало това.

На другия край на града живеела сиромахкинята Зюбейда, която народът почитал като светица, защото правела чудеса и умеела да лекува всякакви болести. Когато тя излизала на улицата, многобройна тълпа веднага я окръжавала за благословия и помощ.

Мълвата за тая светица стигнала до брата на африканския магьосник и една нощ той издебнал сгодния случай[35]и се промъкнал незабелязано в нейната къща. А в това време Зюбейда била коленичила върху една рогозка и възнасяла към всевишния благочестива молитва. И както светицата седяла вцепенена в молитвен унес, Меджнун се приближил на пръсти до нея и изведнъж се хвърлил отгоре ѝ и я стиснал с всичка сила за гушата.

Като я удушил, без тя да успее дори да извика, злодеят я съблякъл, взел дрехите ѝ, а тялото ѝ хвърлил в кладенеца на двора.

На другия ден, преоблечен в дрехите на Зюбейда, магьосникът тръгнал из улиците и започнал да благославя народа, който се трупа наоколо. Така той стигнал до Аладиновия палат и Бадрулбудура го забелязала от прозореца на стаята си.

— Коя е тая жена и какво иска тоя народ от нея? — попитала царкинята една от слугините си.

— Това е светицата Зюбейда, която раздава на народа благословия и изцеление от всякакви болести — отвърнала слугинята.

Бадрулбудура отдавна била слушала за тая света жена и сега, като я видяла, изпратила да я повикат в палата.

С дълбок поклон се явил Меджнун пред султанската дъщеря и я благословил с щедри пожелания за здраве и щастие.

— Благодаря ти, света майко, за добродетелните слова. Дано аллах чуе твоята благословия! — рекла смирено царкинята.

— И като заприказвали и се поразговорили, Бадрулбудура поканила светицата да ѝ бъде гостенка за няколко дни. След това тя я развела да разгледа палата и ѝ предложила да поживее в богато наредената гостна стая на горния кат.

Зюбейда приела с радост поканата да остане няколко дни на гости. Тя харесала предложената ѝ стая и казала, че всичко било много хубаво и че само едно нещо липсвало.

— Какво е то? — попитала Бадрулбудура.

— Стаята щеше да бъде още по-хубава, ако насред тавана ѝ беше окачено яйце от птицата Рока — рекла гостенката.

— А тая птица каква е?

— О, тя живее много далече и човек мъчно може да я види! — отвърнала светицата.[36]

Загнездила се в главата на царкинята мисълта за яйцето на чудната птица и вечерта, когато Зюбейда се прибрала да спи и Аладин се върнал от лов, — Бадрулбудура му казала:

— Можеш ли да намериш яйце от птицата Рока, за да украсим с него тавана на гостната стая?.

Без да разпитва жена си отде ѝ е хрумнала тая странна прищявка, Аладин отишъл в стаята си, повикал духа на вълшебната лампа и му заповядал:

— Донеси ми бързо яйце от птицата Рока и го окачи на тавана на гостната стая!

И при тия думи треснал изневиделица страшен гръм — палатът се разтърсил из основи, сякаш го разлюляло силно земетресение.

— Нещастнико! — разнесъл се гласът на разгневения дух. — Не ти ли стигат ония благодеяния, с които те надарих досега, та отгоре на всичко искаш да окачиш на тавана самия могъщ властелин на вълшебната лампа? Добре, че ти не си виновен за това безумно желание, иначе от твоя палат нямаше да остане нито пращинка и всички вие щяхте да бъдете мъртви!

И като изрекъл това, духът обяснил, че в палата се е промъкнал магьосникът Меджнун, предрешен като светицата Зюбейда, която той удушил предишната нощ и хвърлил в кладенеца. Духът казал още, че Меджнун бил дошъл да отмъсти за смъртта на брата си и да погуби Аладин и всички негови близки.

Едва можал да се опомни Аладин от това неочаквано и страшно прекеждие и когато при него влязла Бадрулбудура, той рекъл:

— Я повикай знахарката Зюбейда да ми побее, че главата ми ще се пръсне от болка!

И султанската дъщеря пратила да повикат гостенката. И след малко братът на африканския магьосник се явил преоблечен в дрехите на покойната светица.

— Поврачувай ми малко за здраве! — казал Аладин и се престорил, че умира от главоболие.

Меджнун се приближил и посегнал да извади ножа си, но Аладин го изпреварил, сграбчил го за ръката и в същия миг забил с всичка сила в сърцето му своя остър дамаски нож.[37]

— Какво направи, безумецо? Защо уби клетата Зюбейда? — извикала ужасена Бадрулбудура.

— Това не е Зюбейда, а братът на африканския магьосник, който беше дошъл да ни погуби — отвърнал Аладин и открил забуленото с фередже лице на мъртвия чародей. С това последно изпитание се свършили всички беди и злочестини и от тоя ден нататък Аладин и Бадрулбудура заживели щастливо и спокойно, окръжени от многобройна челяд. И когато старият султан умрял, на престола се възкачил достойният му зет Аладин.

И Аладин управлявал дълги години царството с чудотворната помощ на вълшебната лампа и народът го обичал и уважавал заради неговата мъдрост, благочестие и справедливост.

СЛЕПЕЦЪТ, ВЪЖАРЯТ И ХАЛИФЪТ

Живял отдавна в Багдад премъдрият халиф — Харун-Ал-Рашид и славата за неговото благочестие и справедливост се разнасяла надлъж и нашир по цялото царство.

Веднъж, като седели с великия везир Джафар и пиели кафе, везирът рекъл на халифа:

— Господарю, струва ми се, че не ще бъде зле да се поразходим между народа и да го видим какво прави и как поминува.

— Ти ми взе думата от устата — казал халифът. — Тъкмо и аз мислех да ти предложа да излезем из града.

И двамата се преоблекли като търговци, за да не ги познаят хората, излезли през задната врата на палата и се запътили към покрайнините на града.

По едно време, като стигнали до един мост, към халифа се приближил някакъв сляп просяк и протегнал ръка за милостиня. Харун-Ал-Рашид му дал една жълтица и поискал да отмине, но просякът го дръпнал и му рекъл:

— Благодетелю мой, удари ми с всичка сила една плесница!

Халифът отново се опитал да продължи пътя си, ала слепецът не го пуснал и повторил молбата си.

За да се избави от досадния натрапник, Харун-Ал-Рашид го ударил леко по лицето и като изминали няколко крачки, казал на везира:

— Тоя човек има някаква тайна, която аз искам да узная. Кажу ми кой съм и го покани да дойде утре следобед в палата.

Джафар изпълнил желанието на господаря си и след това те продължили своята разходка.

И както се разхождали, ето че стигнали до един площад, в дъното на който се издигала красива постройка с мраморни колони.

— Чий е тоя палат? — попитал халифът.

Везирът се обърнал към първия минувач и го помолил да му каже кому принадлежи отсрещната къща.

— Името на нейния стопанин е Коджа Хасан, наречен Алхабал — отвърнал минувачът. — Доскоро той беше сиромаш човек, но как забогатя изведнъж и издигна тоя дом — никой не знае.[40]

— Нека и той дойде утре при мен — рекъл Харун-Ал-Рашид и везирът предал веднага заповедта на халифа.

На следния ден слепият просяк и Коджа Хасан отишли в халифския палат и се представили на Харун-Ал-Рашид.

Пръв се явил слепецът.

— Как се казваш? — попитал го халифът.

— Името ми е Баба Абдал отвърнал просякът.

— А можеш ли ми каза защо вчера, като ти дадох милостиня, ти поиска насила да ти ударя плесница?

Баба Абдал се поклонил дълбоко и рекъл:

— Повелителю на правоверните, прости ми, че не знаех кой ме е удостоил с честта да бъде мой благодетел. Аз наистина си позволих да бъда дързък, но грехът ми е толкова голям, че дори всеки срещнат човек да ми удря плесница, пак не ще мога да изкупя вината си.

— С какво си се провинил пред аллаха?

— Ей сега ще чуеш моята изповед! — казал Баба Абдал и като седнал на посоченото му от халифа място, продължил: — Аз съм роден в семейството на богат багдадски търговец. След смъртта на родителите ми получих прилично наследство и понеже бях работлив и предприемчив, скоро богатството ми се удвои. Като мислех и премислях каква работа да заловя по-нататък, реших, че най-добре ще бъде да купя със спечелените пари осемдесет камили и да пренасям с тях из разни земи и далечни краища стоката на търговците. И, слава на аллаха, тая работа се оказа много доходна и ми даваше добра печалба.

Веднъж, като се връщах от Балсор, дето бях стоварил много стока за Индия, стигнах до една голяма ливада и пуснах камилите на паша. И както си почивах под едно сенчесто дърво, отнейде дойде някакъв голобрад дервиш^[1] и седна при мен на приказка и разговорня.

Та заприказвахме ние за туй, за онуй и ето че се отвори дума за иманярство и за скрити съкровища. Дервишът се огледа предпазливо наоколо и ми пришепна на ухото:

— Недалеч оттук е заровено такова богатство, че още толкова камили да имаш, пак не можеш да го дигнеш и да го пренесеш у дома си.[41]

— Тъй ли? — извиках зарадван аз. — Моля те, покажи ми де е това богатство и аз ще ти подаря една камила, с каквито искаш съкровища!

Но дервишът се усмихна и каза:

— Аз мога да взема всичкото имане и без твоя помощ, но тъй като вече издадох тайната, нека поделим съкровището по равно: четиридесет камили — на тебе, четиридесет камили — на мене.

Нямаше що да правя — трябваше да отстъпя половината богатство, защото дервишът можеше да задигне всичкото.

И тъй, събрах аз камилите и ги подкарах подир стареца, който тръгна напред.

Вървахме, вървахме и по едно време се намерихме пред една клисура, която водеше към просторна долина, оградена отвсякъде с високи планини. Тая клисура беше толкова тясна, че камилите трябваше да минат една по една. Като натиках всички камили в теснината, дервишът събра куп сухи съчки, измъкна едно огниво и накладе огън. И тъкмо пламъците лумнаха, той изрече някакво заклинание и хвърли в огъня шепа магьосани билки, от които се дигна на възбог гъст черен дим. В същия миг отсрещната скала се разтвори като свод и през тоя свод се показва един прекрасен палат с мраморни колони и с ослепителна позлата по стените.

Без да се бавя, аз се спуснах в палата, дето бяха натрупани в безреда всякакви скъпоценности, и се нахвърлих алчно върху неизброимите съкровища, последван от белобрадия дервиш.

Но докато аз загребвах само жълтици и ги насипвах в чували, дервишът отбираше най-едрите скъпоценни камъни, които бяха много по-скъпи от златото. Затова и аз изоставих жълтиците и също започнах да събирам скъпоценни камъни.

Като напълнихме всички чували със съкровища и ги натоварихме на камилите, дервишът отиде при един златен ковчег, измъкна отвътре някаква дървена кутийка и я скри в пазвата си. После старецът отново изрече заклинанието, скалата се затвори и ние потеглихме на път.

Аз изведох камилите из клисурата пак една по една и както бяхме уговорили, разделихме ги на два кервана по четиридесет камили. След това ние се сбогувахме сърдечно[42] и аз подкарах единия керван към Багдад, а дервишът се запъти с другия към Балсор.

Но щом отминах няколко крачки, в сърцето ми пламна люта завист и някакъв вътрешен глас ми подшушна: „Защо ли тоя дервиш ми заграби половината съкровища, когато се е отказал от всички земни блага и при това е господар на омагьосания палат, отдето винаги може да си вземе каквито иска богатства?“

И теглен от тая мисъл, аз се върнах назад, повиках стареца и му рекох:

— Слушай, братко, ти си свят човек и си чужд на земната суета. На тебе богатство не ти трябва и тоя керван ще ти създаде само грижи и неприятности. Я по-добре ми дай още десет камили, да се грижа аз за тях!

— Имаш право — отвърна дервишът. — На мене ми стигат и тридесет.

Като избрах десет най-красиви камили, претоварени със съкровища, аз ги присъединих към моите, но в това време ми се стори, че и тридесетте камили са много на стареца.

И аз се приближих до него, паднах на колене и му се примолех:

— Защо ще се мъчиш с тия добичета? Дай ги на мене да ти ги пазя, за услугата пари няма да ти искам.

Белобрадият отшелник помисли малко и отсече великодушно с ръка:

— Вземи ги и бъди щастлив с тях!

Аз прибрах и останалите тридесет камили и тъкмо когато се готвех да тръгна, спомних си за дървената кутийка, която дервишът беше скрил в пазвата си.

— Ами оная кутийка от златния ковчег? — попитах. — Какво има в нея?

— Чудотворен мехлем — отвърна старецът. Усетих, че нещо ме жегна в сърцето, и рекох:

— Моля ти се, подари ми тая кутийка за спомен!

Дервишът ме погледна някак тъжно и като ми подаде кутийката, каза:

— Друго нещо не ти ли трябва? Какво искаш още от мен?

— Не, друго нищо не искам — отвърнах аз. Моля те само да ми кажеш: за какво служи тоя мехлем?[43]

— Тоя мехлем притежава магична сила. Ако намажеш с него лявото си око и веждата, ще можеш да видиш всички съкровища,

скрити в земята. Но ако си намажеш дясното око, мигом ще ослепееш и нищо не ще може да те излекува.

Веднага ме обзе силно желание да опитам мехлема и да видя какви богатства има заровени в земята, затова промълвих с развълнуван глас:

— Моля те, намажи ми лявото око, защото ти по-добре знаеш как се прави това!

И дервишът намаза лявото ми око и веждата и пред мен заблестяха в пъстроцветно сияние неизброими подземни съкровища.

„Щом тоя мехлем ми помогна да видя всички тия съкровища, сигурно пак с негова помощ ще мога и да откроя де се намират те“ — рекох си и помолих стареца да ми намаже и дясното око.

— Що думаш! — извика той. — Мигар ти искаш да ослепееш?

— Не, няма да ослепея — упорствувах аз.

— Човече, опомни се! — увещаваше ме дервишът, като се мъчеше да отклони безумното ми желание, но аз оставах непреклонен, защото си мислех, че той не иска да ми отстъпи несметните подземни богатства.

Най-сетне, като разбра, че не може да ме вразуми, старецът намаза с мехлем и дясното ми око и в същия миг аз потънах в непрогледен мрак.

— Безумецо! — прогърмя сърдитият глас на отшелника. — Твоята ненаситна алчност те погуби и сега вече никой не може да те спаси.

И аз чух как дервишът подкара кервана със съкровищата и замина към Балсор.

А аз останах да си оплаквам дните като сетен сиромас и да изкарвам прехраната си с просия. Такава е моята горчива участ, повелителю на правоверните, и ти можеш да ми отсъдиш най-жестокото наказание, каквото аз наистина заслужавам!

Покъртен от тия думи на слепеца, Харун-Ал-Рашид се замислил и казал:

— Вярно е, че твоят грях е голям, но понеже разкаянието ти е искрено, аз няма да те оставя да умреш от глад и ще ти помогна.[44]

И халифът заповядал да дават всеки ден на Баба Абдал — до края на живота му — по четири сребърника за прехрана, за да може той спокойно да се моли на аллаха за опрощение на грешната си душа.

Когато Баба Абдал си отишъл, благославяйки щедростта на милостивия владетел, пред халифа се изправил Коджа Хасан.

— Я да чуем сега твоята история и: да видим как си станал богат човек — рекъл Харун-Ал-Рашид на госта си, като го поканил да седне.

Коджа Хасан се разположил на мекия диван и започнал да разказва своята необикновена история.

— Всемогъщи господарю — казал той, — аз дължа богатството си на двама неразделни приятели, които и досега още живеят в Багдад. Единият е голям богаташ и се казва Саади, а другият е средно заможен човек и името му е Саад.

Един ден Саади и Саад се разхождали из багдадските улици, унесени в разговор за човешкото щастие.

— Аз мисля — забелязал Саади, — че ако някой сиромас, но работлив човек получи отнейде пари и ги вложи в търговия, той непременно ще забогатее.

— Аз пък мисля — възразил Саад, — че богатството се постига само с късмет. Ако човек е беден и няма късмет, давай му колкото щещ пари, все сиромас ще си остане.

И както вървели и приказвали тъй, двамата приятели стигнали до нашата улица.

В това време аз седях пред вратата на моята схлупена къщурка и плетях едно дебело въже.

Щом ме съгледал, Саад рекъл на приятеля си:

— Ето един сиромас и трудолюбив човек, който заслужава твоята помощ. Бъди щедър към него и да видим какво ще стане.

Приятелите дойдоха при мен и ме поздравиха.

— Как се казваш, човече, и какво правиш? — попита ме Саади.

— Името ми е Коджа Хасан, по прякор Алхабал — отвърнах аз. — От двайсет години се занимавам с въжарство и сега, както виждате, пак плета въже, за да изкарам прехраната на семейството си.
[45]

— Е, като работиш толкова години, не си ли забогатял, та да си вземеш чираци и да отвориш голяма работилница?

— Въжари бяха и дедите, и родителите ми, но никой от тях не забогатя от занаята си. Та и аз каквото изкарам, все за препитание на многобройната ми челяд отива.

— Ами ако някой ти даде сто жълтици, ще можеш ли да се избавиш от немотията?

— Ще мога — рекох, — но де го тоя човек?

Тогава Саади измъкна изпод дрехата си една голяма кесия и ми я подаде.

— Вземи тия сто жълтици — каза той — и гледай да се замогнеш. Ще се радвам много, ако успееш да напреднеш в работата.

— Благодетелю мой! — извиках аз и се хвърлих да целувам нозете на щедрия си покровител.

Когато двамата приятели си отидоха, аз дълго стисках кесията, обзет от радостната мисъл, че вече съм се спасил от сиромашията. „С тия пари, рекох си, ще накупя коноп, ще наема работници и ще си отворя дюкян. Но засега как да опазя жълтиците? Я най-добре да ги зашия в чалмата си — мина през ума ми, — там ще бъдат на сигурно място.“

И без да се бавя, аз влязох в къщи, взех игла и конец и заших скришом в чалмата си деветдесет и девет жълтици, като оставих една за харчене. После навих чалмата около главата си и излязох из пазара.

Понеже у дома отдавна не бяхме яли месо, спрях се пред една касапница и поръчах на месаря да ми отреже някое по-тлъстичко овнешко бутче.

И тъй, с месото в ръка, аз тръгнах към къщи, като си мислех каква вкусна вечеря ще стотви жена ми и как сладко ще си похапнат изгладнелите ми дечица. Но в тоя миг, не щеш ли, отнейде изневиделица се нахвърли отгоре ми един грамаден орел и поиска да ми грабне месото. Аз се развиках и започнах да се браня отчаяно и в борбата наистина успях да спася овнешкото бутче, но, за нещастие, хищникът сграбчи чалмата ми и отлетя с нея към облаците.

Така аз отново станах сиромаш, какъвто си бях, и всичките ми надежди за щастливо бъдеще пропаднаха. „Но все пак нали семейството ми си хапна месце, а аз си купих нова чалма“ — помислих си за утешение и се залових пак за работа.[46]

От тая злочастна случка минаха няколко месеца и един ден Саади и Саад дойдоха да ме видят какво правя и как живея.

Като влязоха у дома и се поогледаха наоколо, Саади ми рече:

— Как върви работата, Хасане? Само с тая нова чалма ли ще ми се похвалиш? Няма ли някоя друга промяна у тебе?

— Голямо нещастие ме сполетя, благодетелю мой! — промълвих аз и със сълзи на очи разправих произшествието с орела.

— Недей се опитвай да ме лъжеш! — извика сърдито Саади. — Аз не съм толкова глупав, за да повярвам, че някакъв орел ти е грабнал чалмата! Защо му е на орела твоята чалма? По всичко личи, че ти си прахосал парите, които ти дадох, и сега се мъчиш да ме заблуждаваш!

— Кълна се в аллаха, че ти говоря самата истина, благодетелю мой! — уверявах аз. — Има хора, които видяха с очите си как орелът ми задигна чалмата.

— Възможно е, възможно е! — потвърди Саад. — И аз съм слушал, че орлите обичали да грабят чалми, за да си правят от тях гнезда.

Саади се замисли, почеса се по брадата и каза:

— Добре, аз ще ти дам още сто жълтици, но внимавай да не се случи нещо и с тях!

И като каза това, Саади извади пак една кесия и ми даде още сто жълтици.

Дълбоко трогнат от великодушната постъпка на моя покровител, аз обещах да бъда по-предпазлив и изпратих гостите си с благодарности и благословия.

„Сега ще трябва да скрия парите на такова място, че и дяволът да не може да ги намери“ — казах си и започнах да търся някое потайно кътче за скривалище.

Оглеждах надлъж и нашир цялата къща и най-сетне погледът ми се спря върху една глинена делва, пълна с непотребен овес, който служеше за храна на покойното ми магаре. Тая делва след смъртта на добичето стоеше забравена в един полутъмен ъгъл и никой не се докосваше до нея.

„Ето, тук ще скрия парите“ — реших аз и като отделих една жълтица за харчене, зарових в овеса на делвата кесията с останалите деветдесет и девет жълтици.[47]

Никой не ме видя къде скрих парите, защото по това време жена ми и децата ми не бяха в къщи.

Доволен и предоволен, че съм намерил най-сигурното скривалище, аз излязох да видя къде има по-хубав коноп, та на следния ден да отида направо да го взема. След като обикалях дълго пазара и избрах търсената стока, привечер, се върнах у дома, капнал от умора.

Жена ми се беше вече прибрала и шеташе из къщи.

Още щом прекрачих прага, потърсих с поглед глинената делва. Но делвата бе потънала сякаш вдън земя и от нея нямаше нито следа.

— В оная ъгъл имаше една делва с овес. Да не си я преместила някъде? — попитах аз с разтреперан глас.

— Одеве мина един непознат търговец, който продаваше гюлова вода и сапун за баня — каза жена ми. — Аз взех един сапун и понеже нямах пари, дадох на търговеца делвата с овеса. Нали и без това тая делва беше стара, пък и магарето ни умря, та вече не ни трябва овес! — добави тя.

При тия думи на жена ми усетих, че ме облива студена пот, нозете ми се подкосиха, сърцето ми престана да бие.

— Нещастнице, как можа да сториш това!- извиках аз. — Знаеш ли, че в делвата имаше деветдесет и девет жълтици?

Като разбра какво е направила, жена ми започна да се вайка и да си скубе косите, но нещастиято беше вече непоправимо и нищо не можеше да ни помогне.

Разбира се, времето лекува всички злочестини и мъки и след някой и друг ден аз се успокоих и се залових за работа. Понякога само ме обземаше страх, че моят благодетел пак ще ми дойде на гости и ще ме пита какво съм направил с подарените ми от него жълтици. И наистина, не мина много време, и моите опасения се оправдаха.

Един ден двамата приятели отново ме споходиха и аз ги посрещнах със свито сърце.

От дума на дума Саади полюбопитствува да узнае дали съм се избавил от немотията и аз трябваше да разкажа каква нова беда ме бе сполетяла.

— Тоя път вече не можеш ме излъга! — извика гневно Саади. — Ти не заслужаваше моята помощ, защото си един непоправим ленивец и измамник!

— Но аз не съм виновен — оправдавах се аз, — Отде[48] можех да допусна, че жена ми ще излезе толкова глупава, за да даде делвата с жълтиците за един сапун...

— Всичко туй е измислица! — прекъсна ме Саади, като се изправи и тръгна към вратата, последван от своя приятел.

— Слушай, Хасане — рече на излизане Саад и ми подаде едно парче калай. — Вземи това късче калай, което намерих случайно на

пътя. Колкото и нищожно да е, може би то ще ти донесе щастие.

За да не оскърбя Саад, аз приех с благодарност подаръка му и го скрих в дрехата си. После двамата приятели си отидоха.

На другия ден призори, когато още спяхме, някой похлопа на вратата ни.

— Кой е? — извиках аз, като се надигнах от леглото.

— Аз съм, Хасане, съседката Мерджана! — обади се жената на съседа-рибар. — Мъжът ми отива за риба и му трябва малко калай за мрежата. Цялата махала обиколих, но никой не можа да ми услужи. Дали у тебе не се намира случайно някое парченце?

— Имала си късмет — рекох, като се сетих за подаръка на Саад. — Търкаляше се тъдява едно парче, ей сега ще го потърся.

И като извадих от дрехата си калаеното късче, открях вратата и го подадох на съседката. Тя го прие с радост и обеща да ни подари първата риба, която мъжът ѝ ще хване.

Съседът натъкмил мрежата и отишъл на риболов. Още с първото мятане той уловил една голяма риба, а след второто и третото хвърляне на мрежата хванал и някои по-дребни риби.

От риболов съседът дойде право у дома.

— Хасане — каза той, — за услугата, която ми стори, жена ми ти обрече първата риба от днешния улов. Заповядай!

И рибарят измъкна от торбата си най-едрата риба и ми я подаде.

— Не заслужавах толкова голям дар заради някакво нищожно късче калай — казах аз, като взех с благодарност рибата и я занесох в кухнята.

Когато жена ми разпорила подарената риба и започнала да я чисти, ръката ѝ измъкнала отвътре някакъв камък, който светел с необикновен блясък. Жена ми помислила, че тоя камък е късче стъкло, и го дала на децата да си играят.[49]

Вечерта, като се върнах в къщи, заварих децата да се боричкат и да грабят едно от друго стъкленото късче.

— Я да видя какво е това стъкло! — рекох аз и като взех камъка, внимателно го разгледах. Той излъчваше някаква чудна светлина, сякаш безброй многоцветни пламъчета играеха в него.

Пред блясъка на тоя камък лампата изглеждаше като мъждукащо кандилце и когато аз я угасих, стаята се изпълни с ярко сияние. И децата отново се развикаха и запляскаха с ръце.

След вечерята аз оставих камъка в една вдлъбнатина високо над огнището, за да не го пипа никой, и после всички легнахме да спим.

На сутринта аз излязох из пазара и в това време у дома дошла жената на съседа-златар.

— Каква беше снощи тая врява у вас? Да не сте имали гости? — попитала тя.

И жена ми, каквато си е бърлива, разправила на съседката историята с рибата и ѝ показала бляскавия камък.

Още щом го зърнала, съседката разбрала, че това стъкълце е истински брилянт, и пожелала да го купи.

— Защо ви е на вас това стъкълце? Я ми го продайте! — казала тя.

Но жена ми не се решила да продаде камъка и го оставила за играчка на децата.

Съседката веднага отишла при мъжа си и му разказала подробно какъв брилянт е попаднал у нас.

На пладне, като се прибрах у дома, ето че златарката отново довтаса и поиска да ѝ продадем камъка за двайсет жълтици. Аз се учудих, че за такава дреболия тя предлага толкова много пари, и си рекох, че стъклото навярно не ще да е обикновено стъкло.

— Малко ли ти се вижда? — попита съседката. Добре, давам ти петдесет жълтици!

Сега вече за мене нямаше никакво съмнение, че бляскавото стъкълце е истински скъпоценен камък, и затова рекох:

— Ти, изглежда, не разбираш от скъпоценни камъни, щом даваш такава нищожна сума.

Жената на златаря ми предложи сто жълтици — аз отказах, даде ми двеста жълтици — пак не се съгласих. Започна[50] да наддава и стигна до петстотин жълтици — аз все отказвах.

В това време дойде и самият златар.

— Е, Хасане, покажи ми да видя какъв камък сте намерили в рибата! — каза той.

Аз донесох камъка и му го показах. Златарят дълго го премята в ръцете си и като го огледа най-внимателно от всички страни, рече:

— Жена ми ти е дала петстотин жълтици, аз ще прибавя още петстотин, та да станат хиляда.

— Не, за по-малко от десет хиляди не го давам — казах аз.

Напразно златарят се опитваше да намали цената — аз не отстъпвах нито жълтица. Най-сетне, като разбра, че е безполезно да се пазари повече, той се съгласи да ми плати десет хиляди жълтици.

— Само че ще почакаш до утре — рече той, — защото сега нямам толкова пари.

На другия ден съседът ми донесе парите и взе брилянта.

Така аз неочаквано забогатях. Изградих си голям и хубав дом, отворих въжарска работилница и предумах другите въжари да работят в нея, а аз станах техен господар. Скоро търговията ми се разшири и почна да ми носи добра печалба.

Веднъж Саади и Саад решили да ме навестят и да видят какво правя. Те ме потърсили в старата ми къща и като видели, че не живея там, попитали съседите какво е станало с мен. Казаха им, че сега аз съм един от най-богатите хора в Багдад и съм се преместил в собствен палат на другия край на града.

Изненадани и озадачени от моето внезапно забогатяване, Саади и Саад се запътили към моя дом.

Аз бях полегнал на дивана и си почивах, когато слугата влезе в стаята ми и съобщи, че ме търсят двама непознати мъже. Казах му да ги покани в гостната и след малко бях приятно изненадан от посещението на моите стари приятели.

— Добре дошли в новия ми дом; благодетели мои! Аллах да ви дарува щастие и дълъг живот! — поздравих аз гостите и ги поканих да седнат.

Като ме благословиха и те на свой ред и седнаха, Саади рече:

— Голяма е нашата радост, Хасане, че ти най-после си[51] се избавил от сиромашията и си станал богат човек. Изглежда, че моите двеста жълтици не са отишли напразно и са ти помогнали да забогатееш. Мъчно ми е само, че ти два пъти ни излъга и се опита да ни заблудиш.

— Не, благодетелю мой, аз никога не съм ви лъгал — отвърнах аз. — Туй, което ви казах, е самата истина, както е истина и това, че аз забогатях не от твоите двеста жълтици а от късчето калай, което ми даде Саад.

— Ти пак започваш да се подиграваш с нас — навъси се Саади и ме изгледа недоверчиво.

Тогава аз разказах най-подробно как съм дал калаеното късче на съседа си, за да го върже на мрежата, как след това същият той съсед ми подарил една риба, в която жена ми намерила един голям брилянт, и тъй нататък, и тъй нататък.

Двамата приятели ме слушаха внимателно, с широко отворени очи.

Като свърших разказа си, Саади поклати глава и забеляза:

— И все пак цялата тая история ми се вижда съвсем невероятна.

— Защо не, по волята на великия аллах може да се случи и такова чудо — обади се Саад, като поглади замислено брадата си.

Беше почнало да се свечерява и аз поканих гостите да пренощуват у дома, като им предложих да ги поразходя на другия ден до чифлика ми извън града.

Саади и Саад приеха с готовност поканата и след това ние седнахме край трапезата, отрупана с най-вкусни ястия и напитки. Веселбата ни продължи до късна нощ сред музика и песни, при кръшните игри на танцуващи хубавици.

На сутринта аз и моите приятели се отправихме към брега на реката, дето се поклащаше една голяма ладия, приготвена вече за разходка. Ние се настанихме в ладията и водени от неколцина здрави гребци, заплувахме към чифлика.

Като стигнахме на отвъдния бряг, Саади и Саад останаха прехласнати от гледката, която се откри пред очите им.

Насреща се разстиляше просторна градина с цъфнали лимонов и портокалови дървета, край които лъкагушеха бистри поточета. По клоните на дърветата чуруликаха безброй птички, а в дъното на градината, сред високи палми и цветя, се белееше лятната ми къща с голяма сенчеста тераса.[52]

Двама от синовете ми, които вече летуваха тук, излязоха да ни посрещнат и ни придружиха до терасата, после припнаха да играят из градината. Ние се разположихме върху меките пухени възглавници и веднага един слуга сложи пред всекиго по едно наргиле^[2] и чаша с леден шербет.

По едно време, както ние пушихме и се разхлаждавахме с шербет, синовете ми дотичаха при нас.

— Татко, виж какво намерихме! — извика по-голямото момче и ми подаде едно грамадно птиче гнездо.

Аз взех гнездото и за моя най-голяма изненада видях, че то бе направено от една вехта чалма.

— Та това е същата моя чалма, която орелът грабна от ръцете ми! — извиках аз. — Де я намерихте?

— На върха на едно високо дърво — рече момчето.

Саади и Саад останаха смаяни при вида на необикновената находка и не казаха нито дума. Но след малко, като се опомни, Саади подхвърли:

— Ако това наистина е твоята чалма, в нея трябва да са скрити жълтиците, които ти дадох.

Аз измъкнах мигом джобния си нож и с един замах разпрах чалмата, от която се изсипаха скритите жълтици.

— Сега вече няма никакво съмнение, че ти не си ни лъгал — рече примирено Саади.

Цял ден ние почивахме на хладина в чифлика и вечерта решихме да се върнем с коне в града. Моят коняр оседла три врани жребеца и ние потеглихме към Багдад, дето стигнахме късно вечерта.

Като дойдохме у дома, аз изпратих един от слугите да купи отнякъде зоб, защото в моята градска къща не се намираше храна за конете.

Ала тъкмо бяхме седнали да вечеряме, ето че слугата се яви при мен и ми подаде една кесия с жълтици.

— Какво е това? — попитах го.

— Намерих я в делвата с овеса, който купих за конете. Като насипвах зобта в яслите, от делвата се изтърси и тая кесия.

— Я! — учуди се Саади. — Но това е кесията, която аз ти дадох!
[53]

— Донеси веднага делвата! — поръчах аз на слугата. И щом той донесе глинения съд и го сложи пред нас, аз извиках:

— И делвата е същата, която жена ми продаде на търговеца!

Двамата приятели дълго гледаха изумени ту делвата, ту кесията с жълтиците и не можеха да проумеят тая странна игра на случайността. Най-после Саади наруши мълчанието и забеляза:

— Да, ти беше прав, като каза, че си забогатял не от моите жълтици, а от парчето калай, което ти даде Саад.

— Благодарен съм ти — обърнах се аз към Саади, — ти имаше искреното желание да ми помогнеш и аз ти благодаря от сърце за

твоята щедрост. Сега нека с подарените ми от тебе жълтици да зарадваме други сиромаси хора и да направим живота им по-честит!

Чудният разказ на Коджа Хасан развълнувал дълбоко премъдрия Харун-Ал-Рашид.

— Понякога човешкото щастие се явява изневиделица — рекъл халифът — и никой не знае къде се крие то. Твоето щастие, Хасане, е било скрито в едно късче калай, а брилянтът, който те направи богат човек, се намира сега в моята съкровищница. Тоя брилянт е най-скъпият ми накит и аз съм доволен, че узнах неговата необикновена история, която ще бъде записана и предавана от поколение на поколение.

От тоя ден Харун-Ал-Рашид и Коджа Хасан станали неразделни приятели и всеблагият халиф канел често в палата си на угощение и разговорка и Саади, и Саад.

[1] Мюсюлмански калугер-отшелник. ↑

[2] Наргиле — ориенталски прибор за пушене, при който димът минава през стъкленца с вода. ↑

РИБАРЯТ И СТРАШНИЯТ ДУХ

Някога, преди много години, живял стар беден рибар, който имал жена и две дъщери. Всеки ден той отивал край морето да лови риба, но никога не хвърлял мрежата повече от четири пъти.

Веднъж рибарят отишъл на морския бряг, снел торбата от рамото си и хвърлил мрежата във водата. Като почакал някое време, той затеглил мрежата към брега, но тя била много тежка и беднякът едва я измъкнал навън. Зарадвал се старецът, че е хванал богат лов, но като погледнал в мрежата, що да види — в нея вместо риба имало един магарешки скелет. Учудил се рибарят, извадил магарешкия скелет, изцедил мрежата и пак я хвърлил във водата. Почакал малко и отново затеглил, но тоя път мрежата била още по-тежка. С голяма мъка я изтеглил рибарят на брега, но и сега вместо риба намерил една голяма делва, пълна с пясък и тиня. Бедният старец въздъхнал и за трети път хвърлил мрежата във водата. Но когато след дълги усилия отново я издърпал, мрежата била пълна с парчета от глинени съдове, камъни и стъкла.

Тогава рибарят дигнал очи към небето и извикал:

— Милостиви аллах. Ти знаеш, че аз хвърлям мрежата само четири пъти на ден. Досега вече три пъти я хвърлих напразно. Помогни ми поне четвъртия път да хвана малко риба!

И като изрекъл тия думи, старият рибар метнал мрежата за четвърти път. Постоял, почакал и пак почнал да тегли. Ала сега вече мрежата била толкова тежка, че не се и помръдвала. Рибарят се съблякъл, гмурнал се във водата и най-сетне успял да измъкне мрежата на брега. Като я раздиплил, той намерил в нея една грамадна медна стомна, здраво запушена с оловна запушалка, върху която бил издълбан печатът на цар Сулейман.

Зарадвал се бедният рибар и си рекъл: „Ще продам тоя съд на някой медникар и все ще взема за него две-три жълтици.“

И старецът разклатил стомната и усетил, че е пълна с нещо. „Чакай да видя какво има вътре“ — казал рибарят и като извадил ножа

си, изтеглил оловната запушалка. Но за негова изненада от гърлото на съда се извил гъст дим, който се издигнал до облаците. После всичкият дим се събрал,[56] затрептял и се превърнал в исполински великан, чиято глава стигала до небето, а нозете му се опирали о земята. Главата му била като кубе на храм, ръцете — като грамадни вили, нозете — като корабни мачти, устата — като пещера, зъбите — като воденични камъни, носът — като комин, очите — като пламтящи факли.

Като видял това чудовище, рибарят се вцепенил от уплаха: нозете и ръцете му затреперали, зъбите му затракали, пред очите му притъмняло.

А великанът извикал:

— Няма друг бог освен аллах и Сулейман е негов пророк! О, могъщи Сулейман, не ме убивай! Обещавам ти, че няма вече да се противя на твоите заповеди и ще изпълнявам всяко твое желание!

Тогава рибарят му рекъл:

— Нещастни призракo, как се осмеляваш да наричаш Сулейман пророк на аллаха? Нима не знаеш, че са минали вече осемнадесет столетия, откакто Сулейман е умрял, и че ние живеем в друго време? Разкажи ми какво се е случило с теб и как си попаднал в тая стомна!

И страшният дух отговорил:

— Радвай се, рибарю, аз ти нося добра новина!

— С какво ще ме зарадваш? — попитал бедният рибар.

— С това, че ей сега ще умреш от най-ужасна смърт.

— Какво зло съм сторил, та ще трябва да умра? Аз те освободих от стомната и те върнах на земята! — извикал рибарят.

А духът казал:

— Оставям на теб да решиш от каква смърт искаш да умреш.

— Тъй ли ми се отплащаш за добрината? — промълвил огорчен рибарят.

— Да, ти ще умреш, но преди това чуй моята история! — рекъл великанът. — Аз въстанах против Сулейман и той заповяда на своя везир да ме заведе при него. Като ме видя, Сулейман ми предложи да приема неговата вяра и да го призная за свой господар, но аз отказах. Тогава той разпореди да донесат тая стомна, затвори ме в нея, запои я с олово и я запечата с печата си. После повика покорните си духове и им заповяда да хвърлят медната стомна в морето. Осемнадесет столетия прекарах аз под водата, като повтарях[57] всеки ден, че ще обогатя

навеки тоя, който ме освободи. Но времето минаваше и никой не се явяваше да ми помогне. Тогава ме обхвана страшна ярост и аз се заклях, че ще убия своя освободител, като му предлага да си избере каквато смърт иска. И ето ти, рибарю, ме освободи и аз ти предлагам да решиш от каква смърт желаяш да умреш.

— Защо ми трябваше да правя благодеяния? — завайкал се рибарят. — Значи, вярна е пословицата, която казва, че на доброто се отвръща със зло?

— Недей приказва повече! — извикал духът. — Пригответи се да умреш!

Като разбрал, че смъртта му е неизбежна, бедният рибар прибягнал до хитрост и рекъл:

— Щом си решил да ме погубиш, заклевам те в името на цар Сулейман да ми отговориш на един въпрос!

Страшният дух затреперал, като чул да се споменава името на цар Сулейман, и отвърнал:

— Добре, питай ме и аз ще ти кажа истината.

И рибарят попитал:

— Как си се побрал в тая стомна, когато само едната ти ръка не може да се вмести в нея?

— Нима ти се съмняваш, че съм бил вътре?

— Да, аз не мога да повярвам, докато не видя с очите си как седиш в стомната.

И тогава великанът потръпнал, превърнал се в дим и се издигнал до небесния свод, а после димът се сгъстил и лека-полека влязъл всичкият в медната стомна.

Без да губи време, рибарят грабнал оловната запушалка с печата на цар Сулейман и като затворил здраво гърлото на стомната, извикал:

— Избери си каквато искаш смърт! Ако не желаяш да умреш, аз ще те хвърля в морето, после ще си направя къщичка на брега и ще разправам твоята история на всекиго, който дойде тук да лови риба. Вярвам, че никой не ще пожелае да те освободи, за да го убиеш заради добрината му.

Като чул тия думи, страшният дух напрегнал всичките си сили, за да се измъкне от стомната, но се оказал съвсем слаб, защото над него тежал печатът на цар Сулейман. Тогава той разбрал, че рибарят го е надхитрил, и му рекъл:

— Милост, рибарю! Аз исках само да се пошегувам с теб![58]

— Няма вече шеги! — отвърнал рибарят и понесъл стомната към морето.

И духът се укротил и тихичко запитал:

— Какво ще правиш с мен?

— Ще те хвърля в морето — казал старецът. — Ти си прекарал на морското дъно осемнадесет столетия и аз ще те оставя да лежиш там чак до деня на страшния съд. Аз те молих да не ме погубваш, но ти не послуша молбата ми и пожела да ми се отплатиш за доброто със зло. Сега аллах те предаде в моите ръце и ти ще бъдеш наказан.

Страшният дух се опитал да умилостиви рибаря и извикал:

— Отвори стомната и аз ще те възнаградя богато!

— Лъжеш, проклетнико! — рекъл рибарят. — Ако те пусна, ти ще постъпиш с мен така, както е постъпил везирът на цар Юнан с лекаря Дубан.

— А какво се е случило с везира на цар Юнан и с лекаря Дубан? — попитал духът. — Разкажи ми за тяхната история.

Разказ за везира на цар Юнан и за лекаря Дубан

— Някога, много отдавна — започнал рибарят, — живял в Персия цар на име Юнан. Той бил богат и имал многобройна войска. Но тялото му било разядено от проказа и нито учени, нито лекари можели да му помогнат. Цар Юнан пиел всякакви лекарства, мажел се с разни мехлеми, но нищо не можело да облекчи страданията му. И ето че веднъж в престолния град пристигнал стар, изкусен лекар на име Дубан. Той бил прочел много книги — гръцки и персийски, латински, арабски и сирийски, — бил изучил медицината, звездобройството и разни други науки и познавал полезните и вредните свойства на всички растения и билки. Като пристигнал в столицата, прочутият лекар узнал за болестта на царя, когото никой не можел да излекува, и прекарал цяла нощ над своите книги. На сутринта, щом слънцето изгряло, той се облякъл в най-хубавите си дрехи и отишъл в царския палат. Явил се пред царя и като му пожелал вечна слава и благоденствие, рекъл:[59]

— Господарю, аз чух, че тежка болест те е сполетяла и че никой от твоите лекари не е намерил цяр за нея. Аз вярвам, че ще мога да те

излекувам, без да ти давам да пиеш лекарства и без да те мажа с мехлеми.

Цар Юнан попитал изумен:

— А как ще сториш това? Кълна се в аллаха, че ако наистина ме излекуваш, аз ще те възнаградя богато и тебе, и целия ти род, ще изпълня всичките ти желаниа и ти ще станеш мой сътрапезник и най-близък приятел.

И лекарят казал:

— Да, аз ще те излекувам, без да усетиш нито болка, нито умора.

Тогава цар Юнан извикал:

— Побързай, сине мой, защото непоносими са моите мъки!

— Слушам и се подчинявам! — отвърнал лекарят. Като излязъл от царския палат, лекарят Дубан отишъл в града и наел една къща, в която пренесъл всичките си книги, лекарства и билки. После взел една тояга, превъртял дръжката ѝ и я напълнил с лекарство, направил една топка и на следната сутрин се явил в палата. Влязъл при царя и му казал да отиде веднага на игрището.

Цар Юнан се запътил към посоченото място, съпроводен от своите емири, везири и царедворци. Като стигнали на игрището, лекарят Дубан подал на царя тоягата и топката и рекъл:

— Господарю, хвани тая тояга за дръжката, тичай по игрището и удрай с всичка сила тая топка, докато пот облее ръката ти и тялото ти. Тогава лекарството ще се попие от кожата на твоята длан и ще се разнесе по цялото ти тяло. Щом се изпотиш добре, върни се в палата, окъпи се в банята и легни да спиш. Тъй ще бъдеш излекуван.

И цар Юнан хванал тоягата за дръжката, яхнал коня си и като хвърлил топката, подгонил я и я заудрял с всичка сила. Когато ръката и цялото му тяло се облели с пот и лекарството се просмукало от кожата на дланта, цар Юнан се върнал в палата и заповядал да приготвят банята.

Слугите се спуснали да изпълнят заповедта на господаря си и натъкмили чисти дрехи за преобличане. След това царят влязъл в банята, окъпал се, прибрал се в спалнята си и веднага легнал и заспал.
[60]

На другата сутрин, като се събудил, цар Юнан наистина се почувствувал съвсем здрав. По тялото му нямало нито следа от проказа, кожата му блестяла като сребро. Радостен и щастлив, той

отишъл в приемната зала и седнал на престола, окръжен от своите сановници и царедворци.

Тогава в залата влязъл лекарят Дубан, приближил се до царя, поклонил му се и възхвалил неговото могъщество. Цар Юнан го прегърнал, поканил го да седне редом с него и рекъл:

— Тоя човек ме излекува и от днес нататък той ще бъде мой сътрапезник и най-близък приятел!

После царят дал богата гощавка и седнал заедно с лекаря край трапезата. Цял ден яли, пили и се веселили и вечерта след гощавката по заповед на царя лекарят Дубан бил отрупан с най-скъпи дрехи и всякакви дарове. И лекарят благословил великодушния си покровител и си отишъл у дома.

Но цар Юнан имал един велик везир, страшен грозник и човек с черна душа. Зъл, алчен и завистлив, той бил преизпълнен с омраза и злоба. Когато видял, че царят седи рамо до рамо с лекаря Дубан и го отрупва с дарове, везирът пламнал от завист и решил да погуби своя съперник.

Той се приближил до царя и му рекъл:

— Повелителю на правоверните, позволи ми да ти дам един ценен съвет, който нямам право да крия от тебе, защото ще извърша голям грях. Заповядай ми да ти открия тайната и аз ще изпълня твоята заповед.

Смутен от думите на везира, цар Юнан попитал:

— Какъв е тоя съвет? А везирът отвърнал:

— О, велики царю, нашите прадеди казваха: „Тоя, който не мисли за края и за сетнините, на него съдбата не е приятел.“ А аз виждам, чети грешиш, като обсипваш с щедростта си един враг, който иска да те погуби. Аз се страхувам за твоя живот.

Като чул тия думи, цар Юнан се разтревожил и казал с пребледняло лице:

— Но кой е тоя, когото ти наричаш мой враг и когото аз обсипвам с щедрост?

Великият везир отвърнал:

— Господарю мой, ако спиш, събуди се! Говоря ти за лекаря Дубан![61]

— Не е вярно! — казал царят. — Той е моят най-добър приятел. Аз го уважавам повече от всички хора, защото той ме спаси от

болестта, която никой лекар не можа да излекува. Друг такъв човек няма в целия свят, нито на изток, нито на запад. Как се осмеляваш да го клеветиш? От днес нататък аз ще му плащам по хиляда жълтици на месец, но и това е малко. Дори половината царство да му дам, пак не бих му се отплатил. Струва ми се, че завистта е свила гнездо в сърцето ти и че ти ме подмамваш да убия лекаря, за да се разкайвам после, както се е разкайвал цар Синдбад, който убил сокола си.

— А как е станало това? — попитал везирът.

Разказ за сокола на цар Синдбад

— Разправят, че някога живял в Персия цар, който обичал всякакви веселби и забави, но най-много обичал лова — започнал цар Юнан. — Той имал един сокол, който сам отгледал и с който не се разделял нито денем, нито нощем. Когато царят отивал на лов, винаги вземал със себе си и сокола и му давал да пие вода от златна чаша, вързана с верижка за шията на птицата.

Веднъж, когато царят седял в палата, дошъл при него главният гледач на соколите и му казал:

— Царю честити, време е вече да излезеш на лов!

И царят се приготвил, сложил сокола на ръката си и отишъл на лов с цялата си свита. Дълго вървели те, докато най-сетне стигнали в една долина и опънали ловните мрежи. По едно време в една от примките попаднала газела. Тогава царят извикал:

— Да знаете, че ще отрежа главата на оногова, който пусне газелата да мине край него, без да я хване!

Ловците започнали да стягат мрежата около плененото животно, но изведнъж газелата изтичала при царя, изправила се на задните си нозе, а предните притиснала до гърдите си, като че искала да се поклони на всемогъщия господар. Царят се навел към нея, а тя скочила през рамото му и избягала в пустинята. Като се обърнал към своите телохранители, царят видял, че те си намигат един на друг, и затова запитал везира си:[62]

— Какво означава това? И везирът отвърнал:

— Те искат да кажат, че ти се закле да убиеш оногова, който изпусне газелата.

Позамислил се царят и рекъл:

— Заклевам се в главата си, че ще я догоня и ще я върна назад!

И той препуснал коня си по дирите на газелата и скоро я настигнал. Тя поискала да се скрие в гората, но соколът започнал да я кълве по очите и я ослепил. Тогава царят замахнал с една тояга, ударил с всичка сила газелата и я повалил на земята. После скочил от коня си, заклал я, одрал я и кожата ѝ вързал за седлото.

А денят бил много горещ и наоколо нямало нито капка вода. Страшна жажда измъчвала царя, а и конят му бил зажднял. Като се поогледал насам-натам, царят видял едно дърво, от което капела някаква течност като масло. Без да си снема ръкавиците, той откачил чашата от шията на сокола, напълнил я с тая течност и я поднесъл до устните си. Но в тоя миг соколът я ударил с крилото си и я съборил. Царят си помислил, че соколът е жаден, напълнил втори път чашата и му дал да пие. А птицата пак ударила чашата и я разляла. Царят се разсърдил, за трети път напълнил чашата и я поднесъл на коня. Но и сега соколът я съборил с крилото си.

— Бъди проклета, нещастна птицо! — извикал царят.- Ти ми попречи да пия, сама не пи, а и коня ми лиши от вода!

И с един замах на меч си царят отрязал крилете на сокола.

Но соколът подигнал глава, като че искал да каже: „Виж какво има там на дървото!“

Царят погледнал нагоре и съгледал между клоните една грамадна змия, от чиято уста капела змийска отрова.

Разкажал се тогава царят, че отрязал крилете на сокола, яхнал коня и потеглил назад, като взел и убитата газела.

Щом стигнал в палата си, той дал газелата на готвача и му казал:

— Вземи тая газела и я опечи!

После царят седнал на престола си със сокола на ръка.

И изведнъж птицата изпискала и паднала мъртва и царят заплакал от мъка, че е убил своя верен сокол, който го спасил от смърт. [63]

Когато цар Юнан разказал историята за сокола на цар Синдбад, везирът рекъл:

— Всемогъщи господарю, ако ти се довериш на лекаря Дубан, той ще те убие! Макар че ти го възнагради богато и го ощастливи със своята дружба, той те е обрекъл на жестока смърт. Нима не виждаш, че тоя коварен враг те излекува само привидно? Можеш ли да вярваш, че

след време неговото лекарство не ще подействува пагубно върху твоето тяло?

Тогава в душата на цар Юнан се загнездило съмнение и той казал:

— Имаш право, верни мой съветнико! Тоя лекар наистина може да се е промъкнал тук като шпионин, за да ме убие. Както ми даде тоягата, така може и да ме подмами да помириша нещо, което ще ме погуби, без да усетя.

И преизпълнен от страх, цар Юнан попитал везира:

— Каж ми: какво да правя с него?

Везирът рекъл:

— Още сега изпрати да го повикат и щом влезе тук, заповядай да му отрежат главата. Така ще се избавиш от него и ще си възвърнеш спокойствието.

И царят изпратил да повикат лекаря Дубан, който се явил зарадван и засмян, без да подозира какво го чака.

— Знаеш ли защо те повиках? попитал царят.

— Само аллах може да знае това — отвърнал лекарят.

— Повиках те, за да те убия! — казал царят.

Тия думи на цар Юнан паднали като гръм върху лекаря Дубан и той извикал:

— Господарю, защо искаш да ме убиеш? Какво зло съм ти сторил?

А царят рекъл:

— Казаха ми, че ти си дошъл да ме погубиш, но аз ще те изпреваря и ще ти отрежа главата!

И цар Юнан повикал палача и му заповядал:

— Отрежи главата на тоя измамник и ме избави от неговото коварство!

Лекарят разбрал, че богатите царски награди са събудили завистта на придворните, които са го наклеветили пред царя. Той се разкажал, че е излекувал такъв недостоен владетел, но късно било вече да съжالياва за своето благодеяние.

— Тъй ли ми се отплащаш, господарю, за доброто, което ти сторих? — извикал нещастникът.[64] Но цар Юнан не обърнал внимание на думите на лекаря и повторил заповедта си към палача.

Тогава палачът пристъпил напред, завързал ръцете и очите на лекаря и извадил меча.

— Смили се, всемогъщи господарю! Не ме погубвай, защото аллах ще погуби и тебе!

И лекарят Дубан заплакал неудържимо и от вързаните му очи потекли обилни сълзи.

При тая покъртителна гледка някои от царедворците се обърнали към царя и казали:

— Повелителю на правоверните, не му отнемай живота! Тоя човек не само не ти е сторил никакво зло, но ние видяхме с очите си как той те излекува от тежката болест.

— Нима вие не знаете защо го убивам? — рекъл царят. — Той ме излекува, като ми даде да държа тоягата, а утре може да ме подмами да помириша нещо и да ме умъртви. Не, той е шпионин, който очаква награда за своето злодеяние, и аз трябва да го убия, за да бъде спокоен.

Като разбрал, че смъртта му е неминуема, лекарят извикал:

— Господарю, щом не желаеш да ме пощадиш, изпълни поне последното ми желание: позволи ми да си отида у дома, за да се сбогувам с близките си и да завещая на приятелите си моите лечебни книги. Между тях има една чудна книга, която аз ще ти подаря, за да я запазиш в твоята съкровищница.

Цар Юнан попитал:

— Каква е тая книга?

А лекарят Дубан отвърнал:

— Тя е пълна с премъдри тайни и най-голямата тайна е следната; когато отрежат главата ми, ти разтвори книгата, обърни първите три листа и прочети първите три реда на лявата страница — тогава главата ми ще отговаря на всички твои въпроси.

Цар Юнан се зарадвал и извикал:

— Значи, твоята отрязана глава ще разговаря с мен?

— Да, господарю — казал лекарят. — И това чудо ще стане!

Тогава царят пуснал лекарят Дубан да си отиде у дома, съпроводен от многобройна стража. И лекарят се върнал в къщи, дал необходимите разпореждания, простил се с близките си и на следния ден се явил в палата. Събрали се[65] всички емири, везири и царедворци, с една дума — целият царски съвет. Лекарят застанал пред

царя между двама пазачи, като държал в ръцете си една старинна книга и кутийка с някакъв прах.

— Дайте ми едно блюдо! — рекъл той и седнал на един диван.

Когато му донесли блюдото, лекарят изсипал в него праха, изравнил го с длан и казал:

— Господарю, вземи тая книга, но не я разтваряй, преди да отрежат главата ми. Щом я отрежат, заповядай да я сложат в блюдото и да я натиснат върху праха, за да спре кръвта. А после разтвори книгата.

И цар Юнан взел книгата и заповядал на палача да отреже главата на лекаря. И палачът отрязал главата и тя се търколила в средата на блюдото. После натиснали отрязаната глава върху праха, кръвта спряла, очите се отворили и устата рекла:

— Сега, господарю, разтвори книгата!

Царят разтворил книгата и видял, че листовете ѝ са залепени. Той сложил пръста си в устата, наплюнчил го и обърнал първия лист. По същия начин обърнал и втория, и третия лист, но не видял никакви букви.

— Та тук няма нищо написано! — извикал царят.

— Продължавай да обръщаш листата! — казала отрязаната глава.

И цар Юнан обърнал още три листа, като пъхал пръста си в устата и го плюнчил, докато най-сетне отровата, с която били намазани листата, проникнала в цялото му тяло.

— Аз съм отровен! — извикал царят и започнал да се гърчи от болки.

А отрязаната глава на лекаря Дубан казала:

— Такъв е краят на всички царе, които погубват невинните хора. Такова е възмездието на аллаха за тяхната несправедливост и жестокост!

И след като отрязаната глава изрекла тия думи, цар Юнан издъхнал сред страшни мъки.

Като разказал историята за цар Юнан и за лекаря Дубан, рибарят рекъл на страшния дух:

— Ако цар Юнан не беше отнел живота на лекаря[66] Дубан, аллах навярно би го пощадил. Ако ти се беше смилил над мене, аллах

щеше да продължи и твоя живот. Но ти поиска да ме убиеш и затова аз ще те хвърля сега в морето. Тогава духът извикал:

— Не ме наказвай за моята неблагодарност! Бъди великодушен и си спомни пословицата, която ни учи да не отвърщаме на злото със зло!

— Не, аз ще те хвърля в морето, защото ти не заслужаваш никаква милост!

— Пусни ме — замолил отново духът — и аз ти обещавам, че никога вече не ще ти сторя нищо лошо и че ще ти помогна да станеш богат и щастлив човек!

Тия думи съблазнили бедния рибар и умилостивили сърцето му.

— Закълни се в аллаха, че ще изпълниш обещанието си! — казал той.

— Заклевам се! — извикал духът. И рибарят отпушил стомната.

Отново се извил гъст дим, който затрептял и се превърнал в предишния великан. Духът ритнал стомната и я запратил в морето.

Изплашил се рибарят и си рекъл: „Не е на добро това.“

Но духът се засмял и казал:

— Върви след мен!

И той тръгнал напред и рибарят го последвал.

Излезли двамата извън града, изкачили се на една планина, а оттам се спуснали в просторна равнина и спрели пред едно езеро, което се намирало между четири хълма.

— Хвърли мрежата в езерото — казал духът. Рибарят се загледал във водата и видял там много риби с различни цветове: бели, червени, сини и жълти. Той хвърлил мрежата и извадил четири риби: бяла, червена, синя и жълта.

Зарадвал се бедният старец, а духът му рекъл: — Вземи тия риби и ги занеси на султана. Той ще ти даде за тях толкова пари, колкото не си виждал през целия си живот. Ти можеш да идваш тук всеки ден и да ловиш риба, но запомни, че не бива да хвърляш мрежата повече от един път на ден. А сега прощай! — добавил духът и като ударил с крак земята, тя се разтворила, погълнала го и пак се затворила.[67]

Рибарят се запътил към града, унесен в мисли за чудното си приключение. Като стигнал в къщи, той взел едно ведро, напълнил го с вода и пуснал рибите вътре. После сложил ведрото на главата си и отишъл в султанския палат.

Голямо било учудването на султана, когато рибарят се явил при него, защото никога не бил виждал такива риби.

Той казал на своя везир:

— Дай тия риби на готвачката и ѝ поръчай да ги сготви за обед!

Везирът отишъл при готвачката и рекъл:

— Негово величество получи тия риби и поръча да ги сготвиш.

Покажи му твоето готварско изкуство!

След това везирът се върнал при султана и султанът му заповядал да даде на рибаря четиристотин жълтици — за всяка риба по сто жълтици.

Като взел парите, бедният рибар накупил всичко, каквото било потребно за семейството му, и отишъл при жена си радостен и щастлив.

А в това време готвачката изчистила рибите, сложила ги в един тиган и започнала да ги пържи на огъня. Когато рибите се зачервили от едната страна, тя ги обърнала на другата, но тъкмо в тоя миг стената на кухнята се разтворила и от нея излязла стройна девойка с невиджана хубост: дълги мигли се спускали над тъмните ѝ очи, дрехата ѝ била от небесносиня коприна, скъпи гривни и пръстени украсявали ръцете ѝ, а едната ѝ ръка държала бамбукова пръчка. Непознатата хубавица се приближила до огнището, ударила тигана с пръчката и казала:

— О, рибки, рибки, помните ли вашето обещание?

Като видяла това, готвачката примряла от уплаха, а девойката повторила и потретила думите си и рибите надигнали глави и отвърнали:

— Да, да, помним! Ще дойде ден и ние ще отмъстим за нашето нещастие!

Тогава девойката обърнала тигана и изчезнала в стената, която веднага се затворила след нея.

Когато се съвзела от уплахата, готвачката видяла, че рибите са изгорели и почернели като въглени.

— Горко ми! — завайкала се тя, но в това време влязъл везирът и попитал дали обедът е готов.[68]

Със сълзи на очи готвачката му разправила какво се е случило.

— Това чудо не бива да се крие от султана! — извикал везирът и отишъл при своя господар, комуто разказал необикновената случка с рибите.

Изуменият султан пожелал да види чудото със собствените си очи. Той разпоредил да доведат рибаря и му заповядал да донесе още четири разноцветни риби като първите.

На следния ден рибарят донесъл рибите. Султанът го възнаградил с още четиристотин жълтици и казал на везира:

— Опържи тия риби пред мен!

Везирът изчистил рибите, наредил ги в тигана и ги сложил на огъня.

Тогава изведнъж стената се разтворила и от нея излязъл един черен великан, който държал в ръката си дебела зелена тояга. Той пристъпил до тигана и попитал със страшен глас:

— О, рибки, рибки, помните ли вашето обещание? И рибите надигнали глави от тигана и отговорили:

— Да, да, помним! Ще дойде ден и ние ще отмъстим за нашето нещастие!

След тия думи на рибите черният великан ударил тигана с тоягата, съборил го в огъня и всички риби почернели като въглини. После великанът изчезнал в стената, която се затворила след него.

— Няма никакво съмнение, че в тия риби се крие някаква тайна! — извикал султанът и заповядал да доведат рибаря.

— Къде си уловил тия риби? — попитал той.

— В езерото между четирите хълма, зад оная висока планина, която се вижда оттук — отвърнал рибарят.

— Колко път има до това езеро?

— Един ден.

Султанът заповядал на стражата и на свитата си да се приготвят за път. Сам той яхнал коня си и потеглил напред. Немало как — тръгнал и рибарят с царската дружина.

Изкачили се пътниците на планината, после се спуснали в просторната равнина. Те стигнали до езерото, разположено между четирите хълма, и съгледали във водата разноцветните риби.

Султанът застанал смаян на брега и запитал своите[69] емири и придворни дали някой е виждал някога това езеро и тая местност. И всички отговорили, че никой досега не ги е виждал.

— Кълна се в аллаха, че няма да се върна в столицата, докато не узная цялата истина за езерото и за разноцветните риби! — извикал султанът и заповядал на стражата да обгради четирите хълма. След

това той повикал везира си, който бил опитен и мъдър човек, и му рекъл:

— Тая нощ аз ще изляза сам от лагера, за да открия тайната на това вълшебното езеро и на неговите говорещи риби. Ти ще останеш в моята палатка и утре ще кажеш на емирите и на другите придворни, че съм болен и че не искам никой да ме безпокои.

Везирът се опитал да убеди господаря си, че се излага на многобройни опасности, но султанът останал непреклонен. Той се преоблякъл като обикновен пътник, препасал на пояса си меч и се измъкнал тайно от лагера. Султанът вървял цяла нощ, докато се съмнало, и продължил пътя си чак до пладне, когато най-сетне, уморен от жегата, седнал да си почине. После тръгнал нататък и вървял още един ден и една нощ и призори съгледал в далечината някаква черна сграда. „Може би там някой ще ми разкаже историята на вълшебното езеро и на неговите риби“ — рекъл си зарадван той и като се приближил, видял един прекрасен палат от черен мрамор, обкован с желязо. Едната половина на двукрилата входна врата била отворена, а другата — затворена.

Султанът похлопал, но никой не се обадил. Похлопал втори и трети път и понеже пак не последвал отговор, заудрял по-силно вратата. Но навсякъде царувала гробна тишина. Султанът помислил, че палатът е необитаем, влязъл в широкия двор и стигнал до едно преддверие.

— Няма ли тук жива душа да приюти и да нахрани един уморен скитник? — извикал той.

Султанът повторил и потретил тия думи, но никой не отговорил. Тогава той се претрашил и тръгнал към вътрешните покои на палата. Оглеждал се наляво и надясно, но не виждал никого, макар че всички зали били украсени със скъпи копринени килими, завеси и възглавници. В средата на един малък двор имало басейн с четири лъва от чисто злато — из устата на тия лъвове бликала вода, която пръскала бисерни и елмазени капки. Наоколо летели пеещи птици и никоя от тях не можела да избяга, защото над палата била опъната тънка като паяжина златна мрежа. Смаян от тоя разкош и същевременно натъжен, че няма кой да му разкрие тайната на езерото и на чудните риби, султанът седнал да си почине. И като седял, унесен в мисли, до ушите

му неочаквано долетели жални човешки стенания и един глас проплакал:

— Животът ми гасне в страдания и заплахи... О, безпощадно провидение, прати ми смърт и ме спаси от мъките!

Като чул тия стенания, султанът станал и тръгнал по посока на гласа. Той отметнал една завеса и влязъл в зала, където на висок, издигнат престол седял прекрасен момък със страдалческо лице. Копринената му мантия била украсена със златна везба, а главата му — увенчана със скъпоценна корона.

Султанът се зарадвал и поздравил момъка, а момъкът кимнал с глава и отвърнал:

— Прости ми, господарю, че не мога да стана от мястото си!

— Прощавам ти — рекъл султанът. — Аз съм твой гост и съм дошъл при теб по важна работа. Открий ми тайната на близкото езеро и на неговите разноцветни риби. Каж ми: какъв е тоя палат и защо ти живееш тук в такова усамотение, натъжен и отчаян?

От очите на момъка закапали сълзи.

— Как да не съм натъжен и отчаян? — въздъхнал той. — Погледни ме!

И нещастникът разгънал мантията си: от пояса надолу тялото му било превърнато в мрамор.

Поразен от тая гледка, султанът помолил момъка да му разкаже своята история.

Разказ за омагьосания цар

— Моят баща — започнал момъкът — беше цар на Черните острови. Той се казваше Махмуд и цели седемдесет години управлява щастливо царството. След смъртта му се възкачих аз на престола и се ожених за моята братовчедка, която ме обикна тъй силно, че ако ми се случеше да замина^[71] някъде, тя не ядеше и не пиеше до моето завръщане. Така прекарахме ние в мир и съгласие пет години.

Един ден жена ми отиде на баня и аз поръчах на готвача да приготви вечеря, после легнах на дивана и заповядах на две робини да ме разхладяват с ветрила. Но отсъствието на жена ми ме безпокоеше и макар че очите ми бяха затворени, не можех да заспя. Тогава робинята до главата ми каза на оная, която седеше до нозете ми:

— Масуда, жалко за нашия господар, който е почернил младостта си с такава невярна жена.

— Да — отвърна другата робиня, — проклети да бъдат от аллаха всички неверни жени! Какъв по-добър мъж от него може да намери тая измамница, която го лъже всяка нощ!

Първата робиня добави:

— Нашият господар е наистина глупав. Мигар той нищо не вижда и не знае?

— Че отде ще знае? — възрази втората робиня. — Всяка вечер тя слага във виното му упоителни билки и той веднага заспива дълбоко. Тогава измамницата скита цяла нощ и се връща чак на разсъмване, като събужда господаря с други някакви билки, които пали над главата му.

Когато чух разговора на двете робини, господарю мой, обхвана ме неукротим гняв. Но аз запазих спокойствие и се престорих, че нищо не съм чул.

Жена ми се върна от баня, наредихме трапезата, хапнахме, поприказвахме, както винаги, после тя поиска да донесат чашата с вино, което пиех всяка вечер преди лягане. Аз поех чашата, но вместо да изпия виното, излях го незабелязано през прозореца, след това легнах и захърках, като се престорих на заспал.

Тогава жена ми каза:

— Заспи и дано никога не се събудиш! Не мога повече да те търпя, проклетнико!

И като каза това, тя се премени в най-хубавите си дрехи, препаса моя меч, разтвори вратата и излезе.

Аз скочих мигом от леглото и тръгнах подире ѝ. Жена ми се измъкна тихичко от палата, мина край пазарището и стигна до градските порти. Там тя изрече някакви неразбрани думи и портите се отвориха. Неверницата пропълзя навън като сянка, а аз — по нейните стъпки. След малко[72] тя приближи една колиба, построена върху купища смет, и влезе вътре. Аз се покатерих на покрива, отдето можех да виждам какво става в колибата.

Жена ми се приближи до един грозен роб, който лежеше върху куп тръстикови пръчки. Мръсни дрипи покриваха разяденото му от проказа тяло. Тя целуна земята пред него, а робът подигна глава и рече:

— Къде закъсня, негоднице? Ей сега тук бяха моите роднини — те пиха и се веселиха, само аз не пих нищичко, защото тебе те нямаше!

— Господарю мой — отвърна жена ми, — нима ти не знаеш, че съм омъжена за моя омразен братовчед, от когото трябва да се пазя? Ако искаш да те уверя в моята обич, аз ще превърна тоя град в развалини, сред които ще живеят само гарвани и кукумявки, а камъните ще пренеса накрай света!

— Лъжеш, проклетнице! — извика робът. — Предупреждавам те, че ако закъснееш още веднъж, няма да ти позволя да идваш повече тук!

След тоя разговор пред очите ми притъмня и разумът ми се помъти. А жена ми продължаваше да се моли, паднала, на колене пред роба, като говореше:

— Смили се над твоята нещастна робиня! Ако ти ме изгониш, какво ще стане с мен?

И тя дълго плака, докато най-сетне сълзите ѝ умилостивиха коравосърдечния роб. Тогава тя засия от радост и каза:

— Господарю мой, ще ми дадеш ли да хапна нещо? И робът отвърна:

— Отхлупи онова блюдо и изяж ястието от миши кости! Пийни си и пиво от оная делва.

Като се нахрани, жена ми се сви като послушно псе в нозете на прокажения.

Аз не можах да се владея повече, скочих от покрива, втурнах се в колибата и грабнах меча на изменницата, която беше вече заспала. После замахнах с всичка сила и ударих роба. Той захърка и аз помислих, че съм го убил, оставих меча на мястото му, прибрах се в палата и си легнах.

На сутринта гледам: жена ми си отрязала косата и се облякла в черна дреха.

— Не ми се сърди — рече ми тя. — Снощи узнах, че[73] майка ми е умряла, че баща ми е убит в сражение с неприятеля, а брат ми е загинал, ухапан от скорпион. Затова съм тъй натъжена и отчаяна.

— Аллах да прости мъртвите и да даде утеха на живите! — отвърнах спокойно аз.

И царицата се затвори в покоите си и цяла година плака и тъжи.

Като измина годината, тя ми каза:

— Искам да изградя в двора на палата гробница и да прекарам в нея остатъка от живота си.

— Прави, каквото искаш — рекох аз.

И гробницата наистина бе изградена и там жена ми пренесе тайно полуживия роб. Всяка сутрин и вечер тя отиваше при него, хранеше го и го лекуваше с разни билки.

Веднъж аз се промъкнах незабелязано в гробницата и се скрих зад един стълб, отдето можех да наблюдавам всичко. Жена ми беше коленичила пред одъра на прокажения, целуваше нозете му и го утешаваше с най-нежни думи.

Тогава аз не се стърпях, измъкнах меча си и се спуснах да отсека главата ѝ.

Но тя скочи мигом на нозете си, закиска се със страшен смях и извика:

— Махни се, омразно куче!

И като промълви някакво заклинание, проклетата вещица превърна половината от тялото ми в мрамор, а после омагьоса целия град с всички улици и градини и го преобрази в езеро. Четирицветните риби са хора от различни народности: белите — мюсюлмани, червените — персийци, сините — християни, жълтите — евреи. Четирите острова също бяха превърнати в тия четири хълма, които сега ограждат езерото. Но туй не е всичко. Всеки ден вещицата ме подлага на непоносими страдания, като ме бие по гърба с кожен камшик. След стотния удар тя нахлузва на окървавеното ми тяло груба конопена риза, върху която слага богатата ми мантия, за да се надсмее над моето царско достойнство.

Дълбоко трогнат от разказа на момъка, султанът рекъл:

— Къде мога да намеря тая проклета вещица и нейния прокажен роб?[74]

— Робът все още лежи в гробницата, а злата магьосница отива всеки ден при него и му носи храна и вино.

— Заклевам се в аллаха, нещастни момко, че аз ще те спася! — извикал султанът. — Аз ще отмъстя за всички твои страдания и ще те възвърна към радостите на живота!

И като минала нощта и настъпило утрото, султанът се преоблякъл, взел си меча и отишъл в гробницата. Наоколо светели безброй свещи и въздухът бил напоен с мирис на тамян. Приближил се

тихо султанът до спящия роб, замахнал с меча си и го убил, после измъкнал мъртвото тяло на двора и го хвърлил в кладенеца. И веднага след това се върнал назад, легнал на мястото на роба и се покрил с неговата завивка, като скрил при себе си и голия меч.

След малко вещицата се явила при момъка, съблякла го и започнала да го бие с кожения камшик. Султанът слушал виковете и стенанията на нещастника и едва сдържал гнева си, но продължавал да лежи на одъра. Когато тялото на младия цар се покрило с кървави рани, вещицата му облякла конопената риза, наметнала го с царската мантия и отишла в гробницата.

— Господар ю мой, кажи ми само една думичка! — замолила се тя, като паднала на колене пред одъра и почнала да плаче.

Тогава султанът си преправил гласа и отвърнал тихо:

— Само аллах е всемогъщ и силен!

Щом чула тия думи, вещицата извикала радостно:

— Не е ли сън това? Нима ти си излекуван? А султанът промълвил още по-тихо:

— О, негоднице, ти не заслужаваш да ти отговарям!

— Защо? — попитала тя.

— Защото всеки ден ти измъчваш жестоко твоя мъж. Неговите виковете и стенания не ми дават нито минута покой. Освободи го от злата магия и аз ще оздравея!

— Ей сега ще изпълня волята ти! — рекла вещицата и веднага изтичала в палата, взела една чаша, напълнила я с вода и произнесла над нея няколко магични думи. Водата закипяла също като на огън.

Вещицата отишла при младия цар, поръсила го с омагьосаната вода и извикала:

— Приеми предишния си образ!

В същия миг мраморът се превърнал в живо тяло, момъкът[75] се изправил на нозете си и поблагодарил на аллаха за своето избавление.

— Веднага се махай отук — извикала гневно вещицата — и никога не се връщай, ако ти е мил животът!

И младият цар излязъл бързо навън и се скрил в градината. А вещицата се върнала при султана и му казала:

— Господарю мой, изпълних твоята заповед!

— Не — рекъл султанът, — ти унищожи само едно клонче от злото, но коренът остана. Трябва да изтръгнеш и самия корен!

— Какво искаш да кажеш?

— Не се преструвай, че не ме разбираш! Аз говоря за града, за неговите жители и за четирите острова, които ти омагьоса. Всяка нощ рибите в езерото надигат глави и ни проклинат. Върви и освободи всичко от твоето заклинание и аз ще бъда съвсем здрав!

Като чула тия думи на султана, когото все още смятала за своя роб, вещицата извикала:

— Да бъде, както ти искаш!

И тя отишла при езерото, загребала от неговата вода и отново изрекла магичните думи. И рибите заскачали, надигнали глави над водата и се преобразили в хора. И цялата омагьосана страна се освободила от злото вълшебство — градът се оживил, улиците се изпълнили с народ, хората се заловили за предишната си работа, а голите хълмове се превърнали пак в зелени острови.

Тогава вещицата се явила при султана и му казала:

— Господарю мой, дай да ти целуна ръката! А султанът прошепнал:

— Ела по-близо до мен.

И когато тя се приближила, той измъкнал меча си и го забил с такава сила в гърдите ѝ, че върхът му блеснал зад гърба ѝ. После султанът разсякъл тялото на вещицата на две части, излязъл от гробницата и съгледал младия цар, който го очаквал с нетърпение.

И в изблик на благодарност момъкът целунал ръка на своя спасител, а султанът му рекъл:

— Тук ли ще останеш да живееш, или ще дойдеш с мен в моето царство?

Младият цар го запитал:[76]

— А знаеш ли, спасителю мой, колко път ни дели от твоето царство?

— Два дни и половина — отвърнал султанът.

— Много се лъжеш — рекъл момъкът. — До твоята столица има цяла година път. Ти си стигнал тук за два дни и половина само защото моето царство беше омагьосано. Но ако трябва, аз съм съгласен да те последвам и накрай света.

Султанът се зарадвал и извикал:

— Хвала на аллаха, комуто е било угодно да ме срещне с теб! Аз нямам деца и ти ще бъдеш мой син и наследник на престола ми!

И двамата се прегърнали и отишли в палата. Там младият цар заповядал на своите боляри да се приготвят за път. Когато приготовленията били завършени, дълъг керван потеглил към царството на султана. Сто камили били натоварени със скъпи дарове и редом с камилите вървели конници и телопазители в блестящи дрехи. Цяла година пътувал керванът, докато най-сетне стигнал в султанската столица.

Везирът и войската излезли да посрещнат своя господар, когото смятали за загубен, и целунали земята пред нозете му. И султанът влязъл тържествено в палата, седнал на престола си и разказал какво се е случило. И везирът поздравил младия цар с щастливо избавление, а султанът наградил много хора и заповядал да повикат бедния рибар, който му донесъл рибите.

Когато рибарят се явил в палата, султанът го запитал има ли деца и старецът казал, че има две дъщери. Тогава султанът се оженил за едната дъщеря, а другата дал за жена на младия цар. После той провъзгласил своя везир за владетел на Четирите острова, като го изпратил с много роби и дарове за всички емири в неговото царство.

И бедният рибар станал богат човек, а дъщерите му заживели щастливо като царици.

АБУ-КИР И АБУ-СИР

Някога в Искандрия живели Абу-Кир бояджията и Абу-Сир бръснарят. Дюкяните им се намирали един до друг на пазарището. Абу-Кир бил лош човек — лъжец и измамник. Той искал да му предплащат за работата и сетне продавал дадените за боядисване тъкани. Парите пропилявал за ядене и пиене и когато хората идвали да си вземат оставената тъкан, бояджията ги лъжел, че още не бил я боядисал, и на края казвал, че някой я е откраднал.

Имало добри хора, които се помирявали със загубата, но други хулели Абу-Кир и дори се оплаквали от него при съдията.

Най-сетне измамите на Абу-Кир станали толкова многобройни, че той не смеел вече да се явява нито в дюкяна си, нито по улиците и започнал да се крие в бръснарницата на съседа си Абу-Сир.

— Защо мамиш хората и ги ограбваш? — рекъл му веднъж Абу-Сир.

— Какво да правя, като съм сиромас човек — отвърнал Абу-Кир. — Само бедността ми е причина за тоя мой грях.

— Имаш право — съгласил се Абу-Сир. — Ето и аз съм майстор в работата си, но малцина идват да се бръснат при мен, защото съм беден.

Тогава бояджията казал:

— А какво ни пречи да напуснем тоя град и да заминем за някоя чужда страна? И двамата си имаме занаята в ръцете и където и да отидем, все ще живеем по-добре.

И Абу-Кир дълго увещава бръснаря да си опитат щастието по широкия свят и на края предложил:

— Ние ще станем побратими и който от нас работи, ще се грижи за другия, ако е безработен. А това, което спестим, ще слагаме в едно ковчеже и когато се върнем в Искандрия, ще си го поделим по равно.

— Тъй да бъде! — казал Абу-Сир.

И двамата се приготвили за път, качили се на един кораб и заминали още същия ден. А в кораба освен моряците имало сто и

двадесет пътници и между тях — нито един бръснар.

Когато излезли в открито море, бръснарят рекъл на бояджията:
[145]

— Храната ни скоро ще се свърши, но може би някой ще поиска да го обръсна и ще ми даде за това хляб и вода. Така ще се прехранваме, докато стигнем на сушата.

— Добре си намислил — казал бояджията, изтегнал се на дъските и скоро заспал.

А бръснарят си взел нещата за бръснене, метнал на рамото си една кърпа и тръгнал между пътниците. Някой му извикал:

— Майсторе, можеш ли да ме обръснеш?

И Абу-Сир го обръснал и пътникът му дал две житни питки, къс сирене и чаша вода. И други пътници пожелали да се обръснат и до вечерта бръснарят събрал доста храна и вода. Най-сетне той обръснал и капитана, който го поканил на вечеря.

— Благодаря, но аз ще вечерям с другаря си — рекъл Абу-Сир.

— Доведи и него — казал капитанът. — И докато вие пътувате с моя кораб, не се грижете за ядене. Идвайте да вечеряме заедно.

Абу-Сир отишъл при бояджията, събудил го и когато Абу-Кир видял донесената храна, посегнал към нея и започнал да яде.

— Чакай! — спрял го бръснарят. — Нека запазим тая храна, че може да ни дотрябва. Капитанът ни кани да вечеряме с него и да бъдем гости на трапезата му, докато пътуваме с неговия кораб.

— Хванала ме е морската болест и не мога да се държа на краката си — оплакал се бояджията. — Ти върви сам на вечеря, а аз ще похапна тук каквото си донесъл.

И Абу-Кир облещил очи като гладен тигър и загълтал лакомо храната, сякаш не бил ял няколко дни.

А Абу-Сир се разположил на капитанската трапеза и обяснил, че другарят му е заболял от морска болест.

— Ще му мине — казал капитанът и нагостил бръснаря с най-вкусни ястия.

Като се навечеряли, капитанът дал на Абу-Сир пълно блюдо с печено месо за болния му другар.

Абу-Сир занесъл блюдото на Абу-Кир, който бил изял вече всичката оставена храна и сега се нахвърлил още по-лакомо върху печеното месо.

На следния ден бръснарят отново отишъл да бръсне[146] пътниците и с получената храна пак нагостил бояджията, като добавил и изпратената от капитана вечеря.

Така минали много дни и Абу-Кир изяждал ненаситно всичко, каквото му носел Абу-Сир.

Най-сетне корабът стигнал до някакъв непознат град и двамата побратими слезли на брега и се настанили в един хан. Абу-Сир купил месо и се запретнал да го готви, а Абу-Кир още с влизането си в хана легнал и заспал. Когато приготвил гозбата, бръснарят събудил другаря си и го поканил на обед. Абу-Кир излапал всичкото ястие в тенджерата и като се оплакал, че още не му е минала морската болест, изтегнал се на одъра и отново заспал.

Всеки ден Абу-Сир отивал в града на работа и вечер се прибирал, будел бояджията и го гощавал по братски.

Но ето че веднъж бръснарят заболял тежко и нямал сили да се дигне от леглото. Той помолил стопанина на хана да им носи храна и ханджията, който бил добър човек, не оставял гостите си да гладуват.

Една ранна утрин, докато Абу-Сир спял, унесен в треска, Абу-Кир претърсил дрехите му и взел каквито пари намерил. После заключил стаята и се измъкнал навън без никой да го види.

Абу-Кир отишъл на пазара, облякъл се в хубави дрехи и тръгнал да разглежда града. И както вървял по улиците, стигнал пред едно бояджийско дюкянче, дето всички тъкани били боядисани синьо.

— Майсторе, колко ще ми вземеш да боядисаш тая кърпа? — обърнал се Абу-Кир към бояджията, като му показал кърпата си.

— Дванадесет сребърника — рекъл майсторът.

— В нашата страна плащаме два сребърника.

— Иди си я боядисай във вашата страна.

— А как ще я боядисаш?

— Синя.

— Но аз искам да бъде червена.

— Не познавам червената боя.

— А зелена?

— И зелената не познавам.

И Абу-Кир започнал да изброява всички съществуващи цветове, но бояджията рекъл:[147]

— В нашата страна има четиридесет майстори и никой от нас не знае друга боя освен синята.

— Аз също съм бояджия и мога да боядисвам във всякакъв цвят — казал Абу-Кир. — Ако ме вземеш да работя при теб, ще те науча как се прави това.

— Ние не приемаме чужденци — възразил бояджията.

— Ами ако аз сам си отворя бояджийница?

— Туй никога няма да стане — отвърнал стопанинът.

Тогава Абу-Кир отишъл при султана и му казал:

— Повелителю на правоверните, аз ида от далечна страна и по занаят съм бояджия. Мога да боядисвам всякакви тъкани в най-различни цветове — зелени, розови, портокалови, лимонови, като папагалски криле, като паунова опашка, — кой какъвто цвят пожелае. В твоя град всички бояджии боядисват само в синьо и нито ме приемат за чирак, нито ми позволяват сам да си отворя работилница.

Султанът се замислил и рекъл:

— Аз ще ти дам пари и ще ти построя бояджийница. И който се опита да ти пречи, ще бъде обесен на вратата на дюкяна си.

И той дал на Абу-Кир хиляда жълтици, двама роби и кон със сребърна юзда. После повикал строители и им поръчал да се заловят за работа.

На следната утрин Абу-Кир излязъл из града заедно със строителите, избрали място за градеж и започнали постройката.

Когато бояджийницата била готова, Абу-Кир получил от султана още четири хиляди жълтици, да си купи бои и други необходими неща. И бояджията накупил всичко, каквото му трябвало, и се заловил за работа. Окачил пред вратата на дюкяна си най-различно боядисани тъкани и хората се чудели и питали:

— Майсторе, как се казват тия цветове? Абу-Кир обяснявал:

— Тоя цвят е червен, тоя е жълт, а тоя — зелен.

И всеки си избирал някой цвят и оставял тъканта си за боядисване.

Абу-Кир боядисал и на султана петстотин тъкани в най-различни цветове и когато падишахът ги видял, обсипал бояджията със злато и от тоя ден бояджийницата била наречена „Султанска бояджийница“.

[148]

Другите бояджии отивали при Абу-Кир, целували му ръцете и го молели да ги вземе на работа, но той не приемал никого.

Скоро Абу-Кир забогатял и се оградил с много роби и робини.

Да видим сега какво станало с Абу-Сир.

Когато Абу-Кир му задигнал парите и го изоставил, бръснарят, както казахме, лежал болен. Ханджията забелязал, че стаята е заключена, и си рекъл: „Може би гостите са заминали, без да ми платят, а може и да са умрели.“ И той долепил ухо до вратата и чул охкането на болния. Ключът стоял в бравата и ханджията отворил стаята, влязъл вътре и попитал бръснаря:

— Къде е твоят другар ?

— Не го зная — промълвил с отпаднал глас Абу-Сир. — Моля те, братко, вземи ей там от кесията три петака и ми купи нещо за ядене, че вече трети ден не съм хапвал нито залък.

Ханджията взел кесията и като видял, че в нея няма нищо, рекъл:

— Кесията е празна.

Абу-Сир разбрал, че Абу-Кир го е ограбил, и заплакал от мъка.

Цели два месеца стопанинът на хана се грижел за Абу-Сир, докато той оздравял и се изправил на крака.

Тогава бръснарят излязъл от хана, тръгнал из пазара и по едно време стигнал до бояджийницата на Абу-Кир. Пред вратата били закачени най-пъстри тъкани и хората се трупали да ги гледат.

— Какъв е тоя дюкян, пред който са се събрали толкова много хора? — попитал бръснарят един човек.

— Това е султанската бояджийница, която падишахът подари на чужденеца Абу-Кир — отвърнал човекът.

И Абу-Сир се зарадвал и си рекъл: „Може би Абу-Кир се е улисал в работа и ме е забравил. Някога аз му помогнах, когато беше безработен, сега сигурно той ще ми помогне.“

И бръснарят надникнал в бояджийницата и видял Абу-Кир, който седял на меки възглавници като велик везир и командувал десетина роби да боядисват натрупаните тъкани.

Като съгледал Абу-Сир, бояджията се разгневил и извикал:

— Разбойнико, пак ли стоиш пред вратата да ме позориш пред хората? Дръжте го!

И робите изтичали, хванали Абу-Сир и го повалили на земята, а Абу-Кир взел една тояга и му нанесъл сто удара.

— Ако те видя още веднъж пред дюкяна ми, ще те изпратя при султана да ти отреже главата! — заканил се бояджията.

И Абу-Сир си отишъл оскърбен и унижен и някой попитал Абу-Кир:

— Какво ти е сторил тоя човек?

— Той ми краде чуждите тъкани — рекъл бояджията.- Но аз все му прощавах, защото мислех, че ще се вразуми. Ако се мерне още веднъж пред очите ми, ще накарам султана да го убие.

След тая случка Абу-Сир се прибрал в хана и дълго не излизал никъде. Когато раните му заздравели, той поискал да отиде на баня и тръгнал из града.

— Можеш ли да ми кажеш де е хамамът^[1]? — попитал той един минувач.

— Какво е това хамам? — учудил се минувачът.

— Място, дето хората се къпят.

— Ей го морето. И султанът се къпе в него. Абу-Сир разбрал, че в тоя град няма хамам, и затова отишъл при султана и му казал:

— Аз ида от чужда страна и по занаят съм баняджия. В твоя прекрасен град няма нито един хамам, а хамамът е най-великото благо на света.

— Какво ще рече хамам? — попитал го падишахът. Абу-Сир му описал хамама с всички подробности и царят плеснал с ръце и извикал:

— Ето работа за теб!

И той подарил на Абу-Сир три хиляди жълтици, петима роби и кон със златовезана юзда, повикал строители и им заповядал да изпълняват всички нареждания на чужденеца.

На другия ден Абу-Сир и строителите избрали място за банята и започнали работа. Скоро бил изграден невидан хамам — с басейни и водоскоци и с чудни рисунки по стените. Липсвали само килими и други някои неща, но султанът^[150] дал още десет хиляди жълтици и хамамът бил натъкмен с всички удобства.

Насъбрали се хората и почнали да се чудят.

— Какво е това? — питали те.

— Хамам — отговарял Абу-Сир.

Три дни всички се къпали безплатно, а на четвъртия дошъл да се окъпе и самият падишах.

Той се съблякъл и влязъл в къпалнята и Абу-Сир го изтъркал със сламена кесия от главата до петите, измил го хубаво и го потопил в басейн с гюлова вода. Като излязъл от басейна, султанът се почувствувал ободрен и освежен, както не бил никога през живота си.

— Тоя хамам ще бъде гордост за моя град — рекъл повелителят на правоверните и след това запитал: — А колко пари ще вземаш за едно къпане?

— Колкото ти ми дадеш.

И султанът дал хиляда жълтици, но Абу-Сир се засмял и казал:

— Всички хора не са богати като теб. Ако почна да вземам по хиляда жълтици на човек, скоро ще трябва да затворя хамама. Нека всеки ми плаща, колкото може и колкото пожелае.

— Но от моите сановници ще вземаш не по-малко от сто жълтици! — рекъл султанът и се прибрал доволен и весел в палата.

От тоя ден хамамът почнал да се пълни с народ и всеки плащал за къпане според кесията си. Султанът идвал веднъж в седмицата и давал хиляда жълтици, а сановниците, които го придружавали — по сто жълтици. Не минало много време, и Абу-Сир станал богат човек.

Славата на хамама се разнесла по целия град и Абу-Кир решил да види с очите си какво е това чудо. Пременил се той в най-хубавите си дрехи и се запътил с неколцина роби към къпалнята.

Пред вратите на банята той усетил мирис на алое и като прекрачил преддверието, Абу-Сир изтичал да го посрещне.

— Защо не се обаждаш? — укорил го бояджията. — Аз отворих бояджийница, сприятелих се със султана, а ти не се вестяваш да ме видиш какво правя. Съсипах се да те търся, кого ли не съм питал и разпитвал за теб.

Абу-Сир го погледнал и казал:[151] — Но нали аз дойдох при теб, а ти ме обяви за крадец, наби ме и ме опозори пред хората?

— Мигар ти беше това? — учудил се Абу-Кир. — А пък аз те сметнах за оня уличник, който се навърташе около дюкяна ми и крадеше чуждите тъкани. Твоя е грешката, братко, че не ми се обади кой си.

— Било каквото било — рекъл Абу-Сир. — Съблечи се и влез да се окъпеш.

И Абу-Кир се съблякъл и влязъл в банята, а Абу-Сир го окъпал и след това го почерпил с локум и шербет.

Като излязъл от хамама, бояджията поискал да си плати, но Абу-Сир казал:

— Не ме обиждай! Нали сме побратими? Абу-Кир си прибрал парите и рекъл:

— Прекрасен е твоят хамам, само едно нещо му липсва.

— Какво е то? — попитал Абу-Сир.

— Мехлем от мишеморка и вар за смъкване на космите. Направи такъв мехлем и когато султанът дойде да се къпе, намажи го с него.

И Абу-Кир яхнал мулето си, отишъл веднага при царя и му казал:

— Господарю, до ушите ми стигна слух, че ти си построил хамам.

— Да — потвърдил султанът. — При мен дойде един чужденец и аз му построих хамам, както на теб построих бояджийница.

— А ти ходил ли си в хамама?

— Да.

— Слава на аллаха, че още си жив!

— Защо?

— Защото баняджията е твой враг и е намислил да те убие. Ако отидеш още веднъж в неговия хамам, той ще поиска да ти очисти космите и ще те намаже с отровен мехлем. Отровата ще проникне в тялото ти и ще порази сърцето ти. Баняджията е изпратен нарочно от царя на християните, за да те погуби с хитрост.

Като чул тия думи, падишахът се разгневил и извикал:

— Абу-Сир трябва да бъде наказан най-жестоко! И той отишъл в хамама и Абу-Сир му рекъл:

— Приготвил съм мехлем, който унищожават космите. Искаш ли да те намажа с него?[152]

— Донеси го!

Когато Абу-Сир донесъл мехлема, султанът усетил неприятен мирис и се убедил, че това наистина е отрова.

— Вържете убиеца и го доведете в палата! — заповядал той на царедворците и се прибрал в покоите си.

Скоро царедворците довели вързания Абу-Сир и го изправили пред своя господар.

Тогаваш султанът повикал началника на стражата и разпоредил:

— Ще сложиш тоя злодей в един чувал, ще го посипеш с негасена вар и ще го прекараш с лодка покрай палата ми. Когато ти

дам знак, ще хвърлиш чувала в морето, ворта ще закипи и ще изгори престъпника, който ще потъне мъртъв на морското дъно.

Началникът на стражата отвел Абу-Сир на отсрещния остров и го попитал:

— Какво зло си сторил на султана, че иска да те погуби?

— Кълна се в аллаха, никакво зло не съм му сторил! — отвърнал Абу-Сир.

— Тогава сигурно някой те е наклеветил — рекъл началникът на стражата. — Аз се къпах в твоя хамам и ти не ми взе пари, затова ще се опитам да ти помогна. Остани на тоя остров и когато насам мине някой кораб, ще те изпратя скришом с него за родния край.

Абу-Сир поблагодарил на своя спасител и началникът донесъл чувал, сложил вътре един голям камък колкото човек, засипал го с негасена вар и завързал чувала. След това дал на Абу-Сир една рибарска мрежа и казал:

— Метни тая мрежа в морето и налови малко риба. Всеки ден аз върша това, но сега нямам време за риболов. Като дойдат слугите на главния готвач, ще помислят, че аз съм хванал рибата, и ще му я занесат да сготви любимото ястие на султана.

И началникът на стражата натоварил чувала на една лодка, минал край султанския палат и като видял, че султанът седи до прозореца, извикал:

— Господарю, да хвърля ли чувала?

— Хвърли го! — отвърнал султанът и направил знак с ръка. В същия миг нещо светнало и паднало в морето.

А това, което потънало в морето, било вълшебен[153] пръстен. Когато султанът искал да убие някого, той махвал срещу него с дясната си ръка и от пръстена му блясвала мълния, която поразявала жертвата и главата ѝ падала като отрязана.

В това време Абу-Сир газел из водата край морския бряг. С голяма мъка изтеглил той хвърлената мрежа и видял, че тя е пълна с риба. И понеже бил много изгладнял, решил да опече най-едрата риба и посегнал да я разпори. Ала ножът му се закачил о нещо твърдо и измъкнал султанския пръстен.

Абу-Сир взел пръстена и го надянал на малкия си пръст, без да знае вълшебните му свойства. И докато той го разглеждал учудено, дошли слугите на главния готвач да вземат рибата и го попитали:

— Къде е началникът на стражата?

— Не зная — отвърнал Абу-Сир, като махнал с ръка, и изведнъж главите на слугите се търколили на земята.

Изплашил се Абу-Сир и както си мислил кой ли е убил султанските слуги — ето че пристигнал началникът на стражата.

— Брате мой — извикал началникът, — не дигай ръката си с пръстена! Ако я дигнеш, ще убиеш и мен!

И той обяснил, че пръстенът крие в себе си смъртоносна сила и че бил паднал в морето, когато султанът му дал знак с ръка да хвърли чувала.

— Рибата, която си хванал, навярно е погълнала пръстена и сега по волята на аллаха ти си негов притежател. Тоя пръстен е омагьосан и благодарение на вълшебната му сила падишахът държи в подчинение цялата си войска.

Като чул това, Абу-Сир се зарадвал и рекъл:

— Върни ме в града. Сега вече не ме е страх от султана, защото и неговата глава може да се търколи на земята.

И двамата се качили на лодката и скоро стигнали в султанския палат. Султанът седял на престола си, дълбоко натъжен от загубата на вълшебния пръстен, и не смеел да повери никому тайната, която го измъчвала.

Като съгледал Абу-Сир, по лицето му се изписала изненада.

— Какво търсиш тук? — извикал той. — Нали те хвърлиха в морето?

И Абу-Сир му разказал как началникът на стражата[154] го спасил и какво се случило по-нататък. И като разправил всичко, снел вълшебния пръстен от ръката си и го подал на султана.

— Вземи си пръстена — рекъл той — и ако аз съм виновен пред теб, заповядай веднага да ме убият!

Трогнат от великодушието на Абу-Сир, султанът го прегърнал и промълвил с разтреперан глас:

— Приятелю, ти си най-добрият човек, когото познавам! Прости ми, че се усъмних в твоята вяроност и незаслужено излях гнева си върху теб!

— Ще ти простя само ако ми кажеш: защо искаше да ме убиеш? — рекъл Абу-Сир.

— Бояджията е виновен за това! Той ми обади, че си искал да ме отровиш с мехлем от мишеморка!

Тогава Абу-Сир разказал цялата си история с най-малки подробности: как заминал с Абу-Кир от Искандрия, как се грижел като брат за него, как след това заболял в хана и Абу-Кир го ограбил, а после му ударил сто тояги и как най-сетне бояджията го посъветвал да намаже султана с такъв и такъв мехлем, за който Абу-Сир не знаел, че е отровен.

— Благодетелю мой — рекъл на края Абу-Сир, — повикай ханджията и робите на Абу-Кир и те ще ти кажат, че всичко туй е самата истина.

И султанът скочил разярен от престола си и заповядал да доведат веднага Абу-Кир с вързани ръце и да повикат ханджията и робите.

А в това време Абу-Кир си седял спокойно в къщи и се радвал, че Абу-Сир е вече умрял. И както се бил разположил на дивана и сърбал кафе, в стаята му се втурнали неколцина въоръжени войници, вързали му ръцете и го завели при султана.

Явил се и стопанинът на хана, дошли и робите на бояджията.

— Познавате ли тоя човек? — попитал султанът и посочил Абу-Кир.

— Той ограби болния си приятел и избяга от него! — рекъл ханджията.

— Той му удари сто тояги пред очите ни! — казали в един глас робите.

И падишахът разбрал каква е истината и извикал:

— Прекарайте го през града, а после го сложете в един[155] чувал, посипете го с негасена вар и го хвърлете в морето!

— Всемогъщи господарю, не го погубвай! — примолил се Абу-Сир. — Аз му прощавам всички злини, които ми е причинил!

— Ти му прощаваш — отвърнал султанът, — но аз не мога да му простя. Водете го!

И войниците прекарали Абу-Кир през града и след това го напъхали в един чувал, посипали го с негасена вар и го хвърлили в морето. И Абу-Кир умрял и потънал във водата.

— Кажу сега какво искаш! — рекъл султанът на баняджията.

Абу-Сир целунал земята пред нозете му и продумал:

— Моля те, помогни ми да се завърна в родината!

И султанът му подарил един голям кораб, натоварен със съкровища и роби, и му пожелал добър път.

Когато корабът доплавал до Искандрия и всички слезли на сушата, един от робите домъкнал някакъв чувал и казал на Абу-Сир:

— Господарю, намерих тоя чувал край брега. Не зная какво има в него, но много е тежък.

Абу-Сир се приближил до чувала, развързал го и видял вътре мъртвия Абу-Кир, когото вълните дълго носили из морето и най-сетне го изхвърлили край Искандрия.

— По волята на аллаха той е стигнал дотук, за да намери покой в родната земя! — рекъл Абу-Сир и разпоредил да погребат мъртвеца.

И Абу-Сир живял още много години в благочестие и когато умрял, бил погребан до гроба на Абу-Кир.

И това място било наречено Абу-Кир и Абу-Сир, а сега се казва Абу-Сир, защото времето заличило името на злия завистник и оставило само спомена за добродетелния и праведен син на аллаха.

[1] Хамам — турска баня. ↑

АЛИ БАБА И ЧЕТИРИДЕСЕТТЕ РАЗБОЙНИЦИ

Живели някога в Персия двама братя: Касим и Али Баба. Когато баща им умрял, те си поделили по равно оставеното им оскъдно наследство, ала съдбата ги обрекла да не бъдат равни в по-нататъшния си живот. По-големият брат Касим се оженил за имотна мома и станал най-богатият човек в града, а Али Баба си взел за жена бедна девойка и едничкото му богатство били трите мулета, с които пренасял дърва от далечната вековна гора.

Една привечер, когато Али Баба седял накрай гората и си почивал от дневния труд, чул тропот на коне. Като се взрял в далечината на широкия път, той съгледал гъст облак прах, сред който се очертали препускащи конници. Изплашил се Али Баба да не би тия хора да са разбойници и бързо се покатерил на близкото дърво, което растяло край една висока скала. Той се притулил зад разлистените клони и скоро в гората наистина се явили четиридесет разбойници със страшни, брадясали лица, въоръжени до зъби. Те слезли от конете си, нарамили донесените тежки чували и тръгнали към дървото, на което се намирал Али Баба. Главатарят нагазил в храсталака, приближил се до една тайна врата в скалата и извикал високо:

— Сезам, отвори се!

И вратата мигом се отворила и насреща зейнала дълбока, тъмна пещера. Разбойниците влезли вътре, последвани от главатаря, и вратата пак се затворила.

Али Баба поискал да скочи от дървото и да избяга с някой кон, но после решил да почака, за да види какво ще стане по-нататък.

По едно време вратата отново се отворила и разбойниците се измъкнали един по един с празни чували в ръцете. Като се уверил, че всички са излезли, главатарят извикал:

— Сезам, затвори се!

И вратата веднага се затворила и разбойниците яхнали конете си и заминали.

Тогава Али Баба слязъл от дървото, изправил се пред скалата и изрекъл чудните думи:

— Сезам, отвори се!

В същия миг тайната врата се отворила и от зиналата скала полъхнала хладина.[158]

Дърварят тръгнал из мрака на пещерата и стигнал до едно място, дето прониквала слаба светлина през един процепа на каменния свод.

За своя най-голяма изненада Али Баба видял наоколо грамади от съкровища — копринени тъкани, пъстроцветни килими, скъпоценни камъни, златни и сребърни монети. Едва сега бедният дървар разбрал, че тая пещера е скривалище на разбойниците, които пазели тук ограбените богатства.

Али Баба разгледал натрупаните съкровища и без да мисли много, напълнил няколко торби със злато, натоварил ги на мулетата и ги покрил с дърва.

— Сезам, затвори се! — рекъл той на края и когато вратата се затворила, потеглил към къщи.

Като се прибрал у дома, Али Баба оставил дървата на двора, а торбите пренесъл в стаята на жена си.

Щом видяла толкова много жълтици, тя се изплашила и започнала да хока мъжа си:

— Какво си направил, проклетнико? Отде си откраднал тия пари?

— Не е кражба да вземеш туй, което другите са откраднали — рекъл Али Баба и й разправил как попаднал в пещерата на разбойниците. — Сега вече и ние ще заживеем в охолство — добавил той и изсипал жълтиците в голяма купчина.

Зарадвала се жена му и поискала да преброи парите.

— Как ще преброиш толкова много жълтици? — възпротивил се дърварят. — Не сме ги спечелили с труд, та да ги броим. Я най-добре да ги заровим в една яма и оттам да вземаме по малко.

— Не — казала жената. — Ние трябва да знаем колко пари имаме. Ти иди да изкопаеш ямата, а аз ще взема отнякъде една крина да измеря жълтиците.

Напразно Али Баба увещавал жена си да не отива никъде и да запази тайната, която й поверил.

Тя не го послушала и отишла у брата на мъжа си да му иска крината. Там заварила само жената на Касим, който не бил в къщи.

— Каква крина искаш — голяма или малка?

— А че по-големичка, ако може.

И жената на Касим изтичала да донесе голямата крина и си рекла: „Какво ли ще мерят с нея?“ И взела, че намазала със смола дъното на съда.[159]

Като си дошла у дома, жената на Али Баба се заловила да пълни крината с жълтици и да ги изсипва на пода, докато измерила цялата купчина. Зарадвана от щедростта на аллаха, тя не забелязала, че върху дъното на съда се залепила една жълтица, и побързала да върне крината на етърва си.

Зачудила се жената на Касим, като видяла залепналата жълтица, и едва дочакала мъжа си да му съобщи новината.

Вечерта, когато Касим се върнал в къщи, тя му рекла:

— Ние мислехме, че твоят брат е сиромах човек, а той си мери парите с крина.

И му разказала какво се случило.

Цяла нощ Касим не можал да заспи от завист и се мъчел да отгатне как е забогатял брат му. На сутринта рано-рано той отишъл при него и го попитал:

— Братко, отде имаш толкова много жълтици, че ги мериш с крина?

— Какви жълтици? — престорил се на изненадан Али Баба.

Касим му показал жълтицата, която била залепнала на крината, и Али Баба, ще не ще, му признал как проникнал в скривалището на разбойниците.

— Ние можем да си поделим всички богатства, ако ми обещаеш, че ще запазиш тайната — предложил му той.

— Бъди спокоен! Никому думица няма да кажа! — уверил го Касим.

И Али Баба разправил подробно къде се намира пещерата и какви са вълшебните думи, които отварят вратата.

Доволен и радостен, Касим се прибрал у дома, обзет от едничката мисъл да измами брата си и да заграби всичките съкровища.

На другия ден още призори той взел много чували и потеглил с десетина мулета към гората. Като стигнал там, скоро намерил скалата,

скрита сред храсталците, застанал пред тайната врата и извикал:

— Сезам, отвори се!

Вратата се отворила и Касим се втурнал в тъмната пещера, навлязъл навътре и се озовал на онова място, дето прониквала светлина от процепа на каменния свод. Изправен пред несметните богатства, които се открили пред очите му, той напълнил бързо няколко чувала със съкровища, изнесъл ги пред входа на пещерата, после се върнал и почнал да пълни и останалите чували. Ала когато поискал да изнесе и тях, от смущение и възбуда внезапно забравил първата дума, която трябвало да изрече, за да отвори вратата. И вместо да извика: „Сезам, отвори се!“ — рекъл: „Сусам, отвори се!“

Но вратата останала затворена и Касим изпаднал в ужас. Дълго напрягал той паметта си и изричал всякакви думи, само истинската дума не идвала на устата му.

И както стоял, обзет от отчаяние, ето че разбойниците се задали и още отдалеч съгледали мулетата и чувалите със съкровища.

Разбойниците скочили от конете си и се спуснали към скалата, а главатарят извадил сабята си и извикал:

— Сезам, отвори се!

И вратата се отворила и всички нахълтали с голи саби в пещерата.

Обезумял от уплаха, Касим се опитал да блъсне главатаря и да избяга, но разбойниците го хванали и веднага го съсекли.

След това те прибрали изнесените съкровища и дълго се питали как е открито съкровището им и кой може да е казал на крадеца вълшебните думи. И като не могли да си обяснят загадката, разбойниците оставили отвътре до входа насечения труп на Касим, за да всеят страх и трепет у всеки, който дръзне да проникне в пещерата. После затворили вратата, метнали се на конете си и тръгнали отново по грабеж.

А жената на Касим седяла и чакала мъжа си чак до вечерта и най-сетне загубила търпение и излязла да пита Али Баба дали не го знае къде е.

Али Баба се досетил, че брат му е отишъл скришом в пещерата, и успокоил снаха си, като ѝ казал, че Касим е разумен човек и знае какво прави.

Но Касимовата жена не мигнала цяла нощ и на сутринта, разтревожена и разплакана, отново отишла при Али Баба и той пак я успокоил.

Ала сега вече и сам Али Баба се усъмнил, че може беда да е сполетяла Касим, затова решил да го потърси и тръгнал с три мулета към гората. Когато приближил скалата,[161] той забелязал наоколо кървави следи и Сърцето му се свило от лоши предчувствия.

— Сезам, отвори се! — рекъл с разтреперан глас той. И вратата се отворила и на няколко крачки зад нея Али Баба съзрял трупа на Касим, насечен на четири къса.

Колкото и да бил обиждан и огорчаван от брата си, Али Баба се натъжил дълбоко, отишъл навътре в пещерата и взел някакво платно, в което увил нарязаното тяло. После напълнил две торби с жълтици и ги вързал за мулетата заедно с трупа на покойника, покрил всичко с дърва и се прибрал по тъмно, за да не събуди подозрение у минувачите.

Щом стигнал в града, той се отбил покрай къщата на Касим, повикал вярната робиня Моргиана и ѝ съобщил тъжната новина, че носи трупа на господаря ѝ, убит от разбойници.

— Само аз и ти ще знаем тая тайна — предупредил я Али Баба. — На другите ще казваш, че Касим е умрял от естествена смърт.

След това Али Баба се явил при снаха си и рекъл с опечалено лице:

— Мила сестро, не се вълнувай от думите ми, каквито и да бъдат те.

— Какво има? Да не би да се е случило нещо лошо с Касим? — извикала тя.

И Али Баба разправил спокойно и предпазливо за смъртта на брата си, без да споменава, че е донесъл трупа му.

— Такава е била волята на аллаха — казал той — и ти ще трябва да се помириш с нещастieto, което те е сполетяло. Не се отдавай на пагубни мисли и не почерняй дните си в самота и отчаяние. Ние ще съберем имотите си и ще заживеем заедно. А сега остави на мен и на Моргиана да се погрижим за погребението на Касим и не казвай никому какво се е случило.

Ободрена от думите на Али Баба, жената на Касим приела с готовност предложението му и на душата ѝ олекнало.

Като излязъл от стаята на снаха си, Али Баба поприказвал насаме с Моргиана и се завърнал в къщи.

На следната утрин Моргиана отишла при един билкар и му поискала лек за господаря си, който бил тежко болен.

Търговецът ѝ дал някаква билка и робинята я занесла у дома, но на другия ден пак се явила при билкаря и със сълзи на очи казала:

— Господарят е още по-зле и нито яде, нито пие. Нямах ли някое друго, по-силно лекарство?

И билкарят приготвил лек против най-тежката болест и го дал на Моргиана.

В това време Али Баба и жена му сновели непрекъснато до къщата на Касимови, натъжени и разтревожени, за да покажат, че Касим е на смъртно легло. И вечерта, когато Касимовата жена и робинята започнали високо да плачат и да нареждат, съседите разбрали, че Касим е умрял.

Още несъмнено, Моргиана изтичала при стария ранобуден обуцар Мустафа, пуснала в ръката му една жълтица и го помолила да дойде с нея в къщи, за да зашие нещо.

— Само че ще ти вържа очите — казала тя.

— Не отивам никъде с вързани очи — рекъл Мустафа. Но робинята му дала още една жълтица и обуцарят се съгласил, взел си всички потребни неща и се приготвил да върви. Моргиана му превързала очите с кърпа и го повела към къщи.

Когато влезли в стаята с насечения труп на мъртвеца, тя снела кърпата от очите на Мустафа, дала му трета жълтица и му казала да зашие внимателно нарязаното тяло и да не обажда никому какво е правил.

Мустафа си свършил работата и Моргиана отново му вързала очите и го завела в дюкяна му.

Али Баба умил и намазал с балсам тялото на Касим, обвил го в бяло платно и разпоредил да повикат имамина^[1], за да прочете упокойна молитва, както повелявал обичаят. После сложили покойника на носилка и го отнесли на гробището, дето го погребали най-тържествено.

Няколко дни след погребението Али Баба и жена му отишли да живеят при вдовицата на Касим, като пренесли там цялата си покъщнина и жълтиците.

Но да видим сега какво станало с разбойниците.

След някой и друг ден те се върнали в пещерата и останали поразени, когато забелязали, че съсеченият труп е изчезнал и че липсват много жълтици. Разбойниците разбрали, че някой е открил скривалището им, и се изплашили[163] да не бъдат заловени и избити. Те дълго се съвещавали какво да правят и най-сетне решили да изпратят едного от тях в града, за да узнае кой е убитият, къде живее и дали има други хора, които са посветени в тайната на скривалището. Пратеникът бил предупреден, че го очаква смърт, ако не изпълни успешно поръката, и той се преоблякъл като търговец и заминал за града.

На разсъмване разбойникът стигнал на градското пазарище и съзрял едничкия отворен дюкян на обуцаря Мустафа.

— Много си подранил, старче — рекъл той. — Навярно очите ти недовиждат, та почваш по-отраничко работа.

— Лъжеш се, приятелю — отвърнал обуцарят. — Ако ме беше видял преди няколко дни как заших един насечен мъртвец, щеше да се убедиш, че очите ми не са по-лоши от твоите.

Зарадвал се разбойникът, че е попаднал тъкмо на човека, който му трябва, но се престорил, че не разбира нищо, и попитал:

— Мъртвец ли? Отде-накъде ще зашиваш мъртвец?

— Повече нищо няма да ти кажа — рекъл Мустафа, като се сетил, че не трябва да издава никому тайната.

Но разбойникът му предложил една жълтица и поискал да му покаже само къщата, дето е станало това чудо.

— Не зная де е тая къща. Една жена ме заведе дотам с превръзка на очите и ме върна назад пак с вързани очи.

— Нищо, хайде да опитаме. И аз ще ти вържа очите, може пък да налучкаш посоката, като тръгнем по улиците.

Не устоял обуцарят на изкушението, прибрал жълтицата и тръгнал с човека, който му вързал очите.

Дълго вървели те из града и Мустафа се спирал на всеки ъгъл и кръстопът, за да си припомни накъде го е водила Моргана.

По едно време те стигнали до дома на Касим и обуцарят казал:

— Май че тая беше къщата.

Разбойникът веднага извадил тебешир и сложил знак върху вратата на Касимовата къща, после развързал очите на Мустафа,

поблагодарил му за услугата и се запътил към гората.

Ала ето че след малко се задала Моргиана, която се[164] връщала от пазар, и забелязала тебеширения знак върху пътната врата. „Не ми се вижда чиста тая работа“ — помислила си тя и взела, че издраскала с тебешир същия знак по вратите на всички околни къщи.

Слънцето залязло зад гората, когато пратеникът на разбойниците се завърнал в пещерата. Главатарят го изслушал и рекъл:

— Ще скрием оръжието си под дрехите, и ще отидем един по един в града. Там ще се съберем на големия площад и после ще видим какво ще правим. Утре заран тръгваме!

Призори разбойниците се заточили по широкия път като обикновени пътници и към пладне се озовали в града. Събрали се на уговореното място и пратеникът ги повел към къщата с тебеширения знак.

Но каква била изненадата, когато главатарят и другарите му дошли в Касимовата махала и видели по вратите на всички къщи едни и същи знаци.

— Чудно, кой е сложил тоя знак на всички врати! — извикал пратеникът. — Кълна се в аллаха, че аз белязах само една къща!

След тая несполука разбойниците се върнали в гората, и наказали със смърт другаря си, който се оставил да бъде измамен. Те изпратили друг човек в града и той отишъл пак при обуцаря и го склонил да му покаже къщата. Тоя път разбойникът отбелязал вратата на Касимовия дом с червен тебешир и сметнал, че вече никой не може да го надхитри. Но и досетливата Моргиана намерила червен тебешир и написала същите знаци по всички околни къщи. Така разбойниците отново били заблудени и убили и втория пратеник.

Главатарят се убедил, че е безполезно да жертвува повече свои хора, и решил сам да разкрие тайната. Заминал за града и когато Мустафа го завел на определеното място; той дълго разглеждал къщата, докато я запомнил добре. И без да слага на вратата някакъв знак, потеглил назад към пещерата.

Привечер разбойниците се събрали и намислили да вземат тридесет и седем кожени меха за дървено масло, да се скрият в тях и главатарят да ги пренесе в града с мулета, като се представи за търговец.[165]

Както намислили, тъй и сторили. Влезли разбойниците в пригответените мехове и главатарят ги натоварил на мулетата, напълнил за показ и един мях с масло и поел към града.

Когато стигнал до познатата къща, той видял Али Баба, който седял пред вратата и си почивал на хладина. Лек ветрец появявал във вечерния здрач.

— Добър вечер, господарю! — поздравил го пътникът. — Аз ида отдалеч и съм търговец на дървено масло. Ще ми позволиш ли да пренощувам в твоя дом?

Макар че Али Баба бил виждал вече в гората главатаря на разбойниците, той не запомнил лицето му и не можал да го познае.

— Заповядай! — поканил го стопанинът и разтворил широко пътната врата.

И веднага след това той заповядал на слугата си Абдула да заведе мулетата под сайванта и да ги нахрани с ечемик, а на Моргиана заръчал да приготви вечеря.

Гостът също влязъл в двора и поискал да остане там, но Али Баба го придумал да пренощува в къщи.

Като се навечеряли, домакинът пожелал на госта си лека нощ и се прибрал в стаята си.

Към полунощ разбойникът се измъкнал тихичко на[166] двора, обиколил всички мехове и пришепнал на всекиго от другарите си:

— Щом чуете да хвърлям камъчета от прозореца, ще излезете навън и ще ме чакате.

И пак тъй тихичко се върнал в къщата.

А в това време Моргиана все още шетала из кухнята, за да приготви яденето за другия ден. И както готвела, фитилът на лампата неочаквано запращял и пламъкът замигал и угаснал.

— Ами сега как ще работя на тъмно? — рекла робинята и отишла при Абдула да го пита какво да прави.

— Не е голяма беда — успокоил я слугата. — В меховете на двора има толкова масло, че можеш да си налееш малко в лампата.

И Моргиана взела един съд и излязла на двора да налее масло.

Като се приближила до първия мях, отвътре се чул тих глас:

— Време ли е вече да излизаме?

Робинята се изплашила, но мигом се съвзела и отвърнала шепнешком:

— Още не е време.

Тя обиколила и другите мехове и отвсякъде чула същия въпрос, на който отговаряла:

— Още не е време.

Най-сетне Моргиана стигнала до последния мях и като видяла, че в него наистина има масло, донесла от кухнята един голям котел и го напълнила с гъстата течност. После наляла лампата и я запалила, сложила котела на огъня и почакала, докато маслото заври.

Тогава робинята минала край наредените мехове и във всеки мях изляла по малко вряло масло, което било достатъчно, за да попари и умъртви всички разбойници. Така загинали враговете на Али Баба, а вярната Моргиана се скрила зад едно дърво да види какво ще стане по-нататък.

Когато къщата утихнала, главатарят на разбойниците отворил прозореца на стаята си и започнал да хвърля камъчета из двора. Ала меховете стоели неподвижно и никакъв човек не се мяркал наоколо.

Зачудил се злодеят защо другарите му не излизат на[167] уговорения знак и отишъл да види какво се е случило. Още щом се приближил до първия мях, усетил мирис на прегоряло масло и изтръпнал. Надникнал и в останалите мехове и с ужас забелязал, че другарите му са мъртви. Като разбрал, че е останал сам, главатарят се спуснал към дъното на градината, прехвърлил се през оградата и избягал.

На сутринта Али Баба съгледал меховете в двора и останал много изненадан, че техният стопанин още не излиза да ги товари на мулетата и да се стяга за път. Но при него дошла Моргиана и му разправила всичко. Разправила му и за тайния знак на тяхната врата, и за другите знаци, които тя отбелязала по вратите на околните къщи.

Просълзил се Али Баба, прегърнал добрата Моргиана и ѝ рекъл:

— От днес нататък ти не си ми вече робиня. Аз ти връщам свободата заради твоята вярност и досетливост. Ти ми спаси живота и рано или късно аз ще те възнаградя богато.

И Али Баба повикал Абдула и двамата с него изкопали дълбока яма, в която заровили всички разбойници.

А самият главатар на разбойниците се скрил в пещерата и заживял в самота и в постоянен страх. По цели дни и нощи мислел как

да погуби своя хитър враг и да запази съкровищата си. Най-сетне намислил.

Един ден той обръснал брадата си, облякъл се в скъпи дрехи и се заселил в града, дето си наел дюкян, и тайно започнал да пренася скритите съкровища.

Новият търговец се представил под името Хюсеин и се сприятелил с мнозина търговци, между които бил и синът на Али Баба — Ибрахим.

Скоро Хюсеин и Ибрахим станали неразделни приятели и Хюсеин започнал да кани често сина на Али Баба на богати гощавки. Според обичая трябвало и Ибрахим да се отсрами пред приятеля си и да го покани у дома.

И веднъж той завел Хюсеин в къщи и Али Баба посрещнал любезно госта си и му изразил радостта си, че вижда най-близкия приятел на своя син.

— Благодаря ти, че се грижиш за Ибрахим и го напътствуваш с полезни съвети — рекъл Али Баба.

— Ибрахим е умен момък и от него ще излезе добър търговец. — отвърнал Хюсеин.[168]

И като поприказвали и се поразговорили, гостът станал да си върви.

— Мигар не ще ми направиш честта да похапнеш с нас? — обидил се Али Баба. — Трапезата ми е скромна, но гладен няма да останеш.

— Много съжалявам — извинил се Хюсеин. — Аз съм свикнал да ям безсолни ястия и затова ще вечерям у дома.

— Бъди спокоен! — казал домакинът. — В твоето ястие няма да има сол.

И той изтичал в кухнята и поръчал за госта си безсолна гозба.

— Какъв е тоя човек, който не яде сол? — извикала Моргиана и полюбопитствувала да го види.

Тя отишла уж да нареди трапезата и като погледнала Хюсеин, веднага го познала, макар че той си бил обръснал брадата и бил преобразен. В същото време нейното зорко око забелязало, че под дрехата на госта е скрит нож.

И отново Моргиана се досетила, че над господаря ѝ е надвиснала смъртна опасност, и излязла бързо от стаята. Тя се преоблякла като

танцовачка, мушнала в пояса си една остра кама и забулила лицето си с тънък воал. След това каза на Абдула да си вземе дайрето, за да повеселят господарите.

Всички били насядали край трапезата, когато Моргиана и Абдула се явили в стаята и помолили Али Баба да им позволи да поиграят.

Домакинът се засмял и ги представил на госта си.

— Ето моята готвачка и моя слуга, които искат да ни повеселят — рекъл той и добавил: — Почвайте!

И Абдула задрънкал дайрето и запял весела песен, а Моргиана закършила плавно стройната си снага.

Но Хюсеин не обръщал внимание на забавата и само мислел как да забие ножа си в гърдите на Али Баба.

Дълго се въртяла танцовачката и се извивала като змия, размахвала над главата си извадената кама и по едно време се приближила до госта и му се поклонила. Абдула ударил силно дайрето и го протегнал за бакшиш. Доволни от веселбата, Али Баба и Ибрахим му подхвърлили по една жълтица, а Хюсеин бръкнал в пояса си да извади кесията.

В тоя миг Моргиана забила камата право в сърцето на разбойника и той издъхнал веднага.[169]

— Какво направи, нещастнице? — извикали ужасени бащата и синът. — Знаеш ли, че ти ни погубваш?

— Не аз, а той искаше да ви погуби! — рекла Моргиана и показала скрития нож в дрехата на злодея.

И Али Баба за сетен път се убедил, че дължи живота си на Моргиана, и продумал развълнувано:

— Помниш ли, че ти бях обещал богата награда за твоята преданост? Сега с гордост мога да те нарека моя дъщеря!

И като се обърнал към Ибрахим, бащата казал:

— Синко, никъде по света няма да намериш по-добра и по-вярна съпруга от Моргиана. Вземи я за своя жена и бъди щастлив с нея!

И Ибрахим на драго сърце се съгласил да се ожени за Моргиана, която отдавна била спечелила сърцето му.

После Али Баба заровил разбойника в градината и след няколко дни направил голяма сватба.

И цяла седмица всички пирували и се веселили, гърмели тъпани и свирели зурни и най-силните пехливани забавлявали с борбата си

младоженците и сватбарите.

Така Али Баба останал едничък господар на съкровищата в пещерата. Той поверил тайната на Ибрахим, а Ибрахим я открил на синовете си и тя се предавала на внуци и правнуци и много поколения живели щастливо от тия неизброими богатства.

[1] Имамин — мюсюлмански свещеник. ↑

ПРИКАЗКАТА ЗА ТЪРГОВЕЦА И ДЕМОНА

Разказват, о, щастливи царю, че някога живял търговец, който притежавал големи богатства и търгувал с много градове. Един ден той яхнал коня си и тръгнал на път, за да събере парите си от няколко града, но жегата много го изморила. Затова той седнал под едно дърво, бръкнал в дисагите и извадил оттам парче хляб и една фурма. Изял хляба и фурмата и след това хвърлил костилката. И що да види, в същия миг се появил един огромен демон, който държал в ръка изваден меч, насочил го към търговеца и му казал:

— Ела насам, за да те убия, защото ти уби сина ми!

Търговецът попитал:

— Но как така съм убил сина ти?

Демонът отвърнал:

— Когато ти изяде фурмата и захвърли костилката, тя улучи сина ми в гърдите, както си вървеше; той умря от удара.

А търговецът възкликнал:

— Истина е, че ние сме чада на аллаха и всички ще се върнем при него. Няма друга сила и няма друга власт освен аллах всевишния и всемогъщия! Ако съм убил сина ти, то съм го сторил по невнимание. Затова те моля сега да ми простиш!

Демонът обаче се разкрещял:

— Нищо не може да те спаси, аз трябва да те убия!

И той сграбил човека, повалил го на земята и вдигнал меча си, за да го прободее. Тогава търговецът се разплакал и казал:

— Оставям живота си в ръцете на аллаха! — и произнесъл следните стихове:

Всеки ден открай двояк е: днес е мрачен, утре ясен

—

тъй двояк е и животът: ту е грозен, ту прекрасен.

Ако някой се надсмива, следва да се отговори:

„Подли времена измъчват само благородни хора!“

Страшни вихри щом се спуснат от пределите небесни,

по-високите дървета те нападат като бесни.

Виж морето: то изхвърля горе трупове разплути,

скъпи бисери закътва долу в тъмните си скути.

*Ако времето жестоко все насам-натам ни мята
и в злочестина несменна спътница ни е тъгата,
запомни: неизброим е горе звездният рояк,
но луна и слънце само водят бой с изконен мрак.
Всякакви дървета има, но до днес не се е чуло
разсъдлив човек безплодни дървеса със прът да
брули.*

*Ведри дни си имал, с радост пълно е било сърцето
и не те е страх обземал, че ще те слети несрета^[1].*

Като изрекъл търговецът тези стихове, демонът му казал:

— Съкращавай речта си; аллах ми е свидетел, аз трябва да те убия.

Търговецът обаче рекъл:

— Знай, о, ифрит, че аз имам да уредя един свой дълг и че имам големи богатства, деца и жена и много длъжници, затова разреши ми да си отида до дома и да отдам всекиму, комуто съм длъжник, каквото му се полага; щом започне новата година, отново ще дойда при теб. Нека аллах ми бъде свидетел и поръчител, че ще се върна; тогава можеш да направиш с мен всичко, което пожелаеш — аллах ми е свидетел, че ще изпълня обещаното!

Демонът го накарал да му се закълне и го пуснал да си върви. А търговецът се върнал в своя град, уредил всичките си сметки и задължения, дал всекиму, каквото бил длъжен; после благословил жена си и останал до края на годината сред близките си. След това изпълнил обряда на религиозното миене, взел подръка покрова си, сбогувал се със семейството съседите и всичките си роднини и близки и с мъка тръгнал на път. Всички заплакали за него и се завайкали; той обаче продължил пътя си, докато пристигнал до същата онази градина, а денят бил тъкмо първият от Новата година. И както седял и оплаквал горката си участ, ето че към него се приближил един много стар шейх, който водел вързана за сиджимка газела; той поздравил търговеца, пожелал му дълъг живот и го попитал:

— Защо седиш съвсем самичък тук, на това място, което е свърталище на зли духове?

Тогава търговецът му разказал какво му се било случило с демона, а шейхът, човекът с газелата, се изненадал много и рекъл:

— Аллах ми е свидетел, братко мой, твоята вярност действително е прекалена вярност, а твоята история е много странна история; и ако я запишат с игли върху челата на хората, тя ще бъде предупреждение за всеки, който е готов да се поучи. — После той седнал до него и продължил: — Аллах ми е свидетел, братко мой, аз няма да се отделя повече от тебе, докато не видя какво ще се случи между теб и онзи демон.

И като седнал до търговеца и двамата започнали да разговарят, търговецът усетил, че го обземат страх и ужас, дълбока печал и все по-голяма мъка. И както шейхът с газелата седял край него, ето че те видели да се приближава втори шейх, който водел две кучета — две черни ловджийски хрътки. Като поздравил двамата мъже, той ги попитал и поискал да узнае кои са и що са, като казал:

— Защо седите на това място, което е свърталище на зли духове?

Двамата му разказали случилото се от начало до край. И не седели дълго заедно, но ето че се приближил трети шейх, който водел със себе си една рижа ослица; той ги поздравил и ги попитал защо седят на това място. Така те разказали и на него историята от начало до край — но да я разказваме тук отново, няма смисъл, о, вие, които я слушате.

Тогава и третият шейх седнал до тях и в този миг се задал огромен облак прах, който идвал откъм пустинята. Облакът се разнесъл и, виж, отвътре се появил демонът; в ръка той държал насочен меч, а очите му пръскали искри. Демонът се приближил до групата, издърпал търговеца и изкрещял:

— Идвай да те убия, както ти уби моя син, кръвта на моята кръв!

Тогава търговецът се завайкал и се разридал и тримата старци също заплакали и се завайкали, а първият старец, човекът с газелата, пристъпил напред, целунал ръка на демона и казал:

— О, демоне, корона на царете на демоните! Ако ти разкажа моите преживелици с тази газела и те ти се сторят необикновени, ще ми отстъпиш ли тогава една трета част от кръвта на този търговец?

Демонът отвърна:

— Да, старче, ако ми разкажеш тази история и аз сметна, че тя е необикновена, ще ти отстъпя една трета от неговата кръв.

И старецът подел:

[1] От тук до края на книгата стиховете са преведени от немски от Димитър Стоевски. ↑

ПРИКАЗКАТА НА ПЪРВИЯ СТАРЕЦ

Знай, о, демоне, че тази газела е моя братовчедка, кръв от моята кръв и плът от моята плът; аз бях сгоден за нея още когато тя беше малко момиче и живяхме заедно близо тридесет години, ала не бях сподобен от нея с челяд. Затова си взех втора жена, която ми роди едно момче, мило като пълната луна, с чудно красиви очи и вежди. Момчето растеше, порасна и стана петнадесетгодишен момък. Тогава ми се наложи да посетя няколко градове и аз потеглих с голям запас от стоки. Ала моята братовчедка, тази газела, още от младини се бе научила да прави магии и заклинания; така тя омагьосала и превърнала сина ми в теле, а робинята ми, неговата майка, в крава и ги дала на моите пастири да ги пасат. Когато след дълго време аз се върнах у дома от пътуването си и попитах къде са синът ми и майка му, тя ми отвърна:

— Държанката ти умря, а синът ти избяга и аз не знам къде отиде.

Така прекарах цяла година с натъжено сърце и сълзи на очите, докато наближи големият празник на аллаха. Изпратих да повикат говедаря и му наредих да ми доведе охранена крава, а това била моята робиня, омагьосана от тази газела. Аз запретнах ръкавите и подвих полите на одеждата си, грабнах ножа и понечих да ѝ разрежа гръкляна, ала кравата започна да мучи силно и да плаче с горчиви сълзи. Това много ме учуди и ми дожаля; пуснах я и казах на говедаря:

— Доведи ми друга крава!

Тогава моята братовчедка се развика:

— Заколи тази, защото за мен няма по-хубава и по-охранена от нея!

Още веднъж се приближих до кравата, за да я заколя, ала тя отново замуча силно и аз се отдръпнах настрана и наредих на говедаря си да я заколи и да я одере. Той я закла и ѝ одра кожата, ала не намери вътре нито тлъстина, нито месо, а само кожа и кости; и аз много съжалих, задето я бях заклал, ала вече нямаше никаква полза от съжалението ми. Дадох я на говедаря и му казах:

— Доведи ми едно охранено теле — а той ми довел собствения ми син.

Ала телето, като ме видя, се откъсна от сиджимката и побягна към мен, започна да търка главата си о тялото ми и да плаче и да мучи, така че на мен ми дожеля за него и аз казах на говедаря:

— Доведи ми една крава и пусни това теле да си живее!

Тогава моята братовчедка, тази газела, се развика:

— Трябва да убиеш това теле още начаса, защото днес е свят и благословен ден и днес трябва да се коли само най-хубавият добитък, а сред нашите телета няма по-тлъсто и по-хубаво от това!

А аз ѝ отговорих:

— Виж какво се случи с кравата, която настоя да заколят по твое желание! Само се разочаровахме и нямахме никаква полза от нея; аз горчиво съжалявам, задето накарах да я заколят; затова за днешния курбан няма да се вслушам в нито една твоя дума за това теле.

А тя ми рече:

— В името на всемогъщия, всеопрощаващия, преблагия аллах! Ти трябва да го заколиш на този свят ден и ако не го убиеш, няма да бъдеш повече мой мъж и аз няма да бъда вече твоя жена!

Като чух тези силни думи от нея и не знаех все пак какъв умисъл има тя, пристъпих към телето с ножа в ръка...

При тези думи обаче Шехеразада забелязала, че навън започва да се разсъмва и прекъснала разказа си по средата. А сестра ѝ казала:

— Колко е хубава твоята приказка и колко е възхитителна, и колко е приятна, и колко поучителна!

А Шехеразада ѝ отвърнала:

— Какво представлява всичко това в сравнение с онова, което бих могла да ви разкажа през следващата нощ, ако царят благоволи да запази живота ми!

Тогава царят си казал:

„В името на аллаха, няма да заповядам да я убият, докато не чуя края на приказката ѝ!“

След това двамата прекарали остатъка от нощта прегърнати, докато съвсем се развиделило. Тогава царят отишъл в заседателната зала, където го чакал везирът му с кърпата за обявяване на смъртните присъди под мишница. И царят започнал да раздава правосъдие, налагал и отменял наказания, докато денят превалил; на везира си

обаче той не казал нищо за случилото се. Това много учудило везира. А вечерта съветът приключил и цар Шехрияр се върнал в своя дворец. Но когато настъпила втората нощ, Диназада казала на сестра си Шехеразада:

— Мила сестрице, разкажи ни приказката за търговеца и демона докрай!

А Шехеразада отвърнала:

— С най-голяма радост, ако царят ми разреши.

Царят казал:

— Разказвай, разказвай!

И Шехеразада подела разказа си:

— Разказвали са ми, о, щастливи царю и справедливи владетелю, че когато търговецът понечил да заколи телето, сърцето му се разнежило и той казал на говедаря си:

— Върни това теле при другите!

Старецът разказал всичко това на демона, който много се учудил на странните му думи. А човекът с газелата продължил:

— О, владетелю на всички царе на демоните, през цялото това време моята братовчедка, тази газела, гледаше какво става и ми каза:

— Заколи това теле, защото то наистина е много охранено!

Но моето сърце не ми даваше да убия животното и затова казах на говедаря да го отведе; и той го подкара и се отдалечи заедно с него. И както си седях на другия ден, ето че дойде говедарят, изправи се пред мене и ми рече:

— О, господарю, искам да ти открия нещо, на което ти много ще се зарадваш и ще ме възнаградиш за добрата вест.

— Добре — рекох аз, а той продължи:

— О, търговецо, аз имам една дъщеря; на младини тя се бе научила да прави магии от една стара жена, която живееше при нас. Вчера, когато ти ми даде телето, аз се върнах заедно с него и влязох у дома си; дъщеря ми го погледна и веднага закри лице с яшмака си; после тя започна ту да плаче, ту да се смее и накрая ми каза:

— Татенце, нима ти вече дотолкова не цениш честта ми, та водиш чужди мъже при мене?

А аз я попитах:

— Та къде са тия чужди мъже и защо се смееш и плачеш така?

А тя отвърна:

— Знай, че това теле, което ти доведе, е синът на нашия господар, ала той е омагьосан, защото неговата мащеха превърнала в животни и него, и майка му; тази е причината, поради която се смее, плача обаче заради неговата майка, защото баща му наредил да я убият.

Това много ме учуди и аз едва изчаках да се раздени, за да дойда и да ти го кажа.

И като чух, о, демоне, тези думи от своя говедар, аз тръгнах заедно с него, опиянен без вино от преливащата радост и щастието, което бях преживял, докато стигнахме до неговата къща. Там ме посрещна дъщерята на говедаря и ми целуна ръка; скоро след това дойде и телето и погали главата си о мене. Тогава аз казах на дъщерята на говедаря:

— Вярно ли е всичко, което си казала за това теле?

А тя отвърна:

— Да, о, господарю, това наистина е твоят син, кръв от твоята кръв.

Тогава аз възкликнах:

— О, девойко, ако го освободиш от магията, нека станат твои добитъкът и всичко, което твоят баща пасе.

Ала тя се усмихна и рече:

— О, господарю, мен не ме влече богатство, аз искам само две условия: първото е да ме ожениш за своя син, а второто — да ми разрешиш аз да омагьосам и да взема за заложница онази, която омагьоса него, иначе не мога да бъда спокойна, че тя няма да ми отмъсти.

И като чух думите на дъщерята на говедаря, о, демоне, аз отвърнах:

— Освен това, което искаш, нека всичкият ми добитък и целият имот, който пази баща ти, бъдат твои и ти давам също така правото да се разпореждаш с кръвта на моята братовчедка.

Като чу моите думи, тя взе едно блюдо, напълни го с вода, произнесе над него някакво тайнствено заклинание и напръска телето с водата, като каза:

— Ако си теле и аллах всевишният те е създал като такава, остани си в същия образ и не се променяй; ако обаче си омагьосано, приеми по заповед на аллах всевишния предишния си вид и образ!

И ето че телето се разтрепера и се превърна в човек. Тогава аз се хвърлих на врата му и извиках:

— Заклевам те в името на аллаха и те моля, разкажи ми всичко, което моята братовчедка направи с теб и твоята майка!

И моят син ми разказа онова, което се бе случило с двамата, а аз рекох:

— О, сине мой, аллах ти изпрати тази девойка, която може да те освободи от магията и да ти помогне да си възвърнеш правата.

После, о, демоне, аз го ожених за дъщерята на говедаря, а тя превърна моята братовчедка в тази газела, като каза:

— Това е приятен образ, а не някой отвратителен, от който хората да отвръщат погледи.

Сетне дъщерята на говедаря живя при нас дни и ноци, ноци и дни, докато аллах я прибра при себе си. А когато тя заспа вечния си сън, моят син се отправи към индийската страна, а това е страната на този човек, с когото ти се е случило онова, за което той ми разказа. Тогава аз взех тази газела, моята братовчедка, и тръгнах с нея от място на място да търся диря и вест от моя син, докато съдбата ме доведе до това място, където видях търговеца да седи облян в сълзи. Ето това е моят разказ.

Тогава демонът казал:

— Това е необикновена история и аз ти подарявам една трета част от неговата кръв.

Тогава излязъл напред вторият старец, човекът с двете ловджийски кучета, и заговорил на демона:

— Ако и аз ти разкажа какво ми се случи с моите братя, тези две кучета, и ти се увериш, че това е още по-странна и още по-необикновена история, ще опростиш ли и заради мен една трета от вината на този човек?

Демонът отвърнал:

— Ако твоят разказ е още по-странен и още по-необикновен, нека бъде волята ти!

И така започнала:

ПРИКАЗКАТА НА ВТОРИЯ СТАРЕЦ

Знай, о, господарю на царете на демоните, че тези две кучета са моите братя, а аз съм третият. Когато моят баща умря и ни остави наследство от три хиляди жълтици, аз отворих дюкян, в който продавах и купувах, а и двамата ми братя също си отвориха по един дюкян. Но не бе минало много време, откакто аз бях подхванал търговията, когато по-големият ми брат, едното от тези кучета, продаде стоката от своя дюкян за хиляда динара; и като закупи стоки за търговия, замина на път. Цяла година не се върна при нас; един ден обаче, както си седях в моя дюкян, ето че вътре влезе един просяк, застана пред мен и аз му казах:

— Нека аллах ти помогне!

Тогава той ме попита разплакан:

— Нима не ме познаваш вече?

Чак тогава се вгледах по-внимателно и видях, че това беше брат ми; станах и го поздравих с „добре дошъл“; после му предложих място в своя дюкян и го запитах какво му се е случило.

— Не ме питай — отвърна той, — стоките ми отидоха, щастието ми измени!

Отведох го в банята, облякох го в една от моите одежди и го оставих да живее при мен. И като направих сметка и изчислих печалбите от дюкяна си, излезе, че бях спечелил хиляда динара, така че богатството, което бях вложил, бе нараснало на две хиляди. Поделих го с брат си и му казах:

— Представи си, че не си предприемал никакво пътешествие и изобщо не си напускал нашия град!

Той прие със светла радост предложеното му и отново си отвори дюкян; така минаха няколко дни и нощи. След това обаче вторият ми брат, ей онова, другото куче, реши и продаде стоките и целия си имот, за да тръгне на път; колкото и да го уговаряхме да не заминава, не можахме да го спрем. Накупи стоки за търговия и се отправи на път заедно с други хора. Не се върна при нас цяла година. После дойде при

мен, както бе дошъл преди него по-големият ни брат; и когато му казах:

— Братко мой, не те ли съветвах да не заминаваш? — той се разплака и извика:

— Братко, това е повеля на съдбата; ето ме сега пред теб обеднял, без нито един-единствен дирхем в джоба си, оголял, без риза на гърба си.

Тогава, о, демоне, аз го отведох в банята, дадох му да облече една нова одежда от моите собствени дрехи и го доведох в своя дюкян; хапнахме там и пийнахме. След това му рекох:

— Братко мой, аз си правя сметката обикновено в началото на всяка година; всичко, каквото съм спечелил в повече, ще го поделя с тебе.

Така и сторих, о, демоне, направих сметката от търговията си и като намерих, че съм спечелил две хиляди динара, поблагодарих на твореца — хвала нему, всевишния, — дадох на брат си хиляда и запазих хиляда за себе си. А той отиде, отвори си дюкян и така живяхме доста дни. След известно време обаче братята ми започнаха да ме убеждават да тръгна заедно с тях на път, ала аз отказах с думите:

— Какво спечелихте вие от вашите пътешествия, та да знам, че и аз ще спечеля?

И тъй като аз не исках да се вслушам в съвета им, всеки от нас остана в своя дюкян и продължихме да продаваме и да купуваме както преди. Те обаче всяка година ме убеждаваха да тръгна заедно с тях на път и аз все не се съгласявах, докато изминаха така шест години; най-после отстъпих, като казах:

— Е, добре, братя мои, ще тръгна с вас на път; да видим преди това колко пари притежаваме!

Разбрах, че те нямаха нищо; напротив, бяха разпилели всичко, тъй като се бяха отдали на гощавки и пиянство и на удоволствия. Аз обаче не им казах нито дума, а направих сметка на своята търговия и разпродадох всичките си имоти и стоки; и като се видях собственик на шест хиляди динара, се зарадвах и ги разделих на две половини и казах на братята си:

— Тези три хиляди динара ще бъдат за мене и за вас, за да търгуваме с тях. Останалите три хиляди динара ще заровя за в случай, че и с мен се случи същото, което се бе случило с вас; тогава ще се

върна и ще извадя трите хиляди динара и ние ще можем отново да отворим дюкянните си.

И двамата приеха предложението ми; дадох на всеки по хиляда динара, като запазих и за себе си същата сума, а именно хиляда динара. После закупихме подходящи стоки, приготвихме всичко за път, наехме един кораб и след като натоварихме стоките си на кораба, потеглихме и пътувахме много дни, цял месец, докато пристигнахме в един град, където продадохме стоките си; за всяка жълтица спечелихме по десет. И когато отново се канехме да потегляме, намерихме на брега на морето една девойка с разпокъсани и дрипави дрехи; тя ми целуна ръка и рече:

— О, господарю, ще проявиш ли към мене милостта и добротата, за които ще ти се отплатя?

Отвърнах:

— Разбира се; ето виж, аз обичам добродетелността и да правя благоденствия, дори и да не ми се отблагодариш.

А тя рече:

— Вземи ме за жена, о господарю мой, и ме отведи в твоя град, не искам вече да се отделям от тебе; затова пък ти бъди добър към мен, защото аз съм от онези, които заслужават да им се направи добрина и благоденствие; аз ще ти се отблагодаря, а ти не се оставяй видът ми да те заблуди!

Като чух думите ѝ, сърцето ми я обикна, защото такава е била волята на аллах всевишния и преславния, взех я, облякох, подредих ѝ хубаво ложе в кораба и се отнесох към нея с уважение и почит. Така продължихме пътешествието си и сърцето ми се изпълни с голяма любов към нея и аз не се отделях от жената нито денем, нито нощем, и мислех повече за нея, отколкото за братята си. Това обаче им се зловиди и те започнаха да ми завиждат за богатството и за многото стоки, които бях натрупал, и те жадно поглъщаха с очи всичко мое. Така те се уговорили да ме убият и ми отнемат всичко, като си казали:

— Ще убием брат си и ще приберем цялото му богатство.

А сатаната им представил това деяние в такива хубави краски, че те ме сграбиха, докато спях край жена си, вдигнаха ме заедно с нея и ни хвърлиха и двамата в морето. Жена ми обаче, щом се събуди от съня, се разтърси и начаса се превърна в демонка. Тя ме вдигна и ме

изнесе на един остров и ме остави там за малко време, а на сутринта се върна и ми каза:

— Ето ме пак, твоята робиня, която те извади от водата с помощта на аллах всевишния и те спаси от смърт. Знай, че аз съм дете на демони; когато те видях, сърцето ми те обикна против волята на аллаха, защото аз вярвам в аллах и в неговия пророк — нека бог го благослови и го дари с милостта си! Така аз дойдох при теб, както ме видя, и ти се ожени за мен и ето виж, сега те спасих от удавяне. Ала аз съм много огорчена от твоите братя и съм решила да ги убия.

Като чух думите ѝ, аз се учудих, благодарих ѝ за онова, което бе сторила за мен, а сетне ѝ казах:

— Ала братята ми не бива да умират!

После ѝ разказах всичко, което бях преживял с тях от началото до края, а тя, като чу разказа ми, рече:

— Тази нощ ще излетя до техния кораб и ще го потопя, така и те ще загинат.

Аз обаче казах:

— Заклевам те в името на аллаха, не прави това, защото поговорката казва: „О, ти, който отвърщаш с добро на злото, знай — на злосторника стига и собственото му деяние“. А те все още са мои братя!

Тя ми отговори:

— Аллах ми е свидетел, аз твърдо съм решила да ги убия!

Тогава започнах да я моля горещо. А тя ме вдигна и отлетя заедно с мен и накрая ме остави върху покрива на собствения ми дом. Отключих вратите и извадих онова, което бях заровил в земята; и след като поздравих хората, отворих отново своя дюкян и закупих стоки. А като се свечери, се върнах у дома, там заварих завързани тези две кучета, които, щом ме видяха, скочиха върху мен, скимтейки, и увиснаха по дрехите ми; и преди още да разбере какво става, жена ми каза:

— Това са двамата ти братя!

Тогава аз я попитах:

— И кой им стори това?

А тя отвърна:

— Изпратих на сестра си вест за тях и тя ги превърна в кучета и те ще се освободят от магията чак след десет години.

И ето че аз дойдох дотук, на път за нейната сестра, която ще ги освободи от магията, след като те преживеят десет години така. Тук обаче видях този млад човек, който ми разказа какво му е дошло до главата; и аз реших да не продължа пътя си, докато не видя какво ще се случи между него и теб. Това е моята история.

Тогава демонът казал:

— Наистина, това е странна история и аз ти подарявам една трета от неговата кръв и опрощавам третината от вината му.

Тогава третият старец, човекът с ослицата, казал:

— Аз мога да ти разкажа история, която е още по-необикновена от тези две; ще ми подариш ли тогава остатъка от неговата кръв и от неговата вина, о, демоне?

А демонът отвърнал:

— Добре.

Така старецът подел:

ПРИКАЗКАТА НА ТРЕТИЯ СТАРЕЦ

О, султане и главатарю на всички демони, тази ослица беше моя жена. Случи се така, че аз заминах на път и цяла година бях далеч от нея, когато свърши пътешествието ми, се върнах у дома през нощта и заварих един черен роб в леглото при жена ми; двамата си приказваха и се милваха, и се смееха, и играеха любовната игра. Като ме видя обаче, тя скочи и се затича с една стомна вода насреща ми, изговори някакви тайнствени слова и ме напръска с водата и рече:

— Излез от този образ и вземи образа на куче! — и аз начаса се превърнах в куче.

Тогава тя ме изтика от стаята навън и аз избягах през вратата и не престанах да тичам, докато стигнах до дюкяна на един месар; там пристъпих и започнах да гложгам разхвърляните наоколо кокали. Като ме видя, месарят ме взе и ме въведе в дома си, ала дъщеря му, щом ме съзря, прикри лицето си с яшмака и възкликна:

— Нима водиш при мен мъж и влизаш заедно с него в моята стая?

Баща ѝ попита:

— Че къде е този мъж?

А тя отвърна:

— Това куче е мъж, омагьосан от жена си, и аз искам да го освободя от магията.

Като чу нейните думи, баща ѝ рече:

— Моля те в името на аллаха, дъще моя, освободи го!

Тогава тя взе една стомна вода, произнесе над нея някакво заклинание, напръска ме с малко вода и каза:

— Излез от този образ и приеми предишния си образ!

И аз мигом приех предишния си образ. Тогава целунах ръка на девойката и възкликнах:

— Бих желал ти да омагьосаш жена ми, както тя омагьоса мене!

Тя ми даде малко от водата и каза:

— Щом я завариш заспала, напръскай я с тази вода и произнеси над нея някоя поговорка по собствено желание и тя ще приеме оня образ, който ти пожелаеш.

Аз взех водата и се върнах при жена си и я заварих заспала; напръсках я веднага с водата и казах:

— Излез от своя образ и приеми образа на ослица!

И тя начаса се превърна в ослица; ето я тук, виждаш я със собствените си очи, о, султане и главатарю на всички демони!

Тогава демонът попитал ослицата:

— Вярно ли е това?

А тя кимнала с глава и дала знак, който казвал:

„Аллах ми е свидетел, това е моята история и всичко, което се случи с мен“.

И тъй като старецът завършил своя разказ, демонът потреперал от удоволствие и му подарил третата част от кръвта на търговеца...

Тогава Шехеразада забелязала, че навън настъпва утрото, и прекъснала своя разказ, ала Диназада рекла:

— О, сестро, колко е хубав твоят разказ и колко е чудесен, и колко е приятен, и колко ме завладя!

Шехеразада отвърнала:

— Та какво представлява той в сравнение с онова, което бих могла да ви разкажа през следващата нощ, ако царят благоволи да запази живота ми!

Тогава царят си помислил:

„Аллах ми е свидетел, няма да заповядам да я убият, докато не чуя края на нейната приказка, защото тя наистина е прекрасна!“

После двамата прекарали остатъка от нощта прегърнати, докато навън съвсем се развиделило. Тогава царят отишъл да раздава правосъдие, а стражите и везирът му влезли в заседателната зала и дворът се изпълнил с хора; царят раздавал правосъдие, нареждал и отменял, издавал забрани и заповеди, докато денят започнал да преваля. Най-после той разпуснал събранието и се върнал в двореца си. А като настъпила третата нощ и царят задоволил желанието си с дъщерята на везира, Диназада, сестра ѝ, ѝ казала:

— Разкажи ми, сестрице, докрай приказката.

И Шехеразада отвърнала:

— С най-голямо удоволствие! Разказаха ми, о, щастливи царю, че когато третият шейх разправил своята история на демона, която била още по-необикновена, отколкото двете предишни, демонът много се учудил; и като потръпнал от удоволствие, той възкликнал:

— Знай, аз опрощавам остатъка от вината на търговеца и му дарявам свободата.

Тогава търговецът пристъпил към тримата старци, поблагодарил им, а те го поздравили с освобождението му и всеки си тръгнал по пътя към своя град.

ПРИКАЗКА ЗА ТРИТЕ ЯБЪЛКИ

Разказват, о, най-велики царю на нашето време, който ще увековечиш със своето име нашето столетие за бъднините, че една нощ халифът Харун ар-Рашид изпратил да повикат неговия везир Джафар и му казал:

— Искам да сляза в града и да поразпитам хората от народа как се държат с тях онези, които съм изпратил да ги управляват; всеки, от когото те се оплачат, ще свалим от поста му, а когото похвалят, ще наградим.

Джафар отговорил:

— Слушам и се подчинявам!

Тука халифът слязъл заедно с Джафар и с Масрур в града и тримата тръгнали по пазарищата и улиците. Както минавали през една тясна уличка, съгледали някакъв възрастен човек с рибарска мрежа и кошница на главата и с тояга в ръка; крачейки бавно, той си редял стиховете:

*Те ме хвалят често. „Ще оставиш дия —
с твоя ум и знания будиш гордост в нас“.
Моля, оставете моя ум на мира!
Знания не стигат, нужна е и власт.
Ако аз направя опит да заложа
себе си, куп книги, знания и ум,
хляб за ден да купя, ще рекат: „Не може!“ —
и ще ме отпратят — хайде, прав ти друм!
Ех, живот бедняшки, горък и печален —
тежко е да бъдеш нищ на този свят:
зиме в студ се топлиш лошо на мангала,
лете постоянно те измъчва глад.
Всякъде те лаят уличните псета,
дръзко те нахоква ситият простак;*

*някой щом узнае твоята несрета,
тутакси те пѣди с гняв от своя праг.
Щом бедняка срещат с ругатни и злоба,
по-добре ще бъде да отиде в гроба.*

Като чул тези стихове, халифът казал на Джафар:

— Погледни този беден човек и се заслушай в песента му; тя наистина говори за неговата несрета! — После халифът се обърнал към стареца и го попитал: — О, старче, с какво се занимаваш?

Онзи отвърнал:

— О, господарю, рибар съм и имам у дома жена и дете. От обяд съм излязъл от къщи и се скитам досега, но аллах не ме е сподобил още с нищо този ден, за да мога да осигуря хляба на близките си. Омръзна ми животът и вече чакам смъртта.

Тогава халифът казал:

— Не искаш ли да се върнеш заедно с нас обратно до Тигър, застани на брега и хвърли още веднъж мрежата за мой късмет. Каквото и да извадиш отвътре, аз ще ти го купя за сто златни динара.

Зарадвал се старецът, като чул тези думи, и възкликнал:

— На драго сърце ще се върна заедно с вас.

И рибарят се върнал заедно с тримата мъже край реката, хвърлил мрежата си и почакал; след малко, когато свил въжетата и извадил мрежата на брега, вътре имало един сандък, заключен и тежък. Щом видял сандъка, халифът го подхванал и усетил, че е много тежък. Дал на рибаря сто динара и старецът си отишъл. Масрур и Джафар вдигнали сандъка и го понесли подир халифа в двореца. Там запалили много свещи. И когато оставили сандъка пред халифа, Джафар и Масрур се приближили и счупили похлупака; вътре намерили една кошница от палмови листа, защити с червени вълнени конци. Те разрязали конците и видели вътре парче от килим; повдигнали килима, а под него имало едно женско покривало и вътре било завито тялото на млада жена, хубава като кюлче сребро, ала мъртва и нарязана на парчета. Като видял това, халифът много се натъжил и по бузите му потекли сълзи; той се извърнал към Джафар и казал:

— О, ти, кучи везире, нима може в моето царство да убиват хората и да ги захвърлят в реката, та в деня на Страшния съд мен да ме

държат отговорен за погубения им живот? В името на аллаха, аз ще трябва да отмъстя на убиеца на тази жена и ще отредя за него най-ужасната смърт! — А след това той казал още на Джафар: — Както е вярно, че аз произхождам от халифския род на Абасидите, така е вярно, че ако ти не ни доведеш онзи, който е убил жената, за да мога да го накажа заради нейната смърт, аз ще накарам да те обесят на портата на моя палат, тебе и четиридесет твои братовчеди. — И халифът казал тези думи, обзет от силен гняв.

Като чул това, Джафар отстъпил назад и замолил своя господар:

— Дай ми три дни срок!

Халифът отговорил:

— Давам ти три дни.

Тогава Джафар си тръгнал опечален към града, като си говорел:

„Как мога да разбера кой е убил тази жена, за да го отведа пред халифа? А отведа ли му някой друг вместо убиеца, то след време ще трябва да отговарям за това. Не знам какво да сторя.“

Така той останал три дни у дома си, а на четвъртия ден халифът изпратил един от своите придворни, за да го доведе. И когато Джафар се изправил пред халифа, той го попитал:

— Къде е убиецът на жената?

Джафар отвърнал:

— О, повелителю на всички правоверни, нима аз съм пазач на убитите, за да мога да знам кои са убийците им?

Това много разярило халифа и той заповядал да обесят Джафар пред палата; след това заповядал на един вестоносец да тръгне из улиците на Багдад и да разгласи:

— Който иска да види как Джафар от рода на Бармекидите, везирът на халифа, ще бъде обесен пред портата на халифския дворец заедно с още четиридесет други Бармекиди, нека дойде и види!

Стекъл се народ от всички краища на града, за да види как ще обесят Джафар и братовчедите му, ала никой не знаел защо ще ги накажат. През това време издигнали бесилките и изправили осъдените под тях, за да ги обесят; чакали само халифът да даде заповедта с определен знак. Народът обаче плачел за Джафар и неговите братовчеди. Тогава изведнъж се появил един момък с красиво лице и снежнобели дрехи; лицето му приличало на месеца, очите му блестели като черни скъпоценни камъни, челото му блестяло чисто, страните му

били розови, оградени с нежно тънка брадица, а по средата се виждала малка бенка като зрънце от амбра. Той неуморно си проправял път през навалищата, докато стигнал до Джафар; пред него извикал:

— Ти си спасен от тази мъка, о, господарю на всички емири, закрила и защита на всички бедни; аз убих жената, която вие намерихте мъртва в сандъка. Нека обесят мен и аз да изкупя нейната смърт!

Като чул думите и признанието на младежа, Джафар се зарадвал на собственото си спасение, но много му домъчняло за хубавия момък и докато те още разговаряли, през навалищата се запровирал един стар и прастар човек и си проправял път между хората, докато стигнал до Джафар и момъка. Поздравил ги и заговорил:

— О, везире, най-велики измежду всички князе, не вярвай на думите на този младеж! Защото аз именно съм този, който уби жената, и нека бъде изкуплението за нея! Ако не го приемеш, аз ще призова всевишния аллах да ти държи сметка за това!

Момъкът обаче казал:

— О, везиру, това е един прастар човек, който брътви от старост и не знае вече какво говори; аз съм нейният убиец, затова отмъсти на мен!

Старецът извикал:

— О, сине мой, ти си млад и обичаш живота, а аз съм стар и светът вече ми е омръзнал; искам да откупя твоя живот с моя, а също така и този на везира и неговите братовчеди. Единствено аз убих жената, затова ви заклевам всичките в името на аллаха, обесете ме веднага! Защото няма вече живот за мене, след като тя не е между живите.

Като чул всичко това, везирът много се изненадал и повел момъка и стареца към халифа. Пред него той целунал земята и заговорил:

— О, повелителю на всички правоверни, вода ти убиеца на жената!

Халифът попитал:

— Къде е той?

Джафар отвърнал:

— Този момък казва: аз съм убиецът, ала този старец го обвинява в лъжа и твърди: аз съм убиецът; и ето двамата стоят пред теб.

Тогава халифът погледнал стареца и момъка и попитал:

— Кой от вас двамата уби онази жена?

Момъка отговорил:

— Аз.

А старецът казал:

— Аз съм този, който я уби.

Тогава халифът заповядал на Джафар:

— Отведи ги и накарай да обесят и двамата!

Ала тогава Джафар се намесил:

— Тъй като само единият от двамата е убиецът, би било несправедливо да обесим и другия.

Момъкът обаче викнал:

— Кълна се в онзи, който възвиси небесния купол и разпротря земята като килим: аз съм този, който уби жената! А ето и как тя умря.

— И когато той описал онова, което халифът бил намерил, той се убедил, че момъкът е убиец на жената. Учудил се обаче какво общо имали двамата помежду си и затова попитал:

— Какво те накара да убиеш жената по такъв безчовечен начин? И коя е причината, която те тласна да извършиш това убийство, без да имаш никакво право, а после дойде тук и казваш: отмъстете за нея чрез моята смърт!

Тогава момъкът отговорил:

— Знай, о, повелителю на всички правоверни, че тази жена беше моя съпруга и моя братовчедка, а този старец тук е неин баща и брат на моя баща. Аз се ожених за нея, докато тя беше още невинна девица, и аллах ни сподоби с три мъжки рожби; тя ме обичаше и ми служеше и аз не виждах нищо лошо в нея, защото и аз бях привързан към нея с най-сърдечна любов. И ето през първия ден на този месец тежка болест я повали и аз извиках при нея всякакви лекари, ала тя оздравяваше съвсем бавно. Тогава реших да я заведа на бани, ала тя ми каза:

— Иска ми се нещо, преди да замина на бани, и желанието ми е много голямо.

Аз ѝ рекох:

— Слушам те и ще изпълня всичко; кажи, какво е то?

Тя отговори:

— Много ми се иска една ябълка, да я помириша и да си похапна от нея.

Щом чух това, аз веднага отидох в града, за да търся ябълки, ала не можах да намеря никакви; бях готов да купя, дори и да ми искаха цяла жълтица за един-единствен плод. Натъжих се, върнах се у дома и казах:

— О, щерко на моя чичо, аллах ми е свидетел, не можах да намеря нито една!

Това много я разочарова, защото тя беше още съвсем слаба, а през тази нощ почувствува още по-голяма слабост; така прекарах цялата нощ в грижи. Когато започна да се развиделява, отново излязох от дома и започнах да обикалям от градина на градина, но никъде не можах да намеря ябълки. Най-после намерих един възрастен градинар, когото попитах има ли ябълки, а той ми отговори:

— Синко, такъв плод трудно може да се намери, а сега тук никъде няма; има още само в градината на повелителя на правоверните в Басра, където градинарят ги пази за халифа.

Върнах се отново в къщи и голямата ми любов към жена ми ме накара да се реша да тръгна на път и аз се приготвих. Потеглих и пътувах петнадесет дни и нощи дотам и обратно и донесох три ябълки, които бях получил от градинаря в Басра за три динара. Ала когато влязох в къщи и ги подадох на жена си, тя не им се зарадва и ги остави настрана, защото през това време бе отслабнала още повече и треската ѝ се бе засилила, и болестта ѝ не стихна още цели десет дни и чак след това тя бавно започна да се съвзема. Така аз излязох от дома и отидох в моя дюкян и се заех там със своята търговия. Както седях така по обяд, изведнъж край мене мина един черен роб; в ръката си той държеше едната от трите ябълки и си играеше с нея. Повиках го:

— Добрички робе, откъде имаш тази ябълка? И аз искам да си купя една.

Тогава той се засмя и каза:

— Получих я от моята любима; нямаше ме известно време и когато се върнах, я заварих болна, а край нея три ябълки. Тогава тя ми каза: „Мъжът ми, тоя рогоносец, отиде заради тях чак до Басра и ги купил оттам за три динара“. Та аз взех едната от трите.

Като чух тези думи от роба, о, повелителю на всички правоверни, пред очите ми изведнъж причерня, станах, заключих

дюкяна и се върнах у дома, но не бях на себе си от ярост. Потърсих ябълките, ала бяха останали само две; тогава попитах жена си:

— Къде е третата ябълка?

Тя отговори:

— Наистина не знам къде е!

Тогава аз се уверих, че робът е казал истината; грабнах един нож, пристъпих към нея откъм гърба ѝ и без да кажа нито дума, скочих върху гърдите ѝ, забих ножа в гърлото ѝ и ѝ отсякох главата. После бързо я поставих в една кошница, като преди това я загърнах в едно нейно покривало, заших го и сложих върху нея и парче килим. Прибрах всичко в един сандък, заковах го и го натоварих върху мулето си, после със собствените си ръце го хвърлих във водите на Тигър. Заклевам те в името на аллаха, о, повелителю на всички правоверни, заповядай веднага да ме обесят! Защото се страхувам, че тя ще ми поиска сметка в деня на Страшния съд. След като я хвърлих в Тигър, без никой да знае за това, аз се върнах у дома и там заварих най-големия си син зялат в сълзи, макар че още нищо не знаеше за онова, което бях сторил на майка му. Попитах го:

— Защо плачеш, синко?

Той ми отвърна:

— Бях взел едната от ябълките, които бяха оставени край мама, и слязох долу на пътя, за да си поиграем заедно с братята ми; тогава се приближи един висок черен роб, грабна ябълката от ръцете ми и рече:

— Откъде я имаш?

Аз му отговорих:

— Татко ходи на дълъг път заради нея и я донесе от Басра за майка ми, която е болна; той е купил три ябълки за три динара.

Но робът задържа ябълката и не искаше да чуе моите молби. Примолих му се още веднъж, после още веднъж, ала той хич не ме слушаше, дори ме наби и си отиде заедно с ябълката. А мен ме беше страх, че мама ще ме бие заради ябълката, и затова от страх излязохме заедно с братята ми извън града и стояхме там чак докато се свечери; и сега все още ме е страх от мама. В името на аллаха, о, татко, недей ѝ казва нищо; иначе болестта ѝ сигурно още повече ще се влоши!

А аз, като чух какво ми каза детето, веднага разбрах, че робът бе оклеветил най-долно жена ми и че бях извършил голяма несправедливост, като я убих. Затова горчиво заплаках, скоро след това

у дома дойде този старец, мой чичо по бащина линия и неин баща. Разказах му какво се бе случило, а той седна до мен и заплака и двамата плакахме чак до полунощ. Ето вече пет дни я оплакваме и тъжим, задето тя умря без вина. Всичко стана заради онзи роб и той е причината за нейната смърт. Ала аз те заклевам, в името и честта на твоите бащи убий ме веднага! Не искам да живея повече след нейната смърт. Отмъсти за нея чрез моята смърт!

Като чул думите на момъка, халифът много се учудил и казал:

— Аллах ми е свидетел, аз няма да обеса никого друго освен този проклет роб и ще извърша едно добро дело, което ще трябва да донесе здраве на болния и да създаде радост на всемогъщия наш владетел... — После той се обърна към Джафар и му казал: — Намери и ми доведи проклетия роб, който е станал причина за злата участ на жената! Не ми ли го доведеш, ти ще умреш вместо него!

Джафар се отдалечил разплакан, като си говорел: „Вече два пъти бях на косъм от смъртта, но веднъж стомна за вода, два пъти стомна за вода, пък няма вечно да е здрава. В този случай и човешката мъдрост не може да помогне; само той, който ме спаси първия път, може да ме спаси и повторно. В името на аллаха, три дни поред няма да излизам вън от дома; пък след това нека всевишният направи онова, което му е угодно.“

Така той си останал три дни у дома, а на четвъртия изпратил да повикат кадиите и свидетелите и им предал последното си желание и със сълзи на очи се сбогувал с децата си. В този миг обаче при него влязъл пратеникът на халифа и му казал:

— Повелителят на всички правоверни е много сърдит; изпрати ме да те повикам и се закле, че преди още да свърши този ден, той ще те види обесен.

Като чул тази вест, Джафар се разплакал, заплакали заедно с него и децата му, и слугите, и всички, които се намирали в дома му. А той, след като се простил с всички освен с най-малката си дъщеря пристъпил към нея, за да се сбогуват; нея той обичал повече от другите свои деца. Притиснал я до гърдите си и я целунал, и плачел, задето трябва да се раздели с нея; при това той усетил в джоба ѝ и нещо кръгло и я попитал:

— Какво има в джоба ти?

— Татенце — отвърнала тя, — това е една ябълка, върху която е изписано името на нашия господар халифа. Райхан, нашият слуга, ми я донесе преди четири дена и не искаше да ми я даде, докато не му дадох за нея два динара.

Щом чул за този роб и за ябълката, Джафар се зарадвал, бръкнал с ръка в джоба на дъщеря си, извадил оттам ябълката, познал я и извикал:

— О, ти, чиято помощ е била толкова близо до мен!

После заповядал да доведат слугата и когато го довели, той му казал:

— Горко ти, Райхан! Откъде си взел тази ябълка?

— В името на аллаха, господарю — отвърнал робът, — ако лъжата понякога помага, то истината може да помогне много повече! Не съм откраднал тази ябълка от твоя палат, нито от царския дворец, нито пък от градината на повелителя на правоверните. Ето как беше работата: преди пет дни бях излязъл и когато минавах по една малка уличка, видях някакви момчета, които си играеха, а едното от тях държеше тази ябълка. Аз му я грабнах и го набих, а то се заплака и викаше:

— О, човече, тази ябълка е на моята майка, а тя е болна. Беше поискала на татко ми една ябълка, тогава той замина за Басра и ѝ поднесе оттам три ябълки за три динара. Аз взех едната от тях, за да си поиграя.

После то отново се разрева, но мене не ме беше грижа за него, прибрах ябълката и си дойдох тук, а моята малка господарка я купи от мен за два златни динара; това е цялата история.

Като чул тези думи, Джафар се учудил, че смъртта на младата жена и цялата тази мъка е могла да бъде предизвикана от неговия роб, но заедно с това му домиляло, задето е бил тъкмо неговият слуга, и в същото време се радвал на собственото си спасение и произнесъл стиховете:

*Щом нещастие те сполети,
дай под съд слугата неграмотен;
друг слуга ще си намериш ти,
но един за тебе е животът.*

После той хванал роба за ръка и го отвел пред халифа и му разказал цялата история от начало до край; халифът се учудил и започнал да се залива от смях, докато паднал по гръб; после заповядал да запишат тази история и да я разгласят сред народа.

ПРИКАЗКА ЗА СИНДБАД МОРЕПЛАВАТЕЛЯ

Разказаха ми, че по времето на царуването на халифа Харун ар-Рашид, владетеля на правоверните, в град Багдад живял един мъж, когото наричали Синдбад Носача. Той бил беден човек и срещу заплащане пренасял товари на главата си. И ето случило се така, че веднъж, когато носел някакъв много тежък товар, той капнал от умора, защото денят бил много горещ. Синдбад започнал да се поти, жегата много го мъчела. Така той минал покрай къщата на един търговец, пред която улицата била чисто пометена и напръскана с вода; въздухът там бил по-хладен, а край външната порта имало широка пейка. Носачът оставил товара, за да си отпочине малко и да си поеме дъх. Тогава от вътрешността на къщата го облъхнал хлад и приятен аромат. Това разведрило малко бедняка и той поседнал на пейката. И ето отвътре се чул звън на струни и лютни и гласове, които го развълнували и го затрогнали със стиховете, които декламирали. Чак тогава той чул цвърченето на птиците, възхваляващи славата на аллаха с нежните си и най-разнообразни песни; там имало гълъби, дроздове, косове, славеи, гривици и пъдпъдъци. Изненадан и възхитен, той пристъпил навътре и видял голяма градина, в която имало момчета и роби, евнуси и слуги и всевъзможни неща, които човек може да види само в царски и султански палати. От вътрешността на къщата се носел мирис на вкусни дъхави ястия и на хубави вина. Тогава той вдигнал поглед към небето и заговорил:

— Хвала на тебе, о, господарю и създателю наш, който сподобяваш с блага, когото поискаш, без да се замисляш! О, повелителю, аз те моля да ми простиш всички грехове и се разкайвам пред тебе за всички свои прегрешения! О, господарю, никой не може да ти противоречи, когато ти решиш и си в правото си да сториш, каквото желаеш; на теб никой не може да ти иска сметка за онова, което вършиш, защото правиш богат, когото поискаш, и беден — пак когото поискаш; ти възвисяваш, когото пожелаеш, а и принизяваш когото пожелаеш. Няма друг бог освен теб! Колко голямо е твоето величие, колко силна е властта ти и как прекрасно господствуваш над всичко! Ти отрупваш с блага, когото си избереш сред твоите слуги. И ето така господарят на този дом живее сред разкош и радости и може да се радва на приятни аромати, вкусни ястия и хубави вина. Ти си определил по своя воля съдбата на твоите създания и си предрешил участта на всекиго. Едни от тях са трудолюбиви, а други обичат да

стоят на спокойствие; едни живеят щастливо, а други, като мене, се измъчват в тегота и немотия. — И той продължил в стихове.

*Нерядко човек е злочест, без покой
напусто честита съдба чака той.
Ах, юноша още — аз вече съм стар,
защото понесох тъй тежък товар.
А друг е щастливец, не знае беда,
към него съдбата е блага всегда,
на него животът поднася на длан
наслада и радост, и пълен стакан.
От капката семе е всеки роден —
аз с него съм равен, а той равен с мен,
но аз съм далеко назад, той напред —
нима ще сравняваме вино с оцет?
Но, господи, аз съм твой раб търпелив,
защото ти мъдър си и справедлив.*

Като произнесъл своите стихове, Синдбад Носача посегнал да надигне отново товара си и да продължи пътя си, но в този миг от вратата излязъл един прислужник, съвсем млад, с хубаво лице, със строен стан, облечен разкошно, и се приближил към него. Слугата хванал носача за ръка и му казал:

— Влез, моят господар те вика, иска да поприказва с тебе!

Носачът понечил да откаже да последва слугата, но онзи настоял, затова Синдбад оставил товара си при пазача в голямото преддверие и влязъл заедно с водещия го младеж навътре в дома. Видял, че къщата била много добре построена, богато и удобно; после той видял една огромна зала, а в нея много благородни мъже и знатни господа. Там имало също всевъзможни цветя и дъхави билки, всякакви лакомства и плодове, голямо изобилие от най-различни вкусни ястия и вина от най-отбрани грозда; после той чул пеенето и свиренето на много красиви девойки. Всеки гост седял на мястото, което подобавало на положението му; на почетното място обаче седял един едър и достолепен мъж с брада, вече посивяла на бузите, лицето на снажния мъж било красиво и благородно, излъчвало възвишеност и издавало

неговата знатност. Всичко това много объркало Синдбад Носача и той си казал:

„Аллах ми е свидетел, тази зала е кът от райските селения или може би дворец на някой цар или султан?“

После той се поклони почтително, произнесъл подобаващия поздрав пред господата, пожелал им аллах да ги сподоби с благословиите си и целунал пода пред тях. И останал така с приведена глава, в почтителна стойка. Господарят на дома го поканил да се приближи и да седне на масата. Когато носачът се подчинил на поканата, стопанинът го поздравил с любезни думи и с „добре дошъл“. После наредил да му поднесат от вкусните скъпи ястия и Синдбад Носача седнал по-близо до масата и започнал да се храни с думите „слава на аллаха“ и ял, докато съвсем се наситил. Тогава той казал:

— Слава на аллаха и на всички негови деяния! — измил си ръцете и поблагодарил на господата за гощавката.

Стопанинът на дома обаче казал:

— Нека ти е наздраве и нека денят ти бъде благословен! Кажу, как се казваш и с какво се занимаваш?

Носачът отговорил:

— Господарю, казвам се Синдбад Носача, пренасям срещу заплащане вещите на хората на главата си.

Стопанинът на дома се усмихнал и продължил:

— Знай, носачо, че ние с тебе носим едно и също име; аз съм Синдбад Мореплавателя. Сега аз бих желал, о, носачо, да ми дадеш възможност да чуя още веднъж стиховете, които произнесе, когато беше навън пред вратата.

Тогава носачът се засрашил и отвърнал:

— В името на аллаха, заклевам се, не ми се сърди! Бедата и мъките, и празните ръце учат хората на лоши нрави и на неблагоприятие!

— Не се срамувай — прекъснал го стопанинът, — ти вече стана мой брат. Повтори стиховете, те ми харесаха, когато чух да ги казваш, докато стоеше пред вратата!

Тогава носачът издекламира още веднъж същите стихове и те отново се харесали на стопанина и той ги изслушал с възхищение. После казал:

— Знай, о, носачо, че моята история е чудна и аз ще ти разкажа всичко, което ми се случи и което преживях, преди да стигна до това благосъстояние и да мога да се заселя в тази къща, в която ме виждаш сега. Защото цялото ми богатство и този дом станаха мои едва след тежки мъки, много преживени ужаси и изпитания. О, колко беди и мъка трябваше да преживея и да понеса някога! Аз съм направил седем пътешествия и всяко от тях е свързано с по една необикновена история, от която главата може да ти се замае. Но всичко е било предопределено от съдбата, а онова, което е писано, че ще стане, от него никой не може нито да избяга, нито да се спаси.

И така той подел разказа за:

ПЪРВОТО ПЪТЕШЕСТВИЕ НА СИНДБАД МОРЕПЛАВАТЕЛЯ

Знайте, о, благородни господа, че моят баща беше търговец, един от знатните мъже сред народа и търговците, който притежаваше много пари и имоти. Той умря, когато бях още малко момче, и ми остави богато наследство от пари, земи и имоти. Като пораснах, станах собственик на всичко това, ядях само най-хубавите ястия, пиех най-скъпите вина и се сдружих с млади хора. Гиздех се в хубави дрехи и се веселях с приятели и другари и бях уверен, че всичко ще върви все така докрай и все ще ми бъде добре. Преживях така дълго време, но накрая бях изтръгнат от безгрижието си. Когато отново се опомних, разбрах, че моето състояние беше пропиляно и че положението ми се беше много влошило. Видях дори, че всичко, което бях притежавал, е опропаствено, обзе ме ужас и страх. Тогава си припомних една поговорка, която бях чул по-рано от баща си; това бяха думи на нашия господар Соломон, сина на Давид — мир на праха им! — които гласяха: „Три неща са по-добри от други три: денят на смъртта е по-добър от деня на раждането; едно живо куче е по-добро от един мъртъв лъв, а гробът е по-добър от нищетата.“

И аз се вдигнах, събрах цялата покъщнина и дрехи, които ми бяха останали, и ги продадох; после продадох имота си и всичко, което все още беше мое, и събрах три хиляди дирхема. Тогава ми хрумна да предприема едно пътешествие в непознати страни, защото си спомних думите на поета, които гласят:

*Към стръмни върхове се катери,
за слава работи до късен час,
във морски бездни бисери дири —
така ще стигнеш до имот и власт.
Да мислиш, че спечелил би без труд,
то значи да живееш като луд.*

Така взех решение, приготвих се, накупих стоки и всякакви неща, а също и всичко, което щеше да ми бъде необходимо за из път; и тъй като душата ми копнееше за пътешествие по море, качих се на един кораб и отплавах с него към града Басра заедно с цяла група търговци. Оттам продължихме пътешествието си по море много дни и нощи; отминавахме остров след остров, навлизахме от едно море в друго, от една страна в друга. И навсякъде, където спирахме, продавахме и разменяхме стоки. И както плавахме така по морето, един ден стигнахме до някакъв остров, който беше толкова хубав, че приличаше на райска градина. Капитанът реши да спрем там; хвърлиха котва, сложиха стълбичката за слизане и всички, които бяхме на кораба, слязохме на суша, на острова. Някои си направиха огнища, запалиха огньовете, за да си свършат всякаква работа. Едни си готвеха, други перяха, а трети разглеждаха околността. Аз бях сред ония, които тръгнаха да се разходят по острова. Когато всички пътници се събрахме да похапнем и пийнем и да се позабавляваме и поиграем на различни игри, неочаквано капитанът — той бе останал на палубата на кораба, извика със силен глас към нас, които нищо не подозирахме:

— Ей, хора, спасявайте живота си! Тичайте, върнете се на кораба, и то колкото може по-бързо! Зарежете всичко там! Бързайте, докато сте още живи, спасете се, да не загинете! Островът, върху който сте се разположили, не е никакъв остров, това е една огромна риба, която се е спряла наред морето. Върху гърба ѝ е нанесен пясък и затова тя прилича на остров и върху нея са израснали дървета. Когато вие запалихте огньовете, рибата е усетила жегата и се раздвижи. В следващия миг тя ще потъне заедно с вас в морските дълбини и вие всички ще се издавите. Затова бързайте тук на сигурно място, преди да сте потънали! Зарежете всичко!

А хората, като чуха тези думи, побягнаха и всеки бързаше да се покачи на кораба: всички изоставиха вещите, дрехите, съдовете и огницата си. Неколцина успяха да стигнат на кораба, други обаче закъсняха, защото островът ни вече се раздвижи и скоро изчезна под водата с всичко, което се намираше върху него, а бушуващите води го заляха с огромни вълни. Аз бях един от онези, които бяха принудени да останат на острова, и потънах заедно с всички във водата; аллах всевишният обаче ме запази и ме спаси от удавяне, като изпрати един

голям дървен чебър, в който хората преди това си бяха прали дрехите. Загрижен за сладкия живот, аз се вкопчих здраво о чебъра и го яхнах като кон и се понесох по водата, движейки краката си като весла, а вълните ме блъскаха ту надясно, ту наляво. Капитанът бе вдигнал през това време мачтите на кораба и бе отплавал с онези, които успяха да се изкачат на палубата, без да го е грижа за потъналите. Следих с мъка кораба, докато изчезна от взора ми; тогава бях сигурен, че моят край е дошъл.

После нощта се спусна над мене, изпадналия в голяма беда. Цялата нощ и целия следващ ден останах в същото положение; сетне обаче благоприятни ветрове и вълни ме отнесоха до подножието на един висок остров, чиито дървета бяха спуснали клоните си над водата. Успях да хвана клон на едно високо дърво и се вкопчих здраво за него, след като вече бях видял смъртта пред очите си. Покатерих се по клоната, докато най-после можах да скоча върху острова. Тогава забелязах, че краката ми бяха отекли и се бяха вцепенили, а по петите и стъпалата ми имаше следи от ухапвания от риби. От големия страх и от отчаяние дори не бях усетил това преди. Хвърлих се на земята на острова като мъртъв, после съм загубил съзнание и съм потънал в тежък сън. Останал съм да лежа така до другата сутрин и когато ме сгря слънцето, се събудих. Но тъй като краката ми бяха отекли, започнах да се придвижвам както мога: ту се примъквах като малко дете, ту пълзах на колене.

А на острова имаше всякакви плодове и потоци със сладка вода; така аз започнах да се прехранвам с тези плодове. Но прекарах все в такова състояние още много дни и нощи; едва тогава у мен се събуди нова сила, желанието ми за живот се възвърна и аз вече можех да се придвижвам по-лесно. Тогава се реших да тръгна по брега на острова и се намерих сред дървета, каквито аллах всевишният щедро бе създал в тази местност. Направих си тояга от един клон, та се подпирах на нея, като ходех. Това продължи няколко дни, докато веднъж, като обикалях по брега на острова, видях в далечината някаква фигура. Помислих си, че това ще е някой див звяр или морско чудовище, ала когато се приближих повече и се взрях по-добре, видях, че беше красив кон, завързан близо до морския бряг. Когато се приближих съвсем до него обаче, конят изцвили страшно, така че аз се изплаших и

понечих да побягна назад. Тогава от земята неочаквано излезе някакъв човек, който ме извика и се затича подире ми. Той каза:

— Кой си ти? Откъде идваш? Какво те води по тези места?

— Драги господине — отвърнах, — аз съм чужденец, пътувах с един кораб и паднах заедно с много други пътници във водата. Тогава аллах ми изпрати един дървен чебър, аз го яхнах и плавах с него, докато вълните ме изхвърлиха на този остров.

Като чу думите ми, човекът ме хвана за ръка и ми каза:

— Върви с мен!

После ме въведе в някакъв подземен вход и ме покани да вляза в една голяма зала под земята. Там ме покани да седна на почетното място срещу вратата и ми донесе да хапна нещо, тъй като бях прегладнял, нахраних се, заситих се съвсем и се подсилих добре. После той ме попита отново кой съм и какво съм преживял и аз му разказах всичко, което ми се беше случило, отначало докрай. Той слушаше думите ми с нарастващо учудване и аз му казах, след като завърших разказа си:

— В името на аллаха, заклевам те, мили господине, не ми се сърди! Аз ти разказах цялата истина за себе си и споделих с тебе всичките си приключения; сега те моля да ми кажеш кой си и защо живееш тук, в тази зала под земята, и защо държиш завързана горе оная кобила на брега на морето.

Тогава той ми отговори:

— Знай, че ние сме цяла група хора, разпределени по целия остров. Защото ние сме конярите на цар Михрджан и се грижим за всички негови коне. Всеки месец, когато изгрее новата луна, ние довеждаме тук чистокръвните му кобили, които още не са оплодени, и ги завързваме на острова. После се скриваме в подобни зали под земята, за да не ни вижда никой. След това идва морският кон и щом надуши кобилата, излиза на сушата. Той се обръща на всички страни и като не види никого, скача върху кобилата и я оплодява. Когато слезе от нея, той иска да я вземе със себе си, ала кобилата не може да тръгне, защото е завързана. Тогава жребецът започва да цвили и да блъска с глава и с копита кобилата и продължава да цвили. Щом чуем шума, ние знаем, че той е слязъл от нея, и изтичваме насреща му със силни викове; жребецът се изплашва от нас и влиза отново в морето. А кобилата се опложда и ражда някое жребче или кобилка, които струват

колкото цяло златно съкровище и няма равни на тях нийде по земята. Сега е тъкмо време да дойде морският жребец и тъй като това е волята на аллах всевишния, аз ще те отведа със себе си при цар Михрджан и ще ти покажа нашата земя. Знай обаче, че ако не ни беше срещнал тук, ти нямаше да видиш жива душа по тези места и щеше да загинеш, без никой да узнае за тебе. Така аз ще стана причина за твоето спасение и за да се върнеш отново в родината си.

Тогава аз призовах милостта на небето за него и му благодарих за добрината, която ми оказва. Докато разговаряхме така помежду си, жребецът излезе от морето и силно зацвили; после скочи върху кобилата и като уталожи жаждата си по нея, слезе и искаше да я отведе със себе си, но не можа и тя започна да го ритва и да цвили насреща му. Тогава конярят грабна меча и щита си, изтича през вратата на залата и извика на другарите си:

— Напред! Да вървим срещу жребеца! — и заудря с меча по щита.

Веднага дотичаха цяла група мъже, крещящи и размахващи копия; жребецът се изплаши от тях, побягна, хвърли се в морето като хипопотам и изчезна под вълните. Тогава конярят седна да си откъдне; скоро след това и другарите му дойдоха и всеки от тях водеше по една кобила. Като ме видяха, те ме попитаха кой съм и що съм. Разказах им същото, което бях разказал и на техния другар. Тогава те ме заобиколиха, сложиха трапеца да похапнат и поканиха и мен и аз ядох заедно с тях. После те станаха, яхнаха конете, като дадоха и на мен една кобила и ме поведоха със себе си. Яздихме така, докато стигнахме в града на цар Михрджан. Там конярите влязоха при него и му разправили моята история; той наредил да ме повикат и ме въведоха при него. Тогава аз изрекох поздрав, какъвто подобава, той също ме поздрави с „добре дошъл“ и ме посрещна с почести; после ме попита кой съм и аз му разказах всичко, което ми се беше случило, разказах му за всичките си преживелици от начало до край. Той се изненада колко много бях препатил и ми каза:

— Синко, кълна се в аллах, ти си бил спасен два пъти. Ако не ти е бил отреден дълъг живот, нямаше да можеш да излезеш жив от тези опасности. Хвала на аллах, задето те е спасил.

После той ми оказа голяма чест, като ме покани да седна до него, и се отнасяше към мен благосклонно с думи и дела. След това ме

назначи за началник на пристанището и ми възложи да записвам всички пристигащи кораби. Така аз станах доверено лице на царя и му помагах в неговите дела, а той ми засвидетелствуваше благоволенieto си и ми правеше много добрини; облече ме в хубава и скъпа одежда. Станах дори негов посредник и изслушвах молбите на народа и сам ги разрешавах. Така живях дълго при него, ала всеки път, когато отидех на пристанището, аз питах и разпитвах пътуващите търговци и моряците за град Багдад и търсех някой да ми извести за него и да се върна с кораба му у дома. Никой обаче не знаеше за града и не познаваше никой, който да пътува натам. Това много ме натъжаваше и вече ми дотегна дългият живот в чужбина; всичко продължи така още известно време. И ето един ден отидох при цар Михрджан и заварих при него група индийци. Като ги поздравих, те отвърнаха на поздрава ми, поздравиха ме с „добре дошъл“ и ме попитаха коя е моята родина. Когато след това аз ги попитах отде са и що са, те ми отговориха, че принадлежали към различни касти; едните били шакирити от кастата на военните, която била най-почитаната, и те били хора, които не обиждали никого и не принуждавали никого за нищо; други били брамани, хора, които не пият вино, ала живеят весели и щастливи сред игри и песни и притежават камили, коне или едър рогат добитък. После те ми разказаха още, че народът на индийците се делил на седемдесет и две касти; аз много се учудих на това.

В царството на цар Михрджан бях виждал и един остров на име Кабил, където през цялата нощ се чуваше биенето на дайрета и барабани; жителите на другите острови и пътешественици обаче ни казаха, че живеещите там хора били строги и разумни. Освен това аз бях видял в онова море риба, дълга двеста лакти, и друга една, която приличаше в главата на бухал. По време на това пътуване бях узнал много чудеса и странни неща и ако исках сега да разкажа за всичките, времето не би ми стигнало.

Та, казвам ви, аз оглеждах всичко по островите и забелязвах всичко, което съществуваше там, докато един ден, когато стоях, както обикновено, с тояга в ръка на пристанището, доплава някакъв голям кораб с много търговци на палубата. Като навлезе в пристанището и стигна до мостика, капитанът накара да съберат платната и закотви кораба; хвърли стълбичката и моряците започнаха да свалят целия

товар на кораба на земята. Пренасяха дълго, а аз все стоях там и отбелязвах всичко. Най-после казах на капитана:

— Остана ли още нещо в кораба ти?

— Да, господине — отвърна той, — имам долу още стоки, чийто собственик потъна, когато бяхме спрели на един остров, а ние бяхме принудени да продължим пътя си. Сега неговите стоки са ми поверено имущество; ние ще ги продадем, ще впишем в книгата точно получените за тях пари и ще ги върнем на близките му в град Багдад, в града на мира.

Тогава аз попитах капитана:

— А как се наричаше човекът, комуто принадлежат стоките?

— Той се наричаше Синдбад Мореплавателя — отвърна капитанът — и потъна във водите на морето.

Като чух думите му, аз се взрях по-отблизо в него и наистина го познах. Тогава нададох силен вик и казах:

— Капитане, знай, че аз съм собственикът на стоките, за които говориш! Аз съм онзи Синдбад Мореплавателя, който слезе заедно с група търговци на един остров от твоя кораб. И когато рибата, върху чийто гръб стояхме, се раздвижи и ти ни извика, някои успяха да се върнат на кораба, а другите паднаха във водата. Аз бях от онези, които потънаха в морето, но аллах всевишният ме запази и ме спаси от удавяне, като ми изпрати един от големите чебъри, в които пътниците бяха прали на острова. Седнах върху него и започнах да се оттласквам с крака, а благоприятни ветрове и вълни ме отнесоха на този остров. Тук стъпих на суша и аллах всевишният направи така, че се срещнах по негова воля с конярите на цар Михрджан. Те ме отведоха със себе си, докато дойдохме в този град, и ме представиха на своя цар. Аз му разказах своята история и той ми оказа милост, назначи ме за надзирател на пристанището на града; добре ми провървя в тази служба и аз се ползувах от благоволението му. И така стоките, които ти си запазил, са мои стоки и моя собственост.

Тогава капитанът на кораба възкликна:

— Няма власт и няма сила извън аллах всевишния и всемогъщия! Не съществува вече ни чест, ни съвест!

Тогава аз му възразих:

— Капитане, какво означава това? Нали чу, като ти разказах моята история?

А той отвърна:

— Понеже разбра, че в трюма ми са останали още стоки, чийто собственик се е удавил, сега ти искаш да си ги присвоиш, това е грях! Та нали ние с очите си видяхме как той потъна и как заедно с него имаше още много други пътници, от които нито един-единствен не се спаси. Как можеш тогава ти да твърдиш, че тези стоки са твои?

— Капитане — отвърнах аз, — чуй думите ми и вникни в смисъла на моята реч! Тогава ще се съгласиш, че аз говоря истината. Лъжата е присъща на лицемерите.

След това аз разказах на капитана всичко, което се бе случило с мен от деня, в който отплавах на неговия кораб от Багдад, до деня, в който пристигнахме на онзи остров, където потънахме, припомних му също така някои случки, които бях преживял заедно с него на кораба му. Тогава капитанът и всички пътници търговци се убедиха в истинността на моя разказ и като ме познаха отново, те ме поздравиха за спасението ми и казаха всички:

— Аллах ни е свидетел, ние не сме вярвали, че ти можеш да се спасиш от смъртта сред вълните. Аллах сигурно те е дарил с нов живот.

После те ми дадоха моите стоки и аз видях написано името си върху тях, и нищо не липсваше. Веднага разтворих балите и извадих оттам чудесни скъпоценни стоки; дадох ги на неколцина моряци от кораба да ги носят и ги предадох дар на царя. Разказах му също така, че това е корабът, с който бях плавал, и добавих, че съм получил отново всичките си стоки и че този подарък е от тях. Царят много се учуди на всичко и отново се убеди в истинността на онова, което му бях разказал някога, и той още по-силно ме обикна и ми доказа своето благоразположение още повече от преди, и в отговор на моя дар ме възнагради богато. Тогава аз закупих стоки и товари, и всевъзможни неща от неговия град и когато търговците решиха да си заминат с кораба, аз накарах да отнесат цялото ми богатство на палубата. После пристъпих към царя и му благодарих за преголямата му доброта към мене. Същевременно обаче го помолих да ми позволи да се върна в моята страна, при своите близки. Той ми пожела „добър път“ и за раздяла ми подари още много стоки, произведени в неговия град. След като се сбогувах с него и се качих на кораба, ние отплавахме с позволение на аллах всевишния. Щастието ни се усмихна, съдбата

беше благоразположена към нас, така че ние можахме да плаваме без прекъсване дни и нощи, докато пристигнахме в град Басра. Там слязохме на сушата и си отпочинахме за кратко време; бях много доволен, защото бях успял да се завърна щастлив в родината си. Оттам се отправих към град Багдад, това мирно селение, заедно с всичките си товари, стоки и богатства, едно голямо имане, което струваше много. Отидох в квартала, в който бях живял, и влязох в своя дом; всички мои близки и приятели се стекоха там. Наех отново евнуси и слуги, и мамелюци, одалиски и черни роби и събрах голямо домакинство. После си купих къщи и недвижими имоти още повече, отколкото бях притежавал преди. Отново се събрах със своите приятели и още повече се сблизих с другарите си. Забравих за всичко, което ми бе минало през главата, мъката в чужбина, страданията и ужасите. Отдадох се на радост и удоволствие, на вкусни ястия и скъпи вина и продължих да живея така.

Та това беше моето първо пътешествие, а утре, ако волята на всевишния аллах бъде такава, ще ви разкажа за второто от моите седем пътешествия...

Като казал това, Синдбад Мореплавателя наредил да поднесат вечерята и поканил Синдбад от сушата да седне на масата; после той заповядал да му дадат сто мискалa злато и го освободил с думите:

— Днес ти ни достави удоволствие с присъствието си.

Носачът поблагодарил, прибрал подаръка и си тръгнал по пътя, като си мислел учуден какво може да се случи на хората и какво могат да преживеят. Нощта той прекарал у дома си, а когато се разсъмнало, отново отишъл в дома на Синдбад Мореплавателя и влязъл вътре; стопанинът го поздравил с почести и го поканил да седне до него. И когато всичките му приятели се събрали, той заповядал да им поднесат ястия и питиета; всички били весели и доволни. Тогава Синдбад Мореплавателя отново заговорил и им разказал за:

ВТОРОТО ПЪТЕШЕСТВИЕ НА СИНДБАД МОРЕПЛАВАТЕЛЯ

Живеех щастливо и богато, докато един ден пак ми хрумна да тръгна по широкия свят. Обзело ме бе отново голямо желание да търгувам, да печеля пари и да поразгледам нови страни и острови. И като взех такова решение, аз изтеглих голяма сума пари, закупих стоки и необходимите ми за пътешествието вещи, наредих да опаковат всичко и слязох долу на пристанището на реката. Там заварих един хубав нов кораб с опънати платна от здрав лен, добре съоръжен и с опитни моряци. Наредих да натоварят стоките ми на този кораб; така сториха и много други търговци. Още същия ден отплавахме и тъй като ни провървя, плувахме, без да спираме никъде, от море на море, от остров на остров. Всякъде, където хвърляхме котва, ние посещавахме търговците и големците на съответната страна, а също и купувачите и продавачите, търгувахме и разменяхме стоки. Така пътешествието ни продължи много време, докато съдбата ни отведе до един хубав остров, по който се виеха редици от дървета, отрупани със зрели плодове, обгърнати от мирис на цветя, навред пееха птички и бълбукаха бистри поточета. Никъде обаче не видяхме жител, нито пък запален някъде огън. Когато капитанът пусна котва край този остров, търговците и останалите пътници слязоха на сушата, за да се поразведрят там сред дърветата и да погледат птиците; всички хвалеха аллах, единственият, който властвува над всичко и над всички ни, и се дивеха на всемогъществото на владетеля, чиято мощ прониква навред. Тогава и аз слязох заедно с другите на острова и седнах край един бистър поток, който течеше под дърветата; носех със себе си малко храна и като поседнах, хапнах онова, с което ме бе сподобил аллах всевишният. Под дърветата появаше приятен зефир, на душата ми беше леко и аз усетих, че ми се приспива. Така съм останал на онова място, потънал в сън, облъхван от нежния зефир и приятния дъх на цветя. Когато се събудих и станах обаче, не видях никакъв човек наоколо си, никакво смъртно същество, нито пък някои от света на

духовете; корабът беше отплавал, никой от търговците и от моряците не си бе спомнил за мен и те ме бяха оставили на острова. Обръщах се наляво и надясно, ала никъде не забелязах никого, бях останал съвсем сам. Тогава ме обзе такъв ужас, какъвто човек едва ли може да си представи, и едва не ми се пръсна жлъчката от толкова много мъки, грижи и тъга. Та нали бях останал съвсем без нищичко, нямах нищо за ядене, нито за пиене. Изоставен и с притисната от мъка душа, реших, че вече е свършено с мен, и си казах:

„Стомната не може вечно да остане здрава. Първия път успях да се спася, тъй като намерих човек, който ме отведе от изоставения остров в обитавана местност, ала този път, о, този път, колко далеч съм този път от възможността да намеря някого, който да ме отведе в страна, обитавана от хора!“

После заплаках и се завайках, докато ме обзе яд и започнах да се упреквам за постъпките и начинанието си, задето отново се бях изложил на опасностите на пътешествието, след като можех да си живея най-спокойно у дома в родината, да се радвам, наситен с хубаво ядене, пиене и скъпи дрехи, защото нищо не ми липсваше — нито пари, нито имоти. Съжалих, задето бях напуснал град Багдад и отново бях тръгнал да пътувам по море, макар че толкова много бях преживял по време на първото си пътешествие; и тъй като видях смъртта пред очите си, рекох:

— Така е, ние сме създания на аллаха и ще се върнем пак при него!

И сякаш загубих ума си. После обаче се посъвзех и тръгнах да обикалям острова надлъж и шир и не можех да се спра никъде спокойно на едно място. Най-после се покатерих на едно високо дърво и започнах да се оглеждам оттам на всички страни, ала навред виждах само небе и море, дървета и птици, острови и дюни. Когато претърсих по-внимателно с очи острова, съгледах нещо бяло и голямо. Веднага слязох от дървото и се запътих натам, все направо, докато стигнах до мястото; и виж ти, това беше един голям бял купол, който се извисяваше високо към небето и заемаше огромна площ. Пристъпих по-близо и заобиколих купола, ала не намерих никаква врата, нито пък имах сили или сръчност да се покатеря по него, защото той беше от всички страни извънредно гладък. Тогава отбелязах със знак мястото, където стоях, и заобиколих целия купол, защото исках да измеря

обиколката му; оказа се, че тя беше петдесет големи крачки. И докато мислех да изнамеря някакво средство, за да вляза в него, тъй като денят вече клонеше към заник и слънцето скоро щеше да залезе, изведнъж слънцето изчезна най-неочаквано и небето потъмня. И тъй като съвсем не виждах вече слънцето, аз си помислих, че го е закрил облак. Но много се учудих, защото беше лято. Вдигнах лице към небето и се вгледах по-внимателно натам. И какво видях? Една огромна птица с грамадно тяло и разперени нашироко криле летеше във въздуха; тя именно беше скрила слънцето и не допускаше светлината му да пада върху острова. Сега учудването ми още повече нарасна и аз си спомних една приказка, която някога ми бяха разказали поклонници и странници, че на някакъв остров живеела огромна птица, която се наричала рух и хранела своите малки, като им пъхала слонове в човките, и веднага бях сигурен, че куполът, който бях видял, ще да е яйце на птицата рух; и пак много се учудих и възхитих от делото на всевишния аллах. И както си стоях там, птицата изведнъж се спусна надолу към купола, обгърна го с криле, за да мъти, изпъна краката си назад на земята и заспа — хвала томува, който никога не заспива! Тогава аз свалих тюрбана от главата си, развих го, омотах го и го навих на въже, завързах се с него здраво за кръста, а после за краката на птицата; казах си:

„Може би тя ще ме отнесе в страна, където има хора и градове; това би било много по-добре за мен, отколкото да остана тук на този остров“.

Не мигнах през цялата нощ, защото се страхувах, че птицата може да отлети заедно с мен, без да забележа, ако съм заспал. Когато зората зарумени небето и блесна утрото, птицата се надигна от яйцето и нададе силен крясък. После тя се понесе заедно с мен нагоре към небето, все по-високо и по-високо, та си помислих, че сме стигнали облаците. Сетне тя отново започна да се спуска надолу и слезе заедно с мен на земята и кацна на върха на една висока планина. Щом усетих твърда почва под краката си, аз бързо се отвързах от птицата, защото ме беше страх от нея, макар че тя никак не ме беше усетила. Отвързах тюрбана си от краката ѝ и се освободих, треперещ целият от страх, и побягнах. Скоро след това птицата вдигна нещо с ноктите си от земята и полетя към облаците. Когато се взрях по-добре, разбрах, че това беше някаква змия с огромна дължина и грамадно тяло, която сега

птицата носеше във въздуха. Тази гледка ме изпълни с ужас. Като продължих пътя си по височината, видях, че се намирах върху някакъв хребет, под който се простираше дълга, широка и дълбока долина, а от другата ѝ страна се издигаше огромна планина толкова нависоко, че поради голямото разстояние никой не можеше да види върха ѝ, нито да се изкачи по него. Тогава аз започнах да се укорявам заради онова, което бях сторил, и си казах:

„Да си бях останал на острова! Там беше много по-хубаво, отколкото на това голо място; там, на острова, поне можех да ям плодове и да пия вода, а тук няма нито дърво, нито плод, нито поточе. Ала не съществува на света никаква власт и няма друга сила освен аллах, всевишния и всемогъщия. Всеки път, когато се измъкна от някоя беда, попадам в още по-голяма и по-страшна!“

Въпреки това набрах смелост и тръгнах из долината и видях, че там земята беше покрита цялата с диаманти; това е онзи камък, с който може да се пробиват руда и скъпоценни камъни, порцелан и оникс, един остър и твърд камък, който не се влияе нито от желязо, нито от скални образувания и от който нито можеш да отрежеш, нито можеш да откъснеш парче. Цялата долина пъкаше от змии и всевъзможни влечуги, всяко от които бе дълго колкото високо палмово дърво и толкова огромно, че можеше да погълне цял слон, ако се изпречеше насреща му. Тези змии излизат навън само през нощта и се крият денем, защото се страхуват, че птицата рух или орлите могат да ги сграбят и да ги разкъсат; защо те правят това, не знам. Останах в долината, изпълнен със съжаление заради постъпката си, и си казах:

„Аллах ми е свидетел, аз наистина сякаш сам бързах да си навлека гибелта на главата!“

Но ето че денят вече клонеше към залез и аз продължих да вървя из долината, за да намеря някое място, където да мога да прекарам нощта. В страха си от змиите въобще не мислех нито за ядене, нито за пиене, а само за живота си. Тогава забелязах наблизо една пещера. Тръгнах натам и видях, че тя има тесен вход, влязох вътре, грабнах един голям камък, който лежеше до входа, и го изтиках напред, за да прегради пътя към пещерата. Като бях вече вътре, си казах:

„Сега поне съм на сигурно място в тази пещера; като се раздени, ще изляза навън и ще изчакам да видя какво ми е отредила съдбата.“

После се огледах във вътрешността на пещерата и видях на долния ѝ край една огромна змия, която мътеше яйцата си.

Ужас премина по тялото ми и аз вдигнах глава и се оставих в ръцете на съдбата. Цялата нощ будувах, докато утрото разсветна и заля всичко със светлината си. Тогава бързо избутах камъка, с който бях затворил входа на пещерата, и се измъкнах навън, олюляващ се като пиян от умора, глад и ужас. И както вървах из долината, изведнъж пред краката ми падна едно огромно заклано животно, без да бях забелязал никакъв човек. Това много ме учуди и тогава си спомних една приказка, която бях чувал по-рано от търговци, пътници и поклонници, а именно, че Диамантената планина била пълна с най-големи ужаси и че никой не можел да стигне дотам; търговците обаче, които търгували с диаманти, били изнамерили средство, за да се сдобият с тези камъни; те вземали една овца, заколвали я, одирали я и я насичали на парчета, които разхвърляли от планината долу в долината, и тъй като месото било прясно, някои от камъните се залепвали за него. Месото оставало да лежи там до обяд, когато долитали грабливи птици, орли и ястреби, сграбчвали парчетата месо с острите си нокти и отлитали по върховете на планината; тогава търговците притичвали със силни викове, птиците отлитали и оставяли месото, а мъжете се приближавали и прибирали камъните, полепнали по месото. После те оставяли месото на грабливите птици и на дивите зверове и отнасяли диамантите със себе си. И никой не можел да се сдобие с диаманти по друг начин освен чрез тази хитрост.

И така, щом видях онова заклано животно, аз веднага си спомних за тази приказка, приближих се бързо до него, наградих доста от камъните и напълних с тях пазвата си и ги натиках между дрехите си, и пак гребях и пълнех с тях джобовете си, пояса си, тюрбана си и ги пъхах във всички дупли на дрехите си и докато вършех това, наблизко падна второ грамадно парче месо. Завързах се здраво за него с тюрбана си, легнах по гръб и положих парчето месо върху тялото си, като се държах здраво за него, а то остана да лежи малко по-високо от земята. В това време вече долетя и първият орел, сграби месото с острите си нокти и се понесе във въздуха, а аз висях под него здраво вкопчан. Отлетяхме така чак до върха на планината: там птицата се спусна и вече се канеше да забие клюна си в своята плячка. В този миг обаче зад орела се разнесе страшен шум, викове и блъскане на дървета, които

търговците удряха о скалите. Орелът се изплаши и в страха си полетя нагоре, а аз се отвързах от парчето месо; и докато стоях с нагизнали в кръв дрехи до мъртвото животно, изведнъж дотича търговецът, който бе крещял и викал по птицата. Като ме видя, той не ми каза нито дума, обзет от ужас и голям страх. Все пак пристъпи към месото, обърна го на другата страна и като не намери нито един камък, изкрещя:

— О, какво разочарование! Няма никаква власт и никаква сила освен аллах! Ние търсим защита единствено у аллаха от преследвания с камъни сатана!

От мъка той започна да пляска с ръце и извика:

— О, какъв ужас! Какво означава това?

Тогава аз пристъпих към него, а той ме попита:

— Кой си ти? Какво те води по тези места?

Отвърнах му:

— Не се плаши! Не се страхувай! Аз съм човешко същество. Добър човек съм. Търговец. Случи ми се обаче да преживея много неща и всевъзможни странни и чудни приключения и това, което ми се случи на тази планина и в долината долу, е не по-малко необикновено. Не се плаши от мен! Аз искам да ти създам радост; нося цял куп диаманти. И ще ти дам от тях толкова, колкото са ти необходими. Всеки камък от тези, които нося, е по-хубав от онези, с които ти можеш да се сдобиеш. Затова не се страхувай и не се плаши!

Тогава човекът ми поблагодари, помоли аллах да бъде милостив към мене и двамата подехме разговор. И когато търговците чуха как аз разговарям с техния другар, и те дойдоха при нас. А през това време всеки от тях вече беше хвърлил по едно голямо парче месо долу в долината. Наобиколиха ни и ме поздравиха с моето спасение. И като тръгнах заедно с тях, аз им разказах цялата си история, всичко, което бях изтърпял по време на своето пътуване, и как най-последно бях стигнал до тази долина. После дадох на собственика на парчето месо, за което се бях завързал, голям куп от камъните, които бях донесъл със себе си. Той много се зарадва, благослови ме и ми благодари. Търговците обаче казаха:

— Аллах ни е свидетел, на теб ти е бил отреден нов живот.

Досега никой преди тебе не е стигал до онова място и не е могъл да излезе жив оттам; слава на аллаха за твоето спасение!

Прекарахме нощта на едно хубаво и сигурно място; защото аз останах с тях, щастлив, че се бях измъкнал невредим от долината на змиите и че отново се намирах в обитаема земя. Когато настъпи денят, ние тръгнахме на път, покатерихме се през голямата планина и погледнахме към долината, гъмжаща от безброй змии. Продължихме пътя си, докато стигнахме до една градина на голям хубав остров. Там имаше камфорови дървета, всяко от които бе толкова голямо, че под сянката му можеха да се подслонят сто души. Когато някой иска да добие камфор от него, той пробива с дълга пръчка дупка горе в ствола на дървото и събира онова, което изтича от дупката; течният камфор — това е сокът на дървото — се стича оттам и после се втвърдява. След това стволът на дървото изсъхва и се използва за горене. На същия остров живее и един див звяр, наричан ал-каркадан или носорог. Той пасе там, както из нашите земи пасат крави и биволи, ала тялото му е по-грамадно, отколкото на камила, и той се храни с трева и с листа от дърветата. Необикновен звяр, защото наред главата му е израснал дебел рог, дълъг сигурно десет лакътя, върху който има изображение на човек. На този остров има също и една своеобразна порода говеда. Моряци, пътешественици и странници, които пътуват през гори и долини, са ни разказвали, че този носорог, както го наричат тук, можел да вдигне слон на рога си, а после продължавал да пасе на острова и по брега, без да се интересува от него, но слонът все пак умирал, забоден така на рога му, и сланината му, която започвала да се топи от слънчевата жега, се стичала по главата на носорога и навлизала в очите му, та го заслепявала, и той трябвало да легне на брега. Тогава долитала птицата рух, грабвала го със силните си нокти и го отнасяла на своите малки; пъхала и двата звяра — носорога и забодения за рога му слон — в човките на малките си. Освен това аз видях на онзи остров всевъзможни бикове, каквито не съществуват по нашите земи. И тъй като взех много диаманти от долината, които бях скрил в дрехите си, размених няколко от тях при местните хора за стоки и изделия от тяхната земя, които те ми надонесоха; други хора пък ми дадоха за диамантите жълтици и сребърни пари. Така аз потеглих на път с търговците, наблюдавах страните и хората и сътвореното от аллаха от долина на долина, от град на град, а междуременно ние търгувахме и стигнахме така до град Басра. Там останахме няколко дни, а после аз продължих към Багдад.

И така, като пристигнах от далечното си пътешествие отново в град Багдад, селението на мира, аз отидох в моя квартал и влязох в дома си, натоварен богато с диаманти, пари, стоки и скъпоценности, с които можех да се гордея. Скоро се събраха около мен всички мои близки и приятели и аз раздадох всякакви подаръци и дарове на всички роднини и познати. После отново започнах да се храня и да пия богато, да се обличам хубаво и да дружа с приятелите си. Забравих всичко, което ми беше минало през главата, и заживях весело и безгрижно, а сърцето ми се разведряваше с шеги и музика. И всеки, който беше чул за завръщането ми, дойде и ме разпитваше как съм прекарал пътешествието и как изглеждат непознатите страни. Така аз можех да им разказвам много за всичко, което бях преживял и препатил, а хората се чудеха на опасните ми приключения и ме поздравяваха за щастливото завръщане.

Това е краят на разказа ми за онова, което ми се случи и което преживях по време на второто си пътешествие, а утре, ако аллах всевишният го пожелае, ще ви разкажа как мина третото ми странствуване.

Когато Синдбад Мореплавателя приключил своя разказ, всички изразили голямата си изненада; после вечеряли заедно. След вечерята стопанинът на дома наредил да дадат на Синдбад от сушата сто мискал злато; той взел парите и си отишъл, чудейки се на онова, което бил преживял Синдбад Мореплавателя, и когато се върнал у дома си, пак му благодарил и прочел молитва за негово здраве. А щом настанало утрото и заляло света със своя блясък и светлина, Синдбад от сушата прочел утринната си молитва и се запътил към дома на Синдбад Мореплавателя, както той му бил заръчал. Като влязъл в къщата и пожелал „добро утро“ на стопанина, той го поздравил с „добре дошъл“ и поседнал край него, докато дойдат и другите му приятели. И когато хапнали и пийнали и били весели и доволни, и с добро настроение, Синдбад Мореплавателя подел разказа си за:

ТРЕТОТО ПЪТЕШЕСТВИЕ НА СИНДБАД МОРЕПЛАВАТЕЛЯ

Изслушайте, братя мои, и чуйте онова, което сега ще ви разкажа; то е още по-странно от онова, което ви разказах преди. Но аллах е всезнаещ и най-добре знае какво решение трябва да вземе!

Както ви разказах вече, аз се върнах от второто си пътешествие весел и сияещ от щастие; защото се радвах не само на щастливото си завръщане, а бях напечелил и много пари и богатства, както също така ви разказах вчера. Аллах отново ми беше възстановил всичко, което бях загубил. Така останах и заживях в града Багдад сред щастие и блаженство, сред радости и веселие. И ето че пак закопнях да потегля на път и да погледам широкия свят; закопнях да тръгна отново да търгувам, да печеля пари и да трупам печалби. Да, душата на човека го тласка към злото, както казва Коранът. Щом реших непоколебимо, аз накупих много стоки, подходящи за пътешествие по море, наредих да ги навържат на бали и заминах с целия си багаж най-напред от Багдад за Басра. Там слязох на пристанището и си избрах един голям кораб, с който щяха да пътуват много търговци и пътници, все добри, трудолюбиви и работни мъже, вярващи, любезни и сериозни хора. Качих се при тях на палубата и ние отпътувахме с този кораб; вярвахме в благословията на аллах всевишния и се надявахме на неговата помощ и че той ще благоволи да ни води и вече се надявахме и радвахме на едно благополучно и щастливо пътешествие. Понесохме се така от море на море, от остров на остров, от град на град. Навред, където пристигахме, ние се оглеждахме и започвахме да търгуваме винаги весели и радостни. Накрай обаче, когато плавахме един ден сред кипящите вълни на разяреното море, капитанът, който седеше на борда на кораба и наблюдаваше морето, неочаквано започна да се бие по лицето; той бързо даде заповед да смъкнат платната и да хвърлят котвите, като си скубеше брадата и си късаше дрехите и викаше силно. Ние възкликнахме:

— Какво се е случило, капитане?

А той отвърна:

— О, пътници, нека аллах е милостив към вас! Вятърът властвува над нас и в открито море ни отклони от пътя ни и съдбата ни отведе за наше нещастие към планината на косматите; това са същества, подобни на маймуни, и досега никой, който е попадал сред тях, не се е измъквал жив. Сърцето ми предугажда, че всички ни очаква смърт.

И едва капитанът изрече тези думи, маймуните надойдоха и заобиколиха кораба от всички страни; страшна тълпа от тях за миг връхлетя като ято скакалци на палубата, а другите гъмжаха на сушата. Беше ни страх, че ако убием, ударим или прогоним някоя, те ще почнат да ни хапят, тъй като бяха извънредно много, а множеството побеждава смелостта. Така ние стояхме, без да предприемем нещо, макар че бяхме много загрижени, че те ще разграбят имуществото ни. Това бяха най-грозните същества, които може да се срещнат; целите бяха обрасли с косми като черен филц, видът им беше страшен и никой не разбираше нито дума от онова, което говореха. Инак тия зверове с жълти очи, черни лица и дребен ръст — никое от тях не беше по-високо от четири педи — се страхуваха от хората. Сега те се покатериха по въжето на котвата, разкъсаха го със зъби, а също така и всички други въжета на кораба; вятърът понесе кораба и го довя до техния скалист бряг. Когато спряхме на брега, те награбиха всички търговци и пътници и ги смъкнаха на острова. После вдигнаха кораба с всичко, което се намираше на него, и отидоха нанякъде, а нас ни оставиха на острова. Корабът изчезна от очите ни и ние нямахме представа накъде отидоха те с него. И като останахме сами на острова, ние започнахме да се храним от растящите там плодове, ягоди и зеленчуци и да пием от поточетата му, един ден обаче забелязахме посред острова нещо, което приличаше на обитавана къща. Забързахме натам и видяхме една крепост със стърчащи колони и високи стени; крепостта имаше двукрила порта от абаносово дърво, която беше отворена. Влязохме вътре и се намерихме в просторен двор, който приличаше на голям и обширен площад; наоколо имаше много високи врати, а на горния край, срещу входа, имаше широка висока пейка. Освен това кухненски съдове висяха над огнища и около тях разхвърляни много кости, ала ние не съзряхме никакъв човек. Всичко това много ни учуди. И все пак поседнахме за малко в двора на

крепостта, а после сме се унесли в сън и сме спали от сутринта до залез слънце. Тогава земята под нас неочаквано се разтърси и ние чухме някакво бучене във въздуха. В същия миг от назъбената стена на крепостта към нас се спусна някакво огромно същество, което приличаше на човек, но беше черно и много едро, високо колкото голяма палма; очите му горяха като огнища, зъбите му приличаха на бивни на дива свиня, устата му зееше грамадна като отвор на кладенец, устните му бяха като камилски и увиснали над гърдите, а ушите му бяха същински големи капаци, клепнали чак до раменете, а ноктите на ръцете му приличаха на кривите нокти на лъвски лапи. Като видяхме чудовището, ние изгубихме и ума, и дума от голяма уплаха и замръзнахме като умрели, вцепенили се от неописуем ужас и страх. А великанът, щом стъпи на земята, поседна за малко на пейката. После стана, приближи се към нас и сграби тъкмо мен от всички мои другари, търговците; вдигна ме на дланта си и започна да ме опипва и да ме обръща на всички страни, а аз изглеждах в неговата ръка като малка хапка; после продължи да ме опипва, както месарят опипва овцата, която иска да заколи. Ала скоро видях, че доста съм отслабнал и измършавял от многото тревоги и напрежение по време на пътуването, та бях останал кожа и кости, затова ме пусна на земята и хвана друг от моите другари. Започна да оглежда и върти на всички страни и да опипва и него, както направи с мен; после пусна и него на земята. Така той опипа и огледа всички ни един след друг, докато стигна до капитана на кораба, с който бяхме пристигнали. Капитанът беше пълен, тлъст и широкоплещест човек, много силен; щом го сграби, както месарят сграбчва животното за клане, той го хвърли на земята, стъпи с крак на врата му и го пречупи. После взе един голям шиш и го прободде по продължение на гръбнака, докато шишът излезе през черепа му. След това запали огромен огън, сложи над него шиша, на който бе забол капитана, и започна да го върти над въглените, докато месото се опече; сетне го смъкна от огъня и го постави пред себе си. Накъса го на парчета, както се разкъсва кокошка, като късаше месото му с острите си нокти, и започна да го яде. Яде, докато изяде всичкото му месо. Най-после оглозга костите, така че от капитана нищо не остана; грабна кокалите и ги хвърли от другата страна на стената на крепостта. После пак поседна малко на пейката, ала скоро се излегна върху нея и заспа; при това така захърка и задиша тежко, като овен или

дори като бивол, когато го колят. Спа до сутринта, без да се събужда; после стана и отиде нанякъде. Когато се уверихме, че го няма наблизо, ние започнахме да разговаряме помежду си и да се вайкаме за съдбата си, казахме си:

— О, да бяхме потънали в морето или да ни бяха изяли маймуните! Това щеше да бъде по-добре, отколкото да ни изпекат тука на огъня! Аллах ни е свидетел, това е ужасна смърт! Но ще се случи онова, което е воля на аллаха, защото няма друга власт и няма друга сила освен аллах всевишния и всемогъщия! Ние ще загинем тук жалки и нещастни, без никой да узнае за нас. Няма да можем да се измъкнем вече оттук.

След това излязохме из острова, за да намерим някое местенце, където да можем да се скрием или да потърсим някакъв начин да избягаме. Сега вече ни се струваше, че е по-лесно да умрем, отколкото да ни сложат да ни пекат над огнището. Но не успяхме да намерим никакво скривалище и тъй като вече се свечеряваше, се върнахме обратно в крепостта, треперещи от страх. И седнахме малко да си починем. Изведнъж земята под краката ни наново се разтрепера и ето че черният великан се зададе, пристъпи към нас и започна да ни обръща един по един и да ни опипва както първия път, докато един от нас му хареса; грабна го и направи с него същото, което бе извършил предишния ден с капитана. Опече го, изяде го и заспа на пейката. Спа цялата нощ, като хъркаше подобно на звяр, когато го колят. Когато настъпи утрото, той отново стана и отиде нанякъде, а нас ни остави сами. Тогава ние се скупчихме и започнахме да се съветваме, говорейки:

— Аллах ни е свидетел, ако се хвърлим в морето и се разделим с живота си, удавяйки се, ще бъде по-добре, отколкото да умрем тука над огъня. Това е най-ужасната смърт!

Тогава един от нас каза:

— Чуйте моите думи! Трябва да измислим някаква хитрост да убием великана, за да се освободим от страха пред него и да осигурим спокойствие на мюсюлманите пред ужаса от неговото насилие и жестокост!

Тогава заговорих аз:

— Чуйте, братя мои! Ако ще трябва да го убием, то би трябвало най-напред да отнесем оттук няколко от тези дъски и малко от дървата

за горене край брега на морето и да си направим там лодка; чак след това ще го убием с хитрост. Тогава ще можем или да отплуваме с лодката накъдето ни отведе аллах, или да останем там, докато мине някой кораб и ни вземе на борда си. Във всеки случай, ако не успеем да го убием, поне ще можем да се натоварим на лодката и да отплуваме по морето и дори и да потънем, няма да се страхуваме, че той ще ни заколи и ще ни изпече на огъня. Усмихне ли ни се съдбата, ще се спасим, удавим ли се, ще умрем като мъченици.

Всички отвърнаха:

— Аллах ни е свидетел, твоят план е правилен.

Така всички бяхме единни и бързо се заехме за работа, изнесохме дъските от крепостта и си направихме лодка; завързахме лодката за брега, скрихме вътре малко храна за из път и се върнахме в крепостта. Едва се свечери, ето че земята отново потрепера и черният великан влезе при нас като зло куче. Той отново заразглежда и заопипва всички ни един подир друг и си избра един от нас; направи с него както с предишните двама. След като го изяде, той заспа на пейката и захърка като гръмотевица. Тогава се надигнахме тихо, взехме два железни шиша от ония, които стояха на двора, и ги подържахме над горещия огън, докато се зачервиха като въглени. После ги хванахме здраво и пристъпихме с тях към черния великан, който спеше и хъркаше, насочихме ги към очите му и ги забихме с цялата си сила и тежест. Така, докато спеше, ослепихме и двете му очи; той нададе страшен вик, та сърцата ни бързо се разбиха. После скочи с все сила от пейката и започна да ни търси. А ние се разбягахме на всички страни, защото макар и да беше сляп и да не виждаше вече нищо, все пак много се страхувахме от него и за миг отново видяхме смъртта в очите и се отчаяхме, че няма да можем да се спасим. Той стигна опипом до портата и излезе навън, като ревеше с цяло гърло, а ние все още се олюлявахме от смъртен страх и земята трепереше от неговия рев. Щом той излезе от крепостта, ние се измъкнахме подир него: навън той се затича насам и натам, за да ни търси. Скоро обаче се върна заедно с една великанка^[1], която беше още по-грамадна и по-грозна от него. А ние, щом го видяхме и заедно с него страхотното чудовище, отново ни обзе ужасен страх. А двата звяра ни забелязаха и побягнаха към нас. Тогава ние бързо отвързахме лодката, която сами си бяхме направили, качихме се в нея и я оттласнахме от брега навътре в морето.

Великаните обаче бяха грабнали по една огромна скала в ръце и сега и двамата запокитиха скалите по лодката, така че повечето от нас намериха смъртта си от този удар. Само трима останахме живи, аз и двамина други. А лодката ни отнесе на един остров. Там обикаляхме, докато денят превали, и когато мракът се спусна над нас, легнахме отчаяни да преспим. След малко обаче нещо ни събуди и ние видяхме една огромна змия — много дълга и с грамадно тяло. Тя се беше навила в кръг около нас и бързо се стрелна върху един от тримата ни и го нагълта до раменете; скоро погълна и останалата част от него; а ние чухме как костите му изпукаха в тялото ѝ; после тя пропълзя нататък. Всичко това ни изпълни с изненада и ужас и ние се натъжихме за нашия другар и се изплашихме за живота си; казахме си:

— Аллах ни е свидетел, това е още по-страшно! Всяка нова смърт е още по-ужасна от предишната. Ние вече се радвахме, задето сме се освободили от черния великан, а ето че радостта ни не е била пълна. Няма власт и сила освен аллах! Той ни е свидетел, ние успяхме да се измъкнем от лапите на черното чудовище и да не се удавим; как обаче да се спасим от тази чудовищна змия?

После станахме и обиколихме острова, хапнахме от растящите тук плодове и пихме вода от поточетата. Така до вечерта; после си избрахме едно голямо високо дърво, покатерихме се по него и легнахме на най-високия клон. И щом припадна нощта и настана мрак, змията отново припълзя, огледа се надясно и наляво и после се шмугна към дървото, в чиято корона ние се бяхме скрили. Тя се промъкна до моя другар, на лапа го до раменете, после се уви около него горе на дървото и аз чух как костите му се изпочупиха под нейното тяло; сетне го нагълта целия и аз гледах. След това тя се смъкна от дървото и се отдалечи. А аз останах цялата нощ на дървото и когато настъпи денят и блесна утринната светлина, слязох на земята, примрял от страх и ужас. Искях да се хвърля в морето, за да си отдъхна от всички земни мъки, ала животът все още ми беше мил, да, животът винаги ни е скъп! Тогава завързах една широка дъска направо под краката си, друга завързах от лявата си страна, а трета — от дясната, четвърта на корема си, а друга дълга и широка пряко над главата си, подобно на онази, която бях завързал под краката си. Така лежах в това скеле, което ме обгръщаше от всички страни; бях се увързал здраво в него и после се проснах на земята. Останах така в дървеното скеле като в затворен от

всички страни сандък. Когато се свечери, змията се примъкна както обикновено, забеляза ме и дойде до мен. Ала не можа да ме нагълта, тъй като аз бях се оградил от всички страни с дъските. Тя пълзеше непрекъснато наоколо ми, без да се приближава до мен, а аз я гледах и едва не умрях от ужас и страх. После змията се отдалечи от мен, но се върна отново и прави така на няколко пъти и всеки път, когато скачаше към мен, за да ме нагълта, дъските, които аз бях завързал за себе си от всички страни, ѝ препречваха пътя. От залез слънце до разсъмване тя правеше все нови и нови опити, ала когато се развидели и се показа слънцето, змията най-после си тръгна по пътя, разярена и сърдита до немай-къде. Тогава аз подадох ръка навън и се освободих от дървения си кафез. В същото време имах чувството, сякаш вече се числя към мъртвите, защото онова, което бях преживял с огромната змия, не можеше за ми излезе от главата. Изправих се и стигнах до края на острова; и като погледнах оттам към морето видях далеч сред водите кораб. Откърших от едно дърво един голям клон и замахах с него на моряците, като същевременно виках с все сили. Като ме видели, те си казали:

— Да вървим да видим какво е това, може да е някой човек.

Тогава поели към мене и когато се приближили, чули виковете ми. Веднага се приближиха още повече, взеха ме на кораба и ме разпитаха какво ми се е случило. Разказах им всичко, което бях преживял, от начало до край, всички големи опасности, които бях преодолял. А те много се изненадаха; после ми дадоха от своите дрехи, за да прикрия голотата си, донесоха ми малко храна, за да се заситя, и ми дадоха да пия студена прясна вода. В сърцето ми се вля сила и душата ми се разведри; после усетих как в мен се разля голямо спокойствие, след като аллах всевишният ме бе изтръгнал отново от лапите на смъртта. И аз възхвалях всевишния за безкрайната му доброта и му благодарих. След като вече напълно се бях отчаял, сега аз отново се окуражих, така че всичко, което бях преживял, ми се стори като сън. И тъй като по милостта на аллах всемогъщия имахме попътен вятър, продължихме да плуваме бързо, докато стигнахме до един остров, който се нарича ес-Салахита^[2]; там капитанът хвърли котва. А всички търговци и пътници слязоха на сушата, за да вършат своята търговия. Тогава капитанът ми рече:

— Чуй какво ще ти кажа! Ти си беден чужденец и ни разказа колко много ужаси си преживял. За това аз искам да направя нещо за теб, което да ти помогне да се върнеш в своята страна, за да ме благославяш навеки.

— С удоволствие — отговорих аз, — в молитвата си ще те споменавам винаги.

И той продължи:

— Тогава чуй! Веднъж с нас пътуваше един пътник, когото ние изгубихме и за когото не знаем вече жив ли е, или умрял, защото никога повече не чухме нищо за него. Затова аз ще ти дам неговите стоки, за да се заемеш с тях и да ги продадеш тук на този остров. Една част от печалбата ще ти дадем на тебе като възнаграждение за труда ти и за добрата работа, която ще свършиш; другото ще запазим, докато се върнем отново в Багдад. Там ще се осведомим за неговите близки и ще им върнем непродадените стоки и останалото от печалбата. Кажи, искаш ли да поемеш стоката и да продадеш каквото можеш на този остров, както правят търговците?

— Слушам и се подчинявам, повелителю мой — отвърнах аз, — ти си извънредно много добър към мене! — И аз го благослових и му благодарих.

Тогава той заповяда на носачите и на моряците да свалят онези стоки на острова и да ми ги предадат. Писарят на кораба обаче попита:

— Капитане, какви са тези бали, които моряците и носачите изнасят на сушата? На името на кой търговец да ги запиша?

Капитанът отговори:

— Запиши ги на името на Синдбад Мореплавателя, който по-рано пътуваше заедно с нас и после загина на острова и ние не чухме нищо повече за него! Ние искаме този непознат човек да ги продаде и да ни донесе печалбата; тогава ще дадем на него една част от нея като възнаграждение за старанието му при продажбата, а каквото остане, ще го запазим, докато се върнем в Багдад. Намерим ли отново собственика, ще предадем всичко на него; в противен случай ще го оставим на близките му.

Писарят отвърна:

— Думите ти не са лоши, а и съветът ти е разумен!

А аз, като чух, че капитанът каза да запишат балите на мое име, си каза:

„В името на аллаха, та нали аз съм Синдбад Мореплавателя; и тъкмо аз съм този, който тогава падна заедно с другите край острова във водата“.

Но се въоръжих с търпение, докато всички търговци слязоха на сушата и се насъбраха да си приказват и да разговарят по работата си. Тогава се приближих към капитана и го попитах:

— Повелителю мой, знаеш ли кой беше онзи човек, чиито стоки ти ми предаде да продавам сега?

Той отвърна:

— Не знам нищо по-точно за него. Знаем само, че е от град Багдад и че се нарича Синдбад Мореплавателя. Бяхме хвърлили котва край един остров, тогава потънаха много хора и той беше един от тях. До ден-днешен нищо не сме чули за него.

В същия миг аз нададох силен вик и казах:

— Капитане, нека аллах те закриля! Знай, че аз съм Синдбад Мореплавателя. Аз не се удавих. Не, когато ти тогава хвърли котва край острова и търговците и пътниците слязоха на сушата, аз също слязох заедно с неколцина от тях. Освен това имах малко храна в себе си, за да похапна на острова; и като седнах там, за да си почина, ме налегна дрямка и съм заспал много дълбоко. Когато се събудих отново, не видях вече никакъв кораб и никакви хора. Тази стока е моя, цялото имущество е мое! А всички търговци, които търгуват с диамантени камъни, ме видяха, когато бях на Диамантената планина, и могат да докажат, че аз съм Синдбад Мореплавателя, а също и че им бях разказал всичките си преживелици; разправих им как вие ме бяхте изоставили заспал на острова и как после, когато се събудих, не намерих никого край себе си.

Щом чува какво говоря, търговците и пътниците се скупчиха около мен; някои ми повярваха, други обаче ме взеха за лъжец. И докато разговаряхме така, изведнъж скочи един от търговците, който беше чул, че назовах Диамантената долина, пристъпи към мен и каза на заобиколилите ме:

— Чуйте какво ще ви кажа, о, хора, когато преди ви разказвах за необичайните си приключения по време на моите пътешествия и ви казах, че след като хвърлихме заклани животните в Диамантената долина, и аз бях сторил същото, тогава излезе, че за моето животно се

бе завързал един човек, а вие не искахте да ми повярвате и заявихте, че съм лъжец.

— Точно така — отвърнаха те, — ти ни разказа за този случай, но ние не можахме да го приемем за истина.

А търговецът продължи:

— Това е човекът, който се беше завързал тогава за животното, което аз хвърлих в долината. Той ми даде много скъпи диаманти, каквито никъде другаде не се намират; даде ми дори много повече, отколкото бих събрал с убитото животно. Аз потеглих заедно с него на път, докато стигнахме до град Басра. Оттам той си отиде в своя град, след което се сбогувахме, а ние се върнахме обратно в нашата страна. Ето това е същият този човек, той и тогава ни беше казал, че се нарича Синдбад Мореплавателя и ни разказа, че неговият кораб го изоставил, докато той бил на острова. Сега знаете, че този човек дойде тук, сякаш за да повярвате на историята, която аз ви бях разказал. Всички тези стоки тук са негова собственост. Той и на нас ни беше разказал същото, когато бяхме заедно. Сега излиза наяве, че е говорил истината.

Като чу тези думи от устата на търговеца, капитанът тръгна към мен, пристъпи съвсем близо и ме загледа втренчено; най-последно ме попита:

— С какъв знак са обозначени твоите стоки?

Аз му отвърнах:

— Знай, знакът на моите стоки е такъв и такъв.

И в същото време му припомних нещо, което се бе случило между нас двамата, когато потеглих по море заедно с него от Басра. Тогава той ми повярва, че аз съм Синдбад Мореплавателя, хвърли се на врата ми, поздрави ме за моето спасение и каза:

— Аллах ми е свидетел, мили господине, твоята история наистина е чудна; ти си преживял много странни неща. Хвала на аллаха, който отново те събра с мен и ти върна обратно богатството и стоките ти.

Така аз отново се сдобих със своите стоки по най-щастлив начин и действително имах голяма печалба от това пътешествие. Това много ме зарадва и аз сам се поздравих, задето бях успял да се спася и задето отново ми бяха върнали имуществото. Ние търгувахме на островите и най-последно стигнахме до страната Синд; там също продадохме и купихме нови стоки. В онова море обаче аз видях толкова странни

неща, че те не могат нито да се преброят, нито да се изредят. Между другото там видях една риба, която прилича на крава, други риби, които изглеждат като магарета. Видях също птица, която излезе от една морска мида и която снася яйцата си върху водата и ги мъти там и никога не излита от морето на сушата. Най-после след всички пътешествия с божия помощ насочихме кораба към родината; ветровете бяха благоприятни и пристигнахме в Басра. Там останах няколко дни, после потеглих към Багдад, отидох в моя квартал, влязох в дома си, поздравих близките, приятелите и другарите си. И бях щастлив, че се завърнах благополучно и че отново можах да видя страната и народа си, града и къщите си. Раздадох на всички дарове и подаръци, облякох вдовиците и сираците и насъбрах около себе си своите приятели и познати. И заживях сред ядене и пиене, сред игри и песни. Хранех се добре, пиех добре и бях винаги сред приятна приятелска дружина, така че скоро отново забравих всички ужаси и опасности, които бях преживял, освен това бях спечелил по време на пътуването си несметни богатства. Ето това са най-чудните неща, които преживях по време на третото си пътешествие, и ако е такава волята на аллах всевишния, елате утре заран пак при мен, за да ви разкажа четвъртото си пътешествие, което е още по-чудно от предишните.

После Синдбад Мореплавателя наредил както обикновено да дадат на Синдбад от сушата сто мискала злато. След това наредил да сложат трапезите и когато всичко било готово, гостите седнали да вечерят. По време на вечерята всички разговаряли, все още възхитени, за чутото и за всичко, за което им разказали. След като се нахранили, всички се разотишли; Синдбад Носача също си тръгнал към дома, след като прибрал златото и продължил да се чуди на онова, което бил чул от Синдбад Мореплавателя, и прекарал нощта в своя дом. А когато се развиделило и слънцето огряло света с ярките си лъчи, той станал, прочел утринната си молитва и отишъл при Синдбад Мореплавателя. Щом влязъл и го поздравил, стопанинът го посрещнал радостен и любезен, поканил го да седне до него, докато дошли и останалите гости. Донесли закуски и след като се нахранили и пили и всички били в най-добро настроение, Синдбад Мореплавателя подел своя разказ за:

[1] Според друго предание той се върнал с два великана. ↑

[2] Салахит се споменава от арабските географи като един от Зундските острови край Ява. ↑

ЧЕТВЪРТТО ПЪТЕШЕСТВИЕ НА СИНДБАД МОРЕПЛАВАТЕЛЯ

Знайте, о, братя мои, че когато се върнах в град Багдад, аз останах сред своите близки и сред приятелите и другарите си и живях сред радост и блаженство и удобства и забравих какво бях преживял, защото сега ми беше добре. Отдадох се напълно на радостите, на игрите и песните с дружината на моите приятели и другари и водех най-хубавия живот, който човек може да си представи. Но въпреки това душата ми отново ме изкуси за лошо и ми пошушна да тръгна по широкия свят и аз отново закопнях да отида сред непознатите народи да търгувам и да печеля. И тъй като решението ми беше твърдо, накупих скъпоценни стоки, подходящи за пътуване по море, наредих да ги направят на бали, като взех този път повече стоки от обикновено. После поех от Багдад към Басра, натоварих стоките на един кораб и се срещнах там с хора, които се числяха към първенците на града. Поехме и с благословията на аллах всевишния нашият кораб се понесе по кипящите вълни на бушуващото море. Но тъй като имахме попътни ветрове, плавахме дълго денем и нощем от остров на остров и от море на море, докато неочаквано един ден задуха неблагоприятен вятър. Тогава капитанът заповяда да пуснат котва и спря кораба в открито море от страх, че може да потънем в глъбините. И докато угрижени молехме коленопреклонно аллах всевишния да ни спаси, неочаквано върху нас връхлетя страшен ураган, разкъса платната на парчета и помете във водата хората заедно със стоките, с имуществото и вещите, които притежаваха. И аз потънах заедно с всички, ала заплувах по водата и се носих така половин ден и когато мислех вече, че съм загубен, аллах всевишният ми изпрати една дъска от разбития кораб; аз се покачих върху нея, а същото сториха и неколцина търговци. И ние заедно се понесохме върху дъската, като движехме краката си във водата като весла, а вятърът и вълните бяха благоприятни за нас. Прекарахме цял ден и цяла нощ така; на другия ден рано сутринта обаче срещу нас излезе буря, морето се развихри, надигнаха се

огромни вълни и вятър и вълните ни изхвърлиха на един остров. Ние бяхме полумъртви от тревоги и напрежение, от студ и глад, от ужас и жажда. Въпреки това тръгнахме по острова и намерихме всевъзможни растения, от които ядохме, за да продължим живота си и да наберем сили. Нощта прекарахме на брега на острова. А когато разсъмна и светът се озари от светлина и блясък, ние станяхме и тръгнахме да обходим острова по всички посоки. Тогава неочаквано в далечината пред нас блесна някакво здание. Насочихме се към тази далечна постройка и спряхме едва когато стигнахме вратата ѝ. Ала щом застанахме там, отвътре излязоха и се нахвърлиха върху нас цяла тълпа голи мъже. Те не ни казаха нито дума, а ни сграбиха и ни отвлякоха пред своя цар. Той ни даде знак да седнем и когато ние седнахме, ни донесоха някакво ястие, което ние не познавахме и каквото дотогава не бяхме виждали. Сърцето ми ме предупреди и аз не хапнах нищо, макар че другарите ми ядоха. Това, че аз се въздържах да не ям, се случи по волята и благоволението на алах всевишния и тази е именно причината, че и днес още съм жив. Защото, щом другарите ми хапнаха от онова ястие, умът им ги напусна и те започнаха да гълтат като умопобъркани и изведнъж целият им вид се промени. Тогава диваците им донесоха кокосово масло, дадоха им да пият и ги натъркаха с него. Едва пили от маслото, другарите ми извърнаха очи и отново започнаха да гълтат лакомо от онова ястие, съвсем различно от начина, по който се бяха хранили преди. Това ме накара да се загрижа много за състоянието им и аз много се натъжих за тях. Същевременно бях неспокоен, защото много се страхувах от голите мъже за собствения си живот. Взрях се по-отблизо в тези хора; те бяха маги, а царят на града им беше гул. Всеки, който идваше в техния град или когото виждаха или срещаха в долината или по пътищата, те отвеждаха при своя цар, даваха му да яде от онова ястие и го натриваха със същото масло; от това стомахът на човека се разширяваше, така че той можеше да поглъща много храна, разумът му се замъгляваше, мислите му съвсем се объркваша и той ставаше слабоумен глупак. Тогава те му даваха още повече да яде от това ястие и да пие от онова масло, докато ставаше тлъст и дебел, и го заколваха и приготвяваха от него ястие на своя цар, а хората на царя ядяха човешко месо, без да го пекат или варят. Като научих това за тях, обзе ме голям ужас за собствения ми живот, а и за приятелите ми; те вече никак не разбираха какво ще стане с тях,

тъй като мозъците им съвсем се бяха замъглили, и така ги предадоха на един момък, който ги водеше всеки ден на острова на паша, както се пасе добитък. А аз бях станал от страх и глад съвсем сух и слаб и бях останал само кожа и кости. Когато диваците ме видяха в това състояние, те ме оставиха на мира и накрая съвсем ме забравиха: никой от тях и не помисляше вече за мен, никой не си спомняше за моето съществуване, така че един ден аз успях да се измъкна чрез хитрост оттам. Изтичах нататък по острова, надалеч от това място на ужасите. Тогава забелязах един овчар, който седеше на висока скала наскре морето; като се взрях по-добре, познах в негово лице момъка, комуто бяха предали моите приятели да ги пасе, а наоколо му имаше още мнозина други, които бе сполетяла същата съдба. Като ме видя, момъкът разбра, че аз все още съм запазил разума си и не съм се умопобъркал като другарите си, затова той ми направи отдалече знак, който трябваше да каже:

„Обърни се, а след това тръгни надясно, там ще стигнеш до един широк път!“

Аз се обърнах назад, както той ме беше посъветвал, намерих пътя отдясно и продължих по него. Вървах така доста дълго време, ту тичах от страх, ту вървах бавно, за да си поотпочина, и продължих така, докато човекът, който ми бе посочил пътя, съвсем се изгуби от погледа ми: нито аз го виждах вече, нито той можеше да ме забележи. Тогава слънцето залезе пред мен и над земята се спусна мрак; седнах да си отпочина; много ми се искаше да поспя, ала през тази нощ не ми идваше сън от страх, глад и преумора. Когато мина полунощ, станах и продължих пътя си по острова, докато се развидели. И когато зората обля света с ярката си светлина и слънцето обгърна със своите лъчи планини и долини, понеже бях много огладнял и зажаднял, започнах да ям от коренищата и тревите, които растяха по острова. Ядох, докато се заситих, и продължих по този начин живота си. После отново поех на път, вървейки все напред по острова; вървах целия ден и цялата нощ и всеки път, когато усетех глад, ядох от коренищата. Това продължи седем дни и седем нощи. А когато настъпи утрото на осмия ден, погледът ми се спря на нещо, което се мержелееше в далечината. Насочих се натам, докато към залез слънце се приближих до него; и докато все още бях на известно разстояние и сърцето ми трепереше от всички страхове, които бях преживял досега, аз се взрях по-добре и

забелязах група хора, които събират зърна черен пипер. Приблжих се към тях, а те, щом ме забелязаха, изтичаха към мен, заобиколиха ме от всички страни и ме попитаха:

— Кой си ти и откъде идваш?

Отвърнах им:

— Знайте, о, хора, че аз съм един беден чужденец! — и им разказах всичко, което бях преживял, и ужасите и опасностите, които ме бяха сполетели.

Тогава те казаха:

— Всичко това е много чудно! Но как успя да се отскубнеш от ръцете на черните и да им избягаш на този остров, след като те са толкова многобройни, тия човекоядци, и никой не може да им убегне и да се спаси от тях?

Тогава им разказах какво съм преживял там, как ония диваци заловиха другарите ми и им дадоха да ядат от онова ястие и как аз не хапнах от него. Те ме поздравиха за моето спасение и отново се учудиха на приключенията ми. После ме помолиха да остана при тях, а като свършиха работата си, те ми донесоха някакво хубаво ястие; хапнах от него, защото бях много гладен.

Като си отпочинах малко, те ме взеха със себе си в една лодка и ме откараха на острова, където живееха. Там веднага ме отведоха при своя цар. Като го поздравих, както е прието, той ми пожела почтително „добре дошъл“ и ме попита кой съм и що съм. Разказах му за себе си и за преживелиците и промеждията си от деня на моето отпътуване от Басра до времето, когато ме доведоха при него. Той изслуша с голямо учудване разказа ми за моите приключения и със същото удивление ме слушаха всички, които присъствуваха в залата. После той ми нареди да седна до него и като сторих това, заповяда да донесат ястия. И като подредиха яденето пред мен, аз започнах да се храня, докато се заситих; после измих ръцете си и отпратих към аллах всевишния хвала и благодарност за добротата му. Най-после се отделих от царя, за да поразгледам малко града; тогава видях, че той е добре построен и че е гъсто населен, и че в него има много храни, пазари и стоки, търговци и продавачи. Зарадвах се, задето съм дошъл в този град, и се успокоих; свързах дори приятелство с жителите му и скоро си спечелих тяхната и на царя им висока почест, с каквато се ползуваха първенците на държавата и на града.

Тогава ми направи впечатление, че всички тукашни хора, големи и малки, яздят благородни хубави коне, ала без седла. Учудих се на това и попитах царя:

— Велики господарю, защо не яздиш със седло? Тогава ездачът е много по-спокоен и запазва по-дълго силите си.

Царят ме попита:

— А какво е това „седло“? Ние не сме виждали такова нещо през целия си живот и никога не сме яздили върху такъв предмет.

Аз му отвърнах:

— Ако ми разрешиш да ти направя едно седло, би могъл да пояздиш върху него и да се убедиш в качествата му.

— Направи ми! — отвърна той.

Тогава аз го помолих да заповяда да ми донесат малко дърво. Той веднага даде заповед да ми донесат всичко, което ми е необходимо. А аз повиках един сръчен дърводелец, седнах до него и му показах как се прави седло. После взех вълна, разчесах я и направих от нея мека постелка; накарах да ми донесат кожа и облякох седлото с нея; след като го излъсках, му поставих юзда и ремъци. Накрая накарах да доведат един ковач и му описах как изглеждат стремената; той приготви чифт големи стремена, а аз ги изстъргах да се изгладят и ги калайдисах. После завързах копринени ресни на седлото. Накрая помолих да доведат един от най-хубавите коне на царя, положих му седлото, завързах стремената за него и прехвърлих юздата през устата му; после отведох коня при царя. Видът на животното му хареса много и той ми благодари. Ала когато го яхна, радостта му от седлото нямаше край и той ми направи голям подарък като отплата за положените усилия. А везирът му, като видя какво седло бях направил, ме помоли да направя и на него, така аз приготвих и за него същото седло. После дойдоха големците на царството и сановниците и всички искаха да им направя седла и аз изпълнявах желанията им. Бях научил дърводелеца да прави дървената част на седлата, ковача — да приготвя стремената, и така ние заедно правехме седла със стремена и ги продавахме на големците и на първенците. Спечелихме много пари, всички ме уважаваха и дори ме обикнаха; ползувах се с високо уважение пред царя и пред неговите приближени, пред първенците на града и пред сановниците на царството. И ето един ден седях край

царя радостен и почитан и докато аз седях край него, неочаквано той ми каза:

— Знай, синко, че ти се ползуваш с голямо уважение пред нас и ние те приехме като свой. Ние не искаме да се разделяме с тебе и няма да можем да понесем ти да напуснеш нашия град; затова искам нещо от теб, което ти трябва да изпълниш, без да ми противоречиш.

Отговорих му:

— Какво е това, което искаш от мен, о, царю? Никога не бих се противопоставил на твоето желание, защото ти винаги си бил добър и любезен и благородноположен към мен. Хвала на аллаха, задето ти ме прие за свой слуга.

Тогава той продължи:

— Аз искам да те оженя за една хубава, умна и прелестна жена, която е богата и се харесва на всички, за да станеш по този начин наш жител, а после ще ви оставя да живеете при мен в моя дворец. Не ми противоречи и недей погазва волята ми!

Като чух това от царя, аз замълчах стеснено и не му отговорих, тъй като бях твърде смутен. А той ме попита:

— Защо не ми даваш никакъв отговор, синко?

Тогава аз отвърнах:

— Повелителю мой, ти имаш право да заповядаш, о, най-велики царю на нашето време!

И той начаса повика кадията и свидетелите и веднага ме ожени за една жена от видно семейство и знатен род, която имаше големи богатства и имоти, беше от благородническо потекло, чудно красива и прелестна, собственица на къщи, богатства и имоти.

А царят, като ме ожени за онази благородна жена и нашият брак бе вече сключен, ми даде една голяма и хубава къща, която имаше грамаден двор; той ми подари също и евнуси и слуги и ми определи заплата и доходи. Така аз заживях там сред спокойствие, доволство и радости и забравих всички мъки, тревоги и лишения, които бях понесъл, и си казах:

„Като си тръгна за дома, ще я взема със себе си. Всичко, което е предопределено на човека, ще му се случи, а никой не знае предварително какво го очаква.“

Обичах жена си от все сърце и ние бяхме силно привързани един към друг. Живеехме чуден живот, изпълнен с радост, дълго време,

докато веднъж аллах всевишния прибра жената на моя съсед в своите селения. Съседът ми беше мой приятел и аз отидох при него, за да го утеша малко за загубата на жена му. Заварих го потънал в най-дълбока мъка, и сърцето му, и умът му преливаха от болка. Изказах му своите съболезнования и се помъчих да го успокоя някак си, като казах:

— Не тъжи толкова много за своята съпруга! Аллах всевишния сигурно ще ти даде вместо нея някоя по-добра и ти ще живееш дълго според волята на аллах всевишния.

Ала той избухна в горчив плач и ми каза:

— Приятелю мой, как бих могъл да се ожена за друга, как би могъл аллах да ми изпрати по-добра от нея, след като на мен ми остава да живея още един-единствен ден?

Аз казах:

— Братко мой, бъде благоразумен и не призовавай собствената си смърт! Та ти си жив и здрав!

А той ми отвърна:

— Приятелю мой, кълна се в живота ти, утре ти ще ме загубиш и няма да ме видиш никога повече през живота си.

— Но как е възможно това? — попитах аз, а той ми отвърна:

— Още днес ще погребат моята жена и ще хвърлят и мен в същия гроб, защото такъв е обичаят в нашата страна, когато жената умре първа, да заровят мъжа ѝ жив заедно с нея, а също така, когато умре мъжът, да сложат и жената жива в гроба, за да не може никой от двамата да се радва на живота след съпругеската раздяла.

— Аллах ми е свидетел — възкликнах аз, — това е много лош обичай, никой не може да приеме такъв закон!

И докато ние двамата разговаряхме така помежду си, дойдоха почти всички жители на града и започнаха да изказват съболезнованията си на човека заради смъртта на съпругата му и заради него самия. После те подредиха трупа според обичая им, донесоха една носилка и отнесоха при нея трупа на жената, като взеха и мъжа ѝ със себе си. Отведоха и двамата извън града, докато стигнаха до подножието на една планина край морския бряг. Там се приближиха, вдигнаха един голям камък от скалата, а под камъка се отвори грамадна дупка, която приличаше на отвор на кладенец. Там те хвърлиха жената, защото отдолу имаше огромна пещера. После доведоха мъжа, превързаха го с едно въже около гърдите и го спуснаха

в пещерата заедно с една грамадна стомна прясна вода и седем хляба. Като го спуснаха долу, той се отвърза и те издърпаха въжето нагоре; после покриха отвора на пещерата с големия камък, както си беше порано, и си тръгнаха, като оставиха моя приятел там долу край мъртвата му жена. Тогава аз си казах:

„В името на аллаха, тази смърт е още по-страшна от всички предишни!“

И веднага отидох при царя и му казах:

— Господарю мой, как е възможно във вашата страна да заравят живите заедно с мъртвите?

Той ми отвърна:

— В нашата страна обичаят е такъв — да погребваме жената заедно с мъжа, ако той умре пръв, а също така и мъжа с жена му, за да останат те и в живота и в смъртта вечно съединени. Този обичай ни е останал от предците ни.

Тогава аз пак попитах:

— О, най-велики царю на нашето време, а ако се случи на чужденец като мен например жена му да умре при вас, и с него ли ще постъпите така, както с вашите хора?

— Разбира се — отвърна царят, — ще го погребем заедно с нея и с него ще се случи същото, каквото видя, че се случи с твоя съсед.

Като чух тези думи от устата му, жлъчката ми се пръсна от ужас и страх за живота ми, умът ми се помъти и аз живеех непрекъснато сред страха, че жена ми може да умре и тогава местните хора ще ме погребат жив. Накрая обаче аз все пак се утеших, като си казах:

„Може пък аз да умра преди нея, никой не знае кой пръв ще си върви и кой последен.“

И започнах да разсейвам мислите си чрез работа. Не мина много време обаче, жена ми се разболя и като се помъчи няколко дни, умря. Повечето хора от града се насъбраха около мен, за да утешат мен и нейните близки за загубата; дори самият цар дойде и ми поднесе съчувствията си за нейната кончина, както беше обичаят при тях. После доведоха една жена да измие и подреди трупа; като измиха покойницата, облякоха я с най-скъпите дрехи, които тя имаше, нагиздиха я с украшения, огърлици и скъпоценни камъни. Пригответиха я и я положиха върху носилката и я отнесоха край скалата, откриха отвора на пещерата и я спуснаха вътре, а всички мои приятели и

роднини на жена ми се приближиха, за да се сбогуват с мен приживе, тогава аз се разкрещях:

— Аз съм чужденец, не съм длъжен да се подчинявам на вашите обичаи!

Те изслушаха думите ми, ала не им обърнаха внимание, а ме хванаха и ме завързаха против волята ми; освен това привързаха за мене седем хляба и една стомна с прясна вода, както, им беше обичаят, и ме спуснаха в отворието, което водеше към голямата пещера под скалите. Извикаха ми отгоре:

— Отвържи въжетата!

Ала аз не исках да го сторя и тогава те хвърлиха въжетата подире ми. После положиха големия камък, който затваряше гробницата, и се разотидоха.

Тогава аз открих в пещерата много трупове, от които се излъчваше ужасна смрад. Започнах да се коря сам за всичко, което бях извършил, и извиках:

— Аллах ми е свидетел, че съм си заслужил всичко, което ми се случи и ме сполетя!

От този час нататък обаче вече не можех да различавам кога е ден и кога е нощ и поемах съвсем малко храна; ядях само тогава, когато гладът започваше да ме гризе, и пиех само тогава, когато жаждата ме измъчваше непоносимо, страхувайки се, че запасите ми от вода и хляб ще се свършат скоро. Казах си: „Няма друга власт и друга сила освен аллах всевишния и всемогъщия. Какво проклятие тегнеше над мене, та се ожених в този град! Всеки път, когато си помисля, че съм се измъкнал от някакво нещастие, попадам в още по-голямо. Аллах ми е свидетел, смъртта ми тук е наистина ужасна! Да се бях удавил в морето или да бях умрял в планината! Това щеше да бъде по-добро, отколкото да загина тук така нещастен и жалък!“

Продължих да се самообвинявам все така, като лежах върху скелети на мъртви и отправях молитвите си към аллах всевишния, докато започнах да призовавам смъртта, без да можех да я намеря в отчаянието си. Това трая, докато отново започна да ме гложди гладът и да ме пали жаждата, тогава станах и пийнах глътка водица. Накрая обаче се изправих и тръгнах да обикалям пещерата. Видях, че тя е много просторна и има празни вдлъбнатини, ала навред по пода се валяха трупове и гниещи кости на отдавна погребани покойници.

Тогава си направих на другата страна на пещерата, далеч от пресните трупове, едно ложе, за да мога да спя там. Постепенно обаче запасите ми започнаха да привършват и ми останаха съвсем малко, макар че аз хапвах само по веднъж на ден, дори през ден по един залък хляб и пиех по глътка вода от страх, че те ще свършат, преди да умра. Бях все така загрижен, докато един ден, както си седях и размишлявах какво ще сторя, когато запасите ми съвсем се привършат, неочаквано плочата, която затваряше отвора, се отмести и върху мен падна дневна светлина. Рекох си:

„Какво ли означава това?“ — и скоро видях как горе около входа на пещерата застанаха много хора. После те спуснаха вътре един мъртвец и заедно с него една жива жена, която плачеше горчиво и се вайкаше за съдбата си; бяха ѝ дали обаче много припаси от вода и хляб. Аз можех да я виждам, ала тя мен — не. Когато хората горе изтикаха отново камъка над отвора към пещерата и се разотидоха, аз скочих, грабнах една кост от бедрото на един мъжки труп, нахвърлих се върху жената и я ударих по главата. Тя падна в несвяст, после я ударих още веднъж и още веднъж, докато умря. Тогава взех нейния хляб и всичко, което тя имаше, защото бях видял, че тя е облечена с много богати одежди с много украшения, огърлици, накити и скъпоценни камъни. Отмъкнах водата и хляба на жената на другата страна на пещерата, там, където си бях подредил леговището. Така започнах да се храня от тези нови припаси, но само по толкова, колкото да остана жив; не исках да ги свърша бързо, за да не умра след това от глад и жажда. Доста дълго време живях така в тази пещера; и всеки път, когато погребвах някой жив човек заедно с мъртвеца, аз го убивах и му отнемах яденето и пиенето, за да мога да запазя живота си. И ето веднъж, когато лежах унесен в сън, неочаквано се събудих, тъй като чух в един ъгъл на пещерата някакво дращене. Исках да разбера какво е то, затова се изправих и се примъкнах към шума, като стисках бедрена кост от някакъв скелет. Щом ме забеляза, живото същество веднага избяга. Беше някакъв див звяр; проследих го до другия край на пещерата и там ненадейно видях съвсем малко светло сияние, което беше голямо колкото звезда и ту се появяваше, ту изчезваше. Щом го забелязах, аз тръгнах натам и колкото повече се приближавах, толкова по-силна и по-голяма ставаше светлината. Така бях сигурен, че там навярно има цепнатина в скалата, която води навън, казах си:

„Тази пукнатина е била направена за нещо или тук има втори отвор, като онзи, през който спуснаха и мен вътре, или това е някаква пукнатина в скалата.“

Размишлявах известно време по това, като продължавах да вървя все по посока на светлината, и накрая видях на другата страна на скалата една дупка, изровена от дивите зверове, през която те се промъкваха в пещерата, за да изяждат труповите, и откъдето изскачаха, когато се заситеха. Като видях дупката, в душата ми се разля мир и спокойствие, сърцето ми се отпусна и след ужаса от смъртта у мен отново просветна вярата в живота. Ала аз се движех като насън. И като успях да се промъкна през пролуката, се видях на една висока скала край брега на Соленото море, което се разливаше между двете морета и отделяше морето на отгатышната страна на острова от морето от другата му страна и от града, така че никой не можеше да достигне до него. Тогава възхвалих аллах всевишния и му благодарих; зарадвах се много и сърцето ми се изпълни с нова надежда. Промъкнах се обратно през дупката в пещерата и изнесох навън всичкия хляб и водата, които си бях запазил. Взех и малко дрехи от мъртъвците и ги навлякох, за да сменя досегашното си облекло. После смъкнах много от украшенията им — огърлици, скъпоценни камъни, нанизы от перли, накити от сребро и злато, в които бяха инкрустирани скъпоценни камъни; навързах ги в моите дрехи и в дрехите на мъртъвците, които бях взел, и ги изнесох през отвора на скалата навън. Останах на брега на морето, и всеки ден влизах и излизах от пещерата и винаги, когато погребвах някой жив, било мъж, било жена, аз го убивах, прибирах запасите му от храна и вода и пак се измъквах през дупката навън. После отново сядах на брега на морето и чаках аллах всевишния да ми изпрати спасение чрез някой кораб, който щеше да мине покрай мен. Всички скъпоценности, които намирах в пещерата, завързвах на вързопчета в дрехите на мъртъвците и ги изнасях навън. Така преживях доста дълго време на брега на морето.

И ето един ден, когато си седях и размишлявах над съдбата си, забелязах един кораб, който се появи посред бурното море с бушуващи големи вълни. Тогава грабнах една бяла кърпа от дрехите на мъртвите и я завързах на една тояга.

Затичах се насам и натам по брега и махах на хората от кораба с кърпата, докато те насочиха погледи към мен и ме видяха там горе на

скалите. Приблжиха се и като чуха гласа ми, изпратиха една лодка с неколцина моряци при мен. Когато се приближиха, те ми извикаха:

— Кой си ти и как дойде на тази скала, на която никога през живота си досега не сме виждали да стои човек?

Отвърнах им:

— Аз съм търговец, корабът, с който пътувах, потъна и аз се спасих заедно с вещите си, плувайки върху една дъска. Аллах всевишният ми помогна да стигна дотук, а нещата си запазих благодарение на собствената си сила и сръчност, макар че това ми костваше много сили.

Тогава те ме взеха в своята лодка и натовариха вътре всичко, което аз бях измъкнал от пещерата и бях направил на вързопи в дрехи и погребални покрови. После всички загребахме с веслата, докато стигнахме до кораба, и ме отведоха на борда при своя капитан заедно с всичките ми вещи. Капитанът ме попита:

— Човече, как стигна до това място? Това е една много висока планина, а зад нея е разположен голям град, аз вече цял живот минавам с кораба си покрай същата планина, ала никога не съм забелязвал там нищо друго освен диви зверове и птици.

Тогава аз отвърнах:

— Аз съм търговец; пътувах с един голям кораб, ала претърпахме корабкрушение и аз паднах заедно с всичко, което имах, в морето, с всички тези платове и дрехи, които виждаш тук. Успях обаче да се заловя и да ги натрупам върху една дъска от потъналия кораб, а след това щастieto и съдбата ми помогнаха, за да се изкатери там горе върху скалата. И все чаках да мине някой и да ме прибере.

Разбира се, не му разказах какво ми се беше случило в града и в пещерата, защото се страхувах, че на борда на кораба може да има някой от жителите на онзи град. После подбрах много неща от имуществото си като подарък за собственика на кораба и му казах:

— Господарю, ти стана причина за моето спасение от онази планина; вземи всичко това като отплата за доброто, което ми направи!

Той обаче не искаше да приеме и ми каза:

— Ние не приемаме никакви подаръци. Забележим ли някой корабкрушенец край брега на морето или на някой остров, спасяваме го и му даваме да се нахрани и да пие, а ако е гол, го обличаме. И когато най-после пристигнем на сигурно пристанище, му даваме

подарък и се отнасяме към него любезно и благородно, както ни повелява аллах всевишният.

Тогава аз се помолих аллах да го дари с дълъг живот и ние продължихме да плаваме от остров на остров, от едно море в друго. По онова време аз вече се надявах, че съм се освободил от всички мъки, и се радвах, че съм спасил живота си. Колкото пъти си спомнех обаче как бях седял в пещерата край мъртвата си жена, едва не се умопобърквах от мъка. После по волята на аллаха пристигнахме живи и здрави в град Басра; там слязох на сушата и след като останах няколко дни в града, най-после отново се върнах в Багдад. Веднага отидох в моя квартал и влязох в дома си. Поздравих близките и приятелите си и ги попитах как са, всички се зарадваха много на щастливото ми завръщане и ми пожелаха много щастие. После прибрах всички богатства, които бях донесъл, в складовете си, раздадох дарове и подаръци и облякох вдовиците и сираците. И заживях отново толкова великолепно и приятно, колкото човек едва ли може да си представи и отново се отдадох както по-рано на веселите събирания с приятелите си и живеях сред шеги и песни. Това е най-чудното нещо, което ми се случи по време на четвъртото ми пътешествие.

А сега, братко Синдбад, хапни за вечеря заедно с мен и приеми обичайния си подарък! Утре, когато дойдеш отново при мен, ще ви разкажа преживелиците и приключенията си по време на петото си пътешествие. То е още по-странно и по-необикновено от всичко, което ми се бе случило дотогава.

После той наредил да донесат отново сто мискалa злато и да подредят масите за вечеря. След като се нахранили, гостите се разотишли много учудени, защото всеки нов разказ бил още по-необикновен от предишния.

Синдбад от сушата също си отишъл у дома и прекарал нощта сред радост, добро настроение и удивление. А когато настанало утрото и заляло света със своя блясък, той станал, прочел утринната си молитва и се отправил отново към дома на Синдбад Мореплавателя, комуто пожелал „добро утро“. Стопанинът на дома го поздравил и го поканил да седне до него. Когато дошли и другите гости, закусили и пили радостни и весели и разговаряли помежду си. Тогава Синдбад Мореплавателя започнал отново разказа за преживелиците и приключенията си по време на:

ПЕТОТО ПЪТЕШЕСТВИЕ НА СИНДБАД МОРЕПЛАВАТЕЛЯ

Вие знаете вече, братя мои, че щом се върнах от четвъртото си пътешествие, аз отново се отдадох на весел, приятен и безгрижен живот. Голямата радост от многото печалби и богатства, които бях натрупал, ме накара да забравя всичко преживяно и изстрадано. И ето душата ми отново ми пошушна да тръгна да пътувам и да посетя нови страни и нови острови и да видя как живеят хората там. Щом тази мисъл се превърна в решение, накупих стоки, подходящи за пътуване по море, наредих да ги направят на бали и напуснах Багдад. Отново заминах за град Басра и както се разхождах там по пристанището, видях един голям, висок и хубав кораб, който ми хареса. Всички съоръжения по него бяха съвсем нови и аз го купих. Наех един капитан и моряци, наредих на робите и слугите си кой какво ще върши и заповядах да приберат там всички бали, който бях донесъл. След това надойдоха цял куп търговци, които също наредиха да натоварят и техните стоки на моя кораб, като ми платиха за превоза и за пътуването. Така ние потеглихме весели и доволни, както можете да си представите; защото всички се надявахме на щастливо завръщане и големи печалби. Пътувахме от остров на остров и от едно море в друго; при това винаги разглеждахме островите и градовете, слизахме на сушата и търгувахме. След като пътуването ни продължи известно време така, един ден стигнахме до голям необитаван остров; не се виждаше никъде никакъв човек, островът беше съвсем гол и пуст, само един огромен бял купол се издигаше на сред сушата. Неколцина от нас слязоха, за да видят какво представлява куполът и ето че това се оказа едно грамадно яйце на птицата рух. Търговците обаче, които отидоха там, за да видят какво представлява той, не знаеха, че това е яйце на птицата рух и заудряха по него с камъни. Тогава яйцето се счупи и от него изтече много вода, а отвътре се показа малкото на птицата. Те го изтеглиха от яйцето и като го заклаха, взеха много месо от него. Аз

обаче бях останал на кораба и не предполагах какво са могли да сторят те. Тогава неочаквано един от пътниците ме извика:

— Господине, ела да видиш яйцето, което ние смятахме за купол!

Веднага отидох, за да го видя, и заварих търговците тъкмо когато се мъчеха да разбият яйцето. Тогава аз им извиках:

— Не вършете това! Иначе птицата рух сигурно веднага ще долети, ще разбие кораба ни и ще ни унищожи!

Ала те не искаха да ме чуят и докато продължаваха да вършат замисленото дело, изведнъж слънцето се скри от очите ни и светлият ден се превърна в мрак, сякаш някакъв огромен облак се надвеси над нас и затъмни цялото небе. Ние вдигнахме очи, за да видим какво бе засенчило слънцето и тогава разбрахме, че това е едното крило на птицата рух, което закриваше слънцето така, че бяхме обгърнати от мрак. А когато птицата се надвеси още и видя, че яйцето ѝ е счупено, тя започна да крещи; дойде и женската и двете закръжиха над кораба, като надаваха крясъци, които кънтяха по-силно от гръмотевици.

Тогава аз извиках на капитана и на моряците:

— Отплувайте и търсете спасение в бягството, преди да сме загинали!

Търговците изтичаха на палубата, а капитанът бързо вдигна котва и ние отплавахме от острова. Когато рух забеляза, че се понесохме по морето, тя отлетя и изчезна за известно време, а ние заплавахме с най-голяма бързина, надявайки се, че ще успеем да избягаме от преследването на двете птици. Но ето че те отново се спуснаха към нас и двете носеха по една грамадна скала в ноктите си. Първо мъжкарят пусна скалата, която носеше, да падне върху нас, ала капитанът бързо отклони кораба, така че скалата насмалко не ни улучи. Тя се бухна във водата и потъна под кораба с такава сила, че корабът се издигна и отново се спусна право надолу, та ние можехме да видим дъното на морето — с такава сила бе потънала скалата. После женската пусна скалата, която носеше, тя обаче, изглежда, беше малко по-малка от първата, ала по волята на съдбата улучи носа на кораба и го разби така, че кормилото ни се разби на парчета и всичко, което се намираще върху палубата, полетя във водата. Започнах да се боря да спася живота си, защото той все пак е много сладък, и аллах всевишният ми изпрати една дъска от кораба. Вкопчих се в нея, после

се покатерих отгоре ѝ и започнах да гребя с краката си. Вятърът и вълните бяха благоприятни за моето плуване и тъй като корабът бе потънал близо до един остров, разположен сред открито море, съдбата ме изхвърли по волята на аллах всевишния именно на тази суша. Стъпих на нея. Но силите ми вече бяха към края си и се чувствавах уморен до смърт, тъй като всички мъки и терзания, глад и жажда, които бях изтърпял, ужасно ме бяха изнурили. Хвърлих се на брега и останах да лежа там известно време, докато събрах мислите си и сърцето ми се поуспокои. После тръгнах по острова и видях, че той приличаше на истинска райска градина; по него растяха дървета, надвесили зрели плодове, поточета подскачаха и възхваляваха оногова, който е всемогъщ и вечен. Да, на този остров имаше всевъзможни дървета и плодове и какви ли не цветя. Така аз започнах да ям от плодовете, докато се заситих и пих от поточетата, докато утолих жаждата си. И възхвалих, и благодарих на аллах всевишния за добротата му. Останах там, докато денят превали и наближи нощта. Ала все още се чувствавах съвсем съсипан — толкова ме бяха изтощили напрежението и страхът. Никакъв звук не долових на този остров, никъде не съзрях човешко същество. Така заспах и съм спал до сутринта. После станах и тръгнах между дърветата и неочаквано съзрях някакъв построен от човешка ръка кладенец край един извор с течаща вода, а до кладенеца седеше възрастен човек с внушителен вид, облечен с престилка от листа от дърветата. Рекох си:

„Може би този старец също е стигнал до този остров, оцелял от някой претърпял крушение кораб.“

Затова пристъпих към него и го поздравих. Той обаче отвърна на поздрава ми само със знак и не каза нито дума. Тогава аз рекох:

— Старче, защо седиш тук на това място?

Той поклати глава, въздъхна и ми даде знак с ръка да разбере, че иска да го вдигна на раменете си и да го отнесе от другата страна на кладенеца.

„Ще му направя удоволствие и ще го отнесе там, където той иска, може би небето ще ме възнагради за това.“

Така пристъпих до него, вдигнах го на раменете си го отнесох на мястото, което той ми бе посочил. Там му казах:

— Слез бавно долу!

Ала той не слезе, а вкопчи с краката си врата ми. И като видях краката му, те изглеждаха като покрити с козина на бик — черни и груби. Изплаших се и исках да го отърся от раменете си. Ала той стисна още по-здраво краката си около врата ми и започна да ме души така силно, че ми причерня пред очите. Изгубих сили и се строполих в безсъзнание като мъртъв на земята. Тогава той се приповдигна и започна да ме ритва с крака по гърба и раменете, от това толкова силно ме заболя, че аз отново скочих, макар че той още седеше върху мен и тежестта му ме изморяваше. После той ми даде знак с ръка да го отнеса под дърветата, на които растяха най-хубави плодове, понеже отказах, започна да ме удря с краката си по-силно, отколкото с камшик. Показваше ми непрекъснато с ръка всяко място, докъдето искаше да стигне, и аз трябваше да го отнасям дотам. Ако пропуснех нещо или вървах бавно, той ме удряше и така бях станал негов пленник. Докато тичах под дърветата из острова с него на раменете си, той започна да ме подмокря и мърси. Дни и нощи не слизаше от мен, а когато искаше да спи, свиваше здраво краката си около врата ми и заспиваше за кратко време. Щом се събудеше отново, пак започваше да ме ритва и аз трябваше веднага да стана и не можех да му се противопоставя, защото иначе ми причиняваше силни болки. Започнах сам да се коря, задето се бях съжалил над него и го бях вдигнал на раменете си. Ала всичко продължаваше все така и аз изпаднах в най-тежкото и неприятно положение, което човек може да си представи. Тогава си казах:

„Направих добро на този негодник, а той ми се отблагодари със зло. Аллах ми е свидетел, от днес нататък, през целия си живот никога вече няма да сторя добро на някой човек.“

И аз непрекъснато, всеки ден и час молех аллах всевишния да ми изпрати смърт, защото не можех вече да понасям напрежението и мъките. Въпреки всичко трябваше дълго време да живея така, докато най-после веднаж стигнах заедно с него до едно място на острова, където растяха много тикви. Някои от тях бяха изсъхнали и аз взех една голяма суха тиква, изрязох я отгоре и я издълбах. После я отнесох до една лоза, напълних я там с гроздов сок, затворих похлупака и оставих кратуната на слънце. След като престоя няколко дни, сокът се превърна в силно вино. Така аз започнах всеки ден да си пийвам от него, за да се подсилвам срещу мъките, които ми причиняваше онзи

зъл сатана, и всеки път, когато се опивах от виното, набирах нови сили и смелост. Но един ден, когато той ме видя, че пия, ме попита чрез знаци на ръцете какво е това. Отвърнах му:

— Това е нещо много хубаво, което дава сили на сърцето и оживява духа.

После побягнах отново с него под дърветата и затанцувах; и както бях опиянен от виното, започнах да пляскам с ръце и да пея и да се държа съвсем свободно. Като ме видя в това състояние, той ми даде знак да му дам кратуната, за да пийне и той. Тъй като ме беше страх от него, аз му я подадох. Той изпи всичко, което бе останало вътре, на един дъх и я захвърли. Развесели се и започна да се клатушка насамнатам върху раменете ми. Щом забелязах, че той се беше напил и не знаеше вече какво върши, аз вдигнах ръце към краката му, освободих врата си, наведох се напред и седнах на земята, а той падна с главата напред.

Не можех да повярвам, че се бях освободил от него и от мъките. И тъй като се страхувах, че може да се надигне и да ми причини някаква нова болка, донесох един голям камък, който се валяше под дърветата, пристъпих напред към стареца и както си спеше, го ударих силно с камъка по главата, така че месото и кръвта му станаха на каша. Така той лежеше мъртъв пред мен — нека аллах никога не го поживи! После тръгнах с олекнало сърце по острова и отново се върнах на същото място край брега, където бях попаднал за пръв път.

Наложи се обаче да остана още дълго на острова, като се хранех с плодовете на дърветата и пиех вода от поточетата, и непрекъснато оглеждах морето дали не минава някой кораб. И най-после един ден, когато седях там и размишлявах над преживяното и над съдбата си, като си казах:

„Бих желал да зная дали аллах ще ми даде възможност да се измъкна жив и здрав оттук и да се върна в своята страна сред близките и приятелите си!“ — неочаквано от бурното море сред грамадните вълни изплува един кораб, който се приближаваше право към острова и хвърли пред него котва. Пътниците слязоха на сушата; аз пристъпих към тях, а те, като ме видяха, избързаха насреща ми, наобиколиха ме и започнаха да ме разпитват кой съм и що съм и как съм дошъл на този остров. Разказах им преживелиците и приключенията си и те ме слушаха с голямо учудване. После казаха:

— Този човек, който е яздил на раменете ти, се нарича Морският старец, никой, който е попадал досега под неговите крака, не е успявал да се избави от него освен тебе. Хвала на аллаха, задето те е спасил!

После те ми донесоха малко храна и аз ядох, докато се заситих; дадох ми и дрехи да се облека и да прикрия голотата си. Накрая ме взеха със себе си на кораба и ние плавахме дни и нощи, докато съдбата ни отведе до един град с високи къщи, които гледаха всичките към морето. Това беше Градът на маймуните; когато настъпваше нощ, всички хора, които живееха там, излизаха на брега на морето и се качваха в лодки и кораби, за да пренощуват във водата, тъй като се страхуваха, че през нощта маймуните ще дойдат от планините и ще ги нападнат. Аз слязох на сушата, за да разгледам града; тогава обаче корабът отплавал, без да знам. Съжалих, задето бях слязъл в този град, и си спомних за своите другари и за всичко, което бях преживял вече на два пъти с маймуните. Седнах на земята и заплаках натъжен. Тогава при мен дойде един от жителите на града и ме попита:

— Драги господине, ти, изглежда, си чужденец по тези краища?

— Точно така — отвърнах аз, — аз съм един беден чужденец. Дойдох с един кораб, който хвърли котва тук; слязох да поразгледам града, ала когато се върнах на брега, корабът вече го нямаше.

А човекът продължи:

Ела с нас в нашата лодка, защото, ако останеш през нощта в града, маймуните ще те унищожат.

— Слушам и се подчинявам! — отвърнах аз, станах от мястото си и се качих заедно с хората в лодката.

Те се оттласнаха от сушата и излязоха в открито море на около една миля от брега; там прекараха нощта и аз останах с тях. Когато утрото настъпи, те се върнаха със своите лодки и кораби в града, слязоха на сушата и всеки тръгна да си върши работата. Всяка нощ така правели, а остане ли някой да нощува в града, маймуните се нахвърляли върху него и го убивали. Денем маймуните бягали вън от града, ядели от плодовете в градините и спели из планините до вечерта; чак тогава отново се връщали в града. А този град се намира на най-отдалечения край на страната на чернокожите; най-странното нещо, което преживях там, беше именно това.

Един от мъжете, с които обикновено прекарвах нощта в една и съща лодка, ми каза веднъж:

— Драги господине, ти си чужденец в тази страна. Знаеш ли някакъв занаят, с който да се заловиш?

— Аллах ми е свидетел, братко мой — отвърнах аз, — нямам никакъв занаят и не мога да работя нищо, защото съм търговец, имах пари и богатства и цял един кораб, натоварен догоре със стоки и богатства, беше мой. Корабът обаче претърпя крушение сред морето и всичко потъна заедно с него. Самият аз успях да се спася от удавяне с помощта на аллаха, защото той ми прати една дъска, върху която се покачих и така успях да запазя живота си.

Тогава човекът ми донесе един памучен чувал и ми каза:

— Вземи този чувал и го напълни с дребни камъни, от тези, които покриват тук крайбрежието, после се смеси с хората от този град, аз ще те запозная с тях и ще им заръчам да се грижат за теб. Върши каквото вършат те! Може би ще успееш така да припечелиш нещо, което ще ти помогне да продължиш пътя си и да се върнеш отново в своята страна.

След това той ме взе със себе си и ме отведе извън града. Там събрах малки камъни и напълних с тях чувала. Скоро откъм града дойдоха и хората и моят приятел ме запозна с тях и им заръча да се погрижат за мен, като им каза:

— Този човек е чужденец; вземете го заедно с вас и го научете да събира, за да може да припечелва хляба си, а вас небето ще ви възнагради.

— Слушаме и се подчиняваме! — отвърнаха те; после ме поздравиха и ме отведоха със себе си.

Всеки от тях носеше като мене по един чувал, пълен с камъни. Продължихме да вървим, докато стигнахме една широка долина с много високи дървета, върху които не можеше да се покачи никой човек. В долината обаче имаше и много маймуни, които щом ни видяха, побягнаха и се покатериха по дърветата. Тогава хората започнаха да ги замерват с камъните, които носеха в чувалите, а маймуните късаха плодовете от дърветата и замерваха с тях мъжете. Аз погледнах по-отблизо плодовете, с които ни замерваха маймуните, и видях, че това са кокосови орехи. И като погледах малко какво вършеха хората, си избрах едно голямо дърво, по което се бяха покатерили много маймуни, отидох там и започнах да замервам зверовете с камъни. Те късаха кокосовите орехи и ги пращаха по

мене, а аз ги събирах, както правеха всички. Още преди да бях употребил всичките си камъни от своя чувал, вече бях събрал голям куп орехи. А хората, като си свършиха работата, насъбраха всичко и всеки от тях отнесе толкова, колкото можеше. Побързахме, преди още да се свърши денят, да се върнем в града. Там аз веднага отидох при моя приятел — човека, който ме беше запознал с другите, и исках да му дам всичко, което бях насъбрал, за да му благодаря за добрината. Ала той ми рече:

— Те са твои, продай ги и запази печалбата за себе си! — после той ми даде ключа от един килер в неговата къща и ми каза: — Можеш да пазиш там орехите, които донасяш. Излизай всеки ден заедно с другите както днес, избирай от орехите, които донасяш, най-лошите, продавай ги и използвай печалбата за себе си; хубавите обаче трупай тук, може би ще успееш да събереш толкова, че да можеш да изкараш от тях пари.

Продължих да пълня всеки ден чувала с камъни, отивах заедно с хората извън града и правех всичко като тях. А те от своя страна ме взеха под закрилата си и ми показваха винаги дърветата, на които зрееха най-много орехи. Останах дълго време при тях и натрупах голям запас от хубави кокосови орехи; продавах много и изкарах доста пари, та можех да си купувам всичко, което виждах и ми се искаше да го имам. Преживявах така добре доста време и спечелих уважението на целия град. И продължих да живея така, докато веднаж, както стоях на брега, видях да се приближава един голям кораб и да пуска котва на пристана; на кораба имаше търговци, които караха стоки и търгуваха с кокосови орехи и други неща. Отидох при моя приятел и му разправих за кораба, който бе пристигнал, казах му също така, че бих желал отново да замина за родината си.

— Това е твоя воля — отвърна той.

И аз се сбогувах с него, след като му благодарих за добротата, която бе проявил към мен. После отидох на кораба, срещнах се с капитана и уговорих с него цената за пътуването и за прекарването на стоката ми. След това натоварих орехите и много други неща на кораба. Тръгнахме още същия ден. И се понесохме от остров на остров, от едно море в друго. На всеки остров, където спирахме, аз продавах кокосови орехи или ги разменях срещу други стоки. И аллах ми върна повече, отколкото бях притежавал, преди да го бях загубил.

Минахме и покрай един остров, на който растяха ким и черен пипер; хората ни разказаха, че над всяко гроздче пипер имало по едно голямо листо, което му правело сянка и го пазело от мокротата, когато валило дъжд, щом минело дъждовното време обаче, листът се извърщал и оставал да виси до гроздчето. От онзи остров аз взех голям запас от черен пипер и ким, които размених за кокосови орехи. После минахме и край остров ал-Асират, където расте камарско алое, и по-нататък след пет дни път стигнахме друг остров, на който расте китайско алое, което е още по-добро от камарското. Жителите на този остров обаче са на по-ниско равнище по отношение на нравите и вярата, отколкото жителите на острова, където расте камарското алое, защото те са се отдали на разгул и на пиянство и нито признават свикването за молитва, нито въобще се молят. После пристигнахме при търсачите на перли и аз дадох на гмурците няколко кокосови ореха и им казах да се потопят за мой късмет. Те го сториха и действително донесоха цяла купчина големи и скъпоценни перли. Тогава те ми казаха:

— Господине, аллах ни е свидетел, ти наистина имаш щастие!

А аз прибрах всичко, което те бяха намерили за мен, в багажа си на кораба. И ние отново отплувахме с благословията на аллах всевишния, докато най-после пристигнахме в град Басра. Слязох на сушата и останах известно време в града. После поех към Багдад, влязох в моя квартал и отидох до моята къща. Там поздравих близките и приятелите си и те ме благословиха по случай щастливото ми завръщане у дома. След като прибрах всички стоки и богатства, които бях донесъл, облякох вдовиците и сираците и раздадох дарове и подаръци на своите близки, на приятели и познати, защото аллах ми възвърна четирикратно онова, което бях загубил. От големите печалби забравих всички мъки, които бях изтърпял и преживял, и се върнах отново към предишния си живот сред своите приятели. Ето това беше най-необикновеното, което ми се случи по време на петото ми пътешествие. А сега заповядайте на вечеря! Когато дойдете утре сутринта, ще ви разкажа за приключенията по време на шестото ми пътешествие; те са още по-необичайни от тези, които ви разказах днес.

След като гостите се навечеряли, той заповядал да дадат на Синдбад Носача сто мискала злато. Той ги прибрал и си отишъл, като се чудел на всичко чуто. Прекарал нощта у дома си, а когато се развиделило, станал, прочел утринната си молитва и се отправил към

дома на Синдбад Мореплавателя. Влязъл там и пожелал „добро утро“ на стопанина. Той го поканил да седне, после двамата се поразговорили, докато дошли и другите гости. Поздравили се помежду си, сложили трапезите за закуска, всички яли и пили и били весели и доволни. После Синдбад Мореплавателя започнал да разказва:

ШЕСТОТО ПЪТЕШЕСТВИЕ НА СИНДБАД МОРЕПЛАВАТЕЛЯ

Както вече знаете, братя мои, приятели и другари, след като се върнах от петото си пътешествие, аз забравих сред шеги и песни, сред веселие и щастие всичко, което бях преживял преди, и водех най-приятния и охолен живот, който човек може да си представи. Живях така, докато един ден, както си седях честит и блажен, дойдоха да ме посетят група търговци, които явно се връщаха от път. Припомних си как аз самият се връщах от път и как се радвах, че съм видял отново близките, приятелите и другарите си и че пак съм в родината си. И ето почувствувах отново силно желание да пътувам и да търгувам. И като взех решение да тръгна на път, купих скъпоценни и хубави стоки, подходящи за морско пътешествие, поръчах да натоварят стоката и заминах с нея от Багдад за Басра. Там намерих един голям кораб, на който щяха да пътуват търговци и благородници, носещи скъпоценни стоки. Заръчах да натоварят и моята стока на същия кораб, и ние доволни потеглихме от Басра. Пътувахме от място на място и от град на град, като търгувахме навред и разглеждахме чуждите страни. Щастието бе благоразположено към нас, пътуването ни върнеше добре и ние натрупахме големи печалби. Един ден обаче, както се носехме по водата, неочаквано капитанът на кораба се развика силно, захвърли тюрбана си, започна да се бие по лицето и да си скубе брадата и падна в каютата от страх и възбуда. Всички търговци и пътници се струпахме около него и се развикахме:

Капитане, какво се случи? Тогава той отговори:

— Знайте, о, хора, че корабът ни се е отклонил от пътя, ние сме излезли от морето, в което плавахме, и сме навлезли в друго, чиито пътища не познаваме, и ако аллах не ни изпрати помощ, за да ни спаси, всички сме обречени на гибел. Молете се на аллах всевишния да ни избави от тази беда!

И той веднага скочи на крака и се покатери по мачтата, за да свие платната, но вятърът поде кораба със сила и го запрати назад, така че

кормилото ни се счупи о една висока скала. Тогава капитанът слезе от мачтата и извика:

— Няма власт и няма сила освен аллах всевишния и всемогъщия! Никой човек не може да хване съдбата за юздите. Аллах ни е свидетел, ние изпаднахме в страшна беда, няма спасение от нея, няма избавление!

Всички пътници започнаха да оплакват съдбата си и да се прощават един с друг, тъй като часът им беше ударил и те нямаха вече никакви надежди за живота си. Веднага след това корабът се блъсна о скалата и се разби; дъските му се разпаднаха и всичко, което бе натоварено на кораба, потъна в морето. Търговците също паднаха във водата, някои се удавиха, а други се вкопчиха о скалата и можаха да се покатерят по нея. Аз бях от онези, които се покатериха по скалата, и оттам ние видяхме, че се намираме на един голям остров, на чийто бряг имаше натрупани много отломки от кораби и всевъзможни стоки; те бяха изхвърлени тук от разбитите в морето плавателни съдове, чиито пътници бяха се издавили. Морето бе изхвърлило на брега толкова много прибори и стоки, че умът не можеше да го побере.

Аз се изкачих нагоре по острова и навлязох навътре, докато стигнах един поток с течаща сладка вода, който извираше в подножието на планината и отново се скриваше в земята от другата страна на планината. Останалите пътници се покатериха по планината още по-навътре в острова и се разпръснаха, объркани и като полудели от вида на всички богатства и стоки, с които бе осеян брегът на морето.

Аз открих на дъното на потока множество скъпоценни камъни, рубини и всевъзможни едри царски перли; те лежах като нанос по коритото и то цялото блестеше от тях. Освен това ние намерихме на острова най-скъпоценното алое, китайско и камаринско. Там имаше също и един извор с особен вид сурова амбра. Тя се разтопява под слънчевите лъчи като восък, прелива от извора и изтича чак до брега на морето. После идват морските чудовища, поглъщат я и пак изчезват в гълбините. Ала амбрата изгаря вътрешностите им и те отново я изплюват в морето, там тя замръзва на повърхността на водата, цветът и формата ѝ се променят и вълните я изхвърлят по крайбрежието; пътниците и търговците, които знаят какво представлява амбрата, я събират и я продават. Суровата амбра обаче, която не е погълната от

никакво животно, изтича по края на извора и се втвърдява на земята, а когато слънцето я напече, тя се разтопява и цялата долина дъха на нея като на мускус, но щом слънцето се скрие, тя отново замръзва. Местата, където се намира суровата амбра, са недостъпни за човешки крак, защото те са оградени от всички страни от планини, които никой не може да изкачи. Ние повървахме из острова и се дивяхме на тези странни неща, които аллах всевишния бе създал там, объркани от нашето собствено положение и от онова, което бяхме видели, защото всички бяхме много загрижени.

Бяхме насъбрали малко храна по брега и много я пестяхме, като ядяхме само по веднъж на ден или през ден, страхувахме се, че запасите ни ще се свършат и всички ще загинем от глад и страх. Когато умреше някой от нас, ние го измивахме и го загръщахме в дреха или в платно, довлечено от вълните на брега.

Мнозина починаха и останахме само малка група. Всички обаче страдахме от някакво заболяване, предизвикано от морето, и не мина много време, всички мои приятели и другари измряха един подир друг и ги погребяхме. Така аз останах съвсем сам на онзи далечен остров, със съвсем малко храна, аз, който преди това бях толкова богат човек. Оплаквах горко съдбата си, като си говорех:

„Да бях умрял преди другарите си! Тогава те щяха да ме измият и да ме погребат. Ала няма никаква сила и никаква власт освен аллах всевишния и всемогъщия“.

И така аз изчаках още известно време, после тръгнах, намерих едно място край брега, изкопах си дълбок гроб и си казах:

„Когато силите ми съвсем отслабнат и почувствувам, че смъртта ми приближава, ще легна в този гроб и ще умра в него, после ветровете ще наваят пясък отгоре и ще ме покрият така, че и аз ще бъда погребан.“

Сетне започнах да се упреквам, заедто бях постъпил толкова глупаво и бях напуснал своя град и своята страна и бях тръгнал отново по широкия свят след всичко преживяно по време на първото, на второто, на третото, на четвъртото и на петото си пътешествие. Винаги при всяко пътуване бях преживявал все по-големи и по-страшни ужаси и опасности, отколкото предишния път и ето сега най-последно вече нямаше никаква надежда, че ще мога да спася живота си. Съжалявах, заедто пак бях тръгнал по море, макар че съвсем нямах нужда от пари,

защото притежавах големи богатства и едва ли можех да изразходя имуществото си, дори и половината от него през всичките години, които ми оставаха да живея, защото, каквото имах, ми беше достатъчно, даже предостатъчно! Замислих се за всичко това и си казах:

„Аллах ми е свидетел, онзи поток трябва да има начало и край, той сигурно излиза някъде от земята на бял свят в обитаема страна. Затова смятам, че ще бъде най-разумно да си направя някакъв малък сал, голям тъкмо колкото да седна в него, да го спусна в потока и да се оставя да ме носи течението. Ако той ме изведе на спасителен бряг, ще успея с помощта на аллаха да запазя живота си, ала не намеря ли изход, ще умра в тази река и то ще бъде по-добре, отколкото да загина тук.“

Въздъгнах още веднъж над тежката си участ и се заех за работа, пренесох стволоче от острова, и то стволоче от дървета на китайско и камаринско алое, навързах ги с въжа от корабни платници, потърсих сред изхвърлените останки от корабите еднакви дъски и ги положих върху стволочете. Така си приготвих сал, който беше малко по-тесен от ширината на потока, и завързах здраво дъските за стволочете. После насъбрах купчина от скъпоценните камъни и големи перли, които лежах по коритото на потока като нанос, и някои други неща от острова, а също и няколко парчета чиста сурова амбра и натоварих всичко върху сала. Взех със себе си всичко, което бях насъбрал на острова, също и запаса от храна, който ми беше останал. Накрая поставих от двете страни по една дъска, които щяха да ми служат като весла, и постъпих, както е казал поетът:

*Недей остава, дете те мъчи вечна грижа,
строителят да жали за твойта свидна хижа —
на друго място скоро ще струпаш пак имот,
но има ли замяна за похабен живот?
Не трепери от ужас сред нощната тъма,
накрай загива злото на мирната земя;
орисано е вече къде те чака смърт —
там трябва да издъхнеш, а не на друга твърд.
За важно, трудно дело не пращай друг — в сърцето*

заслушаш ли се, скоро ще доловиш съвета.

После се понесох със сала си по течението на потока, замислен какво ли ще излезе от това ми начинание. Продължавах да плувам така, докато стигнах мястото, където потокът се губеше под планината. Когато салът ми влезе вътре, неочаквано ме обгърна плътен мрак, течението носеше сала все по-навътре в планината до едно място, където проходът сред скалите съвсем се стесни. Тогава страните на сала започнаха да се търкат о стените на планината, а главата ми опираше о свода, но за мен нямаше вече връщане. Отново започнах да се упреквам за онова, което сам си бях направил, и си казах:

„Ако тази дупка стане още по-тясна, салът не ще може да мине, ала той не може и назад да се върне и аз ще загина тук в мъки, няма вече съмнение в това.“

После се проснах с лице към сала, защото проходът съвсем се стесни. Течението обаче продължаваше да ме носи напред и сред скалите беше толкова тъмно, че не знаех навън нощ ли е, или ден; към това се прибавиха и страхът и ужасът ми от смъртта. Така се оставих на течението да ме носи ту през широки, ту през тесни проходи между скалите. Мракът обаче така ме измори, че заспах въпреки голямата си възбуда и така съм потънал в сън върху носещия се по течението сал, че не знам дали съм спал дълго, или не. Ала ето че неочаквано се събудих и се видях залят от слънчева светлина. Отворих очи, пред мен се простираше някаква широка равнина, салът бе завързан на брега, а наоколо ми стояха група индийци и кафявокожи мъже. Щом видяха, че се събудих, те се приближиха към мен и ме заговориха на своя език. Аз не разбрах какво приказват те и си помислих, че всичко е сън, тъй като все още тръпнех от страх и възбуда. След като те ме заговориха, без аз да разбера думите им и без да им дам никакъв отговор, един от тях излезе напред и ми каза на арабски:

— Мир над тебе, братко, кой си ти? Откъде идваш? Защо дойде тук? Как попадна в тази вода? Каква земя има зад планината? Досега ние не знаем някой да е дошъл при нас оттам.

Тогава аз го попитах:

— А какви хора сте вие? И каква е тази страна?

Той отвърна:

— Братко, ние сме земеделци и орачи и дойдохме, за да напоим нивите и посевите си. Като те видяхме да спиш на сала, ние го спряхме и го завързахме на брега, за да можеш да се събудиш спокойно. А сега ти ни кажи за какво дойде при нас!

— За бога, драги господине — възкликнах аз, — дай ми да хапна нещо, толкова съм гладен, а след това ме питай каквото искаш!

Той веднага изтича и ми донесе нещо за хапване; ядох, докато се заситих, и се посъвзех; тогава страхът ми изчезна и чувството на ситост ми придаде нови сили. Възхвалих аллах всевишния за всичките му дела и се зарадвах, че бях дошъл по реката при тези хора. Разказах им всичко, което бях преживял, от начало до край, и особено как се бях промъкнал по течението през тесния проход.

Тогава заобиколилите ме хора заговориха помежду си и казаха:

— Ще трябва да го вземем със себе си и да го отведем при нашия цар, за да разкаже и нему своите прежеждия.

Така те ме взеха със себе си и понесоха и сала, натоварен с парите и всичкото ми имане — скъпоценните камъни.

Като влязоха при своя цар, те му разказаха какво се бе случило. Тогава той отпрати поздрав към мене, поздрави ме с „добре дошъл“ и ме попита кой съм и какви приключения съм преживял. Така аз разказах и на него всичко за себе си и всичките си приключения от начало до край. Той изслуша разказа ми с най-голямо удивление и ме поздрави за моето спасение. Тогава излязох и донесох от сала много скъпоценни камъни, алоево дърво и сурова амбра и ги подарих на царя. Той прие всичко и ми оказа още по-голяма чест и дори ме остави да живея в собствения му дворец. Аз свързах познанства и със знатните му хора и те всички се отнасяха с голямо уважение към мен; и през цялото време живеях все в двореца на царя. Чужденците, които пристигаха на този остров, ме разпитваха за живота в моята родина и аз им разказвах, аз също ги питах за техните родни места и те ми разказваха за там. Един ден обаче царят ме попита какъв е животът в моята родина и как управляват халифите в град Багдад, тогава аз му разказах колко справедлив владетел е халифът. Той се учуди много и ми каза:

— Аллах ми е свидетел, халифът управлява разумно и заслужава похвала за това. Ти спечели моята любов за него и аз искам да му приготвя един подарък и да му го изпратя по тебе.

— Слушам и се подчинявам, господарю! — отвърнах аз. — Ще му го отнеса и ще му разкажа, че ти си негов истински приятел.

Останах още доста време при този цар и се ползувах с голямо уважение и почести и водех най-приятен живот, докато един ден, както си седях в двореца, чух, че група търговци от града приготвили кораб, с който искали да заминат за град Басра. Тогава аз си казах:

„За мен не може да има нищо по-хубаво от това да замина с тези хора.“

Избързах веднага при царя, целунах му ръка и му съобщих, че бих желал да отпътувам с групата търговци, които тъкмо приготвяват кораба си, тъй като вече много ми е домъчняло за близките ми и за родината ми. Царят отвърна:

— Само ти можеш да решиш това. Ако желаеш да останеш при нас обаче, ние с удоволствие ще те задържим тук, защото ти ни стана много близък.

— Аллах ми е свидетел, велики господарю — отвърнах аз, — че ти ме отрупваш с добротата и благоволения си. Въпреки това обаче на мен много ми е домъчняло за моя род, за родината ми и за близките ми.

Като чу думите ми, царят извика онези търговци при себе си и им заръча да се грижат за мен; след това той ми подари много от своите богатства и заплати за моето пътуване на кораба. Освен това ми даде да отнеса и един скъпоценен подарък за халифа Харун ар-Рашид в град Багдад. След това аз се сбогувах с царя и с всичките си приятели, с които бях общувал тук. И като се качихме заедно с търговците на кораба, той отплува. Вятърът беше благоприятен, пътуването вървеше добре и вярвайки в закрилата на аллах всепризнатия и всевишния, ние продължихме пътуването си от море в море, от остров на остров, докато пристигнахме с помощта на всесилния живи и здрави в град Басра. Там аз слязох от кораба и останах няколко дни и нощи, за да си поотпочина и да натоваря стоките си. После се отправих към град Багдад, селението на мира, издействувах да ме пуснат при халифа Харун ар-Рашид, за да му предам подаръка, и му разказах своите преживелици. След това складирах всичките си богатства и стоки и отидох в моя квартал. Близки и приятели ме посрещнаха и аз раздадох подаръци на всички, раздадох също милостини и помощи. След известно време обаче

халифът изпрати да ме повикат и отново ме разпита за подаръка, който му бях донесъл, и за града, от който му го бяха изпратили. Отговорих му:

— О, повелителю на правоверните, аллах ми е свидетел, аз не знам името на града, нито знам пътя дотам. Когато корабът, с който пътувах, потъна, аз се спасих на един остров и там сам си приготвих сал, с който навлязох по течението на един поток във вътрешността на острова.

И аз му разказах всичко, което бях преживял по време на пътуването си, как бях успял да се измъкна по течението на потока и как пристигнах в онзи град и защо му бяха изпратили подаръка. Като изслуша с голямо учудване разказа ми, царят заповяда на своя хронист да запише моята история и да я прибере в хранилището на царя като поука за всички, които ще я прочетат. После той ме отрупа с богати подаръци.

А аз продължих да водя в град Багдад същия начин на живот, както и преди; съвсем забравих всичко, което бях преживял и изстрадал, и заживях отново чудесно в истинска радост. Това ми мина през главата по време на шестото ми пътешествие, братя мои. Утре, ако аллах всевишният го желае, ще ви разкажа историята на седмото си пътешествие; то е най-чудното и най-странното от всичките ми предишни пътешествия.

После той заповядал да сложат масите и вечерял заедно с гостите си. След това заповядал да донесат на Синдбад Носача както винаги сто миска злато; той прибрал златото и си отишъл. Другите гости също се разотишли по домовете си и всички били извънредно много учудени от това, което били чули. Синдбад Носача прекарал нощта в къщи, а на сутринта прочел утринната си молитва и се отправил към дома на Синдбад Мореплавателя. Надошли и другите гости и когато се събрали всички заедно, стопанинът им разправил:

СЕДМОТО ПЪТЕШЕСТВИЕ НА СИНДБАД МОРЕПЛАВАТЕЛЯ

Знайте, хора, че когато се върнах от шестото си пътешествие и отново подех прежния си начин на живот сред охолство и радости, сред шеги и песни, живях така доста време, непрекъснато сред разни удоволствия, дни и нощи наред; пък и нали бях натрупал големи богатства. Въпреки това обаче душата ми отново закопня да види нови страни, да се понеса по моретата, да се присъедини към други търговци и да се порадвам на разкази за нови неща. Щом взех решение да го сторя, накарах слугите си да приберат в годни за пренасяне по море бали скъпоценни стоки и ги откарах от град Багдад в Басра. Там намерих един кораб, който тъкмо се готвеше да отплува и на който се бяха насъбрали група търговци на едро. Качих се при тях на палубата и се сприятелих с всички; скоро отплавахме весели и доволни към широкия свят.

Ветровете бяха все благоприятни, докато пристигнахме в един град, който се нарича Мадинат ес-Син^[1]. Весели и доволни, каквито бяхме, ние продължихме пътуването си, разговаряхме за пътешествия и за търговията си, когато неочаквано и неподозирано се разрази страшна буря, която се стовари върху нас от посоката, по която пътувахме, и ни заля с дъжд, така че и ние, и балите ни целите нагизнахме във вода. Тогава покрихме стоките с филцови чергила и кълчищени платна, за да не се повредят от дъжда, и отправихме молитвите си към аллах всевишния, като го молехме смирено да ни спаси от опасността, която бе надвиснала над нас. Капитанът обаче се изправи, превърза се през кръста с едно въже, запретна ръкави и се покачи по мачтата. Оттам той се огледа надясно и наляво, после погледна надолу към хората на палубата, удари се по лицето и започна да си скубе брадата. Ние му извикахме:

— Какво има, капитане?

А той отвърна:

— Молете аллах всевишния да ни спаси от опасността, сред която се намираме! Оплачете съдбата си и се простете помежду си! Знайте, че сме изпаднали под властта на вятъра и той ни е отнесъл в най-крайното море на света.

После той слезе от мачтата, отвори една ракла и извади оттам кесия от памучно платно, отвори я и взе отвътре някакъв прах, който приличаше на дървесна пепел. Сетне навлажни праха с вода, почака малко и го помириса. Взе след това от раклата една малка книжка, прочете нещо в нея и ни каза:

— Знайте, пътници мои, че в тази книга има едно странно описание, според което всеки, когото ветровете отнесат в тукашната местност, не може да се върне назад, а загива по тези места. Местността се нарича Царската местност^[2] и тук се намира гробът на нашия господар Соломон, сина на Давид — хвала и на двамата! Тук има огромни и страшни змии. Всеки път, когато кораб попадне из тези места, пред него изплува от морските дълбини огромна риба и го поглъща заедно с целия му товар.

Кито чухме тези думи от устата на капитана, ние много се изненадахме, ала едва той млъкна, неочаквано корабът ни се повдигна от водата, после пак потъна надолу и ние чухме някакъв пронизителен рев, силен като гръмотевичен тътен. Изплашихме се до смърт и решихме, че вече е свършено с нас. В същия миг към кораба се насочи една риба, грамадна като планина, и ни ужаси до смърт; ние заплакахме горчиво над съдбата си и се приготвихме да мрем. Гледахме учудени страшния звяр. Тогава се появи втора риба! Тя беше още по-голяма и по-огромна от всичко, което бяхме виждали дотогава; като я видяхме, ние се простихме един с друг и се завайкахме за живота си. И ето неочаквано изплува трета риба, още по-грамадна от другите две, които се бяха появили преди това. Ние изгубихме ума и дума и не бяхме на себе си от ужас и страх. А трите риби заплуваха в кръг около кораба ни и ето че третата вече разтвори широко уста, за да погълне кораба с всичко, което бе натоварено на него. В този миг обаче излезе страшна буря, която издигна кораба нависоко и го захвърли върху един голям риф, където той се разпадна на парчета. Всички дъски се разхвърчаха и стоки, търговци и пътници паднаха във водата. Аз смъкнах дрехите от тялото си, като останах само по една риза, и заплувах, докато успях да се добера до една дъска от разбития кораб и

се вкопчих в нея. После се покатерих отгоре и я яхнах. Вълните и вятърът ме мятаха над водата насам натам като играчка, ала аз здраво се държах о дъската; вълните ту ме издигаха нагоре, ту ме смъкваха надолу. Намирах се в най-ужасното положение, което може да си представи човек, изплашен до смърт, гладен и жаден. Тогава започнах да се укорявам за всичко, което бях направил, та сега душата ми така да страда, след като най-последно бе намерила спокойствие. И си казах:

„О, Синдбад Мореплавателю, ти никога няма да се умориш; всеки път попадаш в беда и сред опасности, ала не се отказваш да предприемаш нови пътешествия по море и ако се откажеш, то е само привидно. Търпи сега онова, което те сполетя, защото всичко, което ти се случи, ти сам си го заслужи. Аллах всевишният ми е изпратил това изпитание, за да се откажа най-последно от вечното си желание да пътувам; страданията ми сега са само последици от страстите ми, а при това аз имам толкова много пари и богатства. — И като се поуспокоих и започнах да размишлявам по-разумно, си казах: — По време на това си пътешествие обаче наистина ще дам обет пред аллах всевишния да се откажа по-нататък от всякакви пътешествия. За в бъдеще никога вече няма да заговарям, дори няма и да помисля за такова нещо.“

Замолех смирено аллах всевишния и дълго плаках; и си мислех как бях живял по-рано сред спокойствие и радости, весел, щастлив и доволен от всичко. Плувах така два безкрайни дни, докато най-последно стигнах до един голям остров, на който растяха много дървета и течаха потоци. Там ядох от плодовете на дърветата и пих от водата на потоците, докато се съвзех, и ето че животът се върна в мен и аз набрах нови сили и сърцето ми се освободи от потиснатостта. Тръгнах да обиколя острова и видях от другата му страна една широка сладководна река, която се носеше с голяма сила. Тогава си припомних за сала, с който бях плувал някога, и си казах:

„Ще трябва пак да си направя такъв сал, може би чрез него ще се измъкна от сегашното си положение. Спася ли си живота, значи съм постигнал целта си, и се заклевам пред аллах всевишния никога вече да не предприемам пътешествия, ако пък умра, сърцето ми най-последно ще си отдъхне от всички мъки и страдания.“

Заех се веднага за работа и събрах клони от дърветата; те бяха от скъпоценно сандалово дърво, каквото никъде другаде няма, но тогава

аз не знаех това. След като насъбрах достатъчно дървета, измислих един нов план и сплетох въжа от дребни клони и от тревите, които растяха по острова; завързах с тях сала и си казах:

„Ако и сега се спася, то това ще бъде голяма милост на аллаха.“

Така стъпих върху сала и се понесох с него по течението, докато стигнах до другия край на острова. После обаче аз се отдалечих от сушата и продължих да плувам един ден, втори ден и трети ден, откакто бях напуснал острова. През всичкото време лежах на сала, без да ям нищо, само когато усещах жажда, пиех от водата на голямата река и вече бях заприличал на олюляваща се кокошка от възбудата, глада и жаждата. Най-после салът стигна до подножието на една голяма планина, под която минаваше реката. Като видях това, аз се изплаших за живота си, като си спомних тесния процеп, през който трябваше да се промъквам по-рано, докато плувах по онази река. Реших да спра сала и да слеза в подножието на планината, ала течението беше по-силно от мен и повлече сала под планината. Като видях това, реших, че с мен вече е свършено, и възкликнах:

— Няма друга власт и друга сила освен аллах всевишния и всемогъщия!

Скоро обаче салът излезе отново на открито и пред мен се простираше голяма долина, по която реката се спущаше надолу с гръмотевичен шум и със силата на вятъра. Вкопчих се здраво с ръце о сала от страх, че ще падна във водата, докато вълните ме подхвърляха насам и натам. Салът ми обаче полетя заедно с водите надолу в долината, тъй като аз не можех да го спра или да го отклоня към брега. Най-после достигнах до един град, който беше много гъсто населен. Жителите му ме бяха видели върху сала, който се носел сред реката по течението, и хвърлили мрежи и въжа върху мен, за да ме изтеглят от водата на сушата. Паднах на земята като мъртъв сред тях; толкова много бях изнурен от глада, от бодърствуването и от страха. Тогава измежду хората излезе напред един възрастен човек, благороден старец, пристъпи към мен, поздрави ме с „добре дошъл“ и хвърли към мен много красиви дрехи, за да покрия с тях голотата си. После ме взе със себе си и тръгнахме заедно по улиците и той ме отведе в една баня; там ми донесе освежителни шербети и скъпи благовонни масла. Когато излязохме от банята, той ме отведе в своята къща и домашните му се зарадваха, че ме виждат. Той ми посочи едно красиво кресло и

поръча да ми донесат скъпи ястия. Ядох, докато се нахраних, и благодарих на аллах всевишния за спасението си. След като направих това, слугите му ми донесоха топла вода, за да си измия ръцете, а робините му ми подадоха копринени кърпи; избърсах с тях ръцете и устата си. Веднага след това старецът нареди да освободят за мен в страничното крило на къщата му една стая и заповяда на своите слуги и слугини да ми прислужват, да изпълняват всички мои желания и да се грижат за всичко, от което имам нужда. И така, обграден от техните грижи, аз останах три дни в тази стая за гости, хранех се добре, пиех хубави вина и се радвах на скъпи благовония, докато силите ми отново се възвърнаха; страхът ми изчезна, сърцето ми се успокои и в душата ми отново се всели мир. На четвъртия ден старецът дойде при мен и каза:

— Ти ни зарадва със своето гостуване, сине мой! Хвала на аллаха за твоето спасение! Кажи, искаш ли да дойдеш заедно с мен на брега и после да отидем на пазара, за да продадеш стоката си и да получиш печалба? Така ще си купиш нещо, с което ще можеш да търгуваш.

Помълчах известно време, тъй като си казах: „Че откъде мога аз да имам стока? Защо говори той така?“

Старецът обаче продължи:

— Сине мой, не се грижи за нищо и не му мисли много, а ела да вървим на пазара! Намерим ли някой, който да ти предложи за твоята стока толкова, колкото на теб ти хареса, вземи парите за себе си, ако не се съгласиш с цената обаче, аз ще запазя стоката за теб в моите складове, докато дойдат добри дни за твоята търговия.

Аз все още размислях и си казах наум: „Прави, каквото ти казват! Сам ще видиш каква е тая стока!“

Така отговорих на стопанина:

— Слушам и се подчинявам, мой чичо шейх, нека аллах благослови деянията ти! Нямам намерение да ти противореча в нищо.

После отидох заедно с него на пазара и там видях, че салът, с който бях пристигнал, е разглобен, а той бе направен от скъпо сандалово дърво. Той възложи на викача да обяви стоката за продан. И щом посредникът я предложи, веднага надойдоха много търговци и започнаха да наддават; наддаваха все повече и повече, докато цената

достигна хиляда динара. Тогава те престанаха да наддават; шейхът обаче се обърна към мен и ми каза:

— Чуй, сине мой, по това време тази цена е подходяща за стоката ти; желаш ли да продадеш на същата цена, или смяташ да изчакаш, тогава аз мога да прибера дървата в моите складове, докато дойде време, когато ще можеш да поискаш и да очакваш по-висока цена?

Отговорих му:

— Господарю мой, ти ще трябва да решиш, направи каквото ти прецениш!

— Синко — продължи той, — искаш ли да ми продадеш дървата за сто динара повече, отколкото ти предлагат търговците тук?

— Да — отвърнах аз, — ще ти ги продам на тази цена, приемам я.

Тогава той заповяда на своите слуги да отнесат дървесния материал в неговите складове и след като се върнахме двамата в дома му, седнахме и той наброи парите. Заръча да донесат една касетка и сложи парите вътре; после заключи касетката с железен ключ и ми даде ключа. След няколко дни шейхът ми каза:

— Синко, искам да ти направя едно предложение и ще ми бъде много приятно, ако ти го приемеш.

— И какво е това предложение? — попитах аз, а той отговори:

— Знай, че аз съм вече стар човек, а нямам наследник. Имам обаче дъщеря, млада на години и хубава, богата на пари и на достойнства. Искам да я оженя за теб, за да останеш ти в нашата страна заедно с нея. После ще ти оставя всичко, което притежавам и с което разполагам. Защото аз съм вече стар човек и ти скоро ще заемеш мястото ми.

Мълчах и не му отвърнах нищо. Тогава той продължи:

— Синко, съгласи се с онова, което ти казвам! Защото аз ти желая най-доброто; приемеш ли моето предложение, скоро ще те оженя за дъщеря си; тогава ти ще ми бъдеш като роден син и цялото ми богатство и всичката ми собственост ще принадлежат на теб. Ако имаш желание да търгуваш и да заминеш за своята страна, никой няма да ти попречи; цялото мое богатство ще ти бъде на разположение. Направи, както искаш и както сам решиш!

— В името на аллаха, чичо шейх — отвърнах му аз, — ти ми стана като баща. Аз съм преживял много ужаси и затова вече не мога

да се реша сам на нищо. Ти направи, както желаш.

Тогава шейхът изпрати слугите си да повикат кадията и свидетели, щом те дойдоха, той ме ожени за дъщеря си и уреди за нас голямо сватбено празненство. След това ме отведе при нея и аз видях една девица с чудна хубост и нежност, с красива снага; тя беше облечена в скъпи одежди, с много украшения, скъпоценни камъни, огърлици, все неща, които струваха хиляда пъти по хиляда жълтици, толкова, колкото никой не можеше да заплати. И щом влязох при нея, тя много ми хареса и ние веднага се обикнахме. Живях дълго с нея сред истинска радост и веселие, докато баща ѝ си отиде по волята на аллах всевишния. Тогава ние го положихме на носилка и го погребяхме; и премина в мои ръце всичко, което той бе притежавал, всичките му слуги и роби станаха моя собственост и занапред действуваха по мое нареждане. А търговците ме въведоха в службата му, защото той беше техен старейшина и никой никога не бивало да предприеме нищо без негово знание и без негово разрешение. И ето сега аз заех мястото му. Като поопознах по-отблизо жителите на града, аз забелязах, че те се променяха по веднъж в месеца; тогава им израстваха криле и те излитаха към облаците в небето, а в града оставаха само жените и децата. Казах си:

„Щом дойде първо число на месеца, ще помоля някого от тях да ме вземе и ме отведе там, където те отиват.“

И щом започна новият месец и техните лица се промениха, а телата им също, аз пристъпих към одного от тях и му казах:

— В името на аллаха, заклевам те, вземи и мен със себе си, за да мога и аз да видя всичко и после да се върна заедно с вас!

Той обаче ми възрази:

— Това е нещо напълно невъзможно.

Аз обаче не престанах да го увещавам, докато той се съгласи и аз се уговорих и с останалите. Тогава се залових за него и той полетя заедно с мен, без да бях казал нещо за това на близките си, на слугите и на приятелите си. Човекът летеше все по-нагоре и по-нагоре, а аз висях на раменете му, докато той ме отнесе чак във висините и чух как ангелите хвалят бога в царството небесно. Възкликнах учуден:

— Хвала на аллаха! Слава на бога!

Едва що изрекох тази похвала обаче и от небето полетя към нас огън, който насмалко не изгори хората. Тогава всички те се спуснаха

надолу и ме хвърлиха върху една висока планина и тъй като много ми се бяха разсърдили, се отдалечиха и ме оставиха сам. Стоях сам-самичък на планината. Започнах да се упреквам за онова, което бях сторил, и казах:

— Няма друга сила и няма друга власт освен аллах всевишния и всемогъщия! Всеки път, когато едва се измъкна от някоя беда, попадам в нова, която е още по-страшна от предишната.

И докато седях така на планината и не знаех накъде да поема, изведнъж се появиха двама младежи, красиви като луната, и всеки държеше по една златна тояга в ръка и се подпираше на нея. Пристъпих към тях и ги поздравих; и когато те отговориха на поздрава ми, им рекох:

— В името на аллага, кажете кои сте вие и какво смятате да правите тук?

Те отвърнаха:

— Ние сме слуги на аллах всевишния.

След тези думи те ми подадоха една от двете тояги от червено злато, които носеха, и си отидоха, и отново ме оставиха сам. А аз тръгнах по билото на планината, като се опирах на тоягата и си мислех за думите на тези двама младежи; в този миг ненадейно от планината изскочи някаква змия, която бе налапала един мъж в устата си чак до кръста; човекът крещеше:

— Който ме освободи, него аллах ще го освободи от всички беди!

Изтичах към змията и я ударих със златната тояга по главата. А тя веднага изплю човека от устата си. Тогава той пристъпи към мен и каза:

— Тъй като ти ме спаси от тази змия, аз никога вече няма да се отделя от теб; ти ще станеш мой другар из тази планина.

— Да си жив и здрав! — отвърнах аз.

И ние тръгнахме двамата по планината, докато неочаквано насреща ни се изпречиха група хора. Вгледах се в тях и, виж ти, единият бе мъжът, който ме бе носил на рамената си, докато летеше във въздуха. Отидох при него, помолих го за прошка и му заговорих приятелски, като казах:

— Приятелю мой, човек не бива така да постъпва с приятеля си!

Ала той ми отвърна:

— Ти ни навлече голямо нещастие, задето възхвали аллах, докато те носех на гърба си.

— Не ми се сърди! — продължих аз. — Не знаех, че не бива, занаят пред няма да кажа нито дума повече.

Тогава той се съгласи да ме вземе отново, ала само при условие, че никога няма да споменавам името на аллаха и никога няма да го възхвалявам, докато се намирам върху гърба му. После ме взе отново на гръб и полетя както преди заедно с мен, докато ме отнесе в дома ми. Там жена ми излезе да ме посрещне, поздрави ме и се зарадва много, задето си бях дошъл, и ми каза:

— Пази се, друг път не тръгвай с тези хора и не се сближавай с тях, защото те са братя на дявола и не бива да произнасят името на аллах всевишния!

— А как се отнасяше баща ти с тях? — попитах я и тя ми каза:

— Баща ми не беше от тях и не правеше като тях. И тъй като сега той умря, аз смятам, че ще бъде най-добре ти да продадеш всичко, което имаме, да закупиш стоки с парите и да заминеш заедно с мен в своята родина, при своите близки; аз нямам никакво желание да остана в този град, след като майка ми и баща ми починаха.

Тогава аз разпродадох малко по малко всичкото имущество на шейха и непрекъснато следях дали някой от града няма да тръгне за Багдад, за да се присъединя към него. И докато вършех това, скоро разбрах от неколцина граждани, че искали да заминат натам, но не можели да намерят кораб, затова те закупиха много дървен материал и си построиха голям кораб. Аз се уговорих с тях за цената на пътуването ми и за откарването на стоките ми и след като им заплатих предварително цялата искана сума, отведох жена си и пренесох цялото ни движимо имущество на кораба, изоставих само недвижимите имоти и земите. После поехме по морето и плувахме така от остров на остров, от едно море в друго. Времето и вятърът бяха благоприятни и ние пристигнахме по живо, по здраво в град Басра. Този път не останах там, а веднага наех един друг кораб, върху който прехвърлих всичката си стока, и се отправих към Багдад. Там отидох в моя квартал, влязох в дома си и поздравих своите близки, приятели и познати; после прибрах всички стоки, които бях донесъл, в складовете си. Моите близки обаче пресметнали времето, докато съм отсъствувал от дома по време на седмото си пътешествие, и излязло, че ме е нямало двадесет и

седем години, затова те вече били изгубили напълно надежда за моето завръщане. Като се върнах при тях и им разказах за всичките си преживелици и приключения, те много се изненадаха и ме поздравиха, задето се бях върнал щастливо в родината. После аз дадох обет пред аллах всевишния, че никога вече няма да предприемам никакво пътешествие по суша или по вода, след като бях успял да запазя живота си по време на седмото си пътешествие, то сложи край на моите пътувания и на желанието ми за нови приключения. Благодарих на аллах всевишния и всепризнатия и го възхвалих от все сърце, задето ме бе върнал обратно при моите близки в родината ми. Прецени сега, о, Синдбад Носачо, всичко, което аз преживях и изпитах, и колко нещо ми е минало през главата!

— В името на аллах, заклевам те — казал след това Синдбад Носача на Синдбад Мореплавателя, — не ми се сърди за онова, което ти причиних!

И занапред двамата заживели като най-близки приятели и другари сред веселие, радост и щастие до деня, в който при тях дошъл онзи, който кара радостите да замлъкнат и разкъсва връзките между приятелите, унищожава дворците и изравя гробовете, онзи, който е потирът на смъртта — хвала нему живия, който никога не умира.

[1] Китайския град. ↑

[2] Става дума за царе-духове. ↑

ПРИКАЗКА ЗА ШЕГИТЕ НА ХИТРАТА ДАЛИЛА

По времето, когато владеел халифът Харун ар-Рашид, живеел един човек на име Ахмед ед-Данаф и друг, на име Хасан Шуман; и двамата били майстори лъжци и устройвали най-неочаквани шеги. Затова халифът дарил Ахмед ед-Данаф с почетна одежда и го назначил за началник на десните си войски; Хасан Шуман също получил одежда и бил провъзгласен за началник на левите; и на двамата халифът определил месечна заплата по хиляда динара. Към всеки от тях били придадени по четиридесет души; на Ахмед ед-Данаф възложили да пази околността на града. И ето Ахмед ед-Данаф и Хасан Шуман и всички, които им били подчинени, яхнали конете и се отправили към града заедно с емира Халид, валията, а глашатаят яздел пред тях и викал:

— По заповед на халифа в Багдад няма да има друг началник на дясната страна освен началника Ахмед ед-Данаф и няма да има друг началник на лявата страна освен началника Хасан Шуман, затова всички трябва да се подчиняват на заповедите им и да се отнасят към тях с необходимото уважение!

В същия град живеела една стара жена, която всички наричали Хитрата Далила, а на дъщеря ѝ казвали Зайнаб Шмекерката. Двете чули думите на глашатая; тогава Зайнаб казала на майка си Далила:

— Гледай, майко, този Ахмед ед-Данаф пристигна тук от Кайро като беглец и изигра толкова хитрини в Багдад, че най-после е успял да стане човек на халифа и ето че той го е направил началник на дясната страна. А плешивият Хасан Шуман е станал началник на лявата страна. Сега всяка заран и всяка вечер и двамата ще седят пред отрупана с ястия трапеза, на всичко отгоре всеки от тях ще получава заплата по хиляда динара на месец; докато ние с тебе се мотаем без работа в тая къща, без никаква служба и без никакви почести, и никой не ни търси за нищо.

На времето мъжът на Далила бил началник на войската на Багдад и получавал от халифа всеки месец по хиляда динара, ала той умрял и оставил две дъщери, едната омъжена, и един син, на име Ахмед ел-Лакит; другата дъщеря обаче била неомъжена и именно на нея ѝ викали Зайнаб Шмекерката. Далила била майстор на лъжите и измамите или да скрои някоя хитрост; тя можела чрез своите хитрини да накара дори дракон да излезе от пещерата си, сам дяволът можел да се учи от нея на лъжи и измами. Баща ѝ бил някога гледач на пощенските гълъби на халифа и също получавал месечна заплата от хиляда динара; той умеел така да приучи пощенските гълъби, че те пренасяли всякакви писма и съобщения и по време на война всяка от тези птици била много по-скъпа на халифа, отколкото някой от синовете му.

И Зайнаб продължила, като казала на майка си:

— Върви и ти да изиграеш някоя и друга хитра лудория, та да се разнесе и нашето име из Багдад и да си възвърнем заплатата на баща ни!

Старицата възкликнала:

— Кълна се в живота ти, щерко, че ще устроя в Багдад много поголеми хитрини, отколкото Ахмед ед-Данаф и Хасан Шуман!

И тя станала, сложила яшмака пред лицето си и се облякла като беден дервиш с шалвари, които стигат до глезените на краката, после навлякла един вълнен халат и се препасала с широк пояс. След това взела една стомна, напълнила я с вода до гърлото, сложила най-отгоре три динара и затъкнала отвора с палмови кълчища. После надянала на врата си броеница, която била тежка колкото цял наръч дърва за горене, и взела в ръка едно знаме от червени и жълти парцали. Излязла от дома си и се развикала „Аллах, аллах!“ — езикът ѝ леел благословии към всевишния, а сърцето ѝ се носело на крилете на злото. При това тя непрекъснато се оглеждала каква хитрост да погоди из града.

Вървяла от уличка на уличка, докато стигнала една широка улица, напръскана с вода, праметена добре и покрита цялата с мрамор. Там тя съзряла една сводеста порта е праг от алабастр, а на вратата стоял пазач мавър. Това била къщата на началника на чаушите на халифа, който притежавал много земи и ниви и имал големи приходи. Казвал се емир Хасан Шар ет-Тарик и хората му били дали това име,

защото ударът му улучвал по-бързо от думите. Той бил женен за хубава жена, която много обичал, и нощем, когато влизал в нейните покои, тя го карала да ѝ се закълне, че никога няма да си вземе редом с нея друга жена и никога през живота си няма да прекара нощта в чужд дом.

И всичко си вървяло така, докато един ден на заседание на Държавния съвет той видял, че всеки емир е дошъл със сина си, а някои дори и с по двама. Тъкмо преди това той се бил изкъпал и огледал лицето си в огледалото и забелязал, че в брадата му белите косми вече са повече от черните, и сега си казал:

„Нима онзи, който прибра баща ти при себе си, няма да те сподобие със син?“

Като се върнал в къщи, той влязъл гневен при жена си, а тя му казала:

— Добър вечер!

Той обаче отвърнал:

— Махай се от очите ми! От деня, в който те видях, не съм преживял нищо хубаво.

— Но защо? — попитала тя, а той ѝ отговорил:

— През първата нощ, когато дойдох при тебе, ти ме накара да ти се закълна, че никога няма да поискам да си взема друга жена наред с тебе. Ала днес аз видях как всеки емир си има по един, някои и по двама сина. Тогава си помислих за смъртта и за това, че не ми е отредено да имам нито син, нито дъщеря, а който си няма наследник, името му ще изчезне за поколенията. Това е причината на моя яд, защото ти си безплодна и не можеш да заченеш от мене.

— Нека името на аллах те пази! — възкликнала та. — Колко хавана вълна и билки вече съм счукала и съм сигурна, че нямам никаква вина, причината е в тебе. Ти си едно тъпоносо магаре; семето ти е водно и затова аз не мога да зачена и да родя.

Тогава той казал:

— Щом се върна от пътуването си, ще си доведе още една жена!

— Моята съдба е в ръцете на аллаха! — отвърнала тя, а той си излязъл, а след това и двамата съжалили за караницата.

И ето, както жената на емира гледала през прозореца, нагиздена като млада булка с всичките си накити, Далила се спряла и огледала жената и като видяла скъпите украшения и дрехи, си рекла:

„Ето ти хубава шега, Далило, да примамиш тази жена да излезе от дома на своя съпруг, да ѝ прибереш накитите и скъпите дрехи и да си обереш крушите с ограбеното“.

За целта тя си избрала подходящо място под прозореца на къщата и подела благословиите си към аллаха, като се развикала:

— Аллах! Аллах!

Жената видяла старицата, която стояла облечена в белите си дрехи като някакъв облян в светлина купол, също като благочестивите дервиши, и викала:

— Елате насам, почитатели на аллаха!

И ето че по цялата улица жените подали глави от прозорците на домовете си и си рекли:

„Божията помощ ни се е явила! От лицето на тази старица се излъчва светлина!“

Тогава Хатун, съпругата на емира Хасан, избухнала в сълзи и извикала при себе си своята робиня:

— Слез долу, целуни ръка на пазача на вратата ни шейх Абу Али и му кажи: „Пусни тази блага старица да влезе в къщи да ни благослови!“

Робинята слязла долу, целунала ръка на пазача на вратата и казала:

— Моята господарка ме изпрати да ти кажа: „Пусни тази блага старица да влезе при мен, да ни благослови; може би нейната благословия ще ощастливи всички ни!“

Тогава пазачът на вратата се приближил към старицата и понечил да ѝ целуне ръка; тя обаче се дръпнала, като казала:

— Не се приближавай до мен, за да не ми оскверниш миенето^[1]! На теб светците ще ти помогнат, защото те гледат с милост. Дано аллах те освободи от служба, о, Абу Али!

А пазачът не си бил получил заплатата от емира за три месеца и бил в голяма нужда, но не знаел как да си вземе парите от господаря, затова сега казал на старицата:

— Бабо, дай ми да пийна от твоята стомна, за да ме сподобиш със своята благословия!

Тогава тя смъкнала стомната от рамото си, разклатила я и я навела над ръката си, така че запушалката от палмови кълчица

изскочила от отвора и трите динара се отърколили на земята. Пазачът ги видял, вдигнал ги и си рекъл:

„Ето ти чудо! Тази старица е една от светиците, които разполагат със скритите дарове на милосърдието, защото, щом ме погледна, веднага разбра, че имам нужда от пари, и ме сподоби с тези три динара от въздуха.“ После той взел парите и ѝ казал:

— Вземи, мила бабке, трите динара, които паднаха на земята от стомната ти!

Старата обаче отвърнала:

— Вземи ги ти, вземи ги! Защото аз съм от онези хора, които не желаят да имат нищо общо със земните блага. Вземи ги и нека те ти принесат онази полза, която биха ти принесли парите, които ти дължи емирът.

Човекът възкликнал:

— Ето я божията помощ! Това е истинско откровение!

В този миг се приближила робинята, целунала ръка на старата жена и я отвела горе при своята господарка. А старицата, като влязла в покоите, видяла, че господарката на робинята приличала на съкровище, чиято тайна е разкрита. След като домакинята я поздравила и ѝ целунала ръка, Далила ѝ казала:

— Мила дъще, аз дойдох при теб по божие указание.

Хатун подредила пред нея ястия, ала старицата казала:

— Мила дъще, аз се храня само от божия хляб: непрекъснато постя и нарушавам своя пост само пет дни през годината, но, дъще моя, аз виждам, че ти си натъжена, и искам да ми кажеш какво те огорчава.

— Майко — отвърнала Хатун, — по време на сватбената си нощ аз накарах моя съпруг да ми се закълне, че няма да си вземе друга жена наред с мене. Но ето че той видял как другите хора имат деца, и сам желае да има свои дечица и затова ми каза: „Ти си неплодна!“ Пък аз му казах: „Ти си магаре, защото ти не можеш да ми донесеш зачатие!“ Тогава той си отиде ядосан, като каза: „Когато се върна от пътешествието си, ще си взема още една жена освен тебе“. И ето аз се страхувам, майко, че той ще се раздели с мен, като си вземе втора жена. Той има много земи и ниви, и големи приходи и щом му се родят деца от друга жена, те ще ми отнемат парите и земите.

Тогава старицата попитала:

— Мила дъще, нима ти не знаеш нищо за моя шейх Абу ел-Хамалат^[2]? Посети ли го някой, който е длъжник някому, аллах му заплаща дълга; посети ли го безплодна жена обаче, забременява.

Хатун отговорила:

— Майко, от деня на сватбата аз не съм излизала от своя дом — нито съм ходила на погребение, нито пък да поднеса някому поздравления.

Тогава старицата отвърнала:

— Мила дъще, аз ще те взема сега със себе си и ще те отведа при Абу ел-Хамалат. Ти ще прехвърлиш върху него своето бреме и ще му дадеш обет, че щом мъжът ти се върне от пътешествието и легне при теб, ще заченеш от него било дъщеря, било син. Ала родиш ли след това момиче или момче, то ще трябва да стане дервиш на шейха Абу ел-Хамалат.

Щом чула тези думи, домакинята станала, както била нагиздена с многото скъпоценности и облечена в най-скъпите си дрехи, и казала на своята робиня:

— Пази добре къщата!

— Слушам и се подчинявам, господарке моя! — отвърнала девойката.

После Хатун слязла долу и когато вратарят — старецът Абу Али — я спрял и я попитал:

— Къде отиваш, господарке моя? — тя отвърнала:

— Отивам да посетя шейха Абу ел-Хамалат.

А вратарят продължил:

— От днес нататък аз обещавам да постя цяла година. Тази добра жена наистина е една от светиците на аллаха, тя е истинска светица, господарке моя, и се числи към онези, които имат дарбата да раздават милостиня. Тя ми даде три динара от червено злато и веднага ме разбра и още преди да я бях помолил за нещо, проумя, че съм изпаднал в голяма нужда.

После двете жени излезли — старицата и господарката, съпругата на емира Хасан Шар ет-Тарик. А старицата, хитрата Далила, казала на господарката:

— По волята на аллаха, дъще моя, след като посетиш шейха Абу ел-Хамалат, душата ти ще се успокои; след това ти ще заченеш по волята на аллах всевишния и твоят съпруг, емирът Хасан, ще те обикне

благодарение на благословията на този шейх и никога вече няма да чуеш от него дума, която да нарани сърцето ти.

— Аз искам да отида при шейха, майко — отвърнала Хатун.

Старицата обаче си рекла:

„Къде да я ограбя и как да ѝ смъкна дрехите, след като оттук минават толкова много хора?“ Ала на господарката тя каза:

— Като тръгнем, върви толкова далеч зад мен, колкото да можеш да ме виждаш! Защото аз, твоята майка, трябва да нося мъките на много хора; всеки, на когото му тежи нещо на душата, го прехвърля върху мене и всички, които са дали някакъв обет, го доверяват на мен и ми целуват ръка.

Тогава младата жена тръгнала на голямо разстояние подир старицата, а Далила вървяла напред и стигнала до търговския пазар. Докато вървели, украшенията по косите и по врата на господарката подрънквали и звънтели. На пазара минали край дюкяна на един млад търговец на име Саид Хасан, който бил много хубав и още не му била поникнала брада. Като видял приближаващата се красива млада жена, той хвърлил скрити погледи към нея, но старицата забелязала това, кимнала на жената да се приближи и ѝ каза:

— Седни в този дюкян и ме почакай, докато се върна.

Хатун се подчинила и седнала отпред в дюкяна на младия търговец, а той я погледнал с поглед, който бил израз на хиляди въздишки. Старицата обаче се приближила до младия търговец, поздравила го и му пошушнала:

— Не си ли ти Саид Хасан, синът на търговеца Мухсин?

— Аз съм — отвърнал той, — кой ти е казал името ми?

Старицата продължила:

— Добри хора ме изпратиха при тебе. Знай, девойката навън е моя дъщеря; баща ѝ беше търговец, но е вече покойник и ѝ остави много пари. А тя стана за женене и умните хора ми казват: „Намери съпруг на дъщеря си, но не и жена за сина си“. Тя през живота си не е излизала от къщи до ден-днешен. Но ето аз получих знак от небето и един вътрешен глас ми подсказа да омъжа дъщеря си за тебе, ако си беден, ще ти дам пари, за да можеш да си отвориш два дюкяна вместо един.

Тогава младият търговец си казал:

„Аз молех аллаха за невеста а ето че той ми изпрати три неща: пари, одежди и невеста.“ А на старицата рекъл:

— Майко, това, което ми казваш, е добро, знай, моята майка отдавна вече ми е казала, че иска да ме ожени; ала аз все не исках и все ѝ казвах: „Ще се ожения чак след като видя булката със собствени очи“.

Тогава Далила му рекла:

— Стани и ме следвай; аз ще ти я покажа без дрехи!

Той станал, но взел хиляда динара, защото си казал наум:

„Може би ще се наложи да купим нещо или ще трябва да заплатя цената, определена за сключването на брачния договор“.

Старицата му казала:

— Върви на известно разстояние подир девойката, но така, че да не я изгубиш от погледа си!

А на себе си тя си казала:

„Къде да отведе младия търговец, за да ограбя и него, както госпожата, след като той затвори дюкяна си?“

И тя вървяла все напред, жената на емира подире ѝ, а младият търговец вървял след госпожата, докато старата стигнала до една бояджийница, която била на един майстор на име ел-Хадж Мохамед; той бил като ножа на колоказки търговец, който реже и мъжко, и женско, и обичал да яде и смокини и нарове. Като чул звъntenето на гривните, той вдигнал очи и видял госпожата и момъка. В това време старицата вече седяла до него, поздравила го и казала:

— Нали ти си Хадж Мохамед бояджията?

— Да — отвърнал той, — аз съм. Какво искаш?

Тя продължила:

— Сигурни хора ми посочиха да дойда при теб. Виж тази красива девойка, дъщеря ми, и този голобрад хубав момък, сина ми. Аз съм възпитала и отгледала и двамата и похарчих за тях много пари. Знай, че имам голяма стара къща, която съм накарала да подпрат от всички страни с дървени подпори; строителят ми беше казал: „Премести се в друга къща, за да не се сгромоляса старата отгоре ти! А когато я поправиш, тогава можеш отново да се върнеш и да живееш в нея.“ И ето аз напуснах дома си, за да си потърся жилище; доверени хора ме насочиха към тебе.

Бояджията си казал:

„Я как ми предлагат баница, и то с масло!“ А на старицата казал:

— Вярно е, аз имам къща и салон, и стая, не мога обаче да се лиша нито от едно от тези помещения, защото ми идват много гости и заради феллахите, от които купувам индиго.

Жената продължила:

— Сине, ние ще живеем в твоята къща най-много един или два месеца; пък и чужденци сме тук. Нека гостната да ни бъде обща! Кълна се в живота ти, синко, ако си съгласен твоите гости да бъдат и наши гости, ние ще ги посрещаме и ще се храним и спим заедно с тях.

Тогава той ѝ дал ключовете — един голям и един малък, и един крив, и казал:

— Големият ключ е за къщата, кривият — за салона, а малкият — за стаята!

Тя взела ключовете и тръгнала, последвана от госпожата, след която вървял младият търговец, докато стигнали една уличка, където старицата видяла къщата. Отворила вратата и влязла вътре, веднага влязла и жената на емира и старицата ѝ казала:

— Мила дъще, това е жилището на шейх Абу ел-Хамалат — и тя посочила салона, — но ти се качи горе в стаята и си свали фереджето и чакай, докато дойда при тебе!

Госпожата веднага се качила горе в стаята и седнала. През това време дошъл и младият търговец: старицата го посрещнала и му казала:

— Седни в салона и чакай, докато ти доведе дъщеря ми, за да я видиш!

Момъкът влязъл в салона и седнал, а старицата отишла при госпожата. Младата жена ѝ казала:

— Бих желала да посетя шейха Абу ел-Хамалат, преди да надойдат други хора.

Старицата обаче казала:

— О, дъще моя, ние сме загрижени за тебе.

— Че защо пък? — попитала Хатун, а старицата отвърнала:

— Защото тъкмо сега тук е един от моите синове, един голям глупак, който не може да различи лятото от зимата, и винаги ходи гол; той е заместникът на шейха. Щом някоя жена като теб посети шейха, лудият ѝ обира пръстените, започва да я дърпа за ушите, да ѝ вземе обиците, и ѝ къса копринените дрехи. Затова свали украшенията и

одеждите си, аз ще ги пазя, докато ти приключиш смиреното си посещение.

Тогава госпожата свалила украшенията и дрехите си и ги дала на старицата, а онази ѝ рекла:

— Аз ще ги прибера под покроба на шейха, за да те сподоби благодатта.

И старицата взела всичко и излязла навън, като оставила госпожата по риза и гащи и скрила всичките ѝ дрехи и украшения край стълбата; после влязла при младия търговец, който седял и чакал красавицата, той ѝ извикал:

— Къде е дъщеря ти? Искам да я видя.

Ала старицата започнала да се бие по гърдите.

— Какво има? — попитал момъкът, а тя отвърнала:

— Нека пукне злият съсед! Дано никога да няма на света завистливи съседи! Защото те видели, като си влязъл тук при мен, и дойдоха да ме питат кой си. А като им казах: „Това е годеник, когото съм довела за дъщеря си“ — те ми завидяха заради теб и казаха на дъщеря ми: „Нима вече е омръзнало на майка ти да те храни, та е решила да те жени за прокажен?“ Трябваше да ѝ обещава, че ще те види гол.

Той възкликнал:

— Нека аллах ме запази от завистниците!

И оголил ръцете си до лактите; тогава тя видяла, че те били като сребро. Рекла:

— Не се страхувай от нищо! Аз ще ти покажа и нея гола, както и тя теб иска да види гол.

А той рекъл:

— Нека дойде и нека ме види!

Като казал това, той свалил дрехата си от соболева кожа, пояса, ножа и всичките си горни дрехи, докато останал по риза и долни гащи. Оставил и хилядата динара върху дрехите си. Тогава старицата рекла:

— Дай ми дрехите си, за да ти ги запазя.

И тя взела и неговите дрехи и ги отнесла при дрехите на госпожата. После грабнала всичко, измъкнала се тихо от къщата, заключила вратата, оставила двамата млади хора и си отишла по пътя. Скрила плячката си при един търговец на лекарства и билки и се запътила към бояджията. А той седял в дюкяна си и я чакал; рекъл ѝ:

— По волята на аллаха, хареса ли ви къщата?

А тя отвърнала:

— Това е благословена къща. Аз отивам да доведа носачи, които да пренесат покъщнината и съдините ни. Децата ми обаче ме помолиха да им донеса хляб и месо, затова вземи този динар, отнеси им хляб и месо и иди да обядваш заедно с тях!

Бояджията попитал:

— А кой ще ми пази през това време бояджийницата, тъй като тя е пълна със стоките на много хора?

— Слугата ти — отвърнала старицата, а той рекъл:

— Тъй да бъде! — Взел една паница с похлупак и отишъл да приготви обед.

Толкоз засега за бояджията; по-нататък още ще разкажем за него.

Да видим сега какво направила старицата! Тя взела нещата на жената и на младия търговец от билкаря и после се върнала обратно в бояджийницата. Там рекла на слугата му:

— Тичай подир майстора си! А аз няма да се помръдна оттук, докато вие двамата не се върнете!

— Слушам и се подчинявам! — отвърнал слугата.

След това тя завързала на бохчи всичко, което намерила в бояджийницата. В това време по пътя се задал един мулетар, който пушел хашиш и от седмица насам нямал никаква работа; тя му извикала:

— Ела насам, мулетарино!

Когато той се приближил, тя го попитала:

— Ти познаваш ли моя син, бояджията?

— Познавам го — отвърнал той, а тя продължила:

— Горкият, той се разори и много дългове му тежат на раменете; всеки път, когато го хвърлят в затвора, все аз трябва да го освобождавам. Сега искаме да докажем, че е неплатежоспособен, а аз ще вървя да върна вещите, донесени за боядисване, на собствениците им, затова искам от тебе да ми послужиш с твоето магаре, да разнеса с него нещата на хората; вземи този динар за наем! А като отида аз, ти вземи триона, изпразни чебърите и ги натроши заедно с делвите, та като дойде изпратеният от кадията чиновник от съда, да не намери нищо в бояджийницата.

Човекът отвърнал:

— Аз съм задължен на майстора за много добрини; на драго сърце ще ти услужа в името на аллаха.

Тогава старицата вдигнала всичко ограбено, натоварила го на магарето и се запътила, закриляна от закрилника на всички правоверни, към дома си. Като влязла при дъщеря си Зайнаб, тя възкликнала насреща ѝ:

— Сърцето ми те следваше навред, майко. Какви шеги успя да скроиш на хората?

Далила отвърнала:

— Скроих четири шеги на четирима души, на един млад търговец, на жената на главния пазач на градските порти, на един бояджия и на един мулетар; донесох ти всичките им вещи на магарето, което взех от мулетаря.

Дъщерята обаче каза:

— Майко, ти никога вече няма да можеш да излезеш из града заради главния пазач на градските порти, чиято жена си ограбила, и заради младия търговец, на когото си задигнала дрехите, и заради бояджията, от чийто дюкян си изнесла донесените от хората за боядисване дрехи, и заради мулетаря, на когото е това магаре.

Тогава старицата каза:

— О, дъще, хич не ме е еня за тях, страх ме е само от мулетаря, който ме познава.

Да видим сега какво направил бояджията! Той накупил хляб и месо и дал на слугата си да носи всичко на главата си. Когато минали покрай бояджийницата, той видял как мулетарят чупел чебърите и че там нямало нито платове, нито никакви други дрехи, а и цялата бояджийница била разрушена. Затова той викнал:

— Махай се оттам, мулетарино!

Онзи се отдръпнал и казал:

— Слава на аллаха, задето си се спасил! Драги майсторе, моето сърце беше с тебе в мъките ти.

— Че защо пък, какво ми се е случило? — попитал бояджията, а мулетарят отвърнал:

— Ами нали си се разорил и затова са ти издали свидетелство, че си неплатежоспособен.

— А кой ти е казал такова нещо?

— Ами майка ти, нали тя ми заповяда да изпочупя чебърите и да изпразня делвите, та като дойде чиновникът от съда, да не намери нищо в работилницата.

— Аллах да ви накаже! — извикал бояджията. — Нека клетвата не застигне никого от читателите! — Моята майка отдавна е умряла! — И той се ударил по гърдите и извикал: — Тежко ми, дете загубих всичката си стока заедно със стоката на хората!

Сега обаче и мулетарят започнал да се вайка и да плаче и извикал:

— Горко ми, дете изгубих магарето си! — После казал на бояджията: — Върни ми обратно магарето, майсторе, което ми задигна майка ти!

А бояджията хванал мулетаря за гушата, ударил го и изкрещял:

— Доведи ми тука тая бабичка!

А мулетарят извикал:

— Доведи ми магарето! — докато наоколо им се насъбрали много хора и един попитал:

— Какво се е случило, майстор Мохамед?

Мулеларят обаче започнал пръв:

— Аз ще ви разкажа какво се случи — и разказал всичко на насъбраните хора, после добавил: — Аз мислех, че правя услуга на майстора, но когато ме видя, той се удари по гърдите и викна: „Че моята майка е мъртва!“ Сега аз си искам от него магарето; защото той ми погоди всичко това и заради него си загубих магарето!

Тогава хората попитали:

— Майстор Мохамед, ти познаваше ли старата жена, за да можеш да й повериш бояджийницата заедно с всичко вътре?

Бояджията отвърнал:

— Не я познавам, но днес тя взе заедно със сина си и дъщеря си моя дом под наем.

Тогава един от насъбралите се хора рекъл:

— По съвест отсъдено, бояджията е длъжен да върне магарето на мулетаря!

А друг попитал:

— Че откъде накъде?

Онзи отвърнал:

— Защото мулетарят е повярвал на старата и ѝ е дал магарето си, след като видял, че бояджията ѝ поверил работилницата си с всичката стока вътре.

А трети рекъл:

— Майсторе, щом като си приел жената при себе си, редно е да върнеш на този човек магарето.

И всички се отправили към дома на бояджията; за тях ще има още да разказваме.

Да се върнем сега при младия търговец! Той чакал да дойде старицата, ала нито тя идвала, нито дъщеря ѝ. А и жената на емира чакала също така старицата да дойде и да ѝ донесе разрешение от своя отвърнал се от света син, заместника на шейха Абу ел-Хамалат, тя да влезе при шейха, ала старицата все не идвала. Тогава госпожата станала да върви сама да търси шейха; пред нея обаче застанал младият търговец, който ѝ казал, когато тя влязла:

— Влез, влез! Къде е майка ти, която ме доведе тук, за да ме сватоса за тебе?

Жената отвърнала:

— Моята майка умря, ти ли синът на старата, онзи умопобърканият, заместникът на шейха Абу ел-Хамалат?

Тогава младият човек възкликнал:

— Тая стара измамница не е моя майка. Тя ми изигра тая шега, за да ми открадне дрехите и хилядата динара!

А госпожата рекла:

— Тя и мен излъга; доведе ме тук, за да посетя шейха Абу ел-Хамалат, а вместо това ми обра дрехите.

Тогава младият търговец казал на госпожата:

— Аз теб ще държа отговорна, заради дрехите и заради хилядата ѝ динара! — а тя отвърнала:

— Аз пък тебе ще държа отговорен заради дрехите и скъпоценностите си. Доведи ми тука майка си!

Ала в този миг при тях влязъл бояджията и като видял младия търговец полугол и младата господарка без връхни дрехи, извикал:

— Казвайте бързо къде е майка ви!

Тогава Хатун му разказала всичко, което ѝ се случило, а също и младият търговец разправил какво преживял. Тогава бояджията извикал:

— Пропадна ми всичката стока и стоката на хората!

А мулетарят извикал:

— Пропадна ми магарето! Върни си ми магарето, майсторе!

А бояджията продължил:

— Тая старица е измамница! Излизайте оттук, за да заключат къщата!

Младият търговец обаче казал:

— Ще бъде срам за тебе, ако, след като влязохме в къщата ти с дрехи, сега да излезем оттук полуголи!

Тогава бояджията дал дрехи и на него, и на жената на емира да се облекат и наредил да изпроводят госпожата до дома ѝ; след като мъжът ѝ се върне от своето пътуване, ние пак ще чуем да се разказва за нея.

А през това време бояджията затворил работилницата си и рекъл на младия търговец:

— Ела да вървим да търсим старицата и да я предадем на валията!

Така той тръгнал заедно с търговеца, а мулетарят се присъединил към тях, и тримата влезли в къщата на валията и изказали жалбата си.

Той ги попитал:

— Кажете, хора, какво ви е сполетяло?

И те му разказали какво им се било случило. Тогава той им казал:

— Че колко стари жени има в града! Вървете и я намерете, и я задръжте; тогава аз ще я принудя да си признае всичко.

Тримата тръгнали да обикалят и да я търсят и малко по-нататък ще се върнем към тях.

Да видим през това време обаче какво станало с хитрата Далила! Тя рекла на дъщеря си Зайнаб:

— Дъще моя, иска ми се да изиграя една шегичка някому.

— Майко, страх ме е за тебе — отвърнала девойката, ала старата продължила:

— Аз съм като бобена шушулка, не ме лови ни вода, ни огън.

И тя се приготвила, облякла се като робиня на богати хора и излязла да се поогледа каква шега да погоди някому. Минала през една уличка, покрита с рогозки и осветена с висящи фенери; там чула песни и звън на тамбурини и видяла една робиня, която носела на раменете си едно момченце. Детето било облечено в обшити със сребро

панталонки и с много красиви дрешки, на главата си носело фес, украсен с перли, а около врата — огърлие от злато и скъпоценни камъни; то било наметнато и с кадифена пелерина. А къщата принадлежала на старейшината на багдадските търговци и момченцето било негов син. Старейшината обаче имал и дъщеря, която била за женене и обещана за невеста и тъкмо този ден празнували подписването на брачния ѝ договор. Майка ѝ си била поканила гости — все знатни госпожи и певици, но колчем тя се изкачвала или слизала по стълбите, момченцето се вкопчвало о нея. Затова тя извикала робинята и ѝ казала:

— Вземи малкия господар и си играй с него, докато се разотидат гостите ми!

Така се случило, че старата Далила видяла момченцето върху раменете на робинята; тя веднага попитала:

— Какъв празник има днес твоята господарка?

Робинята отвърнала:

— Господарката празнува днес сключването на брачния договор на дъщеря си, горе има певици.

Тогава старицата си рекла наум:

„Далило, чудесна шега ще бъде да отвлечеш това момченце от робинята!“

А после рекла високо:

— О, какъв злощастен позор! — и тя извадила от джоба си едно малко месингово кръгче, което приличало на динар; на робинята обаче, която била доста глупава, казала:

— Вземи този динар и го отнеси на господарката си подарък за певиците и ѝ кажи: „Ум ел-Хаир се радва на твоята радост; тя ти е много признателна за твоята доброта и ще дойде да те посети в деня на сватбата заедно с дъщерите си и тогава всички ще донесат, както е прието, подаръци на слугините ти“.

Робинята отвърнала:

— Стрино, моят млад господар се лепва за майка си веднага, щом я види.

А старицата рекла:

— Остави го при мен, докато влезеш вътре и се върнеш.

Робинята взела месинговото кръгче и влязла в къщата. А старицата, щом поела детето в ръце, свърнала бързо в една странична

уличка, смъкнала всичките украшения и дрехите, с които било облечено детето. После си рекла:

„Далило, шегата ти ще бъде истинска шегата, ако сега успееш, след като надхитри робинята и ѝ взе момченцето, да измислиш нова хитрост и да заложеш детето за нещо, за което да ти платят хиляда динара!“

Щом си помислила това, тя се отправила към пазара на търговците на скъпоценности и украшения и видяла там един златар евреин, който тъкмо бил отворил пред себе си едно ковчеже, пълно с украшения. Рекла си:

„Покажи си сега хитростта, като измамиш тоя евреин, да ти даде накит за хиляда динара и му оставиш момченцето за залог!“

А евреинът, щом погледнал детето, което тя водела, познал в него сина на старейшината на търговците. Евреинът бил много богат човек, ала въпреки това винаги завиждал на съседите си, щом успеели да продадат нещо, а той самият не. Затова сега попитал старицата:

— Какво желаш, госпожо?

Тогава тя го попитала:

— Не си ли ти майстор Азра, евреина? — А преди това тя се била осведомила за името му.

— Аз съм — отвърнал той, а тя продължила:

— Сестрата на това момченце, дъщерята на старейшината на търговците, е сгодена и днес подписват брачния ѝ договор, затова има нужда от украшения. Дай ми два чифта златни токи за обувки, чифт златни гривни, обици от перли, един колан, един кинжал и един пръстен с печат!

Взела накити за хиляда динара и казала на търговеца:

— Ще взема украшенията, за да ги видят; каквото им хареса, те ще го задържат, а докато ти донеса парите, запази момченцето като залог!

— Както желаш — отвърнал евреинът, а тя взела украшенията и си отишла у дома.

Там дъщеря ѝ я попитала:

— Какви шегички скрои днес?

Старицата отвърнала:

— Шегата ми беше, че отвлякох сина на старейшината на търговците и му задигнах дрехите: после отидох и го заложих за

накити на стойност хиляда динара, които взех от един евреин.

Дъщерята рекла:

— Ти никога няма да можеш да се покажеш из града!

А през това време робинята влязла при господарката си и й рекла:

— Господарке моя, Ум ел-Хаир те поздравява и се радва заедно с тебе, и заръча да ти предам, че ще дойде на гости на сватбата заедно с дъщерите си и всички ще донесат подаръци, както му е обичаят.

Господарката попитала:

— Къде е младият ти господар?

Робинята отвърнала:

— Оставих го при нея, за да не се вкопчи пак в теб, а тя ми даде пари за певиците.

Тогава стопанката казала на главната певица:

— Прибери си парите!

Жената взела монетата и видяла, че е парче месинг. Тогава стопанката извикала на робинята си:

— Слез долу, глупачко, и намери младия си господар!

Робинята слязла долу и като не намерила нито момченцето, нито старицата, изпищяла високо и паднала по лице на земята, така радостта се превърнала в мъка. В това време тъкмо се върнал у дома си и старейшината на търговците и жена му му разказала всичко, което се било случило. Той бързо излязъл навън, за да потърси детето, и всички търговци започнали да го търсят, като всеки тръгнал по различен път. Старейшината все търсел и търсел, докато най-последно видял сина си да седи разсъблечен в дюкяна на евреина. Тогава той се нахвърлил върху евреина:

— Това е моят син!

— Точно така — отвърнал евреинът, а бащата грабнал детето си, без да пита за дрехите му — толкова се зарадвал, че го намерил отново.

Евреинът обаче, като видял, търговецът си отива с детето, се увесил на него и извикал:

— Нека аллах помогне на халифа да се справи с тебе!

Търговецът го попитал:

— Какво те прихваща, евреино?

А онзи отвърнал:

— Старицата взе от мен накити за дъщеря ти на стойност хиляда динара и ми остави сина ти като залог. Аз ѝ дадох нещата само защото тя остави при мен момченцето като залог срещу онова, което взе. Повярвах ѝ само защото знаех, че това момче е твой син.

Тогава търговецът рекъл:

— Моята дъщеря няма нужда от никакви накити: дай ми дрехите на детето!

Тогава евреинът се развикал:

— Помощ, мюсюлмани!

Тъкмо в този миг оттам минавали мулетарят, бояджията и младият търговец, които обикаляли навред да търсят старицата; те попитали търговеца и евреина за какво се карат. Онези им разказали какво били изпатили и тримата мъже отвърнали:

— Тая стара жена е една измамница; тя измами нас преди вас — и те разказали какво се било случило и на тях.

Старейшината на търговците казал:

— Щом намерих детето си, дрехите му могат да останат вместо откуп! Но ако срещна старицата, ще искам от нея да ми ги върне!

И той отнесъл сина на майка му, а тя много се зарадвала, задето детето ѝ се намерило. Евреинът обаче попитал тримата мъже:

— Къде отивате сега?

— Ще я търсим — отвърнали те и евреинът казал:

— Вземете ме със себе си! — И добавил: — Някой от вас познава ли я?

Мулеларят извикал:

— Аз я познавам! — А евреинът продължил:

— Ако вървим всички заедно, няма да можем да я заловим; тя ще ни се изплъзне. Нека да тръгнем всеки по различен път и да се срещнем отново при дюкяна на Хаджи Масуд, бръснаря мавър.

Така всеки тръгнал в друга посока.

А в това време Далила отново била излязла, за да върши своите поразии. Но мулетарят я срещнал и като я познал, я сграбил и се развикал:

— Хей ти, отдавна ли се занимаваш с такива неща?

— Теб какво те прихваща? — попитала тя, а той извикал:

— Върни си ми магарето!

Тогава тя отвърнала:

— Скрый онова, което аллах е скрил, синко! Своего магаре ли търсиш, или вещите на другите хора?

Той извикал:

— Моето магаре си търся аз, друго не искам!

Тогава тя рекла:

— Видях, че си беден човек, и затова прибрах магарето ти при бръснаря мавър, за да си го вземеш от него. Почакай малко, а аз ще ида при него и ще го уговоря да ти го върне!

Тя влязла при бръснаря, целунала му ръка и започнала да плаче и да се вайка.

— Какво ти е? — попитал той, а тя отвърнала:

— Драги мой, виж навън моя син, тоя, дето е застанал ей там, той беше болен, стоял на течение и от изстинката се побърка. По-рано той купуваше магарета; сега непрекъснато вика „магарето ми“, като стои — „магарето ми“, като седи — „магарето ми“, като върви — „магарето ми“. Един лекар ми каза, че се е умопобъркал и че може да оздравее само ако му се извадят два кътника и ако се жигоса по слепоочията. Ето ти един динар; повикай го и му кажи: „Магарето ти е при мен!“

Мавърът рекъл:

— Цяла година нека да постя, ако не му дам магарето в ръцете!

Бръснарят имал двама помощници и сега казал на единия от тях:

— Върви нагореци два пирона!

После повикал мулетаря, а старицата си отишла по пътя. Когато мулетарят влязъл в дюкяна, мавърът му рекъл:

— Твоето магаре е при мен, добри ми човече, ела си го вземи! Кълна се в живота си, сам ще ти го дам в ръцете!

После той го повел за ръка в едно тъмно помещение; там мавърът из един път повалил мулетаря на земята, а двамата му помощници го сграбили и му завързали ръцете и краката. Бръснарят начаса му извадил два кътника и го жегнал с пироните по двете слепоочия; после го оставил на мира. Когато мулетарят могъл отново да се изправи на крака, той извикал:

— О, мавре, защо ми направи всичко това?

А онзи отвърнал:

— Ами че майка ти ми каза, че си се умопобъркал, когато си се простудил, и си хванал някаква болест и че все викаш: „Магарето ми“,

дали стоиш, или седиш, или ходиш. Ето, дръж си магарето в ръце!

Мулетарят обаче казал:

— Нека аллах те накаже, задето ми извади зъбите!

Бръснарят отвърнал:

— Майка ти ми нареди така — и той разказал всичко, което старицата му казала.

Мулетарят извикал:

— Аллах да я накаже! — И както се карали, двамата излезли с мавъра от дюкяна, така че никой не останал вътре.

А когато мавърът се върнал в дюкяна си, намерил го опразнен до шушка, защото, докато двамата се карали, навън, старата прибрала всичко, което имало в дюкяна, и си отишла у дома при дъщеря си. Разказала ѝ какво ѝ се случило и какво е извършила.

А бръснарят, като видял дюкяна си опразнен, сграбил мулетаря и се развикал:

— Доведи ми веднага майка си!

Онзи обаче отвърнал:

— Тя не ми е майка! Тя е само една лъжкиня, която е излъгала вече много хора, а на мен ми открадна магарето!

В това време по улицата се задали и бояджията, и евреинът, и младият търговец и като видели мавъра да се кара с мулетаря и как на мулетаря били изгорени и двете слепоочия, извикали:

— Какво ти се е случило, мулетарю?

Той им разказал всичко, което преживял, а и мавърът им разправил какво се е случило на него. Мъжете казали:

— Тая стара жена е истинска измамница, която излъга всички ни. — И те му разказали какво се било случило и на тях.

Мавърът заключил дюкяна си и тръгнал заедно с тях към дома на валията; казали му:

— Ние искаме от теб да ни оправиш и да ни върнеш откраднатото.

Ала валията отвърнал:

— Та колко стари жени има в града! Познава ли я някой от вас?

Мулетарят извикал:

— Аз я познавам; но дай ни десет души от твоята стража!

После мулетарят тръгнал заедно с хората на валията, а другарите му поели подире им. И както обикаляли всички, неочаквано насреща

им се изпречила старата Далила. Мулетарят и хората на валията се нахвърлили върху нея и я отмъкнали пред дома на валията; там застанали под прозореца, за да, чакат да излезе валията. Пазачите обаче скоро заспали, защото валията дълго време не им бил дал почивка, и щом старицата се престорила на заспала, мулетарят и неговите спътници също заспали. А старицата веднага се измъкнала тихичко, влязла в харема на валията, целунала ръка на стопанката на дома и я попитала:

— Къде е валията?

Жената отвърнала:

— Спи. Какво искаш?

Далила продължила:

— Мъжът ми продава роби; даде ми петима наемници, за да ги продам, а той замина на път. Като идвах насам, срещнах валията и той купи мъжете за хиляда динара, с бакшиш двеста динара за мене. Рече ми да отведа хората у дома му и ето аз ги доведох.

А валията наистина бил приготвил хиляда динара и бил казал на жена си:

— Запази ги, ще купим с тях мамелюци!

И ето, като чула сега от старицата тези думи, жената на валията повярвала, че това е заръка на мъжа ѝ; затова попитала:

— А къде са мамелюците?

Старицата отвърнала:

— Господарке, те спят долу под прозорците на дома, в който се намираш.

Тогава госпожата надникнала през прозореца, видяла долу мавъра, облечен като наемник, младият търговец също ѝ заприличал на наемник, бояджията, мулетарят и евреинът ѝ се сторили като бръснати наемници и тя си казала:

„Всеки един от тези наемници струва повече от хиляда динара“.

После тя отворила раклата и дала на старицата хилядата жълтици, като ѝ казала:

— Върви си сега, а когато валията се събуди, аз ще го накарам да ми даде двестата динара.

Старицата отвърнала:

— Господарке, сто от тях ще бъдат оставени за тебе под стомната за шербет, от която пиеш^[3]; другите сто запази за мен, докато се върна.

— После добавила: — Господарке, изведи ме през тайния изход!

След като стопанката я пуснала да излезе през задния вход, Далила се върнала при дъщеря си, закриляна от закрилника на всички праведни.

— Майко — попитала дъщеря ѝ, — сега пък какво стори?

— Щерко — отвърнала старицата, — последната ми шега беше, че изкопчих тези хиляда динара от жената на валията и ѝ продадох като мамелюци ония петима глупаци — мулетаря, евреина, бояджията, бръснаря и младия търговец. Но, дъще моя, никой от тях не може да ми навреди освен мулетаря, защото той ме познава.

А дъщеря ѝ рекла:

— Мила майко, недей да излизаш от дома; задоволи се с това, което извърши досега! Стомната не може да остане вечно здрава!

Но да се върнем сега към валията! Като се събудил от сън, жена му рекла:

— Поздравявам те за петимата мамелюци, които си купил от старицата.

— Какви мамелюци? — попитал той, а тя продължила:

— Че защо криеш от мен? Ако аллах е рекъл, и те могат един ден да заемат като тебе някой пост.

— Кълна се в главата си — извикал той, — не съм купувал никакви мамелюци! Кой ти е казал такова нещо?

Тя отвърнала:

— Онази стара посредница, от която си ги купил и на която си обещал, че ще ѝ платиш за тях хиляда динара и двеста динара бакшиш за нея.

Тогава той я попитал:

— Ти да не си ѝ дала парите?

— Дадох ги — отвърнала жената; с очите си видях мамелюците; те са облечени така, че само дрехите им струват по хиляда динара. Затова изпратих да съобщят за тях и ги предадох на началника.

Валията слязъл долу и видял евреина, мулетаря, мавъра, бояджията и младия търговец. Попитал пазачите си:

— Къде са петимата мамелюци, които сме откупили от старицата за хиляда динара?

Мъжете отвърнали:

— Тук няма никакви мамелюци и ние не сме виждали тук никого друго освен тези петима мъже, които бяха заловили старицата и я водеха със себе си. Ние всички сме заспали, а тя се е измъкнала скришом и се мушнала в харема. После дойде робинята и ни попита: „При вас ли са петимата мъже, които е довела старицата?“ А ние отвърнахме: „Да“.

Тогава валията възкликнал:

— Аллах ми е свидетел, това е най-жестока измама!

А петимата мъже рекли:

— Ние си искаме от теб вещите!

Той обаче им отвърнал:

— Старицата, вашата господарка, ви е продала на жена ми за хиляда динара.

Те възразили:

— Това не е позволено от аллаха; ние сме свободни мъже и никой не може да ни продава. Ще се оплачем от теб пред халифа!

Тогава той рекъл:

— Никой друг не е показал на старицата пътя към моя дом освен вие самите и аз ще ви продам и петимата по за двеста динара на галерите.

И докато те спорели така помежду си, дошъл емирът Хасан Шарет-Тарик, който се бил върнал от пътуването си, намерил у дома жена си полуразсъблечена и когато тя му разказала всичко, което преживяла, той викнал:

— Валията ще ми плати за това!

И ето, като дошъл сега при валията, той рекъл:

— Нима ти оставяш старите жени свободно да обикалят из града и да лъжат хората и да ги ограбват? Ти носиш отговорност за това и аз си искам от тебе вещите на жена ми! — После той се обърнал към петимата мъже: — А на вас какво ви се е случило?

И те му разказали всичко, което препатили. Тогава той им рекъл:

— Несправедливо са постъпили с вас. — После се обърнал към валията и попитал: — Ти защо ги държиш затворени?

А валията отвърнал:

— Никой друг не е показал на старицата пътя към моя дом освен тези петимата и благодарение на това тя успяла да ми открадне парите — хиляда динара — и да продаде тия петима мъже на жена ми.

— О, емир Хасане — възкликнали мъжете, — ти ще бъдеш наш съдник в този спор!

Тогава валията рекъл на емира Хасан:

— Аз се нагърбвам да открия вещите на твоята жена, а също така се задължавам и да заловя тази старица. Но кой от вас я познава?

Всички извикали:

— Ние я познаваме! Дай ни десетима от твоите мъже и ние ще я задържим!

Валията им дал десет души. Мулетарят се обърнал към тях:

— Вървете след мен, аз ще я позная по сините очи^[4]!

И ето старата Далила срещнала групата мъже, когато излизали от една уличка; те веднага я заловили и я повлекли към дома на валията. Щом я видял, валията извикал:

— Къде са вещите на тези хора?

Тя отвърнала:

— Аз нито съм ги вземала, нито съм ги виждала.

Тогава той заповядал на пазача на затвора:

— Задръж я в затвора до утре заран!

Пазачът обаче викнал:

— Не искам нито да я отведа, нито да я затворя в килията, за да не ми изиграе някоя мръсна шега, защото после аз ще трябва да отговарям за нея!

Тогава валията яхнал своя кон и повел старицата и всички мъже към брега на Тигър. Там пратил да викнат палача и му заповядал да я закачи за косите на кръста. И след като палачът я прикрепил високо на кръста и оставил десет души да я пазят, валията си отишъл у дома. Ала щом се спуснал мрак, сън налегнал пазачите.

Но случило се така, че един бедуин бил чул някакъв човек да казва на приятеля си:

— Хвала на аллаха заради щастливото ти завръщане! Къде беше през всичкото това време?

А другият отвърнал:

— В Багдад бях, където всеки ден на обяд ядях мекици с мед.

Тогава бедуинът си рекъл:

„Ще трябва и аз да ида в Багдад да си хапна мекици с мед“.

Той през живота си не бил виждал такива мекици, пък и никога не бил ходил в Багдад. Затова яхнал коня си и го подкарал, като си

говорел сам:

— Хубаво нещо е да яде човек мекици! Кълна се в честта на арабите, не ща да хапна нищо друго освен мекици с мед!

Така той стигнал до мястото, където Далила висяла на кръста, и тя го чула, като си мълвял тези думи. Той обаче насочил коня си към нея и я попитал:

— Ти каква си?

Тя му отвърнала:

— Аз очаквам твоята защита, о, старейшино на арабите!

Той продължил:

— Аллах те е взел под своя защита. Но защо са те разпънали на този кръст?

Тогава тя рекла:

— Имам един враг, търговец на олио, който прави мекици. Спрях се веднъж при него, за да купя нещо; тъкмо в този миг обаче ми се доплюва и плюнка паднала върху неговите мекици. Затова той заведе жалба против мене пред валията на града, а валията заповяда да ме разпънат на кръст, като рече: „Осъждам да вземете пет килограма мекици с мед и да я храните с тях, докато виси на кръста. Като изяде всичките, пуснете я да си върви, не ги ли изяде обаче, ще я оставите да виси там!“ — Стомахът ми обаче не може да понася вече сладко.

Тогава бедуинът възкликнал:

— Кълна се в честта на арабите, аз излязох от село и тръгнах на път само за да се наям с мекици с мед! Аз ще ги изям вместо тебе!

Ала тя отвърнала:

— Може да ги яде само онзи, който виси на моето място.

Той се хванал на въдицата, освободил старицата и завързал себе си на нейно място, като преди това тя му взела дрехите. Облякла ги, омотала един тюрбан на главата си, яхнала коня на бедуина и го подкарала към дома си. Там дъщеря ѝ възкликнала:

— На какво приличаш?

Старицата отвърнала:

— Разпънаха ме на кръст! — и ѝ разказала всичко, което се случило между нея и бедуина.

А сега да оставим нея и да се върнем към пазачите! Когато един от тях се събудил, той викнал другарите си и те видели, че вече било

станало ден. Тогава единият от тях се събудил, той вдигнал очи нагоре и извикал:

— Далила!

Бедуинът отвърнал:

— В името на аллаха, ние не ядем балила^[5]! Тук ли са мекиците с мед?

Пазачите се зачудили:

— Та това е някакъв бедуин!

А един от тях го попитал:

— Хей, бедуине, къде е Далила? Кой я отвърза?

Той отвърнал:

— Аз я отвързах, защо трябва да се насилва жената да яде мекици с мед, щом като стомахът ѝ не може да ги понася?

Тогава пазачите разбрали, че бедуинът не я познава и се е оставил тя да го измами. Затова си рекли помежду си:

— Да бягаме ли, или да останем тук и да изчакаме да се случи онова, което аллах е отредил?

А в това време се задал валията с всички хора, на които старицата била погодила някаква шега, и той се обърнал към пазачите:

— Ставайте! Свалете Далила от кръста!

— Ние не ядем балила — извикал бедуинът, — донесохте ли мекиците с мед?

Тогава валията вдигнал очи нагоре към кръста и като видял, че там виси бедуинът вместо старицата, попитал пазачите:

— Какво означава това?

— Милост, господарю!

— Кажете ми какво се случи?

— Ти ни беше оставил толкова много ноци да бдим, че си рекохме: „Далила и така, и така си виси на кръста“ — и се отпуснахме и заспахме. Когато се събудихме обаче, видяхме да виси на кръста този бедуин; затова сега прави с нас, каквото искаш!

— О, хора, каква измамница е тази жена. Нека аллах ви прости!

После те отвързали бедуина от кръста; той обаче се вкопчил о валията и извикал:

— Нека аллах помогне на халифа да те накаже! Аз тебе ще държа отговорен заради коня и дрехите си!

Тогава валията го попитал за всичко и бедуинът му разказал какво му се било случило. Учуден, валията рекъл:

— И защо я отвърза?

А бедуинът отвърнал:

— Че аз не съм знаел, че тя е измамница.

Тогава всички останали мъже се развикали:

— Ние от теб ще си търсим вещите, о, валия! На тебе предадохме старицата и сега ти ще отговаряш за нея! Ние те призоваваме пред държавния съвет на халифа!

А през това време Хасан Шар ет-Тарик вече бил отишъл пред Държавния съвет; и ето, когато валията и бедуинът, и останалите петима се явили там, те извикали:

— С нас се случи неправда!

Халифът попитал:

— И кой ви причини тази неправда?

Мъжете пристъпвали един подир друг пред халифа и всеки му разказал какво му се било случило; накрая валията казал:

— О, повелителю на правоверните, старицата измами и мен; тя ми продаде тези петима мъже за хиляда динара, макар че те са свободни люде.

Халифът казал:

— Аз ще поема разноските за всичко, което сте загубили. — И като се обърнал към валията, продължил: — Възлагам ти да заловиш старицата!

Ала валията отхвърлил от себе си отговорността, като извикал:

— Аз не мога повече да отговарям за нея, след като заповядах да я окачат на кръста и тя дори оттам успя да излъже този бедуин, така че той я освободил и сам се завързал на нейно място, а тя му взела дрехите и коня и офейкала!

— А мога ли да задължа някой друг вместо теб да я хване? — попитал халифът, а валията отвърнал:

— Заповядай Ахмед ед-Данаф да я залови; той получава хиляда динара на месец и има на разположение четиридесет и един човека, всеки от които получава ежемесечно по сто динара заплата.

— Началнико на стражата Ахмед! — извикал халифът, а онзи отвърнал:

— На твоите услуги, о, повелителю на правоверните!

Тогава владетелят му заповядал:

— Възлагам ти да заловиш старицата!

— Ще я доведа! — отвърнал Ахмед.

А халифът задържал петимата мъже и бедуина при себе си.

После Ахмед влязъл заедно със своите помощници в своята казарма и те се посъветвали какво ще правят.

— Как да я заловим? Та в града има толкова много стари жени!

Тогава заговорил един от тях — Али Китф ел-Джамал^[6], и рекъл на Ахмед ед-Данаф:

— Защо се съветвате с Хасан Шуман? Да не би Хасан Шуман да е толкова голям човек?

Хасан обаче извикал:

— Али, защо искаш да ме очерниш? Кълна се в името на най-великия наш повелител, този път няма да тръгна заедно с вас! — и той си отишъл ядосан.

Тогава Ахмед ед-Данаф заповядал:

— Слушайте, мъже, всеки началник да вземе по десет души и да отиде с тях в някой квартал на града, за да търси Далила!

Али Китф ел-Джамал тръгнал заедно с поверените му десет души, и другите десетници сторили същото, така че всички групи се разпръснали — всяка в различен квартал на града. Преди да тръгнат обаче, те се уговорили:

— Ще се срещнем отново в еди-кой си квартал на еди-коя си улица.

И ето из града се разнесъл слух, че Ахмед ед-Данаф е получил заповед да хване хитрата Далила. Тогава Зайнаб рекла:

— Мила майко, ако наистина си хитра, ще трябва да надхитриш и Ахмед, и неговите хора.

— Мила щерко — отвърнала Далила, — аз се страхувам единствено от Хасан Шуман.

А Зайнаб добавила:

— Кълна се в къдриците на слепоочията си^[7], че сама ще ти донеса дрехите на четиридесет и двамата мъже!

После тя се облякла, закрила лицето си с яшмака и отишла при един бакалин, който имал салон с две врати. Поздравила го, дала му един динар и му рекла:

— Вземи тази жълтица, като наем за салона ти и ми го остави на разположение до вечерта!

Той ѝ дал ключовете, а тя се върнала у дома си и отнесла в салона килими, които натоварила върху магарето на мулетаря. Украсила салона и подредила върху всеки подиум по една маса с ястия и вино. Накрая застанала с открито лице на вратата. Ето че в това време се задал и Али Китф ел-Джамал заедно със своите хора и тя му целунала ръка. Той видял, че е хубаво момиче и веднага я обикнал, попитал я:

— Какво искаш?

А тя го попитала:

— Ти ли си началникът Ахмед ед-Данаф?

— Не — отвърнал той, — но аз се числя към неговите хора и се наричам Али Китф ел-Джамал.

— И къде сте тръгнали? — продължила да пита тя, а той рекъл:

— Обикаляме да търсим една стара лъжкия, която е изпокрала вещите на хората; търсим я да я заловим. А ти коя си? И с какво се занимаваш?

Тя отвърнала:

— Баща ми държеше странноприемница в Мосул и като умря, ми остави много пари. Тогава аз дойдох в този град, страхувайки се от властниците, и попитах хората: „Кой ще ме закриля тук!“ Отговориха ми: „Само Ахмед ед-Данаф ще те закриля.“

Тогава хората на Али Китф ел-Джамал ѝ рекли:

— От днес ти ще бъдеш под негова закрила.

А тя ги помолила:

— Доставете ми радостта да хапнете по един залък и да пийнете по глътка вода при мене!

Когато те се съгласили, Зайнаб ги въвела вътре и те яли и се изпонапили, а тя ги упоила с бендж и им смъкнала дрехите. Същото сторила с всички останали. Защото Ахмед ед-Данаф също бил тръгнал да търси Далила, но не я намерил, а не могъл да открие и никой от своите хора. Най-последно се натъкнал на Зайнаб, която му целунала ръка. Щом я видял, той веднага я обикнал. Тя го попитала:

— Ти ли си началникът на стражата Ахмед ед-Данаф?

— Да — отвърнал той, — а ти коя си?

Тогава тя му разказала:

— Аз съм чужденка, от Мосул. Баща ми беше кръчмар и когато умря, ми остави много пари. Тогава аз дойдох тук, защото ме беше страх от властниците, и отворих тази кръчма. Валията ми наложи данък, ала аз бих желала ти да ме вземеш под твоя закрила, защото заслужаваш много повече от валията онова, което той иска да му плащам.

Ахмед ед-Данаф рекъл:

— Не му давай нищо и ми бъди добре дошла!

А тя му се примолила:

— Достави ми това удоволствие да похапнеш от моето ястие!

Тогава той влязъл в салона и ял и пил вино, докато паднал пиан. Тогава тя упоила и него с бендж и му смъкнала дрехите. След това натоварила цялата си плячка върху коня на бедуина и върху магарето на мулетаря, събудила Али ел-Джамал и побягнала.

Като се събудил, Али Китф ел-Джамал видял, че е останал без горни дрехи; освен това видял, че Ахмед ед-Данаф и всичките му хора се ваят по пода упоени. Той бързо ги разсънил с противоотрова за бендж. И когато всички се разсънили и се видели полуразсъблечени, Ахмед ед-Данаф извикал:

— Какво се е случило, мъже? Ние тръгнахме, за да я намерим и заловим! А ето че тая развратница нас залови! Има да ни се смее Хасан Шуман! Затова ще изчакаме, докато падне мрак, и тогава ще се разотидем.

През това време Хасан Шуман отишъл и попитал стражата пред казармата:

— Къде са хората?

И тъкмо в този миг, когато той питал за тях, ги видял да се приближават всичките полуголи. Тогава Хасан Шуман произнесъл тези два стиха:

*Еднакви са досъщ човеците в мечтите,
различни при успех, защото са честити.
Наивни са безброй, но има и разумни;
едни звезди блестят, а другите са тъмни.*

После погледнал мъжете и ги попитал:

— Кой ви е погодил такава шега и ви е разсъблякъл така?

Те отвърнали:

— Ние бяхме дали обещание, че ще заловим една старица, която търсехме, а ето че една млада хубавица ни открадна дрехите.

Хасан Шуман продължил:

— Добре ви е подредила!

Тогава те го попитали:

— Ти познаваш ли я, Хасане?

Той отвърнал:

— Познавам и нея, познавам и старата.

Тогава мъжете се обърнали към своя началник:

— Какво ще кажеш на халифа? — А Шуман рекъл:

— О, Данаф, кажи, че не можеш да се заемеш с нейното залавяне! Тогава халифът ще те попита: „А кой може да я залови?“ И щом попита защо не си я заловил, ти му кажи: „Аз не я познавам; натовари Хасан Шуман с тази работа!“ И щом той ми даде такава заповед, аз сигурно ще успея да я хвана.

Тогава всички отишли да спят; на другата заран се явили в Държавния съвет и целунали пода пред краката на владетеля.

— Къде е старицата, началнико на стражата Ахмед? — попитал халифът.

Началникът заявил, че не е могъл да изпълни заповедта и когато халифът го попитал защо, той отвърнал:

— Аз не познавам жената; възложи на Шуман тази работа. Той познава и старата, и дъщеря ѝ!

Тогава Хасан рекъл:

— Тя е извършила всички тези пакости не от жажда за богатство, а само за да покаже колко умни са и тя, и дъщеря ѝ, за да продължиш ти да плащаш на нея заплатата на мъжа ѝ, а на дъщеря ѝ — бащината заплата.

И Шуман заявил, че ако халифът пощади живота на Далила, той ще я доведе. Халифът рекъл:

— Кълна се в своите предци, ако тя върне нещата на хората, щом ти се застъпваш за нея, всичко ще ѝ бъде простено!

— Дай ми залог кърпата за помилването, о, повелителю на правоверните! — помолил Шуман, а владетелят рекъл:

— Щом ти се застъпваш! — и му подал кърпата на помилването.

Шуман веднага излязъл от двореца, отишъл в дома на Далила и я повикал. Когато дъщеря ѝ Зайнаб се обадила, той я попитал:

— Къде е майка ти?

— Горе е — отвърнала тя, а той продължил:

— Кажи ѝ да вземе нещата на хората и да тръгне с мен да я водя при халифа! Донесох ѝ кърпата за помилването; не дойде ли доброволно, нека после да не вини друг за съдбата си, а само себе си!

Тогава Далила слязла долу, вързала кърпата на помилването на врата си и му предала вещите на хората, натоварени върху магарето на мулетаря и върху коня на бедуина. А Шуман рекъл:

— Не виждам дрехите на моя началник и на неговите хора.

Ала тя отвърнала:

— Кълна се в най-святото име, аз тях не съм ги съблякла!

— Ти имаш право — отвърнал Хасан, — това е било работа на дъщеря ти Зайнаб и тя го е направила, за да ти стори услуга!

След това Далила отишла заедно с него в Държавния съвет на халифа. Хасан пристъпил, положил вещите на хората пред владетеля и извел Далила напред. Като я видял, халифът заповядал да я хвърлят върху кожата за наказаните със смърт. Ала тя извикала:

— Очаквам твоята защита, о, Шуман!

И Шуман целунал ръцете на халифа и казал:

— Прости ми, но ти ме увери, че ще я пощадиш!

Владетелят рекъл:

— Тъй да бъде заради твоето застъпничество! Ела тук, старо! Как се каваш?

— Името ми е Далила — отвърнала тя, а той продължил:

— Ти наистина си хитра и шегобийка.

А то нали заради това ѝ викали Хитрата Далила. След това халифът рекъл:

— И защо извърши всичките тези поразии и обиди всички ни със своите хитрости?

Тя отвърнала:

— Направих всичко това не за да си присвоя вещите на хората, а защото чух за шегите, които Ахмед ед-Данаф бил устроил в Багдад, а също така и за деянията на Хасан Шуман, тогава си рекох: „Ще направя и аз като тях!“ Но ето сега връщам вещите на всички хора.

Ала мулетарят скочил и извикал:

— Законът на аллаха стои между мен и нея! Тя не само че открадна моето магаре, ами накара и бръснаря мавър да се нахвърли върху ми, да ми извади зъбите и да изгори слепоочията!

Тогава халифът заповядал да дадат на мулетаря сто динара; после наредил да дадат сто динара и на бояджията, като му рекъл:

— Върви и си отвори отново бояджийницата!

Двамата призовали небесната благодат да възнагради халифа и си отишли. Бедуинът също се оттеглил, след като си получил дрехите и коня, и казал:

— Нека занапред ми бъде забранено кракът ми да стъпи в Багдад и да ям мекици с мед!

Останалите също прибрали своите вещи и се разотишли. Тогава халифът рекъл:

— Поискай от мен някаква милост, Далила!

Тя отвърнала:

— Моят баща беше вестносец при тебе, а аз отглеждах гълъбите, които пренасяха писмата. Мъжът ми пък беше началник на стражата в Багдад. Ето аз сега бих желала да получавам онова, което ми се полага от мъжа ми, дъщеря ми пък, би желала да получава онова, което на времето получаваше моят баща.

Халифът дал нареждане да се изпълни желанието на двете жени. Далила обаче пак каза:

— Умолявам те да ми разрешиш да стана пазачка на твоя хан!

А халифът бил наредил да му построят един хан на три ката, където търговците се подслонявали, когато идвали в града; той бил наредил ханът да се обслужва от четиридесет роби и четиридесет кучета. Кучетата били подарък на халифа от царя на сюлейманите, от времето, когато той му бил подчинен; всички кучета имали скъпи нашийници. Готвач в хана бил един роб, който приготвявал яденето за останалите роби и хранел кучетата с месо. И ето сега халифът рекъл:

— Далила, назначавам те управителка на хана, ако се загуби нещо от него, ти ще отговаряш!

— На драго сърце — отвърнала тя, — позволи обаче дъщеря ми да живее в стаичката над портата на хана, защото ханът има тераси на покрива, а гълъбите се отглеждат само на открито!

Халифът изпълнил и тази нейна молба; тогава дъщеря ѝ пренесла вещите си в стаичката над входа на хана и прибрала четиридесетте пощенски гълъба. После Зайнаб окачила четиридесетте униформи и дрехите на Ахмед ед-Данаф в своята стаичка. Халифът назначил хитрата Далила за надзирателка на четиридесетимата роби и им заповядал да ѝ се подчиняват. Тя самата си подредила стаичка за живеене в помещението зад вратата на хана; от този ден тя всяка заран отивала на заседанията на Държавния съвет, за да види дали халифът не иска да изпрати донякъде някое съобщение чрез пощенските гълъби; едва привечер се връщала в хана, където в нейно отсъствие стояли на стража четиридесетимата роби. А когато се стъмвало, тя пускала кучетата, за да пазят хана през нощта.

Такива били делата и приключенията на хитрата Далила в град Багдад.

[1] Чрез докосване на някого, който е нечист, спорел религиозния ритуал, се осквернява собствената чистота, а слугите често пропускат да се измият. — Б.пр. ↑

[2] Абу ел-Хамалат — „Баща на греховете“ или „Баща на бременните“. — Б.пр. ↑

[3] Любезен израз за „бакшиш“. ↑

[4] Сините очи означават нещастие и урочасване. ↑

[5] Вид млечница, приготвена с розова вода и бадеми или с мляко и захар; игра на думи с името на Далила. — Б.пр. ↑

[6] Али Камилската плешка. ↑

[7] Женска клетва, която отговаря на клетвата на мъжете в брадите им. — Б.пр. ↑

ПРИКЛЮЧЕНИЯТА НА АЛИ ЗАЙБАК КАИРЕЦА

Али Зайбак бил един шмекер от Кайро, живял по времето на началника на дивана^[1] в Кайро Салах ел-Мисри, на когото били подчинени четиридесет мъже. Хората на Салах поставяли много клопки на шмекера Али, като се надявали, че той ще се хване в някоя, ала щом отидели да го търсят, оказвало се, че той вече се е изплъзнал, както се изплъзва живакът, затова му лепнали прякора ес-Зайбак ел-Мисри^[2]. И ето един ден, както си седял в казармата сред своите хора, почувствувал, че нещо му тежи на сърцето и му притиска гърдите. Пазачът на казармата го видял, че седи с намръщено чело, и му рекъл:

— Какво ти е, началник? Ако ти е свито сърцето, поразходи се малко из Кайро! Грижите ти ще се разсеят, като се поразходиш малко из улиците.

Тогава Али станал и излязъл да се поразходи из улиците на Кайро, ала мъката и грижата го налегнали още по-силно. Минавайки край една кръчма, той си казал:

„Влез и се напий!“

Като влязъл обаче, той видял, че в кръчмата посетителите седели на седем редици, та рекъл:

— Хей, кръчмарю, искам да поседна сам!

Тогава кръчмарят го настанил самичък в една отделна стая и му донесъл вино. Али пил, докато му се замаяла главата. Тогава излязъл от кръчмата и тръгнал отново из улиците на Кайро, докато стигнал до Червената улица^[3]; от страх пред него хората му правели път. Ненадейно той се обърнал назад и видял един продавач на вода, който раздавал вода с една стомничка и като вървял, викал:

О, вездесъщи!

От сухо грозде сок е вино с дъх изряден.

Най-щедро любовта изпълва ни с наслада.

Едничко на мъдрец върховна чест се пада.

Али му извикал:

— Ела насам, дай ми да пия!

Водоносецът го погледнал и му подал една стомна; Али обаче надникнал в стомната, разклатил я и излял водата на земята.

— Защо не пиеш? — попитал го човекът, а Али рекъл пак:

— Дай ми да пия!

Водоносецът напълнил отново стомната, Али я поел, разклатил я и пак я излял на земята. Така направил още веднъж. Тогава водоносецът му казал:

— Щом няма да пиеш, аз си отивам.

А Али пак рекъл:

— Дай ми да пия!

Тогава човекът напълнил пак стомната и я подал на шмекера, онзи изпил водата и дал на носача един динар. Човекът обаче го погледнал презрително и му казал:

— Бъди честит, честит бъди, момко! Понякога малките хора са големи!

Ала шмекерът Али сграбил водоносеца за ризата, насочил срещу него един скъпоценен кинжал и се развикал насреща му:

— Слушай, старче, говори разумно с мене! Целият ти мях, колкото и да е скъп, струва най-много три дирхема, а в стомните, които аз излях на земята, навярно нямаше повече от един литър вода.

— Така е — отвърнал човекът, а Али продължил:

— Аз обаче ти дадох един златен динар, защо тогава ме обиждаш? Виждал си ли си въобще някога човек, по-смел и по-щедър от мене?

А водоносецът рекъл:

— Виждал съм един човек, който беше по-смел и по-щедър от тебе. Откакто жените раждат, на този свят не е имало по-щедър герой от него.

Тогава Али попитал:

— И кой е този, когото ти смяташ за по-смел и по-щедър от мене?

Тогава водоносецът му разказал:

— Знай, че аз преживях веднъж едно необикновено приключение. Моят баща беше старейшина на продавачите на вода в Кайро, и когато умря, ми остави наследство пет камили, едно магаре, един дюкян и една къща. Ала беднякът никога не е доволен; почувствува ли се доволен, той умира. Затова аз си рекох тогава: „Ще взема да замина за Хиджаз!“ — наех цял керван камили, като все правех дългове, докато събрах петстотин динара, ала по време на хаджилъка си изгубих всичко. Тогава си рекох: „Ако се върна в Кайро, хората ще ме хвърлят в затвора заради дълговете ми“. Затова потеглих на път заедно със сирийските поклонници, докато стигнах до Алепо; от Алепо пък отидох в Багдад. Там разпитах кой е старейшина на търговците на вода и като ми посочиха къде да го намеря, аз влязох в дюкяна му и произнесох пред него първия псалм от корана. Той ме разпита кой съм и що съм, и какво ми се е случило и аз му разказах всичко, което бях преживял. Тогава той ми даде една стойка заедно с мех и необходимите съдове, за да почна да търгувам. Така аз тръгнах, изпълнен с доверие към аллаха, да обикалям града. Предложих на един мъж стомната да пийне, ала той ми рече: „Още нищо не съм ял, за да ми се пие вода. Днес бях поканен при един стиснат стопанин, който сложи на масата пред мен само две стомни с вода, та му рекох: «Умнико, да не би да си ми дал да ям нещо, та да има защо да пия?» Затова, върви си по пътя, водносецо, докато намеря да хапна нещо, тогава ела да ми предложиш да пия!“ Приблжих се към втори, а той ми вика: „Нека аллах да те възнагради!^[4]“ Така ми вървя чак до пладне, никой нищичко не ми даде. Тогава си рекох: „Да не бях идвал в Багдад!“ Неочаквано обаче видях, че хората край мен се разтичаха колкото им сили държат, хукнах подире им и видях един богат конвой от коне и ездачи, подредени двама по двама, и всички носеха кожени калпаци, копринени тюрбани, бурнуси и доспехи от стомана и кече. Като попитах един от струпалите се хора какъв е този конвой, той ми рече: „Това е свитата на началника Ахмед ед-Данаф“. А когато пак го попитах: „Каква служба заема той?“ — мъжът ми отговори: „Той е началник на дивана и началник на градската охрана на Багдад, нему също така е възложена охраната на околностите на града. Той получава от халифа всеки месец по хиляда динара, а всеки от хората му получава по сто динара. И Хасан Шуман получава като него хиляда динара. Сега те се връщат от Държавния съвет в своята казарма.“

Неочаквано Ахмед ед-Данаф ме забеляза и ми извика: „Ей, ти, ела насам, дай ми да пия!“ Аз напълних стомната и му я подадох, ала той я разклати и я изля на земята. Направи така втори път и чак на третия път пи като тебе. После ме попита: „Водоносецо, откъде си?“ — „От Кайро съм“ — отвърнах аз, а той продължи: „О, да, нека аллах благослови Кайро и неговите жители! А по какъв случай си дошъл в този град?“ Разказах му своята история и му дадох да разбере, че съм длъжник, избягал от дълговете и немотията си. Той възкликна: „Нека си ни добре дошъл!“ После ми даде пет динара и рече на своите хора: „В името на аллаха, подарете му по нещо!“ И всеки от тях ми даде по един динар. А самият той добави: „О, старче, докато останеш в Багдад, ще получаваш от нас все по толкова, ако ни даваш да прием“. Така аз често ходех да ги посещавам и те всички бяха много добри към мене. След известно време пресметнах колко бях спечелил от тях и видях, че вече бях събрал хиляда динара. Тогава си рекох: „Не ти остава нищо друго, освен да се върнеш у дома“. Така отидох в казармата при Ахмед и му целунах ръцете. И когато той ме попита: „Какво желаш?“ — аз му отговорих: „Искам да си замина“ — и той произнесе следните стихове:

*За скитник е всегда гостолюбив светът
и той строи без страх дворец на кръстопът;
след грозна буря там стърчи развалина
и той потегля пак към родната страна.*

А аз добавих: „Керванът е готов да замине за Кайро и аз искам да се върна при своите“. Той ми даде една ослица и сто динара и добави: „Бих искал да ти възложи да предадеш една вест, старче. Познаваш ли хората в Кайро?“ — „Познавам ги“ — отвърнах аз, а той продължи: „Вземи това писмо и го предай на Али Зайбак ел-Мисри и му кажи: «Твоят началник те поздравява и каза да ти предам, че е на служба при халифа»“. Аз взех от него писмото и си тръгнах по пътя, докато стигнах в Кайро. Щом хората, на които бях длъжник, ме видяха, аз им върнах парите, които им дължах, после отново станах водопродавец. Писмото обаче не можах да предам, тъй като не знам къде се намира казармата на Али Зайбак ел-Мисри.

Тогава Али извикал:

— Старче, имай доверие в мен и не се ядосвай! Аз съм Али Зайбак ел-Мисри, първият от момчетата на началника на стражата Ахмед ед-Данаф. Дай тук писмото!

Водоносецът му го дал, а Али го отворил и като го зачел, видял, че то гласи:

*На този малък лист излях си аз сърцето.
Любима, той до теб ще стигне с
ветровете.*

*Ах, от копнеж самин бих полетял, ала
не мога да летя с подрязани крила.*

Най-напред поздрав от началника Ахмед ед-Данаф на неговия най-възрастен син Али Зайбак Каиреца. Искам да ти съобщя, че се осмелих да се приближа до Салах ед-Дин ел-Мисри и му изиграх няколко шеги, докато най-накрая го зарових жив и неговите хора ми се подчиниха, а заедно с тях и Али Китф ел-Джамал; сега съм назначен за градски началник на стражата на Багдад в Държавния съвет на халифа и на мен е поверена охраната на цялата околност на града. Ако си спомняш още за уговорката, която съществува между теб и мен, ела при мен, може би ще успееш да устроиш в Багдад някоя шега, която да ти помогне халифът да се заинтересува от тебе и да те вземе на служба и да ти определи заплата и приходи и да нареди да ти построят казарма. Всичко това можеш да получиш, ако бог желае — да сполучиш!

Като прочел писмото, Али го целунал, сложил го върху главата си и дал на водопродавеца десет динара награда за хубавата вест. После отишъл в своята казарма, влязъл при хората си, съобщил им новината и им рекъл:

— Оставям ви сами да се грижите един за друг.

После съблякъл градските си дрехи и се облякъл в пътническа одежда, сложил си фес на главата и взел едно сандъче с копия, дълги двадесет и четири лакти, чиито отделни части се свивали една в друга. Тогава заместникът му го попитал:

— Нима искаш да тръгнеш на път, когато хазната ни е празна?

Той отвърнал:

— Щом стигна в Дамаск, ще ви изпратя пари колкото ще имате нужда.

И си тръгнал по пътя и се присъединил към голяма група пътници, която се състояла от четиридесет души търговци и един старейшина. Те всички вече били натоварили стоките си на животните, само балите на старейшината лежали още на земята. Али чул как водачът на кервана, един сириец, рекъл на мулетарите:

— Някой от вас трябва да дойде да ми помогне!

Ала те му се подиграли и го наругали. А Али си рекъл: „Този водач на керван ще ми бъде най-добрата дружина за по път.“

И тъй като Али бил голоблад и хубав, щом пристъпил към водача на кервана и го поздравил, оня му отвърнал с „добре дошъл“. После го попитал:

— Какво желаеш?

— Драги чичо — отвърнал Али, — виждам те сам с четиридесет натоварени магарета, защо не си взел със себе си хора, които да ти помагат?

— Синко — отвърнал му старецът, — бях наел две момчета за по път; облякох ги и им дадох по двеста динара на всеки; те ми помагаха до ел-Ханка, но после ме изоставиха.

Тогава Али попитал:

— Накъде сте се запътили?

— За Алепо — бил отговорът, тогава Али рекъл:

— Аз ще ти помогна.

Така двамата натоварили заедно стоката и потеглили; старейшината на търговците също яхнал своята ослица и потеглил. А сирийският водач на кервана много се зарадвал на Али и веднага го обикнал; и когато се свечерило, всички спрели да пренощуват, хапнали и пийнали. После дошло време за сън и Али легнал на земята до стареца и се престорил, че заспива. Старецът също легнал; тогава Али

станал от своята постеля и седнал пред входа на шатрата на търговеца. Скоро след това сириецът се обърнал на другата страна и понечил да прегърне Али, ала не го намерил до себе си и си рекъл:

„Може да се е уговорил с някого друго и онзи го е взел със себе си, но аз имам повече права над него и ще го запазя през следващата нощ за мене!“

А Али останал през цялата нощ пред входа на шатрата на търговеца, докато започнало да се развиделява; тогава се върнал и легнал отново до водача на кервана. Когато онзи се събудил и видял момъка до себе си, си рекъл:

„Ако го попитам къде е бил, сигурно той ще ме изостави и ще си върви.“

Така Али го мамел всяка вечер. И ето че навлезли в една гъста гора, където имало някаква пещера, в пещерата живеел кръвожаден лъв. Щом оттам минел някой керван, пътниците хвърляли жребий помежду си, комуто се паднело, него давали в жертва на лъва. И ето, като хвърлили сега жребий, редът се паднал именно на старейшината на търговците. А в това време лъвът тъкмо излязъл от гората, препречил им пътя и чакал керванът да му подхвърли жертвата. Старейшината на търговците много се натъжил и казал на водача на кервана:

— Дано аллах прокълне късмета ти и твоето пътуване! Все пак възлагам ти след смъртта ми да предадеш стоките на моите деца.

Тогава шмекерът Али попитал:

— Но какво става тук?

Разказали му, а той възкликнал:

— А защо бягате от тая дива котка? Аз ви обещавам, че ще я убия!

Водачът на кервана отишъл при старейшината на търговците и му предал това, той рекъл:

— Ако убие лъва, аз ще му дам хиляда динара.

А останалите търговци също рекли:

— И ние ще го възнаградим.

Тогава Али се приготвил: снел наметалото си и отдолу се показали стоманените му доспехи, взел един стоманен меч и прикрепил здраво лезвието му. После излязъл сам срещу лъва и му изкрещял. Лъвът се нахвърлил върху него, ала Али ел-Мисри го

улучил с меча между очите и го разрязал на две, а водачът на кервана и търговците стояли и гледали: Али извикал на водача на кервана:

— Не се страхувай, драги чичо!

Старецът му отвърнал:

— Сине мой, от днес нататък аз съм твой слуга!

А старейшината на търговците го прегърнал и го целунал по челото и му дал хилядата динара, всеки от останалите търговци му дал по двадесет динара. Али дал парите на търговеца да му ги пази; после те се разположили да пренощуват и керванът потеглил на другата заран отново към Багдад. Така стигнали до Гората на лъвовете и Долината на кучетата. Там живеел един бедуин разбойник, един крадец, който дебнел край пътя заедно със своята банда; хората му се нахвърлили върху кервана и всички пътници се разбягали. Търговецът извикал:

— Отидоха ми парите и стоките!

В това време обаче Али излязъл срещу разбойниците, облечен в една кожена дреха, накачена цялата със звънци. Той бил извадил копието си и наставил всичките му части. Грабнал бързо един от конете на разбойниците и го яхнал, после извикал:

— Излез на двубой с копие с мене!

И в същото време разтърсил всички звънци по тялото си; конят на бедуина се изплашил от дрънченето и Али ударил копието на бедуина със своето така, че то се счупило. После блъснал бедуина в тила и му отсякъл главата. Когато хората на бедуина видели това, те се устремили срещу Али, ала той извикал:

— Аллах е най-велик! — и се нахвърлил върху тях и ги отблъснал назад, докато всички търтили да бягат.

После Али набучил главата на бедуина на едно копие, а търговците го отрупали с подаръци и керванът продължил пътя си, докато стигнали Багдад. Там Али помолил старейшината на търговците да му даде парите и след като си взел всичко, предал ги на водача на кервана и му рекъл:

— Като се върнеш в Кайро, разпитай къде е моята казарма и дай всичките тези пари на пазача на казармата!

После спал цялата нощ, а другата заран влязъл в града и почнал да обикаля из улиците и да разпитва къде е казармата на Ахмед ед-Данаф, ала никой не могъл да му каже къде се намира тя. Така той

продължил да обикаля, докато стигнал до площад ен-Нафад, където видял група играещи си деца; сред тях имало едно момче на име Ахмед ел-Лакит. Тогава Али си рекъл:

„Само от децата можеш да научиш къде са бащите им.“

Затова той поогледал наоколо си, видял един сладкар, купил от него локум и извикал на децата. Ахмед ел-Лакит казал на другарчетата си да не се приближават, а сам излязъл напред и рекъл на Али:

— Какво искаш?

Али отвърнал:

— И аз имах едно момче, но то умря и ето че го видях насън и то ме молеше за локум. Затова купих локум и искам да дам на всеки от вас по едно парче.

И той подал на Ахмед ел-Лакит едно локумче, момчето погледнало локума и видяло залепен за него един динар, та рекло:

— Върви си по пътя! Аз не върша нечестни неща, питай когото щеш за мене!

Али обаче рекъл:

— Само хитрите приемат награда и само хитрият се отплаща за наградата. Аз обикалям из града, за да търся казармата на Ахмед ел-Данаф, никой обаче не можа да ми каже къде се намира тя. Този динар ще бъде твой, ако ме отведеш до казармата на Ахмед ел-Данаф.

Момчето отвърнало:

— Аз ще тръгна пред теб, а ти върви подире ми, докато стигнем до казармата. Там ще вдигна с крака си един камък от земята и ще го хвърля срещу вратата, така ще видиш къде е казармата.

И момчето побягнало напред, а Али подире му, докато то вдигнало с пръстите на крака си едно камъче от земята и го запратило срещу портата на казармата, така че Али разбрал коя е тя, хванал момчето и понечил да му вземе динара, ала после се отказал. И му рекъл:

— Върви, ти си заслужил наградата, защото си хитро, разумно и смело момче! Ако е такава волята на аллаха, когато халифът ме направи началник на стражата си, ще те взема на служба при мене.

Момчето побягнало, а Али Зайбак ел-Мисри пристъпил към казармата и почукал на портата. Ахмед ел-Данаф извикал отвътре:

— Вратарю, отвори вратата! Така чука Али Зайбак от Кайро.

Вратарят отворил вратата и Али влязъл при Ахмед ед-Данаф и го поздравил, онзи го прегърнал, а четиридесетимата му юнаци го поздравили. После Ахмед ед-Данаф му дал една одежда, като му казал:

— Когато халифът ме назначи за началник на стражата си, той облече всичките ми хора, а аз запазих тази одежда за тебе!

После поканили Али на почетното място в казармата и поднесли яденета и яли и донесли вино и пили и пирували до сутринта. Тогава Ахмед ед-Данаф казал на Али Каиреца:

— Внимавай да не тръгнеш да се разхождаш из улиците на Багдад; стой си по-добре в моята казарма!

— Че защо пък? — попитал Али. — Да не би да съм дошъл тук, за да се оставя да ме затворите? Нали дойдох, за да видя какво мога да сторя.

Ала Ахмед продължил:

— Синко, недей да мислиш, че Багдад е като Кайро. Багдад е седалище на халифата, тук има много хитреци, шмекериите им никнат като бурени от земята.

Три дни Али останал в казармата; тогава Ахмед ед-Данаф му казал:

— Искам да те представя на халифа, за да ти определи годишна заплата.

Али обаче отвърнал:

— Като му дойде времето.

Тогава Ахмед го оставил да прави каквото иска. И ето Али си седял един ден в казармата както обикновено, но усетил, че нещо му натежава на сърцето и гърдите му се свиват. Затова си рекъл:

„Ставай, приятелю, поразходи се из Багдад, за да ти олекне!“

И той излязъл, тръгнал от уличка на уличка, докато видял наред пазара една гостилница; хапнал там и като излязъл отново, за да си измие ръцете, неочаквано видял да се приближават към него четиридесет роби, подредени в редица двама по двама, със стоманени мечове и доспехи от дебело кече, а подир всички вървяла хитрата Далила, яхнала една ослица; тя носела на главата си златен шлем със стоманена топка на върха, на гърдите си имала броня от плетени металически халки и пълно снаряжение. Далила тъкмо се връщала от Държавния съвет към своя хан, като съзряла Али Зайбак от Кайро, тя се вгледала по-внимателно в него и видяла, че той прилича и по

височина и по снажност на Ахмед ед-Данаф. Бил облечен в арабско наметало, с бурнус, носел меч от стомана и ризница, а смелостта се излъчвала от лицето му и говорела само в негова полза, но не и във вреда. Старицата си отишла в хана и влязла в стаичката при дъщеря си Зайнаб; извадила тавата и хвърлила върху нея да гадае по пясък. От пясъка разбрала, че чужденецът се нарича Али ед-Мисри и че има повече късмет от нея и от нейната дъщеря Зайнаб.

— Мила майко — попитала Зайнаб, — какво ти каза пясъкът, който хвърли?

Далила отвърнала:

— Днес видях един млад човек, който прилича на Ахмед ед-Данаф; страхувам се, че той ще научи, дето ти открадна дрехите на Ахмед и на неговите хора, и ще дойде в хана, за да ни изиграе някоя шега, та да си отмъсти за своя началник и за неговите четиридесет подчинени. Той сигурно ще се е настанил да живее в казармата на Ахмед.

Дъщеря ѝ отвърнала:

— Че какво от това? Аз вярвам, че ти всичко добре си го преценила!

И Зайнаб облякла най-хубавата си премяна и излязла из града. А хората, щом я видели, веднага пламвали от любов към нея, а тя обещавала на един, кълняла се на друг, вслушвала се в чуждите разговори и отново изчезвала и обикаляла от пазар на пазар, докато най-последно видяла да се задава насреща ѝ Али Каиреца. Тя го докоснала с рамото си, обърнала се към него и казала:

— Нека аллах дари хората, които могат да виждат, с дълъг живот!

— Какъв хубав стан имаш! Чия си ти? — попитал Али.

— На един юначен мъж като тебе съм — отвърнала тя.

А той попитал:

— Женена ли си, или свободна?

— Женена съм — отвърнала тя.

Али пак попитал:

— При мене ли, или при тебе?

Тя отвърнала:

— Аз съм дъщеря на търговец и мъжът ми също е търговец; цял живот до ден-днешен не съм излизала от дома. Днес излязох сама,

защото съм приготвила обяд и когато исках да седна и да се нахраня, не усетих никакъв глад. Щом те видях обаче, сърцето ми се изпълни с любов към тебе. Ще утетиш ли сърцето ми и ще хапнеш ли малко заедно с мен?

Той отговорил:

— Когато поканят, трябва да приеме!

Тогава тя тръгнала напред, а той я следвал отдалеч от улица на улица. Скоро обаче, както вървял подир жената, гласът на съвестта му рекъл:

„Какво си решил да правиш ти, който си чужденец тук? Та нали е казано: «Който тръгне по чужди земи с леки жени, него аллах ще върне посрамен дома». Освободи се от нея с добро обаче!“ — и той рекъл на жената:

— Вземи този динар и насрочи друго време!

Ала тя отвърнала:

— Кълна се в най-великото име, няма друга възможност, освен да дойдеш сега у дома и аз да ти покажа истинската си любов.

И той пак тръгнал подире ѝ, докато спрели пред външната порта на една къща, която била много висока и заключена с катинар. Тя му рекла:

— Отвори тази врата!

Той я попитал:

— Къде е ключът?

— Изгуби се — отвърнала жената, а той продължил:

— Който насилва ключалка без ключ, е престъпник и властта има право да го накаже. Пък и освен това аз не знам как се отварят врати без ключове.

Тогава тя дръпнала яшмака от лицето си и той хвърлил към нея поглед, който надигнал в гърдите му хиляда въздишки. А тя пуснала яшмака си върху катинара, произнесла имената на майката на Мойсей^[5], отворила врата без ключ и влязла вътре. Той я последвал и видял окачени по стените много мечове и други стоманени оръжия. Тогава тя свалила яшмака си и седнала до него. А той си рекъл в душата:

„Нека се сбъдне онова, което аллах ти е отредил!“ И се навел над нея, за да си открадне една целувка от бузата ѝ, ала тя положила ръка върху страната си и му рекла:

— Удоволствието идва чак през нощта.

Тогава тя донесла една масичка с ястия и вино и двамата яли и пили. После тя станала, напълнила каната на кладенеца и му поляла вода да си измие ръцете. И докато той се миел, тя неочаквано се ударила с ръка по гърдите и извикала:

— Моят съпруг има голям пръстен с печат с рубинен камък, който бяха заложили при него за петстотин динара. Аз си сложих пръстена, но той ми беше много голям, затова го стесних с малко восък. И когато съм спуснала кофата в кладенеца, пръстенът сигурно е паднал вътре. Обърни се с лице към вратата, за да се преоблека и да се спусна в кладенеца да си го извадя.

Тогава Али рекъл:

— Ще бъде срам за мене ти да слезеш долу, след като аз съм тук. Само аз ще свърша тази работа!

Така той съблякъл дрехите си, превързал се с въжето и тя го спуснала в кладенеца. А водата била много надълбоко, затова тя му рекла:

— Въжето много се е скъсило, отвържи се и се пусни във водата!

И той наистина се отвързал и се пуснал да падне във водата и потънал надълбоко, без да достигне дъното. А тя прехвърлила яшмака през лицето си, грабнала неговите дрехи и отишла при майка си, на която рекла:

— Накарах Али Каиреца да се съблече и го хвърлих в кладенеца на емира Хасан, собственика на къщата, и сигурно няма да бъде лесно да го извадят отново оттам.

Емирът Хасан обаче, господарят на къщата, не бил по това време у дома си, а бил в Държавния съвет. Като се върнал оттам, той намерил портата отворена и рекъл на своя коняр:

— Защо не си заключил катинара?

— Господарю мой — отвърнал конярят, — със собствената си ръка го бях заключил.

Тогава емирът заявил:

— Кълна се в главата си, в моята къща се е вмъкнал крадец!

И той влязъл вътре и претърсил цялата къща, ала никого не намерил. Тогава заповядал на коняря:

— Напълни каната с вода, за да изпълня религиозното миене на ръцете!

Конярят взел кофата и я спуснал в кладенеца, когато я задърпал нагоре обаче, тя му се сторила тежка и той надникнал надолу. Като видял нещо седнало върху кофата обаче, той я пуснал във водата, надал силен вик и изкрещял:

— Господарю, от кладенеца насреща ми се изкачи един демон^[6]!

Емирът Хасан му заповядал:

— Върви и доведи четирима четци да четат корана над кладенеца, докато демонът избяга!

Когато учените дошли, той им казал:

— Седнете около кладенеца и прогонете с молитвите си тоя демон!

После дошли конярят и един друг роб и спуснали отново кофата в кладенеца; Али ел-Мисри се вкопчил о нея, ала се скрил отдолу и изчакал, докато го издърпали чак догоре. Тогава изскочил навън и седнал между учените; те започнали да се удрят един друг и да викат:

— Демон! Демон!

Емирът Хасан обаче видял, че това е млад човек и го попитал:

— Ти крадец ли си?

— Не съм — отвърнал онзи, а емирът продължил:

— А защо си слязъл в кладенеца?

Али отвърнал:

— Бях заспал и сънувал вода; затова слязох до Тигър, за да се измия; ала щом се потопих във водата, течението ме повлече и ме носи под земята, докато излязох в този кладенец.

Емирът обаче го срязал:

— Кажи ми истината!

Тогава Али му разказал всичко, което му се било случило^[7], и емирът му дал да се облече в някаква стара дреха и го отпратил. А той се върнал в казармата на Ахмед ед-Данаф и му разказал какво бил преживял. Ахмед му рекъл:

— Не ти ли казах, че Багдад е пълен с жени, които играят всякакви шеги на мъжете?

А Али Китф ел-Джамал добавил:

— Кълна се в най-великото име, кажи ми как можеш да бъдеш началник на каирските ни другари и да се оставиш да те разсъблече една девойка?

Това обидило Али ел-Мисри и той съжалил, задето проявил такова лекомислие. Ахмед ед-Данаф му дал друга одежда, а Хасан Шуман го попитал:

— Познаваш ли жената?

— Не — отвърнал той, а Хасан продължил:

— Това е Зайнаб, дъщерята на хитрата Далила, пазачката на хана на халифа. И ти ли попадна в нейната мрежа, Али?

— Да — отвърнал той, а Хасан разказал:

— Тя е откраднала дрехите на твоя началник и на всичките му хора!

— Та това е срам за вас!

— И какво си наумил да правиш сега?

— Ще се ожения за нея.

— Това няма да бъде лесно, по-добре я пропъди от сърцето си!

— Какво трябва да направя, за да се ожения за нея, о, Шуман!

— Нека стане, както ти искаш, ако си съгласен да пиеш от моята ръка и да играеш както ти свиря, ще постигнеш целта си пред нея.

— Добре!

— Свали си дрехите, Али!

Али го сторил, а Хасан взел един котел и сварил вътре нещо, което приличало на катран. Намазал с него каиреца така, че той заприличал на черен роб; намазал също устните и бузите му и боядисал клепачите му с червена боя. После го облякъл в робски дрехи, донесъл една табла с печено месо и вино и му рекъл:

— В хана живее един черен готвач, на когото ти сега заприлича. Той трябва всеки ден да ходи да купува месо и зеленчуци от пазара. Заговори го любезно и поприказвай с него така, както говорят негрите, поздрави го и му кажи: „Отдавна не сме сядали с теб да пийнем“. Той ще ти отвърне: „Ами аз имам толкова много работа; четиридесет роби ми висят на врата, трябва да готвя за тях й обед, и вечеря, освен това трябва да храня кучетата и да приготвявам ядене за Далила, а също така и за дъщеря й Зайнаб“. Тогава ти му речи: „Ела да похапнем малко печено месо и да пийнем по една боза“ — и го заведи в казармата и го напои! След това го разпитай за службата му: какво трябва да готви и по колко яденета, с какво храни кучетата и кой е ключът за кухнята, и кой за килера! Той всичко ще ти разкаже, защото пияният разказва всичко, което би скрил, ако е трезвен. После го упои с бендж и облечи

неговите дрехи, затъкни ножовете в колана си, вземи кошницата за зеленчуци, иди на пазара и накупи месо и зеленчуци! Като свършиш всичко това, върни се в кухнята и готварницата и сготви яденетата! Сипи ги в блюда, вземи блюдата и отнеси яденето в стаята на Далила! Постави обаче предварително бендж във всички ястия, за да можеш да упоиш кучетата и робите, и Далила, и щерка ѝ Зайнаб! Най-последно се качи горе в нейната стаичка и изнеси оттам всички дрехи на стражите! А ако наистина искаш да се ожениш за Зайнаб, вземи и четиридесетте пощенски гълъба със себе си!

Така Али излязъл и наистина срещнал черния готвач. Поздравил го и му рекъл:

— Отдавна вече не сме сядали с теб в пивницата.

Онзи отвърнал:

— Ами че аз имам толкова много работа с това готвене за робите и за кучетата.

Тогава Али го взел със себе си, напил го и го разпитал по колко гозби трябва да готви, а черният роб му отвърнал:

— Всеки ден по пет гозби за обяд и по пет за вечеря, а вчера ми заръчаха и едно шесто — ориз с мед и шафран, та и седмо дори — варени нарови зърна.

Али продължил да го разпитва:

— А как слагаш масите?

И готвачът пак обяснил:

— Най-напред изнасям горе софрата на Зайнаб, после слагам за Далила, след това давам на робите да се наядат и накрая на кучетата; на всяко давам достатъчно месо, нито едно не се задоволява с по-малко от половин кило.

Ала съдбата пожелала да стане така, че Али да забрави да попита негъра за ключовете. И ето той съблякъл дрехите на пияния готвач и ги облякъл, взел кошницата и отишъл на пазара. Накупил там месо и зарзават, върнал се и застанал пред вратата на хана. А там седяла Далила, която мерела с поглед всеки, който влизал и излизал отвътре; той видял и четиридесетте въоръжени роби. Въпреки това обаче набрал смелост, а Далила, щом го погледнала, веднага го познала и извикала:

— Назад, главатарю на крадците! Да не си дошъл да ми погодиш някоя шега в хана?

Али ел-Мисри обаче, който напълно приличал на роб, се обърна към нея и рекъл:

— Какво говориш, пазачко?

Тя попитала:

— Какво си сторил с роба готвач? Какво му направи? Уби ли го, или го упои с бендж?

А той я попитал:

— За какъв готвач говориш? Има ли тук друг готвач освен мене?

Тогава тя извикала:

— Ти лъжеш! Ти си Али Зайбак от Кайро.

— О, пазачко — отвърнал той с езика на негрите, — нима каирци са бели или са черни? Няма да служи повече тук!

Тогава робите го попитали:

— Какво се е случило, братовчеде?

Далила извикала:

— Това не ви е никакъв братовчед! Този е Али Зайбак от Кайро и аз си мисля, че той е упоил или е убил вашия братовчед.

А те отвърнали:

— Та това е нашият братовчед Сад-Аллах, готвачът!

— Не — извикала тя, — той не е вашият братовчед, а е Али Каиреца, само че си е боядисал кожата.

А Али рекъл:

— Кой е тоя Али? Аз съм Сад-Аллах!

Тя рекла:

— Аз имам мехлем, с който ще те проверя — донесла мехлема, намазала го на ръката под лакътя и го натъркала, ала черният цвят не се махнал. Тогава робите рекли:

— Пусни го да върви, за да ни сготви яденето!

Тя обаче пак подела:

— Ако наистина е вашият братовчед, то тогава той ще знае какво сте му заръчали снощи и колко гозби е длъжен да готви всеки ден.

Тогава те го попитали за гозбите и какво са му поръчали предишния ден. И той отвърнал:

— Леща и ориз, и каша, и кебап, и шербет с розова вода, а вчера ми поискахте още едно шесто блюдо — ориз с мед и с шафран, и дори и седмо — варени нарови зърна; и същото и за вечеря.

Робите извикали:

— Вярно каза човекът!

Тогава Далила каза:

— Влезте заедно с него вътре! Ако знае къде е кухнята и къде е килерът, значи е вашият братовчед, не ги ли знае обаче, убийте го.

А готвачът бил отгледал една котка и всеки път, щом влезел в къщата, котката го чакала пред вратата на кухнята и скачала на рамото му. Когато Али влязъл, котката скочила и на неговото рамо, щом го видяла, ала той я смъкнал от рамото си и тя изтичала пред него до кухнята. Той си помислил, че котката може да се спре само пред вратата на кухнята, затова взел ключовете и тъй като видял сред тях един, по който има следи от полепнали пера, разбрал, че това може да бъде само кухненският ключ, отворил с него вратата и оставил там кошницата със зарзавата. После излязъл оттам, а котката изтичала пред него и застанала пред вратата на килера. Али си рекъл, че това ще да е вратата на килера, взел пак ключовете и като видял сред тях един, по който имало следи от мазнина, разбрал, че е той, и отворил с него вратата. Тогава робите рекли:

— О, Далила, ако той беше чужд човек, нямаше да знае коя е вратата на кухнята и коя на килера, пък нямаше да знае и кой от двата ключа е за всяка врата. Това наистина е нашият братовчед Сад-Аллах.

Далила обаче рекла:

— Стайте му показва котката, а ключовете той е познал по знаците им. Всичко това не може да ме учуди.

Хасан обаче влязъл в кухнята, наготвил ястията и отнесъл горе при Зайнаб първата софра, отрупана с ястия. Там, в горния кат, той видял окачени по стените всички дрехи. Слязъл оттам долу, взел софрата за Далила, после дал на робите да се нахранят и хвърлил месото на кучетата. Вечерта пак тъй направил: А външната порта се отваряла при изгрев слънце и се заключвала по залез, затова Али извикал високо към хана:

— Ей, хора, които живеете в хана, робите заеха постовете си и ние отвързахме кучетата. Всеки, който излезе отсега нататък, да се сърди после само на себе си!

Той обаче нарочно позакъснял да нахрани кучетата и сега, като сложил отрова в храната им, я отнесъл; щом хапнали от месото, кучетата измрели. А всички роби, както и Далила и дъщеря ѝ Зайнаб, той бил упоил, като им сложил предварително бендж в ястията. Сега се

качил горе, изнесъл всички дрехи на стражите, а също и пощенските гълъби, отворил портата на хана, излязъл навън и тръгнал към казармата. Хасан Шуман го посрещнал и го попитал:

— Какво успя да направиш?

Али му разказал всичко, което му се било случило, а Хасан го похвалил. После му снел дрехите, сварил му някакви билки и го измил с отварата им, така че той отново станал бял, какъвто бил преди; след това отишъл при готвача, облякъл го в собствените му дрехи и го събудил от упойката. Робът станал, отишъл при зарзаватчията, накупил зеленчуци и се върнал в хана.

Да оставим сега Али Зайбак ел-Мисри и да се върнем към хитрата Далила! При нея отишъл един търговец, един от онези, които живеели в хана, който излязъл от стаята си, когато навън започнало да се развиделява, и намерил външната порта отворена, робите упоени и кучетата измрели. Като влязъл в стаята на Далила, той видял, че и тя била упоена, на врата ѝ висяла бележка, а върху главата ѝ била оставена една гъба, напоена с противоотрова срещу бендж; търговецът поднесъл гъбата към носа ѝ и тя се събудила. Щом се разсънила, попитала:

— Къде съм?

Търговецът отговорил:

— Като слязох долу, видях портата на хана отворена и намерих тебе и робите ти упоени, а кучетата намерих измрели.

Тогава Далила взела листа и прочела написаното на него: „Това е дело лично на Али Каиреца“.

После тя дала на робите и на дъщеря си Зайнаб да помиришат противоотровата и им казала:

— Не ви ли казвах аз, че това е Али Каиреца? — А като се обърнала към робите, добавила: — Не говорете никому за случилото се! — После казала на дъщеря си: — Колко пъти вече ти казвах досега, че Али няма да се откаже да ти отмъсти! Сега той е извършил всичко това като отмъщение за хитрината, която ти му бе погодила. Във властта му е било да ти стори не само това, но и друго; ала той се е въздържал, за да не си разваляме отношенията и да свърже приятелство с нас.

Като казала това, Далила свалила мъжките си дрехи, облякла се в женски, вързала кърпата на мира на врата си и отишла в казармата на

Ахмед ед-Данаф.

Когато Али се върнал в казармата с дрехите на стражата и с пощенските гълъби, Шуман бил дал преди това на управителя на казармата пари да купи четиридесет други гълъба и онзи ги купил и ги сготвил за своите хора. Сега Далила почукала на вратата, а Ахмед ед-Данаф рекъл:

— Така чука Далила, върви, отвори ѝ вратата, о, управителю!

Управителят отишъл, отворил вратата и Далила влязла вътре, а Шуман ѝ рекъл:

— Какво те води тук, нещастна старице? И ти, и твоят брат Зураик, търговецът на риба, вие и двамата сте от един дол дренки.

Тя отвърнала:

— Началнико на стражата, несправедливо е да говориш така с мене; ето, разпореждай се с живота ми, както искаш. Кажи ми обаче кой от вас е мъжът, който ми изигра тая шега?

Ахмед ед-Данаф рекъл:

— Той е първият от моите момчета.

Далила се помолила:

— Застъпи се за мене пред него — да ми върне пощенските гълъби и всичко останало, направи ми тази голяма услуга!

Тогава Хасан Шуман рекъл:

— Нека аллах да те накаже, о, Али, защо сготви гълъбите?

А Али отвърнал:

— Че аз не съм знаел, че са пощенски гълъби.

Тогава Ахмед заповядал:

— Управителю, донеси ни гълъбите!

Управителят ги донесъл, Далила взела едно парченце от сварените гълъби, опитала го и рекла:

— Това не е месото на пощенските гълъби, аз съм ги хранила със зърна от мускус и месото им е станало като мускус.

Тогава Шуман рекъл:

— Ако искаш да получиш пощенските гълъби, изпълни желанието на Али Каиреца!

— И какво е неговото желание? — попитала тя, а Хасан отвърнал:

— Да го ожениш за дъщеря си Зайнаб.

Тогава тя рекла:

— Аз нямам власт над нея, мога да я уговоря само с добро.

И Хасан извикал на Али Каиреца:

— Дай й гълъбите!

Али го сторил, Далила ги взела и много се зарадвала! Тогава Шуман ѝ рекъл:

— Ти ще трябва да ни дадеш отговор, който да ни задоволи.

Тя отвърнала:

— Ако той наистина желае да се ожени за нея, то тогава шегата, която ни изигра, не е достатъчно доказателство за хитростта му. Истинска хитрост ще бъде, ако успее да я изпроси за жена от нейния чичо, началника Зураик, защото той е неин настойник, той, който все вика: „Ехей, половин килограм риба за два джедида^[8]!“ — и който е окачил пред дюкяна си една кесия с две хиляди златни дирхема.

Като я чули да казва това, хората възкликнали:

— Какво говориш, хитрушо! Ти искаш само ние да загубим нашия брат Али ел-Мисри!

А Далила си тръгнала, отишла в хана и рекла на дъщеря си:

— Али Каиреца иска да се сватоса за тебе.

Зайнаб много се зарадвала, защото тя го била харесала, задето успял да намери сили да устои на красотата ѝ, и затова разпитала майка си какво се е случило. Тя ѝ разказала всичко и добавила:

— Аз поставих като условие той да те поиска за жена от чичо ти и по този начин го изпратих на явна смърт.

А през това време Али ел-Мисри се обърнал към другарите си и ги попитал:

— А какъв е този Зураик? Що за човек е той.

Те му отговорили:

— Той беше главатар на нашите другари в иракската страна; можел планина да пробие, звездите от небето да свали и да открадне чернилката от клепките на жена, с една дума, немало е равен на него. После обаче дал клетва, че се отрича от всичко това и си отворил дюкян за риба. Успял да спечели от продажбата на риба две хиляди динара; прибрал ги в една кесия, завързал кесията с копринено въже и накачил по въжето хлопки и железни звънци; въжето се проточило от кесията до един клин вътре в дюкяна, около който го е омотал. Всеки път, когато отваря дюкяна си, той закачва кесията навън и вика: „Къде сте, шмекери от Египет, другари мои от Ирак, майстори на шегите от

персийската земя? Зураик, търговецът на риба, окачва пред дюкяна си една кесия. Който твърди, че е хитър, нека да я отмъкне с хитрост и да я задържи за себе си.“

Затова много хора от народа се изкушават и отиват там и искат да я откраднат, ала не успяват, защото той е натрупал на пода оловни плочи, които са му под ръка, докато той пържи рибата или пали огън; и щом дойде някой алчен измамник, той грабва една оловна плоча и я захвърля по него, или го осакатява, или го убива. И ако ти сега, Али, решиш да се заемеш с него, ще приличаш на човек, който се удря по лицето на погребение, а не знае кой е умрял; ти не си дорасъл да го надхитриш, затова те грози опасност. Пък и не ти е нужно да се жениш за Зайнаб; освен това, който се откаже от нещо, може да си живее и без него.

Али обаче отвърнал:

— Това ще бъде срам за мене, о, мъже! Аз трябва да се сдобия с кесията. Донесете ми само момински дрехи!

Донесли му такива дрехи и той ги облякъл. После боядисал ръцете си с къна и спуснал яшмака ниско пред лицето си. После заклал една овца, взел кръвта ѝ и напълнил шкембето, което преди това бил изчистил и си го завързал отдолу; прикрепил го за бедрото си и облякъл отгоре шалвари и обул ниски ботушки. Накрая си направил гърди от птичи гушки, които напълнил с мляко, увил си около корема малко плат, който напълнил с памук, и се препасал със силно колосана кърпа. Всеки, който го видял, възкликнал:

— Какви хубави бедра имаш!

Срещнал го някакъв мулетар; Али му дал един динар и онзи го оставил да яхне магарето му и тичал заедно с него чак до дюкяна на Зураик, търговеца на риба. Там Али видял окачена кесия, през която блестяло златото. А Зураик тъкмо пържел риба. Али извикал:

— Мулетарю, каква е тази миризма?

Онзи отвърнал:

— Това е миризмата от рибите на Зураик.

А Али продължил:

— Аз съм бременна жена; миризмата може да ми навреди. Вземи ми едно парче риба от него!

Мулеларят казал на Зураик:

— Как можеш още рано сутрин да разнасяш такава силна миризма срещу минаващите бременни жени! Аз вода съпругата на емира Хасан Шар ет-Тарик и тя усети миризмата, а пък е бременна. Затова изнес едно парче риба, защото детето се вълнува в тялото й! О, покровителю наш, о, аллах, отстрани нещастieto на днешния ден от нас!

Тогава Зураик взел едно парче риба и искал да го изпържи, ала огънят му бил загаснал, затова влязъл навътре в дюкяна, за да го разпали отново. През това време Али ел-Мисри седнал вътре, натиснал овчето шкембе, докато то се пукнало и кръвта изтекла между краката му. Тогава извикал:

— Ох, слабините ми! Ох, кръстът ми!

Тогава мулетарят се обърнал и видял изтеклата кръв, попитал:

— Какво ти стана, господарке?

А шмекерът, който бил преоблечен като жена, отвърнал:

— Откъсна ми се плодът!

Зураик също подал глава навън и като видял кръвта, изтичал изплашен обратно в дюкяна си. Мулетарят обаче извикал:

— Аллах да те накаже, Зураик! Жената пометна, как ще се справиш сега пред мъжа й? Защо си размирисал така още рано сутринта? Нали ти казах да й дадеш парченце риба, няма ли да го сториш? — И мулетарят си грабнал магарето и си отишъл по пътя.

А когато Зураик побягнал към дюкяна си, Али посегнал към кесията. Едва я докоснал, и златото издрънчало в кесията, а хлопките и звънчетата се раздрънчали. Тогава Зураик извикал:

— Лъжата ти лъсна, обеснико! Нима си дошъл предрешен като жена да ме мамаш? Вземи каквото ти се полага!

С тези думи той запратил една оловна плоча по него, ала не го улучил и плочата ударила друг човек. Тогава народът се надигнал срещу Зураик и се развикал:

— Ти търговец ли си, или побойник? Щом си човек на търговията, смъкни тая кесия и избави хората от твоето зло!

Зураик веднага отвърнал:

— Аллах ми е свидетел, ей сега ще я снема!

А през това време Али се върнал в казармата и когато Шуман го попитал какво успял да направи, той му разказал всичко, което му се било случило. После свалил женските дрехи и рекъл:

— Шуман, дай ми дрехите на коняр!

Взел дрехите и ги облякъл. После взел една друга паница и пет дирхема, отишъл при Зураик, търговеца на риба, а онзи му рекъл:

— Какво искаш, майсторе?

Али му показал петте дирхема и той понечил да му даде от рибите, които били наредени на таблата. Но Али рекъл:

— Искам само топла риба.

Тогава Зураик върнал рибите в тигана, за да ги припържи, ала огънят бил изгаснал и той влязъл навътре в дюкяна, за да го разпали отново. Али бързо протегнал ръка, за да сграби кесията, ала едва я докоснал и хлопките и звънчетата се раздрънчали. Зураик му изкрещял:

— Хитростта ти не можа да ме измами, макар че си дошъл при мен, преоблечен като коняр. Познах те по ръката, с която държеше парите и паницата.

И той веднага захвърлил една оловна плоча по него, но Али ел-Мисри се отдръпнал и плочата цопнала в един тиган, пълен с горещо олио. Тиганът се счупил, а мазнината се плиснала върху рамото на кадията, който тъкмо минавал край дюкяна, врялото олио потекло по гърдите му и стигнало дори до срамните му части. Кадията изкрещял:

— Олеле, срамотите ми! Какво безобразие, нещастнико! Кой ми направи това?

Хората рекли:

— О, господарю, това беше едно малко момче, което хвърли камък, а той падна случайно в тигана. Аллах е отбил от тебе по-голямото нещастие!

Като казали това обаче, хората се огледали, намерили оловната плоча и веднага разбрали, че Зураик, търговецът на риба, я е хвърлил. Всички възроптали против него и извикали:

— Това не е позволено от аллаха, Зураик! Смъкни най-после тая кесия, така ще бъде по-добре и за тебе.

— Щом такава е волята на аллаха, ще я смъкна — отвърнал Зураик.

През това време Али ел-Мисри отново се върнал в казармата и влязъл при своите другари. Те го попитали:

— Къде е кесията?

Тогава той им разказал всичко, което се било случило, а те рекли:

— Ти си изчерпал вече две трети от неговата хитрост.

А Али свалил дрехите си, облякъл се като търговец и излязъл. Срещнал по улицата един факир, който разигравал змии, и носел чувал, пълен със змии, и една торба, в която бил прибрал уредите си. Али му рекъл:

— Змиеукротителю, искам да покажеш изкуството си на моите деца, тогава ще ти направя един подарък.

И той го отвел в казармата, дал му да се нахрани и го упоил с бендж. После облякъл неговите дрехи, отишъл при Зураик, търговеца на риба, пристъпил към него и започнал да свири на флейтата. Зураик възкликнал:

— Нека аллах те пази!

В това време Али извадил змиите от чувала и ги хвърлил пред себе си на пода, а търговецът на риба, който се изплашил от змиите, избягал навътре в дюкяна. Тогава Али сграбил змиите накуп, пъхнал ги в чувала, протегнал ръка към кесията и хванал края ѝ. Хлопките и звънчетата се раздрънчали и Зураик извикал отвътре:

— Нима мислиш още шеги да ми погаждаш, та дори си се преоблякъл като змиеукротител?

И той хвърлил една оловна плоча подир Али, в същия миг обаче отвън минавал един ездач, а зад него тичал конярят му; плочата паднала върху главата на коняря и го проснала на земята. Ездачът извикал:

— Кой го повали?

Хората рекли:

— Една керемида, която падна от покрива.

И когато ездачът продължил пътя си, хората се насъбрали и видели, че това било оловна плоча; те отново влезли при Зураик и му казали:

— Смъкни тая кесия долу!

— Щом такава е волята на аллаха, ще я сваля още тази вечер — отвърнал той.

Али обаче продължавал да търси начин да надхитри Зураик и му скроил седем хитрини, ала все без да успее да вземе кесията. Тогава върнал дрехите на змиеукротителя заедно с всичките му пособия и му направил един хубав подарък. После отишъл още веднъж при дюкяна на Зураик и чул как търговецът тъкмо казвал:

— Ако оставя кесията през нощта в дюкяна, оня шмекер ще пробие стената и ще открадне парите, затова по-добре да си ги отнеса у дома.

И той се заклезел да почисти дюкяна, прибрал всичко и взел и кесията и я скрил в пазвата си. Али вървял подире му, докато той наближил дома си. Там Зураик видял, че в дома на съседа му се празнува сватба, и си казал:

„Ще избързам най-напред до дома да предам кесията на жена си, после ще си облека празничните дрехи и ще отида на сватбата“.

И той продължил пътя си, а Али все го следвал. Зураик бил женен за чернокожа, една от освободените робини на везира Джафар, и имал син от нея, когото кръстили Абд-Аллах. Той бил обещал на жена си, че ще използва парите от кесията за празненството по случай обрязването на момченцето и за годежа и сватбата му. И ето сега Зураик влязъл при жена си с мрачно лице и тя го попитала:

— Защо мръщиш чело?

Той отвърнал:

— Днес аллах искаше да ме изпита чрез един шмекер, който ми скрои седем хитрини, за да ми отмъкне кесията, ала не успя да я пипне.

Тогава тя рекла:

— Дай на мене кесията, за да запазя парите за сватбата на сина ни! — и той ѝ я дал.

Али Каиреца обаче се бил скрил в една стая и чул и видял всичко. Зураик съблякъл дрехите си и облякъл празнични; рекъл на жена си:

— Пази добре кесията, Ум Абд-Аллах! Аз отивам на сватба.

Тя обаче го поканила:

— Отпочини си най-напред малко!

Тогава той легнал и заспал. А Али станал, промъкнал се на пръсти, грабнал кесията и отишъл спокойно в дома на младоженците, останал там, за да гледа тържеството. А през това време на Зураик се присънило, че някаква птица му откраднала кесията, и той се събудил стреснат и извикал на Ум Абд-Аллах:

— Ставай, виж там ли е кесията!

Тя погледнала, ала кесията я нямало; ударила се жената с ръце по лицето и извикала:

— О, това твое черно щастие, Ум Абд-Аллах! Тоя шмекер е откраднал кесията!

— Кълна се в аллаха — извикал Зураик, — само тоя шмекер Али я е откраднал! Да, никой друг освен него не е откраднал кесията. Трябва да го пипна!

А жената рекла:

— Не донесеш ли кесията, ще ти затворя вратата под носа и ще те оставя да спиш на улицата!

Зураик отишъл на сватбата: и видял там шмекера Али, който стоял и гледал, Зураик си рекъл:

„Той ми е откраднал кесията, но той живее в казармата на Ахмед ед-Данаф“.

И Зураик избързал навън, покатерил се по задната стена на казармата, спуснал се вътре в помещението и заварил там момчетата заспали. В това време и Али се върнал и почукал на вратата. Зураик рекъл:

— Кой е там?

— Али Каиреца — бил отговорът, а Зураик попитал:

— Донесе ли кесията?

Али помислил, че Шуман го пита, та рекъл:

— Нося я, отвори ми вратата!

Зураик обаче отвърнал:

— Няма да ти отворя, преди да видя кесията, защото се хванах на бас с твоя началник.

Али извикал:

— Подай си ръката навън!

Така през дупката до бравата на вратата^[9] се протегнала една ръка, Али сложил в нея кесията, Зураик я грабнал, покатерил се отново по същия път, по който бил дошъл, и се върнал спокойно на сватбата. Али останал още някое време навън пред вратата, без никой да му отвори. Най-сетне той започнал да блъска по вратата така, че момците вътре се събудили, те извикали:

— Така чука Али от Кайро!

Надзирателят веднага му отворил и го попитал:

— Донесе ли кесията?

Али обаче отвърнал:

— Стига шеги! Шуман, нима не ти дадох кесията през дупката до бравата на вратата? И нима ти не ми каза, че си се заклел да не ми отвориш вратата, докато не ти покажа кесията?

— Кълна се в аллаха — извикал Шуман, — аз не съм я вземал. Това сигурно е бил Зураик, който си я е прибрал отново.

А Али извикал:

— Ще трябва пак да му я отнема!

И той веднага се върнал обратно на сватбата, там чул как шаферът тъкмо викал:

— Направи и ти един подарък, о, Абу Абд-Аллах! Нека наградата за това да ощастливи твоя син^[10]!

Тогава Али си рекъл:

„Аз наистина съм щастливец!“

И той отишъл до къщата на Зураик, покатерил се по задната ѝ стена и се спуснал вътре. Заварил жената на Зураик заспала и я упоил, после облякъл нейните дрехи и взел детето в ръце. След това обиколил къщата и търсил, докато намерил една кошница със сладки, които стиснатият Зураик бил скрил още от празника^[11]. Скоро след това търговецът на риба се върнал у дома си и почукал на вратата. Шмекерът Али попитал с подправен като на жена му глас:

— Кой е там?

— Абу Абд-Аллах — отвърнал Зураик, а Али продължил:

— Аз се заклех, че няма да ти отворя, докато не ми донесеш кесията.

— Донесох ти я — отвърнал търговецът на риба.

— Дай я тогава и ще ти отворя — извикал Али.

Зураик казал:

— Спусни кошницата и я издърпай!

Али спуснал кошницата, а Зураик сложил кесията в нея. Така шмекерът Али се докопал до златото, упоил детето и събудил жената. Веднага след това се спуснал от същото място, от което бил дошъл, навън на улицата и побягнал към казармата, влязъл при своите другари и им показал кесията, та и детето на Зураик. Другарите му го похвалили, а той ги почерпил със сладките и те си хапнали от тях. А на Шуман Али рекъл:

— Това момченце е синът на Зураик, скрий го при тебе!

Шуман взел детето и го скрил, докарал едно агне, заклал го и го дал на управителя; управителят опекул цялото агне, увил го в един покров и го проснал като мъртвец.

През това време Зураик стоял пред вратата на дома си; почакал, почакал и заблъскал с все сили.

Тогава жена му извикала:

— Донесе ли кесията?

А той й отвърнал:

— Не я ли изтегли с кошницата, която ми спусна?

Тогава тя извикала:

— Никаква кошница не съм ти спускала, никаква кесия не съм виждала и нищо не съм получавала.

— Кълна се в аллаха — рекъл Зураик, — тоя шмекер ме е изпреварил и пак ми взе кесията.

После той се разтърсил из къщи, видял, че сладките са задигнати и че сина му го няма. Извикал:

— Горко ни, детето го няма!

А жена му се заудряла по гърдите и завикала:

— И ти, и аз отиваме при везира! Никой друг не е убил сина ми освен тоя подъл измамник, който ти е скроил всички хитрини, и всичко това стана само заради тебе!

Зураик казал:

— Аз сам ще го пипна.

И Зураик си вързал кърпата на мира на врата, отишъл в казармата на Ахмед ед-Данаф и почукал на вратата. След като управителят му отворил, той влязъл при стражите. Тогава Шуман го попитал:

— Какво те води при нас?

Зураик отвърнал:

— Застъпете се за мене пред Али Каиреца да ми върне детето! Оставям му кесията със златото.

Шуман възкликнал:

— Нека аллах те възнагради, о, Али! Защо не си ми казал, че това е твоят син?

— Какво се случи с него? — попитал Зураик, а Шуман отговорил:

— Дадохме му да хапне грозде, детето се задави от едно зърно и умря. Ето го лежи там.

Зураик извикал:

— Горко ми, моето дете! Какво ще кажа сега на майка му? — После той открил покрова и видял, че вътре има загърнато печено агне, и рекъл: — Ти се шегуваш с мен, Али!

Тогава му донесли детето, а Ахмед ед-Данаф рекъл:

— Ти беше закачил кесията нависоко и беше казал: който е хитър, нека я вземе и ако се намери такъв хитрец — нека я запази за себе си. Сега кесията се пада вече на Али Каиреца.

— Подарявам му я — отвърнал Зураик, а Али Зайбак ел-Мисри казал:

— Вземи я заради племенницата си Зайнаб!

И когато Зураик рекъл:

— Вземам я! — момците извикали:

— Ние искаме ти да дадеш Зайнаб за жена на Али Каиреца!

Зураик обаче възразил:

— Аз нямам власт над нея и това може да се постигне само чрез добро!

После той си взел детето и кесията, а Шуман го попитал:

— Приемаш ли сватовството с нас?

Той отвърнал:

— Приемам да я сватосам за онзи, който може да заплати зестрата за нея.

— И каква е тая зестра? — попитал Хасан, а Зураик отвърнал:

— Тя се е заклела, че никой друг няма да почива на гърдите ѝ освен онзи, който ѝ донесе дрехите на Камар, дъщерята на Азра Евреина, а също така и короната, колана и златните ѝ пантофки.

Тогава Али извикал:

— Ако не ѝ донеса тази вечер дрехите, няма да имам повече право да се сватосам за нея!

Зураик обаче рекъл:

— О, Али, ти ще си намериш смъртта, ако се опиташ да изиграеш някаква хитрост на Камар.

— Че защо пък? — попитал Али, а другарите му разказали:

— Азра Евреина е много хитър и зъл магьосник, защото духовете са негови слуги; той си е построил дворец пред вратите на града със

стени от златни и от сребърни тухли. Дворецът му става видим за хората само докато Азра е вътре; излезе ли той, дворецът става невидим. Той има една дъщеря на име Камар; донесъл ѝ роклята от някаква съкровищница. Той слага роклята върху едно златно блюдо, отваря прозорците на двореца си и вика навън: „Къде са хитреците на Египет, шмекерите от Ирак, майстор-шегаджиите от персийската страна? Успее ли някой да вземе тази рокля, тя ще бъде негова“. Всички другари се опитваха да я вземат, но никой не успя да я открадне и Азра превръща всички в маймуни и магарета.

Въпреки това Али рекъл:

— Аз трябва да я измъкна от двореца, а Зайнаб, дъщерята на хитрата Далила, трябва да бъде показана в тази рокля на сватбата си.

Като казал това, Али ел-Мисри отишъл в дюкяна на евреина и видял там един мъж, строг и суров; в дюкяна имало везни, грамове, злато, сребро и много чекмеджета, а също и едно магаре.

По едно време евреинът станал, затворил дюкяна, прибрал златото и среброто в две кесии, които пхнал в дисаги, и ги натоварил на магарето. После го яхнал и го подкарал, докато стигнал до стените на града. Али Каиреца вървял подире му, без онзи да го забележи. После евреинът взел малко прах от една кесия, която извадил от джоба си, произнесъл някакви заклинания над праха и го разпилял във въздуха. В същия миг пред очите на шмекера Али израснал един дворец, който нямал равен на себе си. После магарето се изкачило заедно с евреина по стълбите, защото то било дух, който евреинът бил направил свой слуга. Евреинът взел дисагите от гърба на магарето и то се отдалечило и изчезнало. После евреинът се разположил в своя дворец, а Али го наблюдавал какво прави. Евреинът извадил една златна тръба, окачил на нея едно златно блюдо със златни синджири и поставил роклята вътре. Али, който стоял зад вратата, видял всичко, а евреинът тутакси се развикал:

— Къде са хитреците на Египет, шмекерите от Ирак, майстор-шегаджиите от персийската страна? Който успее да вземе тази рокля чрез хитрост, тя ще бъде негова.

След това той изрекъл пак някакви заклинания и пред него се появила маса отрупана с ястия, и той се нахранил, а масата се вдигнала от само себе си и изчезнала. Евреинът отново произнесъл някакви тайнствени думи и се появила друга маса с вина и той пил до насита.

А Али си рекъл:

„Ще можеш да вземеш роклята само ако той се напие.“

Затова се промъкнал откъм гърба на магьосника до него и замахнал със стоманения си меч. Евреинът обаче се извърнал и омагьосал ръката, като казал:

— Спри се с меч!

И ръката на Али останала във въздуха заедно с меч. Али протегнал лявата си ръка, ала и тя останала в същата поза във въздуха. По същия начин се вцепенил и десният му крак така че той вече стоял само на един крак. След това евреинът го освободил от магията и Али ел-Мисри отново станал същият, какъвто бил преди това. Тогава евреинът хвърлил пясък върху една тава и разбрал, че човекът се нарича Али Зайбак ел-Мисри. Обърнал се към него и му заговорил:

— Ела насам! Кой си ти и с какво се занимаваш?

Шмекерът отвърнал:

— Аз съм Али Каиреца, един от момците на Ахмед ед-Данаф. Поисках да се сватосам за Зайнаб, дъщерята на хитрата Далила, но ми казаха, че ще трябва да заплатя зестрата ѝ чрез роклята на твоята дъщеря. Затова дай ми роклята, ако ти е мил животът, и приеми мюсюлманската вяра.

— Само след твоята смърт! — отвърнал магьосникът. — Мнозина вече са се опитвали да ми изиграят някоя шега, за да вземат роклята, ала никой не е успял досега да ми я открадне. Ако искаш да ти дам един добър съвет, гледай да спасиш себе си! Те са поискали от теб роклята само за да те пратят на явна смърт. И ако аз не бях видял веднага, че твоят късмет е по-голям от моя, щях да ти отрежа главата.

Али се зарадвал, че неговият късмет е по-голям от късмета на евреина, както той сам заявил, затова рекъл:

— Няма друг изход, аз трябва да взема роклята, а ти трябва да станеш мюсюлманин!

— И това ли е твоето непоклатимо желание? — попитал евреинът, а Али отвърнал:

— Точно така.

Тогава магьосникът взел една купичка, пълна с вода, произнесъл над нея някакви заклинателни думи и казал на Али:

— Напусни човешкия си образ и приеми образа на магаре! — и в същото време го напръскал с омагьосаната вода.

Али веднага се превърнал в магаре с копита и дълги уши и започнал да реве „иа“. А евреинът нарисувал около него един кръг, на чието място се издигнала стена. После евреинът се отдал на пиянство чак до сутринта. Тогава рекъл на Али:

— Днес ще яздя тебе и ще оставя на мира своето добиче!

Прибрал роклята и блюдото, и тръбата със синджирите в шкафа, излязъл от къщата, произнесъл заклинателните си думи над Али и той веднага започнал да му се подчинява. Евреинът сложил дисагите на гърба му и го яхнал. А през това време къщата станала невидима; яздейки, евреинът стигнал пред своя дюкян и слязъл от магарето. Изсипал кесията със златото и кесията със среброто в чекмеджетата пред себе си. А Али си останал магаре, ала чувал и разбирал всичко, само дето не можел да говори. Тогава неочаквано покрай дюкяна минал един млад търговец, срещу когото съдбата била проявила голяма жестокост и сега той трябвало да се задоволява със скромния занаят на водоносец. Търговецът бил взел гривните на жена си и ги донесъл на евреина, като му казал:

— Колко ще ми дадеш за тези гривни, та да мога да си купя срещу тях едно магаре!

— Какво ще пренасяш с него? — попитал евреинът, а търговецът отвърнал:

— Майсторе, ще пренасям с него вода от реката и така ще си изкарвам прехраната.

Тогава евреинът рекъл:

— Вземи моето магаре ей там!

Така търговецът му продал гривните и получил в замяна магарето и остатъка от пари, които евреинът му изплатил. После той подкарал омагьосания Али ел-Мисри към своя дом, ала Али си рекъл:

„Ако мулетарят те натовари със самар и с мехове за вода и отива по десет пъти на ден с тебе до реката, това ще те съсипе и ти ще умреш“.

Затова, щом жената на водоносеца пристъпила към него и му хвърлила храна, той я блъснал с главата си така, че тя паднала по гръб; после скочил върху нея, започнал да тика главата ѝ с муцуната си напред и увесил онова, с което го бил дарил баща му. Тя изкрещяла високо, съседите ѝ се притекли на помощ, започнали да бият магарето

и го отблъснали от гърдите ѝ. В това време мъжът ѝ, който искал да стане водоносач, се върнал у дома и тя извикала насреща му:

— Или се разведи с мене, или върни магарето на предишния му господар!

— Какво се е случило? — попитал той, а тя отвърнала:

— Това е дявол в магарешки образ; той се нахвърли върху мен и ако съседите не го бяха откъснали от гърдите ми, щеше да ме посрами^[12].

Мъжът повел магарето и го върнал на евреина, онзи попитал:

— Защо връщаш магарето?

Човекът отвърнал:

— Защото искало да опозори жена ми.

Тогава евреинът му върнал парите и човекът си отишъл. А Азра се обърнал към Али и рекъл:

— Значи, нещастнико, ти си решил да се измъкнеш чрез хитрости, та човекът да те върне? Но щом ти е приятно да бъдеш магаре, аз ще те направя за посмешище на мало и голямо.

И той извел магарето, яхнал го и стигнал с него до стените на града. Там извадил пак праха от джоба си, произнесъл заклинанието си над него и го разпръснал из въздуха и дворецът веднага станал видим. Двамата се изкачили по стълбата евреинът снел дисагите от гърба на магарето и извадил двете кесии със златото и със среброто; после взел тръбата, окачил на нея блюдото с роклята и извикал, както правел всеки ден:

— Къде са хитреците от всички страни? Кой може да открадне тази рокля?

И както предишния ден, произнесъл някакви заклинателни думи; веднага пред него се появила маса с ястия и той се нахранил. После пак направил магия и пред него застанала маса с вина и той започнал да гуляе. Накрая взел една купа с вода, произнесъл заклинанията над нея, напръскал магарето с водата и казал:

— Излез от сегашния си образ и приеми предишния си вид!

Така Али отново станал човек, какъвто бил преди. Тогава евреинът му казал:

— О, Али, чуй един добър съвет и нека ти стига нещастieto, което вече ти причиних! Не ти трябва да се жениш за Зайнаб и да крадеш роклята на дъщеря ми; защото то никак няма да ти бъде лесно.

Откажи се от страстта, така ще бъде по-добре за тебе! Инак ще те превърна в мечка или в маймуна, или ще те дам на някой дух да те хвърли зад планината Каф.

Ала Али отвърнал:

— О, Азра, аз се заклях, че ще взема роклята и трябва да я взема. А ти трябва да станеш мюсюлманин, иначе аз ще те убия!

— О, Али — рекъл тогава евреинът, — ти си като орех, не го ли счупиш, не можеш да го изядеш. — И той взел една купа с вода, произнесъл заклинания над нея и напръскал Али с водата, като казал:

— Превърни се в мечка!

И Али начаса се превърнал в мечка. После магьосникът му сложил една халка около врата, завързал му устата и го вързал с верига за един железен стълб; като седнал да яде, той му подхвърлял от време на време по една хапка и изливал върху него виното, което оставало в чашата му. Когато се развиделило, евреинът станал, прибрал блюдото и роклята и накарал с ново заклинание мечката да го последва в дюкяна му. Там той седнал, изсипал златото и среброто в чекмеджето и завързал за стената веригата, която се проточвала от халката на врата на мечката. Али чувал и разбирал всичко, ала не можел да говори. В дюкяна влязъл един търговец и рекъл на евреина:

— Майсторе, искаш ли да ми продадеш тази мечка? Аз имам жена, която е дъщеря на моя чичо, и някой ѝ предписал да хапне месо и да се маже с мечка мас.

Евреинът си казал доволен:

„Ще го продам, та този човек да го заколи и да мирясаме от него!“

А Али си рекъл в душата:

„Боже мой, този проклетник иска да ме заколи! Ала спасението на всеки от нас е в ръцете на аллаха.“ Тогав евреинът отговорил гласно:

— Вземи мечката подарък от мене!

И търговецът повел мечката, отишъл с нея при един колач и му рекъл:

— Вземи си ножовете и ела с мен!

Колачът си взел ножовете и отишъл заедно с него у дома му; пристъпил към мечката, завързал я здраво и започнал да си точи ножа, за да я заколи. А Али ел-Мисри, щом го видял да се приближава, се

изскубнал от ръцете му и полетял високо между небето и земята. Летял така, докато се смъкнал в двореца на евреина.

А ето как се случило това: след като подарил мечката на търговеца, евреинът се върнал в двореца си. Там дъщеря му го попитала и той ѝ разказал всичко, което се случило. Тогава тя го помолила:

— Повикай някой дух и го попитай дали този, който търси да те измами, е наистина Али Каиреца или някой друг!

Евреинът повикал чрез магиите си един дух и го попитал:

— Този, който иска да ми изиграе тая дяволия, наистина ли е Али Каиреца, или е някакъв друг човек?

Тогава духът грабнал мечката и я довел при евреина и рекъл:

— Това е самият Али ел-Мисри. Колачът тъкмо го беше завързал и си точеше ножа, за да го заколи, когато аз го откъснах от ръцете му и го доведох тук при теб.

А евреинът отново взел една паничка с юда, произнесъл заклинания над нея и напръскал с водата мечката, като казали:

— Приеми отново човешкия си образ!

И Али отново станал такъв, какъвто бил преди. А дъщерята на евреина — Камар, щом видяла какъв хубав момък е той, усетила, че сърцето ѝ се изпълва с любов към него, а и неговото сърце се изпълнило с любов към нея. И тя му казала:

— Нещастнико, защо искаш да откраднеш роклята ми и принуждаваш баща ми да се отнася така към тебе?

А той ѝ отвърнал:

— Дадох клетва да я отнеса на Зайнаб Шмекерката, за да се оженя за нея.

А Камар продължила:

— И други преди теб са се опитвали да надхитрят баща ми, за да вземат моята рокля, ала никой не е успял досега. — И тя добавила: — Затова откажи се от това свое силно желание!

А той отново настоял:

— Аз трябва да взема роклята, а твоят баща трябва да стане мюсюлманин, иначе ще го убия.

Тогава бащата рекъл на Камар:

— Погледни този нещастник, дъще моя, виж го как си търси смъртта! — А на Али той рекъл: — Сега ще те превърна в куче!

После той взел една паничка, върху която били гравирани магьосническите формули и която била пълна с вода, изрекъл заклинанията си над водата и напръскал с нея Али, като рекъл:

— Превърни се в куче!

И шмекерът начаса се превърнал в куче. А евреинът и дъщеря му седнали да ядат и пият до сутринта. После той прибрал отново блюдото и роклята, яхнал магарето си и внушил на кучето да го следва. Всички кучета по пътя започнали да лаят по него, ала когато минавали край дюкяна на един вехтошар, човекът станал и разгонил кучетата от Али; тогава той легнал от благодарност в краката му. Евреинът се извърщал няколко пъти назад към него, ала не го видял. Скоро след това вехтошарят прибрал всичко в дюкяна и си отишъл у дома, а кучето тръгнало подире му. Ала когато вехтошарят влязъл у дома си, дъщеря му погледнала към него и щом забелязала кучето, прикрила лицето си с ръце и казала:

— Татенце, водиш чужд мъж и влизаш заедно с него при мене?

— Мила дъще — отвърнал той, — та това е куче!

Ала тя продължила:

— Това е Али Каиреца, когото евреинът е омагьосал — и тя се обърнала към кучето и го попитала: — Ти не си ли Али Каиреца?

И кучето ѝ дало знак с глава, който означавал „да“. Тогава баща ѝ попитал:

— Че защо го е омагьосал евреинът?

А тя отвърнала:

— Заради роклята на дъщеря си Камар, ала аз мога да го освободя от магията.

— Ако това ще бъде за добро — рекъл вехтошарят, — тогава направи го.

— Ако той се съгласи да се ожени за мен — рекла дъщерята, — аз ще го освободя от магията.

Кучето веднага кимнало утвърдително с глава. Девойката взела едно блюдо, върху което били гравирани заклинателни писмена, и изрекла някакви тайнствени слова над него. В този миг обаче се разнесъл силен вик и девойката изпуснала съда. Обърнала се назад и видяла, че робинята на баща ѝ била извикала, а робинята ѝ рекла:

— Господарке, нима такава беше нашата уговорка с тебе? Аз единствено съм те научила на това изкуство и ти ми обеща, че няма да

вършиш нищо, без да поискаш моя съвет; обеща също, че който се омъжи за теб, ще се омъжи и за мен и ще принадлежи едната нощ на мене, а другата на тебе.

— Така беше — отвърнала дъщерята на вехтошаря.

А стопанинът, като чул думите на робинята си, попитал своята дъщеря:

— А кой е научил на това изкуство робинята?

— Мили татко — отвърнала дъщерята, — тя научи мен, а ти попитай нея кой я е научил!

Тогава той попитал робинята и тя му казала:

— Знай, о, господарю мой, че когато живеех при евреина Азра, аз винаги го подслушвах, щом почнеше да прави магии. А когато той отиваше в дюкяна си, аз разгръщах магьосническите му книги и ги четях, докато изучих науката за духовете. Един ден той се беше напил и искаше да ме вземе при себе си в своето ложе; ала аз отказах и му рекох: „Няма да ти позволя да сториш това нещо с мен, освен ако се согласиш да станеш мюсюлманин“. Той отказа и тогава аз му рекох: „Да вървим на пазара на султана^[13]!“ Така той ме продаде на тебе и аз дойдох в твоя дом; тук научих дъщеря ти на това изкуство, ала поставих условие, че тя не бива да върши никаква магия без моя съвет, а който се омъжи за нея, той ще трябва да се омъжи и за мене и да принадлежи една нощ на мене, една нощ на нея.

След това робинята взела една паничка с вода, произнесла над нея заклинателни думи и напръскала кучето с водата, като рекла:

— Приеми отново човешкия си образ!

Тогава той отново станат човек, какъвто бил преди. Вехтошарят го поздравил и го попитал защо са го омагьосали и Али му разказал всичко, което му се било случило. А вехтошарят му рекъл:

— Не ти ли стигат моята дъщеря и робинята ми?

Али обаче отвърнал:

— Трябва да имам и Зайнаб.

В това време неочаквано се почукало на вратата. Робинята извикала:

— Кой е там? Нечий глас отвърнал:

— Камар, дъщерята на евреина! При вас ли е Али Каиреца?

Дъщерята на вехтошаря рекла:

— О, юдейска щерко! Ако той е при нас, какво искаш да правиш с него? Иди, робиньо, и ѝ отвори вратата.

Робинята отворила вратата и Камар влязла вътре, а Али, щом я забелязал и тя го погледнала, възкликнал:

— Какво те доведе тук, кучешка щерко?

Тогава тя казала:

— Кълна се, че няма друг бог освен аллах, и твърдя, че Мохамед е пратеникът на аллаха. — Така тя станала мюсюлманка. После попитала Али: — Според вярата на исляма мъжете ли дават откуп за жените, или жените носят зестра на мъжете?

Той отвърнал:

— Мъжете дават откуп за жените.

— Тогава — продължила тя — аз давам сама откупа за себе си от твое име, а именно — роклята, тръбата, синджирите и главата на баща си, който беше твой враг и враг на аллаха. — При тези думи тя хвърлила главата на баща си пред краката му повторила: — Това е главата на баща ми, който беше твой враг и враг на аллаха.

А причината, поради която тя убила баща си, била следната: когато той омагьосал Али на куче, на нея ѝ се присънил някакъв образ, който ѝ казал: „Приеми исляма!“ Тогава тя приела ислямската вяра и когато се събудила на другата заран, предложила и на баща си да стане мюсюлманин, той обаче отказал. И тъй като той не бил съгласен да приеме ислямската вяра, тя го упоила с бендж и го убила.

Али взел нещата, които Камар била донесла, и казал на вехтошаря:

— Утре ще се срещнем с тебе при халифа, за да се оженя за твоята дъщеря и за робинята ти.

И той си излязъл, окрилен от радост, и се запътил с вещите към казармата на Ахмед. По пътя срещнал един сладкар, който плеснал с ръце и възкликнал:

— Няма власт и няма никаква друга сила освен аллах всевишния и всемогъщия! Стремешите на хората станаха греховни и всичко се върши само с измама. Моля те, в името на аллаха, опитай този сладкиш!

Али взел едно парченце и го изял, ала в сладкиша имало бендж. Така сладкарят го упоил, съблякъл му дрехите, взел тръбата и синджирите и ги прибрал в сандъка си за сладките: после вдигнал

сандъка на гръб, грабнал и подноса и си тръгнал. Скоро след това той срещнал един кадия, който му извикал:

— Ела насам, сладкарю!

Той пристъпил към човека, разтворил подставката си, сложил подноса отгоре и попитал:

— Какво обичаш?

Кадията отвърнал:

— Искам локум и захаросани бадеми! — Той взел по малко от двете в ръката си и рекъл:

— Този локум и тези захаросани бадеми не са приготвени както трябва. — И той извадил малко локум от джоба на дрехата си и рекъл на сладкаря: — Виж колко добре е приготвен този локум, хапни от него и направи и ти същия!

Сладкарят взел и хапнал, ала вътре имало бендж и той веднага се упоил. Тогава кадията взел подставката и сандъчето с роклята и другите неща. Напъхал сладкаря в сандъка, нарамил всичко и се отправил към казармата, където живеел Ахмед ед-Данаф.

А кадията всъщност бил Хасан Шуман. И ето как протекло всичко, когато Али се заклел, че на всяко цена ще вземе роклята и тръгнал, за да я открадне, другарите му не чули нищо повече за него. Тогава Ахмед ед-Данаф рекъл:

— Мъже, вървете и търсете своя брат Али ел-Мисри!

Всички тръгнали начаса да търсят Али из града. Самият Хасан Шуман тръгнал преоблечен като кадия и когато срещнал сладкаря, познал в него Ахмед ел-Лакит; упоил го, после го вдигнал заедно със златната рокля и го донесъл в казармата. А през това време четиридесетимата мъже обикаляли да търсят Али из улиците на града; Али Китф ел-Джамал се отделил от другарите си и когато видял на едно място, че се събира тълпа хора, отишъл да види какво става там. И видял Али Каиреца, който лежал упоен сред насъбралите се, и го събудил от упойката. Когато Каиреца се събудил, той огледал хората, които се били насъбрали наоколо му, а Китф ел-Джамал му извикал:

— Ела отново на себе си!

— Къде съм? — попитал Каиреца, а Али Китф ел-Джамал и другите хора му рекли:

— Намерихме те тук да лежиш упоен, ала никой от нас не знае кой те е упоил.

А той им рекъл:

— Упои ме един сладкар и ми открадна всичко. Но къде е отишъл той?

Отговорили му:

— Никого не сме виждали, ела да вървим в казармата.

И те тръгнали към казармата, влезли вътре и намерили там Ахмед ед-Данаф. Той ги поздравил и веднага попитал:

— Казвай, Али, донесе ли роклята?

— Носех я — отвърнал Али, — носех и други неща, та дори и главата на евреина. Но по пътя ме срещна един сладкар; той ме упои и ми е задигнал всичко. — И той разказал всичко, което му се случило, и добавил: — Само да видя отново сладкаря, добре ще го накажа за това!

Тогава от една стая се показал неочаквано Хасан Шуман и попитал:

— Донесе ли нещата, Али?

А Каиреца рекъл и на него:

— Носех ги, носех и главата на евреина. Но по пътя ме срещна един сладкар и ме упои и ми открадна и роклята, и другите неща. Не го знам къде е отишъл; ако го знам къде е, ще му дам да разбере. Дали ти не знаеш къде е изчезнал той?

— Знам го къде е — отвърнал Хасан, отворил стаята и му показал упоения сладкар.

После събудили сладкаря от упойката и когато той отворил очи, видял пред себе си Али Каиреца и Ахмед ед-Данаф и четиридесетимата мъже. Той скочил и извикал:

— Къде съм? Кой ме е отвлякъл?

Хасан Шуман рекъл:

— Аз те отвлякох!

А Али ел-Мисри рекъл:

— Негоднико, на мен ли ще ми правиш такива шеги? — и понечил да го убие.

Хасан Шуман обаче извикал:

— Не посягай! Сега той е твой роднина.

— Мой роднина ли, от къде на къде? — попитал Али, а Хасан продължил:

— Това е Ахмед ел-Лакит, синът на сестрата на Зайнаб.

Тогава Али рекъл:

— Защо направи това, Лакит?

Онзи отвърнал:

— Баба ми, хитрата Далила, ми заповяда да го сторя, и то само защото Зураик, търговецът на риба, дошъл при нея и й казал: „Али от Кайро е шмекер, и то голям; той сигурно ще убие евреина и ще донесе роклята“. Тогава тя пратила да ме повикат и ми каза: „Ахмед, познаваш ли Али Каиреца?“ — „Да — рекох аз, — познавам го, нали аз му посочих пътя до казармата на Ахмед ед-Данаф.“ А тя ми рече: „Върви, хвърли мрежата си и когато той дойде с нещата, които носи, скрой му някоя шега и му задигни всичко!“ Тогава аз тръгнах да обикалям улиците на града, докато срещнах един сладкар; дадох му десет динара, срещу които той ми отстъпи дрехите си, сладкишите и таблата, и после се случи онова, което се случи.

Тогава Али ел-Мисри казал на Ахмед ел-Лакит:

— Върви при баба си и при Зураик, търговеца на риба, и събщи и на двамата, че аз съм донесъл нещата и главата на евреина. Кажи им още: „Утре ще се срещнете с него в Държавния съвет при халифа; там той ще ви даде и откупа за Зайнаб“.

А Ахмед ед-Данаф много се зарадвал на всичко това и рекъл:

— Това, дете си изучил, няма да иде напразно, о, Али!

И когато настанало утрото, Али Каиреца взел роклята и блюдото, и тръбата, и златната верижка, и главата на евреина Азра, която набучил на едно копие; отправил се с всичко това към Държавния съвет заедно със своя чичо Ахмед и другарите си. Там те целунали пода пред краката на своя владетел. Халифът ги погледнал и съзрял сред тях един момък, когото никой мъж не превъзхождал по смелост; той попитал хората за него и Ахмед ед-Данаф отговорил:

— О, повелителю на правоверните, това е Али Зайбак ел-Мисри, главатарят на нашите другари в Кайро; той е първият от моите момци.

Халифът погледнал момъка и го обикнал, защото видял, че смелост блестяла в погледа му и говорела в негова полза, а не в негова вреда. Тогава Али хвърлил главата на евреина в краката на владетеля и рекъл:

— Всички твои врагове ще ги сполети същото, както този, о, повелителю на правоверните.

— Чия глава е тази? — попитал халифът, а Али отвърнал:

— Това е главата на евреина Азра!

И когато халифът попитал по-нататък:

— И кой го уби? — Али Каиреца му разказал всичко, което му се било случило, от начало до край.

Тогава халифът рекъл:

— Аз не можех да си представя, че ти ще успееш да го убиеш, защото той беше магьосник.

— О, повелителю на правоверните — рекъл Али, — аллах ми даде сили, за да го убия.

Тогава халифът изпратил валията в двореца на евреина и той видял там обезглавения труп на Азра. Сложили трупа в един сандък и го отнесли на халифа, а той дал заповед да го изгорят. Тогава Камар, дъщерята на евреина, пристъпила напред, целунала пода пред халифа и му съобщила, че тя е дъщерята на евреина Азра и че е приела вярата на исляма. После тя отново потвърдила преминаването си към новата вяра пред престола на повелителя на правоверните и добавила:

— Бъди мой застъпник пред шмекера Али Зайбак от Кайро, за да ме сватосаш за него! — и в същото време тя помолила халифа да ѝ бъде настойник, когато тя се ожени за Али.

Тогава халифът подарил на Каиреца двореца на евреина, заедно с всичко, което се намирало вътре, и му рекъл:

— Кажу с какво би желал да те възнаградя!

А Али отвърнал:

— Моля те да ми разрешиш да стоя на твоя килим и да се храня на твоята софра.

— Кажу, Али — продължил халифът, — ти имаш ли свои момчета?

— Имам четиридесет момци — отвърнал Али, ала те са в Кайро.

Тогава халифът заповядал:

— Изпрати да ги повикат и да дойдат от Кайро тук! — И добавил: — О, Али, а имаш ли си казарма?

— Нямам — отвърнал шмекерът.

Тогава Хасан Шуман рекъл:

— Аз ще му подаря моята казарма с всичко, което има в нея, о, повелителю на правоверните.

Халифът обаче рекъл:

— О, Хасан, твоята казарма ще си остане твоя! — и заповядал на началника на царската хазна да даде на главния майстор-строител

десет хиляди динара, за да издигне казарма с четири отделения и четиридесет стаи за момците му. След това халифът попитал:

— О, Али, имаш ли още някакво желание, което ние бихме могли да заповядаме да се изпълни?

— О, най-велики царю на нашето време — отвърнал Каиреца, — бих желал ти да бъдеш мой застъпник пред хитрата Далила, за да ме ожени за своята дъщеря Зайнаб и да приеме роклята на дъщерята на евреина и другите ѝ вещи като сватбен откуп.

Далила приела сватовството на халифа, поела блюдото, роклята, тръбата и златните синджири. После написали брачния договор за женитбата на Зайнаб с Али, а също така и с дъщерята на вехтошаря, и с робинята, и с Камар, дъщерята на евреина. Освен това халифът му определил заплата, отредил му място на софрата си и на обед, и на вечеря, като добавил и приходи, пари за храна на конете и други подаръци. После Али Каиреца започнал да подготвя сватбеното си празненство и приготвленията продължили цели тридесет дни. Изпратил писмо и до своите хора в Кайро, в което им писал какви почести му бил оказал халифът, и добавил: „Вие непременно ще трябва да дойдете, за да участвувате в сватбеното ми празненство, защото аз се сгодих с четири девойки“.

Не минало много време и неговите четиридесет другари пристигнали и присъствували на тържеството. Той ги настанил да живеят в неговата казарма и ги отрупал с почести; после ги отвел пред халифа, който им раздал почетни одежди. А прислужничките показали булката Зайнаб в роклята на Камар, за да я види Али ел-Мисри; и той отпразнувал сватбата си с нея и видял, че тя била девствена като непокътната перла и като необяздена кобилка. След това той се оженил и за трите други девойки, и те също били свършени по красота и прелест.

Случило се по-късно така, че една нощ Али Каиреца стоял на стража пред двореца на халифа, тогава халифът го заговорил:

— Аз бих желал, о, Али, да ми разкажеш своите преживелици от начало до край.

И Али му разказал всичките си премеждия с хитрата Далила, с шмекерката Зайнаб и с търговеца на риба Зураик. Тогава халифът заповядал да се запише всичко това и да се прибере книгата със записа в царската хазна. И всичко, което бил преживял Али, било записано, а

книгата била прибрана при другите записи, разказващи за живота на най-добрите сред хората. Така те живели щастливо и сред радости, докато при тях дошъл онзи, който кара радостите да замлъкват и прекъсва връзките между близките. Обаче аллах, преславният и всевишният, знае всичко най-добре.

[1] Тук: полицията. ↑

[2] Каирския живак. За по-късо определителният член пред името „ес-Зайбак“ отпада. ↑

[3] На арабски: ел Дарб ел-Ахмар — улица в източните квартали на Кайро. ↑

[4] Любезна форма да се откаже нещо. ↑

[5] Тоест — някакви заклинания. ↑

[6] Според ориенталското народно поверие духовете обикновено се крият в кладенците. ↑

[7] Отначало всеки търси да се измъкне чрез лъжа, но като не му повярват — казва истината. ↑

[8] Дребни монети — Б.пр. ↑

[9] Малък отвор, за да минават кучетата и котките. ↑

[10] По тази покана Али разбира, че Зураик, бащата на Абд-Аллах, присъствува на сватбата. ↑

[11] Става дума за празника на края на Рамадана, когато се пости цял месец. ↑

[12] Дяволът във вид на магаре напомня за староегипетските митове, но и при арабите магарето се явява понякога като омагьосано животно. ↑

[13] Тя можела да изиска от него да я продаде другиму, задето той като неверник си е позволил да се опита да прелъсти една мюсюлманка. — Б.пр. ↑

ПРИКАЗКА ЗА КОНЯ ОТ АБАНОСОВО ДЪРВО

Живял някога в стари времена велик цар, могъщ и от известно потекло; той имал три дъщери, които приличали на греещи луни и на цъфнали поляни, а бил щастлив и със син, който приличал на месеца. И както един ден царят седял на царския си трон, при него дошли трима мъдреци. Първият от тях носел един златен паун, вторият — рог от месинг, а третият — кон, направен от слонова кост и абаносово дърво. Попитал ги царят:

— Какви са тези предмети? Каква полза допринасят?

Първ отговорил човекът с пауна:

— Всеки път, когато измине един час от нощта или от деня, този паун започва да удря с криле и да вика.

След това се обадил човекът с рога:

— Поставят ли го на градската врата, този рог действува като пазач. Щом в града влезе някой враг, рогът започва да свири, хората познават човека и го залавят.

Последен заговорил човекът с коня:

— Господарю мой, този кон може да отнесе всеки човек, който го яхне, във всяка страна, в която ездачът пожелае.

Царят отговорил:

— Аз ще ви възнаградя чак след като изпитам силата на тези вещи.

И той изпробвал пауна и видял, че онова, което казал майсторът му, било вярно; след това изпробвал рога. Тогава Царят казал на двамата мъдреци:

— Пожелайте си някаква милост от мен!

Те отвърнали:

— Ние те молим за благоволениято да дадеш на всеки от нас за жена една от своите дъщери.

Царят се съгласил да даде на двамата по една от своите дъщери. Последен пристъпил напред майсторът с коня, целунал пода пред

краката на царя и му казал:

— О, най-велики царю на нашето време, награди и мен с голямата чест, която оказа на моите другари!

Царят обаче отвърнал:

— Най-напред ще трябва да изпробвам това, което си ми донесъл:

В този миг пред царя застанал неговият син и казал:

— Татко, аз искам да яхна този кон и да изпитам силата му.

— Мили синко — отвърнал царят, — изпитай го, както желаш.

Тогава принцът яхнал коня и го пришпорил, но животното не се помръднало от мястото си. Принцът извикал:

— О, мъдрецо, къде е бързината на твоя кон, за която ти говореше?

Мъдрецът пристъпил към принца, показал му един винт и му казал:

— Завърти тази бурма!

Сторил това принцът и ето че конят се раздвижил и полетял заедно с него към облаците на небето и продължил да лети, докато се изгубил от очите на всички. Сега принцът станал неспокоен и съжалил, задето яхнал коня, та извикал:

— Мъдрецът е измислил тази хитрост, за да ме унищожи. Но не съществува никаква власт, и никаква друга сила освен великия и всемогъщия аллах!

Като казал това, той започнал да оглежда внимателно всички части на коня и забелязал нещо, което приличало на глава на петел, на дясното бедро на коня, а после видял същото и на лявото му бедро. Тогава принцът си казал:

„Не виждам никакъв друг особен белег освен тези две копчета“.

И той завинтил копчето на дясното бедро на коня; в същия миг обаче конят се понесъл още по-бързо във висините. Принцът веднага насочил поглед към лявото му бедро; погледнал другото копче, завинтил го и конят заслизал надолу. Спускал се бавно заедно със своя ездач все по-близо към земята и принцът вече започнал да се страхува за живота си. Но като разбрал истинските сили на коня, сърцето му се изпълнило с голяма радост и той поблагодарил на аллах всевишния за милостта, която му оказал, като го закрилял от гибел. Целия ден конят все се снишавал, защото, когато се издигал нагоре, той се бил

отдалечил твърде много от земята. Докато слизали надолу, принцът въртял копчето, накъдето му хрумвало; летял ту надолу, ту се издигал нагоре, както си искал. И след като овладял напълно коня, той се приближил с него ниско над земята и загледал да види кои са тези страни и градове, които не познавал, тъй като през целия си живот не ги бил виждал. Сред градовете, които видял, имало един чудесно разположен, сред тучни зелени равнини, с много дървета и потоци. Принцът се замислил и си казал:

„Да знаех поне как се нарича този град и в коя страна се намира!“

Като си помислил това, той започнал да обикаля над града и да го разглежда отдясно и отляво. През това време обаче денят вече си отивал, а слънцето клоняло към закат и той си казал:

„Едва ли бих намерил по-хубаво място за пренощуване от този град. Затова ще прекарам нощта тук, а утре заран ще се върна обратно при своите в моя дворец и тогава ще разкажа на всички у дома и на баща си какво ми се е случило и ще им опиша всичко, което видях с очите си.“

И той затърсил някое място, което да бъде сигурен подслон за него и за коня му и където никой не би ги забелязал. И докато се оглеждал, неочаквано видял наред с града един висок палат; зданието било оградено с голяма стена с високи бойници. Тогава принцът си казал:

„Ето това е подходящо място“ — и започнал да върти копчето за слизане; животното се спуснало плавно надолу, докато се спряло леко на терасата на покрива на двореца. Принцът веднага слезъл от коня, благодарил на великия аллах и започнал да обикаля около коня и да го разглежда, при това си казал:

„В името на аллаха, този, който те е създал, наистина е мъдър майстор! Ако великият аллах ми е отредил да поживея още малко време и да се върна здрав и читав в моята страна при близките ми и ме събере отново с моя баща, аз ще направя голямо добро на този мъдрец и ще го обсия с най-големи почести“.

После той останал на терасата на покрива на двореца, докато се уверил, че вътре всички хора са заспали. Но ето че го замъчили глад и жажда, тъй като не бил хапнал нищо, откакто се разделили с баща си, и той си казал:

„Не е възможно в дворец като този да няма храна“.

И той оставил коня и тръгнал да търси нещо за ядене. Най-напред се натъкнал на някакво стълбище; слязъл по стълбите надолу и стигнал до един вътрешен двор, целият постлан с мрамор. Принцът се възхитил от този приятен кът и от красивия му строеж, ала той все още не бил доловил никакъв звук в двореца, нито пък бил забелязал някакво живо същество. Стоял объркан и гледал ту наляво, ту надясно, без да знае накъде да тръгне. Най-после си казал:

„Най-добре ще бъде да се върна обратно на мястото, където оставих коня си, и да прекарам нощта при него. Утре заран отново ще го яхна и ще полетя обратно.“

Докато стоял така и си казал тези думи, изведнъж той забелязал една светлина, която се приближавала към мястото, където бил; като се загледал към светлината, съзрял група девойки, а сред тях една девица, чудна красавица, чийто стан приличал на буквата алиф^[1]; девойката приличала на пълната луна, когато блести на небето, както поетът я е възпял:

*Едва се спусне нощ, и тя се появява
подобно на луна в небесна тъмна вие —
тя, стройната мома, със друга несравнима,
която сплете красотата със нрав пречист.
Когато я съзрях, извиках: „Славословя
тогова, що човек от капка сътвори!“
За уроци ще бдя над нея с реч: „Ще бягам
при бога на зората и людете добри“.*

Девойката била дъщеря на царя на този град; баща ѝ я обичал нежно и от любов към нея ѝ построил този дворец.

Всякога, когато се чувствувала потисната от нещо, тя отивала там заедно със своите робини и оставала в двореца ден-два, а понякога и по-дълго; после отново се връщала в своя сарай. И ето случило се така, че същата вечер тя дошла да се поразвлече и да се поразсее; вървяла сред своите робини, придружена от един евнух с меч на кръста. Щом принцесата влязла в двореца, робините разстлали пред нея килимите и запалили благовонията, а после всички заедно започнали да играят и

да се веселят. И както девойките се шегували и се радвали, изведнъж принцът се нахвърлил върху евнуха, ударил го в лицето и го повалил на пода; после той грабнал меча от ръката му, изтичал към девойките, които оградили принцесата, и ги изтикал надясно и наляво. Принцесата, като го видяла колко е красив, възкликнала:

— Ти ли си този, който идва вчера при моя баща да се сватосва за мен и когото баща ми отпрати, като му каза, че е много грозен? Аллах ми е свидетел, тогава баща ми е излъгал, като каза това! Защото ти си истински красавец!

В същност синът на царя на Индия идвал при баща ѝ да се сватосва за нея, но той го отпратил, защото бил много грозен. И тъй като принцесата помислила, че принцът е тъкмо онзи сватовник, тя пристъпила към него, прегърнала го, целунала го и седнала заедно с него. Робините ѝ обаче се развикали:

— Господарке, та това не е онзи, който идва да се сватосва за теб при баща ти! Онзи е грозен, а този е хубав; онзи, който те искаше за жена и когото баща ти отпрати, дори не заслужава да бъде прислужник на този момък. Да, господарке, този млад човек сигурно е от велик род.

И девойките се приближили до евнуха, който все още лежал проснат на пода, и го събудили; той скочил изплашен на крака и затърсил меча си, ала не го намерил. Тогава робините му казали:

— Човекът, който ти взе меча и те повали на пода, седи редом с принцесата.

Царят обаче бил поставил този евнух да пази дъщеря му, защото се страхувал от превратностите на съдбата и от ударите на случайността. Затова евнухът веднага изтичал към завесата и я вдигнал; като видял принцесата да седи на сладък разговор с принца, той казал на принца:

— Господарю мой, ти човек ли си, или някакъв дух?

А принцът възкликнал:

— Горко ти, най-жалък от всички роби, как можеш да си позволяваш да смяташ синовете на персийските царе за неверни дяволи? — И като размахал меча, той продължил: — Аз съм зет на царя: той ме сгоди за своята дъщеря и ми заръча да дойда при нея!

Като чул тези думи от устата на момъка, евнухът казал:

— Господарю мой, ако ти наистина си човек, както твърдиш, тогава тя наистина е най-подходяща за теб, а ти си прилика за нея

повече от всеки друг. — И евнухът изтичал при царя, като крещял високо, късал дрехите си и си посипвал главата с пепел.

Като го чул да вика така, царят му казал:

— Какво става с тебе? Ти хвърли сърцето ми в тревога; отговаряй бързо и бъди кратък!

— О, царю — отвърнал евнухът, — ела на помощ на дъщеря си! Един дявол от царството на духовете в човешки образ, същински принц, е завладял сърцето на дъщеря ти. Заповядай да го хванат!

Като чул тези думи, царят решил да убие евнуха и се нахвърлил върху него:

— Как си могъл да изоставиш така дъщеря ми, за да дойде този демон при нея? — И царят забързал към двореца, където била дъщеря му, и като пристигнал там, видял стоящите наоколо робини и ги попитал: — Какво се е случило с дъщеря ми?

— О, царю — отвърнали девойките, — докато ние седяхме при нея и нищо не подозирахме, неочаквано сред нас се втурна този момък, който прилича на пълната луна и има толкова красиво лице, каквото не сме виждали досега, и размахваше меч в ръка. Ние го попитахме кой е и той каза, че ти си го стодил за дъщеря си. Друго нищо ние не знаем; не знаем дори дали той е човек, или някакъв дух. Но той е целомъдрен и много вежлив, и не върши нищо неприлично.

Като чул царят тези думи, гневът му се поуталожил; той повдигнал леко завесата, погледнал вътре и видял принца, седнал до дъщеря му на приятен разговор; момъкът бил много строен, а лицето му приличало на блестящата пълна луна. Тогава царят не могъл да се сдържи от ревност към честта на дъщеря си; вдигнал високо завесата, влязъл при тях с изваден меч в ръката и се нахвърлил върху двамата млади като страшен демон. А принцът, като го видял, попитал принцесата:

— Това баща ти ли е?

— Да — отвърнала тя.

Тогава момъкът скочил, грабнал меча си и така изкрещял на царя, че онзи замръзнал на мястото си. Той дори вече искал да се нахвърли върху му с меча си, ала царят разбрал, че момъкът е по-силен от него, затова прибрал бързо меча си в ножницата и останал спокойно на мястото си, докато принцът се приближил досами него и го заговорил любезно:

— Кажи, момко, ти човек ли си, или дух?

А принцът извикал:

— Ако не зачитах гостоприемството на дома ти и честта на дъщеря ти, веднага щях да пролея кръвта ти! Как можеш да ме причисляваш към дяволите — мен, един от принцовете, потомци на персийските царе, които, ако пожелаят да ти отнемат царството, биха могли да те лишат от властта и богатството ти и да заграбят всичко, що има надлъж и нашир по твоите земи?!

Като чул тези думи, царят се изплашил, загрижил се за живота си и казал:

— Ако си един от синовете на тези царе, както казваш, как можа тогава да проникнеш без мое разрешение в двореца ми и да заплашваш моята чест, като отиваш при дъщеря ми и се представяш за неин съпруг и твърдиш, че аз съм те сгодил за нея, аз, който досега съм убивал царе и принцове, които са идвали при мен да се сватосват за нея? Кой може да те освободи от моята власт, след като робите и слугите ми веднага могат да те убият на място, щом ги повикам и им заповядам да го сторят? Кой ще те спаси от моята ръка?

А принцът, като чул тези думи от устата на царя, извикал:

— Наистина, аз ти се чудя, чудя се и на късия ти ум! Та кажи, би ли могъл ти да си пожелаеш по-добър съпруг за твоята дъщеря от мене? Кажи ми, виждал ли си някога някой, който да ме превъзхожда по доброта, по достойнство и по владетелско великолепие, по бойци и по войски?

— Не, в името на аллаха — отвърнал царят, — но бих желал, млади геройо, да дойдеш да ме помолиш за дъщеря ми в присъствието на свидетели, за да мога да те оженя за нея пред очите на всички; защото, ако те оженя за нея тайно, ти ще ме опозориш пред всички.

Тогава заговорил принцът:

— Това вече добре го каза. Но ако ти, царю, свикаш робите и слугите, и войските си и им заповядаш да се нахвърлят върху мен и да ме убият, както казваш, то ти сам ще се опозориш, защото сред народа едни ще ти повярват, а другите ще те обвинят в лъжа. Затова те съветвам, о, царю, да постъпиш така, както аз ти предлагам!

Тогава царят казал:

— Да чуем какво имаш ти да кажеш!

— Ето какво имам да ти кажа — отвърнал принцът: — Или излез на бой сам в единоборство с мен и тогава онзи от нас, който повали врага си, ще има право над властта, или ме остави тази нощ на мира, а утре заран изведи срещу мен войската, бойците и слугите си; кажи ми само преди това колко са на брой!

Тогава царят му отвърнал:

— Войската ми се състои от четиридесет хиляди конници, без слугите ми и без робите, които са също толкова на брой.

А принцът казал:

— Като настъпи утрото, изведи ги срещу мен и им кажи: „Този човек дойде при мен да се сватоса за дъщеря ми при условие, че сам ще излезе срещу всички ви, и твърди, че може да ви победи и да ви надвие, а вие нищо няма да можете да сторите“. После ме остави да се бия с тях! Убият ли ме те, твоята тайна ще се запази напълно и честта ти ще остане ненакърнена, ако обаче аз ги надвия и победея, то тогава сам, царю, ще поискаш за зет човек като мене.

Като чул словата му, царят се съгласил с предложението, макар че думите на момъка му се сторили дръзки и той изплашил от това, че непознатият бил готов да излезе насреща на цялата войска, която той описал.

След това двамата седнали да си поприказват. После царят извикал евнуха си и му заповядал веднага да отиде при везира и да му предаде заповедта да свика за утре всички войници и да им нареди да грабнат оръжието си и да яхнат конете. Евнухът изтичал при везира и му предал заповедта на царя. Везирът веднага свикал военачалниците и велможите на царството и им заповядал да яхнат конете си и да тръгнат в пълно бойно снаряжение.

Толкоз за войската! А що се отнася до царя, той още седял в разговор с принца, тъй като неговите разумни приказки и добро възпитание много му харесали. И докато те разговаряли, настъпило утрото. Тогава царят си отишъл и седнал на трона си; заповядал на войските си да яхнат конете, да докарат добър кон за принца, един от най-добрите от неговите конюшни, и да го оседлаят със скъпи сбруи.

Принцът обаче възразил:

— О, царю, аз няма да яхна коня, преди да видя войската пред себе си и да я обгърна с поглед.

— Да бъде както ти желаеш! — отвърнал царят.

После двамата тръгнаха заедно, момъкът вървял пред царя, докато излезли на равното поле; там принцът видял войската и разбрал колко многочислена е тя. Царят извикал:

— Слушайте, мъже, при мен дойде един момък да иска дъщеря ми за жена; никога досега не съм виждал по-хубав, по-сърдечен и по-смел от него. Той твърди, че може сам да победи и да надвие всички ви, казва дори, че и да сте сто хиляди, пак ще бъдете малко за него. Щом той се нахвърли срещу вас, посрещнете го с насочени копия и блеснали мечове; той се е нагърбил с голямо дело! — А на принца царят казал: — Синко, прави с тях каквото искаш!

Ала принцът отвърнал:

— О, царю, ти не си справедлив към мене! Как мога да тръгна срещу тях пешком, докато всички твои хора са на коне?

А царят отвърнал:

— Ами че аз ти предложих кон, но ти отказа. Ето ги всичките ми коне, избери си от тях, който искаш!

Тогава принцът отвърнал:

— Никой от твоите коне не ми харесва; аз ще яхна само онзи кон, с който дойдох тук.

— А къде е твоят кон? — попитал царят и принцът отговорил:

— Той се намира горе в твоя палат.

Царят попитал:

— На кое място в моя палат?

— На терасата на покрива — отвърнал момъкът.

Като чул тези думи, царят възкликнал:

— Това е първият знак за твоето безумие. Горко ти! Та как може конят ти да се намира на терасата на покрива? Но сега ще разберем дали говориш истината, или лъжеш! — И царят се обърнал към един от своите приближени и му заповядал: — Иди в палата ми и доведи, каквото намериш на покрива!

Народът обаче се учудил от думите на момъка и всички почнали да си шушукат:

— Че как ще слезе конят по стълбите от покрива? Наистина, никога досега не сме чували подобно нещо?

А през това време човекът, когото царят изпратил в двореца, се изкачил на покрива и видял там коня — толкова красиво животно никога не бил виждал, но като се приближил и се вгледал в него, той

открил, че конят е направен от абаносово дърво и слонова кост. Заедно с пратеника били дошли и неколцина приближени на царя и като видели коня, те прихнали да се смеят и казали:

— Значи за този кон говореше момъкът! Изглежда, той наистина се е умопобъркал; но ние скоро ще разберем какво означава това. Може пък да е нещо необикновено.

После те вдигнали коня на ръце и го понесли, докато стигнали при царя и оставили там коня на земята. Тогава всички хора се стекли, за да разгледат животното, и се възхищавали от красивата му стойка и от скъпото седло и юзда. Конят се харесал много и на царя, който също се изненадал, затова попитал принца:

— Момко, това ли е твойт кон?

Принцът отговорил:

— Да, о, царю, това е моят кон и ти скоро ще видиш, че той е необикновен!

Тогава царят заповядал:

— Щом е така, яхни коня си!

Принцът обаче отвърнал:

— Няма да го яхна, преди бойците да са се оттеглили оттук!

Тогава царят заповядал на бойците, които стояли наоколо, да се отдръпнат от коня на разстояние един полет на стрела. После принцът казал:

— Царю, погледни, сега аз ще яхна моя кон и ще полетя към твоите войски; ще ги разгоня надясно и наляво и ще разбия сърцата им!

Царят казал:

— Прави каквото искаш и не ги щади, защото те също няма да имат милост към тебе!

Като чул това, принцът пристъпил към коня си и го яхнал, а през това време войските застанали в боен ред и заприказвали помежду си:

— Когато момъкът нахлуе сред нашите редици, ние ще се нахвърлим върху него с остриетата на копията и с мечовете си.

Един обаче казал:

— Кълна се в аллаха, това е горко и жалко! Как можем да убием този момък, чието лице е толкова красиво и тялото му толкова нежно?

А трети рекъл:

— Кълна се в аллаха, трудно ще ви бъде да се преборите с него. Младият герой не би постъпил така, ако не познаваше собствената си смелост и надмощие.

А принцът, щом яхнал коня си, завил винта за излитане под погледите на всички заобикалящи го, които дебнели какво ще стори. Конят започнал да се олюлява насам и натам и да се разтърсва и да прави странни движения, каквито никой кон не правел; щом тялото му се изпълнило с въздух обаче, той се откъснал от земята и се издигнал във въздуха. А царят, като видял, че конят се надига, извикал на бойците си:

— Ехей, хванете го, преди да ви е избягал!

Но везирите и наместниците му казали:

— О, царю, може ли човек да настигне летяща птица? Този младеж е някой силен магьосник, от когото аллах те освободи. Затова благодари на аллах всевишния, задето те спаси от тази нечиста сила!

А царят, като видял какво смята да направи принцът, се върнал в двореца си; и като пристигнал там, отишъл при дъщеря си и ѝ разказал какво се случило с принца на полето; но той веднага видял, че тя се натъжила за момъка и задето трябвало да се раздели с него, дори я налегнала тежка болест и я приковала на легло. Като я видял така нещастна, баща ѝ я притиснал до гърдите си, целунал я по челото и казал:

— Мила дъще, благодари на аллах всевишния, задето ни предпази от този хитър и коварен магьосник!

После той отново ѝ разказал какво се случило с принца и ѝ описал как той се възнесъл към небето, ала девойката не слушала думите на баща си, а заплакала още по-силно и започнала да се вайка и да говори сама на себе си:

— Аллах ми е свидетел, няма да се докосна до никакво ястие, няма да глътна нито глътка питие, докато аллах не ме събере отново с него!

А баща ѝ, царят, много се натъжил, състоянието на неговата дъщеря му причинило голяма мъка и сърцето му се свило, ала колкото и той да се опитвал да я утеши, нейната мъка по принца само се увеличавала.

Но да оставим сега царя и неговата дъщеря и да се върнем към принца! Като полетял из въздуха и останал сам, той си спомнил за

милата и хубава принцеса. Преди да отлети обаче, той бил попитал хората на царя за името на града, името на царя и на дъщеря му; те му били казали, че градът се наричал Сана. И ето той полетял с най-голяма бързина, докато забелязал града на своя баща, и като покръжил над него, се спуснал към бащиния си дворец. Там слязъл на терасата на покрива, оставил коня и отишъл в покоите на баща си; заварил го натъжен и измъчен заради раздялата със сина му. Ала щом бащата забелязал сина си, той изтичал към него, прегърнал го, притиснал го до гърдите си и много му се зарадвал. И както стояли заедно, принцът попитал баща си за мъдреца, който бил направил коня, с думите:

— Мили татко, каква съдба го сполетя?

Бащата отговорил:

— Аллах няма да благослови мъдреца, нито часа, в който аз го видях, тъй като той беше причина за раздялата ми с тебе! Сега той лежи в затвора от деня, в който ти, сине мой, ни напусна.

Тогава принцът се помолил да освободят мъдреца, да го пуснат от затвора и да го доведат в царския палат; и когато онзи застанал пред царя, той го дарил със скъпоценна одежда в знак на благоволенieto си и му оказал най-голяма милост, ала не му дал дъщеря си за жена. Това много ядосало мъдреца и той съжалил за това, което бил направил; защото сега знаел, че принцът е открил тайната на коня и се е научил да го управлява. А царят казал на сина си:

— Моят съвет е след това приключение да не се приближаваш повече до този кон и от днес нататък никога да не го яхаш; защото ти може би все пак не знаеш добре всичките му свойства и може да ги надценяваш.

Принцът бил разказал на баща си какво бил преживял с дъщерята на царя, господаря на Сана, и с нейния баща. Затова сега баща му казал:

— Ако царят е искал да те убие, той е можел да го стори; ала часът ти не е бил дошъл още.

Скоро обаче в сърцето на принца отново пламнала гореща любов към онази девойка, дъщерята на царя на Сана; така той отишъл при коня, яхнал го и завъртял винта и конят се загубил високо горе някъде из облаците по небето. На сутринта бащата видял, че сина му го няма, и като не могъл да го намери никъде, изкачил се с натежало сърце на покрива на палата си и видял как синът му тъкмо се издига към небето.

Той много се натъжил, задето синът му отново се дели от него, и горчиво съжалил, задето не отнел коня и не го скрил от него, и си казал:

— Кълна се в аллаха, само син ми да се върне при мен, ще унищожа този кон, за да не ми се свива вече сърцето от страх за него!
— И царят отново заплакал и се завайкал.

Да видим сега какво се случило с принца! Той продължил да се носи из въздуха, докато наближил града Сана и там се спуснал на същото място, както предишния път. После се промъкнал скришом до чертога на принцесата, ала не намерил там нито нея, нито робините ѝ, нито евнуха, който я пазел; това много го натъжило. Той продължил да обикаля палата и да я търси навред; най-сетне я намерил в един чертог, който не бил като онзи, в който двамата седели заедно преди. Там тя лежала върху своето ложе, заобиколена от робините и пазачките си. Той влязъл при тях и ги поздравил. А принцесата, щом чула гласа му, скочила и го прегърнала; целунала го по челото и го притиснала до гърдите си. Той ѝ казал:

— Повелителко моя, твоето отсъствие ме изпълваше с тъга през цялото време!

А тя отвърнала:

— Ти мен натъжи със своето отсъствие! Ако беше се забавил по-дълго, сигурно щях да умра.

Тогава той продължил:

— Повелителко моя, какво смяташ ти, защо се държах аз така с баща ти, който постъпи тъй с мен? Ако не те обичах толкова много, тебе, която омайваш всички живи създания, аз щях да го убия за назидание на всички тук. Но тъй като обичам тебе, то обичам и него заради тебе.

А тя отвърнала:

— Но как можа да ме напуснеш? Може ли животът ми да бъде приятен далеч от тебе?

Тогава той я попитал:

— Искаш ли да ме изслушаш и да чуеш онова, което ще ти кажа?

А тя отговорила:

— Кажки всичко, каквото желаеш! Ето виж, аз ще бъда съгласна с всичко, което пожелаеш от мен, и в нищо няма да ти противореча.

И щом той казал:

— Ела с мен в моята страна и моето царство! — тя възкликнала:
— На драго сърце!

Като чул тези думи от устата ѝ, принцът много се зарадвал, грабнал ръката ѝ и я накарал да му даде обет пред аллах всевишния, че ще удържи обещанието си. После той се изкачил заедно с нея на покрива на палата, скочил на коня си и накарал и нея да седне зад него. Притеглил я силно към себе си, завързал я здраво за тялото си, завъртял винта на хълбока на коня и животното се понесло нагоре с двойния си товар. Щом ги видели обаче, робините се разкрещели и съобщили за случилото се на бащата на принцесата — царя, и на майка и. Двамата притичали на терасата на покрива на палата, царят вдигнал очи към небето и видял коня от абаносово дърво, който отнасял двамата млади към небесната шир. При тази гледка царят изгубил и ума и дума от страх, после се развикал и изкрещял:

— О, царски сине, моля те в името на аллаха, смили се над мен и моята съпруга и не ни разделяй с дъщеря ни!

Ала принцът не му отговорил; и тъй като все пак му минало през ума, че девицата може да съжали, задето се е отделила от майка си и баща си, той я попитал:

— О, красавице на нашето време, искаш ли да те върна при майка ти и баща ти?

А тя отвърнала:

— Кълна се в аллаха, повелителю мой, аз нямам такова желание; едничкото ми желание е да бъда с теб, където и да си. Защото любовта ми по теб ме кара да забравя всичко друго, дори баща си и майка си.

Като чул тези думи от устата ѝ, той много се зарадвал и оставил конят да се носи леко напред, за да не се страхува тя. Така те продължили да летят все напред и напред, докато той забелязал една зелена полянка, на която бълбукал извор; там те слезли да хапнат и пийнат. После принцът отново яхнал коня, поканил принцесата също да се качи и я завързал здраво за себе си, защото се страхувал за живота ѝ. И пак се понесъл заедно с нея във въздуха и летели, докато стигнали града на неговия баща. Голяма радост изпълнила принца и тъй като искал да покаже на принцесата своето царство и власт и да ѝ докаже, че властта на баща му е по-голяма, отколкото могъществото на нейния баща, той спуснал коня в една градина, където баща му обичал да се разхожда, и я отвел до една беседка, издигната за баща му. Там

принцът оставил коня от абаносово дърво пред входа на беседката, заръчал ѝ да го пази и ѝ казал:

— Остани тук, докато изпратя човек да дойде да те вземе! А аз ще отида сега при баща ми, за да приготвя палат за тебе и да ти покажа своята царска власт.

Като чула тези думи, принцесата казала зарадвана:

— Направи каквото си решил. — Защото тя си помислила, че ще влезе в двореца с всички тържествени почести, както подобава на високото ѝ положение.

А принцът я оставил и се отправил към града и отишъл при баща си. Щом го видял, царят се зарадвал на завръщането му, тръгнал към него и го поздравил с „добре дошъл“. А принцът казал на баща си:

— Знай, татко, че аз доведох принцесата, за която ти разказах. Оставих я навън пред града в една градина и дойдох сам, за да ти съобщя това, та да приготвиш тържествена процесия и да излезеш да я посрещнеш, с което ще ѝ покажеш своята власт, бойците и телохранителите си.

— С радост ще го сторя! — отвърнал царят.

И той веднага дал заповед жителите на града да украсят всички домове, а сам той се отправил с целия си блясък и с най-красивите си одежди вън от града, придружен от своите бойци, от царедворците и сановниците и от своите слуги, а през това време принцът взел от двореца много скъпоценности и скъпи одежди и други неவிждани богатства и заръчал да украсят за принцесата един чертог със зелен, червен и жълт бродат и подредил там индийски, гръцки и абисински робини и отрупал всичко с неவிждани богатства. После принцът оставил чертог и робините вътре и избързал на кон пред царя към градината; стигнал бързо беседката, където бил оставил принцесата. Потърсил я, ала не я намерил; и коня не намерил. Тогава той се ударил по челото, започнал да къса дрехите си и да се лута смутен из градината, обезумял от мъка. А като се овладял, си казал:

„Как е могла тя да узнае тайната на коня, след като аз сам не ѝ я издадох? Може би персийският мъдрец, който бе направил коня, я е открил и я е откраднал като отмъщение за онова, което му стори баща ми!“ — Като си казал това, принцът намерил пазачите на градината и ги разпитал не са ли срещали някого:

— Видяхте ли да минава някой край вас и да влезе в тази градина?

А те отвърнали:

— Не сме виждали никой да влиза в тази градина освен персийския мъдрец, който влезе вътре, за да събира билки.

Като чул тези думи, принцът бил сигурен, че именно мъдрецът е откраднал принцесата.

А ето какво била отредила да се случи съдбата: Когато принцът оставил девойката в беседката и избързал към двореца на баща си, за да подготви там всичко, персийският мъдрец дошъл в градината да си набере няколко билки. Усетил мириса на мускус и благовония, който изпълвал цялата градина; а уханието се излъчвало от принцесата. Мъдрецът се насочил към приятния дъх и стигнал до беседката. Там неочаквано видял пред вратата коня, който бил измайсторил със собствените си ръце; сърцето му се изпълнило с ведра радост, още повече, че той бил много натъжен, задето се лишил от коня си. Сега той пристъпил към животното, проверил всичките му части и видял, че нищо не е повредено. Вече се канел да го яхне и да полети с него, когато си казал:

„Ще трябва първо да видя дали принцът не е донесъл нещо и не го е оставил тук заедно с коня“.

И той влязъл в беседката и видял там девойката, която приличала на слънцето, обливащо безоблачния небесен свод със своя блясък. Щом я видял, той веднага разбрал, че девойката е от знатен род и че принцът я е отвлякъл и я е довел с коня и я е оставил тук, за да отиде в града и се върне оттам да я посрещне с празнично шествие и големи почести. Така мъдрецът пристъпил към девойката и целунал пода пред нея; тя вдигнала поглед към него, ала видяла, че той е грозен и с ужасно тяло. Попитала го:

— Кой си ти?

А той отвърнал:

— Велика господарке, аз съм пратеник на принца; той ме изпрати при теб и ми заповяда да те отведа в една друга градина, поблизо до града.

Като чула този отговор, тя пак попитала:

— А къде е принцът?

Мъдрецът отговорил:

— Той сега се намира в града при своя баща, ала скоро ще дойде при теб, за да те посрещне с тържествено шествие и с почести.

Тогава тя каза:

— Нима принцът не може да намери друго да изпрати при мен, а не тебе?

Мъдрецът се изсмял на тези думи и казал:

— Велика господарке, не се оставяй да те излъжат грозното ми лице и неприятната ми външност! Ако можеше да получиш от мен онова, което получи принцът, сигурно би ме похвалила. Именно заради грозния ми вид и заради ужасната ми фигура принцът избра мен да ти донеса вестта, тъй като любовта му към теб го изпълва с ревност, а иначе той има безброй наемници, роби, слуги, евнуси и телохранители!

Чак при тези думи принцесата повярвала и се изправила, подавала му ръка и го попитала:

— Дядо, какво си довел, за да ме отведеш?

— Велика господарке — отвърнал той, — ще яхнеш коня, с който дойде.

Ала тя отвърнала:

— Аз не мога да го яздя сама.

Като чул тези нейни думи, мъдрецът се усмихнал, защото вече бил сигурен, че я държи в своя власт. Затова казал:

— Аз ще яздя с тебе.

После яхнал коня, накарал девойката да седне зад него, привлякъл я до гърба си и я завързал здраво, без тя да подозира какво той смята да направи с нея. После мъдрецът завъртял винта за изкачване, тялото на коня се изпълнило с въздух, животното се раздвижило, разклатило се насам и натам и се издигнало във въздуха. И конят се понесъл с двамата на гърба си, докато градът изчезнал от погледите им. Принцесата се нахвърлила върху него:

— Хей, ти, какво беше всичко онова, което ми говореше за принца, нали казваше, че той те е изпратил при мене?

А мъдрецът възкликнал:

— Аллах да прокълне твоя принц! Той е подъл и лош човек!

— Горко ти! — извикала тя. — Как можеш да престъпиш заповедта, която ти е дал господарят ти?

А онзи отговорил:

— Той не ми е господар. Ти знаеш ли обаче кой съм аз?

Принцесата отговорила:

— Знам за тебе само онова, което ти сам ми каза за себе си.

Тогава той продължил:

— Онова, което ти разказах за себе си, беше само една хитрост, за да измамя теб и принца. Аз дълго съм се трудил, за да създам коня, върху който седиш; той е мое дело, ала принцът ми го отне. Сега отново се сдобих с него, а също и с тебе; и сега аз ще му причиня същата болка, каквато той бе причинил на мене; той никога вече няма да получи този кон! Но ти имай доверие в мен и не се измъчвай! Аз ще ти бъда много по-полезен, отколкото той.

Като чула тези думи от устата му, девойката се ударила по лицето и завикала:

— Горко ми, сега аз изгубих и любимия си, както и баща си, и майка си!

И тя горчиво заплакала над своето нещастие, а мъдрецът продължил да лети с нея, докато стигнал земята на гърците; там той се спуснал над една зелена поляна, където течали ручеи и растели дървета. Поляната се намирала близо до един град, в който царувал могъщ цар. Случило се така, че през същия този ден царят на града излязъл да се поразходи и да полюбува и минал през същата поляна. Видял там мъдреца, а до него коня и девойката. И преди още мъдрецът да се усети, робите на царя се нахвърлили върху му, сграбили него и девойката и коня и отнесли и тримата пред царя. Като видял грозната и противна фигура на стареца и красотата и хубостта на девойката, царят попитал:

— Господарке, какъв роднина ти е този старец?

Мъдрецът побързал да отговори:

— Тя е моя жена, дъщеря на моя чичо.

А девойката, като чула тези думи, изобличила стареца в лъжа и казала:

— О, царю, кълна се в името на аллаха, аз не го познавам; той съвсем не е мой съпруг, не, той ме отвлече насила и с хитрост!

Като чул нейните думи, царят заповядал да накажат стареца; робите му се нахвърлили върху него и го били, докато той паднал почти мъртъв. После царят заповядал да отмъкнат стареца в града и да

го хвърлят в затвора. И те го сторили. А девойката и коня царят му отнел, макар че сам не знаел какъв е този кон и как се движи.

Да оставим сега мъдреца и девойката и да се върнем отново към принца!

Той бързо облякъл дрехи за път, взел със себе си пари, колкото щели да му бъдат нужни, и тръгнал на път много натъжен. Тръгнал да търси следите на принцесата, търсел я от страна на страна и от град на град, като разпитвал навсякъде за коня от абаносово дърво; всеки обаче, който го чуел да говори за подобно животно, му се чудел и не вярвал на думите му. Така той пътувал дълго време и въпреки питането и разпитването все още не могъл да открие никаква следа от коня и принцесата. Накрая пристигнал и в града на бащата на принцесата и разпитал там за нея; никой нищо не могъл да му каже за принцесата, но той сам видял колко много страдал бащата по изгубената си дъщеря. Тогава принцът продължил пътя си и стигнал до страната на гърците и започнал там да търси принцесата и да пита за нея и за коня.

И ето случило се така, че той влязъл в един хан и видял там група търговци, които седели край една маса и разговаряли помежду си. Принцът седнал наблизко и чул как единият от тях тъкмо казвал:

— Приятели мои, аз преживях едно от най-големите чудеса!

Когато всички го попитали какво е било това чудо, той продължил:

— Бях в единия край на еди-кой си град — и той назовал името на града, където се намирала принцесата — и чух там хората да разправят за някаква необикновена случка. Един ден царят на града излязъл на лов и на разходка със свита приятели и големци от неговото царство. Като излезли на открито с конете си, те минали край една зелена поляна и видели там някакъв човек; край него стоял кон от абаносово дърво, а до коня седяла една жена. Мъжът бил много грозен, а тялото му дори вдъхвало ужас; жената обаче била много красива и миловидна, с блестящо съвършенство, с много добре сложено тяло; конят от абаносово дърво пък бил истинско чудо, толкова красив и с такава прекрасна стойка, каквато никой не бил виждал до този ден.

Тогава търговците попитали:

— И какво направил царят с тях?

Разказващият продължил:

— Царят заповядал да хванат човека и го попитал каква му е младата жена, а оня рекъл, че това е жена му, дъщеря на неговия чичо. Но младата жена заявила, че това е лъжа; тогава царят му я отнел и заповядал да накажат човека и да го хвърлят в затвора. Какво е станало с коня от абаносово дърво обаче, не знам.

Като чул разказа на търговеца, принцът пристъпил към него и го помолил най-любезно и учтиво да му каже името на града и на царя; и като научил двете имена, той прекарал нощта радостен. Щом се разсъмнало, отново тръгнал на път и вървял, докато стигнал онзи град. Когато искал да влезе вътре обаче, пазачите на портата го хванали, за да го отведат при царя, та той да го разпита какъв е и що е, защо е дошъл в града му и какво изкуство владее; тъй като царят имал обичай да пита всички чужденци от какъв род произхождат и какъв занаят упражняват. Принцът бил пристигнал вечерта в този град, а по това време било невъзможно да се отиде при царя, за да го питат какво да правят с чужденеца. Затова пазачите на градската порта го хванали и го отвели в затвора, за да го оставят там за през нощта. Ала пазачите на затвора, като видели хубостта и красотата на младия човек, им домиляло да го хвърлят в тъмницата и го оставили да седне край тях пред затвора. Като донесли ядене за тях, те поканили и него и той се нахранил, а след като похапнали, те започнали да си приказват. Обърнали се към принца и го попитали:

— Ти от коя страна си?

Той отговорил:

— Аз съм от страната на персийците, от земята на сасанитските царе.

Като чули това, пазачите се разсмели, а един от тях му казал:

— О, сасанидецо, аз съм чувал много приказки и разкази на различни хора и вече мога да ги разбирам какви са; никога досега обаче не съм виждал и чувал по-голям лъжец от сасанидеца, който лежи в нашия затвор.

Друг пък казал:

— Не съм виждал никога по-грозно лице и по-противно тяло от неговото.

Тогава принцът попитал:

— Ас какво ви учудиха неговите лъжи?

Те отвърнали:

— Той твърди, че бил мъдрец. Царят го срещнал по пътя си, когато яздел на лов; с него била и една млада жена, мила и чудна красавица, блестяща от прелест и с чуден стан; освен това той имал и един кон от черно абаносово дърво, най-красивата скъпоценна вещ, която сме виждали някога. Девојката сега е при царя и той я обича, но горката не е с всичкия си. Ако тоя мъж беше мъдрец, за какъвто се представя, значи ще е и лечител, и отдавна вече щеше да я излекува, след като и царят прави всичко, каквото може, за да я излекува, и най-голямото му желание е да я види изцерена от нейната болест. Конят от абаносово дърво стои в съкровищницата на царя, а грозникът се намира тук, в затвора. Щом падне нощ, той започва да плаче и да се вайка от мъка заради бедата, в която е изпаднал, и не ни оставя да спим.

Тогава принцът решил, че трябва да измисли някаква хитрост, за да постигне целта си. Когато на пазачите се приспало, те го отвели в затвора и затворили портата след него; тогава принцът чул как мъдрецът плаче и се вайка, като си говорел на персийски:

— Горко ми, задето сторих такъв грях спрямо себе си и спрямо принца и задето постъпих така с девојката! Не оставих и нея на мира, а не можах да постигна и своето желание с нея. Виновна за всичко е моята прибързаност; исках да постигна нещо, което не бях заслужил и което не ми подхожда. Оня, който се стреми към нещо, което не е за него, си навлича на главата нещастieto като мене!

Като чул тези думи от устата на мъдреца, принцът се обърнал към него на персийски със следните думи:

— Докога ще плачеш и ще се вайкаш така? Да не мислиш, че нещастие като твоего не се е случвало никому досега?

Като чул тези думи, мъдрецът веднага почувствувал доверие към принца и му изповядал мъката и бедата, които го били сполетели. На другата заран пазачите хванали принца и го отвели при своя цар, съобщили му, че чужденецът бил дошъл още от предишната вечер в техния град, по време, когато не могли да се явят при царя. Тогава владетелят се обърнал към принца:

— От коя страна идваш? Как се казваш? Какъв занаят упражняваш? И за какво си дошъл в този град?

Принцът отговорил:

— Името ми е персийско и е Харджа; родината ми е Персия. Аз съм човек на науката и се занимавам предимно с лечителство, лекувам болни и умопобъркани; с тази цел именно обикалям из страните и градовете, за да задълбоча познанията си чрез опит. Видя ли болен, лекувам го; това е занаятът ми.

Като чул това, царят много се зарадвал и казал:

— О, достоен мъдър лечителю, ти наистина си дошъл при нас тъкмо навреме, защото ние имаме нужда от теб. — После той му разказал за принцесата и добавил: — Ако я излекуваш и я изтръгнеш от нейната лудост, ще получиш от мен всичко, което поискаш.

Принцът отвърнал на царя:

— Нека аллах подкрепи силата на царя! Опиши ми всички признаци на лудостта, които си забелязал у нея, и ми кажи от колко дни тя е полудяла; освен това ще трябва да ми разкажеш и как си заловил нея, коня и мъдреца.

Тогава царят му разказал всичко от начало до край и после добавил:

— Сега мъдрецът лежи в затвора.

Принцът обаче продължил да пита:

— О, щастливи царю, а какво направи с коня, който е бил край девойката?

— Млади приятелю — отвърнал царят, — конят стои непокътнат в една от моите съкровищници.

Тогава принцът си казал:

„Мисля, че ще трябва най-напред да проверя състоянието на коня и добре да го разгледам; ако той е здрав и невредим, то аз вече съм постигнал целта си; видя ли обаче, че той не може да се движи повече, ще трябва да измисля друга хитрост, за да освободя своята любима.“

После той се обърнал към царя и казал:

— О, царю, аз ще трябва да огледам този кон, може би ще намеря нещо по него, което да ми бъде от полза при лечението на девойката.

— С удоволствие — отвърнал царят, станал, хванал момъка за ръка и го отвел при коня.

Принцът започнал да обикаля коня, разглеждал го и го опипвал и се убедил, че той е здрав и неповреден. Зарадвал се много и казал:

— Нека аллах подкрепи властта на царя! Сега ще отида при девойката, за да видя какво е и нейното положение. Защото, в името на

аллаха, аз се надявам, че ще успея да я излекувам с помощта на този кон, ако аллах всевишният го пожелае.

Царят веднага заповядал да пазят добре коня и отвел принца в палата, където се намирала принцесата. Щом влязъл при нея, принцът я видял да се бие, както правела, откакто я прибрал царят, и да се въргаля по земята, ала умът ѝ не бил помрачен, тя правела така само за да не се приближава никой за нея. Като я видял в това състояние, принцът ѝ заговорил:

— С теб няма да се случи никаква беда, красавице на нашето време.

След това той започнал да ѝ говори мило и любезно и накрая ѝ пошушнал кой е. Щом го познала, тя надала силен вик и радостта ѝ била толкова голяма, че паднала в несвяст. Царят обаче помислил, че тя получила припадък от страх пред него. Тогава принцът прилепил уста до ухото ѝ и ѝ казал съвсем тихичко:

— О, красавице на нашето време, недей да направиш така, че да пролеят и моята, и твоята кръв! Въръжи се с търпение и бъди внимателна! В мястото, където си попаднала, ти имаш нужда от търпение и от решителност, за да изпълним плановете си и да се освободим от този тираничен цар. Моят план се състои само в това, да отида сега навън при него и да му кажа, че болестта, която те е сполетяла, се дължи на умопомрачение, но аз ще му дам дума, че ще те излекувам; като условие ще поставя той да махне от теб оковите и тогава лошият дух ще те напусне. Като дойде след това при тебе, поговори с него любезни думи, за да види той, че аз съм ти помогнал да оздравееш; така ние ще постигнем всички наши желания.

— Слушам и се подчинявам! — отвърнала принцесата.

После той излязъл от помещението, където била затворена принцесата, и отишъл при царя, изпълнен с радост. Казал му:

— О, щастливи царю, за твое щастие аз открих нейната болест и лек и вече я излекувах. Затова върви сега и поговори мило с нея, бъди внимателен и нежен и ѝ обещавай да изпълниш онова, което ще я зарадва; така ще можеш да получиш от нея всичко, което желаш.

Тогава царят отишъл при девойката, а тя, като го видяла, се изправила пред него, целунала пода пред нозете му и го поздравила с „добре дошъл“. Царят много се зарадвал и веднага заповядал на робините и на евнусите да се погрижат за нея, да я отведат в банята и

да ѝ донесат накити и скъпи одежди. Робините и евнусите влезли при нея и я поздравили любезно; тя отвърнала на поздрава им с любезни и подобрани думи. После робините я облекли в царски одежди и сложили на врата ѝ огърлица от скъпоценни камъни; след това я съпроводи до банята, прислужвали ѝ и я извели оттам красива като пълната луна. Като отишла след това при царя, тя го поздравила и целунала пода пред него. Царят се зарадвал много и казал на принца:

— Цялото това благоволение ми дойде от теб; нека аллах ни сподоби с още твои благодеяния!

А принцът отвърнал:

— О, царю, тя ще оздравее напълно и духът ѝ ще се излекува докрай, ако ти излезеш заедно с всичките си войници и телохранители на мястото, където си я намерил, и заповядаш да отнесат там и коня от абаносово дърво, който са намерили при нея тогава, за да изпъдя аз там от него дявола, да го хвана и унищожа, за да не се върне никога вече той в нея!

— С най-голямо удоволствие! — отвърнал царят и веднага наредил да отнесат коня от абаносово дърво на поляната, където бил намерил девойката край коня и персийския мъдрец.

След това сам той потеглил на кон заедно с войската си и с принцесата натам; никой обаче не подозирал какво смятал да направи принцът. Щом стигнали на поляната, принцът, който все още бил облечен като лекар, казал да отведат девойката и коня на голямо разстояние от царя и от войските му. После помолил царя:

— Разрешете ми сега да запаля тамяна и да произнеса заклинанията и да вържа лошия дух, за да не се върне той никога вече в нея. После аз ще яхна коня от абаносово дърво и ще взема и девичката да поязди с мене. Щом направя това, конят ще почне да удря и рита около себе си и ще дойде при теб. В този миг всичко ще се свърши и ти ще можеш да правиш с нея каквото си искаш.

Като чул тези думи, царят много се зарадвал. А принцът яхнал коня, поставил принцесата зад гърба си, докато през това време царят и всички негови бойци го гледали какво върши. Принцът притеглил принцесата до себе си и я привързал здраво. После изведнъж завъртял винта за летене; конят се отделил от земята и се понесъл с двамата във въздуха, а бойците ги гледали учудени, докато те изчезнали от погледите им. Царят останал да чака половин ден завръщането им, но

те не се върнали. Най-после той се отчаял, налегнала го голяма мъка и жал и той много се натъжил, задето загубил девойката. Сетне дал заповед на войската си да го последва и се върнал в своя град.

А сега да се върнем обратно към принца! Щастлив и блажен, той полетял към града на своя баща и спрял чак когато стигнал двореца. После отвел принцесата в един чертог и я оставил там на сигурно място. Веднага след това отишъл при баща си и майка си, поздравил ги и им съобщил, че принцесата е пристигнала, и родителите му много се зарадвали.

Така била работата с принца, коня и принцесата. Да видим все пак какво станало с царя в гръцката страна. Като се върнал в своя град, той се заключил натъжен и загрижен в двореца. Везирите му обаче дошли при него и започнали да го утешават с думите:

— Този, който отведе девойката, е магьосник. Слава на аллаха, който те предпази от неговите магии и хитрости! — Така му говорили те дълго, докато той най-после престанал да тъгува по нея.

А сега да се върнем обратно към принца. Той подготвил големи празнични трапези за жителите на града. Цял месец траяли тържествата. После той влязъл при принцесата и двамата се отдали буйно на радостта си.

Такова щастие било отредено на принца. Баща му обаче разсякъл коня от абаносово дърво и го унищожил. После принцът написал писмо на бащата на принцесата, в което му съобщил какво се било случило с нея, а също и че той се оженил за нея и че сега тя живее щастлива и в охолство при него. Той изпратил писмото с пратеник, когото натоварил с богати дарове и скъпоценности. Когато пратеникът пристигнал в града на бащата на принцесата, в Сана, в страната Йемен, той предал писмото и подаръците на царя. Царят прочел писмото, много се зарадвал, приел подаръците и отрупал пратеника с почести. После той приготвил скъпоценни подаръци за своя зет, принца, и му ги изпратил по същия пратеник. Пратеникът се върнал при принца и му разказал колко много се бил зарадвал царят, бащата на принцесата, на новината за дъщеря му; принцът също посрещнал тази вест с голяма радост. Така оттогава насетне той всяка година изпращал писмо и подаръци на своя тъст. Най-после обаче дошъл часът на царя, бащата на принца, и принцът наследил царския престол. Той царувал над своите поданици справедливо за възхвала на аллаха, така че страните

му се подчинявали и хората изпълнявали всички негови нареждания. Така всички живеели сред щастие и благоденствие, радостни и доволни, докато при тях дошъл онзи, който кара радостите да замлъкнат, който скъсва връзките с живота, унищожава дворците и открива гробовете. Хвала нему, вечно живия и неумирация никога, който властвува на земята и на небето!

[1] Буквата алиф се изобразява с една отвесна черта. — Б.пр. ↑

ПРИКАЗКА ЗА ОБУЩАРЯ МАРУФ

Живял някога в Кайро, добре охранявания град, един обуцар, който кърпел стари обуца; името му било Маруф. Той имал и жена, която се казвала Фатима, а по прякор ѝ викали Плашилото; хората ѝ били лепнали този прякор само защото тя била нечестива злодейка, нямала си срама и много обичала да се кара, държала мъжа си под чехъл и го ругаела и проклинала всеки ден по хиляда пъти. Той обаче се страхувал от лошавината ѝ и се боял от злобата ѝ, защото бил мек човек, който държал на доброто си име. Ала бил беден и нямал нито пари, нито имоти. Спечелел ли добре от работата си, той трябвало да харчи всичко за жена си, не му ли провървяло през деня обаче, тя още същата нощ изливала яростта си върху него, та му вземала здравето и правела нощта му по-черна и от нейните собствени деяния: да, тя била такава, каквато поетът е възпял в своята песен:

*И тая нощ прекарах до моята жена.
Отново си пострадах от нейната злина.
Да бях ѝ дал отрова през сватбената нощ,
животът ми не щеше да бъде толкоз лош!*

Към всичко, което този човек трябвало да изтърпи от своята жена, ще прибавим и следното. Веднъж тя му рекла:

— Маруф, искам да ми донесеш тази вечер сладки палачинки с пчелен мед!

Той ѝ отвърнал:

— Нека даде аллах всевишният да спечеля парите и ще ти донеса довечера палачинки. Аллах ми е свидетел, сега нямам пари, ала всевишният сигурно ще ми помогне да ги спечеля.

Ата тя извикала:

— Не ме интересуват твоите приказки! Ще ти помогне ли той, или няма да ти помогне — да не ми се връщаш у дома без сладки

палачинки с пчелен мед! Върнеш ли се без тях, ще ти направя нощта черна, колкото е бил черен късметът ти, когато ме взе за жена и ми падна в ръцете!

Той само отговорил:

— Аллах е великодушен! — и си излязъл, нещастникът, чиято мъка се изписала по лицето му; после той прочел утринната си молитва и отворил дюкяна си.

Рекъл си:

„Моля ти се, о, господарю наш, помогни ми да спечеля пари за тия палачинки и ме спаси тази нощ от лошавината на злата ми жена!“

Той седял чак до обяд в дюкяна си, ала никой не му донесъл никаква работа, затова страхът от жена му още повече се увеличил. Тогава той станал, затворил дюкяна и не знаел какво да направи, за да намери палачинки, след като нямал пари дори да купи хляб. Когато минавал край дюкяна на майстора-сладкар, той се спрял объркан и очите му се напълнили със сълзи. Сладкарят го видял и му рекъл:

— Какво ти е, майстор Маруф, та плачеш? Кажи, какво ти се е случило?

Тогава Маруф му разказал всичко и рекъл:

— Трябва да знаеш, че моята жена е много зла и без сърце, иска ми се да ѝ занеса сладки палачинки, ала аз седях чак до обяд в дюкяна си и не можах да спечеля дори пари за хляб, та сега ме е страх от нея.

Сладкарят се усмихнал и рекъл:

— Не се тревожи! Колко кила искаш да купиш?

— Две кила и половина — отвърнал Маруф и сладкарят му претеглил две кила и половина и рекъл:

— Топено масло имам, но нямам пчелен мед, за сметка на това пък имам петмез, който е много по-хубав от пчелния мед. Какво от това, ако ти ги приготвя с петмез?

Обущарят се съгласил, тъй като търговецът бил готов да го почака за парите, и затова рекъл:

— Дай ми ги тогава с петмез!

Приготвил сладкарят палачинките с топено масло и ги запял с петмез, та можели да се поднесат и на царска трапеза. После той попитал Маруф:

— Хляб и сирене трябва ли ти?

— Трябват ми — отвърнал Маруф.

Сладкарят му дал и за четири пари хляб, за една пара сирене, а палачинките били за десет пари. После му рекъл:

— Да знаеш, Маруф, че ми дължиш петнадесет пари. Върви при жена си и се забавлявай добре; вземи и тази пара да идеш на баня! Можеш да ми платиш след един, след два, че и след три дена, когато аллах ти помогне да спечелиш. Успокой и жена си, аз ще те изчакам, докато спечелиш повече пари, отколкото ти трябват за ежедневните нужди!

Взел Маруф палачинките и хляба, и сиренето и се обърнал да си върви, като благословил сладкаря. Тръгнал си с успокоено сърце и току си говорел:

— Хвала на тебе, господарю наш! Колко си великодушен!

Щом влязъл при жена си, тя извикала насреща му:

— Донесе ли ми сладки палачинки?

— Донесох — отвърнал той и оставил палачинките пред нея.

А тя, щом ги погледнала, веднага разбрала, че са приготвени с петмез, и се разкрещяла:

— Не ти ли казах да ми донесеш палачинки с пчелен мед? Искал си да ми правиш напук, затова си поръчал да ти ги направят с петмез, така ли?!

Той се извинил, като рекъл:

— Купих ги на вересия.

Тя обаче се разкрещяла:

— Това са глупави приказки, аз искам палачинки с пчелен мед!

— И тя захвърлила яростно палачинките в лицето му и изкрещяла: — Тръгвай, негоднико, и ми донеси други палачинки!

При тези думи тя го цапардосала по бузата и му избила един зъб, така че кръвта потекла по гърдите му. Разярен, той я тупнал леко по главата, тогава тя го сграбила за брадата и се разкрещяла с все сили:

— О, мюсюлмани!

Дотичали съседите и откопчили ръцете ѝ от брадата му; започнали да я корят и да ѝ се карат и рекли:

— Всеки от нас би бил щастлив, ако му се падне да се наяде със сладки палачинки с петмез! Как можеш да бъдеш толкова безсърдечна с този беден човек? Засрами се най-после!

И те ѝ говорили така с добро, докато между двамата се възцарил мир. Щом хората се разотишли обаче, тя се заклела, че няма да хапне

от палачинките, а Маруф, измъчван от голям глад, си рекъл:

„Щом тя се закле, че няма да яде, да си хапна аз поне“.

И той седнал да се нахрани, а тя, като го видяла, че яде, извикала:

— В името на аллаха, дано, каквото хапнеш, се превърне в отрова, та да ти разяде гърлото! — дано клетвата не застигне никого!

Тогава той ѝ рекъл:

— Няма да бъде така, както ти казваш — и продължил да се храни доволен и добавил: — Ти нали се закле, че няма да ядеш; аллах обаче е великодушен. Ако е такава волята на аллаха, утре вечер ще ти донеса палачинки с пчелен мед, които ти сама ще си изядеш.

Помъчил се той да я успокои, а тя все продължавала да го кълне; не престанала чак до сутринта да го обижда и да го ругае. И когато се развиделило, тя запретила ръкави до лакти и отново се нахвърлила да го убие. Той обаче извикал:

— Дай ми време, нали ти казах, че ще ти донеса други!

И като рекъл това, той забързал към джамията, помолил се на аллаха и се отправил към своя дюкян, отворил го и седнал. И едва-що седнал, ето че дошли двама пратеници на кадията и му рекли:

— Ставай, защото те вика кадията! Жена ти се е оплакала пред него; тя изглежда така и така.

По описанието той разбрал, че е била жена му, и рекъл:

— Нека аллах всевишният я накаже! — Станал и тръгнал подир двамата пратеници, които го отвели пред кадията.

Там той видял жена си с превързана ръка и изцапан с кръв яшмак, стои и плаче и си бърше сълзите. Кадията се нахвърлил върху него:

— Човече божи, нямаш ли страх от аллах всевишния? Как можеш да биеш жена си, да ѝ счупиш ръката и да ѝ избиеш зъбите, как можа да направиш всичко това?

Маруф отвърнал:

— Щом съм я бил и съм ѝ избил зъбите, осъди ме, както ти сметнеш за добре! Работата обаче стоеше така и така и съседите вече ни помириха. — И той разказал на кадията всичко от начало до край.

А кадията бил добър човек, затова извадил четвърт динар от джоба си и рекъл на Маруф:

— Човече, вземи тези пари и поръчай да ѝ приготвят сладки палачинки с пчелен мед, след това се сдобрете и живеете в мир!

Но обущарят отговорил:

— Дайте парите на нея!

След като тя взела парите, кадията възцарил мир между двамата и рекъл:

— Жено, подчинявай се на мъжа си, а ти, човече, бъди мил с жена си!

Така, помирени от кадията, те си тръгнали — жената се обърнала на едната страна, мъжът — на другата, и се запътил към дюкяна си. Едва седнал на столчето, ето че двамата пратеници на кадията дошли при него и му казали:

— Дай ни възнаграждението за извършената услуга!

Той им отвърнал:

— Кадията не ми поиска никакви пари, дори ми даде четвърт динар.

Те обаче продължили:

— Не те питаме дал ли ти е кадията нещо, или ти е взел. Не ни ли платиш възнаграждението, ще си вземем парите от теб със сила.

И те го замъкнали на пазара и го принудили да продаде обущарските си сечива; след като им дал половин динар, те го оставили на мира. А той подпрял глава с ръка и седнал натъжен, тъй като вече нямал сечива и не можел повече да работи.

И както седял така отчаян, ненадейно върху него се нахвърлили двама ужасно грозни мъже и рекли:

— Стани, човече, и ела, че те вика кадията! Жена ти се е оплакала при него от тебе.

— Че кадията вече ни помири! — отвърнал той, но те рекли:

— Ние идваме от друг кадия, жена ти се е оплакала при нашия кадия!

Тогавя той тръгнал заедно с тях, като се помолил на аллаха да го запази от жена му със следните думи:

„Аллах е нашето упование, той е най-справедливият ни съдник!“

А като видял жена си, възкликнал:

— Та нали се помирихме с тебе, добра ми жено?

Тя обаче рекла:

— Не може да има мир между тебе и мене!

Тогава той пристъпил към кадията и му разказал цялата си история и приключил с думите:

— Еди-кой си кадия ни помири само преди час.

Тогава кадията рекъл на жената:

— Безсрамна жено, защо идваш да се оплакваш пред мене, след като вече е сключен мир помежду ви?

Тя отвърнала:

— Той пак ме би след това.

Тогава кадията се обърнал и към двамата:

— Помирете се; ти недей да я биеш повече, и тя няма да ти бъде непокорна занапред!

Така те пак се помирили и кадията рекъл на Маруф:

— Плати сега на пратениците за услугата!

Той платил на двамата мъже и се върнал в дюкяна си; отворил го и седнал като пиан от мъката, която го сполетяла. И както си седял така, неочаквано в дюкяна му налетял друг някакъв човек и му рекъл:

— Маруф, бягай и се скрий! Жена ти те е наклеветила пред най-висшия съд и Абу Табак^[1] е по дирите ти.

Скочил Маруф, заключил дюкяна и побягнал към Портата на победата^[2]. От парите, които бил получил за калъпите за обуца и от сечивата си, му били останали още само пет пари; пътем той си купил за четири пари хляб и за една пара сирене и продължил да бяга. А времето било зимно и вече идел часът за следобедната молитва; и както Маруф бягал между купищата боклук край портата, отгоре му се излял дъжд като из ведро и дрехите му съвсем се измокрили. Затова той влязъл в джамията „ал-Адилия“; намерил там някаква изоставена постройка и малка полусрутена стаичка, която зеела без врата, и той влязъл вътре, за да се подслони от дъжда, тъй като дрехите му били нагизнали от вода. Сълзите се стичали от очите му и той рекъл омъчнен и натъжен:

— Къде да се дяна от тази лоша жена? Моля те, о, господарю, изпрати ми някой, който да ме отведе в далечна страна, където тя да не може да ме намери!

И като седял разплакан, неочаквано стената се разтворила и отвътре излязло някакво страшилище — кожата да ти настръхне. То проговорило:

— О, човече, защо ме събуждаш през нощта? Аз живея вече двеста години тук и досега никой не е стъпил тук и аз не съм виждал някой да се държи като теб. Кажи ми какво искаш и аз ще изпълня желанието ти, защото сърцето ми се изпълни със съчувствие към тебе!

— Кой си ти? И какъв си? — попитал Маруф; а огромното страшилище рекло:

— Аз съм обитателят на това място.

Тогава Маруф му разказал всичко, което изстрадал от жена си, а духът рекъл:

— Искаш ли да те отведа в страна, където жена ти няма да може да намери път към тебе?

— Да — отвърнал Маруф, а духът казал:

— Качи се тогава на гърба ми!

Маруф се качил, демонът се издигнал във въздуха и полетял с него и летял от часа на вечерната молитва до настъпването на утринния здрач; тогава го оставил да слезе на една висока планина и му рекъл:

— О, смъртни човече, слез от тази планина и ще видиш долу портата на един град; влез там и бъди спокоен, че жена ти няма да намери пътя и не може да стигне до тебе!

После той оставил човека и отлетял, а Маруф стоял учуден и объркан на мястото си, докато изгряло слънцето. Тогава си рекъл:

„Ще тръгна и ще слеза от тази планина долу до града, и без това няма полза да чакам тук“.

И той слезъл до подножието на планината и видял там един град с високи стени и издигащи се дворци и позлатени постройки, които очаровали всеки с красотата си. Той влязъл през портата на града и видял, че тук всяко натъжено сърце може да се разведри, ала когато тръгнал през пазара, местните хора започнали да го гледат и да се втренчват в него, и се струпали наоколо му и се чудели на дрехите му, тъй като тяхното облекло не приличало на неговото. Тогава един от местните граждани рекъл:

— О, човече, ти чужденец ли си?

— Чужденец съм — отвърнал той.

— От коя страна си?

— От Кайро, града на щастието.

— Изглежда, че отдавна си излязъл оттам?

— Вчера, по времето на следобедната молитва.

Тогава човекът му се надсмял и извикал:

— Ей, хора, елате насам и погледнете този човек и го чуйте какво говори!

— Че какво говори той? — попитали хората, а онзи им рекъл:

— Твърди, че идвал от Кайро и бил излязъл оттам вчера, по времето на следобедната молитва.

Всички са разсмели и около него се струпал много народ и всички викали:

— Човече, ти не си с ума си, щом говориш така! Как можеш да твърдиш, че си излязъл от Кайро вчера, в часа на следобедната молитва, и си пристигнал тук тази заран? Та от нашия град до Кайро се пътува цяла година!

Той обаче им отвърнал:

— Вие не сте си с ума, а не аз; това, което ви казвам, е истина. Ето, погледнете, че хлябът, който нося от Кайро, е още пресен!

Той им показал хляба, те го видели и много се учудили; защото хлябът бил различен от хляба, който месели в тяхната страна. Тогава надошли още хора и всички си викали един на друг:

— Вижте хляб от Кайро! Елате да го видите!

Така целият град заговорил за Маруф, едни му вярвали, други го упреквали в лъжа и му се надсмивали. И ето неочаквано по пътя минал един търговец, който яздел ослица, а подире му вървели двама роби. Той си проправил път между навалищата и рекъл:

— Ей, хора, не ви ли е срам да се трупате така около този чужденец и да му се подигравате и надсмивате? Какво ви е сторил той?

И търговецът ги нахокал, докато ги разгонил, никой не посмял дума да му отвърне. Тогава той рекъл на непознатия:

— Ела, братко! Не обръщай внимание на тези хора: те нямат никакъв срам!

И той го повел със себе си и го водил, докато стигнали до една голяма и богато украсена къща; там той го поканил да седне в една зала, достойна да посрещат в нея царе, и дал заповед на робите си. Те отворили една ракла и извадили отвътре дрехи, които подобавали за търговец, притежаващ най-малко хиляда торби със злато; стопанинът дал на Маруф да се облече и тъй като обущарят бил строен човек, изведнъж заприличал на старейшина на търговско сдружение. Веднага

след това търговецът заръчал на слугите си да поднесат обед; слугите донесли пред двамата мъже софра, отрупана цялата с най-хубави и най-различни ястия. След като двамата се нахранили и пийнали, търговецът казал на своя гост:

— Как се казваш, братко?

Гостът отвърнал:

— Името ми е Маруф, а по занаят съм кърпач; изкърпвам стари обуща.

— От коя страна идваш?

— От Кайро съм.

— От кой квартал?

— Ти Кайро познаваш ли?

— Аз съм родом от Кайро!

— От Червената улица съм.

— А кого познаваш по Червената улица?

— Ами този и този, и онзи — отвърнал Маруф и изброил цял куп имена на хора.

Тогава търговецът пак попитал:

— А познаваш ли шейха Ахмед, аптекаря?

— Той ми е съсед, живеем стена до стена.

— Добре ли е той?

— Добре е.

— Колко деца има?

— Три: Мустафа, Мохамед и Али.

— Какво стана по волята на Аллаха с неговите деца?

— Мустафа е добре, стана учен човек, учител е Мохамед пък стана аптекар и си отвори дюкян до дюкяна на баща си, след като се ожени; жена му го дари с един син, който се нарича Хасан.

— Дано бог и тебе зарадва с добра вест! — възкликнал търговецът, а Маруф продължил:

— Али пък беше мой другар, докато бяхме още малки, и ние двамата играехме все заедно. Преобличахме се като християнски деца и се вмъквахме в църквата; там крадахме молитвените книги на християните, а после ги продавахме и си купувахме с парите нещо за ядене. Веднъж християните ни забелязаха и ни пипнаха с една книга; оплакаха се от нас пред домашните ни и казаха на бащата на Али: „Ако не забраниш на сина си да ни краде, ще те обадим на царя“. Баща му

успокои хората и здравата напердаши сина си. Затова синът му избяга и оттогава никой не го знае къде пропадна; цели двадесет години го няма и никой не е чул никаква вест за него.

Търговецът възкликнал:

— Аз съм Али, синът на шейха Ахмед аптекаря, а ти си моят приятел от детинство Маруф!

И тогава те двамата се поздравиха отново, а после търговецът продължил:

— Маруф, разкажи ми, защо дойде от Кайро в този град!

Тогава Маруф му разказал за своята Фатима Плашилото и за всичко, което тя правела с него; накрая приключил с думите:

— Когато не можех вече да търпя мъките, които тя ми причиняваше, избягах от нея и се озовах пред Победната порта; но там ме застигна силен дъжд и аз се скрих в една срутена ниша на джамията „Адилия“ и седнах там да си поплача. Неочаквано пред мен се яви обитателят на онова място, един ифрит от света на духовете, и ме разпита какъв съм и що съм. Разказах му своята беда, а той ме взе на гърба си и летя с мене през цялата нощ между небето и земята; найсетне ме остави на една планина и ми разказа за този град. Така аз се спуснах по склона и дойдох в града; там хората ме наобиколиха и започнаха да ме разпитват. Като им казах, че вчера съм излязъл от Кайро, те не ми повярваха; после дойде ти и разпъди хората и ме доведе в тази къща. Това е причината, поради която излязох от Кайро, а ти по каква причина дойде в този град?

Търговецът отвърнал:

— Овладяло ме бе лекомислие, още като бях едва на седем години; оттогава тръгнах от страна в страна и от един град в друг, докато дойдох в този град, който се нарича Ихтиян ел-Хотан^[3]. Тъй като видях, че жителите му са добри и любезни хора, които вярват на бедните, продават им на вересия и ловят вяра на всичко, което те казват, аз им рекох: „Аз съм търговец и избързах пред кервана си, за да намеря място, където да подслоня стоките си, като пристигнат“. Хората ми повярваха и ми опразниха един дюкян. После им рекох: „Има ли някой сред вас, който да е съгласен да ми даде назаем хиляда динара, докато пристигне моята стока? Тогава ще му върна онова, което съм взел от него; имам нужда да си набавя някои неща, преди да ми дойде стоката.“ И хората ми дадоха, каквото им поисках, а аз отидох на

пазара и след като разгледах някои стоки, купих ги. На другия ден ги продадох и спечелих петдесет динара, така че можах да си купя нови стоки. Държах се винаги внимателно и любезно с хората и те ме обикнаха; в същото време продължавах да продавам и да купувам, докато натрупах много пари. Знай, братко мой, че поговорката гласи: „Светът е лъжа и измама“ — и затова, попаднеш ли в страна, където никой не те познава, прави каквото искаш! Ако кажеш например на всички, които те питат: „Занаятът ми е кърпач на обувки и съм беден, и избягах от жена си, и напуснах вчера Кайро“, те няма да ти повярват и ти ще станеш за подигравка на всички, докато си в този град. А ако им кажеш: „Един ифрит ме донесе тук“, те ще те избягват и никой няма да се сближи с теб и всички ще си кажат: „В този човек се е вселил ифрит и всеки, който се сближи с него, може да пострада“. А тези приказки ще навредят както на тебе, така и на мене, защото всички тук знаят, че аз съм от Кайро.

Тогава Маруф попитал:

— Какво да правя тогава?

Търговецът рекъл:

— Ще те науча какво да направиш, щом такава е волята на аллаха. Утре аз ще ти дам хиляда динара и една оседлана ослица, която ще яхнеш, а също и един роб, който ще тича пред теб и ще те отведе на търговския пазар; влез там с магарето. Аз също ще бъда сред търговците и щом те видя, ще стана на крака, ще те поздравя, ще ти целуна ръка и ще се държа с тебе като с голям господар. И колчем те попитам за някой вид плат и ти река: „Донесъл ли си нещо от него?“, ти отговаряй: „Много!“ Когато хората ме попитат за тебе, аз ще те похваля и ще те представя като голям човек. После ще им река: „Освободете му един склад и един дюкян!“ При това ще им кажа, че си човек с много богатства и голяма щедрост. И щом при теб дойде някой просяк, дай му, каквото имаш подръка; тогава те ще повярват на думите ми, ще се съгласят, че си велик и щедър, и ще те обикнат. После аз ще те поканя на гости и ще поканя в твоя чест и всички останали търговци, така ще те въведа в техния кръг, за да те опознаят те, а и ти да ги опознаеш, за да можеш да продаваш и купуваш и да започнеш търговия с тях. И няма да мине много време и ще станеш богат човек.

Така на другата заран той му броил хиляда динара, облякъл го в скъпи дрехи, оседлал му да яхне една ослица и му дал един роб; после му рекъл:

— Нека аллах те освободи от отговорност за всичко това! Защото ти си мой приятел и аз съм длъжен да се отнасям с тебе почитателно. Не се безпокой, отпъди мисълта за деянията на жена си и не говори никому за нея!

— Нека аллах ти се отплати с добро! — отвърнал Маруф и яхнал ослицата, а робът побягнал пред него, докато го отвел пред портата на търговския пазар.

Там всички търговци седели пред дюкянните си, а сред тях бил и търговецът Али; щом видял Маруф, той станал на крака, избързал насреща му и извикал:

— Благословен да бъде този ден, о търговецо Маруф, който вършиш само добри дела и си самата доброта^[4]! — После той му целунал ръка пред очите на всички търговци и рекъл: — Братя мои, търговецът Маруф ви е почел със своето идване. Поздравете го!

И той дал знак на другите търговци да се отнесат с високи почести към госта; и така в очите на всички кърпачът на обувки станал голям човек. А Али веднага му помогнал да слезе от ослицата и след като всички го поздравили, той отвеждал един по един търговците настрана и хвалил пред тях Маруф. Тогава те го попитали:

— Търговец ли е този човек?

— Търговец е — отвърнал им Али, — дори е най-великият измежду търговците и няма по-богат човек от него, защото неговите богатства, както и богатствата на баща му и на дедите му, са известни сред търговците в Кайро. Той има съдружници в Източна Индия и в Западна Индия, и в Йемен и се слави с великодушието си. Затова знайте неговия род и оценете високото му положение и му бъдете в услуга! Знайте също така, че той не е дошъл за търговия в този град; тръгнал е на път с намерение само да види нови страни и хора, защото на него не му е нужно да обикаля по чужбина за печалби и търговия. Той има толкова богатства, колкото огънят не може да опустоши; и аз самият съм един от неговите слуги.

И така той непрекъснато го хвалил, докато те го взели за много по-голям от тях и започнали да си разказват помежду си за неговите добродетели. Тогава всички се струпали около него и започнали да му

предлагат сладки и шербети, докато дошъл и старейшината на търговското сдружение и го поздравил. А търговецът Али му рекъл в присъствието на останалите търговци:

— Господине, донесе ли случайно и от еди-кой си вид плат?

— Много — отвърнал Маруф.

А през същия този ден Али му бил показал различни видове скъпи платове и го запознал с имената на скъпите и на евтините тъкани. Тогава един от търговците го попитал:

— Господине, носиш ли и жълто платно?

— Много — отвърнал Маруф.

А друг рекъл:

— А червено като кръвта на газелата носиш ли?

— Много — отвърнал и сега кърпачът на обувки.

И всеки път, когато някой го попитал, той отвръщал:

— Много.

Тогава един възкликнал:

— О, търговецо Али, ако твоят съгражданин би пожелал да натовари хиляда товара най-скъпи платове, могъл ли е да го стори?

А Али отвърнал:

— Хиляда товара той може да събере само от един от своите складове, и то пак няма да е нищо.

И както всичките си седели така на разговор, ето че се приближил един просяк и обиколил търговците; един му дал една пара, друг — медено петаче, повечето обаче не му дали нищо. А когато беднякът се приближил до Маруф, той извадил шепа злато от джоба си и му го дал; просякът го благословил и си отишъл по пътя. Търговците много се учудили и рекли:

— Та това е царско дарение! Този човек даде на просяка неброени жълтици! Ако не е много богат и не притежава голямо богатство, той няма да даде на един просяк цяла шепа злато!

След малко дошла една бедна женица; Маруф пак взел шепа пари и ѝ ги дал. И тя си отишла, след като го благословила, и разказала за него на другите бедняци; и ето че те се извървели един след друг. За всеки, който идвал при него, Маруф взимал шепа пари и му ги давал, докато раздал хилядата динара.

Тогава той плеснал с ръце и рекъл:

— Аллах е нашият съдник и той напътствува и ръководи нашите дела.

Тогава старейшината на търговското сдружение го попитал:

— Какво ти стана, о, търговецо Маруф?

А той отвърнал:

— Изглежда, че повечето жители на този град са бедни и нуждаещи се. Ако знаех това, щях да донеса много пари в дисагите си, за да ги раздам на бедните. Страхувам се обаче, че ще трябва дълго да остана из чужди страни, а съм навикнал никога да не отпращам просяк. Ето че вече нямам пари у себе си и ако сега дойде просяк при мене, какво ще му кажа?

Старейшината рекъл:

— Кажи му: „Аллах ще те сподоби с хляб!“

Маруф обаче отвърнал:

— Аз не съм навикнал така и затова съм много загрижен. Имам нужда от хиляда динара, за да мога да раздавам милостиня, докато дойде керванът ми.

— Не се грижи за това — отвърнал старейшината и изпратил един от своите слуги; слугата се върнал с хиляда динара, които господарят му дал на кърпача на обувки. Така Маруф продължил да дарява всеки бедняк, който минавал край него, докато се разнесъл викът на мюезина за обедната молитва; веднага всички влезли в джамията и отслужили обедната молитва, а Маруф разпръснал над главите на всички молещи се парите, които му били останали от хилядата динара. Това привлякло погледите на всички към него и насъбраният народ започнал да го благославя, докато търговците се чудели на щедростта и благодетелността му. Тогава той се обърнал към друг търговец и взел назаем и от него хиляда динара; и раздал и тях на бедните. Търговецът Али гледал какво върши Маруф, ала не смеел нищо да му каже. А Маруф продължил все така, докато прокълтял викът за следобедната молитва; тогава той влязъл в джамията, помолил се и отново раздал остатъка от парите си. И преди още да са затворили портата на пазара, той вече бил взел назаем пет хиляди динара и ги раздал на хората; на всеки, от когото вземал пари назаем, той казвал:

— Чакай, докато дойде моят керван. Ако искаш, тогава ще ти върна дълга си в злато, а ако предпочиташ платове, ще ти дам платове, защото имам много.

Вечерта търговецът Али го поканил у дома си, а заедно с него поканил и всички търговци и поставил Маруф да седне на почетното място. На вечерята Маруф говорел само за платове и скъпоценни камъни и всеки път, когато гостите споменавали нещо, той казвал:

— Аз имам много от тази стока.

На другия ден той отново отишъл на пазара, обърнал се към някои търговци и взел от тях пари назаем и ги раздал на бедните. И така продължило двадесет дни, докато той заел от хората шейсет хиляди динара, но нито керванът му идвал, нито помитаща всичко живо чума^[5]. Тогава хората започнали да се безпокоят за парите си и викнали:

— Керванът на търговеца Маруф все още не идва! Докога ще взима той пари от хората и ще ги раздава на бедните?

А един от тях рекъл:

— Аз смятам, че ние би трябвало да поговорим с неговия съгражданин, търговеца Али.

Така всички отишли при Али и му рекли:

— О, търговецо Али, керванът на търговеца Маруф все още не е пристигнал.

А той им отвърнал:

— Имайте търпение: сигурно скоро ще пристигне!

След това обаче той дръпнал своя приятел настрана и му рекъл:

— Маруф, какво означава това твое държане? Какво те посъветвах аз: да препечеш хляба си или да го изгориш? Ето търговците вече вдигат шум за парите си и ми казаха, че дължиш шейсет хиляди динара, които те са ти заели, а ти си ги раздал на бедните, след като нито продаваш, нито купуваш?

Кърпачът на обувки отвърнал:

— Че какво значение има това? И какво представляват шейсет хиляди динара? Щем моят керван дойде, ще им се разплатя, ако искат — с платове, ако предпочитат — със злато и сребро.

Тогава търговецът Али възкликнал:

— Аллах е най-велик! Та нали нямаш никакъв керван?

— Имам и по голям! — отвърнал Маруф, а търговецът продължил:

— Нека аллах и всички светии те накажат за твоята дързост! Да не би аз да те научих да говориш така, за да кажеш същото и на мен?

Но почакай, аз ще ида и ще отворя очите на хората да те видят какъв си.

Маруф обаче му рекъл:

— Я върви и си гледай работата и не приказвай толкова много! Че аз да не съм някой бедняк? В моя керван има какво ли не и щом той пристигне, те ще получат обратно всичко, дори и двойно. Аз нямам никаква нужда от тия приятели тук!

Тогава търговецът Али се ядосал и викнал:

— Нахален човек си ти, и аз ще ти дам да разбереш какво означава да ме лъжеш така безсрамно.

Маруф рекъл само:

— Каквото е в твоя власт, стори го! Нека те изчакат, докато пристигне стоката ми, тогава ще си получат, каквото им дължа, и повече дори.

А Али го оставил сам и излязъл, като си рекъл: „Преди го хвалех, и ако сега почна да го коря, ще изляза лъжец; тогава за мен напълно ще подхожда поговорката: «Който първо хвали, а после кори, той два пъти е лъгал»“.

И горкият Али не знаел какво да стори. Тогава обаче търговците дошли отново при него и го попитали:

— Търговецо, Али, говори ли с него?

Той отвърнал:

— О, хора, не ми е на сгода да му говоря, защото той и на мен ми дължи хиляда динара и аз не мога да заприказвам с него за това. Вие не ме питахте за съвет, когато му давахте парите си, и затова няма нужда сега да ме занимавате с неговите работи. Предупредете го сами, а ако не ви върне парите, оплачете се от него пред царя на града и му кажете: „Този човек е измамник, той ни излъга!“ Тогава царят ще ви спаси от неговите лъжи.

Отишли търговците при царя и му разказали какво им се е случило и заключили със следните думи:

— О, най-велики царю на нашето време, ние не знаем как да постъпим с този търговец, чиято щедрост е преголяма. Той прави така и така и всички пари, които взема назаем от нас, раздава на бедните с пълни шепи. Ако наистина няма нищо, разумът му не би му позволил да пълни шепите си със злато и да го раздава на просяците. Ако пък е богат човек, ние ще се уверим в това, когато пристигне стоката му. Ала

никаква стока не идва, макар той да твърди, че пътувал с цял керван и избързал напред. Всеки път, когато споменем пред него някакъв плат, той казва: „Аз имам много от него“. А ето че мина вече доста време, ала от неговия керван не идва никаква вест. Той ни дължи вече шейсет хиляди динара, които до грош раздаде на бедните.

И като говорели така, те не преставали да хвалят неговата щедрост. А техният цар бил много алчен човек, по-алчен и от Ашаб^[6]. Щом чул за щедростта и за великодушието на Маруф, алчността заговорила в него и той рекъл на своя везир:

— Ако този търговец не притежаваше несметни богатства, не би бил толкова щедър. Сигурно е, че керванът му ще пристигне; тогава всички тия търговци ще се натрупат около него и той ще пръсне купища пари сред тях. Аз обаче имам много по-голямо право от тях над тези пари, затова смятам да се сближа с него и да спечеля приятелството му, та като дойде керванът му, аз да получа онова, което иначе търговците биха получили; освен това искам да го оженя за дъщеря си и по този начин да присъединя неговото богатство към моето.

Ала везирът му възразил:

— О, най-велики царю на нашето време, аз все пак смятам, че той е само един измамник, а измамниците често сриват със земята домовете на алчните.

Царят обаче отвърнал:

— О, везиру, аз ще го поставя на изпитание и ще разбера дали е измамник, или е честен човек и дали е израсъл сред богатство и излишество, или не.

— И как смяташ да го изпитаеш? — попитал везирът, а царят отвърнал:

— Имам един скъпоценен камък, ще пратя да викнат търговеца да дойде при мене; като седне, ще се отнеса почтително към него и ще му дам скъпоценния камък в ръката. Познае ли какъв е и оцени ли правилно стойността му, значи е човек, свикнал на богатство и излишество. Не го ли познае обаче, значи е измамник и лъжец и аз ще го осъдя да умре от най-позорна смърт.

Като казал това, царят изпратил да повикат Маруф да дойде при него. И когато кърпачът на обувки влязъл и произнесъл обичайния

поздрав, царят отговорил на поздрава му и го поканил да седне край него; после му рекъл:

— Ти ли си търговецът Маруф?

— Аз съм — отвърнал онзи, а царят продължил:

— Търговците твърдят, че ти им дължиш шейсет хиляди динара, вярно ли е това, което те казват?

— Вярно е — отвърнал Маруф, а царят попитал:

— Защо не им върнеш парите?

Тогава кърпачът отвърнал:

— Нека изчакат, докато пристигне моят керван, тогава ще им върна дълга си двойно. Ако искат злато, ще им дам злато, ако искат сребро — сребро ще им дам: предпочитат ли стоки, мога да се разплатя и със стоки. Комуто дължа хиляда, ще му дам две хиляди като обезщетение, задето ми е помогнал да запазя доброто си име пред бедните, защото аз имам по много от всичко.

Тогава царят му рекъл:

— О, търговецо, вземи това и виж какво представлява и каква е стойността му.

И той му подал един скъпоценен камък, голям колкото лешник, който бил купил за хиляда динара и много държал на него, защото нямал друг такъв. Маруф взел камъка в ръка, стиснал го между показалеца и палеца и камъкът се строшил, защото бил крехък и не можал да издържи на натиска. Царят извикал:

— Защо строши скъпоценния ми камък?

А Маруф се усмихнал и отвърнал:

— О, най-велики царю на нашето време, та това не е никакъв скъпоценен камък! Това е само парче камък, което струва хиляда динара; как можеш да казваш за него, че бил скъпоценен камък? Истинският скъпоценен камък струва седемдесет хиляди динара, а това тук е само парче камък. Скъпоценен камък, който не е голям поне колкото орех, за мен няма никаква стойност и аз не го смятам за нищо. Как можеш ти, който си цар, да наречеш това скъпоценен камък, след като е само един обикновен камък за хиляда динара? Но никой не може да ви упрекне, тъй като вие тук сте бедни хора и не притежавате големи богатства.

— О, търговецо — попитал тогава царят, — нима ти имаш скъпоценни камъни от тези, за които говориш?

— Имам, и то много — отвърнал Маруф.

Тогава царят отново бил обзет от своята алчност и казал на кърпача:

— Искаш ли да ми дадеш няколко истински скъпоценни камъка?

Маруф веднага отговорил:

— Щом дойде керванът ми, аз ще ти дам цял куп. От всичко, което пожелаеш, аз имам много и премного и ще ти дам, без да ми го плащаш.

Тогава царят рекъл зарадван на търговците:

— Вървете си по пътя и имайте търпение с този човек, докато му пристигне керванът; тогава елате, за да си вземете парите от мене!

И търговците се разотишли. А засега толкова за тях и за Маруф.

Да видим какво направил по-нататък царят! Той се обърнал към везира си и му рекъл:

— Бъди любезен с търговеца Маруф и се поразговори с него за това и за онова! Поприказвай му и за моята дъщеря, за да се съгласи да я вземе за жена и да се сдобием с богатствата, които той притежава!

Везирът обаче отвърнал:

— О, най-велики царю на нашето време, държането на този човек не ми харесва. Аз мисля, че той е лъжец и измамник; откажи се от това си намерение, за да не изгубиш напразно дъщеря си!

А по-рано везирът бил молил веднъж царя да му даде дъщеря си за жена; царят дори се съгласил, но когато казали на царкинята, тя отказала. Затова сега царят рекъл:

— Предателю, ти не ми желаш доброто, защото преди време иска да се ожениш за дъщеря ми, а тя не се съгласи. Затова сега ти се мъчиш да ѝ препречиш пътя към женитбата и искаш дъщеря ми да си стои като незасята нива, та пак ти да я получиш. Ала чуй какво ще ти кажа: на теб всичко това не ти влиза в работата! Как може този човек да бъде лъжец и измамник, след като веднага назова цената, за която съм купил скъпоценния камък? Той го строши, защото камъкът не му хареса; той има скъпоценни камъни в изобилие и когато се сближи с дъщеря ми и види колко е мила тя, ще загуби ума си по нея, ще я обикне и ще я отрупа със скъпоценни камъни и дарове. А ти искаш да попречиш на двамата ни, на мене и на моята дъщеря, да се сдобием с тези богатства.

Изплашен от гнева на царя, везирът замълчал и си рекъл:

„Насъскай кучетата срещу стадото!“

И се запътил към търговеца Маруф и му рекъл:

— Знай, че негово величество царят те е обикнал, а той има дъщеря, прелестна хубавица. Той иска да те ожени за нея; ти какво ще кажеш?

Маруф отвърнал:

— На драго сърце бих приел, ала нека той изчака, докато пристигне моят керван, защото откупът за принцесите е голям, а нейният сан изисква откупът, който ще бъде предложен за нея, да отговаря на положението ѝ. Засега аз нямам никакви пари у себе си; затова нека царят има търпение, докато пристигне моят керван, защото имам големи богатства. Сигурно ще трябва да заплатя за нея сватбен откуп от пет хиляди кесии, а освен това ще ми трябва хиляда кесии, за да ги раздам вечерта на сватбата на бедните и нуждаещите се, и други хиляда кесии, които да подаря на хората, които ще участвуват в сватбената процесия, и още хиляда кесии, за да приготвят тържествената трапеза за войниците и за останалите хора. Освен това ще имам нужда от сто скъпоценни камъка, за да ги подаря на принцесата на сутринта след сватбата, и други сто скъпоценни камъка, които да раздам на робините и на евнусите; всеки от тях ще трябва да получи по един скъпоценен камък от мен, подарък, достоен за сана на булката. Освен това ще трябва да облека хиляда голи бедняци, а и да раздам милостиня и подаръци. Всичко това обаче може да стане едва когато пристигне моят керван, защото аз карам много богатства. Щом пристигне стоката ми, всички тези разходи няма да представляват никакво затруднение за мен.

Везирът си отишъл и разправил на царя какво му казал Маруф. Царят рекъл:

— След като той има такива намерения, как можеш да го наричаш лъжец и измамник?

— Аз и сега пак казвам същото — отвърнал везирът, ала царят го заплашил и му се скарал, като извикал:

— Кълна се в главата си, ако не се откажеш от тия глупави приказки, ще заповядам да те убият! Върви сега при него и го доведи при мен; аз сам ще уредя всичко!

Тогава везирът отишъл при Маруф и му казал.

— Ела, отзови се на поканата на царя!

— Слушам и се подчинявам! — отвърнал Маруф и отишъл при царя, а царят му рекъл:

— Не се опитвай да ме отклониш от решението ми с такива извинения! Виж, моята хазна е пълна; затова вземи ключа от нея у себе си и харчи за всичко, което ти е необходимо! Дарявай, каквото искаш, обличай бедните и прави, каквото желаеш! Не се безпокой заради дъщеря ми и робините; когато дойде керванът ти, прояви към съпругата си онази щедрост, която ти е привична! Ние ще изчакаме откупа за булката, докато пристигне стоката ти; отсега нататък между теб и мен няма никаква разлика.

После царят заповядал на шейха ел-Ислам да приготви брачния договор и шейхът написал брачния договор между царската дъщеря и търговеца Маруф. После царят дал нареждане да започнат сватбените тържества и заповядал да украсят целия град. Забили барабаните, сложили трапези с всевъзможни ястия, надошли смешниците. А търговецът Маруф седял на един трон в грамадна зала и всички смешници и фокусници, танцьори и майстори, умеещи да устройват зрелища и да играят всякакви игри, излезли пред него и той заповядал на главния ковчезник:

— Донеси злато и сребро!

Ковчезникът донесъл злато и сребро, а Маруф тръгнал сред надошлите гости и давал всекиму, който играел, по шепа; раздал и на бедните и нуждаещите се и облякъл голите. Вдигнала се шумна и радостна веселба и ковчезникът едва смогвал да донесе пари от хазната. Сърцето на везира едва не се пръснало от яд, ала той не смеел нищо да каже. Само търговецът Али, който наблюдавал ужасен пилеенето на толкова много пари, рекъл на търговеца Маруф:

— Нека аллах и светиите накажат главата ти! Не ти ли стигаше, дете разпиля парите на търговците, та сега искаш да разпилееш и парите на царя!

— Това теб не те засяга! — отвърнал му търговецът Маруф. — Щом дойде стоката ми, ще се отплатя многократно на царя.

И той продължил да пръска все повече и повече пари, а в същото време си казвал:

„Дано дойде чума да помете всичко! Каквото трябва да се случи, ще се случи; и никой не може да избегне предопределението.“

Четиридесет дни продължили сватбените тържества, а на четиридесет и първия ден се вдигнала сватбената процесия за булката и всички емири и бойци минали пред нея. Когато я въвели при Маруф, той хвърлил пари над главите на хората; това било богато сватбено шествие и той пръскал с шепи злато за слава на своята булка. После го въвели в чертога на принцесата и той седнал на високото ложе. И като спуснали завесите и затворили вратите и народът се разотишъл и той останал сам с девойката, плеснал с ръце и поседял известно време натъжен, като продължавал да пляска с ръце и току викал:

— Няма друга власт и няма друга сила освен аллах всевишния и всемогъщия!

Тогава принцесата го попитала:

— Повелителю мой, нека аллах те пази жив и здрав! Какво се е случило, та си така угрижен?

Той отвърнал:

— Как да не съм угрижен, след като твоят баща ме постави в такова затруднено положение и постъпи с мен както когато подпалят зелено жито?

А тя продължила:

— И какво ти направи баща ми? Кажу ми!

А той отвърнал:

— Остави да ме въведат при тебе, преди да е пристигнал керванът ми, а пък аз имах желание да раздам най-малко сто скъпоценни камъка на твоите робини, на всяка по един камък, за да ги зарадвам и всяка да казва: „Моят господар ми подари един скъпоценен камък през нощта, когато го въведоха при моята господарка“. Такова дело щеше да бъде достойна чест за принцеса като тебе и щеше още повече да затвърди уважението към теб; защото аз нямам нужда да пестя скъпоценните камъни, тъй като имам извънредно много.

Тя отвърнала:

— Не се безпокой за това! Не бива да ми бъдеш угрижен! Още по-малко пък бива да си създаваш ядове заради мене, защото аз с удоволствие ще чакам, докато дойде твоят керван. А що се отнася до робините, не се безпокой и заради тях! Изправи се, свали дрехите си и се отдай на радостта! Когато пристигне керванът, ще ни раздадеш и скъпоценните камъни, и всички други подаръци!

Тогава той се изправил, свалил одеждата, с която бил облечен, и седнал върху ложето; и вече не мислел за нищо друго, освен за любовната игра и се отдал на ласките. Поставил ръка върху коляното ѝ, а тя седнала в скута му и впила устни в неговите. И настъпил оня час, който кара човек да забравя и майка си, и баща си. Той я прегърнал, привлякъл я към себе си и я притиснал силно до гърдите си, а устните им не се отделяли, докато от нейната уста закапала медна роса. Той положил ръка под лявата ѝ мишница и телата и на двамата закопнели да се слоят в едно. Ръката му се плъзнала между гърдите ѝ, после се спуснала надолу към бедрата и той обгърнал тялото си с краката ѝ и я отрупал с ласки. Възкликнал:

— О, баща на девическата красота!

После поставил барута, запалил фитила и се насочил към целта; дал огън и разбил крепостта от четирите ѝ страни. Така се случило неотменимото и девойката надала неизбежния вик, а той ѝ отнел моминството. И тази нощ не трябвало да се брои към земния живот, защото била изпълнена с толкова много красота и прегръдки и любовна игра, целувки и други радости; най-сетне утринта разляла своята светлина над света.

Тогава той отишъл в банята и се облякъл в царска одежда, а когато излязъл от банята, се явил в заседателната зала на царя. Всички мъже, които били насъбрани там, станали на крака пред него и го посрещнали с най-висока почит; и всички му пожелали щастие и благоденствие. А той седнал до царя и извикал:

— Къде е ковчезникът?

Отговорили му:

— Ето го, стои пред тебе!

И той му рекъл:

— Донеси почетни одежди и облечи с тях всички везири и емири, и сановници!

Ковчезникът надонесъл всичко, което му заповядали, а Маруф застанал сред залата и дарявал всеки, който се приближавал до него, според сана и почестите му. Така той продължил да дарява всички цели двадесет дни, ала отникъде не идвал ни керван, нито пък вест някаква. Затова ковчезникът много се загрижил и влязъл веднъж при царя, когато Маруф не бил в двореца.

Царят седял заедно с везира си: ковчезникът целунал пода пред него и рекъл:

— О, най-велики царю на нашето време, принуден съм да ти известя нещо, защото инак сигурно ще ми се сърдиш и кориш, ако не ти го съобща. Знай, че хазната ни е вече почти празна; съвсем малко остана в нея и няма да минат и десет дни, когато ще трябва да затворим вратите ѝ, защото вече няма да има нищо в нея.

Тогава царят рекъл:

— О, везире, керванът на моя зет действително много се забави, а и не идва никаква вест от него!

Везирът се разсмял и рекъл:

— Нека аллах бъде милостив към тебе, о, най-велики царю на нашето време! Ти не обръщаш никакво внимание на деянията и държането на този лъжец и измамник! Кълна се в главата ти, не съществува никакъв негов керван, както не идва чума, която да ни избави от него! Той през цялото време те е лъгал, докато най-последно раздаде всичките ти пари, и ти напразно му даде дъщеря си за жена. Колко време още ще търпиш безгрижно край себе си този лъжец?

Царят му отвърнал:

— О, везире, какво да направим, за да научим истината за него?

А министърът рекъл:

— О, най-велики царю на нашето време, никой не може да проникне в тайната на един мъж освен собствената му жена. Изпрати да повикат дъщеря ти, нека тя застане зад една завеса, за да мога аз да я разпитам кой е в същност той, защото само тя може да го разпита и да ни каже каква е работата!

— Това може веднага да стане — рекъл царят, — и, кълна се в главата си, ако се установи, че той е лъжец и измамник, аз наистина ще го осъдя да умре от най-срамната смърт!

После той повел везира и влязъл с него в покоите; изпратил да повикат дъщеря му и тя застанала зад завесата. Всичко това се случило, когато мъжът ѝ не си бил у дома. Щом дошла, тя попитала:

— Татко, какво обичаш?

Той рекъл:

— Говори с везира!

А тя попитала:

— О, везире, какво желаеш от мен?

Той отвърнал:

— Господарке моя, знай, че твоят съпруг пръсна парите на баща ти и се ожени за тебе без сватбен откуп. Сега непрекъснато ни дава обещания и не ги изпълнява; още не сме получили никаква вест от неговия керван, с една дума, желаем ти да ни осведомиш за него.

Тя отвърнала:

— Той много говори и непрекъснато обещава и на мен скъпоценни камъни, богатства и скъпи платове, ала и аз още нищо не съм видяла.

— Господарке моя — продължил везирът, — не би ли могла да се поразговориш тази нощ с него за това и онова и след туй да му кажеш: „Открий ми истината и не се страхувай от нищо, защото ти стана мой съпруг и аз никога няма да направя грях спрямо тебе! Затова кажи ми как стоят нещата в действителност и аз ще измисля план, за да можеш най-после да намериш спокойствие!“ После продължи да разговаряш с него и му покажи любовта си, докато той признае! А след това ще ни съобщиш истината!

Тя каза само:

— Татко, аз знам как бих могла да го разпитам — и си отишла.

След вечерята съпругът ѝ Маруф влязъл, както винаги в нейния чертог; тогава тя пристъпила към него, хванала го подръка и започнала да го гали най-мило — о, как могат да галят жените, когато искат да осъществят някакво свое желание пред мъжете си! — и не престанала да го гали и да го отрупва с думи, по-сладки от мед, докато умът му се замъглил. Като видяла, че той ѝ се е отдал напълно, тя му каза:

— Любими мой, радост на очите и плод на сърцето ми, нека аллах никога да не ме лиши от тебе и съдбата никога да не ни раздели! Наистина сега любовта ми към теб се е вселила в сърцето ми и душата ми изгаря от огнена страст, така че никога не бих могла да сторя грях спрямо теб. Ала аз бих желала ти да ми кажеш истината, защото хитростите на лъжата никога не могат да успеят и никога не могат да накарат другите да ги повярват. Докога още смяташ да лъжеш и мамиш баща ми? Аз се страхувам, че положението ти ще се разкрие много порано, преди ние да успеем да измислим някакъв план срещу него; и тогава той ще те залови. Затова кажи ми истината и няма да ти се случи нищо лошо! Ако ми откриеш истината докрай, няма нужда да се страхуваш, че ще те сполети нещо лошо. Докога все още смяташ да

твърдиш, че си търговец и че притежаваш големи богатства и очакваш керван? От дълго време насам все ми повтаряш: „Керванът ми, керванът ми!“ Ала от твоите стоки все още няма никаква вест и по лицето ти се вижда изписана грижа. Затова, ако думите ти не отговарят на истината, кажи ми го, а аз ще измисля план, чрез който ще можеш да се спасиш, ако такава е волята на аллаха!

Тогава той й казал:

— Повелителко моя, ще ти кажа истината, а след това направи, каквото искаш!

— Говори най-после — отвърнала тя, — ала не се отклонявай от истината, защото истината е спасителна лодка; пази се от лъжата, защото тя носи позор на лъжеца, и чуй колко умен е онзи мъж, който е казал:

*Мъж бъди и говори само истината строга,
нека се заканва тя, истината, даже с огън!
Ти на бога угоди — глупав е човека, който
господаря си гневи, а се нрави на слугата!*

Тогава той признал:

— Знай, о, господарке, че аз не съм никакъв търговец и не притежавам нито керван, нито каквото и да било друго. В родината си аз бях само един кърпач на обувки и имах жена, която се нарича Фатима Плашилото; и ето какво ми се случи с нея — и той й разказал историята си от начало до край.

Тогава тя казала засмяна:

— Ти наистина си голям майстор в лъжите и измамите.

Той обаче казал:

— Повелителко моя, нека аллах всевишният те дари с дълъг живот, за да прикриваш грешките и да прогонваш грижите!

Тогава тя продължила:

— Знай, че ти излъга баща ми и го замая със своите безбройни хвалби, така че подведен от алчността си, той ме ожени за тебе; след това ти пръсна парите му и затова сега везирът му храни подозрение към теб. Колко пъти досега той вече е говорил и е казвал на баща ми: „Това е един лъжец и измамник!“ Баща ми обаче не искаше да повярва

на думите му, защото преди време той самият искаше да се жени за мене, а аз не си дадох съгласието той да стане мой съпруг и аз негова съпруга. Ала вече мина много време и баща ми се безпокои и ми заръча да те накарам да ми признаеш всичко. Аз те накарах да признаеш и ето че скритото излезе наяве. Баща ми се е наканил да те накаже строго, ала ти си мой съпруг и аз не искам да се разделям с теб. Ако предам на баща си онова, което ти ми разказа, той ще бъде вече сигурен, че си лъжец и измамник, че лъжеш царски дъщери и пропиляваш царски хазни; тогава за твоята вина няма да има прошка и той ще заповяда да те убият, това е сигурно. Но сред народа ще се разчуе, че аз съм била женена за човек, който е лъжец и измамник, а това ще бъде срам и позор за мене. Ако баща ми заповяда да те убият, той непременно ще иска да ме ожени за някого друго, а аз никога няма да се съглася на такова нещо, дори и да трябва да умра. Затова пригответи се, облечи се като мамелюк, вземи петдесет хиляди динара от моите пари и яхни един кон; върви в някоя друга страна, докдето не достига властта на баща ми! Там стани търговец, после ми пиши писмо, но го прати по доверен пратеник, който да дойде при мен тайно, за да знам в коя страна се намираш и да ти изпращам там всичко, каквото мога! Така богатството ти ще се увеличи, а когато баща ми умре, аз ще изпратя хора да те доведат и ти ще се върнеш отново тук сред уважение и почести. Но ако някой от двамата ни, аз или ти, напусне този живот по благоволение на алах всевишния, тогава, когато възкръснем, ние пак ще се съберем. Това е най-добрият план; и докато сме живи двамата с теб, аз никога няма да престана да ти пращам новини за себе си и пари. Затова тръгни на път, докато денят още не е започнал и все още можеш да вземеш някакво решение, защото след това над теб ще е надвиснала вече смъртта!

— О, повелителко моя — възкликнал той, — умолявам те, позволи ми за раздяла да те прегърна още веднъж!

Тя отвърнала:

— На драго сърце!

След като си отпочинал при нея и се измил, той се облякъл като мамелюк и заповядал на коняря да му оседлае един благороден жребец. Оседлали му един кон, той се сбогувал с жена си и към края на нощта вече бил въвн от портите на града.

И всеки, който го виждал да язди така, смятал, че това е някой от наемниците на султана, тръгнал да изпълни някаква поръка.

На другата заран царят и везирът влезли в покоите на царкинята; царят изпратил да повикат дъщеря му и тя отново дошла зад завесата. Тогава баща ѝ я попитал:

— Дъще, какво имаш да ни кажеш?

Тя отвърнала:

— Ето какво имам да кажа: нека аллах почерни образа на твоя везир, защото той искаше да зачерни моя образ пред съпруга ми!

— Какво означава това? — попитал пак баща ѝ, а тя продължила:

— Снощи той дойде при мен и преди още аз да го бях заговорила, неочаквано влезе евнухът Фарадж с писмо в ръка и рече: „Десет мамелюка чакат долу, под прозореца на двореца; дадох ми това писмо и ми казаха: «Целуни ръка на нашия господар, търговеца Маруф, от наше име и му дай това писмо: ние сме от наемниците, които пътуват с кервана му, и ни съобщиха, че той се е оженил за дъщерята на вашия цар; затова идваме да му известим какво ни се случи по пътя»“. Тогава аз взех писмото и като го прочетох, узнах следното: „От името на петстотинте мамелюци до негова светлост, нашия господар, търговеца Маруф. Следното: ние ти съобщаваме, че след като ти ни остави, ни нападнаха бедуини и ни ограбиха. Те бяха две хиляди ездачи, докато ние бяхме само петстотин мамелюци. Между нас и бедуините се завърза жестока битка; те ни препречиха пътя и ние трябваше да се бием с тях цели тридесет дни. Това е причината за нашето закъснение. Те ни задигнаха двеста товара платове от стоката и убиха петдесет мамелюка.“ Когато предадох тази вест на съпруга си, той възкликна: „Нека аллах ги накаже! Как са могли да се бият с бедуините заради някакви си двеста товара! Та какво представляват за мен двеста товара? Не е бивало заради тях да се бавят толкова много, защото двеста товара стока струват само седем хиляди динара! Но сега аз трябва веднага да отида при тях и да ги подтикна да бързат. Онова, което са им откраднали арабите, няма да накърни кервана, пък и няма никакво значение за мен, ще приема, че съм им го раздал милостиня.“ После той се отдели усмихнат от мен, без да се загрижи ни най-малко, че е загубил толкова много стока и че са му убили мамелюците. А когато той слезе долу, аз погледнах през прозореца и видях десетте души наемници, които му бяха донесли

вестта; те бяха хубави като луни и всеки беше облечен в дрехи, които струваха по две хиляди динара, да, точно така, моят баща няма нито един наемник, който би могъл да се сравни с тях. После той потегли заедно с мамелюците, които му бяха донесли писмото, за да отиде да докара стоката си. Слава на аллаха, който ме предпази да не му кажа нищо от онова, което ти ми заповяда, защото тогава той щеше да има да се подиграва и с мене, и с тебе! Възможно е дори да ме погледнеше с пренебрежение и да почувствува отвращение от мене. И за всичко това щеше да бъде виновен твоят везир, който ти е наговорил срещу моя съпруг тия думи, дето съвсем не му приличат!

Тогава царят казал:

— Мила дъще, богатството на твоя съпруг е неизмеримо и той не му обръща никакво внимание; от деня, в който е пристигнал в нашия град, той непрекъснато раздава милостиня на бедните. Щом такава е волята на аллаха, той скоро ще пристигне със своя керван и тогава ние ще се сдобием чрез него с големи богатства.

Тъй успокоил той дъщеря си, а везира си жестоко укорил. И така хитростта успяла пред царя.

Но да оставим сега царя и да се върнем към търговеца Маруф! Той яздел своя кон през голата пустиня, съвсем объркан и без да знае накъде да поеме. Освен това много му било тежко заради раздялата с жена му, любовен копнеж и сърдечна мъка го измъчвали и той тихичко си пеел следните стихове:

*Времето изтече бързо, след това дойде разлъка —
как сърцето ми се свива и изгаря в страшна мъка
по далечната любима и по образа ѝ свиден!
Сълзи бликат от очите — как, кога ли ще се видим?
Ти, лицето на която като месечина грее,
виж ме как от скръб любовна и до днес по тебе крея!
Да не бях при теб останал някога и час дори,
нямаше сега във мене тази болка да гори.
Маруф ще осеня Дуня^[7] вечно с този благослов:
нека тя остане жива, той умре ли от любов!
Ти, с чиято лъчезарност слънцето сияе само,
залюби сърце, което търси доброта голяма!*

*Ще ни събере ли нявга нашата съдба метежна?
Ще ни прати ли повторно радостта на дните
прежни?*

*Ти дали ще ме очакваш там в смълчаната си къща?
Теб, загубената дълго, бих ли пламенно прегръщал?
О, ти, лунен лик възшебен, равен си на слънце златно*

—

*нека твойта чудна прелест да е вечно благодатна!
Аз ще сляя любовта си и любовната несрета —
щастие то в любовта е казън за душата клета.*

Като свършил песента си, той горчиво заплакал, защото всички пътища били затворени за него и той предпочитал да го сполети смъртта, вместо да живее.

Така продължил пътя си, зашеметен от горест и от мъка, без да спира никъде, докато настъпило пладне; бил стигнал край някакво малко селище и видял наблизо един селянин, който орял с два вола. Тъй като гладът го измъчвал, той подкарал коня си към орача и му рекъл:

— Мир вам!

Човекът отвърнал на поздрава и добавил:

— Добре дошъл, господине! Ти навярно си някой от мамелюците на султана?

— Точно така — отвърнал Маруф, а орачът продължил:

— Слез тогава да похапнем заедно!

Маруф видял, че селянинът е щедър човек, но все пак казал:

— Братко, не виждам край теб нищо, с което би могъл да ме нагостиш. Защо тогава ме каниш?

Селянинът отвърнал:

— Важното е, че имам добро желание, а ти слез от коня! Виж, селището е наблизо, аз ще изтичам дотам и ще донеса обяд за тебе и зоб за коня ти.

А Маруф рекъл:

— Щом като селището е наблизо, аз сам мога да стигна дотам и да си купя на пазара, каквото ми трябва, да се нахраня.

Селянинът обаче отвърнал:

— О, господине, селището е само едно малко селце, където няма никакъв пазар, там нито можеш да купиш, нито можеш да продадеш нещо. Заклевам те в името на аллаха, отседни при мен и ми достави тази радост, а аз ще избързам дотам и скоро ще се върна!

Маруф слязъл от коня, а селянинът го оставил и избързал към селото, за да донесе обяд за госта си. Маруф седнал да чака, ала си рекъл:

„Накарах този беден човек да си остави работата заради мен. Я да взема да поора, докато той се върне, за да му се отплатя, задето го отклоних от работата му.“

И той хванал ралото и подкарал воловете, но едва заорал и ралото се закачило о нещо и добичетата спрели. Той отново ги подкарал, ала те не могли да се помръднат. И като се навел да огледа какво е спряло ралото, той видял, че то се било подхванало в някаква златна халка. Разровил бързо земята наоколо и видял, че пръстенът бил вбит по средата на една мраморна плоча, голяма колкото долен воденичен камък. Маруф затеглил с все сили камъка, докато го отместил, и под него зинала пещера със стълбище. Слязъл по стълбите и открил голямо помещение, което приличало на грамадна баня с четири странични ниши. Първата ниша била пълна от пода до тавана със злато; втората била пълна от горе до долу със смарагди и перли, и корали; третата била пълна с хиацинти, рубини и тюркоази, а четвъртата — с диаманти и други подобни скъпоценни камъни. На горния край на помещението имало една ракла от бистър кристал, пълна с неповторими скъпоценни камъни, всеки от тях голям колкото орех; върху раклата стояла златна кутийка, голяма колкото лимон. Като видял всичко това, той се учудил много и се зарадвал извънмерно, та възкликнал:

— Какво ли може да има пък в тази малка кутийка?

Отворил я и намерил вътре един златен пръстен с печат, върху който били гравирани тайнствени имена и знаци, които приличали на следи от стъпки на мравки. Той потъркал пръстена и ето че се обадил някакъв глас:

— На твоите услуги, на твоите услуги, повелителю мой! Поискай и ще получиш! Някое селище ли искаш да заселиш, или да унищожис някой град? Цар ли искаш да убиеш, или да прекопаят по твоя заповед река, или нещо друго? Каквото и да пожелаеш, веднага

ще бъде изпълнено с разрешение на могъщия владетел, създателя на деня и нощта.

Маруф попитал:

— О, създание на нашия господар, кой си ти и какво представляваш?

Онзи отвърнал:

— Аз съм слугата на този пръстен и служа томува, който го притежава. Каквото и желание да изрече той, аз ще го изпълня и не мога да се противопоставя на нищо, което той ми заповяда. Аз съм султан на пазачите духове и мойта войска се състои от седемдесет и две племена, всяко от които наброява седемдесет и две хиляди души. Всеки от тези хиляди властвува над хиляда марида, а всеки марида командува хиляда пазача; всеки пазач е господар на повече от хиляда демона. Всички те са под моя власт и не смеят да ми противодействуват. А аз съм свързан чрез магия с този пръстен и не мога да не се подчинявам на онзи, който го притежава. Ето виж, сега пръстенът е твой и аз съм твой слуга. Искай, каквото желаеш, аз ще се вслушам в думите ти и ще се подчиня на заповедта ти! И ако ти потърбвам когато и да било, когато се намираш по море или по суша, потъркай пръстена и ще ме видиш край себе си. Пази се обаче да не го потъркаш два пъти едно след друго, защото тогава ще ме изгориш чрез огнената сила на тайнствените имена, които са издълбани върху него, и ще ме загубиш и ще съжаляваш за мен! Ето, сега вече знаеш кой съм. Това е всичко.

А търговецът Маруф, като чул тези думи, попитал:

— Как ти е името?

Демонът отвърнал:

— Името ми е Абу ес-Саадат^[8].

Тогава Маруф рекъл:

— О, Абу ес-Саадат, какво е това място тук? И кой те е свързал чрез магия към тази кутийка?

— Повелителю мой — отвърнал демонът, — това място тук е едно съкровище, наречено съкровището на Шадад ибн-Ад, и е на човека, който построил Ирам, града с извисяващите се колони, каквито няма нийде по света. Аз бях негов слуга, докато той беше жив, и това беше неговият пръстен с печат, който той постави в своята съкровищница; сега обаче пръстенът стана твой.

А Маруф продължил да пита:

— Можеш ли да изнесеш всичко, което се намира тук, на повърхността на земята?

— Разбира се, това е най-лесното нещо — отвърнал духът; и Маруф веднага му заповядал:

— Изнеси тогава всичко, което се намира тук, навън и нека нищо да не остане под земята!

Духът направил знак с ръка към земята и тя се пропукала; тогава той слязъл в цепнатината и изчезнал за миг. Скоро обаче оттам наизлезли млади момчета с красиви лица и стройни тела; всички носели златни кошници, а кошниците били пълни със злато. След като ги изпразнили, те отново изчезнали и донесли други; и пак така, и пак така и преди още да мине и час, те изнесли всичкото злато и всички скъпоценни камъни и рекли:

— В съкровищницата не остана вече нищо.

В това време и Абу ес-Саадат се появил над земята при Маруф и му рекъл:

— Повелителю мой, ти виждаш, ние изнесохме горе всичко, което се намираще в съкровищницата.

Тогава кърпачът на обуца попитал:

— Кои са тези хубави момчета?

Духът отговорил:

— Това са моите синове. Работата не заслужаваше да свиквам пазачите духове, затова моите синове изпълниха твоето желание и се чувствуват поласкани, че могат да ти служат. Кажете какво друго желаете!

Тогава Маруф рекъл:

— Можеш ли да ми набавиш товарен добитък и ракли, да натовариш тези богатства в раклите, а раклите върху добичетата?

— Няма нищо по-лесно от това — отвърнал духът и надал лек вик.

Отново пред него се появили синовете му, осемстотин на брой, и той им казал:

— Част от вас да се превърнат в товарен добитък, другите в хубави наемници, и най-дребният от всички ви да няма равен на себе си сред хората на никой цар! Едни да се превърнат в мулетари, а други в слуги!

Те сторили, каквото той им заповядал; седемстотин от тях се превърнали в магарета, а останалите сто — в прислуга. Тогава той извикал духовете пазачи и когато те се явили пред него, им заповядал част от тях да се превърнат в коне, оседлани със златни и украсени със скъпоценни камъни седла.

Като видял това, Маруф попитал:

— Къде са раклите?

Донесли ги пред него. Тогава той рекъл:

— Приберете златото и скъпоценните камъни в тях, като ги отделите по вид!

Те напълнили раклите и ги натоварили на триста магарета. Тогава Маруф попитал:

— О, Абу ес-Саадат, би ли могъл да ми набавиш и товари със скъпоценни платове?

А той отвърнал:

— Египетски платове ли искаш, или сирийски, или персийски, или индийски, или гръцки?

Маруф отвърнал:

— Донеси платове от всички страни, от всяка по сто товара на сто магарета.

— Повелителю мой — рекъл след това господарят на духовете, — дай ми време, за да мога да възложя на моите пазачи-духове всеки да изпрати своето племе според заповедта ми в някоя страна и да донесе оттам по сто товара платове; пазачите ще се превърнат в добичета и ще дойдат тук натоварени със стоката.

— И колко време ще ти трябва за това? — попитал Маруф, а духът отвърнал:

— Докато трае нощният мрак. Преди още да се развидели, всичко, каквото желаяш, ще бъде пред теб.

— Давам ти толкова време — рекъл Маруф; после заповядал да му издигнат шатра.

Щом издигнали шатрата, той се разположил вътре и му поднесли трапеца, отрупана с ястия. Тогава Абу ес-Саадат му рекъл:

— Повелителю мой, остани в шатрата! Тези мои синове тук ще те пазят и ти няма защо да се страхуваш от нищо. А в това време аз ще насъбера моите пазачи и ще ги разпратя да изпълнят желанието ти.

И така Абу ес-Саадат тръгнал да си върши работата, а Маруф останал да си седи в шатрата пред отрупаната с ястия маса, охраняван от синовете на господаря на духовете, преоблечени като наемници, евнуси и слуги.

И както той си седял, неочаквано дошъл селянинът, който носел голяма паница с леща и една торба, пълна с ечемик.

Като видял разтворената шатра и наемниците, скръстил ръце на гърдите си, той си помислил, че е дошъл султанът и се е разположил на това място, затова се спрял изплашен и си рекъл:

„Да бях заклал поне две пилета за султана и да ги бях препържил в краве масло!“

И тъкмо се канел да се върне, за да заколи двете ярки и да нахрани с тях султана, Маруф го забелязал и му извикал да се приближи; в същото време той заповядал на наемниците:

— Доведете го тук!

Те го довели, както държал паницата с лещата в ръце, и го оставили пред Маруф. Той му рекъл:

— Какво е това?

Селянинът отвърнал:

— Това е обедът за тебе и зоб за коня ти. Не ми се сърди; не знаех, че султанът щял да идва! Ако бих знаел, щях да заколя за него две млади ярки и да го посрещна с хубав обяд.

Тогава Маруф рекъл:

— Султанът не е дошъл. Аз съм неговият зет, но се бях скарал със султана. Затова той е изпратил наемниците си да ме настигнат и те ме сдобриха с него; и ето аз отново ще се върна в столицата. Но тъй като ти си приготвил това ядене за мен, без да ме знаеш кой съм, аз на драго сърце го приемам, макар да е само леща, и ще изям твоята гозба.

После той му заповядал да постави паницата посред масата и ял от лещата, докато се заситил, а селянинът си напълнил търбуха със скъпите ястия. После Маруф си измил ръцете и разрешил на наемниците да се нахранят; те веднага се нахвърлили върху остатъка от богатия обед и се нахранили. След като паницата от лещата била изпразнена, Маруф я напълнил със злато и рекъл на селянина:

— Отнеси я в своя дом и ела после при мен в града; там ще те посрещна с почести!

Селянинът взел пълната със злато паница, подкарал добичетата и си отишъл в селото, като едва не се смятал сам за зет на царя. А Маруф прекарал една чудесна нощ сред радости и удоволствия. Довели му девойки от годениците на съкровището^[9], които свирели на всякакви инструменти и танцували пред него, и той прекарал цялата нощ тъй, че тя наистина нямало защо да се брои към земния живот.

И когато настанало утрото, преди още той да се опомни, пред него се появил огромен облак прах и се издигнал във въздуха, и се разсеял. А под него се открили магарета, натоварени с големи товари, седемстотин на брой, отрупани с платове и заобиколени от мулетари, слуги и факлоносци. Абу ес-Саадат яздел най-отпред своята ослица, преоблечен като керванджия, а пред него носели богато украсена носилка с четири ъглови украшения от блестящо червено злато, украсено със скъпоценни камъни. Като се приближил до шатъра, той слязъл от гърба на ослицата, целунал земята и рекъл:

— Повелителю мой, поръката ти е изпълнена докрай, а вътре в носилката има скъпоценна одежда, каквато не се намира дори сред дрехите на царете. Облечи я, качи се в носилката и ни заповядай каквото желаеш!

Маруф отвърнал:

— О, Абу ес-Саадат, сега ще напиша едно писмо, което ти ще отнесеш в град Ихтиян ел-Хотан^[10]; иди там при моя тъст, царя, но се яви при него непременно облечен като обикновен пратеник.

— Слушам! И се подчинявам! — отвърнал духът.

После Маруф написал писмото и го запечатал. Абу ес-Саадат го взел и изчезнал с него и се явил при царя; заварил го, когато царят тъкмо говорел:

— О, везире, голяма грижа ми е легнала на сърцето за моя зет и аз се страхувам, че бедуините може да го убият. О, да знаех само накъде е тръгнал той със своя кон, за да го последвам с войската си! Да ми беше обадил, преди да тръгне!

Везирът отвърнал:

— Нека аллах бъде милостив към безгрижието, което ти проявяваш! Кълна се в главата ти, този човек е разбрал, че ние храним подозрение към него, и тъй като се е страхувал, че ще го разобличим, е избягал. Той е само един лъжец и измамник!

В същия миг пратеникът влязъл при царя, целунал пода пред него и му пожелал дълъг живот и вечна слава и щастие. Царят го попитал:

— Кой си ти? И за какво си дошъл?

— Аз съм пратеник — отвърнал той, — твоят зет ме изпраща при тебе; той пристига със своя керван и ме проводи напред да ти донеса това писмо; ето го.

Царят поел писмото и го прочел и ето какво било написано в него:

„Много поздрави най-напред на нашия тъст, прославения цар! Знай, че аз пристигам с моя керван; затова пригответи се и ме посрещни със своите войски!“

Тогава царят възкликнал:

— Нека аллах почерни лицето ти, о, везире! Колко пъти досега ти се мъчеше да почерниш честта на моя зет и да го направиш на крадец и измамник? А ето че той пристига със своя керван и ти не си за мен вече нищо друго освен един предател.

Тогава везирът навел ниско глава надолу, засрамен и засегнат, и казал:

— О, най-велики царю на нашето време, аз говорех така само защото керванът се забави толкова дълго и се страхувах, че всичките пари, които той раздаде, са вече загубени.

А царят отново извикал:

— Предателю, какво представлява моето богатство? А щом керванът пристигне, той ще възстанови всичко богато и пребогато.

После царят заповядал да украсят града, а сам той отишъл при дъщеря си и ѝ казал:

— Нося ти радостна новина! Твоят съпруг скоро ще пристигне с кервана; изпратил ми е писмо, с което ми съобщава това, и аз тръгвам да го посрещна.

Принцесата се учудила на този обрат на нещата и си рекла:

„Виж ти каква странна работа! Дали той не е искал да се подиграе с мене, за да се поразвесели, или може би е мислил да ме

постави пред изпитание, като ми каза, че е беден? Слава на аллаха, задето не изневерих на дълга си пред него!“

Но нека сега наново оставим Маруф и се върнем към търговеца Али от Кайро! Като видял, че хората започнали да украсяват града, той попитал коя е причината за това; отвърнали му:

— Пристига керванът на търговеца Маруф, царския зет!

— Аллах е най-велик — извикал Али, — що за беда е това? Той дойде при мен, защото беше избягал от жена си, и беше последен бедняк! Откъде изникна сега този керван? Може би царкинята е измислила нещо от страх, че ще го открият кой е, а царете са всесилни. Нека аллах всевишният го пази и не го остави да се посрами!

Всички останали търговци били много доволни и радостни, задето най-после щели да си получат отново парите. Царят събрал войските си и потеглил с тях, а през това време Абу ес-Саадат се върнал при Маруф и му съобщил, че предал писмото. Тогава Маруф заповядал:

— Започвайте да товарите!

И когато всичката стока била натоварена на мулетата, той облякъл скъпоценната одежда, качил се в носилката и станал хиляда пъти по-величествен и по-прекрасен от самия цар.

Когато минали половината път, ето че насреща им се появил царят заедно със своите войски; като се срещнали, той видял своя зет, седнал в носилката, облечен в скъпата одежда, и се хвърлил към него, поздравил го и го благословил за завръщането му. Всички големци на царството също го поздравили и сега на всички станало ясно, че той през цялото време бил говорил истината и че нямало лъжа у него.

Така Маруф пристигнал в града с богатото шествие, от което на лъва дори би се пръснала жлъчката от завист; всички търговци се стекли да го посрещнат и целунали земята пред краката му.

А търговецът Али му рекъл:

— Ти ни изигра тази шега и тя завърши добре за тебе, шегобиецо! Но ти все пак заслужи добрия край, нека аллах всевишният те отрупа с още повече добрини!

А Маруф се разсмял. И щом влезли в двореца, той седнал на трона и възкликнал:

— Внесете товарите със злато в хазната на моя тъст, царя! А товарите с платовете донесете тук!

Слугите донесли товарите и започнали да ги разтоварват един след друг и да вадят стоките, докато раздиплили седемстотин бали. Той отделил от тях най-красивите платове и наредил:

— Отнесете тези платове на принцесата; нека тя ги раздаде на своите робини! Вземете също и тази пълна със скъпоценни камъни ракла и я внесете при нея; нека тя ги раздаде на робините и евнусите!

После раздал на търговците, на които дължал пари, платове заради дълга си, като всеки, който му бил заел хиляда динара, получил платове за две хиляди и повече динара. След това раздал подаръци на бедните и нуждаещите се, а царят гледал и не смеел да го спре; той дарявал непрекъснато, докато раздал платовете от седемстотинте товара. После се обърнал към войските и им раздал скъпоценни камъни, смарагди и хиацинти, а също така перли и корали и всякакви други скъпоценности, като загребвал скъпоценните камъни с пълни шепи, без да ги брои.

Чак тогава царят му рекъл:

— Синко, стига вече си раздавал подаръци; та от целия керван остана съвсем малко стока!

Маруф обаче отвърнал:

— Аз имам още много!

Но тъй като всички знаели, че той говори истината, никой вече не можел да го обвини в лъжа и хвалби. А той и не мислел колко и какво подарява, тъй като слугата на пръстена му носел всичко, каквото той пожелал. Тогава ковчежникът дошъл при царя и му казал:

— О, най-велики царю на нашето време, хазната е пълна догоре и не може повече да побере останалите товари с богатства. Къде да приберем златото и скъпоценните камъни, които останаха неприбрани?

Царят им показал друго помещение. А царската дъщеря, като видяла какво става в хазната, много се зарадвала и си казала възхитена:

„Да можех да знам откъде има той толкова големи богатства!“

Търговците също се зарадвали много на платовете, които получили, и всички го благославяли. Търговецът Али обаче си рекъл учуден:

— Колко ли много е трябвало да лъже и да хитрува, за да може да се сдобие с всички тези богатства! Ако ги е получил от принцесата, нямаше да ги раздаде на бедните. И колко са хубави думите, казани от незнаен мъдрец:

*Щом всевишният дарява,
за подбудите не питай!
Туй е за аллах забава,
ти смирено го почитай!*

Толкова за търговеца Али! А царят също така бил много учуден от онова, което вършел Маруф, от неговата щедрост и от великодушието, с което раздавал богатството си.

Накрая Маруф влязъл в чертога на своята съпруга и тя го посрещнала радостна и със сияеща усмивка и като му целунала ръка, рекла:

— Ти да ми се надсмееш ли искаше, или да ме изпиташ, когато ми каза, че си бил беден и си избягал от жена си? Но слава на аллаха, задето аз не измених на дълга си пред тебе! Ти си моят любим и никой не ми е по-скъп от тебе, все едно дали си богат, или беден. И все пак много бих желала да ми кажеш какво си имал наум, като ми говори така?

Той отвърнал:

— Исках да те изпитам, за да видя дали любовта ти е истинска, или се дължи само на богатството и на жаждата за земни блага. Сега обаче за мен е ясно, че твоята любов е чиста; и тъй като ти храниш истинска любов към мене, бъди ми добре дошла от сърце; сега вече аз знам твоята стойност!

Като казал това, той се затворил сам в една стая и потъркал пръстена; Абу ес-Саадат се явил пред него и му рекъл:

— На твоите услуги! Искай, каквото желаеш!

Маруф отвърнал:

— Искам от теб една скъпоценна одежда за моята съпруга и скъпи накити, между които една огърлица с четиридесет неповторими скъпоценни камъни.

— Слушам и се подчинявам! — отвърнал духът и му донесъл, каквото пожелал.

А Маруф взел одеждата и скъпоценностите, като преди това освободил слугата на пръстена, и отново отишъл при своята съпруга, сложил всичко пред нея и ѝ рекъл:

— Вземи ги и ги облечи; това е поздрав за завръщането ми при тебе!

Като видяла всичко, тя едва не обезумяла от радост; сред украшенията намерила и две златни гривни за краката, украсени със скъпоценни камъни — истинско чудо; освен това там имало още гривни и обици, и един колан, чиято стойност не можела да се заплати с никакви пари. Тя облякла скъпата одежда, сложила украшенията и рекла:

— Повелителю мой, аз ще прибера всичко това за тържествата и за празниците.

Той обаче отвърнал:

— Носи си ги винаги! Аз имам още много други такива.

Когато тя се нагиздила с всичко и робините ѝ я видели, много се зарадвали и всички му целунали ръка. А той отново ги оставил за малко и се заключил в отделна стая; потъркал пръстена и когато слугата дух се появил пред него, му рекъл:

— Донеси ми сто облекла заедно с украшенията!

— Слушам и се подчинявам! — отвърнал духът и му донесъл сто скъпи одежди, във всяка от които били загърнати и накити.

Маруф ги взел и повикал робините; когато те дошли, той дал на всяка по една одежда. Те се облекли и заприличали всички на райски девици, а принцесата блестяла сред тях, както месецът блести сред звездите.

Една робиня се похвалила на царя и той побързал да дойде в покоите на дъщеря си. И когато видял, че тя и робините ѝ заслепяват с богатствата си всеки влязъл, почудата му нямала край. Той изтичал навън, накарал да повикат везира и му рекъл:

— О, везире, случи се така и така. Какво ще кажеш ти сега?

— О, най-велики царю на нашето време — отвърнал той, — никой търговец не постъпва така; търговецът пази платовете години наред в складовете си и ги продава само когато те ще му донесат печалба. Как е възможно един търговец да проявява щедрост и разточителство като този човек? Възможно ли е един търговец да притежава такива богатства, такива скъпоценни камъни, каквито има съвсем малко дори в царските хазни? Как може един търговец да има цели товари от тях? Всичко това трябва да си има някаква особена

причина; и ако ти искаш да послушаш съвета ми, аз ще ти разкрия каква истина се крие в него. Царят отвърнал:

— Ще се вслушам в съвета ти, о, везире.

А везирът продължил:

— Иди тогава при Маруф, бъди любезен с него и се разговорете двамата; тогава му кажи: „Драги зетко, решил съм да отида заедно с теб и с везира, без никой друг, в една градина, за да се повеселим заедно“. А когато отидем в градината, ще заповядаме да ни поднесат вина и аз ще го склоня да пие. Когато пийне вино, то ще му замъгли главата и той няма да бъде вече господар на мислите си; тогава ние ще го разпитаем за истината и той ще ни разкрие всичките си тайни, защото виното е истински предател и голям мъдрец е бил онзи, който е изпял стиховете:

*След като го сладко пихме, виното надникна тихо
в тайни кътчета, но аз му повелих: не влизай там!*

—

*Поуплаших се, че може да докара нещо лихо:
пред другарите по чаша тайната си да издам.*

И когато той ни разкаже истината, ние ще знаем какъв е той и ще можем да постъпим с него както искаме и желаем, защото аз се страхувам заради теб от последиците на неговите деяния. Възможно е той да се стреми към властта и да иска да спечели на своя страна войските ти чрез щедростта и разточителството си, за да те свали от престола и да заграби властта ти.

— Право говориш — отвърнал царят.

И като се сговорили и решили как ще постъпят, двамата се разделили, за да прекарат нощта.

На сутринта царят отишъл в заседателната зала и седнал на трона; неочаквано при него влезли съвсем объркани слугите и конярите му.

— Какво ви е смутило така? — попитал ги той, а те отвърнали:

— О, най-велики царю на нашето време, конярите бяха вчесали конете и бяха занесли зоб и за тях, и за магаретата, които докараха товарите, ала тази заран видяхме, че наемниците са откраднали конете

и магаретата. Претърсихме конюшните и оборите, но не намерихме нито конете, нито магаретата. А когато влязохме в стаята на наемниците, и там не намерихме никого, и не можем да разберем как са могли да избягат.

Това много учудило царя, защото той си мислел, че духовете били истински коне и магарета и наемници, и не подозирал, че те били духове-пазачи на слугата на пръстена. Затова се скарал на своите хора:

— Проклетници, как са могли да ви избягат хиляда добичета и петстотин наемници, та и другите слуги, без нищо да забележите?

А те отговорили:

— Сами не знаем как сме могли да ги изпуснем да избягат.

Тогава царят казал:

— Вървете и когато господарят ви излезе от харема, съобщете му за всичко!

Така те си отишли и седнали да чакат объркани. И както седели така, ето че Маруф излязъл от харема и ги видял загрижени и смутени. Попитал ги:

— Какво има?

И те му разказали какво се било случило. Той обаче възкликнал:

— Че колко струват те, та сте се загрижили толкова? Вървете си и си гледайте работата!

После той седнал усмихнат и нито се ядосал, нито се загрижил за случилото се.

А царят погледнал везира в лицето и рекъл:

— Що за човек е този, за когото богатството няма никаква стойност? За всичко това сигурно има някаква причина!

Така двамата се поразговорили известно време и тогава царят рекъл:

— Драги зетко, намислил съм да отида заедно с теб и с моя везир в една градина, за да се поразвлечем там малко. Ти какво ще кажеш?

— На драго сърце! — отвърнал Маруф.

И тримата излезли и отишли в една градина, където имало всякакви плодни дървета, засадени две по две, навред бълбукали поточета, а дърветата растели високи и клонести и в листата им пеели всякакви птички. Влезли в една градинска беседка, където сърцата се освобождавали от всякаква грижа, и седнали да се поразговорят. Везирът започнал да разказва най-необикновени истории и ги

забавлявал с весели разкази и приятни стихове, а Маруф слушал всичко и така дошло време за обяд. Тогава внесли в беседката отрупана с ястия трапеза и кана с вино. Като се нахранили и измили ръцете си, везирът напълнил бокала и го подал на царя, който го изпил. Тогава везирът напълнил втора и казал на Маруф:

— Вземи този бокал, пълен с напитокък, що кара разума да се прекланя с уважение.

— Какво е това, о, везире? — попитал Маруф, а онзи отвърнал:

— Това е девица вече побеляла, запазила своята девственост цяла, що носи радост на сърцето, както за нея пее поетът:

*Газиха го чуждоземци и неверници с краката^[11],
Кой налива? Роб езичник — пълен месец в черен мрак,
в чийто поглед дебне хитро изкустителният враг^[12].*

И колко умен е бил оня, който е казал:

*Сякаш виното и тоз, който го в стакан поднася
на пиячите, във кръг наредили се край маса,
слънце утринно е в танц с объл лик, над който бди
месецът сред черен мрак със Близнаците звезди^[13].
Виното е с ален цвят, то е руйно, тънко, рядко,
из снага и през душа мигом се разлива сладко.*

И как добре го е казал поетът:

*Луната спеше нощем на мойта гръд блажено,
а слънцето бе скрито в небето на стакана.
Но огънят, на който персийните се кланят,
смирено от кърчага се кланяше на мене.*

А друг рекъл:

*То тече в снагата волно
кат лек в сърна на болни.*

А трети казал:

*Това не проумявам: лозарите измряха,
а сока на живота нам щедро завещаха.*

А още по-хубава е песента на Абу Нувас:

*Спри укорите! Те накрая будят гняв.
Лекувай ме с това, що поболява здрав —
с напитъка златист! Да, вино грижи гони
и камък кара чак да скача луд по склона.
Когато в тъмна ноц пристигне то в кърчага,
тъй огнено искри, че тъмнината бяга,
отива после при щастливците — в стакани,
като върховна цел на техните желания.
Поднася го мома, ала в момчешка дреха —
мъже с различен вкус осеня тъй с утеха.
И казва на един прочут учен в очите:
„Ти знаеш само част и част остава скрита“.*

Но най-добре от всички го е възпял Ибн ел-Мутас^[14]:

*В страната с две реки да пада дъжд безценен
и над Даир Абдун^[15], от дървеса засенян!
Отдавна аз бях там. Веднъж в съня се стреснах
пред птичия летеж наред набожни песни —
запели бяха в хор монасите, които
във черните раса ревяха гласовито.
Но някои от тях се мажат със червило,*

*въртят очи от сласт и ласкаво се хият.
Един такъв дойде във тъмното при мен,
обзет от страх голям, задъхан и смутен.
Наведох аз лице смирено отначало
и бързо го закрих със мойто наметало,
че пълната луна, безсрамна и коварна,
на мрачното небе сред облаци се мярна.
Ех, стана нещо... Аз да пазя тайна, мога —
ти лошо не мисли и не подпитвай много!*

Прекрасно го е казал и поетът:

*Аз най-богат съм на земята,
та ям и пия непрестанно.
Аз притежавам много злато
и го измервам все в стакани.*

И колко хубави са стиховете:

*Кълна се, втора химия, че няма —
каквото учат други, е измама!
Стаканче вино в мъката на ада
ще я превърне тутакси в наслада.*

И както е казал и друг:

*Тежат стакани празни на човека,
но пълни с вино — стават много леки;
сами се дигат сякаш и летят
като плътта, щом в шемет е умът.*

А ето и този:

*Висша почит на стакана и на виното червено,
техните права са с право вечно неограничени.
Щом очи склопя навеки, до лоза ме погребете —
сокът ѝ да оросява моите останки клетки.
Но недейте ме загробва в сухия пустинен пясък —
тъй го мразя, че не бих го и в смъртта дори понасял!*

Така продължил той да го изкушава да пие, като му хвалил виното, което било превъзходно; разказвал му всички познати стихове и приятни истории, докато Маруф се съгласил да отпие малко от бокала, а накрая вече мислел, че няма нищо по-хубаво от това питие. А везирът току му пълнел чашата, Маруф пиел и бил весел и доволен, докато умът му се помътил и той не можел да направи вече разлика кое е право и кое не е. А везирът, като забелязал, че царският зет е вече пиян и дори е прехвърлил мярката, му рекъл:

— О, търговецо Маруф, заклевам те в името на аллаха, аз съм много учуден откъде си се сдобил с тези скъпоценни камъни, каквито няма дори и сред богатствата на персийските царе. През целия си живот ние не сме виждали търговец, който да притежава такива богатства като тебе, нито пък сме виждали по-щедър човек от тебе; твоето държане е позволено на цар, но не и на търговец. Заклевам те в името на аллаха, кажи ми на какво се дължи всичко това, за да мога да разбера какъв е истинският ти произход и кой е твоят род!

И той продължил да настоява и да го ласкае, докато Маруф, който нямал вече власт над себе си, рекъл:

— Аз не съм нито търговец, нито някакъв цар — и му разказал своята история от начало докрай.

Тогава везирът го помоли:

— В името на аллаха, повелителю мой Маруф, покажи ми този пръстен, за да видим и ние какво представлява той!

Пияният Маруф свалил пръстена от ръката си рекъл:

— Вземете го и го разгледайте.

Везирът веднага грабнал пръстена, започнал да го върти насам и натам и рекъл:

— Ще се появи ли и пред мен слугата, ако аз потъркам пръстена?

— Разбира се — отвърнал Маруф, — потъркай го и духът веднага ще се появи и можеш да го видиш!

Тогава везирът потъркал пръстена и неочаквано се разнесъл глас:

— На твоите услуги, господарю! Поискай и ще ти се даде! Град ли искаш да разрушиш, или да построиш нов, или да убиеш някой цар? Каквото и да пожелаеш, аз ще го изпълня за тебе, без да ти противореча.

А везирът посочил Маруф и рекъл на духа:

— Издигни този нещастник в небесата и го захвърли в най-далечната пустиня, там, където няма да намери нито за ядене, нито за пиене, та да загине от глад и да умре от най-жалка смърт, без никой да узнае за него!

Духът грабнал Маруф и се понесъл заедно с него между небето и земята, а Маруф, като видял това, разбрал каква опасност го грози и че приближава смъртта му, и викнал през сълзи:

— О, Абу ес-Саадат, къде смяташ да ме отнесеш?

Духът отговорил:

— Ще те хвърля в пустинната четвъртина^[16], о, лекомислен глупако! Има ли човек, който да притежава подобен талисман и сам да го даде на хората да го видят? Ти си заслужи онова, което те сполетя, и ако аз не се страхувах от аллаха, бих те хвърлил от хиляда сажена височина, та преди още да достигнеш до земята, ветровете да те разнесат на късове по всички посоки.

Маруф мълчал и не казал нито дума повече, докато стигнали пустинната четвъртина; там духът го хвърлил и се върнал обратно, като го оставил сам в безбрежната пустиня...

Тогава Шехеразада забелязала, че навън се развиделява, и прекъснала разказа си по средата. А когато настъпила деветстотин деветдесет и деветата нощ, тя продължила:

— Разказвали са ми, о, щастливи царю, че духът слуга взел Маруф, хвърлил го в пустинната четвъртина и се върнал обратно, а него оставил там самичък.

Да оставим сега Маруф и да се върнем отново при везира! Щом станал собственик на пръстена, той рекъл на царя:

— Е, какво ще кажеш сега? Казах ли ти аз, че този човек е лъжец и измамник? Ала ти не искаше да ми вярваш?

— Прав си везире, мой — отвърнал царят, — нека аллах да те дари с добро здраве! Дай сега на мене пръстена, за да го разгледам и аз.

Везирът го погледнал ядно, заплюл го в лицето и извикал:

— О, глупако! Как ще ти го дам и ще остана твой слуга, след като станах твой господар? Не, аз няма дори да те оставя да живееш повече! — После той потъркал пръстена и едва-що духът се появил, му заповядал: — Вземи този нахалник и го хвърли на същото място, където хвърли зет му, лъжеца!

Духът грабнал царя и отлетял с него. А царят го попитал:

— О, божа твар! Каква е моята вина?

Слугата на пръстена отвърнал:

— Аз не знам, моят господар ми заповяда така, и аз не мога да не изпълня заповедта на онзи, който стане собственик на магическия пръстен.

И той продължил да лети заедно с него и накрая го хвърлил на мястото, където лежал Маруф; после се извърнал и оставил и царя там. Царят чул Маруф да плаче и пристъпил към него, и му разказал какво се било случило. После двамата седнали на земята и започнали да оплакват участта, която ги била сполетяла, и никъде наоколо не се виждало нищо — нито за ядене, нито за пиене.

А сега да се върнем към везира! След като отстранил Маруф и царя, той излязъл от градината; сетне накарал да свикат цялата войска, поканил и първенците от Държавния съвет и им разказал какво направил с Маруф и с царя; съобщил им също така за пръстена и им казал:

— Ако не ме изберете за ваш султан, ще заповядам на слугата на пръстена да ви отнесе всички оттук и да ви захвърли в пустинната четвъртина, където ще измрете от глад и жажда!

Те отвърнали:

— Не ни причинявай мъки! Ние сме доволни ти да ни станеш султан и всички ще се подчиняваме на заповедите ти.

Така те се съгласили пряко волята си той да стане техен султан и той раздал на всички почетни одежди; после започнал да изисква от Абу ес-Саадат всичко, каквото му хрумнело, и духът веднага му го донасял. И когато седнал на трона и всички бойци му се заклели във вярност, той пратил да съобщят на дъщерята на царя:

— Пригответи се, аз ще дойда още тази нощ при теб, защото силно те желая!

Тогава тя заплакала от мъка по баща си и по своя съпруг и помолила пратеника да съобщи на везира:

— Изчакай, докато мине времето на вдовството ми^[17]; тогава можеш да сключиш брачен договор с мене и да дойдеш, както е редно и позволено!

Той обаче отново върнал пратеника при нея, за да ѝ каже:

— Не признавам никакво вдовство и каквото и да било отлагане; нямам нужда да сключвам брачен договор, за мен не съществува никаква разлика между позволено и непозволено, аз настоявам и ще дойда тази вечер при теб.

Тогава тя заръчала на пратеника да му предаде:

— Тогава бъди добре дошъл! Нека стане така!

Ала това било само хитрост от нейна страна.

А везирът, щом получил отговора ѝ, много се зарадвал и му олекнало на душата, защото той бил обзет от гореща любов към принцесата.

След това той заповядал да поднесат богата гощавката на целия народ със следните думи:

— Яжте от тези ястия, това е сватбена гощавка, защото аз ще вървя тази вечер при принцесата!

Шейхът на исляма обаче рекъл:

— Не ти е разрешено да отидеш при нея, преди да изтече вдовството ѝ и преди да си сключил брачния договор с нея.

А везирът викнал:

— Аз не признавам никакво вдовство и никакво отлагане; затова не си хаби думите напразно!

Тогава шейхът на исляма млъкнал, изплашен от злбата на везира, ала казал на бойците:

— Той е неверник, за него няма ни вяра, ни закон!

И когато паднала нощта, везирът отишъл при принцесата и я заварил облечена в най-скъпите одежди и нагиздена с най-красивите украшения. Щом го видяла, тя го посрещнала усмихната и му рекла:

— Нека бъде благословена тази нощ! Ако беше убил баща ми и съпруга ми, щеше да бъде още по-добре за мен!

Той ѝ отвърнал:

— Аз сигурно ще ги убия.

Тогава тя го поканила да седне и започнала да се шегува с него и да му показва любовта си и както го галела и му се усмихвала пред лицето, той си загубил ума от радост. А тя го мамела със своите ласки само защото искала да се сдобие с пръстена и да превърне радостта му в мъка, която да се стовари върху собствената му глава; и тя вършела всичко това според указанието на онзи, който бил казал:

*Разбрал, че с меч не ще успея,
с лукавство този път опитам;
прибрах се с плячка и от нея
ще дойдат сетнини честити.*

А той, като усещал ласките ѝ и гледал усмивката ѝ, почувствувал, че в него се разгаря страстта и пожелал двамата да се съединят в любовна прегръдка. Ала когато се приближил към нея, тя се отдръпнала назад, заплакала и рекла:

— Повелителю мой, нима не виждаш този човек, който ни гледа? В името на аллаха, скрий ме от тези очи! Как можеш да се съединиш в любовна прегръдка с мен, след като той ни гледа?

Тогава везирът извикал разсърден:

— Къде е този човек?

А тя отвърнала:

— Ето го в камъка на пръстена ти! Той подава глава оттам и ни гледа!

Везирът повярвал, че слугата на пръстена ги гледа от камъка, та рекъл усмихнат:

— Не се плаши! Това е слугата на пръстена, който е мой слуга.

А тя отвърнала:

— Аз се страхувам от духове, свали този пръстен и го махни надалеч от мен!

Тогава той свалил пръстена от пръста си и го поставил върху възглавницата. Ала щом се приближил към нея, тя го ритнала силно с крак в стомаха, така че той политнал назад и паднал в несвяст. Тя бързо извикала прислужниците си и когато те притичали, им заповядала:

— Хванете го!

И щом четиридесетте робини го уловили, тя бързо грабнала пръстена от възглавницата и го потъркала. Абу ес-Саадат веднага се явил пред нея и рекъл:

— На твоите услуги, господарке!

Тя казала:

— Вдигни този неверник и го хвърли в затвора и го окови в тежки окови!

Духът го грабнал и като го хвърлил в най-тъмния затвор, се върнал и й съобщил:

— Хвърлих го в затвора!

Тогава тя го попитала:

— Къде отнесе баща ми и съпруга ми?

А той отвърнал:

— Пуснах ги в пустинната четвъртина!

Тогава тя извикала:

— Заповядам ти веднага да ги доведеш при мен!

— Слушам и се подчинявам! — отвърнал той и отлетял. Летял бързо, докато стигнал до пустинната четвъртина.

Там се спуснал при двамата мъже и ги намерил да плачат и да оплакват взаимно мъката си. Духът им рекъл:

— Не се страхувайте! Спасението ви е близко. — После им разказал какво бил направил везирът и заключил с думите: — Така аз сам го хвърлих по нейна заповед в затвора и тогава тя ми заповяда да ви върна обратно.

Двамата мъже много се зарадвали на тази новина, а духът ги вдигнал и полетял с тях и не минало много време и той влязъл заедно с двамата мъже при принцесата. Тя се изправила и поздравила баща си и съпруга си; после ги поканила да седнат и заръчала да им донесат ястия и сладкиши и те прекарали нощта там.

На другата заран тя облякла баща си в разкошна одежда, а също така и съпруга си и после рекла:

— Мили татко, седни отново на своя трон като цар, какъвто беше преди, и направи моя съпруг свой везир от дясната ти страна, а на стражите разкажи какво се случи! После заповядай да изведат везира от затвора и да го убият, след това нека го изгорят! Защото той е неверник и искаше да се радва на любовта ми, без да се ожени за мене,

и така сам показва, че е неверник и че не се придържа към никаква вяра. И се отнасяй добре със своя зет, когото ще направиш везир от дясната си страна!

— Слушам и на драго сърце ще го изпълня, мила дъще — отвърнал ѝ той, — но дай ми пръстена или го дай на съпруга си!

Ала тя отвърнала:

— Той не трябва нито на тебе, нито на него. Нека пръстенът остане у мене, може би аз ще съумея да го опазя по-добре от вас двамата. Каквото пожелаете, искайте го от мен, и аз ще го изискам за вас от слугата на пръстена! Не се страхувайте от нищо лошо, докато съм жива, а след смъртта ми направете с пръстена каквото вие сметнете за добре!

Баща ѝ рекъл:

— Това е най-доброто решение, мила щерко! — после отвел зет си и двамата влезли в заседателната зала.

А стражите били прекарали цялата нощ много угрижени за принцесата и за онова, което везирът искал да ѝ стори, за да спечели любовта ѝ, без да склучи брак с нея, пък и за всичко лошо, което той бил направил на царя и неговия зет; те се страхували, че свещеният закон на исляма ще бъде опозорен, тъй като за всички вече било ясно, че везирът е неверник.

Затова те се били събрали в заседателната зала и започнали да сипят упреци върху шейха на исляма, като му говорели:

— Защо не му попречи да влезе при царкинята и да погазва закон и ред?

Тогава той им отвърнал:

— О, хора, този човек е неверник, ала той се е сдобил с пръстена, и ние всички — и аз, и вие, не можем да направим нищо срещу него. Аллах всевишният нека му плати за неговите постъпки, а сега мълчете, за да не ви убие всички!

И докато бойците стояли в заседателната зала, увлечени в този разговор, неочаквано царят влязъл при тях и заедно с него и зет му Маруф...

Тогава Шехеразада забелязала, че почва да се развиделява, и прекъснала разказа си по средата. А когато настъпила хилядната нощ, тя продължила:

— Разказвали са ми, о, щастливи царю, че бойците се били събрали много разгневени в заседателната зала и като разговаряли за везира и за злото, което той бил причинил на царя и на неговия зет, и на дъщеря му, неочаквано при тях влязъл царят, а заедно с него и зет му Маруф. Щом ги видели, бойците се зарадвали, станали на крака и целунали пода пред своя цар. Тогава той седнал на трона си и като им разказал какво се било случило, техните грижи се разнесли. После заповядал да украсят града и наредил да изведат везира от затвора; когато го довели пред бойците, всички започнали да го ругаят и хулят, и проклинат, докато стигнал до царския престол. И когато застанал пред царя, царят заповядал да го убият по най-позорен начин; след като го убили, изгорили тялото му, така че той бил хвърлен опозорен в огъня на ада; и сякаш тъкмо, за него е казано:

*Вишният да не прости и на костите му даже,
ангелите на смъртта вечно да стоят на стража!*

После царят направил Маруф свой везир от дясната си страна и се случило така, че времето ги отрупало с радости и те живели сред щастие и доволство цели пет години.

А на шестата година царят умрял, тогава принцесата възцарила на султанския престол своя съпруг на мястото на баща си, пръстена обаче не му дала. През това време тя заченала от него и му родила едно момченце, чудно хубаво и красиво и съвършено детенце, което растяло под нежните грижи на дойките и гледачките си и така навършило пет години. И ето тогава смъртоносна болест налегнала майка му и тя повикала Маруф при себе си и му казала:

— Аз съм болна.

— Аллах да те пази, любима на сърцето ми! — отвърнал той, ала тя продължила:

— Аз може би ще умра, не е необходимо да ти заръчам да се грижиш за сина си, искам само да вземеш присърце молбата ми, да пазиш добре пръстена, защото се безпокоя за теб и за детето ни.

Тогава той й казал:

— Когато аллах пази, няма да му случи никаква беда.

Тя извадила пръстена от пръста си и му го подала. А на другия ден се представила пред милостивия и всемогъщ аллах, а цар Маруф продължил да ръководи царството.

И ето един ден се случило следното: той вече бил размахал кърпата за приключване на заседанието и бойците се разотишли по домовете си; тогава Маруф влязъл в покоите си и се разположил там, докато денят превалил и нощта обгърнала всичко със своя мрак. Тогава според обичая при него дошли сътрапезниците му, избрани помежду първенците на царството, и останали до полунощ, за да разговарят и се забавляват; и след като го помолили да им разреши да се оттеглят, той дал съгласието си и те се разотишли по домовете си. После влязла робинята, чието задължение било да приготвя ложето му, и оправила възглавниците, свалила му дрехите и му облякла нощната дреха. Когато той легнал, тя започнала да му разтърква краката, докато го оборил сънят; тогава тя излязла тихичко, отишла в своята спалня и легнала да почива. Така сторила тя, а да видим сега какво се случило с цар Маруф!

Докато спял, съвсем неочаквано той усетил в леглото нещо до себе си, стреснал се и извикал:

— Нека аллах ме запази от проклетия дявол!

Когато обаче отворил очи, видял до себе си една жена, грозна и отвратителна, и я попитал:

— Коя си ти?

Тя отвърнала:

— Не се страхувай, аз съм твоята съпруга Фатима Плашилото.

Тогава той я погледнал в лицето и я познал по грозотата и дългите резци в устата ѝ. Попитал я:

— Откъде дойде при мен? Кой те доведе в тази страна?

Тя отвърнала:

— Че в коя страна се намираш ти?

— В град Ихтиян ел-Хотан. А ти кога напусна Кайро?

— Преди малко.

— Как е възможно това?

Тогава тя разказала:

— Знай, че когато се скарах с теб и се оплаках от тебе пред властниците, защото сатаната ме съветваше тайно да ти напакостя, пратениците на кадията тръгнаха да те търсят, ала не можах да те

намерят; кадиите също разпитваха за тебе, но никъде не можах да те открият. И като минаха два дни, мен ме обзе разкаяние и аз разбрах, че вината беше моя, но от разкаяние полза няма. Седях така дни наред, плачейки, задето те бях загубила, докато привърших всичко, с което разполагах, и се видях принудена да тръгна да прося, за да мога да преживявам някак. Просех навсякъде — при богатите, които всички гледаха със завист, и при бедните, които всички презираха. Откакто ти ме напусна, изкарвах хляба си с просия и обсипвана с ругатни, и живеех в най-голяма несрета. Седях всяка нощ и плачех, задето те бях загубила и за всичко, което трябваше да преживея, след като ти ме напусна, за срама и униженията, за мъките и страданията.

Така тя му разказала какво била преживяла, а той я гледал, изпълнен с ужас, когато тя накрая рекла:

— Вчера през целия ден се скитах, просейки, ала никой не ми даде нищичко; всеки път, когато пристъпех към някого, за да си изпрося къшей хляб, той се нахвърляше върху мен и не ми даваше нищо. И когато настъпи нощта, нямаше какво да вечерям; гладът пареше в стомаха ми и всичко, което бях изтърпяла, ме потисна до отчаяние. И както седях разплакана, неочаквано пред мен се появи някакъв дух и ме попита: „Защо плачеш, жено?“ Отвърнах му: „Някога аз имах съпруг, който се грижеше за мене и изпълняваше желанията ми; сега той вече е загубен за мен и аз не го знам къде отиде, но откакто той ме изостави, аз преживях много беди“. Духът ме попита: „Как се нарича мъжът ти?“ — „Името му е Маруф“ — отвърнах аз, а той рече: „Аз го познавам. Знай, твоят мъж сега е султан в един град и ако ти искаш да те отнеса при него, аз ще го сторя на драго сърце.“ Тогава го помолих: „Смили се над мен и ме отнеси при него!“ И той начаса ме вдигна и се понесе заедно с мен между небето и земята, докато ме донесе в този дворец; тогава ми рече: „Влез в този чертог, там ще намериш мъжа си, заспал на своето ложе!“ Така аз влязох тук и те видях сред това великолепие. О, никога не можех да си помисля, че ти ще ме изоставиш, защото аз бях твоя жена! Ала хвала на аллаха, който отново ме събра с тебе!

А Маруф възразил:

— Та нима аз тебе те напуснах, или ти мене ме напусна? Освен това ти се оплакваше от кадия на кадия, а най-накрая беше отпратила

жалба срещу мене дори пред най-висшия съд и насъска Абу Табак от крепостта срещу ми; тогава вече се принудих да избягам.

След това той ѝ разказал за всичко, което бил преживял оттогава насетне, и как станал султан, и как се оженил за принцесата; казал ѝ също така, че жена му умряла, като му оставила един син, който бил седемгодишен. Тогава тя рекла:

— Каквото се е случило, е било предопределено от аллах всевишния; аз отдавна вече съм се разкаяла за всичко и затова имай милост към мене и не ме изоставяй, а ми разреши да ям при теб хляба си като подаяние!

И тя продължила да се показва пред него смирена и покорна, докато най-последно сърцето му се смилило пред нея; тогава той ѝ рекъл:

— Откажи се най-последно от своята лоша вина и остани при мен; тук няма да ти се случи нищо лошо и те очакват само радости! Направиш ли обаче нещо лошо, аз ще те убия и няма за какво да се страхувам от никого. Не си мисли, че можеш да се оплачеш срещу мен пред най-висшия съд или че можеш да насъскаш Абу Табак от крепостта срещу мен, защото аз съм вече султан и народът се страхува от мене, докато аз се страхувам единствено от аллах всевишния. Аз имам един магически пръстен; потъркам ли го, пред мен се явява слугата на пръстена, наречен Абу ес-Саадат, и ми донася всичко, което му поискам. Ако искаш да се върнеш отново в своя град, ще ти дам толкова злато, че да ти стигне за цял живот, и веднага ще те върна в родината ти. Ако предпочиташ обаче да останеш при мене, ще накарам да освободят един дворец за тебе и да го облепят в твоя чест с най-скъпи коприни; ще ти дам също така двадесет робини, които да ти прислужват, и ще ти изпращам най-избрани ястия и скъпи дрехи, така че да заприличаш на царица и да можеш да водиш най-прекрасния живот, докато умреш или докато умра аз. Какво ще кажеш на това?

— Искам да остана при теб — отвърнала тя и му целунала ръка, като съжалявала за предишната си лоша вина.

Тогава той определил един дворец само за нея, подарил ѝ робини и евнуси, и тя заживяла като царица. Младият принц ходел да я посещава, както посещавал и баща си; тя обаче го мразела, защото той не бил неин син, и когато момчето забелязало в погледа ѝ омраза и ненавист, започнало да я избягва и тя му станала противна.

А през това време Маруф се отдал на любов с хубави одалиски и престанал да мисли за своята съпруга Фатима Плашилото, защото тя вече била посивяла и остаряла, снагата ѝ се била разкривила, изобщо била вече една оплешивяла жена, по-грозна от змията, когато си сменя кожата, а и освен това на времето се била отнасяла непоносимо лошо с него. Поговорката много добре казва: „Лошото отношение прерязва корена на желанието и вселява омраза в сърцето“. Добре е казал и този:

*Спестявай на сърцата скръб и мъка,
че труден е обратът при разлъка.
Разлюбено сърце се не свързва —
то пукнато стъкло е дълго време.*

Пък и Маруф не я бил приел при себе си заради похвалните ѝ качества, а се отнасял с нея почитателно, защото иска да спечели благоволението на аллах всевишния...

Тук Диназада прекъснала сестра си Шехеразада със следните думи:

— Как омайват тези думи и обайват сърцето по-силно от любовен поглед! Колко прекрасни са тези чудни приказки със своите необикновени случки!

Шехеразада отвърнала:

— Какво представлява това в сравнение с онова, което ще ви разкажа през идната нощ, ако съм още жива и царят запази живота ми!

И когато се развиделило и утрото обгърнало света с блестящите си лъчи, царят се събудил радостен и спокоен, и любопитен да чуе края на приказката. Казал си:

„В името на аллаха, няма да я убивам, докато не чуя края на приказката!“

После той отишъл в заседателната зала и везирът му дошъл както винаги с кърпата за раздаване на правосъдие под мишница. И след като царят раздавал през целия ден правосъдие на народа, вечерта отишъл по обичая си в харема и влязъл при своята съпруга Шехеразада, дъщерята на везира.

А Шехеразада беше забелязала предната утрин, че вече се развиделява, и бе прекъснала разказа си по средата. И когато сега

настъпила хиляда и първата нощ, последната нощ на тази книга, и когато царят влязъл в харема при своята съпруга Шехеразада, дъщерята на везира, сестра ѝ Диназада ѝ рекла:

— Разкажи ни докрай приказката за Маруф!

Шехеразада отвърнала:

— На драго сърце, ако царят разреши да разказвам.

Тогава царят ѝ рекъл:

— Разрешавам ти да разказваш, защото нямам търпение да чуя края.

И тя продължила:

— Разказвали са ми, о, щастливи царю, че цар Маруф не се интересувал вече от своята жена, но я хранил, като се надявал да бъде възнаграден за това от аллах всевишния. Ала тя, като видяла, че той не търси прегръдките ѝ и се забавлява с други, започнала да го мрази и била овладяна от силна ревност, а сатаната ѝ пошушнал да му открадне пръстена и да го убие, и да стане царица на негово място. Затова една нощ тя станала, излязла от своя дворец и тръгнала към двореца, където живеел нейният съпруг цар Маруф.

Но случило се така, че по предопределение на съдбата и както било предначертано от аллаха, по това време Маруф си почивал при една от своите одалиски, чудно красива девойка, с хубаво лице и кръшен стан. Понеже бил боязлив, той винаги свалял пръстена от ръката си, когато отивал да си почине при някоя одалиска, от почит към свещените имена, които били изписани върху пръстена, и го поставял отново на ръката си едва след като се измиел.

И ето сега жена му Фатима Плашилото излязла от своя дворец, тъй като била научила, че преди да отиде при някоя одалиска, той сваля пръстена от пръста си и го оставя върху възглавницата, докато се измие. Освен това имал обичай, след като се порадвал на одалиската, да ѝ нареди да си върви, защото се безпокоял за пръстена. А когато отивал в банята, той заключвал вратата на своите покои, докато се върнел оттам, и поставял отново пръстена на ръката си; сетне вече всеки можел спокойно да влиза в стаята му. Фатима знаела за всичко това и затуй именно се промъкнала през нощта, за да влезе в неговите покои, докато той спи дълбоко, та да му открадне пръстена, без той да я забележи. Докато тя се промъквала тайно, синът на царя случайно тъкмо бил отишъл в скритата стаичка, за да се облекчи в тъмното; той

клечал, без да пали светлина, над дупката на мраморната плоча, като бил оставил вратата отворена. Когато Фатима излязла от своя дворец, той я видял, като бързала към двореца на баща му, и си рекъл:

„Защо ли излиза тази вещица от двореца си в тъмното? Защо я виждам да се промъква към двореца на баща ми? За това сигурно си има някаква тайна причина.“

Така той се промъкнал подир нея и я следвал, без тя да го види. Той винаги носел със себе си един къс дамаски меч и никога не влизал в заседателната зала на баща си, без да е препасал преди това меча си, който му бил много скъп. А баща му, щом го видел, препасан с меча, му се усмихвал и казвал:

— Слава на аллаха! Твоят меч наистина е прекрасен, сине мой. Ала ти още не си влизал в бой с него и не си отсичал ничия глава.

Тогаво момчето му отговаряло:

— Сигурно ще ми се случи да отрежа с него някоя глава, която да заслужава да бъде отсечена.

Като чуел тези думи, царят винаги се разсмивал.

И ето, когато сега вървял подир жената на баща си, момчето извадило меча от ножницата и следвало старата, докато тя се вмъкнала в покоите на царя. Момчето се спряло на вратата, за да я наблюдава; видяло я как търси нещо, като си говорела:

— Къде ли може да е оставил пръстена?

Тогаво то разбрало, че тя търси пръстена, и изчакало, докато го намерила и възкликнала:

— Ето го!

Тя грабнала пръстена и понечила да се измъкне оттам тайно, докато момчето стояло скрито зад вратата. И когато тя прекрачила прага, огледала пръстена и почнала да го върти в ръката си насам и натам и тъкмо искала да го потърка, той вдигнал ръката си с меча и я ударил по тила. Тя надала единствен вик и паднала мъртва на пода.

Маруф се събудил и видял жена си мъртва на пода, обляна цялата в кръв, а синът му стоял до нея с изваден меч в ръката.

— Какво означава това, сине мой? — попитал той, а момчето отвърнало:

— Татко, колко пъти досега си ми казвал: „Твоят меч е прекрасен, но ти още не си влизал в бой с него и не си отсичал ничия глава!“ А аз все съм ти казвал: „Сигурно ще ми се случи да отсека с него някоя

глава, която заслужава да бъде отсечена“. И ето, виж сега, аз отсякох заради теб една глава, която наистина заслужаваше да бъде свалена от раменете.

И то разказало какво направила жената. Тогава Маруф започнал да търси пръстена, ала не могъл да го намери; и чак след като дълго оглеждал пръстите ѝ, видял, че тя ги била склЮчила, а пръстенът бил в шепата ѝ. Тогава той взел пръстена от ръката ѝ и казал на принца:

— Ти си мой достоен син, никой не може да оспори и да се съмнява в това. Нека аллах ти даде мир на този и на онзи свят, както ти ми донесе мир от тази зла жена! Тя сама се осъди на смърт чрез своите деяния; чудесно го е казал някой:

*Когато на човека бог помага,
във всички работи успех го чака.
Отвърне ли се бог, изпърво бяга
сполуката дори и от смелчака.*

После цар Маруф извикал слугите си; те се втурнали в стаята и той им разказал какво била направила жена му Фатима Плашилото. Заповядал им да вдигнат трупа и да го изнесат да остане до заранта навън. Те направили, каквото им заповядал. После той наредил на неколцина евнуси да подредят тялото, те я измили, загърнали я в саван, прочели ѝ надгробна молитва и я заровили. Така нейното идване от Кайро се оказало пътешествие към гроба. Чудесно е казал по този повод някой:

*Вървим по път, за нас предначертан всегда;
орисан ли е той, не можеш ти да спреш.
Ако във някой кът заплашва те беда,
тогава точно там без друго ще умреш.*

И колко хубаво е казал друг поет:

*За чужди край потеглил, добро да диря там,
какво ще ме пресрещне, аз никога не знам;
ще бъде ли Доброто, що чакам аз весден,
или ще бъде Злото, което чака мен.*

После цар Маруф наредил да доведат орача, който го бил нагостил по време на бягството му, и когато орачът дошъл, той го направил свой везир от дясната си страна и свой съветник. А като разбрал, че орачът има дъщеря с чудна красота и нежност и моминска почтеност, издигната и благородна, той се оженил за нея, а след известно време оженил и сина си. Така те дълго още водили най-щастлив живот сред радост и доволство, докато дошъл при тях онзи, който кара да замлъкнат всички радости и прекъсва връзките с приятелите ни и който заповядва цъфтящи градове да изчезнат в бездната и синове и дъщери да не намерят повече родителите си. Слава на онзи, който никога не може да бъде покосен от смъртта и който държи в свои ръце ключовете за видимия и невидимия свят!

[1] „Баща на затвора“ — началникът на затвора. — Б.пр. ↑

[2] Градска порта в северозападната част на Кайро. ↑

[3] Навярно става дума за Хуталан ел-Хутал в Туркестан. — Б.пр.

↑

[4] На арабски Маруф означава доброта. — Б.пр. ↑

[5] Чума, която да измори заемадаците му. ↑

[6] Човек, станал пословичен сред арабите заради своята алчност. — Б.пр. ↑

[7] Единствено тук се споменава името на принцесата — Б.пр. ↑

[8] Баща на блаженствата. — Б.пр. ↑

[9] Девойки духове, които пазят скрити съкровища. — Б.пр. ↑

[10] Тук на арабски градът е даден Ихтиян ел-Хитан. — Б.пр. ↑

[11] Изстискването на гроздето вършели немюсюлмани.

то в главите на араби дири след това отплата. ↑

[12] Виночерпецът обикновено е роб, а робите са деца на родители-езичници. ↑

[13] Танцуващото утринно слънце е виното в чашата, над която светят очите (съзвездието Близнаци) на виночерпеца (месеца сред

черен мрак). ↑

[14] Поет-принц от рода на Абасидите, живял от 861 до 908 година. — Б.пр. ↑

[15] Манастир в Месопотамия. — Б.пр. ↑

[16] Пустинната четвъртина навярно означава празната четвъртина — голямата пустиня в средната част на Южна Арабия. — Б.пр. ↑

[17] Вдовството трае четири месеца и десет дни. — Б.пр. ↑

Издание:

Приказки от хиляда и една нощ

Съставител: Йордан Милев

Издателство „Народна младеж“, София, 1984

Редакционна колегия: Ефрем Каранфилов, Иван Цветков, Йордан Милев, Камен Калчев

Отговорен редактор: Николай Янков

Библиотечно оформление: Стефан Груев

Илюстрации: Любен Зидаров

Редактор: Анна Сталева

Художник на корицата: Стефан Груев

Художествен редактор: Иван Стоилов

Технически редактор: Маргарита Воденичарова

Коректор: Албена Любенова

Die Erzählungen aus den tausendundein Nächten

Vollständige deutsche Ausgabe in sechs Bänden. Insel Verlag,
Leipzig

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.